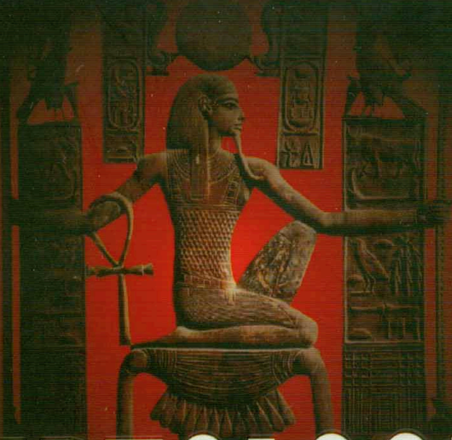

ARTHUR PHILLIPS

„Una dintre cele mai bune cărţi ale anului 2004." – *Entertainment Weekly*

EGIPTOLOGUL

POLIROM

THRILLER

Colecţia THRILLER este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Arthur Phillips, *The Egyptologist*

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4, P.O. Box 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, P.O. Box 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

PHILLIPS, ARTHUR

Egiptologul / Arthur Phillips; trad. şi note: Alexandra Coliban-Petre. – Iaşi: Polirom, 2006

ISBN 973-46-02241, 978-973-46-0224-7

I. Coliban-Petre, Alexandra (trad.)

821.111-31=135.1

Printed in ROMANIA

ARTHUR PHILLIPS

EGIPTOLOGUL

Traducere din limba engleză şi note
de Alexandra Coliban-Petre

POLIROM
2006

Arthur Phillips s-a născut la Minneapolis în 1969 şi a absolvit Universitatea Harvard. În copilărie a jucat în filme, iar la maturitate a devenit, pe rând, cântăreţ de jazz, scriitor de discursuri publice, om de afaceri fără prea mult succes şi campion la concursul televizat *Jeopardy!* Primul său roman, ***Prague***, a devenit bestseller în SUA şi a primit premiul pentru debut oferit de *Los Angeles Times*, fiind tradus în unsprezece limbi. În prezent, autorul locuieşte la New York, împreună cu soţia şi cei doi fii.

Cel de-al doilea roman, ***Egiptologul***, a stîrnit la fel de mult entuziasm şi a fost apreciat îndeosebi pentru inventivitatea şi umorul său negru. În timp ce Howard Carter cercetează mormîntul faraonului Tutankamon, una dintre cele mai mari provocări din istoria arheologiei, Ralph Trilipush, un egiptolog excentric, se află şi el în căutarea vestigiilor lui Atum-hadu, un rege necunoscut, presupus autor al unor poeme licenţioase descoperite şi traduse de eroul nostru. Între timp, un tenace detectiv australian străbate lumea în căutarea unui anume Paul Caldwell, fiul nelegitim al unui milionar şi beneficiarul unei moşteniri substanţiale. Toate indiciile conduc spre Egipt, unde Paul Caldwell a dispărut în mod misterios în timpul Primului Război Mondial, victimă a unui posibil asasinat. Cele două fire narative principale se intersectează ingenios, iar finalul este unul şocant, total imprevizibil.

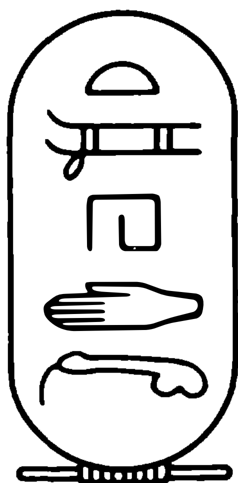
PENTRU JAN, DESIGUR

ARTHUR PHILLIPS LE MULŢUMEŞTE CU RECUNOŞTINŢĂ PENTRU AMABILITATEA ŞI AJUTORUL LOR URMĂTORILOR:

Departamentul de Istorie a Egiptului şi Sudanului Antic de la British Museum (în special Marcel Marée), Jim Forte, Norman Fruman, Daniel Goldner, Biblioteca Publică Districtuală Hennepin, Catherine Keenan, Peter Larson, Jaromir Malek şi Institutul Griffith, Ross Mallett, Circul Moreno-Bormann din Paris, Anthony Pallister, Stephen Quirke, Michael Rice, Kelley Ross, Chris Tyrer, Kristen Vagliardo, Kent Woods şi Proiectul de Cartografiere a Tebei, precum şi exemplul nepreţuit al domnişoarei Vivian Darkbloom;

ŞI LE RĂMÎNE PROFUND ÎNDATORAT CELOR DE MAI JOS:

superredactorului Lee Bourdeaux, Julia Bucknall, Tony Denninger, Peter Magyar, Mike Mattison, ASP, DSP, FMP, MMP, incomparabilul agent Marly Rusoff, Toby Tompkins, Daniel Zelman şi, desigur, Jan.

Cartuşul regal al lui Atum-hadu
(Regele „Atum-E-Stîrnit“), ultimul (?) rege (?)
al celei de-a XIII-a Dinastii egiptene,
1660 (?)- 1630 (?) î. Hr.

HOTELUL SFINXULUI

TELEGRAF: hotsfinxcairo

Marți, 10 octombrie 1922
Hotelul Sfinxului, Cairo

Jurnal: Ajuns în Cairo cu trenul, via Alexandria. Trecut imediat la treabă. Programat cinci zile în Cairo pentru pus la punct logistica și pentru pus pe hîrtie niște date generale, înainte de a mă îndrepta spre sud, la șantier.

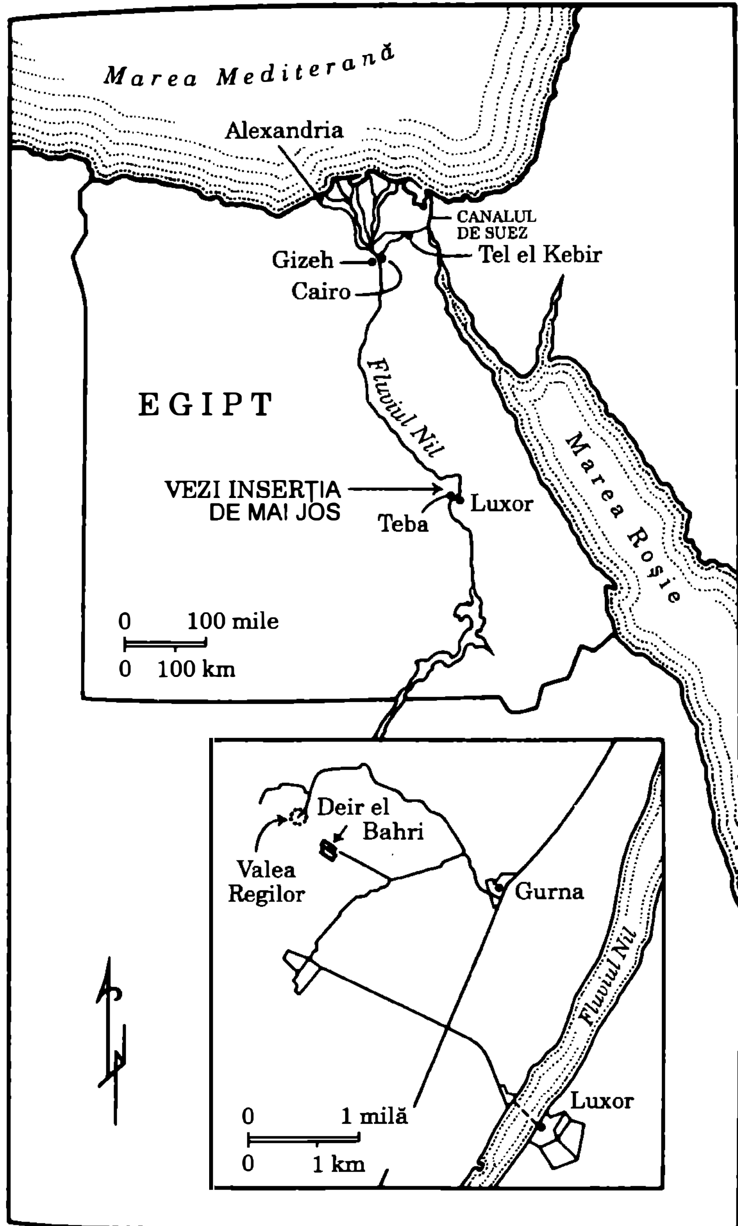
Notițe despre carte: Ca să înceapă cum trebuie, cartea, în versiunea ei finală, trebuie să aibă un frontispiciu, cu o supracopertă transparentă.

Frontispiciul: "Cartușul regal al regelui Atum-hadu, ultimul rege al Regatului de Mijloc al Egiptului, dinastia a XIII-a, 1660-1630 î. Hr."

Să iau în considerare numai cititorii erudiți? Nu- de clarificat pentru publicul larg că un cartuș este sigiliul regal, unul dintre cele cinci nume ale regelui (numele de Fiu al lui Ra), scris cu hieroglife și încadrat într-un oval.

Epigraf după frontispiciu:

"Inteligența și hotărîrea omului de a depăși barierele fizice trebuie să fie sursa

Marea Mediterană
Alexandria
CANALUL
DE SUEZ
Gizeh
Tel el Kebir
Cairo
EGIPT
Fluviul Nil
Marea Roşie
VEZI INSERŢIA
DE MAI JOS
Luxor
Teba
0 100 mile
0 100 km
Deir el
Bahri
Valea
Regilor
Gurna
Fluviul Nil
Luxor
0 1 milă
0 1 km

31 decembrie. La apus. În faţa mormîntului lui Atum-hadu. La fonograful Victrola 50: *I'm Sitting on the Back Porch Swing (Won't You Come Sit by Me, Dear?)*[1].

Draga mea Margaret, regina mea eternă, a cărei frumuseţe năuceşte însuşi soarele,

Tatăl tău şi cu mine plecăm spre casă mîine, întorcîndu-ne la tine – cu luxosul vas fluvial spre nord, pînă la Cairo, unde petrecem o noapte în Hotelul Sfinxului din oraş, apoi cu trenul pînă în Alexandria, iar de acolo am făcut rezervări pentru traversarea victorioasă pe vaporul italian *Cristoforo Colombo*, cu porturi de escală Malta, Londra, New York, de unde vom lua primul tren pînă la tine în Boston. O să-ţi poţi îmbrăţişa logodnicul şi tatăl cel tîrziu pe 20 ianuarie.

După întoarcerea mea, desigur, nunta noastră va fi preocuparea cea mai importantă. Apoi, după noi pregătiri, o să conduc o a doua expediţie aici, în Deir el Bahri, pentru a efectua o expertiză fotografică a picturilor murale şi pentru a aduna obiectele şi comorile din mormînt. În această seară nu-mi rămîne decît să sigilez faţada mormîntului, lăsîndu-mi descoperirea exact aşa cum am găsit-o. Şi apoi să-ţi trimit ţie acest pachet. Curierul meu trebuie să apară dintr-o clipă în alta.

Nimic nu ne mai stă în cale, draga mea. Succesul meu de aici, binecuvîntarea reiterată a tatălui tău – totul e după cum ţi-am promis. Va fi o uşurare pentru tine să afli că eu şi tatăl tău sîntem din nou prieteni la cataramă. (Îţi mulţumesc pentru telegrama de „avertizare", dar supărarea deplasată din Boston a tatălui tău n-ar fi avut nici o şansă să

1. „Stau în leagăn pe veranda din spate (Nu vrei să vii lîngă mine, iubito?)" (engl.).

supravieţuiască timpului petrecut de el aici, în compania mea!) Nu, el mă felicită pentru descoperirea mea („descoperirea *noastră*, Trilipush!“ mă corectează, îţi trimite somnoros dragostea lui şi te imploră, sfios, să ignori acele lucruri smintite pe care ţi le-a spus despre mine. Era teribil de încordat, înconjurat de gelozie şi de intriganţi, iar acum e de-a dreptul încîntat că i-am iertat sucombarea, chiar şi pentru o clipă, în faţa unor minciuni atît de sfruntate. Şi acum ne întoarcem la tine, după cum şi tu te vei întoarce la mine.

Desigur, dacă citeşti această scrisoare, atunci înseamnă că eu, din motive pe care nu pot decît să le bănuiesc, n-am ajuns înapoi la Boston şi în braţele tale. Nu m-am întors învăluit în nimbul gloriei nemuritoare, nu ţi-am înfăşurat în jurul gîtului dalb această şuviţă de aur din cel mai alb adusă din mormîntul lui Atum-hadu. Şi nici, luîndu-te blînd deoparte, sub ferestrele înalte şi boltite din salonul tatălui tău, nu ţi-am şters lacrimile de bucurie prilejuite de faptul că m-am întors teafăr, rugîndu-te în şoaptă să-mi înmînezi, de îndată ce ajunge, un pachet (pachetul acesta) pe care urma să-l primeşti de la mine curînd, timbrat cu mărcile încîntătoare ale Egiptului îndepărtat, adresat mie prin bunăvoinţa ta, cu indicaţia de a fi deschis de tine doar în cazul prelungii şi inexplicabilei mele absenţe.

Dar nu, evenimentele vor decurge întocmai cum am prevăzut eu, iar tu nu vei citi această scrisoare. Voi ajunge înaintea ei, o voi lua blînd din mîinile tale înainte s-o deschizi, şi toate acestea vor fi necitite, inutile, o măsură de precauţie doar de mine ştiută.

Dar. Dar, Margaret. Dar. Ai văzut foarte clar maliţiozitatea celor care ar vrea să eşuăm şi nu se ştie niciodată cînd ţi se pot întîmpla accidente fatale sau mai rău de atît. Prin urmare, îmi iau libertatea de a-ţi trimite jurnalele alăturate. Dă, Doamne să ajungă fără probleme.

Margaret, ţii în mîini acum, dacă tentaculele hulpave ale duşmanilor mei n-au reuşit încă să se strecoare în sistemul poştal egiptean, trei pachete, aranjate cronologic în ordinea creării lor. Încep pe 10 octombrie, cu sosirea mea în Cairo la

Hotelul Sfinxului, gîndurile la tine şi amintirea petrecerii noastre de logodnă fiind încă efervescente în mintea mea. Fragmente de jurnal care nu au fost sortite vreodată publicării sînt amestecate cu altele, care au fost, şi cu elemente definitive din lucrare. Mare parte din jurnal e o scrisoare către tine, scrisoarea pe care n-am găsit momentul prielnic să o trimit, pînă acum. Intenţionez să descurc toate aceste iţe, odată ajuns în Boston. Al doilea pachet începe după ce am consumat provizia de hîrtie de scris de la hotel şi am înlocuit-o cu alta, profitînd de generozitatea colegilor de la Consiliul Suprem al Antichităţilor din Guvernul Egiptean; mai multe zeci de pagini au astfel antetul Directorului General al Consiliului. În cele din urmă, aproape că am umplut o Agendă de Însemnări Indiene şi Coloniale *Lett's #46*, preferata exploratorilor britanici care lucrează în arşiţa îndepărtată şi în nisipuri şi îşi împărtăşesc cunoştinţele punîndu-şi pielea la bătaie. Nu te speria: paginile rupte de la sfîrşit nu sînt altele decît cele ale prezentei scrisori. Împreună, cele trei documente compun varianta brută a indisputabilei mele capodopere, *Ralph M. Trilipush şi descoperirea mormîntului lui Atum-hadu*.

De asemenea, am inclus scrisorile pe care mi le-ai trimis tu aici, cuvintele tale, blînde şi crude laolaltă. Şapte scrisori, două telegrame şi telegrama pe care ţi-am trimis-o eu şi care mi-a fost aruncată în faţă ieri. Şi telegramele tatălui tău către mine.

Tocmai am înlocuit acul de la gramofon, ultimul pe care-l aveam. E un cîntec minunat.

Am un băiat de încredere care va fi curierul meu pînă la poştă.

De-a lungul timpului, Margaret, lucrurile se erodează. Nisipurile şlefuiesc, pietrişul ascunde, papirusurile se fărîmiţează, picturile se şterg. O mare parte din aceste procese sînt, desigur, distructive. Uneori, însă, eroziunea clarifică, răzuind asemănările înşelătoare, erorile necaracteristice, detaliile derutante şi inutile. Dacă, pe parcursul scrierii acestor însemnări, am apucat-o pe undeva într-o direcţie greşită, dacă am înţeles eronat sau am descris defectuos ceva ce am

văzut sau mi-am închipuit că văd, ei bine, în acele momente îţi spui: Nu-i nimic, o să revizuiesc totul cînd mă întorc acasă. Şi aşa voi face. Dar, desigur, dacă am să fiu omorît în bătaie şi înghesuit într-un cufăr de călătorie, ca apoi, ciopîrţite în bucăţele, rămăşiţele mele să fie aruncate peste bordul vasului rechinilor flămînzi, ei, păi în cazul ăsta mare păcat că nu mi-am revizuit lucrarea atunci cînd am avut ocazia. Voi avea nevoie atunci de un redactor strălucit şi curajos care va trebui să sufle peste speculaţiile prăfoase pentru a scoate la lumină adevărul rigid şi rece, de obsidian şi alabastru. Tu vei fi cea care va furniza această eroziune clarificatoare.

Şi iată că am ajuns la sarcina crucială pe care ţi-o încredinţez ţie, muza mea devenită executoare testamentară. Tu eşti acum zeiţa protectoare a tot ce am înfăptuit. Aceste scrieri sînt povestea descoperirii mele, dojană pentru cei ce s-au îndoit şi pentru propria mea îndoială de sine. Ceea ce îţi încredinţez e chiar *nemurirea* mea. Mă bazez pe tine, în ciuda a tot ce s-a petrecut, căci nu am pe altcineva. Dacă se va întîmpla ceva cu trupul meu, atunci tu eşti datoare acum – deschizînd acest pachet, citind aceste cuvinte – să faci tot posibilul ca numele meu şi cel al lui Atum-hadu să nu piară niciodată. Măcar atît poţi face pentru mine, Margaret.

Vei supraveghea publicarea acestei ultime opere a mea. Insistă să fie tipărită în format mare, de către editura unei universităţi de prestigiu. Bate din piciorul tău drăgălaş şi cere ca ea să ajungă pe rafturile tuturor bibliotecilor de la universităţile importante, ca şi în muzeele importante de egiptologie din Statele Unite, Marea Britanie, Franţa, Germania, Italia şi Cairo. Şi la marele public! Astupă-ţi urechile, Maggie! Căci va fi o zarvă cum nu s-a mai auzit vreodată, atunci cînd se va afla. Dar ţine-i pe toţi pe jar pînă eşti pregătită. Fă totul exact cum ţi-am indicat, insistă să fie publicată exact aşa cum ţi-am spus şi nu le da nimic altceva vulturilor.

Nu am timp să revizuiesc lucrarea în acest moment; lucrurile se petrec prea repede aici. Iar mîine plecăm. Aşa că o voi face eu odată ajuns cu bine acasă, însă dă-mi voie să-ţi furnizez eventualele îndrumări, pentru cazul în care lucrurile nu vor decurge cum trebuie.

De exemplu, dacă mă uit acum, în mod sigur unele dintre primele schițe par să nu fi fost întocmai complete. Ochii îți joacă feste în întuneric, cînd ești grăbit, dar desenele finale sînt indubitabil exacte, așa că primele încercări pot să dispară. Și vei extrage prezenta mea scrisoare către tine, însemnările de jurnal mai intime sau excesiv de candide, de ici și de colo. E clar ce e numai pentru tine și ce e pentru toată lumea; e ușor să faci deosebirea, dacă ești atentă. Am făcut exces de zel la început, și în ceea ce privește jurnalul, și în scrisorile către tine. Nu e nevoie să publici nimic despre noi doi, despre petreceri și despre parteneriat. Eram tulburat, și pe bună dreptate, Margaret, după cum o va atesta istoria. Și mai văd acum, de asemenea, niște meditații rătăcite, din care iese, pe ici pe colo, o urmă de abur erudit, căci speculațiile mele îmi creau un spațiu în care să bîjbîi, ajungînd să mă sufoc în aer liber. O lectură atentă, te implor, o lectură atentă, în intimitate, o redactare minuțioasă, și apoi găsește un dactilograf (caută-l pe Vernon Collins), folosește ilustrațiile mele din jurnale, numai ultimul grup, cînd toate paradoxurile lui Atum-hadu erau deja limpezi și, în cele din urmă, înțelegeam ce văd.

Dacă trebuie să fii văduva mea, Margaret, atunci vei fi și vîntul meu. Vei eroda cu blîndețe tot ce este neesențial. Am început chiar acum să tai anumite fragmente, dar nu am timp și aș putea să tai pînă în măduvă, așa că uite: o să fac în așa fel încît să-ți fie cît mai ușoară munca: materialul relevant în ordinea cuvenită: Kent, Oxford, descoperirea Fragmentului C împreună cu prietenul meu, sfîrșitul lui tragic, cum ne-am îndrăgostit noi doi, investiția tatălui tău, mormîntul lui Atum-hadu în toată splendoarea lui, soluția perspicace la Paradoxul Mormîntului său, sigilarea mormîntului pentru o întoarcere ulterioară, tatăl tău și cu mine îndreptîndu-ne către casă, nefericita noastră asasinare. Sau nu, desigur. Mai clar de atît nu se poate. Arde restul, ca pe niște note marginale din primele schițe ale unui savant.

Apusul de aici e diferit de tot ce-am văzut pînă acum. Culoarea soarelui topindu-se în falezele schimbătoare de nisip – asemenea culori nu există în Boston sau în Kent.

Acestea sînt dealurile şi piscurile pe care se scrie, de neşters, povestea vieţii mele.

Ultimul ac. Sînt înnebunit după melodia asta.

Şi dacă, Margaret, citeşti această scrisoare printre suspine, îngrozită de dubla ta pierdere, dar încercînd să te aduni şi pregătindu-ţi peniţa pentru sarcinile vitale care-ţi stau înainte, află că nu ezit să-l acuz de aici, dinainte de săvîrşirea în sine a cumplitei crime, pe ţicnitul de Howard Carter, al cărui nume se prea poate să-l fi auzit în ultimele săptămîni, hăbăucul pe jumătate nebun, dar cu un noroc înnăscut, care s-a împiedicat de-o scară şi a căzut în mormîntul, suspect de bine conservat, al unui rege-băieţandru neimportant din Dinastia a XVIII-a, pe nume Tot-un-Comun şi care, ros de gelozie, m-a ameninţat de mai multe ori în ultimele luni, atît treaz, cît şi sub influenţa diferitelor substanţe narcotice locale pe care le inhalase. Dacă am omis să însemnez în jurnalele mele profesionale atitudinea neîncetat ostilă a lui Carter şi de-abia înfrînata lui violenţă faţă de mine, această fineţe se datorează doar unei căznite amabilităţi profesionale faţă de cineva care a fost, cîndva, un mare explorator şi e, bunăoară, un exemplu al acelei bravuri pe care am afişat-o întotdeauna şi pe care tu, la rîndul tău, ai admirat-o. Astfel am ignorat ameninţările lui repetate că ne va face pe mine şi pe „distinsul meu protector, domnul Chester Crawford Finneran, să dispărem în mod inexplicabil". Evident, dacă eu şi tatăl tău nu vom debarca de pe *Cristoforo Colombo* în portul New York, poţi să fii sigură că ne-au făcut de petrecanie Carter sau unul dintre asasinii lui, de exemplu finanţatorul lui, un conte englez deşirat, cu maniere alese destrămate, care de-abia reuşesc să mascheze un caracter nărăvaş, oricît de tare şi-ar da el silinţa, sau complicele lor hidos, cu păr roşcat, pe care-l ştii prea bine.

Preafrumoasă Margaret, aceste luni n-au dus lipsă de neînţelegeri între noi. Dar cu toate scrisorile dure şi tăcerile şi mai dure pe care mi le-ai trimis, ştiu că dragostea ta pentru mine a rămas întocmai precum dragostea mea pentru tine; nu-i lucru mai de preţ pentru mine, pe lumea asta, decît îmbrăţişarea ta. Înregistrarea de pe gramofon a ajuns la capăt, din nou, şi acum doar se învîrte mai departe, istovită.

Acesta a fost ultimul ac, din sutele pe care le-am adus cu mine. Gîndul că te-am văzut pentru ultima oară, că n-am să te mai ţin în braţe niciodată, tremurînd în briza ce dănţuieşte prin sala ta de bal cînd ferestrele stau deschise către grădină, că paloarea gîtului tău şi culoarea membrelor tale nu mi se vor mai arăta niciodată, mă izbeşte atît de tare acum, încît de-abia mai pot să scriu. Nu pot suporta gîndul că nu te voi mai vedea niciodată. Nu-l pot suporta. Nu pot accepta că te vei gîndi la mine aşa cum m-a descris tatăl tău, în loc să mă vezi aşa cum sînt cu adevărat, aşa cum m-ai văzut tu, de la bun început. Te rog, gîndeşte-te la mine ca în clipele noastre cele mai fericite, cînd erai cea mai mîndră de mine, cînd găsiseşi eroul pe care îl căutai de atîta vreme, singurul bărbat pe care ţi-l puteai închipui, cînd vorbeam de lumea ce se întindea la picioarele noastre. Te rog, gîndeşte-te la mine aşa, draga mea dragă. Te iubesc mai mult decît îţi poţi închipui, în feluri pe care nu ţi le-ai putea imagina.

Ne vedem în curînd, iubita mea.
Ralph al tău

Azilul de bătrîni Sunset on the Bayview[1]
Sydney, Australia
3 decembrie 1954

Dragă domnule Macy,

Am primit scrisoarea dumneavoastră din 13 noiembrie şi sînt peste măsură de încîntat să vă cunosc, chiar dacă numai prin poştă. Mă doare nespus să aud de trecerea în nefiinţă a scumpei dumneavoastră mătuşi Margaret. Îmi doresc din tot sufletul ca ea să se fi gîndit cu drag la mine din cînd în cînd. Ne-am cunoscut într-o perioadă tumultuoasă, de mari tensiuni. Astfel de vremuri nu se uită, vă rog să mă credeţi. Pe atunci, cînd am salvat-o eu, în '22, era o femeie frumoasă, înflăcărată. N-am mai văzut-o după ce l-am adus în faţa justiţiei pe bărbatul care i-a pricinuit suferinţa.

Mi-aţi trezit interesul cu „mica [dumneavoastră] rugăminte de a apela la memoria [mea] fără îndoială excelentă". Aveţi dreptate, domnule, este în continuare excelentă şi voi face un efort suplimentar ca să v-o dovedesc. Pe vremea mea, eram recunoscut pentru memoria mea perfectă.

Aş adăuga de asemenea că nici cu dumneavoastră nu mi-e ruşine, avînd în vedere că aţi dat de mine în gaura asta de şoarece zisă azil de bătrîni, în groapa asta de gunoaie umane, la treizeci de ani după ce s-au petrecut lucrurile cu pricina, tinere domn Macy. Dacă veţi fi vreodată interesat, profesional vorbind, de domeniul investigaţiilor, cred că o să vi se potrivească – şi asta-i o adevărată laudă, avînd în vedere cine-o spune. Desigur, poate că sînteţi genul care nu trebuie să-şi bată capul cu munca, ai?

Ca să vă răspund la prima întrebare, care probabil era doar o mostră de politeţe, trădîndu-vă educaţia, chiar şi într-o scrisoare către un necunoscut, dar totuşi, răspunsul este: plictisit. Aproape

1. „Apus de soare în port" (engl.).

mort de plictiseală, mulțumesc, bănuiesc că aceasta e şi ideea cu aşezămintele de genul ăsta. Să dea pe gît ultimele noastre economii şi apoi să ne plictisească de moarte cu deschisul patului îngust, noduros şi cu statul pe plosca împuțită, în timp ce următorul babalîc se ține să nu facă pe el.

Nu vă puteți închipui cît de încîntat sînt de dorința dumneavoastră de a fi informat despre cel mai important caz al meu, ca să vă ajut să umpleți spațiile goale în ceea ce numiți „istoria privată a familiei Macy". Şi aveți noroc: vedeți dumneavoastră, am adus foarte puține lucruri cu mine în locul ăsta blestemat, în care n-au ce să caute hainele elegante sau bunurile de preț; eu, un om simplu, întotdeauna gata să se mişte rapid dacă o cer circumstanțele. Dar, cînd mi-a fost clar că mă îndrept încoace, mi-am spus: „Ferrell, eşti un idiot de zile mari dacă nu-ți aduci după tine dosarele ca să-ți scrii istoria investigațiilor în multele ore libere pe care le vei avea. Ar fi o avertizare limpede, evidentă pentru toți infractorii care umblă liberi, un bun instrument pedagogic pentru alți detectivi şi o poveste captivantă pentru cititorul de rînd". Motiv pentru care scrisoarea dumneavoastră mă încîntă atît de mult.

Vreți amintiri clare? Ei bine, sînt adevărul istoric în carne şi oase, serios vorbind, dar am nevoie exact de o persoană ca dumneavoastră, dacă e să scot la iveală poveştile astea, care sînt dinamită pură, şi să le prezint publicului larg. Cred că am dreptate dacă presupun că aveți cunoştințe în presa din New York, aşa-i? Reviste de investigații criminalistice, poate? Hai să ne gîndim un pic la asta. Ştiu că mi-ați spus că nu vă interesează decît „istoria propriei dumneavoastră familii", dar sînt prea aproape de finiş ca să mă joc de-a balul mascat, domnule Macy. Îmi dau seama unde putem ajunge cu astea şi părerea mea este că avem un loz cîştigător. Vedeți dumneavoastră, eu am luat notițe, am scris totul *verbatim*, cum se spune, imediat ce am putut, după interogatorii. Pe vremea aia nu aveam aparatele de acum care fac înregistrări, aşa că ne descurcam cum puteam. Tinerii detectivi din ziua de azi, cu magnetofoanele lor, nici măcar nu ştiu ce nu se mai pricep să facă, dar pe vremea noastră aveam memorie bună şi scriam repede. Chiar dacă n-am fiecare cuvințel aici, în fața mea, îmi aduc aminte perfect genul de lucruri pe care le spuneau sau voiau să le spună oamenii, aşa că le pot reconstitui foarte bine. Au nevoie

doar de puțină culoare, de semne de punctuație, de înflorituri literare, de redactare la mașină. Eu o să vă furnizez ispràvile, dumneavoastră faceți restul, bine?

Chiar dacă, pînă la urmă, ultimele aspecte nu mi-au fost tocmai limpezi, totuşi sînt de părere că acesta a fost cel mai bun dintre cazurile mele, aşa că, dacă sînteți pregătit să fiți domnul Watson[1] al meu, haideți să începem de aici şi, după acesta, mai am cel puțin încă o duzină de cazuri pe care să le aducem la lumină.

Acum, dumneavoastră spuneți că aveți nişte documente care ar putea „lămuri nişte întrebări fără răspuns" de-ale mele şi trebuie să vă spun că, pentru unul de teapa mea, asta-i o momeală destul de grasă. Sînt cine sînt şi, chiar şi după treizeci de ani, sînt curios să aud dezvăluirile pe care le-ați putea face. Cînd vă referiți la descoperirea unor documente private de-ale lui Margaret, după moartea ei, ce-ar putea include acestea, mă întreb? Ce-a spus despre mine? Nu s-ar fi dat în lături de la a distorsiona puțintel adevărul, ca să-i iasă o poveste, din cîte ştiu eu.

Cînd am cunoscut eu familia dumneavoastră, în '22, cred că nu erați nici măcar născut încă. Cînd l-a cunoscut mătuşa dumneavoastră pe unchiul dumneavoastră? Ştiți, avea o slăbiciune pentru mine, mătuşa. V-a povestit vreodată despre asta? Bănuiesc că nu şi sînt sigur că unchiul dumneavoastră a fost un bărbat pe cinste. Dar, cînd am cunoscut-o eu, era logodită cu exploratorul ăla fătălău, un diavol înfumurat, şi cred că i-am părut exact bărbatul de care avea nevoie – un bărbat de o onestitate fără cusur, mereu în căutarea adevărului, punînd întotdeauna adevărul pe primul loc.

Nici nu ştiu ce nume aş putea să dau acestui caz! Gîndeşte-te numai: a început ca o problemă succesorală, de genul rățuşca cea urîtă, apoi a devenit un caz de dispariție, cu mai bine de zece clienți diferiți, apoi o crimă dublă, o investigație de împrejurări prenupțiale, apoi un caz de recuperare de datorii şi, dintr-odată, o cu totul altă crimă dublă. Odată cu închiderea după gratii a acelui arab blestemat (ciudat, dar nu-mi amintesc numele lui), am rezolvat cel puțin ultimele două crime, şi totuşi mare parte din povestea asta nu se leagă nici acum. Ar trebui să dați de urma

1. Dr. Watson – partenerul lui Sherlock Holmes.

acelui arab; probabil că putrezeşte şi acum în vreo închisoare egipteană. Poate că acum e dispus să dezvăluie, în sfîrşit, unde-a ascuns cadavrele şi comoara.

Bun atunci, să-i dăm drumul: cazul începe în Londra, cartierul Mayfair, în mai 1922, după însemnările din dosarul pe care-l am aici. Acolo, un ins foarte bogat, pe nume Barnabas Davies, proprietarul Fabricii de Bere Davies, află de la medicii săi că nu mai are decît cîteva săptămîni sau luni de trăit. Tragic. Davies ăsta era destul de bătrîn, dar avea o nevastă tînără şi adorabilă şi doi copii micuţi. Simţindu-şi sfîrşitul aproape, Davies îşi pune treburile la punct cu avocaţii. Cînd treb'şoara-i gata, Davies al nostru semnează actul, văduva şi puradeii devin putrezi de bogaţi, iar un asociat mai tînăr se alege cu funcţia de conducere a fabricii de bere. Dar apoi, peste o săptămînă, Davies, încă în viaţă, îşi cheamă avocaţii înapoi şi le spune că s-a hotărît să mai facă nişte lucruri la care nu se gîndise iniţial.

Deja e 7 iunie acum. Avocaţii se întorc în casa lui Davies, mai beau o tură de coniacuri şi iau notiţe în timp ce bătrînul le zbiară în urechi: familia şi afacerea sînt una, dar acum îşi dă seama că trebuie făcut mai mult. Vrea ca lumea să recunoască în numele Davies permanenta putere de a face bine. Vrea ca banii lui să se ducă pe catedra unui profesor universitar, vrea ca pe banii lui să se construiască un spital, vrea să-şi pună numele pe o aripă dintr-un muzeu care să conţină picturi ale artiştilor care primesc bursa Fundaţiei Davies pentru Artă Modernă, vrea să finanţeze un monument al unui regiment care şi-a pierdut aproape toţi oamenii în război şi Davies vrea să proptească statuia în noile Grădini Davies, iar un club de fotbal dintr-un orăşel micuţ va deveni FC Davies şi a chemat un arhitect care va începe să deseneze planurile pentru o grădină zoologică în forma literei D, chiar cînd el e pe punctul de a cădea la pat, probabil pentru ultima oară. Davies, Davies, Davies peste tot.

Şi apoi le dă avocaţilor nişte indicaţii de-a dreptul ciudate. Din cîte se pare, domnul Davies a ajuns destul de departe pe lumea asta. Ca tînăr, lucrase în marina comercială, înainte să-i surîdă norocul pe ici, pe colo şi să construiască imperiul bazat pe lichidul chihlimbariu, deloc rău, de altfel. Probabil că n-ai auzit de Berea Davies, fiule. Cred că a fost cumpărată de alt berar după al Doilea

Război Mondial, care i-a schimbat numele. Îmi amintesc de o sticlă cu o barcă pe ea, poate şi cu un pirat. Oricum, bătrînul şi muribundul Davies le dă avocaților o listă – o listă destul de lungă, vezi tu – de *femei* de pe tot cuprinsul globului. Femei din Canada, Statele Unite, Ecuador şi Peru, din Australia, chiar şi din Rusia, şi datele cînd *crede* că a fost pentru ultima oară în aceste locuri, şi ultima oară cînd le văzuse pe aceste femei. Datele merg pînă la începutul zilelor lui în marina comercială, cu patruzeci de ani înainte în unele cazuri, cu cincisprezece în cele mai recente. Şi iată: domnul Davies le spune avocaților că unele sau multe sau toate aceste femei ar putea foarte bine să aibă copii de la domnul Davies.

Găsiți cloțele, le spune, şi aflați cu certitudine dacă *au* progenituri de la el. Dacă au, nu mai spuneți nici o vorbă, doar mulțumiți-le mamelor şi plecați în căutarea copiilor. Vorbiți-le copiilor şi prezentați-le următoarea ofertă : Davies îi va lăsa fiecăruia nişte bani – bani buni, avînd în vedere că tot ce-a trebuit să facă pentru ei a fost să se nască din flori, ceea ce nu-i aşa mare scofală – dacă e de acord să facă două lucruri : (a) să nu piseze familia Davies din Anglia pentru nici un bănuț în plus, căci familia legală încă rămîne o idee deasupra, chiar şi pentru aşa un maniac, şi (b) să fie de acord să-şi schimbe numele în Davies. Da, da, ați auzit bine, domnule Macy, să-şi schimbe numele. Cel mai bătrîn ar fi trebuit să aibă vreo patruzeci de ani, da ? Dar dacă bastardul vrea să pună mîna pe biştari, o să-şi schimbe numele. Cîți biştari ? Suma e negociabilă, le spune Davies avocaților, înmînîndu-le un tabel făcut de el : în cel mai bun caz, copiii primesc suma de la baza tabelului, dar avocații pot merge pînă la sumele mai mari, în funcție de naționalitate şi dacă puradeii au înfăptuit ceva demn de luat în seamă sau par pe punctul de a o face. Erau şi ecuații în tabelul ăsta, aşa am auzit. Un francez cu o meserie face de 3,5 ori mai mult decît un marinar argentinian, de exemplu.

În rîndul avocaților se iscă rumoarea, şi nu-i de mirare. Aceştia sînt de părere că, dacă nimeni nu l-a căutat pe domnul Davies pînă acum şi tot e – n-are rost să ne mai învîrtim în jurul cozii – pe punctul de a da ochii cu Sfîntul Petru, oricum, n-are nici un rost să dezgroape nişte probleme vechi. Pe deasupra, spune un avocat în toate mințile, nu-i în avantajul domnului Davies să-i facă pe nelegitimii ăştia să-şi ia numele lui bun, dintr-odată.

— Ba dimpotrivă, spune Davies. Nu v-ați prins care-i ideea, amicii mei. Copiii ăştia sînt ai mei şi tot ce realizează ei pe lumea asta tot al meu e şi ar trebui să-mi poarte numele, pentru că sînt mîndru de ei. Vreau ca numele de Davies să dăinuie prin ei şi prin ceea ce fac ei. Toți sîntem Davies, dinastia mea, spune babacul, ambalîndu-se de-a binelea.

— Păi, noi sîntem doar avocați şi nu-i treaba noastră să dăm de urma progeniturilor tale abandonate în cele patru zări, spun avocații, deşi n-au formulat-o chiar aşa în fața clientului lor plin de bani, îmi închipui eu.

Dar pe acesta nu-l interesează:

— Găsiți detectivi care să facă treaba, nu-mi pasă cum procedați, dar începeți, dați-i o formă legală, faceți un document şi eu o să-l semnez. Totul e să vă mişcați repede, n-avem timp, țineți minte. Dacă e cazul, o să vă semnez actele în alb şi puteți să completați numele copiilor mai tîrziu – cam aşa a pus domnul Davies problema, mai mult sau mai puțin.

Şi vă aud întrebînd:

— Cam cîte mame posibile erau?

Ei bine, s-a dovedit că prima listă a lui Davies era una preliminară. Răbojul final s-a tot umflat în zilele care au urmat, pe măsură ce berarul grăsan îşi chema înapoi avocații ca să mai adauge nume, cînd şi le amintea sau cînd mai găsea semnătura vreunei doamne la sfîrşitul unui vechi bilețel de amor pe care-l şi ardea înainte să-şi facă bagajele pentru întîlnirea cu Atotputernicul. Cînd m-au contactat de la Sediu în Filiala Sydney, pe 21 iunie 1922, lista de posibili puieți Davies se ridica la treizeci şi opt de nume şi creştea în continuare.

Aşa, „Filiala Sydney" şi „Sediul de la Londra": ar trebui să vă lămuresc ce-i cu ele. Avusesem propria mea firmă, Ferrell Detection, pînă în martie 1922, cu cîteva luni înainte de acest caz: *Cazul berarului promiscuu şi al crimelor din deşert*, ei? Vă prinde, aşa-i? Nu fusese o afacere prea profitabilă, Ferrell Detection, dar aveam darul deghizării şi ştiam să-i fac pe oameni să spună adevărul sau cel puțin să se vadă cînd mințeau. Eram o puşlama destul de curajoasă, ce-i drept e drept. Cunoşteam Sydney-ul ca pe propriul buzunar şi n-aveam timp pentru infractorii care se credeau genii, pentru că nici unul nu-i geniu, de fapt, domnule

Macy. Nu-s mai mult de trei genuri de oameni pe lumea asta, pot să vă spun după ani de zile în care am avut de-a face cu ei şi poate că nu-s nici măcar trei.

Apoi, pe 22 martie, am primit oferta de a face parte, cu căţel şi purcel, din Trustul Internaţional de Investigaţii Tailor, un concern londonez în expansiune, care avea de gînd să-şi justifice „internaţionalitatea". M-am interesat puţin de afacerea lor. Erau conduşi de un anume Nicholas Tailor, care era de fapt un ungur pe nume Miklos Szabo, căruia îi mersese bine la Londra, devenind genul de investigator particular al gentlemenilor, cu accentul lui vag continental şi cu aerul de „ştie tot ce mişcă pe lumea asta". Îmi suna bine, aşa că, după un schimb de unităţi monetare şi o discuţie cu reprezentantul lor despre cine plătea pe cine şi cînd, am dat jos plăcuţa pe care scria Ferrell Detection şi am rugat un amic să vină să-mi pună una cu Trustul Internaţional de Investigaţii Tailor, Filiala Sydney.

Nu mult după tranzacţia noastră, mi s-a încredinţat cazul Davies. Am primit aceeaşi scrisoare pe care au primit-o oamenii lui Tailor din toată lumea, în care avocaţii din Londra care angajaseră agenţia domnului Tailor ne explicau sarcina. Avînd în vedere că, evident, unul dintre porturile de escală ale bunului domn Davies fusese Sydney, eu trebuia să dau de urma unei doamne pe nume Eulalie Caldwell care, în 1890 sau '91 sau 1892 sau poate '93 (din cîte îşi amintea Davies) fusese o tînără frumoasă, fără obligaţii, care trăia singură pe Kent Street (o zonă foarte săracă a Sydney-ului), şi-şi cîştiga pîinea făcînd provizoriu pe spălătoreasa. Şi aici se terminau informaţiile.

Stimate domnule Macy, nu se întîmplă în fiecare zi ca un detectiv să plece în căutarea unui moştenitor pierdut şi să ajungă, în schimb, să rezolve două cazuri de crimă dublă, unul din ele vechi de patru ani. Dar exact asta am realizat. Dacă savurez detaliile acestui triumf, dintr-o carieră lungă şi dificilă, presupun că mă veţi înţelege.

Kent Street fusese o groapă mohorîtă în anii '90 ai secolului trecut şi nu se schimbase prea tare în bine pînă în '22. Dar nu mi-erau străine mahalalele de genul ăsta, era un lucru pe care n-aveai cum să-l eviţi în zona mea aleasă de competenţă. În plus, ştiind asta, nu împărtăşeam iluzia domnului Davies că fetiţa lui dulce

făcuse un popas acolo, în drum spre o viață mai bună. Dacă mai trăia, nu era departe. Asta avea să dureze foarte puțin și eram doar curios să văd cum puteam să facturez sediului de la Londra cît mai multe ore și cheltuieli, avînd în vedere că totul ajungea la avocați și la domnul Davies, în cele din urmă.

Arhive publice, întrebat în stînga și-n dreapta, n-a fost mare scofală. Două zile mai tîrziu, pe 24 iunie, mă aflam într-o casă dărăpănată cu apartamente de închiriat, nu chiar pe Kent Street, ci două străzi mai încolo. Ce jale, halul în care trăiau bastarzii ăștia. Aproape că m-am simțit un pic sfînt – oamenii ăștia aveau nevoie de banii lui Davies, iar eu mă aflam acolo ca să-l ajut cel puțin pe unul dintre ei să spună ce trebuie ca să-i primească. Știți ce vor oamenii de genul ăsta? Un locșor al lor în care să fie singuri, să poată să doarmă liniștiți, să se spele. Puțină intimitate. N-aveți idee, domnule Macy, în vilocul dumneavoastră din New York. De compasiune, vedeți dumneavoastră, nu prea duc lipsă.

Așa că iată-mă într-o încăpere ticsită, încercînd din toate puterile s-o aduc în toate simțurile pe femeia asta care arată de șaizeci și cinci, șaptezeci de ani, fără dinți și palidă ca o stafie, cu un nas ca o varză putrezită, fără altă formă în rest. Domnul Davies trebuie să fi fost un marinar tare singur, chiar și cu treizeci de ani înainte, căci femeia asta spune că-i Eulalie Caldwell. (Deși îmi dă o dată a nașterii potrivit căreia ar avea patruzeci și nouă de ani. Așa-s femeile.)

După cum arată și miroase locul ăsta, pare că șobolanii vin și pleacă de cîte ori li se năzare, iar zgomotul de la celelalte familii din curtea interioară și de deasupra face să-ți clănțăne dinții în gură. Dacă Davies are o progenitură prin gloata asta, ar trebui să aibă vreo treizeci de ani și sînt cîțiva care se potrivesc profilului, dar cine poate spune, căci sînt oameni peste tot care dau buzna înăuntru sau ies, zbiară, cară înăuntru sau afară te miri ce gunoaie. Sînt și copii nu mai mari de treisprezece ani, alții sînt inși robuști și furioși care pretind că muncesc cu ziua, dar nasul meu îmi spune că se ocupă de ceva clandestin. Două femei tinere, slinoase, pe care le-am recunoscut ca practicante ale unei profesii discrete. N-ai cum să-ți dai seama cine cu cine se înrudește, și nici măcar cine locuiește acolo și cine nu. Însemnările mele din acea zi spun „Animale murdare“, dar nu știu dacă m-am referit la paraziți, la animalele de companie sau la oamenii de pe-acolo.

Stau deci şi încerc s-o fac pe Eulalie să mă asculte. E clar că nu mai e în stare să lucreze, dacă o fi fost vreodată. E terminată, iar eu mă rog să reuşesc să-i mai smulg nişte ultime zvîcniri de activitate cerebrală, cînd în încăpere intră un individ brunet, scund şi pricăjit, cu o înfăţişare bolnăvicioasă, îmbrăcat în cămaşă, care scoate un codru de pîine neagră din traistă, îi îndepărtează crusta şi o aruncă în poala bătrînei. Ea se uită în jos la pîine şi dă din cap, de parcă ar fi salutat un prieten vechi. Individul stă în spatele ei şi se uită la mine. Pare să fie un candidat adecvat pentru moştenitorul meu. Întreb:

— Îl cunoaşte vreunul dintre voi pe un anume domn Barnabas Davies?

Eulalie holbează ochii la mine, dar apoi continuă să-şi molfăie pîinea şi să-şi privească picioarele. Tipul deschide negocierile cu un:

— Şi dacă-l ştim, ce? – la care eu parez cu standardul din industrie:

— Păi, atunci mai am o întrebare pentru tine.

Îi trebuie un răgaz, aşa că primesc un:

— Cine eşti mata, de fapt? – care primeşte întotdeauna răspunsul:

— Păi, asta depinde, nu?

În cele din urmă, ajungem la:

— Ea s-ar putea să ştie de Davies. Dar, dac-o vrea acum omul ăsta, e un pic cam tîrzior, nu?

— Nu se ştie, băiete, eu lucrez pentru nişte oameni foarte puternici – iar el stă şi rumegă partea asta un timp şi apoi îi dă drumul: da, da, Davies e un nume pe care tînărul îl cunoaşte, dar Eulalie încă nu scoate o vorbuliţă, în schimb ia o sticlă de bere de la tînărul ei.

Individul începe să scuipe bucăţele din poveste, una ici, una colo, pe care urmează să le adun eu mai tîrziu şi să le pun cap la cap. Tommy ăsta e una dintre progeniturile lui Eulalie Caldwell, una dintre cele unsprezece care au văzut lumina zilei şi care au supravieţuit primului an. Tommy cunoaşte numele de Barnabas Davies numai pentru că Eulalie obişnuia să „trăncănească întruna" despre Barnabas, cînd Tommy era mic. „Barnabas: iubirea vieţii ei, bărbatul care ar fi făcut-o fericită în Londra, dar n-a fost să fie.

Dumnezeule, ce mai cîntec." Îmi spun : A fost un caz uşor, mi-am găsit băiatul şi acum trecem la fapte, îi schimbăm numele şi gata. Dar nu : *următorul* ei bărbat era tatăl lui Tommy, care-a stat pe-acolo mai mult decît stătuse Davies, trăind cu ea şi cu copiii timp de cîteva luni din viaţa lui Tommy, ba chiar întorcîndu-se mai tîrziu spre a deveni tatăl copilului numărul patru, dar n-avea nici pe departe „calitatea" misteriosului Davies, care venise şi plecase ca vîntul, promiţînd, pe cînd se îmbarca pe vas, să se întoarcă după frumoasa de nouăsprezece ani cu (pe) care îşi petrecuse un weekend. Dar nu, se pare că Tommy e copilul numărul doi. Are o soră bună (copilul numărul patru) şi o turmă de fraţi vitregi, istorii tragice pe care acum vrea să mi le împărtăşească, dacă tot sînt acolo şi are impresia că l-am întrebat, şi pe care le-am ascultat fără interes, avînd în vedere că nu aveau legătură cu afacerea mea: un recital lung şi plictisitor, plin de copii morţi la naştere, foame, promisiuni de promovare încălcate ale cine ştie cărui linguşitor mincinos, ici o prostituată refractară dar profitabilă, colo un mariaj nefericit, un băiat mort la Gallipoli, altul care lucrează undeva în nord, pînă la puştoaica de treisprezece ani care stătea chiar în faţa mea (fără nume în dosarele mele).

Desigur, al naibii de fadă toată povestea asta, cum e sărăcia întotdeauna, şi cînd Tommy a terminat de cîntat melodia, iată că am reuşit să ne întoarcem la întrebarea principală. Unde era fratele vitreg mai mare al lui Tommy, fiu al lui Davies, copilul numărul unu al lui Eulalie? Şi abia acum îşi ridică şi Eulalie privirea către mine şi începe să scoată nişte sunete ciudate şi iat-o că plînge, vreau să spun că îi curge nasul ca un robinet şi buzele îi tremură, deşi nu se vede nici o lacrimă.

— Of, Paul, spune ea, şi nici nu vă puteţi imagina cît de furios pare Tommy – nu pe mine, ci pe hoaşca beată din faţa lui, care a reuşit de-abia acum să lege două cuvinte.

— Tacă-ţi gura, ai înţeles? Cară-te şi fă curat pe undeva, curvă împuţită – şi femeia iese hohotind din cameră, cu fata mai tînără pe urmele ei, care-l înjură pe Tommy.

Şi iată-ne înapoi la povestea violentă, gîfîită, a micuţului Tommy: Paul Barnabas Caldwell era cu „un an-doi" mai mare ca Tommy, deci se născuse în 1892 sau 1893, ceea ce se potrivea cu socotelile mele. Tommy îl ura pe Paul. În copilărie îl iubise, desigur –

e fratele tău mai mare, îl iubeşti şi ţi se face milă de el cînd ia o scatoalcă de la mama sau de la bărbatul din casă (o piesă mobilă, evident) sau de la Bowlex (Dowlex? Sper că desluşesc cum trebuie ce-am scris aici) – dar Paul a crescut repede şi a început să-şi facă simţită prezenţa: începuse s-o lovească şi el pe Eulalie, înainte să-şi ia tălpăşiţa pentru ultima oară. Şi Paul era bun la şcoală, fapt surprinzător, chiar şi cînd era mititel. Lui Tommy nu-i convenea chestia asta, totuşi: Paul era singurul care avusese o şansă cu şcoala, o şansă reală, avînd în vedere că Eulalie mai putea lucra cîte puţin pe atunci, mai putea face niscaiva bani, aşa că Paul a reuşit să meargă la şcoală „regulat, nu din an în Paşti", în vreme ce fraţii săi se duceau cînd şi cînd, ajutîndu-şi mama la treburi şi renunţînd la carte de îndată ce statul zicea că erau gata. Şi mai grav era că Eulalie le spunea întotdeauna lui Tommy şi celorlalţi copii că Paul era special pentru că tatăl lui Paul era special, ba i-o mai arunca şi tatălui lui Tommy:

— Tu nu eşti Barnabas Davies.

Tommy îmi spunea toate acestea cu o uimire încrîncenată, tăcută:

— Dar Paul nici măcar nu era recunoscător pentru asta.

Avea obiceiul s-o facă pe Eulalie curvă şi ratată, îi spunea că nu-i mama lui, că nu era o femeie adevărată şi ieşea apoi pe uşă ca să-şi viziteze ceilalţi prieteni.

— Iar pe mine nu mă lua niciodată, spune Tommy, nu m-a luat nici măcar o dată cu el, nu mi-a arătat niciodată cărţile şi pozele lui, se uita la mine ca la un gunoi pentru că tatăl meu nu era domnul Davies al tău, ci numai bietul Tom de la crîşma din colţ. Dar i-am făcut-o odată, rîde Tommy, dezvelindu-şi puţinii dinţi rămaşi, i-am tras-o zdravăn. I-am şterpelit odată una din cărţile împrumutate de la bibliotecă, una şmecheră tare, am luat-o şi i-am arătat-o lui Rowler (Bowlex?). Paul a mîncat o bătaie soră cu moartea în ziua aia. A fost o privelişte pe cinste.

Ei bine, domnule Macy, vă puteţi imagina că era un spectacol obositor – minciuni răuvoitoare, amintiri neînţelese şi pline de autocompătimire – dar era ceva ce puteam înţelege şi suporta, atîta timp cît aveam să-mi rezolv treaba. A trebuit să înghit un morman de mărturisiri din astea, înainte să-l calmez pe tînărul Tom suficient cît să-mi răspundă: unde era Paul Davies *acum*? Greşeala mea a mai stîrnit o furtună:

— Nu-i Paul *Davies*, e Paul *Caldwell*, m-ai auzit? Numele de Caldwell e destul de bun pentru el, e norocos să-l poarte.

— Bine, Paul Caldwell atunci, Tom – unde-i?

Pînă la urmă se pare că Paul a dispărut pe cînd Tommy avea treisprezece sau paisprezece ani. Nici o vorbă de cînd a plecat.

— Eulalie a fost distrusă, spune Tommy. Avea nevoie de el. El urma să fie bărbatul în casa asta, şi eu trebuie să mai aud şi acum cum că nu sînt fiul lui Barnabas Davies.

— Şi de-atunci? Din 1907, să spunem?

— Da, bolşevica aia, cum o cheamă, bibliotecara aia nebună, a venit pe-aici într-o zi, în '18 sau în '19, decentă şi superioară şi dezgustată de noi, şi ne-a arătat o scrisoare venită de la armată care spunea că Paul dispăruse, caporal era, şi că „nu exista nici o altă informaţie". Noi nici măcar nu ştiam că plecase la război. El dispărut şi Mick mort pe plaja aia din Turcia, mama naibii, Eulalie a plîns o lună întreagă, fir-ar să fie. Şi-acum, pentru numele lui Dumnezeu, ce *vrei* de la noi?

Notiţele mele consemnează: „Două ore şi jumătate cu animalele alea. De facturat la Londra zece ore". Nu era nici o problemă, Macy, avînd în vedere că Londra avea să factureze avocaţilor douăzeci, iar aceştia aveau să-i factureze lui Davies patruzeci, ceea ce şi merita nenorocitul ăla care abandonase atîtea femei disperate. Poţi să-ţi închipui, Macy? În toată lumea, detectivi ca mine îşi băgau nasul şi scurmau rănile deschise ale unor familii nefericite sau femei abandonate. Probabil că s-ar fi putut aduna un oraş întreg de scene patetice, stridente ca aceasta, care se petreceau pe tot cuprinsul lumii chiar atunci, exact în acel moment, pentru că domnul Davies fusese un lup hapsîn în tinereţe şi acum, la bătrîneţe, voia să fie iubit pentru asta.

În notiţele mele mai scrie: „Angajat de Tommy Caldwell să îi aduc orice veste despre adresa lui Paul Caldwell sau despre locaţia mormîntului său, urmînd ca acesta să-mi achite cheltuielile". Aveam un al doilea client pentru ceea ce devenise acum cazul Paul Davies/ Paul Caldwell, deşi mă îndoiam serios de intenţia acestuia de a plăti.

Domnule Macy, am dormit ca un prunc azi-noapte, neîntors şi fără vechile coşmaruri. Numai şi pentru atîta lucru trebuie să vă

mulțumesc. Să ştiu că lucrăm împreună la acest memoriu, deschizînd din nou vechiul caz, explicîndu-i logica şi structura, comunicînd lumii întregi ce-am realizat eu. Mă simt un om nou. Ba chiar am mîncat un mic dejun întreg azi-dimineață, am înghițit toată otrava asta de aici şi a fost foarte bună. Aseară, înainte să ațipesc, mi-am scos şi celelalte cutii cu dosare de sub patul de fier şi am frunzărit vreo două dintre cele mai strălucite, deşi putregaiul de lîngă mine s-a plîns de lumina aprinsă şi chiar a chemat un infirmier care m-a silit s-o sting – nu mai contează asta. După ce îl rezolvăm pe ăsta, dumneata şi cu mine, cred că ar avea succes la cititori cel pe care l-am denumit *Frumoasa fată moartă*. („Nu ratați încă o aventură cu Ferrell şi Macy, luna viitoare!“)

Deci, cazul Bamabas Davies era închis, da? Aveam numele copilului lui Davies din Sydney: Paul Caldwell, născut în 1893. Aveam un profil al personalității lui pînă la vîrsta de paisprezece ani: probabil o inteligență peste medie, dar cu mînia copilului abandonat, prins în capcana sărăciei. În afară de asta, nu ştim ce fel de copil a lăsat domnul Davies în urmă cînd s-a urcat pe vas şi s-a încheiat la pantaloni. Ştim că băiatul a plecat să lupte în război şi nu s-a mai întors acasă. *Dispărut*, domnule Macy, însemna că n-au putut să trieze terciul de cadavre din noroiul francez sau de pe plaja din Turcia sau din Canalul de Suez. Iar de la Melboume te declarau mort după ce erai dispărut de o vreme. Cred că prin '19 sau prin '20 au spus că *nimeni* nu mai era dispărut – toate dosarele de *dispăruți* au fost reetichetate ca dosare de *morți*. Prin urmare, din punctul de vedere al autorităților, Paul era mort, deşi, dintr-un motiv sau altul, nimeni nu le-o comunicase încă lui Eulalie şi lui Tommy. Oricum, caz închis, mă gîndeam eu.

Dar apoi m-am gîndit mai bine, domnule Macy, şi, după cum veți vedea dumneavoastră şi cititorii noştri, a fost o socoteală ageră şi dramatică. *De ce* să închid cazul ăsta? Puteam să îl tărăgănez ore în şir încercînd să obțin detalii despre viața lui Paul Caldwell şi despre serviciul lui militar, pe care să i le trimit mîndrului său tată. Într-adevăr, n-avea un moştenitor căruia să-i dea bani, probabil, dar „dispărut“ nu-i *chiar* „mort“, aşa că de ce să nu vedem ce găsim? Şi, dacă era mort, poate că era erou de război şi putea să fie renumit postum, să devină bravul Paul *Davies*, viteazul

martir de la Ardennes, iar berarul gras, de pe patul lui de moarte, putea să-şi cumpere o bunătate de fiu-erou mort, şi cam cît ar fi valorat *asta* în tabelul lui, şi cine urma să încaseze prin testament banii? Mintea îmi mergea repede, intrasem din nou în joc, iar ultima verigă din Londra avea să plătească pentru o vacanță pe cinste.

Acum trebuia să trag nişte sfori ca să arunc o privire pe dosarul militar al lui Caldwell. Era ținut sub cheie la Melbourne, nici măcar familiile nu aveau voie să vadă documentele. Nici în ziua de azi nu au. Chiar şi Davies de la Londra, în calitatea sa de rudă cea mai apropiată, n-ar fi primit decît o scurtă scrisoare consemnînd moartea şi ultimul grad. Dar dacă vreți muncă de detectiv, domnule Macy, vă trebuie o rețea de indivizi serviabili. Dacă aveți aşa ceva, e cel mai simplu lucru din lume: un ins care mi-e dator îl ştie pe altul care se ocupă de nişte fete în Melbourne şi una dintre ele a lucrat pentru un tip care-l ştia pe unul care lucrează în biroul arhivarului de la Ministerul Apărării şi individul ăsta îi rămăsese dator primului tip, ca acesta să nu pomenească la Apărare că al doilea individ petrecuse momente intime cu cine ştie ce fată necorespunzătoare (ca să nu spunem pe şleau aborigenă), şi se mai mişcă şi nişte bani (facturabili drept o cheltuială în contul Barnabas Davies, fără îndoială, şi diminuîndu-se pînă la destinatar) în jos pe linia asta de indivizi anonimi dar serviabili, aşa că nişte notițe mîzgălite o apucă în sus pe aceeaşi linie, şi acum e deja 7 iulie, iar eu copiez îngrijit notițele în dosarul meu şi adaug primele nelămuriri personale, rezultînd textual:

> Paul Caldwell. Născut în 1890 (Tommy spusese 1893). S-a înrolat voluntar în infanterie (de ce?) în octombrie 1916, cu hotărîrea (luată de cine?) ca serviciul lui să fie limitat în întregime la Egipt, atîta vreme cît Armata Imperială Australiană era prezentă acolo, datorită unor cunoştințe speciale şi anumitor circumstanțe (care?). Înrolat ca soldat (dacă avea cunoştinte speciale, de ce numai soldat?). Detaşat în trupele de infanterie de la Tel el Kebir, Egipt. Promovat de două ori şi citat de două ori pentru merite deosebite, cu o scrisoare de recomandare la dosar de la căpitanul englez H.S. Marlowe. (De ce să-şi bată capul un căpitan britanic cu un amărît de australian?) Dispărut în timpul unei permisii, la 12 noiembrie 1918. Localnici din sud, de la Deir el Bahri (la 800 de

kilometri de tabăra lui), descoperă mai apoi puşca lui Caldwell şi plăcuțele de identificare ale lui Caldwell şi ale sus-menționatului Marlowe. (Un ofițer britanic şi un australian aflați în permisie împreună ?) Gradul la sfîrşitul serviciului militar: caporal. Statutul de Dispărut schimbat în Mort în dosarul final închis pe 29 iunie 1919.

Pentru că era ofițer britanic, dosarul căpitanului Marlowe era păstrat frumuşel la Londra, aşa că trebuie să ne mulțumim cu atît pentru moment, bunul meu Watson. Acum, întrebările pe care le-am inserat printre notițele mele în acea zi sînt doar cîteva dintre cele care ar trebui sa se ivească în mintea unui investigator lucid căruia i-a fost prezentat acel rezumat. O să vă las pe dumneavoastră să numărați ciudățeniile ascunse în acele 134 de cuvinte, pentru că se înmulțesc repede, ca iepurii. Iată un cadou, totuşi, pentru cazul în care nu stați prea bine cu istoria. Războiul s-a încheiat pe 11 noiembrie 1918, în ziua *dinaintea* dispariției lui Paul.

Încă un element din dosarul băiatului: „Ruda cea mai apropiată: doamna Emma Hoyt, de la Compania de Amuzament a Fraților Hoyt S.R.L., Sydney". Nici vorbă de Eulalie Caldwell sau de fratele Tommy; nu-i de mirare că primiseră vestea de la terți: nu fuseseră menționați la înrolarea lui Paul. Rudele apropiate se pare că fuseseră o problemă complicată pentru băiatul nostru. Trebuia să mă consult cu avocații: se putea oare ca moştenirea Davies să aparțină acestei noi rude apropiate, dacă Paul Caldwell era mort şi oarecum retroactiv rebotezat Paul Davies?

Bună dimineața, domnule Macy! Continuăm? Bine.

Desigur că-mi aminteam de Compania de Circ a Fraților Hoyt – dar, înainte de asta, îl aud pe nerăbdătorul domn Macy scîncind:

— Ce legătură are povestea asta grozavă cu sărmana mea mătuşică nedreptățită şi cu unchiul meu dispărut?

Foarte mare, domnule Macy, în toate privințele. Aveți răbdare. Şi aveți puțină încredere în povestitor, bine?

Deci: desigur că-mi aminteam de Compania de Circ a Fraților Hoyt, dar am fost surprins să constat că încă mai exista, atunci cînd m-am dus să mă interesez de Emma Hoyt la casa de bilete a circului, pe 8 iulie 1922.

— Tocmai se pregăteşte să intre în arenă, spune mustăciosul chel şi fără cămaşă de la casă. Primeşte admiratori după spectacol, dar hai să-ți dau un sfat, prietene : sînt mai multe şanse să stea de vorbă cu tine dacă ştie că i-ai văzut numărul.

— Începe *acum*? am întrebat, uitîndu-mă la cîmpul care ne înconjura, la cortul galben încovoiat şi la cei trei sau patru oameni care se învîrteau pe lîngă nişte caravane.

— Începe în cinci minute. Ai noroc.

Am plătit un bilet pentru rîndul din față şi cheliosul s-a grăbit să-mi rupă biletul pe care tocmai mi-l vînduse, iar apoi m-a condus la locul meu, trăgînd prelata în urma noastră. Am numărat oamenii din public: mai erau doar şapte în afară de mine, deşi existau bănci goale şi tribune şi un rînd de divane mari, cu mese în față – locuri pentru vreo 300 de persoane. Plasatorul m-a aşezat pe locul meu, apoi a luat-o în jos pe culoarul gol, a păşit peste zidul de lemn roşu scorojit din fața mea, a deschis o poartă din gardul înalt de metal care înconjura arena plină de nisip, a încuiat poarta în urma lui şi a pus mîna pe un megafon. Pantalonii lui roşii de catifea aveau turul alb.

— Doamnelor şi domnilor, răcni el, plimbîndu-se în cerc şi privind peste creştetul meu la nişte mulțimi de demult.

Terminîndu-şi remarcele introductive, şi-a desfăşurat biciul şi a ridicat o trapă din spatele cuştii. Trei tigri monstruoşi s-au furişat înăuntru. Cheliosul nostru s-a apucat leneş să-i facă să sară unul peste altul, să se rostogolească pe spate, să țîşnească printr-un cerc de metal, lucruri pe care aceştia le îndeplineau apatici, dar cu izbucniri bruşte de rebeliune mîrîitoare, pe care biciul nu le reprima prea rapid. În încheierea numărului, i-a pus pe tigri să se întindă pe jos, nu fără împotrivire, şi a deschis din nou trapa din spatele cuştii. Acolo, luminată dramatic din spate, era o siluetă ciudată şi micuță, care s-a dovedit a fi un pinguin care a intrat pe scenă, cu mers legănat. Pasărea a dat ocol tigrilor culcați, apoi s-a plimbat alene dus şi întors pe spinările lor, iar apoi i-a făcut să se „rostogolească precum buturugile", păşind pe burțile lor, în vreme ce tigrii se tăvăleau sub el. În cele din urmă, pinguinul s-a dat jos, a făcut un tur al arenei ca să-şi culeagă aplauzele şi s-a apropiat de cei trei tigri ca să-i pupe pe fiecare dintre ei pe nas (dat în prealabil cu miros de hering, fără îndoială). Copiii au căscat

gura şi au rîs. Era un spectacol pe cinste, îmi închipui. Cînd ieşea bine.

Astăzi, totuşi, a treia felină se săturase: cînd sărutul cu miros de peşte i-a măturat botul schimonosit, mustăcios, s-a văzut ca prin ceață o labă galben cu negru şi apoi pinguinul s-a uitat în jos la cele trei dungi roşii de pe pieptul alb cu uimirea unui bogătan care şi-a vărsat vin roşu pe cămaşa de seară. Şi-a ridicat ciocul, uimit. S-a uitat la îngrijitorul leneş care-l dresase, care-l convinsese să facă de două ori pe zi această escapadă, şi care era şi el mirat de indisciplina tigrului, ridicînd acum biciul şi strigînd la felină, dar prea tîrziu. Laba a mai lovit o dată, iar pinguinul brusc decapitat s-a clătinat de-a-npicioarelea, dar n-a căzut în față, pentru că laba cealaltă a felinei îi țintuia labele în nisip. Tigrul era pe punctul de a savura gustarea pe care tocmai o destupase, cînd a simțit biciul pe spinare şi s-a întors cu un răget la bărbatul care-l biciuise şi-l hrănise încă din zilele lui de tigrişor.

— Nu-mi arăți tu mie colții, băiete! strigă vînzătorul meu de bilete, croindu-l serios cu biciul.

Şi doar în acest moment cei doi copii din public şi-au dat seama că pinguinul ale cărui giumbuşlucuri tocmai le admiraseră nu era tocmai bine, cînd capul său, cu ochii ca mărgelele şi cu o expresie derutată, a ajuns pe zidul de lemn roşu aflat cu cîteva rînduri în fața lor.

Din motive pe care doamna Hoyt mi le-a explicat mai tîrziu ca fiind o chestiune de disciplină pentru fiare şi de siguranță pentru stăpînii lor, felinele au fost obligate să repete tot numărul fără cusur, înainte să li se permită să iasă din cuşcă şi să-şi primească răsplata de carne. În timp ce copiii suspinau, iar părinții lor le spuneau: „Gata, gata, e doar o şmecherie“, tigrii, iritați şi mîrîind, şi-au luat de la capăt sarcinile şi s-au ghemuit la porunca stăpînului. Din nou salturile, rostogolirea, săriturile prin cerc. Din nou s-au întins cu toții, cu fața înainte. Din nou trapa din spate s-a ridicat. Din nou silueta dramatică a individului îndesat, cu nasul ca o banană. Şi din nou un pinguin dresat a intrat în mers legănat, aşteptîndu-se la aplauze şi la un peşte proaspăt. Ce-o fi gîndit acest al doilea pinguin cînd a trecut pe lîngă momîia decapitată, plină de praf, a colegului său, n-aş putea spune.

— Nu! Nu! Zboară! Fugi! striga băiețelul din stînga mea.

Am menționat acest episod, domnule Macy, numai ca să ilustrez starea circului în 1922, căci apoi am urmărit doi contorsioniști chinezi, între două vîrste, încovoindu-se în cele mai ciudate forme, spre disconfortul publicului. Am urmărit un singur trapezist, împodobit cu paiete, legănîndu-se apatic cîteva minute, ca apoi să-și dea pur și simplu drumul în plasă și apoi la podea și să-și scoată costumul în timp ce se îndepărta. În tot acest timp, un bărbat de vreo șaizeci de ani, vizibil descurajat, a cîntat la o pianină dezacordată. Din cînd în cînd, murmura cu o seriozitate căznită către copiii speriați:

— Ah, la circ! E magic, pur și simplu magic.

— E de formație clasică, să știți. Mai demult, pe vremea lui Paul, dirija orchestra noastră de zece instrumente, mi-a spus mai tîrziu ruda desemnată de Paul Caldwell, Emma Hoyt, cu chipul veștejit.

Afacerea ei își dădea duhul, desigur. Cred c-a mai reușit s-o țină în frîu vreo săptămînă, dar eu asistasem la convulsiile agonice ale Companiei de Circ a Fraților Hoyt.

„În vremurile bune", își începea ea majoritatea propozițiilor, sau „Cînd trăia soțul meu, Boyd", sau, cel mai interesant, „Lui Paul i-ar fi părut tare rău să vadă că lucrurile se sfîrșesc așa".

O femeie în jur de patruzeci și cinci de ani, nu lipsită de farmec, încă îmbrăcată ca un major dintr-o armată viu colorată, cu părul blond prins sub pălăria roșie, cilindrică. Aprindea țigară de la țigară, dar nu le fuma. Rulota ei privată mirosea a parfum, a cîinii ei dresați și a baligă de animale sălbatice.

Era dornică să vorbească despre Paul Caldwell. I-am spus că se putea să fi moștenit niște bani de la el, dar ea m-a mustrat:

— Imposibil. E doar dispărut.

Notițele mele sînt compilate pentru a-ți ușura lectura, mai mult sau mai puțin așa cum trebuie că au fost spuse. (Crezi că ar trebui să prezentăm povești șlefuite, cu discuții lungi, sau doar fragmentele din notițele mele? Varianta din urmă e probabil mai „adevărată", cred, dar cititorul vrea să simtă că i se întîmplă lui, dacă înțelegi ce vreau să spun, Macy.)

— Vizita dumneavoastră stîrnește atîtea amintiri dificile, domnule Ferrell. Paul a fost cel mai minunat lucru de care a avut parte

vreodată acest circ, atît de tare iubea tot ce făceam noi aici. M-am gîndit la el zi de zi, acolo, departe, în război, cum lupta exact pentru asta, pentru magia circului nostru. O, nu mă înțelegeți greşit, ştiu că şi nemții au circuri bune, dar kaizerul, că nu era mare entuziast, sînt sigură. Noi, oamenii liberi, apreciem nişte lucruri pe care cei de teapa lui nu le-ar tolera niciodată.

I-am scris lui Paul atunci cînd Boyd şi-a încheiat socotelile cu această lume, i-am spus că voi face totul ca să mențin circul în formă pînă cînd se întoarce el. Avea să fie al lui, dacă voia, după război. El ar fi putut să-l pună pe picioare. Atît era de devotat.

Desigur, o să vreți să auziți despre începuturi. Paul a venit la noi cînd avea nouăsprezece sau douăzeci de ani. Boyd îl descoperise, spunea că are un talent nativ extraordinar. Îl observase pe Paul prin piață şi-l urmărise puțin, clandestin, îl privise în acțiune. Apoi se prefăcuse că merge în fața lui Paul, neştiutor, se făcuse că se apleacă să se lege la şiret şi, cînd s-a ridicat în picioare, l-a apucat pur şi simplu pe Paul de încheietură şi şi-a recuperat portofelul. Desigur, o vreme, Boyd s-a prefăcut că e polițai, înțelegeți de ce, să bage un pic frica în Paul. Dar apoi Boyd s-a tras deoparte şi i-a arătat diverşi oameni, ca să vadă dacă Paul putea s-o facă la cerere. Boyd era emoționat cînd a venit cu el la tabără în acea zi. Şi ce băiat frumos era, şi aşa de deştept cum nu mai văzusem. Fusese bibliotecar, sînt sigură că ştiți.

Să-l fi văzut cînd l-a adus Boyd la noi! Uneori, în genul ăsta de mediu în care trăim noi, vezi cum se luminează un chip, domnule Ferrell. Vezi ceva molipsitor cum se întinde peste anumiți oameni. Paul era ca un băiețel. Voia să pună mîna pe toate animalele, inclusiv pe tigri. Asta te fascina la el, să ştiți. Ştia atît de multe despre cîteva lucruri, era cît se poate de inteligent, dar, pe de altă parte, nu ştia lucrurile cele mai simple. S-a plimbat prin tabără. A intrat în cort, iar eu l-am urmat. A privit în sus la trapeze şi la toate scaunele.

„E prima oară cînd vezi un circ, Paul Caldwell? Ai vrea să lucrezi cu noi?" N-ați mai văzut aşa un om fericit, şi atît de frumos. „La circ?" M-a întrebat dacă ştiam de un musculos italian, un artist de circ de care auzise cîndva. „La circ", şoptea în continuare, de parcă se trezise pe Lună. Ştiam perfect cum se simțea.

— Şi cînd a devenit amantul dumneavoastră, doamnă Hoyt?

— Eu eram măritată cu Boyd, domnule Ferrell.

— Dar am impresia că domnul Hoyt era mult mai bătrîn.

— Ştiţi, Boyd era clovn. Profesional, vreau să spun, de meserie. Te făcea să rîzi de nu te vedeai. Făcea mutra de „ruşinat" cînd, de exemplu, era prins încercînd să-i fure unui bărbat cravata, închidea ochii clipind îndelung şi ridica din umeri de parcă era un clovn rău, rău, neascultător, şi oamenii erau înnebuniţi de plăcere. Oamenii îl iubeau. În afara arenei, era mai rece.

Boyd l-a pus pe Paul să curețe cuştile, să vîndă bilete, să conducă oamenii la locurile lor. Era nevoie de asta, desigur, să conducă oamenii. În felul acesta îi putea aşeza pe cei care-şi ţineau portofelele în pantaloni pe băncile de sus, ca să ajungă la ele de jos în timpul spectacolului. A interpretat şi el de cîteva ori un număr şocant de magie şi dramă pentru spectacolul de seară. Boyd credea că ar trebui să încercăm numere mai sofisticate, aşa că, în deschiderea spectacolului, după antract, Paul ieşea în arenă îmbrăcat ca un explorator în junglă şi făcea un soi de pantomimă în care chipurile se lupta cu nişte atacatori, cinci indivizi mai solizi costumaţi în negri din junglă. Aceştia îl dovedeau în cele din urmă, îl legau şi apoi unul dintre ei aducea un şarpe. Nu unul periculos, doar unul dintre pitonii mai mari, şi îl înconjurau şi dănţuiau în jurul lui şi fluturau şarpele pe-acolo şi se aplecau deasupra lui, aşa că publicul nu vedea ce se întîmplă, dar le dezlănţuisem puterea imaginaţiei! Apoi nemernicii negri fugeau care încotro, unul dintre ei ascunzînd şarpele sub haină, ca să nu-l vadă publicul, şi aceştia nu-l vedeau decît pe Paul legat la pămînt, zvîrcolindu-se în chinuri groaznice, înţelegeţi dumneavoastră, şi apoi se zbate şi-şi eliberează un braţ, pe care şi-l duce la piept, deschide cămaşa şi... şi pieptul îi plesneşte şi de-acolo iese capul şarpelui! Vai, era un spectacol înfiorător, şi unele femei leşinau, şi se stingeau luminile, şi cînd se aprindeau din nou Paul îşi făcea reverenţa. Trebuia s-o facă atunci, înainte de chemarea la rampă de la sfîrşitul spectacolului, pentru ca oamenii să vadă că era viu şi nevătămat. Aveam un public extrem de numeros pe vremea aceea, înainte de prostia lui Boyd. Iar Paul aducea atît de mulţi bani! Putea să pună portofelele la loc, după ce fuseseră pe jumătate golite, aşa că rareori aveam plîngeri.

Boyd, totuşi, gîndea ca dumneavoastră. Era atît de convins că băiețelul ăsta era amantul meu. Aşa că stătea toată ziua bună ziua cu tigrii, aruncîndu-le hălcile de carne cu o mutră încrîncenată. Dar ce-şi închipuia el că o să se întîmple? Că poliția avea să-l ia pe Paul de lîngă mine, pe cuvîntul lui, fără să spună publicului că, la Circul Hoyt, mişună hoții pe sub scaunele lor?

L-au arestat în timpul spectacolului, fără mare tam-tam, eu nici măcar n-am ştiut cînd s-a petrecut. Primul semn a fost cînd indigenii cu şarpele au trebuit să inventeze un soi de dans între ei şi apoi au plecat cu tot cu şarpe, lăsînd publicul derutat şi uitîndu-se la ceasuri, şi apoi Wang şi Songchuck s-au cățărat în vîrful prăjinii, contorsionîndu-se unul deasupra celuilalt. „Ce crezi că s-a întîmplat cu Paul?" l-am întrebat pe Boyd după spectacol, dar el a continuat să fumeze cu o privire ciudată. Şi mi-am dat seama. „Ce i-ai făcut?" Mi-era teamă să nu fi făcut ceva îngrozitor cu tigrii. „Bătrîn nemernic ce eşti, spune-mi ce-ai făcut?" Nu voia să-mi răspundă şi au trecut cîteva zile bune pînă cînd am dat de Paul, dar apoi n-au vrut cei de la poliție să mă lase să-l văd. M-am ținut cîteva săptămîni bune de capul lor, bătînd în fiecare zi la uşa acelui inspector grosolan. Dar nu voiau să mă lase să-l văd. Şi apoi, într-o zi, trecuseră mai multe săptămîni, mi-au spus că plecase, că se dusese la război ca să scape de închisoare.

— I-ați scris atunci cînd a murit soțul.

— Asta era în 1917. Şi ca să-i spun că nu l-am trădat, că nu eu îl turnasem. Mi-era atît de teamă că o să dea vina pe mine. Nu ştiam unde să trimit scrisoarea. Am trimis-o la Ministerul Apărării. N-am primit nici o veste, pînă cînd am primit notificarea că era dispărut. Mă declarase pe mine ruda cea mai apropiată, de aceea. Abia atunci, în cele din urmă, mi-am dat seama că nu era supărat pe mine, că mă mai iubea. Şi exact în aceeaşi clipă aflam că îl pierdusem.

Totuşi, mă gîndeam că trebuie să-i găsesc adevărata familie. M-am dus la bibliotecara aceea îngrozitoare, Paul îmi povestise totul despre ea. Avuseseră o relație, oh, *intimă*, vedeți dumneavoastră, nu prima lui *iubire*, mai degrabă fusese vorba de o femeie mai în vîrstă care profita de sărmanul băiat aflat la ananghie. Dar măcar ea avea să ştie unde să dau de rudele lui de sînge. Mai

tîrziu, am primit o a doua scrisoare de la Apărare în care-mi spuneau că schimbaseră statutul de la Dispărut la Mort, dar nu-i găsiseră cadavrul, nici nimic altceva, era doar o chestiune de terminologie, pentru dosar. Atît de mult îmi doresc ca el să găsească circul aşa cum l-a lăsat... sărmanul pinguin...

Domnule Macy, povestea noastră de astăzi se termină cu o femeie de circ suspinînd după iubitul ei mort şi după circul ei mort şi după o pasăre moartă. Am aşteptat un timp ca să fiu sigur că îşi revenise, dar după cîteva minute, cum nu se întrevedea o ieşire la liman, mi-am văzut de drum.

După două sau trei zile, am primit o scrisoare:

Domnule Ferrell. Vizita dumneavoastră de ieri a fost foarte tonică pentru o femeie obosită ca mine. Mi-aţi linişti cugetul împărtăşindu-mi orice informaţie definitivă pe care reuşiţi să o dezvăluiţi, cu privire la Destinul lui Paul. Aş vrea să vă angajez, dacă aşa se procedează în aceste cazuri. Dacă îl găsiţi în viaţă şi dacă stă departe de noi, printre cei Dispăruţi, din motive personale, vă rog să-l asiguraţi că nu l-am Trădat, că n-aş face-o niciodată şi că îl iubesc. Dacă a pierit pe vecie, vă rog să îmi spuneţi ce s-a ales de el. Nu mi-au rămas prea multe aici. M-aş duce oriunde pentru el – vă rog să-i spuneţi asta. În curînd o să devin vînzătoare de tigri, cel puţin pentru o vreme, şi după aceea, nu mai pot spune.

Şi uite-aşa, domnule Macy, aveam al treilea client pentru acelaşi caz!

Dar ce puteam să prezint despre Paul (Caldwell) Davies la Londra? Ei bine, din păcate, o condamnare. Ceea ce avea să afecteze, probabil, în mod negativ negocierea finală cu Davies. Iar entuziasmul său voluntar pentru război, după cum se părea acum, putea să fi fost rezultatul împrejurărilor, Armata Imperială Australiană fiind mai tentantă decît munca silnică.

Dar aveam, de asemenea, două piste noi. Inspectorul Dahlquist, care îl arestase pe Paul Caldwell şi-l trimisese să moară în Egipt, în loc să putrezească în închisoare, şi domnişoara Catherine Barry, bibliotecara care apărea acum a doua oară în povestea noastră, prima iubită a lui Paul. Cazul Davies devenea rapid o ocupaţie profitabilă.

Apropo. O să vă trimit ce am scris pînă acum, ca să nu întîrziați în demersurile de a vorbi cu editorii. În timp ce aştept răspunsul dumneavoastră prin poşta aeriană, o să continuu cu transcrierea notițelor şi scrisorilor mele.

Mă declar corespondentul dumneavoastră umil,
Harold Ferrell,
Detectiv particular (pensionat)

***Marți, 10 octombrie 1922.* Hotelul Sfinxului, Cairo**

Jurnal: Ajuns în Cairo cu trenul, via Alexandria. Trecut imediat la treabă. Programat cinci zile în Cairo pentru pus la punct logistica şi pentru pus pe hîrtie nişte date generale, înainte de a mă îndrepta spre sud, la şantier.

Notițe despre carte: Ca să înceapă cum trebuie, cartea, în versiunea ei finală, trebuie să aibă un frontispiciu, cu o supracopertă transparentă. ***Frontispiciul:*** „Cartuşul regal al regelui Atum-hadu, ultimul rege al Regatului de Mijloc al Egiptului, dinastia a XIII-a, 1660-1630 î. Hr.“. Să iau în considerare numai cititorii eruditți? Nu – de clarificat pentru publicul larg că un cartuş este sigiliul regal, unul dintre cele cinci nume ale regelui (numele de Fiu al lui Ra), scris cu hieroglife şi încadrat într-un oval.

Epigraf după frontispiciu:

„Inteligența şi hotărîrea omului de a depăşi barierele fizice trebuie să fie sursele plăcerii şi subiectul laudelor noastre“. John Ruskin, *The Stones of Venice.*

Sau: „Deşi nu am descoperit încă mormîntul lui Atum-hadu, putem fi destul de siguri că vom ajunge la el“. Ralph M. Trilipush, *Dorință şi iluzie în Egiptul antic* (Literatura amoroasă Collins, 1920; ediție nouă de la Harvard University Press proiectată pentru 1923)

Sau: „Ralph Trilipush n-o să convingă pe nimeni cu o brumă de creier că regele Atum-hadu a existat vreodată, darmite să scrie aşa-numitele Admonestări atum-haduene“. Prof. Lars-Philip Thürm, în *Jurnal de studii egiptologice,*

1921. Acest epigraf ar avea un efect amuzant alăturat fiind unei fotografii a mea stînd în fața mormîntului regelui Atum-hadu și ținînd în mîini un papirus întreg cu Admonestările lui.

Sau: probabil un fragment din Admonestări, din cugetul profund și pana deșucheată a regelui Atum-hadu însuși. De exemplu, primul vers din Catrenul 30 (aflat numai în Fragmentele B & C): „Atum-hadu îi zîmbește fratelui său". De fapt, acesta induce puțin în eroare asupra contextului său original, Catrenul 30, în întregimea lui, descriind descoperirea unui impostor care se pretinde a fi rudă cu regele:

Atum-hadu îi zîmbește fratelui său;
Încîntat peste măsură să întîlnească încă unul ieșit din aceeași mamă!
Pînă cînd află că originea e măsluită rău,
Și acum în foc și-n venin de viperă mincinosul trebuie să moară.

(Din *Dorință și iluzie în Egiptul antic*, Literatura amoroasă Collins, 1920; ediție nouă de la Harvard University Press proiectată pentru 1923)

Nu, și mai bine, ca să începem cum se cuvine această aventură, să oferim în deschiderea cărții o privire incitantă asupra descoperirii ce va să vină și să dăruim ca epigraf un episod captivant nu foarte îndepărtat în viitor, un fragment din evenimentele descrise în cartea însăși. O să extragem un moment triumfal și o să-l punem în față, o măiastră bijuterie a coroanei, un aperitiv savuros care să gîdile papilele gustative ale cititorului în așteptarea marelui ospăț ce va să vină și să îi pregătească digestia, căptușindu-i stomacul spre a primi bogățiile pentru care hrana fadă de zi cu zi nu-l pregătise. O să folosim, ca aperitiv, evenimentele din – hai să fac o aproximare temperată și să-mi dăruiesc pentru acea dată un cadou frumos de ziua mea – 24 noiembrie, la șase săptămîni și jumătate de acum, nici cu optimism exagerat, nici cu reținere, ceva gen: „Pagina ii: *24 noiembrie*

1922. La şantierul din Deir el Bahri. Am dat la o parte pietricelele desprinse şi m-am pus în genunchi, apucîndu-mă să adîncesc încet – delirant de încet, în ciuda inimii care-mi bătea să-mi spargă pieptul – gaura din pietrişul adunat milenii de-a rîndul. Lumina tremura în mîna unui Abdullah speriat fără motiv. «E-n regulă, omule, dă torţa încoace», am şoptit, privind cu un ochi prin fanta îngustă. «Da, da...» «Spuneţi-mi, vă rog, ce vede Domnia voastră?» «Nemurirea, Abdullah, văd nemurirea»“.

***Coperta**:* foto cu RMT stînd alături de sarcofagul de aur (putem lansa această presupunere) al lui Atum-hadu. Muncitori locali în halate de lucru stau într-o parte. *Ralph M. Trilipush şi descoperirea mormîntului regelui Atum-hadu de Ralph M. Trilipush.* Subtitlu: *Conţine însemnările personale ale arheologului, notiţe şi schiţe. Harvard University Press, 1923.*

***Pagina de dedicaţii**:* O descoperire de asemenea magnitudine pur şi simplu nu poate fi înfăptuită fără ajutorul neprecupeţit şi exemplul inspirator al mai multor oameni care şi-au adus contribuţia. Echipei mele de aproape 500 de lucrători egipteni, a căror hărnicie nu a fost echivalată decît de devotamentul pentru mine şi pentru efortul nostru comun, şi care au renunţat la ceea ce pentru ei trebuie să fi fost o neîncredere teribilă, afişînd, în schimb, credinţa simplă că obiectele pe care le dezgropam aveau o semnificaţie mult mai impresionantă decît strălucirea lor aparentă, îi ofer cea mai sinceră gratitudine. Şi, în mod special, căpeteniei mele, Abdullah, care a ştiut cum să împartă oamenilor disciplină şi *bakşiş* în proporţiile cuvenite, şi ale cărui loialitate şi eforturi hilare de a răzbi prin complexităţile limbii engleze m-au mişcat şi amuzat în egală măsură în timpul săptămînilor noastre de mare trudă şi primejdie, îi trimit un inimos *salaam*! Domnul Chester Crawford Finneran, de la Fabrica de Fineţuri Finneran, este un gentleman cu o magnifică adîncime de spirit şi caracter, un colecţionar rafinat de artă antică, un bărbat cu forţă, dar şi cu fineţe, în nici un caz ceea ce te-ai fi aşteptat să găseşti la un american, cu atît mai puţin la un „comandant comercial“ lăudăros. Dar „CCF“ al nostru

s-a dovedit demn de nobilul, anticul titlu egiptean de Maestru al Larghetei – acea mînă dreaptă care împărţea generos înţelepciune şi fonduri în vremuri de cumpănă –, titlu pe care Atum-hadu însuşi îl folosea în Admonestările sale poetice pentru a se referi la propriul său om de încredere şi prim-ministru. Mormîntul lui Atum-hadu ne este cunoscut mulţumită lui CCF, Maestrul meu al Larghetei, şi celorlalţi parteneri ai mei din Compania de Explorări Mîna-lui-Atum S.R.L. Pentru iubita mea logodnică, Margaret Finneran, cuvintele sînt insuficiente pentru a-mi exprima dragostea, admiraţia şi recunoştinţa. Tovarăşilor mei exploratori, care trudesc în nisipurile fierbinţi ale multiubitei noastre mame adoptive, vă adresez mulţumirile mele pentru exemplul vostru colectiv, pentru pasiunea neobosită şi adesea nerecompensată. În mod special, doresc să-l menţionez pe acel model de virtute al explorării egiptologice, dragul meu prieten, domnul Howard Carter, care acum, chiar cînd aştern aceste rînduri, este cufundat în lucru, în cel de-al şaselea sezon al căutării aparent zadarnice a unui mormînt himeric, cel al unui rege minor din ce-a de-a XVIII-a Dinastie, pe nume Tutankhamon. Declar acum public în aceste pagini că – încununată sau nu de succes – dedicarea aproape absurdă (şase ani !) a domnului Carter este un exemplu pentru noi toţi şi că, pentru aceasta, l-am admirat, chiar dinainte de a-l cunoaşte şi a-l putea numi prieten. Îl salut pe mai bătrînul meu camarad în ale prafului, pe mentorul meu, figura dominantă a generaţiei trecute, care ne predă acum ştafeta, fără tragere de inimă. În cele din urmă, evident că această carte trebuie să îi fie dedicată acelui mare rege Atum-hadu şi zeului său protector, primul Creator, Atum. Existenţa mormîntului lui Atum-hadu (şi a lui Atum-hadu însuşi) a fost pusă la îndoială de mulţi, pentru multă vreme, dar geniul lui Atum-hadu, domnia sa, versurile sale : pe toate acestea le cinstesc acum, cînd îl salut după mai bine de 3500 de ani, eu, cel care nu s-a îndoit niciodată de el. Maiestate, lumea întreagă te priveşte acum, în mormîntul tău de aur, printre vastele tale comori, în fîşiile tale de mumie cenuşii şi crăpate. Lumea se minunează de viaţa ta, de cuvintele tale, de strălucirea ta. Lumea, cu

respect şi veneraţie, se uită la organele tale nobile din vasele canopice. Aceasta este exact nemurirea pe care ai căutat-o şi ai meritat-o, eterna glorie şi celebritate.

Despre autor: Profesorul Ralph M. Trilipush s-a născut la 24 noiembrie 1892, singurul copil al vestitului militar şi explorator Ecgbert Trilipush, şi a fost crescut cu multă dragoste, deşi n-a fost tocmai răsfăţat, fiind singurul copil care s-a bucurat de confortul verde, idilic, de la Conacul Trilipush din Kent, Anglia. Educat acasă de tutori, a dovedit de la o vîrstă fragedă un talent uluitor pentru limbile străine şi o fascinaţie stranie pentru Egiptul antic. La vîrsta de zece ani, deja stăpînea cele trei forme scrise ale limbii egiptene vechi şi începuse să traducă documente antice în limba engleză. La doisprezece ani, recalculase datele acceptate ale dinastiilor egiptene şi ale domniei regilor, indicînd cu mai multă precizie decît orice savant de renume lacunele din perspectiva egiptologică modernă. Admirat de nobilii din jurul său, remarcat de cei mai în vîrstă decît el, a urmat de tînăr cursurile Colegiului Balliol, Oxford, unde a fost văzut, de mulţi, ca fiind cea mai mare speranţă a egiptologiei, laolaltă cu dragul lui prieten, Hugo St. John Marlowe. La Oxford, cei doi studenţi au lucrat sub îndrumarea regretatului profesor Clement Wexler, participînd la eforturile acestuia de a dovedi sau de a infirma irefutabil existenţa regelui şi poetului erotic pe atunci apocrif, din a XIII-a Dinastie, Atum-hadu. După ce şi-a terminat lucrarea de masterat, studiile doctorale ale lui Trilipush au fost zădărnicite de Marele Război, în timpul căruia atît el, cît şi Marlowe au fost staţionaţi în Egipt ca ofiţeri de contraspionaj. Acolo, sub focurile inamice, cei doi exploratori au reuşit să dezgroape Fragmentul C din *Admonestările* lui Atum-hadu, pe o potecă de la baza unei faleze, lîngă Deir el Bahri, făcînd un pas uriaş spre dovedirea existenţei şi identităţii acestui rege, ca poet al Fragmentelor A şi B, traduse anterior. Imediat după această descoperire, Trilipush a fost trimis să consilieze trupele australiene care invadau Gallipoli, luptă în care a fost rănit şi, pentru o vreme, dat dispărut şi considerat mort. De unul singur, s-a întors pe jos în Egipt, ajungînd după Armistiţiu, ca să afle că marele

lui prieten Marlowe fusese omorît în timpul unei expediţii într-o zonă nesecurizată din deşertul egiptean. După demobilizare, Trilipush a protejat Fragmentul C, aducîndu-l în Statele Unite ale Americii, unde şi-a început o strălucită carieră academică. A lansat în forma lor definitivă, deşi contestată, traducerea şi analiza tuturor celor trei fragmente atum-haduene, publicate sub titlul *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* (Literatura amoroasă Collins, 1920). Vînzările extraordinare ale acestei scurte capodopere au confirmat poziţia unică a lui Trilipush ca savant impecabil şi, în acelaşi timp, ca interpret popular al cercetărilor egiptene.

Catedra plină şi ascensiunea fulminantă spre poziţia de Şef al Departamentului de Egiptologie de la Universitatea Harvard au urmat descoperirii, pe 24 noiembrie, în cea de-a treizecea sa zi de naştere, a mormîntului lui Atum-hadu însuşi, şi publicării operei palpitante, şi totuşi impecabile din punct de vedere academic, pe care o ţineţi acum în mîinile transpirate. Descoperirea mormîntului lui Atum-hadu a fost rapid întîmpinată ca un eveniment fără precedent, descoperirea cea mai lucrativă din punct de vedere financiar şi ştiinţific din istoria săpăturilor egiptene.

Profesorului Trilipush i-a fost conferit rangul de cavaler în 1923; de asemenea, a fost onorat de guverne şi universităţi de pe tot cuprinsul globului.

Este căsătorit cu fosta Margaret Finneran din Boston, Massachusetts, SUA, moştenitoarea extrem de bogată a lanţului de magazine.

Miercuri, 11 octombrie 1922

Jurnal: Trezit tîrziu. Prînz în oraş. Împrospătat amintirile calde despre splendidul Cairo. Explorat pieţele. Achiziţionat hărţi cu Luxor, Cairo, Valea Tebei. Achiziţionat dominouri de rezervă. Incredibile tarabele de fructe, cu fructele rotunde stivuite în rînduri perfecte, multicolore, ca un abac uriaş. Curmale galbene, proaspete. Prune aproape negre a căror pieliţă seamănă cu o hartă a cerului noaptea, cu nori neclari

şi cu stele scînteietoare. Descoperit un magazin care vinde ace de gramofon despre care vînzătorul bizar de bazar susţinea că se potrivesc la Victrola mea 50, model geamantan, dar care, de fapt, odată întors la hotel, n-au făcut decît să strice primele secunde din *You're a dream (and If I Wake I'll Cry)*[1]. M-am întors la scrierile mele; continuu cu pregătirea documentaţiei şi a planurilor, revăd notiţele de ieri.

Scrisoare pentru cititor: Cartea pe care o ţineţi acum în mîini nu seamănă cu nici una din istoria egiptologiei, căci pentru a reda contextul descoperirii pe care a făcut-o echipa noastră, acest volum oferă atît o introducere în domnia regelui Atum-hadu, cît şi jurnalul propriu-zis pe care l-am ţinut pe parcursul expediţiei, zilnic – aproape oră de oră – de la sosirea mea în Cairo şi pînă cînd am găsit, curăţat şi catalogat fiecare comoară năucitoare din mormîntul lui Atum-hadu.

Cititorule, stînd astăzi, la finalul răsunător al acestei aventuri, cu dragul meu prieten şi coleg, exploratorul Howard Carter, amîndoi oaspeţi în casa scumpului nostru prieten Pierre Lacau, elegantul director general al Consiliului Suprem al Antichităţilor, la vreo cinci kilometri de la Hotelul Sfinxului, de unde mi-am început călătoria în octombrie, acum trei luni, privesc afară la Nilul pe înserat şi te invit să mi te alături în magnifica aventură a vieţii mele, pregătită vreme de 3500 de ani.

Profesor Ralph M. Trilipush
18 ianuarie 1923
Reşedinţa directorului general al Consiliului Suprem al Antichităţilor
Cairo, Egipt

[RMT – de verificat 24 noiembrie şi 18 ianuarie înainte de a bate la maşină.]

Jurnal: 11 octombrie, şi tocmai am terminat de pus cap la cap anumite elemente pregătitoare ale acestei lucrări, spre

1. „Eşti un vis (Şi dacă mă trezesc o să încep să plîng)". (engl.).

a fi asamblate mai tîrziu, în ordinea corespunzătoare. Acum pot să-mi încep jurnalul zilnic de la început, urîndu-ţi, cititorule, bun venit în Egipt.

Am ajuns în Cairo ieri, prima mea vizită în acest oraş fantastic din 1918 încoace. Am venit cu trenul din Alexandria, după debarcarea de pe *Cristoforo Colombo*, vasul care m-a adus aici (după o călătorie cu trenul de la Boston) de la New York, via Londra şi Malta, şi pe care am petrecut o săptămînă foarte relaxantă pregătindu-mă pentru munca ce va să vină. Mi-am stabilit acum cartierul general temporar în Apartamentul Faraonului, auriu cu roz, din Hotelul Sfinxului din Cairo, cel din marmură cu nervuri. Nu mă dau în vînt după lux, dar îmi trebuie destul de mult spaţiu pentru a duce la îndeplinire miliardele de treburi pe care le am de făcut şi milioanele care vor mai apărea, iar consorţiul celor mai înţelepţi şi mai bogaţi experţi egiptologi şi colectori de fonduri din Boston, care finanţează această expediţie, n-ar vrea să-şi ştie conducătorul obosit – înainte chiar de a ajunge în sud, la şantier – din cauza locuirii în condiţii improprii.

Amploarea sarcinilor unui arheolog îi surprinde uneori pe profani. Ca să dau un exemplu, cînd o să ajung la şantier, o să fiu directorul unei vaste întreprinderi, comandînd o armată de muncitori, fiind răspunzător de salariile, comportamentul, cinstea, eficienţa şi bunăstarea lor. O să măsor, o să fac diagrame, o să cataloghez şi adesea o să conserv în oarecare grabă cîteva sute de obiecte, cu dimensiuni variabile, de la un cercel cu pietre preţioase pînă la pereţii sculptaţi şi pictaţi cu rafinament ai unui mormînt impozant. O să negociez cu birourile guvernului egiptean care, pentru propria sa protecţie, încă mai este supravegheat, de cîte ori este necesar, de înţelepciunea călăuzitoare şi de probitatea financiară a guvernelor francez şi englez. Simultan, o să compun o lucrare ştiinţifică, redînd în detaliu nişte evenimente vechi de trei milenii şi jumătate, şi probabil o să traduc nou-găsitele texte erotice, politice şi de o înţelepciune acidă, scrise de un geniu într-o limbă care nu a mai fost folosită de mai bine de două mii de ani. Şi o să pregătesc rapoarte detaliate pentru a fi trimise Partenerilor înţelepţi care finanţează toată această

trudă frenetică. De aceea, dacă mi-am început călătoria în mod stilat, acest lucru este dictat doar de necesitatea ştiinţifică.

Totuşi, în ciuda luxului cu care se laudă, Hotelul Sfinxului etalează decadenţa care învăluie Egiptul. E un hotel pentru turişti (într-un ţinut care pentru mine a fost întotdeauna o frontieră a exploratorilor şi un avanpost al soldaţilor) şi întruchipează dorinţa înnăscută, aparent inexpugnabilă, a egipteanului modern de a-şi vinde nobilul patrimoniu pe doi bani. Emblema hotelului – imprimată pe orice suprafaţă posibilă – alătură cu ostentaţie într-un grup absurd un vultur, un sfinx şi o cobră, deasupra unui motto – un şir de hieroglife care avertizează (pe cine, nu-mi pot imagina, căci dintre oaspeţii hotelului, cine s-ar putea presupune că va şti să citească hieroglife?) că HORUS MĂNÎNCĂ INIMILE CELOR RĂI.

Horus, zeul celest cu cap de şoim al Egiptului antic, întruchipat de fiecare rege egiptean, probabil că ar ezita să-şi dea girul pentru acest hotel, şi totuşi, chiar şi aici printre capcanele plăsmuit-faraonice ale unei antichităţi imaginare, prin ferestrele deschise către grădină, de-acolo de pe Nil, mirosul şi senzaţia Egiptului adevărat – Egiptul *meu* – adie înăuntru, şi tot luxul modern al apartamentului se scorojeşte şi se fărîmiţează sub expiraţia fierbinte a regatului care era pe vremuri, şi care suspină pentru mine peste milenii. Atum-hadu, în puterea şi-n slava sa, mă invocă aici, în timp ce beau (fără teama de controalele oamenilor legii americani pe care o simţeam cîndva, chiar şi în barul particular al lui Finneran) limonadă şi gin dintr-un pahar de cristal, pe balconul meu de unde-mi pot admira Nilul, şi în timp ce, la şaptezeci şi opt de rotaţii pe minut, pe Victrola mea XVII, modelul cabinet, cel superb, colosal, pe care l-am instalat lîngă uşa de la balcon, cîntă *He's a Fella Who Gets His Way (and Who Can Blame Him?)*[1].

În acest răgaz pe care-l am de la treburile mele, cu neştirbită bucurie mă învăluie amintirea recentei manifestări de simpatie pe care am primit-o la Boston, deşi pare că au

1. „E un tip convingător (Şi cine-l poate acuza?)“ (engl.).

trecut secole de atunci, o petrecere printre ai cărei oaspeţi s-au aflat şi susţinătorii financiari ai expediţiei cu soţiile lor, şi în care s-a celebrat atît norocul care ne aştepta în Egipt, cît şi logodna mea cu fiica gazdei. Imaginile fuzionează, formînd o amintire clară: îmbrăcăminte sobră de seară şi rochii de bal ultima modă, felinare de hîrtie strălucitoare şi o orchestră de negri cîntînd jazz în grădină, şi muzica plutind prin uşile şi geamurile deschise ale vilei lui Chester Crawford Finneran de pe Commonwealth Avenue, în căldura nepotrivită la început de septembrie:

Canis şi bărbat e
O combinaţie grande
Uau! Ce cîine şic!

Decorul egiptean deja dens din casa Finneran proliferase cu ocazia petrecerii: CCF plasase în capătul sălii de bal două tronuri aurite pe podiumuri din imitaţie de cărămidă. În punctul culminant al petrecerii, ne-a condus pe mine şi pe Margaret pe cele trei scări şi ne-a aşezat pe locurile noastre, încununîndu-ne apoi cu nişte coroane faraonice pompoase (şi inexacte din punct de vedere structural); s-a răstit la dirijor, spunîndu-i să „înceteze cu zgomotul de junglă", apoi şi-a ridicat cupa şi a făcut să se prelingă cîteva lacrimi alcoolizate din ochii unora, rostind cuvintele:

— Acum, lăsînd la o parte nisipurile din deşert, vreau să vă spun că nici o comoară de pe lumea asta nu valorează mai mult pentru mine decît fetiţa asta de colo de pe tron, unde îi e locul.

O rafală de „aaa" şi „ooo" şi „CC e aşa un scump" s-a răspîndit prin aer, înainte ca bătrînul urs să rînjească şi să bată din palme ca să curme gălăgia.

— Dar asta nu-nseamnă c-o să te-ntorci cu mîinile goale, Pushy!

Amuzament teribil.

— Nu, fraţilor, fraţilor, vorbesc serios acum, care tată n-ar profita de ocazia de a-şi trage un ginere ca ăsta, ei? Gentleman englez, bine educat, explorator. Sincer, Margaret

şi cu mine sîntem gînd la gînd în privinţa asta: amîndoi ne simţim cei mai norocoşi din lume! Aşa că, du-te şi adu-ne aurul, Pushy, băiete, şi dacă te întorci cu maldăre, lingouri, giuvaiere şi coroane, ei bine – cu o privire şireată printre spirale de fum de trabuc – o să compenseze tocma' bine zestrea lui Margaret!

Exerciţiul său oratoric splendid a stors un omagiu legitim de la cei prezenţi în sală, iar logodnica mea şi cu mine am făcut cu mîna de sub tichiile din creştet, şi eu i-am strîns mîna ca să nu adoarmă, căci toată emoţia, în mod firesc, o obosise, cu sănătatea ei şubredă. A zîmbit cu pleoapele grele şi a murmurat:

— E straşnic, iubitule, aşa-i? Toată fiesta asta. Mi-ar prinde bine o siestă.

Chiar şi aşa, extenuată, era celestă şi recunoscătoare faţă de tatăl ei şi de mine. Mulţimea a aclamat logodna noastră şi succesul misiunii mele, poate că nu tocmai în ordinea asta, căci CCF îi convinsese pe mai mulţi oaspeţi să devină parteneri în Compania de Explorări Mîna-lui-Atum, al cărei preşedinte era, iar eu eram consilier tehnic şi acţionar. Formaţia a început din nou să cînte un anume foxtrot, cică potrivit pentru explorările egiptene, şi un cîntecel trivial, vechi de cînd lumea:

Ai face bine să te fereşti de dromader
Dacă n-ai chef să salţi pe o singură cocoaşă;
Dar dacă vrei să ţopăi şi să pompezi
Ca-ntr-o gogoaşă...

— Staţi aşa, băieţi, nu vă grăbiţi, i-a întrerupt CCF şi muzica s-a oprit, instrumentele amuţind unul cîte unul, ultimul care a primit mesajul fiind un talger zăngănitor, căci avem o mică surpriză – şi CCF îi chemă pe Kendall şi pe Hilly Mitchell, nişte glumeţi din Beacon Hill pe care îi întîlnisem la o întrunire a investitorilor şi apoi din nou atunci cînd, la cererea lui CCF, mă dusesem să beau cu Kendall nişte cocteiluri foarte discrete, la clubul său din cale-afară de discret, şi unde acesta m-a descusut cu tenacitate şi în mare taină despre pregătirea mea şi despre Egipt, un interogatoriu

pe care pur şi simplu nu l-am înţeles pînă în clipa de faţă, cînd Hilly, rîzînd, s-a aruncat cu coapsele ei de-abia acoperite şi l-a dat jos de pe banchetă pe negrul de la pian, iar Kendall şi-a desfăcut cravata şi şi-a luat o postură bulevardieră. În timp ce Margaret se chinuia să-şi ţină deschise pleoapele grele, eu am ascultat tributul nostru muzical, compus de aceste două celebrităţi ale petrecerilor, pline de bani şi de proprietăţi moştenite, donatori neobosiţi de versuri personalizate pentru cîntece la evenimentele de gală de pe Beacon Hill şi din Back Bay. Transcriu aici versurile, de pe exemplarul pătat de funduri de pahare pe care l-am primit după aceea („Pentru Ralphie! Sperăm să dezgropi o mumie pentru nou' tău tătic! Mult, mult noroc de la prietenii tăi yankei H & K Mitchell!"). Kendall triluia, iar Hilly trăncănea neîndemînatic pe clape, în sus şi-n jos, cu pumnii:

Venit timpuriu de la Oxford
Cu pantalonii-n vine şi cu ochii-n soare,
Iată-l pe tînărul R.M. Trilipush
Şi recunoaşte că amintirea asta doare.

Cu kaizerul s-a dus să lupte
Tocmai în Egipt,
Dar după mulţi ani de război
Pe kaizer l-a lăsat aşa cum l-a găsit.

În schimb, în Orient a asudat
În patru labe, ca un ameţit.
(Ei, hai, nu fiţi lascivi deodat'
Voiam să spun doar că săpa-n nisip!)

În focul puştilor nemţeşti s-a apucat
Să sape, cu-alt englez, în ritm cumplit.
Şi, într-un glas,„Sfinte Sisoe!"au strigat,
Căci sculele nu i-au dezamăgit.

[„Nu ca ale noastre!" îmi amintesc că a lătrat CCF în acest punct, referindu-se, probabil, la nişte ospătari care se

mişcaseră cam greu cînd trebuiau să-i mai aducă un pahar. „Of, tati, haide“, l-a dojenit cu blîndeţe Margaret a mea, care stătea cu genunchii la gură.]

Ce-au găsit ei în ziua-aceea
Cu toţii ştim, bine'nţeles:
Ne ţine soaţa trează-n toiul nopţii
Iară nouă (hm!) ne dă ghes.

Hieroglifice grozave au găsit,
Adică scrierile unui faraon;
Iar Pushy în engleză pură le-a deslușit,
Delectînd pînă şi publicul cel mai afon.

[La el la club, îl corectasem pe Mitchell de mai multe ori, explicîndu-i cu frustrare crescîndă că *hieroglific* era adjectiv în timp ce *hieroglifă* era substantivul, şi că folosirea de către el a termenului *faraon* pentru un rege egiptean dinainte de Dinastiile a XVIII-a sau a XIX-a era total anacronică şi, sincer, mă zgîria pe creier. În referirile la Atum-hadu, din a XIII-a Dinastie, s-ar fi folosit termenul de „rege“, nu invenţia metonimică ebraicizată *per-o*. Am repetat treaba asta cel puţin de zece ori, în timp ce frapierele de argint veneau una după una la masă, pline (după cum anunţa chelnerul cu voce tare, de fiecare dată, n-aş putea spune pentru ale cui urechi) cu „ceaiul dumneavoastră cu gheaţă, domnule Mitchell!“ Acestea fiind zise, o să consider, vrînd nevrînd, că folosirea termenului *hieroglific* cînd de fapt voia să spună *hieroglifă* se poate datora constrîngerilor rimei.]

Ei bine, bătrînul R.M. Trilipush a făcut ceva bani şi un nume,
Şi a găsit un loc unde să-şi construiască faima mondială – dincolo de baltă.
Căci Harvard i-a dat ucenici pe mînă, şi,-n plus, a cunoscut o fată anume,
Şi-acum e prieten bun cu CCF, al fetei tată!

Aşa că Pushy-al nostru o ia-napoi spre Nil, remorcînd inima lui Margaret
Şi biştarii lui Chester
[muzica se opreşte şi Kendall strigă cuvintele]
„Şi-ai mei! Şi-ai mei!"
„Şi-ai mei! Şi-ai mei!"
[arătînd cu degetul oaspeţii care, ca şi el, investiseră în Mîna-lui-Atum]

Căci evident să ne implore a venit;
Şi-o oră şi mai bine ne-a tot plictisit,
Da-n numele lu' Isis, lu' Horus şi-al lui Ra,
Bătrînu' Pushy ne va recompensa!

[Ar trebui să analizez cuvîntul *a implora*, căci, dacă n-a fost folosit pur şi simplu pentru a-i uşura lui Mitchell treaba cu rimele, se cuvin nişte lămuriri. Ca să nu spun mai multe. O să revin la acest aspect, şi anume la cine implora pe cine.]

În numele lu' Isis, lu' Horus şi-al lui Ra,
Bătrînu' Pushy ne va recompensa!

Mulţimea a reţinut curînd acest cuplet şi l-a cîntat frenetic cîteva minute în timp ce, spre infinit mai profunda mea plăcere, Margaret strălucea şi scînteia sub luna plină ale cărei raze se revărsau prin tavanul de sticlă al sălii de bal, lumina mîngîindu-i pleoapele albastre şi scăpărătoare (un efect cleopatrian pe care ea şi Inge îl perfecţionaseră pentru această seară) şi, indiferent dacă adormise sau pur şi simplu savura distracţia în dosul pleoapelor închise, frumuseţea ei era, ca întotdeauna, copleşitoare. Am simţit în acel moment că am realizat tot ce visasem. Un paradox, de fapt, avînd în vedere că încă nu pornisem în această expediţie. I-am cuprins mîna delicată, docilă, într-a mea, fiecare din degetele lungi, zvelte, articulate într-o arcuire graţioasă ca a narciselor din luncă, şi era, în melancolia ei somnoroasă, ca întotdeauna, personificarea atîtor picturi antice, cu frumuseţi care lenevesc, sculptate în calcit şi calcar, împodobind coridoarele palatelor,

slujitoare cu degete lungi şi zeiţe pictate pe pereţii mormintelor spre a ademeni, stîrni şi acompania morţii cu dor de casă în lumea de dincolo.

După ce mi-am dus frumoasa istovită la etaj şi-am sărutat-o ca să aţipească liniştită, după ce i-am tras aşternutul pînă la bărbia sculptată în fildeş, am coborît şi am dansat cu Inge şi cu soţiile Partenerilor, dintre care unele au considerat apropierea fizică de un explorator în Egipt autentic ca o năvală de nestăvilit asupra pudorii lor bostoniene fireşti, şi nu numai o dată am simţit nevoia fermă, afectuoasă, de a le aminti doamnelor poziţia corectă a mîinilor în anumite dansuri populare.

După miezul nopţii, petrecerea s-a revărsat din sala de bal a lui Finneran, pe cealaltă parte a străzii Arlington. (O imagine pe care o s-o păstrez mereu în suflet : viitorul meu socru, care se autocaracterizează ca fiind „blînd ca un mieluşel", dînd, cu mormăieli de efort şi bucurie copilărească, şuturi unui bărbat povîrnit care, cînd petrecerea traversase înspre Grădina Publică, încercase să smulgă, din fugă, ceasul de buzunar al lui Finneran. Tîlharul, plin de regret, a început să urle după ajutorul poliţiei.

— Sîntem aici, băiete, fii liniştit, au strigat imediat patru membri ai corpului poliţienesc din Boston, pe care Finneran îi chemase la petrecere ca să se protejeze de orice inspecţie de la controlul alcoolului.

Şi, adresîndu-le tăcut :

— Vă mulţumesc, domnilor, Finneran se retrase şi-i lăsă pe sticleţi să-i tragă coţcarului o bătaie mult mai profesionistă, întrerupîndu-i o singură dată, ca să scoată din buzunarul agresorului său care se văicărea destui bani cît să acopere „lustruirea pantofilor mei pătaţi de sînge, huliganule !")

CCF aranjase să fie duse corturi şi frigări în Grădina Publică ; aromele vizibile ale purceilor de lapte fripţi se înălţau spre norii zvelţi gri-albăstrui, iar oaspeţii se învîrteau în jurul chelneriţelor îmbrăcate în costume scurte de servitoare egiptene, repezindu-se – în funcţie de pofta dominantă – la tăvile sau la fesele chelneriţelor, în timp ce alţi cheflii, mai

calmi de la alcool, se duceau pînă la lacul cu rațe, ca să rechiziționeze hidrobicicletele publice în formă de lebede gigantice sau – cu mînecile suflecate sau în jupoane transparente – ca să se bălăcească în apa rece, căzînd unul în brațele umede, cu piele de găină, ale altuia.

Stăteam deoparte, mulțumit cu rolul meu firesc de explorator pasiv, scutit, pentru moment, de îndatoririle mele de oaspete de onoare, şi m-am bucurat, m-am bucurat foarte tare cînd, din stînga mea, din umbra de sub sălciile plîngătoare care atîrnau pînă aproape de pămînt, legănîndu-se ca o meduză uriaşă şi verde, am auzit că o voce răguşită mă striga pe nume. Sub o cupolă de crengi de salcie, îngrădiți de jur împrejur, de parcă am fi fost nişte pitici de la circ, aşteptînd un semn ca să ieşim de sub crinolina închisă, stătută, a femeii cu barbă, m-am trezit hipnotizat în mod plăcut de rotocolul portocaliu, perfect, al jarului care pulsa în capătul aprins al trabucului lui Finneran, iluminînd în momentele cele mai puternice cîteva fuioare de fum albastru (şi probabil propriul meu chip), dar nimic mai mult.

— Am vrut să-ți urez noroc, spuse protectorul meu invizibil, şi cercul portocaliu se stinse într-un arc elicoidal cenuşiu care ardea mocnit. Apreciem cu toții posibilitățile tale. Să nu ne dezamăgeşti.

Rotocolul portocaliu se umflă şi se dezumflă, se umflă şi se dezumflă.

— Niciodată, CC.

— Întotdeauna o să procedez cum e mai bine pentru Margaret a mea, ştii tu, că-i sînt şi tată, şi mamă, fetiței ăsteia.

— Desigur, CC, desigur.

— Mă bucur să te primesc în familie.

— Mii de mulțumiri.

— Te-a ales pe tine şi eu am fost de acord. Te-am ales pe tine şi ea a fost de acord. Nu mai contează cine, să ştii.

— Desigur, CC.

Rotocolul portocaliu străluceşte, apoi păleşte.

— Nu ştiu cum e la voi, la englezi, dar în țara noastră familia-i o chestie serioasă.

— Desigur, CC.

Rotocol portocaliu. Pauză.

— Să ţii minte asta, atîta-ţi spun.

— Desigur, CC.

— Oamenii se bazează pe tine, Ralph. O grămadă de oameni. Mulţi merg pe mîna ta. Multă încredere în tine.

Toate acestea fiind preambulul timid al lui CCF la a-mi înmîna un humidor mare de lemn, ornat cu spirale negre pe dinăuntru şi plin cu trabucuri, fiecare ales special de cel mai bun tutungiu din Boston şi etichetat cu benzile negre cu monogramă de argint: *CCF*. Iar rotocolul portocaliu al trabucului său păleşte şi se aprinde, păleşte şi se aprinde...

... exact ca în această dimineaţă, la acest răsărit de pe 12 octombrie, cînd o lumină portocalie tocmai apare pe malul estic al Nilului. Mi-am petrecut noaptea lucrînd aici pe balcon, susţinut de limonade cu gin şi de ceai de mentă îndulcit, băut din pahare pictate cu aur, trecînd cu degetul peste spiralele de fildeş incrustate pe humidorul meu, care conţine acum un set de pensule fine şi cerneală pentru copierea ilustraţiilor pe care sper să le găsesc în mormîntul lui Atum-hadu. (Eu nu fumez trabucuri, dar trebuie să fie un *bakşiş* grozav, iar cutia e minunată.) Stau pe balconul cald încă, mă uit cum răsare soarele meu şi mă uit la cubul de zahăr pe jumătate dizolvat în ceaiul meu, care arată exact ca piatra sfărîmată de la fundaţia unui templu în ruină.

Peste vreo şase săptămîni, o să împlinesc treizeci de ani, o vîrstă pe care de mult mi-am dorit să o aniversez aici, în ţara viselor mele, realizînd, pînă în acest moment de răscruce, victoria neasemuită necesară pentru a justifica treizeci de ani de viaţă. Şi cînd mă gîndesc la petrecerea dată la plecarea mea din Boston, cînd mă gîndesc la regele care a stat nedescoperit timp de 3500 de ani, aproape că-mi doresc ca acest moment – de aici, din balconul hotelului meu din Cairo, care se luminează văzînd cu ochii – să nu se sfîrşească niciodată.

Cu asta vreau să spun mai mult decît să divulg pur şi simplu că îmi doresc să nu îmbătrînesc, că aş prefera să fiu

scutit de corpolenţa vîrstei mijlocii şi de confuzia trecerii de prima tinereţe. Vreau să spun mai degrabă că, aici, în vara timpurie a vieţii tale, cu gloria pregătitoare încă răpăind în spatele tău şi cu triumful seismic, probabil, la cîteva săptămîni în faţă, îţi doreşti să auzi timbrul de sopran al acestui ţînţar anume ţiuindu-ţi în ureche *pentru totdeauna*, să vezi exact aceste musculiţe zburînd la nesfîrşit în nehotărîrea lor nervoasă, hipnotizate chiar de soarele care în curînd le va pîrli, să simţi căldura ca o înţepătură de ac a acestui pahar de ceai de mentă, încălzind fiecare striaţie din trei burice de deget pentru totdeauna, să vezi cum dezintegrarea zahărului se opreşte *pentru totdeauna*. Sîngele îţi urlă de dorinţa ca această clipă de posibilitate şi potenţial să fie cumva apucată şi ţinută, vibrînd şi scînteind portocalie în pumnu-ţi închis cu delicateţe. Ca acest moment îngheţat să-l poţi mîngîia şi contempla, să-i simţi pasul de catifea în palmă; să pot rămîne, oscilînd, pe margine, în loc să mă arunc cu capul înainte în viitor, pînă cînd îmi voi fi făcut plinul cu prezentul. Sau, gîndeşte-te aşa, Cititorule: urci o pantă, o pantă abruptă. Apoi, după ani şi ani de urcat, vezi creasta în faţa ta şi-ţi dai seama că, odată ajuns pe creastă, îţi rămîn doar două posibilităţi: să ajungi pe ea şi să treci mai departe, începînd o coborîre accelerată, sau... să mergi mai departe în *aceeaşi* direcţie cu care te-ai obişnuit şi pe care ai ajuns să o îndrăgeşti, să *continui* în felul în care ai urcat, să ignori pămîntul supus greşelii, care încetează să urce, tu însuţi urcînd în continuare.

Şi dacă vă veţi ridica pentru o clipă din scaunul dumneavoastră moale şi comod şi vă veţi întreba: De ce? De ce Egiptul? De unde dorinţa asta de a răscoli prin praf? Nu pot decît să vă sugerez că regii Egiptului urcau în continuare. Stăpîneau acele momente frivole, efemere, le întemniţau în cuşti delicate. În cadavrele lor înfăşate, cu organele conservate în vase canopice, şi în alfabetul lor cu imagini şi în zeii lor cu capete de animale, cei mai buni dintre egipteni trăiau cu certitudinea că li se cuvenea eternitatea, că trăiau şi aveau să trăiască de-a pururi într-un prezent ales de ei,

nebîntuiţi de trecut, neameninţaţi de viitor, întreţinuţi de luxul unui prezent pe care îl puteau prelungi cît voiau, eliberînd aceste momente savuroase după bunul lor plac, nu la porunca dictatorială a unor amărîte de zile, nopţi, astre.

Margaret, îngăduie-mi să-ţi împărtăşesc o amintire mai întunecată din tinereţea mea strălucitoare: nu e de genul celor preferate de tine, dar e relevantă. Băiat fiind, îmi amintesc de un paroh sătesc care mă mustra (adeseori cu joarda) pentru interesul obsesiv pe care-l arătam faţă de egipteni. (Acest lucru se întîmpla, desigur, numai cînd tatăl meu era plecat din ţară în expediţie şi nu mă putea proteja de clericul netrebnic, şi cînd eu hoinăream departe de conac, în satul care se învecina cu moşia noastră. Unde vicarul nu-şi dădea seama cine sînt, aşa departe de pămînturile familiei mele.) În orice caz, de fiecare dată, apărea prin surprindere. Eram uşor de surprins, căci încă de la o vîrstă fragedă eram aplecat mai tot timpul asupra muncii mele, încîntător de desprins de tot ce se petrecea în jurul meu. Iar el îmi smulgea produsul muncii, îmi mototolea hieroglifele trudite. Apoi, cu glas ameninţător, răstit şi spirtos, îşi dezlănţuia predica obişnuită:

— Băiete, cum îţi închipui tu că-i înţelept să-ţi pierzi vremea cu această cultură a morţii?

Chiar şi la zece ani ştiam răspunsul corect la catehismul ăsta cataclismic:

— Că bine zici, părinte. Mult mai bine e să te mulţumeşti cu imaginile ce propovăduiesc viaţa ale unui cult care venerează un cadavru însîngerat bătut în cuie pe nişte stinghii.

Desigur, trebuia să mă pregătesc pentru o chelfăneală sau mai rău, dacă alegeam calea asta.

Dar ideea, pe care o înţelegeam chiar şi la vîrsta aceea, este următoarea: Egiptul nu era – mă simt nevoit s-o repet pentru Cititorii care nu o ştiu încă – o cultură a morţii, cu toate mumiile şi plămînii conservaţi şi bărbaţii-şacal şi reginele-cobră. Egiptenii au fost inventatorii nemuririi, primii oameni care şi-au dat seama că pot trăi veşnic.

Atum-hadu scria:

Mînă-n mînă cu zeii mă plimb agale,
Sau uneori nici nu mă plimb deloc,
Ci stau pe-o piatră şi mă uit în vale
La două capre ce şi-o trag cu foc.

(Catrenul 13, numai în Fragmentul C, din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* de Ralph M. Trilipush, Literatura amoroasă Collins, 1920)

Azilul de bătrîni Sunset on the Bayview
Sydney, Australia
6 decembrie 1954

Domnule Macy,

Din experienţa pe care o am în ceea ce priveşte comportamentul uman (şi se poate spune că am văzut tot ce era de văzut), am ajuns la concluzia că sînt doar cinci condiţii care determină omul să facă un lucru, orice lucru. Şi nu sînt cîtuşi de puţin misterioase, să ştiţi: banii, foamea, pofta carnală, puterea şi supravieţuirea. Atîta tot. Auzi în sălile de tribunal sau la cinema tot felul de explicaţii împopoţonate pentru cum ajunge cineva prim-ministru sau îşi omoară vecinii. Dar dacă asculţi cu atenţie, sînt mereu aceleaşi cinci bile, jonglate în aer, ornate cu diverse cuvinte menite să distragă atenţia. Nimeni n-a făcut nici o iotă decît datorită unuia dintre aceşti cinci factori.

Şi asta ne aduce înapoi la povestea lui Paul Caldwell şi a lui Catherine Barry, bolşevică şi fostă bibliotecară, povestea unei trădătoare avide de putere, o manipulantă, o femeie care s-a jucat cu sentimentele unui tînăr vulnerabil, corupîndu-l fără scrupule. Povestea tragicei morţi a lui Paul în Egipt începe chiar aici, cînd are opt sau nouă ani, în Sydney, şi e împins către destinul nemilos de către Catherine Barry: rece, periculoasă, teribil de frumoasă.

Am în faţă următoarele: reconstituirea cuvintelor domnişoarei Barry (10 iulie 1922), o scrisoare de la ea în care se disculpă tipic, conversaţia pe care am avut-o cu fratele ei (11 iulie 1922) şi

rezumatul pe care l-am scris pentru raportul meu final odată întors la Londra. Mai am, de asemenea, scrisoarea de la Ronald Barry (fratele), în care mă angaja să caut orice dovezi ale supraviețuirii lui Paul Caldwell şi, dacă era în viață, să-i procur adresa în mod discret. Sînt sigur că Ronald intenționa să-l omoare pe Caldwell. Evident, nu s-a ajuns niciodată la asta şi mă simt nevoit să subliniez că nimeni nu m-a angajat vreodată ca să-l *protejez* pe Paul Caldwell.

Deci memoria mea pare să fie în formă optimă, indiferent de țipetele care vin de la cîțiva vecini de-ai mei, care se luptă molcom pentru a intra în posesia unui set incomplet de cărți de joc ferfenițite. Dacă luați în considerare faptul că am luat notițe, le-am dezvoltat în discursuri întregi cînd am ajuns acasă, le-am rescris apoi din nou pentru raportul meu de la Londra, şi acum le finisez încă o dată pentru dumneavoastră, cititorii noştri ar trebui să primească o prezentare convingătoare. În orice caz, puteți adăuga orice amănunt care credeți că le-ar mai fi de ajutor.

Prin urmare, iată-ne în acel moment. Paul are opt sau nouă sau zece ani. Asta e înainte de a-i cîştiga inima doamnei Hoyt la vîrsta de nouăsprezece ani, înainte de reprezentații cu şerpi în arena circului, înainte de a uşura buzunare prin piețe. E vorba de un băiețel care merge la şcoala publică. E un copil tăcut, morocănos, şi nu-i de mirare. Îşi ia porțiile de bătaie de la Eulalie şi de la bărbații cu care umblă aceasta. Dar n-are nici un sentiment pentru tovarăşii săi de suferință, frații săi vitregi, pentru că, atunci cînd nu-l cafteşte, Eulalie îl ține pe genunchi şi-i spune că jegoşii ăilalți de copii nu-s de nivelul lui, că el e fiul marelui gentleman Barnabas Davies, pierit în largul mării pe cînd se întorcea în Australia să-i ia pe Eulalie şi pe Paul la Londra.

— Mama lui Paul era atît de orbită de respectul ei pentru bogați, încît îi băga băiatului pe gît baliverne despre superioritatea de clasă, cu toată sărăcia cruntă care îi copleşea, spusese unul dintre frații Barry, nu mi-am notat care dintre ei.

Amîndoi erau comunişti convinşi, vedeți dumneavoastră, domnule Macy, nu vreau să vă şochez, dar avem şi noi din ăştia, de cealaltă parte a lumii. Bolşevicii de frați Barry erau îmbibați cu o filozofie contagioasă, pe care au îmbrățişat-o cu aceeaşi convingere şi după ce i-a băgat cu capul la fund.

Cu o singură excepție, Paul nu se remarca în nici un fel la școală, după spusele lui Ronald Barry, pedagogul său. Își ținea gura. Jegos, desigur, așa cum erau mai toți copiii cei mai săraci, dar destul de disciplinat încît să stea la locul lui și să facă ce i se spunea.

— În cea mai mare parte, încercam să-i mînăm cumva pe amărîții ăia și să-i ferim de necazuri, spusese Ronald. N-aveam voie să-i educăm cîtuși de puțin, de fapt. Doar să-i oprimăm pe alte căi, prefăcîndu-ne că-i învățăm ceva, ca să-i prostim suficient încît să accepte condițiile pe care li le pregătise clasa dominantă.

Și apoi, într-o zi, fac o mică lecție despre Egipt. Egiptul e un loc din deșert, cu clădiri foarte vechi și ascuțite, iar păgînii de pe vremuri nu știau încă de Tatăl Nostru, așa că, atunci cînd le mureau regii, îi înfășurau în cearșafuri și spuneau că vor trăi veșnic.

Probabil că am adăugat printre rînduri ceva de genul „Piramidele erau construite de sclavi, obligați să muncească pentru regii lor nemiloși", spune Ron.

Și apoi dau din mînă-n mînă o cărțulie cu poze și trec la aritmetică.

Ei bine, iată că ziua de școală se termină și nichipercii ies pe ușă, iar Ronald Barry își strînge lucrurile, dar nu găsește cartea cu poze despre Egipt și, ce păcat, că o împrumutase de la sora lui, de la biblioteca publică. E clar, a șterpelit-o unul dintre derbedei și, a doua zi dimineață, Ronald se gîndește cum să facă investigații, cînd iată că micuțul Paul Caldwell vine mai devreme. Băiatul arată mai rău decît de obicei, dar returnează cartea dispărută. Se pare că nu s-a dus acasă în noaptea precedentă, a stat toată noaptea să se uite la carte, ba chiar a dormit afară. Nu spune de ce i s-a părut așa o lectură captivantă, nu spune mai nimic, „nici măcar nu-și cere scuze, pungașul mic", spune domnul Nu-există-proprietate-privată. Apoi băiatul întreabă, cu răsuflarea tăiată, oare or mai fi cărți ca asta?

— Domnule Ferrell, au fost puține momente în cariera mea cînd m-am simțit mîndru de-a binelea de ce făceam. Dar îmi amintesc clar cum m-am simțit în acea clipă. Copilașul ăsta voia să învețe. Am uitat pe loc de furt: acesta avea să fiu unul pe care îl puteam salva. Desigur, dacă aș fi știut pe atunci ce știu acum, aș fi nimicit vipera cînd încă îi puteam cuprinde gîtul cu mîinile.

În acea după-amiază, Ronald Barry l-a dus pe elevul său apreciat la una dintre filialele mai mici ale bibliotecii publice. Şi care bibliotecară l-a întîmpinat în acea zi, dacă nu Catherine Barry, încîntătoarea soră a profesorului?

— Surioară, iată un tînăr cu adevărat potenţial care vrea să afle cum să pună mîna pe mai multe cărţi despre Egiptul antic, dacă-ţi vine să crezi.

— Bună, Paul Caldwell, spuse domnişoara Barry, cu glas duios şi cu o strălucire în ochi care spunea: „Nu mă lua prea în serios, sînt un prieten de nădejde, dacă ai nevoie de aşa ceva", cu o bunătate seducătoare, cu părul *roşcat* care se cuvenea şi cu un chip drăgălaş.

(Chiar şi în '22, chiar şi după ce trecuse prin ce trecuse, trebuie să recunosc că era o creatură încîntătoare. Perfide, aparenţele astea.)

Băiatul n-are nici un fel de farmece sociale, de-abia poate îngăima un cuvînt-două, se uită în pămînt, probabil că n-a fost niciodată într-o clădire atît de curată şi de oficială ca mica noastră bibliotecă, probabil nimeni nu i-a vorbit aşa blînd, probabil n-a *văzut* pe nimeni aşa încîntător şi aparent prietenos ca domnişoara Barry. Şi toate pentru că fusese atras de ceva dintr-o carte cu poze.

— Ei bine, domnule Ferrell, am hotărît să-l luăm pe micuţ sub aripa noastră, mi-a spus Catherine Barry cu o mîndrie cochetă.

— Hai să vedem cum te facem membru al bibliotecii, i-a spus agentul bolşevic băieţelului.

În acea primă zi, domnişoara Barry l-a condus peste tot şi, deşi acesta nu spunea mai nimic, ea a fost încurajată de felul în care i se măreau ochii la văzul tuturor cărţilor, a birourilor îngrijite, a veiozelor şi scaunelor.

— Toate acestea le poţi folosi ca simplu cetăţean, egal în drepturi cu orice bogat, parc-o aud spunîndu-i micului discipol.

— Îţi rupea inima, mi-a spus ea şi am pus asta pe hîrtie şi am subliniat, adăugînd „Cum de n-are copii?" Băiatul ăsta a fost trădat de toată lumea – de familie, de stat, de biserică. Numai aşa puteam să-l fac pe sărmanul micuţ să-mi vorbească, şi nu e de mirare. Chiar şi atunci, singurul lucru despre care vorbea de-adevăratelea era Egiptul. Ceva din cartea pe care i-o arătase

Ronnie îl stîrnise, pur şi simplu. Ei bine, să păstrăm ordinea priorităţilor: i-am găsit alta, *Cartea mea despre Egipt*, îmi amintesc coperta. S-a aşezat imediat pe unul din scaunele din colţ şi n-a mai ridicat ochii din carte pînă nu m-am dus la el ca să-i spun că se închide biblioteca, dar că se putea întoarce mîine, după şcoală, ca să mai citească, dacă voia.

„Nu te aşteaptă nimeni acasă, deci?" am întrebat. Sărmana fiinţă. Îmi dădeam seama că acasă nu însemna nimic pentru el, chiar şi la acea vîrstă fragedă.

Nu voia să se ducă acasă, şi nici să spună de ce nu. Aşa că l-am întrebat „N-ai vrea să mănînci nişte plăcintă cu rinichi, atunci?" şi sărmanul mititel şi-a dat în petic de bucurie.

Mi-l imaginez pe băiat, domnule Macy, cu ea stînd în spatele lui, punîndu-şi gingaş mîinile pe umerii lui, uitîndu-se peste ce citea, mirosind atît de bine, plină de promisiuni deşarte.

— Domnule Ferrell, era o crimă de clasă, aşa un băiat finuţ, înfometat de biserica blestemată şi de statul corupt. I-am arătat cum să pună cartea la loc în raft şi apoi l-am condus înapoi în birou. Nu era aşa fraier încît să refuze mîncarea, probabil era mai mult decît vedea el într-o săptămînă, mai mult decît putea fura în cîteva zile. Ah, da, nu vă faceţi iluzii, fura deja de la vîrsta aceea. Bogaţii au nevoie de hoţi, domnule Ferrell, şi au grijă să-i crească de mici. „Se cuvine să mulţumeşti", i-am spus. A reuşit să îngaime un „Vă mulţumesc, doamnă" şi a început să se îndoape.

Ronnie şi cu mine am discutat despre asta a doua zi şi am fost de aceeaşi părere. Ca oameni caritabili, aveam să facem tot ce puteam pentru acest micuţ pe care Dumnezeu ni-l trimisese în cale. Ca oameni politici, îi datoram atît lui, cît şi viitorului să dovedim că şi clasa muncitoare avea tot atîta creier şi valoare cît aveau şi cei cu bani. Iar ca educatori, ei bine, aici nu încăpea nici o îndoială. Acesta avea nevoie să înveţe la fel de tare pe cît avea nevoie de mîncare. Aveam să-l hrănim, Ronnie şi cu mine, şi să împărţim cheltuielile.

(Exprimarea lui Ronald asupra subiectului:

— Cassie a hotărît, Cassie a poruncit. Eroarea lui Pigmalion, dacă mă întrebi pe mine, ceea ce ea n-a făcut. Partidul te previne în legătură cu asta.)

Dacă mă întrebi pe mine, Macy, Paul Caldwell n-a avut nici o şansă să reziste farmecelor ei. A întîlnit-o pe Catherine Barry cînd ea avea probabil douăzeci şi şase de ani, iar el era un puştan. Eu am întîlnit-o în 1922, şi chiar şi atunci, la patruzeci şi cinci de ani sau pe-acolo, avea o mare putere de seducţie, mirosea bine, zîmbea frumos. Eram un bărbat de lume, aveam şi eu prietenele mele, ştii mata, şi ştiam foarte bine cum cele de teapa ei îşi foloseau şiretlicurile cu scopuri josnice, dar pînă şi mie mi-a făcut plăcere să mă aflu în preajma ei, aproape că m-am trezit rugîndu-mă de ea să-mi răspundă la întrebări în timpul unei cine. Zîmbetului ei – desigur, eu puteam să-i rezist, dar un băieţel? Nici o speranţă. E un zîmbet foarte precis, zîmbetul cuiva care se crede atît de mult mai deştept decît tine încît îşi închipuie că-ţi vede şi-ţi controlează pînă şi gîndurile. Te joacă pe degete, te fac să ţopăi spre amuzamentul lor. Femeile au chestia asta. Roşcatele mai ales. Roşcatele sînt cele mai rele.

— „Nu-ţi place acasă? De aceea stai aici toată ziua şi citeşti despre piramide?" l-am întrebat cîteva zile mai tîrziu cînd s-a întors, la fel de timid. Venise la mine într-un suflet şi mă rugase să-i dau aceeaşi carte, fără să mă privească în ochi, de parcă nu m-ar fi cunoscut. I-am dat cartea şi, după ce a citit, l-am hrănit din nou. Şi m-am oferit să-l conduc pînă acasă, pentru că era tîrziu, dar mi-a spus că nu şi apoi a plecat.

După trei sau patru săptămîni deja venise de peste zece ori şi citise aproape tot ce aveam despre Egiptul antic, ceea ce nu era prea mult. De fiecare dată citea pînă la ora închiderii, şi apoi îl hrăneam, şi de fiecare dată refuza să fie condus acasă. Devenea mai prietenos, dar destul de lent. Lucrurile prin care trecuse fuseseră destul ca să-l facă suspicios cu oamenii un timp. L-am rugat pe Ronald să-i afle adresa de la şcoală şi m-am dus singură pînă acolo, să văd unde locuia. Ah, aţi fost acolo de curînd, domnule Ferrell? Mă întreb dacă s-o fi schimbat vreun pic. Cînd am fost eu acolo, era nimic mai mult decît scena unei crime, violul muncitorului de către capitalist: să tratezi oamenii în halul ăsta, şi mai ales un băieţel de calitatea şi cu potenţialul lui. Ei bine, cînd mă gîndesc cum a fost crescut, aproape că-mi vine să-l iert. Experienţele de genul ăsta te fac ori foarte puternic, ori foarte slab şi, în cazul lui Paul, fibra morală i se subţiase dincolo de orice

posibilitate de a o mai repara. Sînt de părere că oricine se poate schimba în bine, dar ultima oară cînd am auzit de el încă era un sentimental egoist.

A ridicat privirea şi m-a văzut în uşa locuinţei lui îngrozitoare şi sînt sigură că se citea pe chipul meu ce impresie îmi făcea scena aceea. Cred că a fost prima oară cînd m-a privit în ochi. A sărit în sus băiatul, ignorînd haosul şi larma din jurul lui, şi m-a luat de mînă. „De ce-ai venit aici?" m-a întrebat, trăgîndu-mă afară pe uşă şi conducîndu-mă apoi în susul străzii, în timp ce familia lui stătea cu capetele scoase pe geam şi se holba. „Ca să văd dacă eşti în regulă", am spus, „pentru că îmi fac griji pentru oamenii la care ţin". „Sînt bine", a spus, „dar nu trebuie să mai vii aici. Asta nu-i familia mea, nu-i familia mea adevărată". A început să vorbească mai mult decît vorbise de cînd îl ştiam. „Tatăl meu a pierit pe mare, iar femeia *aia* nu e mama mea adevărată." Nu ştiam dacă era adevărat ce-mi spunea, dar mă îndoiam.

Odată m-a întrebat de ce Ronnie nu era însurat şi apoi, în şoaptă, de-am crezut că mi se rupe inima, m-a întrebat dacă eu, „ca soră a lui", cred că Ronnie şi-ar fi dorit un fiu.

A doua zi, Macy, l-am întrebat pe Ronald Barry dacă îşi amintea ca Paul Caldwell să-şi fi dorit să fie fiul lui.

— N-a ţinut mult. Pe la treisprezece ani, deja era turbat de furie pe orice şi pe oricine în afară de Cassie şi de Egipt. Făcusem ceva ce-l jignise. Nu-mi dădeam seama la vremea aceea, dar era doar atît: îi povesteam că îmi dorisem, cîndva, să fiu profesor universitar, dar normal că sarcinile astea distinse erau rezervate pentru bogătani. Îi spuneam că nu contează creierul, doar familia, iar bogaţii au grijă unii de alţii. Paul ridică ochii din carte – o carte despre Egipt, desigur – şi spune: „Duşmanii nu te lasă să avansezi? De ce nu-i ucizi?" Am crezut că glumea. Domnule Ferrell, ţi-o spun acuma sigur: nu glumea cîtuşi de puţin. Aşa se dezvolta animalul favorit al lui Cassie. Ar fi trebuit să-l strîng de gît chiar atunci, aş fi scăpat de toate belelele în care-am intrat mai apoi. Îmi spune: „Dacă nu eşti suficient de puternic să-ţi învingi duşmanii, atunci la ce eşti bun?" Un băiat de treisprezece ani, Ferrell.

Domnişoara Barry acum:

— După ce-a citit tot ce aveam despre Egipt, am încercat să-l atrag înspre alte domenii, chiar alte arii din arheologie sau istorie,

sau doar cărți cu povești bune, iar el le încerca, așa cum încearcă băieții să mănînce legume, dar apoi nu mai voia să audă de ele. Dar în ziua în care a aflat că pot să-i *comand* cărți, aproape orice carte din lume, ar fi trebuit să-i vedeți mutra. A cerut titluri pe care le văzuse în bibliografiile sau în notele altor cărți despre Egipt.

Era amuzant, micul cercetător de unsprezece, doisprezece, treisprezece ani. Ajungea la bibliotecă, răsuflînd din greu, și știam că alergase tot drumul de la școală. Îl tachinam: „Ce vă aduce oare astăzi în umila noastră instituție, domnule Caldwell? Doriți să citiți ceva anume? Poate niște povești despre cavaleri? Am un *Ivanhoe* superb. Nu? Poate o istorie a bravilor pionieri din Australia, monștrii aceia cotropitori? Sau ce spuneți de un manual despre oi și creșterea lor?" Pălăvrăgeam întruna și mă uitam cum i se contorsionează chipul, cum încearcă să-și amintească ce-l învățasem despre politețe. În cele din urmă, izbucnea: „Vă rog, domnișoară Barry. A sosit? Da?" „Și cam despre ce-ar fi vorba, domnule Caldwell? Trebuie să ne comportăm ca niște gentlemeni în lumea asta, să fim atenți la maniere." „Vă rog, domnișoară Barry, îmi cer scuze că vă întrerup, dar speram să fi ajuns *Culturile lui Ra*, de profesorii Knutson și Anderson." Sau vreo altă operă, cum ar fi cea a lui Champollion, cu traducerea pietrei din Rosetta. Cu ce solicitări venea! Ce comenzi făceam pentru el! Cît timp petreceam ca să-i explic bibliotecarei-șefe că aceste volume obscure erau obiectul apetitului fără saț pentru Egipt al populației locale.

Mi-a spus să aștept un moment, s-a dus la un sertar de lîngă pat și a venit de acolo cu o hîrtie.

— Aveam o listă, a continuat ea. Ascultă: lucrarea lui Pasint despre documentele juridice ale necropolelor statale. Isprăvile fostului circar Belzoni și ale consulului britanic Henry Salt. Mattison despre folosirea muzicii în ritualurile de îngropăciune. Pamfletul lui Oskar Denninger, *Chimia și funcțiile mumificației feline în altarul lui Baștet*. Oricare-ar fi fost ultimul titlu ciudat, mă implora: „A sosit, domnișoară Barry? Da?" „Păi, e clar că nu știu pe dinafară", îi răspundeam, mușcîndu-mi buzele. „Trebuie să verific la departamentul de cărți nou-sosite și apoi în maldărul care-a ajuns cu poșta, s-ar putea să-mi ia ceva timp. Sînt foarte ocupată, să știi." „Vă rog, domnișoară Barry", îmi spunea, aproape hohotind, vă

spun sincer. „Bine, aşază-te la masa aceea din colț şi o să mă duc să arunc o privire." „Vă mulțumesc, domnişoară." Şi cînd dădea colțul ca să se ducă la masa respectivă, găsea cartea pe care o aşteptase cu atîta nerăbdare pusă deja pe masă şi pregătită pentru el, sub un con de lumină, alături de o foaie de hîrtie şi de un creion, cu un scaun tras în aşteptarea lui, cu cîteva perne care să-l ajute să stea suficient de sus şi cu o farfurie de biscuiți. Îl iubeam pe băiețelul ăsta.

— Chiar aşa?

— Ca o mătuşă, domnule Ferrell. Sau ca un camarad. Sper că e clar acest lucru.

— De ce Egiptul? Ce părere aveți, domnişoară Barry?

— M-am întrebat adesea, şi adesea l-am întrebat şi pe el. Ori nu putea, ori nu voia să spună. Paul mi-a explicat odată că în Egiptul antic oamenii de rînd puteau deveni faraoni, în unele cazuri, şi probabil că asta îl atrăgea mai mult decît lumea în care trăim şi în care regele e undeva departe, la Londra, iar micuțul Paul n-avea nici o şansă să conducă pe cineva, după cum n-am nici eu sau dumneata. Aş putea adăuga că Egiptul antic era cel mai îndepărtat loc posibil față de viața lui amărîtă. Cînd avea opt sau nouă ani, nu cu mult înainte să ne cunoască pe noi, a venit acasă cu un cîine de pripas. Încîntat peste măsură, i-a arătat cîinele mamei, care a început să se vaite de cheltuială, că n-avea bani nici cît să-i hrănească pe copii, cum să dea de mîncare la o potaie, şi tot aşa. Ei bine, bărbatul care trăia cu ei la vremea aceea a preluat frîiele situației. L-a felicitat pe Paul pentru utilitatea lui şi a tîrît cîinele pînă în curtea interioară unde l-a omorît şi apoi a pus-o să-l gătească pentru odraslele înfometate. În Australia. În secolul XX. Şi te mai miri că se ducea rareori acasă, că nega faptul că acei oameni îi erau mamă şi tată, că îşi dorea să fie, mai degrabă, un vechi egiptean? În ziua în care mi-a spus această poveste, la ani de zile după eveniment, era în biroul meu şi a plîns ca băiețelul căruia i se întîmplase faptul. Acela a fost şi momentul în care a încercat să mă sărute. Dar să nu sărim pînă acolo.

Cînd avea în jur de paisprezece ani, i-am dat o slujbă, primul lui serviciu cinstit, foarte probabil şi ultimul. Un salariu micuț ca să facă ordine, să pună cărțile în rafturi, să comande titluri noi. Încă

mai încercam să-i stîrnesc interesul pentru altceva decît Egiptul, însă fără rezultat, aşa că m-am hotărît să insist pe conştiinţa lui politică şi să mă opresc acolo. Ar fi avut cel puţin două dimensiuni: Egiptul şi conştiinţa de clasă. Avea o putere de concentrare remarcabilă. Învăţa singur să scrie hieroglife, pur şi simplu studiind cărţi, punîndu-mă să le comand pe cele noi de îndată ce erau publicate. Mă înţelegeţi, domnule Ferrell, pricepeţi ce vă spun aici? La cincisprezece ani, băiatul ăsta ştia să scrie hieroglife. Dar pentru studierea materialismului dialectic, pe care am încercat să i-l prezint tacticos, făcînd legături cu împrejurările evidente din viaţa lui, nu prezenta nici o speranţă. I-am spus să se uite la casa lui, să vadă ce era de fapt: o crimă, comisă împotriva lui de nişte oameni care ar trebui să plătească pentru asta. Se uita la mine fără interes. „Capitalişti şi monarhişti." Nimic. „Biserica instituţională." Nimic. Nu făcea decît să-mi mai ceară hîrtie pe care să exerseze alfabetul ăla idiot.

Ronald Barry îşi aminteşte de Paul la şcoală:

— Asta se întîmpla cînd avea, să zicem, vreo treisprezece ani. Se pare că învăţase de la Cassie ceva despre tacticile politice afirmative, căci îi trimite o scrisoare anonimă directorului, denunţîndu-l pe unul dintre profesori ca fiind de o ignoranţă criminală, o insultă la adresa proletariatului din Australia, un parazit social, un capitalist corupător de tineri. Desigur, e greu ca scrisoarea să-şi păstreze anonimatul cînd aceasta enumeră cele şase erori tipice ale profesorului, care constau toate în confuzii între Imperiul Mediu şi Modern al Egiptului. A fost biciuit atît de tare, încît a trecut milimetric pe lîngă moarte.

Catherine:

— Preotul de la biserica lui parohială, numai Dumnezeu ştie ce credea omul ăsta că face pentru enoriaşii lui. Nimic, de fapt. Dar pe Paul l-a speriat de mama focului. Acest părinte Rowley află cumva de Paul şi de bibliotecă şi de Egipt. Şi abia acum începe să-l intereseze familia asta. Şi ce crezi că gîndeşte? Că unul mai puţin din turma lui se deda băuturii sau desfrîului, că era mai degrabă un succes băiatul ăsta studios? Da' de unde: o informează pe mama lui Paul că fiul ei învaţă la bibliotecă despre Satana şi despre păgînism şi că trebuie ţinut departe de acele cărţi şi de acel loc. Mă îndoiesc că femeia a priceput ce voia să

spună omul sau chiar la care fiu mucos şi bolnav se referea. Dar, de faţă cu preotul, îi interzice supusă lui Paul să mai aibă de-a face cu cărţile şi cu bibliotecile. Avea, cred, paisprezece ani cînd a venit la mine, chiar în acea zi, cu o sacoşă de haine, şi mi-a spus povestea cu preotul şi pe cea cu cîinele şi a plîns ca un copilandru. L-am consolat. Era un biet băiat şi mi-era milă de el. Dar apoi m-am trezit că încerca să mă îmbrăţişeze, aşa cum îmbrăţişează un bărbat o femeie.

Aveam o sarcină dificilă, domnule Ferrell, şi te rog să nu mă judeci greşit. Am fost şocată, desigur. Lucrurile fuseseră înţelese teribil de greşit în inima unui băiat foarte derutat, foarte singur. Îmi închina cuvinte de dragoste şi devotament, majoritatea cărora fuseseră folosite ultima oară pentru a face curte în Egiptul antic. Imaginează-ţi un tînăr care încerca să cîştige inima unei femei mai în vîrstă decît el cu doisprezece ani, spunîndu-i că are gîtul ca al unei gîşte. Mi-a spus că aveau să-i plesnească vintrele, că eram discul lui solar cu coarne, vaca lui turcoaz, că tonurile pielii mele erau furate de la Horus şi pictate de Nu-mai-ştiu-care. Ştiu, e amuzant. Rîzi, dacă-ţi vine, domnule Ferrell, chiar *e* amuzant. Înţeleg asta. Dar *atunci*, ei, a fost un moment tare ciudat şi sînt mîndră că n-am pufnit în rîs în faţa lui. Probabil că ar fi trebuit s-o fac, dar asta se petrecea la cîteva minute după ce hohotise povestind despre sărmanul lui căţel ucis, dacă îţi aduci aminte. Aşa că am procedat cum trebuie, pot să spun asta chiar şi acum.

(Ronald :

— Cassie ne-a omorît pe amîndoi, în acea clipă. Dacă aş fi fost acolo, l-aş fi caftit pe micul Romeo pînă l-aş fi învineţit şi apoi l-aş fi trimis acasă la preotul lui.)

— I-am spus că dacă mă iubea, dacă mă iubea cu adevărat, atunci trebuia să mă servească pe mine şi cauza în care credeam eu. I-am spus că putea să-şi păstreze slujba de la bibliotecă, toate drepturile pe care le avea acolo, cărţile şi caietele de desen şi de notiţe. Nimeni nu putea să-i ia asta. I-am spus că un prieten de-al nostru avea să-i ofere un pat, atîta timp cît va avea nevoie, şi că aveam să ne asigurăm că se ţinea de şcoală. Şi, în schimb, Paul avea să mă servească pe mine, servind cauzei. Avea să studieze ce-i dădeam, avea să vină la şedinţele noastre, avea să facă ce-i

spuneau superiorii lui să facă, iar talentele lui înnăscute – de care avea cu duiumul – urmau să-l scoată la liman, să facă din el un lider şi un ajutor pentru oamenii care aveau nevoie de ajutorul lui, chiar aici în Australia. Cît despre ceea ce tot insista să numească „iubirea" lui pentru mine, ei bine, recunosc că am spus că urma să mai vedem, după ce împlinea douăzeci şi unu de ani. Sincer acum, era clar că era vorba de afecțiunea temporară a unui băiețel pentru un substitut de mamă şi că, atunci cînd deschidea ochii mai tare la lumea din jurul lui, avea să-i treacă. Nu făceam decît să folosesc uneltele pe care le aveam, pentru binele lui.

Macy, mă străduiesc să prezint nelegiuirile acestei femei cu propriile ei cuvinte, pe cît reuşesc să le reconstitui. A recunoscut fără înconjur că s-a folosit de neobişnuita sa frumusețe şi de slăbiciunea firească a băiatului pentru a-l sili să se dedice cauzei bolşevice şi nu a spus niciodată familiei lui unde se află acesta. Şi se mîndrea cu ceea ce făcuse, era în continuare convinsă că soarta îi rezervase o „crimă de clasă", nu ceea ce şi merita de altfel pentru că manevrase un băiat să trădeze Australia liberă în favoarea tiranilor însetați de sînge din Rusia Sovietică.

Te aud întrebînd, şi e o întrebare cît se poate de întemeiată, cum de mi-a spus mie toate acestea ? Ei bine, aerul sarcastic pe care l-a avut cu mine n-a fost totul : semăna surprinzător de tare cu multe doamne filantroape din clasa dominantă, în ciuda convingerilor sale politice. Era o *doamnă* care-i salva pe săraci, nu de ei înşişi, ci de capitaliştii monstruoşi, oricine-ar fi fost aceştia, şi totuşi o încîntătoare doamnă salvatoare, pe care săracii s-o admire, fără a o putea atinge vreodată. Şi precis avea şi ea nişte noțiuni despre romantism, nu mă îndoiesc de asta, se credea o regină virtuoasă, care îl primise pe sărmanul orfan, îl lăsase să slujească la bucătărie pînă cînd creştea şi se făcea Lancelot, pur şi simplu prin lumina călăuzitoare a exemplului ei cast. Şi, fără îndoială, voia ca eu să-i spăl puțin imaginea, probabil spunea aceleaşi poveşti învățate pe dinafară oricui, cu aceleaşi priviri sfioase şi postură virginală, tocmai ca să poată spune că *nu făcuse* unele dintre lucrurile mai mature de care era acuzată în ziarele de scandal. Dar, Macy, e foarte ciudat, cel mai puternic sentiment pe care-l am acum, transcriind ce-am stenografiat şi adăugîndu-mi propriile amintiri, îmi dau seama ce e : cele mai multe dintre aceste lucruri

mi le-a spus ca o *mamă* mîndră. Vorbea cu tonul de profesoară despre Paul, dar îi rezerva cele mai aspre cuvinte lui Eulalie Caldwell, pe care o văzuse doar de două ori. Domnişoara noastră Barry ţinuse şi un jurnal, mi-a citit cîteva dintre aceste scene chiar de acolo. Şi, reţine, păstrase cu duioşie lista aceea de cărţi pe care micuţul ei i le ceruse în acele prime luni. Mă miră că nu avea un portret al scumpului ei Paul peste care să plîngă, acum că acesta era mort undeva într-un deşert, iar ea trăia într-un apartament micuţ, lucrînd pe unde putea. În mod sigur se poate spune că Paul Caldwell i-a distrus viaţa (sau a ajutat-o să şi-o distrugă singură, ca să fim mai exacţi), şi aşa i se părea şi lui Ronald, dar, cu toate acestea, atît de mult din cele povestite venea din mîndrie – faţă de creaţia ei, faţă de băiatul ei.

Ei bine, cîţiva ani de zile Paul trăieşte în camera liberă şi pustie a unui agitator comunist, dormind pe un pat de campanie. Termină şcoala. Propria lui familie nu-l caută deloc, nu pare să-i pese că a fugit de-acasă la o bibliotecă bolşevică. Se duce la întîlnirile bolşevicilor jos în port, aşază scaune pliante, distribuie manifeste, le cară genţile conducătorilor în timp ce aceştia îi îmbrobodesc pe hamalii din port şi pe muncitori. Paul împlineşte şaisprezece, apoi şaptesprezece ani, o venerează pe Catherine Barry, dar, după cum spunea ea, nu este încurajat în nici un fel. Citeşte despre Egipt, chiar trimite scrisori cercetătorilor egiptologi din toată lumea, întrebînd dacă n-au locuri pentru angajare pe vreun şantier arheologic. Nu primeşte nici un răspuns, iar Catherine îi spune („deşi mi se rupea inima să-i arăt adevărul") că avea să fie întotdeauna exclus de clasa bogătanilor care îşi permiteau să practice aceste sporturi, nobilii şi capitaliştii şi „criptocolonialiştii", pentru că era un băiat din clasa muncitoare, iar capitaliştii nu voiau să-l primească în jocurile lor elitiste. Imposibil de clintit, Paul citea întruna, s-a dus să se uite la puţinele relicve pe care le aveau în muzeul din Sydney şi a bătut chiar drumul pînă la Melbourne, ca să vadă colecţia de acolo. De-acum domnişoara Barry era deja sătulă pînă peste cap de Egipt, cum ar fi fost orice persoană în toate minţile. Nu-l mai întreba de ce îl interesează, iar el îi vorbea despre asta din ce în ce mai puţin. De la un băiat timid de opt ani, apoi un băiat aproape prietenos de unsprezece ani, apoi un băiat libidinos de paisprezece ani, Paul ajunsese să fie din nou tăcut, un băiat silitor de

şaptesprezece ani. Era sub ochii ei mai tot timpul, ori la bibliotecă muncind sau studiind, ori la şedinţele comuniste.

Şi vine ziua în care tînărul nostru sănătos hotărăşte că a făcut destule ca să-i cîştige inima delicatei doamne pe care o doreşte. Pentru nişte bărbaţi de lume ca tine şi ca mine e evident că a fost zăpăcit de ea. Dar hai să privim lucrurile din punctul lui de vedere: are şaptesprezece ani, optsprezece, e un bărbat în toată puterea cuvîntului. Iar ea e o femeie singură care îl cunoaşte, care s-a purtat frumos cu el, i-a cerut s-o servească. Dar el a ajuns la vîrsta – am trecut şi noi pe-acolo, nu, Macy? Îmi amintesc, nu te mint – la care îşi dă seama ce vrea şi întinde mîna. Nu-l acuz nici un pic pe băiat.

Întinde mîna după ea şi (nu-i de mirare pentru mine, care am petrecut ceva timp în compania ei) primeşte un răspuns glacial:

— Of, a fost atît de caraghios. Adunase bani ca să mă ducă la un restaurant. N-ar fi trebuit să accept, dar mi-a spus că voia să vorbim despre socialism, să-mi pună nişte întrebări la care numai eu îi puteam răspunde.

Paul a tocmit un muzicant ca să cînte la masă, i-a adus flori.

— A dat o întreagă reprezentaţie, se uita lumea la noi, a fost ridicol. Eram atît de furioasă, că-mi venea să urlu. Eram atît de sigură că toate astea se terminaseră, că-şi canalizase afecţiunea asupra Partidului. „Am crezut că vrei să vorbim despre lucruri serioase, Paul." „Lucrul cel mai serios din lumea asta, pentru mine, eşti tu, Cassie." Cred că a fost prima oară cînd mi-a spus altfel decît domnişoara Barry sau tovarăşă.

L-a oprit cu răceală, i-a spus că avea responsabilităţi acum, că avea obligaţii faţă de ceva mai important decît el.

— Am spus asta ca să-i salvez onoarea. Dar el a insistat: „Nu mă interesează cîtuşi de puţin asta, fără tine". „Paul, trebuie să lupţi pentru importanţa dreptăţii în sine, nu pentru mine. În asta îşi va găsi inima ta minunată şi bună împlinirea." „Eu sînt bărbat şi tu eşti femeie, Cassie." O, doamne. „Sîntem oameni, amîndoi, Paul. Avem datorii de achitat. Îi datorezi *totul* cauzei, nu-ţi dai seama de asta? Noi – Ronald şi cu mine – am făcut ce-am făcut pentru tine datorită convingerilor noastre." Ţine cont – acesta chiar *era* răspunsul corect. Dar el... Unii oameni nu vor să se comporte în conformitate cu logica a ceea ce este în mod evident interesul lor. „M-aţi ajutat numai pentru cauza voastră?" îmi amintesc că m-a

întrebat, iar chipul lui era cel al băiețelului care se interesa de o carte, sau care își plîngea cîinele. „Nu mă iubești? Nici un pic?" Acum, sincer, domnule Ferrell, ce puteam să spun? După părerea mea, i-am făcut un adevărat cadou în acel moment: aș fi putut să-l îmbrobodesc. Știam asta. Tînărul ăsta nefericit în căutare de romantism are onoarea de a lucra în numele celei mai romantice mișcări din istoria umană. Nu voiam decît să-l fac să lupte în continuare de partea dreptății și aș fi putut să obțin ce voiam dacă-l mințeam. Dar n-am făcut-o, domnule Ferrell. Vă rog să notați asta acum în carnețelul dumneavoastră și o să vă aștept pînă scrieți fiecare cuvințel. O să jucați și dumneavoastră un rol în lămurirea tuturor lucrurilor tulburi, chiar și doisprezece ani mai tîrziu. I-am spus: „Paul, ești un datornic al cauzei. Ca bărbat cinstit ce ești, ca om cu milă, nu ai altă variantă decît să continui treaba bună pe care-o faci, pînă cînd în lume se stabilește democrația și egalitatea. Fii sigur că n-o să te încurajez să te gîndești la alte lucruri. Ești tovarășul meu. O să merg cu tine de braț, nu de mînă". Și atunci s-a ridicat și a plecat, m-a lăsat acolo la masă, lîngă un cimpanzeu zîmbitor care cînta la scripcă.

Era sigură că îl va vedea curînd, poate că avea nevoie de o săptămînă ca să-și revină.

— Mi-am închipuit că făcea un pas dificil, dar vital, în dezvoltarea lui, un transfer al afecțiunii. M-am înșelat? În mod sigur. Ar fi trebuit să-i spun că iubirea lui nu era fără speranță sau că-l iubeam, și poate că ar fi *trebuit* să-l iubesc, după regulile lui, pînă cînd reușea să depășească faza asta și devenea un bărbat adevărat și un bun comunist, calități care în mod sigur se aflau înăuntrul său și de care lumea noastră are nevoie atît de tare, domnule Ferrell.

Nu l-am mai văzut de atunci, desigur, cu o singură excepție. Cîțiva ani mai tîrziu, Ronnie mi-a spus că Paul era angajat la un circ și ne-am dus și ne-am uitat la niște tîmpenii infantile, am stat undeva departe, unde nu ne putea vedea. Apoi, în 1916, desigur, a făcut ce-a făcut, distrugînd viețile cîtorva zeci de eroi devotați. Iar în 1917, cînd ar fi putut fi de partea noastră, celebrînd cel mai mare eveniment din istoria lumii, s-a dus în schimb să lupte în războiul unor nobili germani împotriva bancherilor englezi, iar în 1918 a și murit pentru asta, dînd lumea pe mîna capitaliștilor. Și asta-i toată povestea sordidă, domnule Ferrell. Puteți s-o spuneți

oricui e dornic s-o audă. N-am avut niciodată posibilitatea, în mica noastră democrație, s-o spun nimănui, iar poliția și ziarele au ales să-și depene propriile lor basme.

Îți închipui, sper, Macy, că asta nu-i tot. Ronald mi-a explicat evenimentele din 1916, așa cum le văzuse el, și pe care le descrie și decupajul din ziar alăturat destul de bine, deși Ron bolșevicul i-a făcut, desigur, mincinoși.

— A fost o noapte de arestări, mi-a spus el, stingîndu-și țigara. În lume se încingeau spiritele – războiul, rușii – și noi eram exact în miezul evenimentelor, așa că autoritățile au fost puțin cam agitate. Una dintre ședințele noastre a fost întreruptă și am fost arestați, bruftuluiți oleacă. Eram îngrijorat pentru Cass, pentru că o pierdusem din cîmpul vizual, chiar la început, și apoi fusese luată pe altă rută. Acum, nu era o crimă să vorbești despre comunism – Australia nu era atît de maniacă pe cît erau Statele Unite – dar să conspiri pentru răsturnarea guvernului, ei bine, asta era altă poveste. Desigur că nu făceam nimic de genul ăsta. Dar polițiștii au spus că găsiseră explozive și adrese de politicieni și de polițiști pe care îi aveam în vizor spre a-i asasina, și că ne ocupaserăm cu *corupere* de minori, iar Cass și cu mine aveam o relație stranie, rușinos de numit, ca frate și soră.

Ronald tăgăduia totul cu blîndețe.

— Spune-mi și tu, Ferrell – nu eram nebuni ? Organizam greve, încurajam rezistența, luptam împotriva recrutării care se anunța pentru război, demascam statul corupt – asta era toată mișcarea noastră. Dar inspectorul ăsta de poliție, Dahlquist pe nume, le spune ziarelor că a desființat un cerc de asasini comuniști, răpitori de copii. Au apărut poze cu noi, cu numele noastre alături, și poze cu explozivele *foarte* vechi pe care le găsise sub podeaua de sub patul de campanie în care dormise știi-tu-cine ani de zile. Atunci mi-am dat seama cine ne făcuse asta, deși nu mai auzisem de el de o grămadă de vreme, și deși Cassie încerca să mă convingă că nu-i adevărat, spunîndu-mi că eram derutat din cauza emoțiilor. Nici pomeneală : neisprăvitul depănase o poveste polițiștilor, lucru care era, după părerea mea, o scrisoare de dragoste pentru Cass, felul lui de a spune că încă o mai credea cea mai bună fată din lume, la șase ani după ce ea îi frînsese ceea ce trebuia să credem că era inima.

Vreo doisprezece dintre ei au stat o lună în închisoare şi unul dintre ei încă mai poposeşte pe-acolo, cel care chiar procurase şi depozitase explozivele.

— Dumnezeu ştie de ce, susţinu Ron. Bineînţeles că blestemăţiile alea n-au fost niciodată folosite, doar au stat sub o podea vreo şase ani. Iar Cassie şi cu mine nici măcar nu eram *lideri* în mişcare, să ştii Ferrell. Eram doar nişte oameni idealişti. Cassie mai e şi-acum. Mie mi-a fost de-ajuns.

Asta spuse profesorul devenit barman, stînd de vorbă cu mine la intrarea din spate a barului unde lucra în '22, unul dintre puţinele locuri în care s-ar fi putut angaja.

Poliţia a pus mîna pe cel cu bombele, dar s-a şi împotmolit, băgînd la zdup o mulţime de oameni ca fraţii Barry, care se ascundeau după legi ce spuneau că aveau voie să creadă şi să spună orice voiau, şi în cele din urmă nu prea aveai ce să pledezi în faţa juraţilor, iar acuzaţiile de răpire de copii erau o chestie prea serioasă pentru tribunalele publice, în special cînd Eulalie Caldwell trebuia să fie martorul cheie, iar Catherine Barry, cea elocventă şi dificilă, se pregătea să se apere vorbind despre mărinimia creştinească. În orice caz, societatea a avut plăcerea să-i vadă pe fraţii Barry eliberaţi din funcţiile lor de încredere publică. Nişte muncă proletară adevărată nu le strică unor astfel de oameni. În 1922, în camera ei înghesuită, încă mai cînta despre realizările nemuritoare ale tovarăşului Lenin, care aveau să răsune de-a pururi în istorie, şi, de unde ne aflăm tu şi cu mine, domnule Macy, e greu de spus că nu avea dreptate, chiar dacă era una diabolică.

Aşa că ne luăm rămas-bun de la fraţii Barry pe 10 şi 11 iulie 1922. Ronald se duce înapoi să şteargă barul. Catherine îmi strînge condescendent mîna, de parcă aş fi otravă, şi pleacă afară ca să taie codiţele de la trandafirii clienţilor. Îi blestemă pe Paul Caldwell şi pe cinstitul inspector Dahlquist cînd ar trebui să-şi blesteme propria aroganţă. (Nu le-am amintit asta, desigur, pentru că Ronald mă angajase să-l găsesc pe Paul dacă era în viaţă. Să cauţi adresa unui bărbat care era mort, iată un mod lejer de a-ţi cîştiga pîinea de zi cu zi, trebuie să recunosc.)

Am reuşit să-mi programez o audienţă la Inspectorul S. George Dahlquist pentru a doua zi, ca să înţeleg legătura dintre arestarea lui Paul Caldwell de la circ şi arestarea fraţilor Barry, amîndouă fiind conduse de către acesta.

Macy, trebuie să-ți spun că am dormit ciudat noaptea trecută. Am lucrat la povestea pentru tine de ieri dimineață devreme pînă tîrziu aseară şi, chiar atunci cînd nu am scris, am recitit convorbirile pe care le recream, vechile mele însemnări şi tăieturile din ziarele din 1916 pe care le aveam de la Ronald, unele dintre ele poate un pic prea dure („Doi comunişti, frate şi soră, ne-au întemnițat copiii", de exemplu, sau „Biblioteca publică adăposteşte atentatori bolşevici"). E unul care mi s-a părut ciudat de emoționant, ca să fiu sincer, din *Herald*, în care şeful bibliotecii declară că sistemul este un apărător fidel al Commonwealth-ului şi susține că acesta este acum totalmente curățat de elemente trădătoare, şi în care Catherine Barry, recent concediată, este calificată de ziar ca fiind un exemplu al virusului malign în funcțiune, săpînd la temelia societății noastre democratice în cele mai surprinzătoare locuri. Evident că totul era adevărat. Era chiar puțin impresionant, prin felul în care apăra principiile noastre comune, şi totuşi ceva pare să lipsească, acum cînd citesc.

Am visat-o pe Catherine Barry azi-noapte, ba i-am simțit şi mirosul în vis, un miros mult mai plăcut decît al locului ăsta noaptea, domnule Macy-care-stă-treaz-în-vila-lui-din-New-York. Nu mi-a spus nimic, nu era supărată, nu zbura şi nu-mi aducea mesaje din lumea de dincolo. Pur şi simplu stătea în fața mea, calmă, îşi netezea fusta, zîmbea, îşi dregea vocea şi se tot uita la mine din scaunul ei, şi ştiam că aşteaptă să spun ceva, deşi să mor dacă-mi pot închipui ce anume. Ridica din sprîncene, rîdea puțin de tăcerea mea încurcată, ridica din umeri, se rezema de spătarul scaunului, îşi împreuna mîinile în poală şi se uita întruna la mine, cu zîmbetul ăla al ei mic şi şiret, părînd să spună că putea aştepta la nesfîrşit să vadă dacă aveam să spun ce trebuie. A stat acolo o veşnicie – *o veşnicie*, pentru că în vis ştiam că nu se va sfîrşi niciodată.

Şi iată că-ți trimit toate acestea şi apoi mă apuc să lucrez la episodul Dahlquist şi la călătoria mea în Anglia.

Al dumitale,
Ferrell

Joi, 12 octombrie 1922

Pentru Margaret: De-abia răsare soarele. Eşti mereu cu mine aici. O să-ţi aduc aşa nişte daruri din expediţia asta. Desigur că vei înota în aur antic, desigur că vei împărţi cu mine faima, desigur că te vei mărita cu mine în împrejurări care o să le facă pe prietenele tale să hohotească geloase, frecîndu-se la ochi imediat după ceremonie. Dar sînt de părere că meriţi să ai şi propriul tău jurnal al îndelungatei noastre despărţiri, un jurnal al iubirii mele, paralel şi întrepătruns cu jurnalul meu de lucru; cele două sînt mult prea strîns legate pentru a fi descolăcite acum, în febra acţiunii. Astfel, peste cîteva luni, vei avea această lungă scrisoare-jurnal către tine, pe care să o adaugi scrisorilor pe care le vei primi prin poştă (la cîteva săptămîni după ce au fost trimise, din păcate) şi pe care să o compari cu ceea ce va avea toată lumea, şi anume *Ralph M. Trilipush şi descoperirea mormîntului lui Atum-hadu,* de Ralph M. Trilipush. O anume parte din însemnările mele de ieri sînt destinate ţie, nu lor, acum îmi dau seama. Îi mai dau seama că tatăl tău merită puţină şlefuială în versiunea publicată a acestor jurnale şi poţi avea încredere în mine că îţi voi face acest serviciu.

O discuţie despre finanţarea expediţiilor egiptologice moderne: Cît despre *imploratul* acela din versurile pline de duh ale lui Kendall Mitchell, cred că n-ar fi deplasat şi nici lipsit de interes pentru publicul larg să descriu cîte ceva din modul de finanţare al expediţiilor arheologice. *Imploratul*, sper că nu e nevoie s-o mai spun, n-are nimic de-a face cu asta. Şi, deşi sînt la fel de nerăbdător ca şi tine, Cititorule, să merg înainte cu explorarea în sine, în acelaşi timp ezit să te iau cu mine pînă cînd nu vei fi calificat să înţelegi contextul evenimentelor care vor avea loc acolo în deşert.

Te invit, astfel, să mi te alături în prima dintr-o serie de întîlniri cu investitori, cunoscători în ale artei din Boston şi oameni cu bani, în luna iunie a acestui an, în salonul lui Chester Crawford Finneran, care m-a invitat în vila lui luxoasă

(şi luxoroasă), unde adunase cîţiva prieteni care voiau să-mi pună întrebări. Şi, deşi m-aş fi însurat cu fiica lui şi fără banii săi, şi aş fi putut să-mi finanţez expediţia din alte surse, chiar şi numai ca gest pentru femeia pe care o iubesc, le-am oferit, lui şi prietenilor lui, ocazia de a fi finanţatorii unei expediţii fără precedent.

Salonul lui CCF este decorat – conform modei americane – cu atîtea elemente egiptene şi pseudofaraonice, încît Kendall Mitchell susţine că începe să se „asfinxieze". Gluma ar fi iritat, în mod normal, cîteva urechi, dar CCF a fost suficient de înţelept să aducă destul „ice tea", aşa că toată lumea începe să se simtă cît se poate de relaxată. Mă adresez următorilor: CCF, Mitchell, Roger Lathorp, Julius Padraig O'Toole şi Heinz Kovacs. Lathorp este proprietarul unei firme de construcţii enorm de profitabile. Ultimii doi oaspeţi au fost prezentaţi foarte vag, ca parteneri financiari ai lui CCF în alte afaceri. Vorbesc foarte puţin, deşi Kovacs are o tuse feroce, suficient de tare ca să pună capăt tuturor conversaţiilor din cameră, atunci cînd îl loveşte. Cînd vorbeşte, pe de altă parte, vocea îi este atît de silenţioasă, încît toată lumea (chiar şi O'Toole care stă imediat în stînga lui) trebuie să se aplece spre el. Lui Kovacs îi curg ochii aproape tot timpul, în urma unei infecţii, şi foloseşte numeroase batiste pe parcursul şedinţei noastre, îndesînd pe rînd fiecare bucată de mătase saturată, cu monogramă, în gura adîncă şi neagră a coşului de gunoi al lui CCF, în formă de colos al lui Ramses. O'Toole, un irlandez cu ocupaţie nedefinită, îşi petrece cea mai mare parte din timp, pe parcursul şedinţei, pilindu-şi unghiile şi făcînd ocazional însemnări cu un creion minuscul de aur într-o agendă de piele micuţă. Cu toţii îşi arată pe haine şi pe pantofi bunăstarea materială. Nu sînt nişte erudiţi şi o recunosc cu toţii, dar pasiunea lor pentru artă este evidentă. Există anumite dezavantaje atunci cînd ai de-a face cu instituţii cum ar fi anumite muzee principale, şi adesea investiţiile private îi oferă beneficii unice exploratorului.

-- Domnilor, încep eu, să lăsăm pentru o clipă deoparte problema banilor, ca să...

— Eu nu fac asta niciodată! glumeşte Kendall Mitchell, spre voioşia sa explozivă şi a lui Lathorp.

Kovacs tuşeşte.

— Nu vă pripiţi, domnule Mitchell. Hai să lăsăm deoparte banii pentru o clipă şi să ne gîndim ce ar putea să vă aducă această expediţie în afară de răsplata materială. Istoria Egiptului ne poartă înapoi în zorii istoriei umane atestate, acum aproape 5000 de ani.

— Ai dreptate. Înapoi la Iisus Hristos însuşi.

— Desigur că acest lucru ne oferă un context, domnule Lathorp, şi dovedeşte aptitudinea dumneavoastră pentru metoda istorică, pentru că este înţelept să te apropii de trecut prin nişte puncte familiare de reper. Dar gîndiţi-vă că Iisus s-a născut acum 1922 de ani, iar Atum-hadu a domnit cu 1640 de ani înainte de asta, iar Egiptul, în toată gloria sa, exista deja cu 1500 de ani înainte de *asta*, şi uite aşa începem să ne dăm seama de vastele intervale de timp la care ne referim.

— Desigur, cade de acord Lathorp. Puncte de reper familiare.

— Ia ascultă, Pushy, intervine Kendall în discuţie, întrerupînd aproape imediat prezentarea atentă pe care o schiţasem. Am auzit că bătrînu' Egipt e supt de tot. N-a mai rămas nimic pe sub nisipuri. Toţi ceilalţi meseriaşi au găbjit deja ce era de găbjit. Ce-ai de spus despre asta?

Îi rog să deschidă broşura la pagina intitulată „Şanse de succes".

— Mi se pare extrem de improbabil. Cunoaştem numele mai multor sute de regi din Antichitate şi am găsit mormintele doar cîtorva zeci. Sînt expediţii care dezgroapă comori extraordinare chiar acum, în timp ce stăm noi de vorbă, deşi sezonul de săpături e aproape încheiat pentru vara egipteană. În cazul lui Atum-hadu, au fost descoperite trei fragmente din scrierile sale aproximativ în aceeaşi zonă, şi totuşi nici o relicvă de la mormîntul lui nu a apărut în vreo piaţă de antichităţi. De unde deducem că mormîntul său este intact, luxos echipat şi aflat în regiunea Deir el Bahri reprezentată pe această hartă.

I-am ajutat să-şi deschidă broşurile la harta respectivă, care corespundea variantei mărite pe care o aveam pe un şevalet, în faţa unei mari picturi în ulei reprezentînd-o pe Margaret, care ţinea în mînă un iepure sau un manşon din blană de iepure.

Bărbaţii au început să studieze harta, dîndu-mi mie, care eram prins în ghearele blestemului meu recurent, posibilitatea să vizitez closetul faraonic al lui CCF, unde m-am chinuit cu un atac inoportun de pîntecăraia exploratorului, care m-a torturat încă din război, dizenteria ţinîndu-se scai de taberele din Egipt.

Cînd m-am întors, CCF încă mai privea chiorîş la hartă, o adunătură de linii şi semne indescifrabile pentru el, însă ceilalţi se despărţiseră în două grupuri distincte: Mitchell şi Lathorp, care se hlizeau pe seama unui exemplar (deschis, nu-i de mirare, la Catrenul 42, „Atum-hadu onorează patru surori acrobate“) din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* (Literatura amoroasă Collins, 1920; noua ediţie aşteptată să apară la Harvard University Press în 1923); O'Toole şi Kovacs stăteau deoparte şi nu spuneau nimic.

— Sfinte Sisoe, de ce nu te plăteşte Harvardu' pentru treaba asta, ei, Pushy? se interesă CCF însuşi, dar ştiam că nu-l preocupa cu adevărat problema; pur şi simplu nu voia să pară prea uşor de convins, de faţă cu partenerii săi. Te-au prins că i-o trăgeai nevestei decanului, aşa-i?

I-am condus spre schiţele individualizate pe care le incluseseme în broşuri, la pagina intitulată „Colecţiile personale“.

— Acum, domnilor, spuneţi-mi: vreţi ca Harvard-ul să fie proprietarul a ceea ce descopăr? Vreţi ca aceasta să fie Colecţia Harvard a Mormîntului lui Atum-hadu? Cînd Colecţia Lathorp, Colecţia O'Toole, Colecţia Kovacs ar putea să vă împodobească propriile locuinţe cu aurul unui rege egiptean şi, după ce dumneavoastră nu veţi mai fi, să vă poarte numele mai departe, în aripa privată a unui muzeu ales după bunul plac? Ascultaţi aici: fiecare muzeu din ţara asta se va căciuli ca să vă găzduiască această colecţie, *sub numele dumneavoastră*, în muzeul lor, *pentru totdeauna*, după cum mi-am permis să-mi imaginez în aceste schiţe. Şi aici ajungem la

elementul esenţial, domnii mei: longevitatea numelor dumneavoastră. Acesta este un lucru pe care prietenul nostru Atum-hadu l-a înţeles cum trebuie. Dacă vi se pomeneşte numele după ce-aţi murit, *nu* sînteţi morţi. Gîndiţi-vă bine la asta. Cu banii dumneavoastră puteţi cumpăra exact ce a cumpărat Atum-hadu cu ai lui, lucrul despre care fiecare rege egiptean ştia că este bunul cel mai de preţ pe care îl putea avea: *nemurirea.* Acum, dacă vine ziua aceea, ce-o să lăsaţi în urmă? Un magazin universal? O firmă de construcţii? Un fond de investiţii? O serie de acuzaţii şubrede îndosariate de un procuror general? Sau o să faceţi ca *numele* dumneavoastră să trăiască *pentru totdeauna,* premiul cel mai rîvnit al omenirii?

— Ia opriţi-vă o clipă, profesore.

Probabil că am mers prea departe; toată lumea se apleacă să audă şoapta lui Heinz Kovacs.

— Dacă-mi permiteţi să mă exprim. Mi-am mai băgat şi eu nasul pe ici pe colo, vedeţi dumneavoastră, am făcut şi eu niţică arheologie. Îmi place să ştiu cum stau lucrurile înainte să semnez cecuri enorme pentru exploratori englezi de duzină şi pornografi.

(O să explic de îndată această concepţie greşită.)

— Acum băiatul meu merge la Harvard şi profesorul lui i-a spus că faraonul ăsta al tău nici măcar n-a existat. Ei, cum vine asta?

Trebuie să recunosc că am simţit, atunci pe loc, un junghi de invidie, nimic mai mult, şi doar o singură împunsătură, căci m-am gîndit cum, în timp ce eu stăteam printre bostonienii *nouveaux riches* şi răspundeam la întrebările lor lipsite de experienţă, Howard Carter îşi verifica lejer soldul contului în Cairo, şi apoi nu făcea decît să trimită o telegramă sponsorului său paşnic şi nobil din Anglia, cerînd cine ştie ce sumă frumuşică şi aşteptînd apoi umflarea corespunzătoare a contului din Cairo. M-am gîndit la Oskar Denninger, echipat cu tot ce-i trebuia de hotărîta Republică de la Weimar, şi la Giancarlo Buoncane care turna în nisipurile Sudanului profiturile trimestriale de la Cassini Distillatori şi care acceptase turmentat să alimenteze pompa atîta cît era nevoie,

pînă cînd aurul avea să țîșnească efervescent ca un gheizer din pămîntul sterp al Sudanului. Și mă gîndeam la propriii mei „colegi“ de la Harvard, care-și rupeau timp din programul lor încărcat în care le predau baliverne studenților, îmi distrugeau mie munca și se amestecau în planurile mele de organizare financiară ca să irosească dotările nemuritoare ale Harvard-ului pentru a pîngări mormintele unor preoțași adolescenți.

— Ca orice om cu perspicacitate, ambiție și noțiuni despre asumarea riscului, domnule Kovacs, știți ce înseamnă să fiți înconjurat de dușmani meschini care te urăsc nu pentru că tu îi urăști pe ei sau pentru că le-ai făcut ceva, ci pentru că îi ignori, din cauză că sînt prea neînsemnați ca să te intereseze. Așa cum vi se par dumneavoastră Administrația Financiară sau procurorul general, așa mi se par mie profesorii ter Breuggen și Fleuriman, căci ei sînt, presupun, criminalii care vă zăpăcesc fiul. Domnilor, am studiat limbile orientale și egiptologia la Universitatea Oxford. Am scos cu mîinile mele scrierile acestui rege – acestui rege „imaginar“, cum ar spune Claes ter Breuggen – din pămîntul egiptean. Cred numai în ceea ce este adevărat, ca și dumneavoastră, domnilor. Acum, dacă v-aș pune în mîini firele erudiției, adunate cu sîrg, decenii de-a rîndul, și țesute, la limitele elasticității lor, în propria mea lucrare, dacă v-ați cufunda în aceste cunoștințe vaste așa cum am făcut-o eu, ați găsi de bun-simț să rîdeți de trăncăneala enervantă care se aude din birourile sterile de pe cealaltă parte a rîului și ați spune, așa cum am citit recent în *Boston Mercury* că ați spus despre procurorul general: „De ce nu-și vede pisălogul ăsta mărunt de ceara lui de albine și nu-l lasă pe Heinzie Kovacs lui Heinzie Kovacs!“ și, bravo, mi-am spus în gînd, cînd am citit asta.

— Într-adevăr, bravo, se declară CCF de acord.

O'Toole își pilea unghiile.

— Vezi care-i socoteala aici, JP? i se adresă CCF lui O'Toole. Mi se pare că-i soluția pentru problemele tuturor. Pushy, spune-le cum arată, probabil, mormîntul ăla.

Cînd le ceri bogaților să-ți dea bani, fii puțin rezervat. Vor să știe că-și vor primi banii înapoi cu dobîndă, dar vor,

în acelaşi timp, să vadă că înţelegi că nu au nici o garanţie că aşa va fi. Chiar în timp ce tu le garantezi că aşa va fi. Vor să fii mai deştept decît ei, dar nu în toate, şi să le recunoşti superioritatea în ceea ce priveşte finanţele şi „bunul simţ". Ar vrea să-ţi împărtăşească una sau două idei în legătură cu munca ta de expert care ţie nu ţi-au trecut prin cap. Mai mult de una-două şi te vor crede un fraier; mai puţine, un arogant. Nu vor ca tu să le ceri bani; vor să le oferi o oportunitate şi să accepţi mai puţin din investiţia lor decît ar fi ei dispuşi să dea. Fir suspicios cu banii lor, accentuează riscurile chiar în timp ce subestimezi recompensele. Mă tem că acestea sînt cunoştinţele pe care trebuie să le aibă orice egiptolog. De exemplu:

— Domnilor. Mormîntul lui Atum-hadu este probabil o deschidere simplă chiar în peretele falezei din deşert. Paşii dumneavoastră prin această arcadă acoperită sînt însoţiţi de ilustraţii ale evenimentelor din timpul domniei lui Atum-hadu şi de hieroglife descriind victoriile şi dezamăgirile acestuia, invocări ale zeilor. Cînd treceţi pe aici, picturile spun o poveste, de parcă aţi fi la cinema: în partea stîngă, să ne imaginăm, îşi conduce trupele în lupta contra invadatorilor hiksoşi, sau contra aşa-zişilor regi secesionişti din delta de est, sau contra armatelor negre din sudul african. Pe partea dreaptă, vedem cum îi înfruntă pe conspiratorii de la propria curte, nobilii nerăbdători să-l înlăture de pe tron, în timp ce şi-i atrage senin de partea sa pe consilierii de încredere (aşa cum sînteţi dumneavoastră pentru mine) şi pe soţia sa, a cărei Frumuseţe Năuceşte Soarele. Asta vedem, dumneavoastră şi cu mine, cînd trecem prin holul de la intrare. Acum trebuie să ne tîrîm printr-o deschidere scundă şi dăm de un miros care nu seamănă cu nimic din ce am mirosit pînă acum. Nu o să spun că este neapărat dulce sau plăcut, dar asta pentru că este necunoscut – nu, mai mult decît *necunoscut* (în cazul acesta te desparte de familiaritate un pas): este absolut unic. N-aţi mai simţit niciodată acest miros şi nu îl veţi mai simţi niciodată: este prima adiere dintr-un aer care a stat neperturbat timp de 3500 de ani. Nu ştiu dacă vă va face să zîmbiţi (ca pe mine) sau dacă o să vă întoarcă stomacul pe

dos sau dacă o să vă stîrnească. De-abia ne putem deschide ochii din cauza usturimii şi a căldurii şi a ... strălucirii. Da, a strălucirii, domnilor: lumina şovăitoare a lanternelor noastre se reflectă înapoi spre noi, amplificată în raze orbitoare de la aur şi fildeş şi perle şi lapislazuli şi aur şi aur şi aur. Ei, ce spuneţi, intrăm, dumneavoastră şi cu mine?

— Pe mine m-ai convins, spuse Finneran.

— Mi se pare normal, domnule. Ştim multe despre gazda noastră, Atum-hadu. Ştim din scrierile sale de presiunile externe care l-au format, de personajele pe care şi le-a creat ca să răzbească în cariera sa. Ştim de poftele care îl subjugau şi pe care şi le putea satisface numai pentru scurt timp şi cu mare dificultate. Ştim de familia care l-a dezamăgit, de reginele şi concubinele care l-au susţinut, de Maestrul Largheţei, omul de încredere şi povăţuitorul său şi acolo, înaintea noastră, o să vedem toate acestea. Pe peretele de lîngă sarcofagul de aur al regelui nostru, vedem cele mai complicate şi mai delicate desene erotice cu aventurile amoroase ale lui Atum-hadu, şi figurine care, după ce mormîntul a fost sigilat, s-au trezit la viaţă şi l-au încălzit pe rege în călătoria lui spre lumea de dincolo. Şi acolo, pe o masă mai înaltă şi ornată, între statuile gigantice ale zeilor Atum şi Anubis, iată-l: un exemplar complet al *Admonestărilor lui Atum-hadu*, scrierile regelui, purtîndu-i incontestabil numele, în sfîrşit, şi pe pereţi o descriere şi mai detaliată a vieţii regelui, despre care trebuie să recunoaştem – deşi dacă recunoaştem asta înseamnă că sîntem împinşi, vrînd nevrînd, afară din arcada de la intrare, pe lîngă hieroglifele înceţoşate, şi ne trezim înapoi aici, în salonul lui CCF – că ştim sigur foarte puţine, şi ca să le arunc şi criticilor mei înfometaţi un os de ros: unii au spus că Atum-hadu şi mormîntul său sînt nu numai necunoscuţi, ci necognoscibili, pentru că regele nu a existat din punct de vedere tehnic, literal. Fals, desigur, dar descurajant pentru investitorul fricos sau pentru exploratorul fricos. Motiv pentru care nimeni din aceste categorii nu a fost invitat aici astăzi.

Şi apoi a urmat examinarea, pagină cu pagină, a broşurii de prezentare: „Şanse de succes". „Cine a fost Atum-hadu?"

„Paradoxul mormîntului, date generale." „Paradoxul mormîntului, cazul lui Atum-hadu." „Rolul poeziei erotice la curtea lui Atum-hadu." „Dovezi asupra amplasării mormîntului şi asupra conţinutului său." „Valoarea estimativă pe piaţă a anumitor obiecte în perspectivă." „Hărţi ale Egiptului şi ale zonei Deir el Bahri." „Colecţiile personale." Nu toţi dintre Parteneri au stat treji în timpul fiecărei secţiuni a conversaţiei noastre (creionul de aur al adormitului J.P. O'Toole, trezindu-se lăsat în voia sa pe carneţel, a desenat o serie de cascade minimaliste), dar cel puţin unul dintre ei a fost atent la fiecare dintre subiecte.

— Hai să vorbim mai tîrziu în particular, tu cu mine şi cu Heinzie, CC, fonfăie O'Toole trezindu-se şi întinzîndu-se. Kovacs se ridică în picioare, clătinîndu-se, în timp ce Lathorp şi Mitchell se întind, ca unul, spre divanul pe care stătea un exemplar din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* (Literatura amoroasă Collins, 1920).

— Nu e cazul să vă bateţi pe ele, băieţi, spun eu şi întind mîna la servietă. Am cîte-un exemplar cu dedicaţie pentru fiecare.

Azilul de bătrîni Sunset on the Bayview
Sydney, Australia
8 decembrie 1954

Domnule Macy,

Lucrez deja cît pot de repede. Niciodată nu ştii ce-o să-ţi aducă ziua de mîine, dacă o să-ţi aducă ceva. Asta e lecţia #1 în locul ăsta unde stau. Au scos un coleg de la mine din cameră în dimineaţa asta, înfăşurat frumuşel din cap pînă-n picioare, asistaţi de un nepot cu mutră plictisită care şi-a irosit cîteva minute preţioase ca să semneze pentru cadavru.

Iulie 1922. Inspectorul S. George Dahlquist, un ofiţer ambiţios, s-a bucurat peste măsură să-mi împărtăşească amintirile sale preţioase, poveştile cu terorişti bolşevici şi circuri de hoţomani. A

reuşit să-mi răspundă la cîteva dintre întrebările care-mi rămăseseră despre viața australiană a lui Paul Caldwell, dar nu la toate: din momentul în care băiatul nostru a ieşit din restaurant cu inima făcută țăndări de iubita lui comunistă şi glacială şi pînă cînd Boyd Hoyt i-a remarcat talentul de a goli buzunare în piață şi l-a racolat, n-aveam nici o urmă – doi sau trei ani în care a fost în afara cîmpului meu vizual. Şi apoi, în 1916, iată-l umblînd pe vîrfuri prin cortul circului, întinzîndu-se spre rîndul de portofele tentante care stăteau deasupra lui în întuneric, cînd inspectorul Dahlquist răsare din umbră, îl prinde pe băiat de încheietură şi aproape că i-o rupe.

Paul Caldwell are cel puțin douăzeci şi trei de ani şi e băgat pînă-n gît în baligă de elefant, rumeguş şi îmbrățişările Emmei Hoyt, cînd e arestat pentru golirea buzunarelor şi-aşa cam goale ale publicului, cînd aceştia stau în semiîntuneric, cu fundurile atîrnînd în spatele băncilor de lemn, vociferînd în cinstea sau împotriva pinguinului din acea seară. Acum, sînt destul de informat despre cum procedează poliția în situații din astea ca să ştiu că Paul probabil a fost prins cu cătuşele de un scaun de birou, pocnit de cîteva ori, apoi i s-a dat să bea o cană mare cu apă şi apoi a fost lăsat să stea multişor, pînă i s-a uscat sîngele şi apoi, cînd îi venea tare de tot să meargă la toaletă, a intrat grăsanul de inspector Dahlquist, care a spus că nimeni nu vrea să depună mărturie în favoarea lui Paul, că Boyd Hoyt le-a spus polițiştilor că nu-l interesează bunăstarea lui Paul, că, dac-ar fi după el, n-au decît să-l spînzure pe Paul pînă-i plesneşte beregata.

— Un băiat slăbuț, domnul Caldwell ăsta al tău, dar nu se speria cu una cu două, îmi spuse Dahlquist. Pînă la urmă normal că toți se sperie, în afară de monştrii ăia de criminali adevărați, dar pungaşul ăsta mic s-a ținut un timp, a reuşit să tacă. La început, n-am vrut să aud decît ceea ce avea să-mi spună despre Hoyt, să-mi confirme că fura din buzunarelea alea la ordinul lui Hoyt, ca să plătească pentru circ. L-am amenințat cu pedepse lungi în închisoare, pe care aş fi putut să le asigur, depindea numai de cîți oameni apăreau cu plîngeri de furt. Dar domnul Caldwell al dumneavoastră tăcea în continuare. Hoyt i-a spus să fure? Nimic. I-am descris viața în închisoare. Nimic. Îi spun că judecătorul poate decide să-l trimită în armată pentru rolul lui în afacerea asta şi că se poate trezi trimis să ajute în lupta împotriva Kaizerului pe

vreun front îndepărtat din Franța, să-i spulbere unii creierii pentru strădania lui, şi cum îi suna asta, oare? Nimic. „Te-ai tăvălit cu nevasta lui Hoyt, atunci? Că domnul Hoyt ăsta e un bătrîn tare înfuriat. Te urăşte. Spune că eşti violatorul soției lui şi hoț pe deasupra." Dar Paul al nostru nu reacționează, nici măcar nu clipeşte, pînă cînd, foarte încet, se întoarce spre mine şi spune: „Poți să mă trimiți în armată dacă te ajut?" – şi trebuie să recunosc că n-am înțeles ce voia să spună, dar era limpede ca lumina zilei că voia ceva. Aşa că de-acum începem să negociem de-adevăratelea, sînt sigur că mă înțelegeți, domnule Ferrell. Începem să vorbim în nişte termeni ipotetici, foarte îndepărtați. Ce aş putea să aranjez pentru el, dacă îmi spunea ceva extraordinar? Şi cam ce-ar putea el să-mi spună, dacă, să zicem, aş fi ştiut pe cineva care ar fi putut să-i ofere o astfel de soluție? „Hai să vedem marfa, tinere domn Caldwell, şi fă bine să fie un as", i-am spus eu. Mai întîi, Paul spune că da, Hoyt l-a antrenat ca să fure, l-a obligat să fure, Paul păstra doar un mic procent din pradă, iar restul din jaf se ducea pentru circ, ca să hrănească tigrii. „Hoyt mi-a spus s-o fac, Hoyt lua toți banii şi Hoyt e cel care m-a învățat cum să fur din buzunare şi Hoyt, Hoyt, Hoyt." Interesant, spun eu, dar nu-i destul pentru tîrgul pe care-l vrei. Bine, spune el, şi apoi se gîndeşte în sinea lui un minut. Ce părere am de asta: îmi aminteam de Zvîrlugile Zivkovics? Doi acrobați celebri veniți în turneu care au murit într-un accident teribil, în timpul unui număr pe care-l făceau la circul lui Hoyt anul trecut? Ei bine, ce-aş spune dacă Paul putea dovedi că fuseseră *omorîți* de Hoyt ca să crească audiența la circ, pentru că oamenii veneau întotdeauna puhoi cînd exista şansa să vadă o moarte accidentală? Şi mai interesant, am recunoscut eu, dar tot nu-i destul ca să-i asigure pachetul special de servicii pe care-l cerea. A stat şi şi-a privit picioarele multă vreme. Mă întrebam dacă nu adormise, aşa îi atîrna capul, sau dacă nu era cumva descurajat sau dacă nu scornea o minciună gogonată. Dar am aşteptat şi l-am privit. Cinci minute, zece minute, ştiam că fiecare minut în care-mi țineam gura avea să-mi aducă ceva şi mai bun, dacă nu erau poveşti nemuritoare. Vedeam cum i se mişcă buzele, se gîndea la ceva. Şi apoi a ridicat capul, s-a uitat în ochii mei şi mi-a spus, foarte sigur pe sine: „Ați face-o pentru o conspirație de comunişti violenți care pun ceva la cale în

inima Sydney-ului?" Ei bine, domnule Ferrell, acum îmi captase atenția.

A durat ceva pînă am putut să-i garantez tîrgul pe care-l voia. Era o comandă complicată, dar dacă ceea ce-mi spunea era adevărat, merita. I-am spus că sînt un om de cuvînt, dar că explorarea acestei soluții avea să dureze, şi mi-a răspuns, îmi amintesc bine, mi-a spus: „Luați-o uşurel. Revoluția mondială şi distrugerea tuturor forțelor polițieneşti nu sînt chestii pentru care să te grăbeşti". Şi mi-a rîs în față.

Tîrgul, Macy, era simplu în principiu, chiar dacă era oarecum complicat de pus în practică. Paul voia să fie trimis să lupte în Armata Imperială Australiană în Egipt, şi voia să i se garanteze că avea să *rămînă* în Egipt atîta timp cît AIA era acolo. Nu Gallipoli, mulțumesc, nu Luxemburg, mulțumesc. Avea să-şi servească termenul în Egipt sau nicăieri. I-a spus lui Dahlquist că ştia să citească în egipteană şi că ştia geografia țării la fel de bine ca orice australian, şi că învățase să călărească la Hoyt. La schimb, ei bine, frații Barry şi prietenii lor. Desigur, n-a divulgat acele nume decît mai tîrziu. A vorbit în termeni foarte generali despre lucrurile pe care avea să le găsească Dahlquist, pînă cînd polițistul, convins, pledînd pentru siguranța națională, a tras nişte sfori la Ministerul Apărării şi a aranjat lucrurile aşa cum dorea informatorul lui vedetă, în timp ce Paul stătea în închisoarea din Sydney, ținut departe de toți vizitatorii. Numai cînd actele au fost gata a vorbit Paul cu date exacte. Bombe sub podea. Listă de ținte pentru asasinare. Nume de conspiratori. Poveşti despre răpiri de copii. Bibliotecari incestuoşi care corupeau minori. „Desigur că n-am muşcat la toate astea, dar nu mă plîng", mi-a spus inspectorul. „Caldwell s-a ținut de cuvînt şi m-am ținut şi eu. S-a îmbarcat pe o navă de transport la mai puțin de o săptămînă de la arestări. Asta era prin vară, să spunem în decembrie 1916."

Şi dacă unele ziare l-au făcut pe Dahlquist erou în '16 şi fraier în '17, ei bine, asta nu i-a dăunat cu nimic. Oprise un terorist anarhist şi, dacă prețul a fost un nor de retractări şi de scuze oficiale bălmăjite şi de procese anulate, asta nu l-a deranjat prea tare.

Ai fost militar, Macy, erou în Coreea sau ceva de genul ăsta? Eu eram un pic prea bătrîn ca să scuip foc şi să mă înrolez în

Marele Război al nostru. De aici, majoritatea băieților s-au dus să le arate turcaleților cîte ceva: gloria noastră, a australienilor, la Gallipoli! Să stau să mă uit cum mațele mele mînjesc o plajă turcoaz din Turcia pentru binele Serbiei, dacă am priceput eu bine – nu-i pentru mine, mulțumesc, şi nici pentru Paul Caldwell, după cum vedem acum. Dacă ai ratat Suezul şi Ierusalimul şi Gallipoli, ca el, atunci Egiptul era un loc destul de sigur în '17, cînd ar fi ajuns el acolo, dar desigur, el se ducea pentru dragoste, nu pentru război. Găsise o cale de a face un lucru de neimaginat pentru un băiat de mahala din Sydney; se îndrepta spre tărîmul viselor lui. Ce-şi închipuia că va găsi acolo, n-aş putea spune, dar în mod sigur nu era ceva pentru care să merite să mori, dacă vrei părerea mea. Mai bine ar fi acceptat o sentință în închisoare, e sfatul meu aşa, retrospectiv: măcar astăzi ar fi fost în viață.

Deja pînă la acea dată, iulie '22, îmi petrecusem cîteva săptămîni căutînd moştenitorul din Sydney, de mult pierdut, al lui Barnabas Davies, şi nu prea aveam mari speranțe de a putea lungi cazul mai departe. Aşteptam ziua cu o plată frumuşică, substanțială, pentru o treabă care fusese uşoară şi sigură. Am telegrafiat raportul meu extins la Londra, cu datele bune şi rele despre Paul Caldwell. Mulțumită acestui ultim interviu, dacă ați ridicat din sprîncene, ştiam că fusese de partea Coroanei în a opri năvala mortală a valului comunist în Commonwealth. Am pomenit (recunosc, minimalizînd faptul) că era probabil decedat. Exista, totuşi, posibilitatea, am scris eu, de a afla de la colegii lui de regiment şi de la superiori ceva despre activitatea lui în război care ar putea fi interesant pentru Barnabas Davies. Dacă fusese erou, mi-am dat eu cu părerea, poate că avocații lui Davies puteau să schimbe retroactiv numele băiatului mort, poate să-i dea o medalie sau o mențiune pe numele cel nou, dacă Bamabas Davies avea chef să mituiască pe cine trebuia. Şi, la plesneală, mai mult în glumă decît în serios, am sugerat că investigațiile mele în sfera eroismului lui Caldwell mă vor conduce în mod firesc spre Anglia, unde ar trebui să vorbesc cu familia şi colegii căpitanului Marlowe, cu care dispăruse băiatul nostru şi care îl recomandase pe băiat spre promovare.

Mă aşteptam ca sediul de la Londra să-mi mulțumească, să mă plătească şi cu asta basta. Mă gîndeam că e posibil să mă

plătească să scriu nişte îndrumări pentru vreun alt detectiv de la Tailor din Anglia, să-l pregătesc să poarte interviurile englezeşti pe care le sugeram eu. Dar, patru zile mai tîrziu, am primit un răspuns telegrafic foarte surprinzător: AUTORIZĂM DEPLASAREA IMEDIATĂ ÎN ANGLIA, CHELTUIELILE SUPORTATE DE CAZUL DAVIES. Era ciudat, ca să nu spun mai mult. Desigur, eram cît se poate de bucuros de noutăți: aveam să mă plimb prin lume şi să mai fac nişte bani cu o muncă sigură şi interesantă. Dar de ce să facă aşa ceva? Trustul Tailor nu ducea lipsă de detectivi în Anglia. Cît plăteau pentru mine şi ca să mă tîrască în jurul lumii era mult mai mult decît orice plată autorizată de Barnabas în prima fază, ca să-l convingă pe Paul Caldwell să devină Paul Davies.

Am reflectat la asta timp de două săptămîni, aşteptînd plecarea vaporului din Sydney, m-am concentrat apoi serios în timp ce am bolit, m-am plictisit de moarte şi iar am bolit de la Sydney la Melbourne, la Adelaide, la Freemantle, la Port Aden, la Alexandria, Malta şi Liverpool; am fost bolnav şi derutat pe tot parcursul călătoriei (deşi, mulțumită bătrînului Davies, am călătorit în cele mai bune condiții disponibile pînă la sfîrşitul acestei poveşti). N-am înțeles pînă cînd am ajuns în Anglia, pe 12 septembrie 1922, moment în care deja nu mai conta. S-a dovedit a fi cea mai simplă treabă din lume: Barnabas Davies voia să-i cunoască pe toți detectivii care lucrau la cazul său, oricine îi întîlnise pe copii sau le văzuse pe femei. Am făcut călătoria în Anglia pentru a rezolva mai departe cazul, plătit pe tot parcursul de Berăria Davies, pentru că bătrînul voia să ştie dacă Eulalie era sănătoasă şi în formă, voia să mă vadă la față cînd îi vorbeam despre Paul. Normal că, pînă am ajuns eu la Londra, Davies era rece sub pămînt, iar bătrînul Miklos Tailor zîmbea cu gura pînă la urechi, pentru că avocații tocmai îl informaseră că patrimoniul lui Barnabas Davies avea să plătească pentru ca investigația să ajungă la final. Nu-l întîlnisem pe Miklos Tailor pînă în ziua în care am păşit în acel birou, dar acesta m-a îmbrățişat, m-a ciupit de obraji şi mi-a urat bun venit, în calitate de „frate". A ieşit la pensie la sfîrşitul cazului Davies, ştii, a trăit pe picior mare cîte zile a mai avut de pe urma facturilor umflate încasate din tezaurul răposatului.

Şi, evident, nu s-a zgîrcit la nici o cheltuială pentru detectivii săi din acest caz. *Davies* avea prioritate față de orice altceva şi,

indiferent cît ceream, primeam dublu. Clienții obişnuiți, care voiau să divorțeze, şi adulterinii şi cei suspectați pentru delapidare trebuiau să aştepte răbdători pentru că Tailor voia să se asigure că fiecare fir din cazul ăsta era urmărit, adunat, împletit şi suflat cu aur. Raportul final pe care l-a predat avocaților, care a fost predat executorilor testamentari cu adaosul comercial de rigoare, ajungea la 2500 de pagini cu fotografii, biografii individuale ale bastarzilor multinaționali, transcrieri ale conversațiilor avute cu aceştia, hărți ale amplasamentului lor, scrisori de acceptare şi certificate de schimbare a numelui şi aşa mai departe. Îți poți imagina proporțiile acelui raport dedicat răposatului Paul Caldwell.

Detalii despre asta mai tîrziu. Mai întîi să ne concentrăm asupra următorului interviu. Spune! Ce părere ai de ideea asta ? Interviul *nostru*, adică al tău şi al meu, Macy! Ai putea să scrii toate acestea punîndu-te pe tine într-un rol *participativ*. Ai putea să fii Watson al meu în miezul evenimentelor, nu doar cu pixul. Desigur, nu în fiecare scenă, aşa n-ar mai fi realist, şi să nu uităm cine-i atracția principală aici, nu te supăra că-ți spun. Şi totuşi, un asistent, cineva care să-mi pună întrebări, căruia să-i pot explica raționamentele şi deducțiile pentru ca cititorul să poată urmări mai uşor întorsăturile mai complicate – chestia asta sună bine. Hai să vedem cum e.

Cei de la Londra mai procuraseră nişte informații despre căpitanul Marlowe şi îmi aranjaseră o întîlnire cu părinții răposatului căpitan. Mai întîi, tu şi cu mine examinăm informațiile pe care le-au dezgropat ei, un rezumat încropit din diverse documente militare disponibile, plus ce-au aflat cîțiva dintre oamenii lui Tailor din zonă, care şi-au băgat nasul pe ici şi pe colo ca să-mi uşureze mie munca :

> Căpitanul Hugo St. John Marlowe a părăsit tabăra de bază din Cairo la 12 noiembrie 1918, pentru o permisie de patru zile. Nu s-a întors pe 16 noiembrie. Căutările inițiate pe 18 noiembrie nu au dus la nici un rezultat. Interogatoriile cu ofițerii şi cu diverşi alții n-au dezvăluit nimic semnificativ. În martie 1919, apar nişte băştinaşi care cer o recompensă pentru găsirea plăcuțelor de identificare ale căpitanului Marlowe şi pe acelea ale caporalului P. B. Caldwell (AIA), şi a unei arme AIA Lee-Enfield de calibru 303. Băştinaşii raportează găsirea acestor obiecte lîngă Deir el Bahri. Noile interogatorii nu dezvăluie nici o informație despre vreo relație între căpitanul Marlowe şi

caporalul Caldwell, deşi din dosarele AIA rezultă că Marlowe a făcut de două ori pasul ciudat de a recomanda promovarea lui Caldwell către căpitanul T.J. Leahy (AIA), comandantul companiei lui Caldwell.

— Ce înțelegi de aici, Macy? am întrebat, stînd în birourile elegante ale Trustului Internațional de Investigații Tailor. (Şi bine-ai venit în toiul acțiunii, Macy!)

— Nu pricep, nu ştiu de unde s-o apuc, domnule Ferrell, răspunde tînărul meu asistent american. Foarte ciudat.

— Aşa va şi rămîne, pînă cînd, dintr-odată, adevărul cu puritatea sa de cristal ni se va arăta, Macy, iar înşelătoria josnică se va topi.

Iată lucrurile de care puteam fi siguri: Caldwell al nostru avea un soi de relație cu un căpitan britanic care-şi băgase nasul în treburile australiene suficient cît să-i facă să-l promoveze de două ori pe Caldwell. Şi plecaseră în permisie împreună. Şi dispăruseră împreună. Şi, se pare, muriseră împreună.

Am pornit-o spre Kent şi spre reşedința austeră a părinților stînjeniți, înveşmîntați în tweed, ai căpitanului Marlowe. Au trimis pe cineva să mă ia de la gară şi apoi am fost dus cu maşina pînă la intrarea pentru servitori a casei lor de la țară şi condus pe scările de serviciu pînă într-o bibliotecă mică, unde soții Marlowe mă aşteptau în linişte. Tatăl, cu mustață groasă, dar neobişnuit de scund, nu vorbea. Mi-a scuturat fară vlagă mîna fără să-mi spună vreun cuvînt de bun sosit şi s-a aşezat în fața unui birou, rămînînd acolo cu mîinile încrucişate în poală. Se uita numai în podea, dar, din cînd în cînd, pe măsură ce-i explicam că desfăşuram o anchetă particulară pentru a determina nişte evenimente care s-au petrecut în preajma disparitiei fiului lor, îşi ridica privirea, de parcă ar fi fost în sfîrşit pregătit să mă privească direct în față, dar apoi privirea lui trecea lejer de mine şi se uita în schimb la tavan. Cînd le puneam o întrebare, soția lui se uita mai întîi la el şi, cînd vedea că tăcerea lui era de nepătruns, se întorcea spre mine şi răspundea, cît de repede putea, privindu-mi fluierele picioarelor. Un anumit gen de englezi face chestia asta cu australienii, mă lămuream eu repejor.

Soții Marlowe primiseră corespondența oficială de la armata engleză, desigur, dar neavînd un cadavru pe care să-l îngroape

sau o poveste de spus, încercaseră să afle mai mult; mai aveau un fiu care era încă în armată şi o fiică măritată cu un tip dintr-o familie de militari, dar soţii Marlowe nu aflaseră nimic în plus faţă de mine. De fapt, aflaseră mai puţin. Căpitanul Marlowe corespondase cu ei cîtă vreme se aflase în Egipt? Da. Pomenise ceva de prietenia cu un soldat australian, un anume caporal Caldwell? Mama păru derutată, iar tatăl chiar rîse în treacăt, un lătrat scurt, înainte de a privi din nou în tavan, amintindu-mi de propriul meu accent şi de alura socială neverosimilă a gradelor inferioare australiene. Ştiau că arma şi plăcuţele de identificare ale caporalului Caldwell fuseseră găsite împreună cu cele ale căpitanului Marlowe? Tăcere şi clătinări de uluire din cap. Deir el Bahri le spunea ceva? Nimic. Aveau vreo idee de ce căpitanul Marlowe îşi luase o permisie de patru zile atît de departe de bază după Armistiţiu? Ei bine, normal: pentru arheologie.

Ei, asta chiar că-i curios, aşa-i, Macy? Căpitanul Marlowe studiase arheologia şi Egiptul la Oxford, am aflat eu. Fusese un student destul de bun şi intenţionase să se întoarcă la studii după război. Fusese destul de încîntat cînd îl trimiseseră în Egipt. Căpitanul Marlowe avea vreun prieten din Oxford cu care aş fi putut vorbi? Da: Beverly Quint, care fusese colegul lui de cameră un semestru sau două.

— Şi mai era şi individul ăsta cam ciudat...

Mama se întoarse lent şi se uită la tată. Marlowe senior ridică din umeri, se răsuci în scaun şi scoase un plic mare, maroniu deschis, din sertarul de sus al biroului. Mi-l întinse dezgustat. Era adresat soţilor Marlowe şi avea o adresă de retur în cadrul Universităţii Harvard din America, iar înăuntru era o carte micuţă: *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*. Era un exemplar cu dedicaţie, iar pe coperta interioară am găsit această inscripţie în cerneală albastră, un stilou originar din estul Americii, dacă nu mă înşelau cunoştinţele mele despre cerneli şi peniţe: „13 august 1920. Pentru Priapus şi Sappho Marlowe, care ştiu prea bine cît de important a fost Hugo pentru mine, prietenul meu preţuit la universitate şi în război, un exemplu în Viaţă şi în Moarte. În amintirea caldă a unor clipe fericite petrecute în casa dumneavoastră caldă şi primitoare, «celălalt fiu» al dumneavoastră, R.M. Trilipush". (Felicitări şi mulţumiri, domnule Macy, pentru răbdarea dumitale. Berarul meu

promiscuu ne-a condus, după cum ți-am promis, la primul logodnic al mătuşii dumitale.)

— Foarte amabil din partea lui, desigur, le-am spus, pe un ton solemn, soților Marlowe rămaşi fără grai. Şi ați mai vorbit cu prietenul dumneavoastră, domnul Trilipush, de la dispariția căpitanului Marlowe?

Tatăl şi-a privit mîinile, mama a clătinat din cap. Eu i-am dat înainte:

— Poate că el ar putea să arunce un plc de lumină asupra vieții şi trecerii în neființă a fiului dumneavoastră.

— Nu-l cunoaştem, a spus ea.

— Vreți să vorbesc eu cu el în locul dumneavoastră?

— M-ați înțeles greşit, domnule Ferrell. Am vrut să spun că nu l-am întîlnit niciodată, deşi Hugo vorbea adesea despre el, la Oxford.

— Sînt derutat, doamnă. Atunci ce vrea să spună prin „celălalt fiu"?

— N-avem nici cea mai vagă idee, spuse ea.

— Hugo nu vi l-a prezentat niciodată?

— Niciodată.

— N-a petrecut clipe fericite în „casa dumneavoastră caldă şi primitoare"?

— Sigur nu.

— Şi cartea asta?

Trecu un lung răstimp de tăcere pînă cînd doamna Marlowe vorbi pe un ton foarte coborît:

— *Jeg.* Înghiți în sec. Şi în prefață afirmă că Hugo l-a ajutat.

— De asemenea – zgomotul era nefamiliar şi surprinzător, căci era prima dată cînd vorbea micul Priapus Marlowe. De asemenea, *acelea nu* sînt numele noastre de botez.

Soția îngînă din cap, aprobînd tăcută.

— Sînt înclinat să cred că probabil v-aş putea fi de ajutor, am spus, iar tatăl îşi mestecă discret capătul alungit al mustății.

Mistere peste mistere, Macy. Cazul Davies începe să se lăfăie pe tot globul şi trebuie să punem întrebarea crucială, obişnuită în astfel de momente, cînd detectivul înțelept încearcă să pună în cadru şi să-şi limiteze cîmpul vizual: sîntem oare conduşi pe o pistă greşită, spre teritorii fără legătură cu povestea noastră? Sau

sîntem înțelepți și ne păstrăm deschiderea, poate toate acestea ne vor conduce spre o imagine mai clară a răposatului Paul Caldwell? Și trebuie să găsim răspunsuri, de asemenea, și pentru clienții cei mai noi și probabil cei mai profitabili, deși cumplit de stînjeniți – părinții îndoliați ai lui Hugo Marlowe, care își doresc să înțeleagă ce s-a ales de scumpul lor băiat. Avem multe de făcut, Macy, așa că lasă bufoneriile și plăcerile din Londra, ridică-te în picioare, pune jos cocteilul, ia-ți la revedere de la drăguțe și hai să mă ajuți; jocul s-a pus în mișcare! (Cîți ani o să ai în această cronică, avînd în vedere că, de fapt, nici nu te născusei? Îmi surîde destul de tare ideea ca tu să fii un cățelandru, un băiețaș de douăzeci de ani fără nici o experiență, dar care admiră deducțiile mele și are o slăbiciune pentru farmecul discret și jazzul negrilor.)

Așa că eu îți bag mințile-n cap, iar tu pleci la ordinele mele spre Oxford, în timp ce eu depistez și interoghez cîțiva bărbați din Londra care au servit sub arme alături de căpitanul Marlowe. Și ce spun bunii oameni, în timp ce ne savurăm berea Davies în localurile lor? N-au auzit de Trilipush, n-au auzit de Caldwell, Marlowe era un baștan de birou care interoga prizonieri.

Așteptînd în continuare întoarcerea ta din Oxford cu prada cea bună, Macy, îi fac o vizită lui Beverly Quint, și a, da, în ciuda numelui, e vorba de *domnul* Beverly Quint[1]. Ce și-au *închipuit* părinții lui că o să se aleagă de el?

Îl găsesc pe Beverly Quint, prietenul din Oxford al căpitanului nostru Marlowe, trăind acum în Londra, nici pe departe cu o slujbă profitabilă, dar trăind destul de bine, cu toate acestea, ca un gentleman în largul său. Am o sugestie, Macy: cînd faci transcrierea, probabil că poți să bagi niște efecte dramatice dacă *tu* faci cercetări cruciale la Oxford (luîndu-mi locul istoric, cu prezența dumitale mai literară) exact în momentul în care eu sînt în ciudata cameră de primire orientală a apartamentului lui Beverly Quint din Albany. Îl întrebi pe bătrînul arhivar cu urechile îmblănite de la Balliol:

— Sînteți sigur? exact în același moment în care *eu* îl întreb pe lascivul și arogantul domn Quint:

— Sînteți cît se poate de sigur că l-ați cunoscut?

1. Beverly este un nume mai degrabă feminin.

— Cît se poate de sigur, domnule, deşi nu e imposibil ca dosarele să se piardă sau să fie furate, spune arhivarul, însoţit de norii de furtună care se adunau şi de emoţia noastră în creştere. Nu există nici o evidenţă despre un Ralph Trilipush înmatriculat la Balliol, în nici un semestru între 1909 şi 1916.

— Sigur? Dacă sînt sigur? Normal că sînt sigur, domnule Ferrell, spune curiosul domn Quint exact în aceeaşi clipă, privindu-mă cu coada ochiului în lumina palidă a soarelui şi în praful din camerele sale, examinînd melancolic cartea cu dedicaţie pentru soţii Marlowe pe care i-o arătasem. Ralph Trilipush, Hugo Marlowe şi cu mine eram un trio inseparabil la Balliol, îşi aminti chiorîşul Quint. Deşi ceilalţi doi se ocupau de Egipt, în timp ce eu studiam greaca, desigur, puiule. Eram cei mai buni prieteni, noi trei, împărţeam aproape tot, parcă eram cei trei muşchetari sau trei domnişoare de pension, după cum îţi dictează gustul.

Nu încăpea îndoială asupra a ceea ce încerca domnul Quint să sugereze în această încăpere în care nu îndrăznea s-o spună pe şleau.

— Te fac să te simţi stînjenit, colonialul meu atrăgător? mă întrebă, răsfoind cartea lui Trilipush.

— Am văzut destule pe lumea asta, mulţumesc, domnule Quint, şi cred că nimic nu mă mai ia prin surprindere.

— Desigur, puiule, eşti un mare bărbat de acţiune. Se întîmplă să ai vreo adresă a bătrînului Ralph, dragul de el, ia zi, inteligent cum eşti? I-am pierdut urma de la război încoace şi am atîtea să-i spun! Te vezi cu el în curînd? Să-i spui neapărat că Bevvy îi trimite cele mai calde salutări.

La cererea mea de a-mi arăta nişte fotografii cu prietenii săi, Quint a scos un portret pictat al lui Hugo Marlowe, un bust la scară largă întruchipînd un tînăr foarte urît, deşi cineva irosise vaste cantităţi de pigment ca să-l transfere pe pînză. Avea ceva absolut josnic, pentru ochiul meu care recunosc că nu este avizat. De la baza gîtului pînă la vîrful a ceea ce trebuie să-i fi fost bărbia era o linie aproape dreaptă, iar părul negru şi creţ părea să-i fie lipit la întîmplare pe cap, cînd în snopuri instabile, cînd într-un strat atît de subţire încît de-abia îi acoperea scalpul. Urechile elefantine translucide se uneau cu tîmplele în unghi drept. Avea pungi şi cearcăne sub ochi şi o culoare absolut stinsă, pe cît de distins era stilul domnului Quint.

— Ce diavol chipeş, am reuşit să îngaim.

—Aşa-i, dar numai cei cu adevărat rafinaţi îşi dau seama, toarse gazda mea arătîndu-şi evidenta mîndrie de posesor.

Chestia ciudată, Macy, este că acest Quint era incontestabil chipeş, aşa cum ne-am dori cu toţii să fim şi în mod sigur cum se visează fiecare australian : maxilare pătrăţoase, ochi limpezi, sprîncene arcuite şi un surîs afectat care le făcea pe femei să leşine. Dacă Hugo Marlowe fusese drăguţul lui Quincy, era o împreunare asimetrică, frumosul şi bestia.

Avea oare Quincy şi vreo poză cu Trilipush ?

— Cred că da, ar trebui să am.

Dar n-a găsit decît o fotografie de la nişte spectacole copilăroase din Oxford, cu Quint în faţă şi în mijloc, cu perucă şi pudrat în chip de Maria Antoaneta, cu un Marlowe foarte clar (şi mult mai urît) în chip de revoluţionar recalcitrant şi, în spate de tot, într-o mulţime de pete identice, sub degetul cu manichiură al lui Quint, ţăranul estompat, al treilea de la stînga.

— Iată-l pe Ralph al nostru ! Uită-te ce privire fudulă are ! exultă Quint. Cine altcineva ar putea fi un ţăran din Revoluţia Franceză aşa de nesuferit şi de sigur pe sine ? E *poezie* curată. I se potrivea lui Ralph din cap pînă-n picioare.

— Trilipush i-a întîlnit vreodată pe părinţii dumneavoastră ? Sau pe ai lui Marlowe ?

— Desigur, dragul meu băiat. Era normal să-ţi prezinţi cei mai apropiaţi prieteni bătrînilor. Vacanţe, mese, ca de obicei. *Voi* cum vă exprimaţi prietenia, oameni buni, acolo, pe fundul pămîntului ?

Între timp, Macy, tu citeşti toate documentele pe care le poţi obţine de la bătrînul arhivar şi, deşi nu e absolut nici o urmă de-a lui Ralph Trilipush, există o dîră prelungă a poznelor lui Marlowe şi-ale lui Quint. Marlowe studia Egiptul sub oblăduirea unui profesor, acum decedat, pe nume Clement Wexler. Quint studia literatura franceză, aşa că referirea lui la greacă părea să fi fost o minciună, fapt care îi aruncă întreaga mărturie sub semnul întrebării. Interogatoriile ulterioare purtate la *Bodleian* şi *Ashmolean*[1],

---

1. *Bodleian Library*, datînd de la începutul secolului al XVII-lea, şi *Ashmolean Museum* (fondat în 1683), instituţii importante din Oxford.

unde erau cărțile despre Egipt, dezvăluie prezența regulată a lui Marlowe, dar nici o şoaptă despre Trilipush, pînă cînd stai de vorbă cu un bibliotecar într-unul din aceste temple tăcute ale educației inutile, devenind din ce în ce mai convins că Trilipush n-a fost niciodată la Oxford, şi un tînăr deosebit de rafinat din spatele tău îți spune:

— Scuzați-mă că vă întrerup. Am auzit fără să vreau, ați spus cumva *Trilipush*? Sînteți prieten cu Trilipush? N-aş fi crezut că...

— Îl cunoaşteți? spui tu, mult prea insistent, dar tu n-ai experiență, Macy.

— Păi, normal. Dar dumneavoastră? În mod sigur nu...

— Nu, n-am avut plăcerea.

Încă o greşeală, Macy, ar fi trebuit să minți şi să spui că erați prieteni vechi.

— Ați studiat cu el?

— Ah, da, Egiptul în minunăția sa exotică, dar chiar că n-ar trebui să vă spun poveşti dacă nu-l cunoaşteți.

Şi tînărul se îndepărtează, hotărît să nu mai spună nici un cuvînt, dar coroborînd cel puțin prezența *neoficială* a lui Trilipush la Oxford, aşa că nu-i rău, tinere Macy. Chestia ciudată, totuşi, este că acest student în 1922, un băiat de optsprezece sau nouăsprezece ani, n-ar fi avut cum să fie coleg cu Marlowe, Quint şi Trilipush cu ani în urmă, în 1914. Mistere peste mistere. Pe cînd tu păşeşti afară în ploaie, buimăcit de descoperirile tale, eu încă mă aflu în salonul strălucitor, cu picățele de praf, refuzînd o altă farfurioară de rahat şi sorbind din cafeaua groasă, ciudată, oferită de domnul Quint, care fumează o țigară lungă şi specială, în porttigaret, şi încearcă să-mi îngreuneze pe cît poate conversația, deşi eu îmi dau seama de mult mai multe decît vrea el să mă lase.

— De ce n-ați făcut armata, domnule Quint?

— Diferite slăbiciuni, susține interlocutorul meu robust.

— Ați fost recrutat?

— Mmm, cred că mi-aş fi amintit de asta – sună delicios.

— Ați corespondat cu căpitanul Marlowe cînd acesta era în război?

— *Bien sûr*. M-am frămîntat teribil din pricina lui, dar ştiam că-l are acolo pe Trilipush, ca să-i poarte de grijă. Ralph şi Hugo aveau baza lîngă acele piramide cumplit de sinistre pe care le adorau

atîta, luptîndu-se cu nemțălăii sau cu arăbeții sau cu cine mai merita o chelfăneală englezească zdravănă, găinari norocoşi ce erau, pînă cînd sărmanul Ralph s-a dus să lupte în Turcia. Am crezut că l-am pierdut, ştii? Dar el e genul care o scoate la capăt întotdeauna.

Toate bune şi frumoase în povestea asta, dar iată că tu, Macy, stai în sediul companiei Tailor şi te scarpini în cap în fața scrisorii oficiale care tocmai a ajuns de la Ministerul de Război al Majestății Sale şi care spune, *precum cei de la Oxford*, că nu există nici un fel de date despre cineva pe nume Ralph Trilipush.

— Şi ce vă închipuiți că s-a ales de căpitanul Marlowe, domnule Quint?

— Ce îmi *închipui*? Voi, australienii, sînteți nişte cinici teribili. Exact ce a spus armata, asta-mi închipui. Nu sînt genul care se îndoieşte de versiunea oficială a unui lucru, oricare ar fi acesta. S-a aventurat să se uite la mormîntul vreunei regine prăfuite şi probabil a fost atacat de nişte bandiți oacheşi, bărboşi, sau de niste germani neînduplecați, cu perciuni, care au refuzat perfid, dar bărbăteşte, să accepte Armistițiul. L-au devorat, rîgîind bucuroşi de norocul care dăduse peste ei. *Tu* ce îți închipui că s-a ales de el, funestule Ferrell?

— N-ați păstrat cumva, din întîmplare, nişte scrisori de la căpitanul Marlowe?

— Normal că am păstrat şi ți le-aş înmîna în această clipă, cu o plăcere caldă şi umedă, dacă n-ar fi fost distruse acum cîteva luni, cînd am avut nişte probleme cu țevăria.

— Marlowe a pomenit vreodată în corespondența lui de un anume Paul Caldwell?

— Numele nu-mi spune nimic, nu.

— Australian. Probabil asociat cu căpitanul Marlowe pe probleme arheologice. Sau personale.

— Ca om care ştia gusturile lui Hugo, spuse acest specimen al bărbăției englezeşti, aş fi foarte surprins să aflu că era implicat în relații prea personale cu un australian. Genul pionierilor nu era deloc agreat de el.

Mă grăbesc înapoi la tine, domnule Macy, şi ne întîlnim la sediul companiei Tailor, ca să ne comparăm notițele.

— Ce înseamnă toate astea? mă întrebi tu, destul de frustrat.

— E prea devreme ca să ştim, Macy. Ai răbdare, bătrîne, şi fii foarte atent.

Şi te trimit să faci rezervări pentru călătoria noastră în Statele Unite, ale cărei cheltuieli vor fi suportate de clienţii noştri, Hector şi Regina Marlowe şi Barnabas Davies. Ei, da, într-adevăr, America: acolo unde e clar că trebuie să vorbim cu domnul Trilipush al nostru, profesor la Universitatea Harvard.

Şi ce înseamnă, *într-adevăr*, toate acestea? Trilipush, un tip care se pare că nu a fost la Oxford şi nu a luptat în război, se pare că a fost la Oxford şi a luptat în război. Un tip care nu-i cunoştea pe părinţii lui Marlowe se prefăcea sau credea că i-a cunoscut, şi încă atît de sigur pe sine, încît le-o spunea chiar *lor*. Sau *într-adevăr* îi cunoştea, şi *ei* mă minţiseră, ca să-şi ascundă poreclele jenante şi comportamentul scandalos în urma cărora le primiseră. Mai mult, Quint, care ar fi avut de unde să ştie, părea să spună ca Marlowe şi Trilipush împărţeau o gamă de intimităţi ruşinos de variată. Între timp, Quint şi bărbaţii care luptaseră sub comanda lui Marlowe nu auziseră niciodată de Caldwell, iar Ministerul de Război şi soldaţii lui Marlowe nu auziseră niciodată de Trilipush. Ce-ar putea fi mai clar de atît?

Şi cu asta, Macy, îţi trimit ultimul capitol al aventurilor noastre.

Al dumitale,
Ferrell

(Joi, 12 octombrie 1922, continuare)

Însemnări pentru carte: De poziţionat după „Introducerea autorului" şi înainte de însemnările din Jurnal: *Egiptul pe vremea lui Atum-hadu:* regele Atum-hadu, căruia îi datorez reputaţia mea academică şi averea relativ mică (şi care se împuţinează, cu zece zile înainte să ajungă primele întăriri financiare), a domnit între

Jurnal: Vizită la bancă pentru a mă prezenta directorului, pentru a confirma deschiderea contului şi posibilitatea de a primi credite din străinătate. Înştiinţat despre coordonatele mele pentru a fi notificat imediat cînd primul transfer,

așteptat pe 22 octombrie, ajunge de la Mîna-lui-Atum S.R.L. Explicat necesitatea de a aranja o tranzacție ușoară către sucursala din Luxor a băncii, de îndată ce mă mut în sud, aproape de șantier. Exploratorul modern, Cititorule, trebuie să-și asigure temeinic programul financiar.

Fiind bine primit la banca mea, mi-am petrecut apoi restul zilei de 12 octombrie luptîndu-mă nu cu uși grele de mormînt sau cu echipe de muncitori recalcitranți sau cu hieroglife palide expuse brusc și înfricoșător în lumina decolorantă a soarelui, ci cu birocrația franco-egipteană. Prin ce trebuie să treacă în zilele noastre un explorator! N-a fost dintotdeauna așa; au fost odată niște vremuri de aur, glorioase, cînd bărbații se duceau în deșert fără permisiunea și fără ajutorul nimănui. Înțelepciunea și curiozitatea erau premisele. Pe vremuri, nu se cereau nici măcar diplomele academice: Belzoni era un mușchiulos de circ, Howard Vyse un expert în demolări, dar Egiptul i-a atras pe amîndoi în îmbrățișarea sa și le-a răsplătit generos iubirea virilă. Belzoni a cărat, pur și simplu, sarcofagele în spinarea lui cu mușchi proeminenți; Ferlini a dărîmat vîrfurile unor piramide virgine, ca un urs care atacă un stup de albine, și s-a coborît spre comorile dulci adăpostite înăuntru. Tenismenul profesionist F.P. Mayer, în efortul de a înțelege cum sînt construite piramidele, probabil în urma unor sfaturi greșite, a angajat o echipă de muncitori autohtoni și le-a monitorizat îndeaproape stilul de lucru, epuizarea și uzura, pe cînd au dezmembrat o piramidă micuță din Dinastia a VI-a piatră cu piatră, au cărat blocurile grele prin deșert pe role primitive, au tăiat blocurile perfecte ale piramidei în forme brute, aleatorii, „naturale", și le-a îngropat într-o carieră aflată la mai mulți kilometri depărtare. Întreaga experiență a dovedit foarte puține lucruri, dar a dezvăluit, în camera centrală aproape goală a piramidei, o statuetă extrem de mică a lui Anubis, suflată cu aur, pe care bănuiesc că au topit-o copiii lui Mayer, după ce exploratorul a murit nebun de-a binelea, convins că exista o semnificație anagramatică în numele regelui Șepseskare, din Dinastia a V-a. În orice caz, acești exploratori erau bărbați. Veneau, săpau, își asumau riscuri, plecau cu prada lor, iar

numele lor intrau în panteon. Şi, deşi eu nu sînt întotdeauna de acord cu valoarea ştiinţifică a metodei sau a rezultatelor lor, aceştia nu aşteptau ca un francez adormit dintr-un birou din Cairo să mediteze la o cerere pentru o „Aprobare arheologică", al cărei scop era ca, în schimbul mumifierii exploratorilor în hîrţogăraie, să stoarcă cincizeci la sută din descoperirile lor în guşa nesătulă a muzeelor de stat egiptene.

Pe scurt, vizita mea în biroul directorului general al Consiliului Suprem al Antichităţilor Egiptene a fost o mare dezamăgire. În loc de asistenţa binevoitoare la care era normal să mă aştept, mi s-a spus că scrisoarea mea de solicitare pe care o trimisesem cu cîteva săptămîni înainte din Boston „se rătăcise, dacă se poate spune aşa".

— Nu, l-am instruit pe secretar, un francez palid care susţinea că nu auzise niciodată de mine şi de cererea mea, nu se poate spune că cererea mea s-a rătăcit.

A zăbovit cîteva minute în spatele uşii evident antifonate a şefului său, apoi s-a arătat cu vestea că scrisoarea mea de solicitare avea să fie dezbătută din nou şi că mă roagă să revin la birou după unsprezece zile. *Unsprezece zile!* 24 octombrie este acum cea mai apropiată dată de plecare spre şantier. Intenţionasem să pornesc la drum peste două zile şi îmi făcusem bugetul în consecinţă. Aceasta este eroarea mea, desigur, o eroare constînd în supraestimarea eficienţei altora şi acum, sub acest regim infantil, n-am altă alternativă decît să amîn. Informez agenţia de turism şi îmi fac o rezervare pentru un voiaj la clasa I spre Luxor, pe vasul *Luxor Princess*, pentru data de 24, mă întorc la hotel şi îmi prelungesc şederea în Apartamentul Faraonului, o cheltuială pe care nu o prevăzusem în şedinţele mele de planificare cu Partenerii. Transferul bancar de pe data de 22 va fi, se pare, mult mai stringent decît intenţionase vreunul dintre noi.

Cererea mea de aprobare este prudentă şi modestă. Spre deosebire de cei care aveau de gînd să excaveze vaste întinderi de teren de pe teritoriul ţării pe baza unor bănuieli capricioase, eu am cerut autorizaţia exclusivă de a explora doar o porţiune foarte mică de faleză de pe malul de vest al

Nilului, o secţiune izolată din Deir el Bahri. În timp ce profesorul Winlok iroseşte banii Muzeului Metropolitan de Artă din New York, aruncînd praf şi pămînt pe întinderile deschise din Deir el Bahri, şi n-a găsit nimic semnificativ de mai bine de un an; destul de previzibil, nu s-a arătat deloc interesat de punctul pe care intenţionez eu să-l explorez, aflat doar la cîteva dealuri mai departe. Aş fi absolut uluit dacă el sau Consiliul Suprem al Antichităţilor ezită să-mi repartizeze porţiunea cerută de teren. La urma urmei, Guvernul se alege cu o jumătate din rezultate.

Vizitat poşta ca să văd dacă e vreo veste de la Parteneri/ Margaret la *poste restante*. M-am asigurat că funcţionarii de la poştă ştiu cum se scrie numele meu corect. Îi telegrafiez lui CCF ca să mă asigur că informaţiile de la bancă au fost transmise corect la banca Parteneriatului din Boston şi îl informez despre întîrzierea mea.

Încep să caut agenţi imobiliari pentru închirierea unei vile lîngă şantierul arheologic din sud; mă uit la nişte desene şi fotografii ale unor proprietăţi deosebite şi potrivite. Howard Carter însuşi a folosit unul dintre aceşti agenţi, mă informează agentul. O acreditare impresionantă: omul ăsta o să ştie de ce am nevoie. Vizitez bazarul – mai întîi o eşarfă subţire pentru Margaret şi mînuţa unui băieţel cotrobăind în buzunarul meu. Aproape că-l despic pe micul bandit în două, dar apare o actriţă afectată care joacă rolul mamei lui înlăcrimate şi mă roagă să-i cruţ viaţa.

Mă aşez la o *ahwa*[1] şi iau o cafea ca să-mi mai calmez nervii. Însemnez în jurnal evenimentele frustrante ale zilei. Înapoi la hotel ca să fac o baie.

Vineri, 13 octombrie 1922

***Dovezi care indică amplasamentul mormîntului lui Atum-hadu*:** Tărăgănarea din partea Antichităţilor îmi îngăduie să mă ocup de o întrebare subînţeleasă: de unde ştii

1. *Ahwa* „cafea, cafenea" (eg.).

unde să cauţi un mormînt? Ca să răspund, trebuie să încep cu nişte ani în urmă, cînd mi-am făcut ucenicia de egiptolog în compania şi sub influenţa impetuoasă a lui Hugo St. John Marlowe, care ar fi fost acum unul dintre cei mai celebri membri ai frăţiei noastre prăfuite, dacă n-ar fi fost răpus în măcelul nebun al războiului.

Înainte de acea zi nefericită, eram amîndoi tineri căpitani, trăgînd cot la cot pentru cauza noastră măreaţă chiar aici în Egipt (înainte ca eu să plec în '15 ca să lupt în campania din Bosfor). Fusesem la Oxford împreună, Hugo Marlowe şi cu mine, amîndoi vorbeam fluent araba şi ne descurcam destul de bine şi în egipteana antică. Darurile noastre lingvistice au fost prompt remarcate de Armata Majestăţii Sale, plasarea noastră în Orientul Apropiat fiind o chestiune de logică. Cu experienţa noastră lingvistică şi culturală, am fost plasaţi într-o suburbie a oraşului Cairo, ocupîndu-ne cu interogarea prizonierilor (arabii suspecţi din triburi, care apăreau ocazional cu arme sau documente nemţeşti sau turceşti) şi cu acţiuni de contraspionaj (încercări de a-i face pe arabii din triburi să poarte arme turceşti, de probă).

Ştiu că nu e prea elegant să spui asta despre război, dar eu m-am simţit minunat, pînă cînd am fost trimis să-i consiliez pe cei din ANZAC[1] în călătoria aia făcută ca să ne luăm de păr cu turcaleţii şi ca să prindem gloanţe la Gallipoli. Căci în lunile dinaintea acestei triste isprăvi, Marlowe şi cu mine profitaserăm de fericita noastră amplasare în scumpul nostru Egipt, scormonind prin nisipuri de cîte ori puteam obţine permisii şi, cînd se arăta ocazia, făcîndu-ne cunoscuţi unora dintre cei mai vechi într-ale arheologiei care încercau încă să-şi facă treaba, dezvelind trecutul chiar în timp ce prezentul se prăbuşea în jurul lor.

Dragul meu prieten şi cu mine ne petreceam momentele libere (mai multe decît aţi crede, în ceea ce a fost pentru mine, ca s-o spun pe şleau, un teatru de război cu un repertoriu foarte lejer) pe motociclete, găsind justificări oficiale

---

1. *Australian and New Zealand Army Corps*, „Trupele Armate ale Australiei şi Noii Zeelande" (engl.).

pentru vizite la piramide, la Sfinx, chiar făcînd excursii în sud de mai multe zile, ca să vedem Valea Regilor şi templul lui Hatşepsut din Deir el Bahri – toate locurile fantastice din copilăria şi din studenţia mea, dintr-odată acolo, în faţa mea, în cea mai incredibilă realitate. Să tînjeşti după un lucru, de la vîrsta la care primele pietre de la temelia personalităţii tale sînt puse şi cimentate, să tînjeşti după un lucru din toată inima pur şi simplu pentru că este mai frumos decît orice alt lucru din viaţa ta, să-l studiezi, fremătînd de dorinţa de a-l prinde şi de a-l stăpîni, să-ţi petreci ani de zile căutîndu-l şi apoi, dintr-odată, prin mijlocirea miraculoasă a unui război modern, absurd, să te trezeşti cu lucrul acela la picioarele tale... şi apoi să-ţi dai seama şocat şi extaziat că tot ce-ai învăţat în anii tăi de studiu drăgăstos e doar o simplă suprafaţă, că obiectul luminos al adoraţiei tale e atît de vast, încît îţi poţi petrece întreaga viaţă şi orice alte vieţi pe care le-ai mai putea primi, străduindu-te să-i sondezi adîncimile şi să te faci una cu acel lucru, să-l faci să-ţi confirme prezenţa şi dragostea, ştiind în tot acest timp că n-o să guşti niciodată nici măcar o fărîmă din ceea ce ascunde acel lucru – toate acestea le simţeam în primele săptămîni şi luni în care mi-am servit regele şi ţara pe tărîmul meu al făgăduinţei.

Cînd îndatoririle militare ne împiedicau, pe mine şi pe Marlowe, să ne părăsim baza ca să cutreierăm printre piramide, şi coloşi, şi morminte, şi temple, exploram, în schimb, din corturile şi birourile noastre – precum făcuserăm şi la Oxford – găurile din istoria egipteană, acele momente emoţionante cînd, cu toată cunoaşterea şi speculaţiile lumii, mijeşti pur şi simplu ochii în întuneric şi *nu ştii*. Scrutînd cu privirea noaptea în care fiecare dată şi fiecare informaţie sînt urmărite de semne de întrebare parantetice, ca nişte cobre răzbunătoare care se reped să devoreze certitudinile rătăcite, neatente – ca în fraza „Atum-hadu (?) a domnit (?) în jurul anului 1650 î. Hr (?) spre sfîrşitul Dinastiei a XIII-a (?), al cărei ultim rege (?) a fost (?)“ – cercetătorul trebuie să se străduiască să distingă siluetele unor regi şi regine a căror însăşi *existenţă* e în dubiu. Aceşti mari bărbaţi şi aceste

mari femei se agaţă acum de nemurirea lor cîştigată cu greu prin cele mai subţiri filamente (jumătate din numele lor pe un papirus sfărîmicios, scris la o mie de ani după moartea lor ipotetică) în timp ce, de cealaltă parte a acestui abis temporal, istorici şi arheologi se chinuie să clădească un pod rahitic de presupuneri pe care să traverseze eroii aproape pierduţi abisul.

La Oxford, chiar pe vremea cînd Marlowe şi cu mine ne băteam joc de acei istorici nesăbuiţi care-şi plantau prea dezinvolţi papirusuri antice în propriile imaginaţii fertile şi treceau apoi în cronică, drăgăstoşi, excrescenţele de fantezie rezultate, noi am fost atraşi totuşi de haloul de incertitudini din jurul presupusului erou-rege-poet din Dinastia a XIII-a, Atum-hadu. Marlowe şi cu mine am petrecut nopţi lungi în Camera Comună a Juniorilor de la Balliol, trudind peste reproducerile fotografice sau desenate ale primelor două Fragmente atum-haduene. Dezbăteam posibilităţile, făceam grafice ale implicaţiilor cronologice, interpretam sensurile ascunse ale versurilor şi, desigur, ne distram de primele două eforturi de a traduce Fragmentele: eschivările satirice ale ipocritului de Harriman şi seducţiile parfumate ale lui Vassal.

Cititorule, vrei să mă cunoşti şi să mă înţelegi, ca om şi ca explorator? Atunci nu băga în seamă copilăria mea; în ciuda prestigiului tatălui meu şi a tihnei din familie, ea nu contează cu adevărat. Mai degrabă, dacă vrei să-mi cunoşti pasiunile şi să înţelegi cum am ajuns să caut mormîntul lui Atum-hadu, concentrează-ţi atent privirea pe Oxford; aceste şedinţe istovitoare de studiu pătimaş m-au format, m-au făcut aşa cum sînt, aproape literal, aşa îmi pare acum. Mi-au dat greutate istorică, o a treia şi cea mai importantă dimensiune, în timp ce lumina plăpîndă a unor zori iernatici din Oxford se strecura neobservată prin vitraliu, iar noi stăteam cu ochii în Lepsius şi Mariette şi în alte texte clasice ale egiptologiei. Marlowe şi cu mine – la nouăsprezece, douăzeci, douăzeci şi unu de ani – dezbăteam aprig misterele Egiptului antic, în special posibilitatea existenţei lui Atum-hadu. Apărarea noastră demonică înainta riguros, dar fără rigiditate;

dezbăteam în echipă, pasîndu-ne prompt unul altuia ştafeta îndoielii, toate într-o cursă menită să arunce lumină asupra unei crevase umbrite a realităţii, a unui ungher neobservat al posibilităţii. Unde, dacă exista, s-ar fi plasat Atum-hadu în cronologii, avînd în vedere că numele său nu apărea *în mod decisiv* pe listele de regi (îngrozitor de incomplete) descoperite în decadele precedente?

Şi, în aceste zile şi nopţi, aţi mai fi văzut şi altceva: apariţia unei anumite voci, zorii de un roşu aprins ai vocaţiei, ai uşurinţei: Marlowe le avea pe acestea, fără îndoială. Mai mult decît simplele cunoştinţe memorate sau dexteritatea lingvistică sau talentul la desenarea glifelor: Marlowe avea un soi de măiestrie pe care-o găseşti la arheologii de elită, într-un loc adînc, sepulcral, dincolo de controlul sau chiar de conştiinţa lor. Chiar dacă le atragi atenţia asupra puterii lor, oamenii de genul ăsta nu te cred, nu înţeleg ce vrei să spui, nici măcar nu pare să le pese. Celorlalţi, *truditorilor* – indiferent cîte găselniţe şi metode reuşesc să adune – le lipseşte ceva. Le lipseşte şi n-au nici o şansă să dobîndească, indiferent cîte eforturi fac, o anumită capacitate de a mirosi probabilitatea, o anumită graţie inconştientă, lipsa îndoielii sau a neliniştii, împlinirea completă şi nepăsătoare a rolului lor. Îi vezi pe cei mai mărunţi, chiar meseriaşi recunoscuţi, desăvîrşiţi, cum se pleacă într-o frustrare admirativă atunci cînd îi văd pe adevăraţii maeştri la lucru.

Pe vremea cînd eram la Oxford, Marlowe şi cu mine (sub influenţa scepticismului distinctiv al lui Clement „Mă îndoiesc“ Wexler) eram încă agnostici cu privire la existenţa lui Atum-hadu. Era incontestabil că primele două Fragmente atum-haduene – Fragmentul A, tradus şi publicat de F. Wright Harriman sub titlul *Atena de pe Nil*, şi Fragmentul B, tradus şi publicat de Jean-Michel Vassal sub titlul *Le Roi Amant* – au fost descoperite separat, dar se suprapuneau în conţinut, fiind copii ale aceluiaşi text-sursă. Şi era tentant să fii de acord cu Harriman şi Vassal asupra faptului că „regele“ menţionat în unele dintre aceste versuri, protagonistul-poet-narator „Atum-hadu“, era de fapt o figură istorică mai degrabă decît o plăsmuire literară. Dar nu eram încă fanatici ai lui

Atum-hadu, Marlowe şi cu mine. Eram deschişi ambelor posibilităţi – că Atum-hadu fusese real sau că era o ficţiune răzbunătoare, creaţia deposedaţilor din cea de-a Doua Perioadă Intermediară, eroul folcloric al exilaţilor sau al sclavilor sau al dizidenţilor sau al nostalgicilor care visau că existase cîndva, dacă nu un cuceritor, cel puţin un bărbat care luptase şi murise pentru Gloria Pierdută, aşa cum şi-l imaginase sir Thomas Malory pe regele Arthur. Şi îşi avea farmecul lui, Atum-hadu ăsta, un farmec îmbătător: se preamărea pe sine, era omnivor sexual, profetic, îndrăzneţ, multiubit, temut şi mîndru mai presus de toate de puterea sa de a crea lumea după chipul şi asemănarea sa şi de a o controla după voia sa divină. Extraordinarul, amuzantul nume (Atum-*hadu* !) şi potenta hieroglifă determinantă din final, necesară pentru a produce un astfel de nume (vezi frontispiciul) au capturat cu siguranţă imaginaţia mea şi a lui Marlowe, deşi nici unul din noi nu a fost (cum m-a numit un bleg de critic al cărţii *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, excitîndu-se singur) „un visător de vise de nerostit, care confundă dorinţele cu realitatea, inducînd în eroare cercetătorii şi corupîndu-i pe amatori".

Bucata palidă şi lămuritoare de papirus cunoscută acum sub numele de *Fragmentul A din Admonestările lui Atum-hadu* a văzut lumina zilei în mîinile dalbe ale lui F. Wright Harriman în 1856. Un scoţian burlac cu pregătire religioasă incompletă care explora Egiptul cu maică-sa după el, Harriman este reprezentat invariabil în portrete de la brîu în sus, o concesie blîndă făcută staturii sale pitice şi posteriorului remarcabil proporţionat care i-a adus atîtea porecle deloc măgulitoare în limba arabă.

Harriman a fost – ca şi mulţi alţii care s-au străduit să găsească nemurirea – îmbrăţişat de posteritate pentru altceva decît intenţionase. Îşi dedicase cariera căutării de dovezi despre şederea fugitivă în Egipt a Mariei, a lui Iosif şi a lui Iisus. Şi cînd se afla acasă în Glasgow a scris el însuşi un mic catren, cîteva pepite colţuroase de religie scoţiană pătimaşă, învăluite într-o ironie searbădă de plumb:

Cred că şi-n ateism e o credinţă anume
Care le cere enoriaşilor săi un soi de evlavie.
Ca nişte strigoi se tîrăsc aceştia prin lume,
Mergînd direct spre iad, fără să-nvie!

În schimb, însă, Harriman a fost imortalizat în urma unei întîmplări fericite: mergînd pe urmele pruncului Iisus, a dat de un sadic pierdut, de omnisexualul, luptătorul crud, simbolul pierderii şi al nemuririi, regele Atum-hadu.

Cînd se afla pe şantierul arheologic, Harriman a insistat ca toţi muncitorii lui băştinaşi să asiste la cursuri de educaţie creştină. Într-o după-amiază, în vreme ce îşi irita mahomedanii somnoroşi cu peştii şi cu pîinile, unul dintre oamenii săi – care considerase, după cum se pare, că era mai deştept să-şi petreacă timpul muncind – a apărut în grabă de pe şantier ţinînd în mîinile sale iubitoare, pline de bătături, un obiect voluminos şi ciudat. Harriman s-a oprit din predica sa şi l-a uşurat pe omul său de sulul pe care îl oferea cu atîta încîntare, iar apoi l-a concediat pe loc pe nemernic, pentru că săpase în loc să se roage (economisind astfel cu iscusinţă costul neglijabil al *bakşişului* pe care ar fi trebuit să-l primească muncitorul care îi adusese ceva găsit de el). Lăsînd relicva neatinsă lîngă ceaşca de ceai, Harriman îşi duse pînă la capăt predica lungă de o oră, în timp ce băieţandrii şi bătrînii musulmani din echipa lui moţăiau sau se plecau rezervaţi spre est. În cele din urmă, aceştia au fost trimişi înapoi pe şantier, unde au şovăit să se apuce serios de treabă, după exemplul colegului lor concediat.

Harriman, care nu era mare cărturar şi care habar n-avea să citească hieroglife, s-a chinuit apoi toată noaptea încercînd să copieze simbolurile pe care le găsise în captura sa fărîmicioasă, transcriind ceea ce nu înţelegea şi distrugea acum prin ignoranţa sa în ceea ce priveşte procedeele de conservare. (Nu i-ar fi trebuit nimic mai mult decît o cîrpă umedă.)

Evoc acum o imagine glorioasă: întoarcerea în miez de noapte a regelui Atum-hadu în lumea noastră. Harriman recunoaşte sfios în memoriile sale, *Şapte ani sterpi*, că referirile

predominante ale textului la anumite activități îl făceau adesea să se oprească pentru o baie rece și pentru rugăciuni, în vreme ce mîna sa era silită să copieze, iar și iar, hieroglifa mea preferată. Cînd încinsul arheo-misionar a terminat, avea douăzeci și șase de strofe și fragmente de strofe și numele lui Atum-hadu într-un cartuș (ovalul desenat în jurul oricărui nume regal, vezi frontispiciul). Prezența acestui nume regal cu totul nou și ciudat, oricît ar fi fost ea de fascinantă, era totuși neconcludentă, pentru că nu era clar dacă autorul textului și personajul principal erau unul și același. Și totuși, nu era nici un alt document care să facă referire la numele său regal, nicăieri altundeva în egiptologie. Dar, ca să-i recunoaștem idiotului de Harriman meritele, acesta a tradus catrenele (prost) și le-a publicat împreună cu un eseu în care, pripit dar corect, identifica autorul și regele drept unul și același Atum-hadu, declarîndu-l pe Atum-hadu un personaj istoric – o afirmație îndrăzneață în 1858, bazată numai pe fîșia lui de papirus mîzgălit. Nejustificabil corect dar corect.

Intră în scenă Jean-Michel Vassal, un amator francez plecat să cheltuiască banii familiei sale printre nisipuri și *casbah*-uri[1], care în 1898 a pus laolaltă mai multe cioburi de calcar, alcătuind o tabletă coerentă mai mare. Această descoperire, Fragmentul B, fusese dezgropată destul de aproape de locul Fragmentului A și includea paisprezece strofe prezente și acolo, ca și optsprezece catrene „noi", fără nici o referire explicită la Atum-hadu ca autor, și nici la vreun alt autor.

În cele din urmă, acum legendarul Fragment C, cu patruzeci și opt de catrene în total, dintre care șaisprezece nu apăreau în nici unul dintre Fragmentele precedente, zece apăreau în A, dar nu în B, douăsprezece în B, dar nu în A, și zece în toate trei. (Dovezile intrinseci sugerau că existaseră cel puțin optzeci.) Fragmentul C preciza mai explicit că aceste catrene fuseseră scrise *de* „regele Atum-hadu", dar mocnea

1. *Casbah* – castel sau fortăreață din nordul Africii (ar.).

în continuare enigma istorică: deşi catrenele sugerau un rege care domnise în haosul ce tulburase sfîrşitul Regatului de Mijloc, *nici una* dintre cronicile standard nu conţinea vreo referire la „Atum-hadu“, deşi primele două semne din cele cinci care alcătuiau numele său hieroglific – simbolurile care formau numele zeului *Atum* sau prima jumătate din numele regelui *Atum-hadu – apar*, evidenţiindu-se în una dintre listele de regi, chiar la sfîrşitul unei secţiuni, imediat înainte ca marginea papirusului să fie sfîşiată într-o uitare care poate reprezenta un centimetru sau jumătate de metru.

Povestea descoperirii Fragmentului C este una cu mare semnificaţie personală.

La începutul anului 1915, Marlowe şi cu mine cerusem şi primiserăm simultan cîte o permisie de şase zile, pentru a face o călătorie în sudul îndepărtat. Ţelul nostru adevărat era să explorăm malul teban de vest, bogat în relicve. Oficial însă, am justificat această permisie atît de lungă prin faptul că intenţionam să negociem obţinerea de informaţii de la membrii unor triburi nomade. N-am reuşit să dăm de ei, aşa că ne-am trezit în paradis: zile de arheologie, în care ne-am prefăcut că nu era nici un război.

În dimineaţa celei de-a treia zile, am oprit motorul motocicletei, iar Marlowe s-a dat jos din ataş ca să descărcăm nişte echipamente, şi-mi amintesc că mi se plîngea de pretenţiile pe care le avea de la el una dintre numeroasele sale amante. La vremea aceea, dacă-mi aduc eu bine aminte, jongla cu o cîntăreaţă franţuzoaică din Cairo, cu o contesă rusoaică din Alexandria şi cu prea multe frumuseţi locale cu pielea arămie ca să le mai pot ţine socoteala, şi una dintre aceste femei atrăgătoare cu pielea aurită avea pretenţia ca Marlowe să înveţe Coranul şi să se convertească la mahomedanism şi să-i devină soţ, o idee care l-a făcut să rîdă atît de tare, încît şi-a muşcat limba şi apoi a înjurat şi şi-a dus o batistă la gura sîngerîndă. Eu, probabil, îi povesteam de planurile mele de a renova Trilipush Hall după război.

Imediat după aceea ne-am apucat de treabă, investigînd Deir el Bahri, chiar (dacă am citit eu bine harta) în partea

opusă a masivului lat de faleze din fantastica Vale a Regilor, doar la cîteva dealuri şi vîlcele mai înspre deşert de la templul lui Hatşepsut, şi izolaţi total privirii din ambele aşezăminte pomenite. Nu prea săpam, mai degrabă măturam cu privirea pămîntul şi peretele falezei căutînd semne ale intervenţiei umane. Îl căutam pe Atum-hadu? Ei bine, da, eram în acea zonă (după eforturile precedente, fără succes, cînd intraserăm şi ieşiserăm din peşteri şi găuri deschise cu uşurinţă) cu speranţa de a găsi ceva care să confirme descoperirile lui Harriman şi Vassal, dar în acelaşi timp am fi *negat* că îl căutam pe Atum-hadu; încă nu eram convinşi că existase vreodată. Eram doar de acord că, dacă ar fi existat, era destul de plauzibil ca mormîntul său să fie ascuns şi aproape de capitala sa (?) de la Teba (?). Cum Valea Regilor, necropola statală, fusese inaugurată mult mai tîrziu, cu Tutmes I, şi cum Harriman şi Vassal îşi făcuseră descoperirile nu departe unul de altul, destul de aproape de locul în care eram noi, Deir el Bahri părea locul cel mai promiţător.

După cîteva ore de paşi făcuţi încet, după un model atent chibzuit, am zărit ceea ce părea la început a fi o porţiune netedă de nisip, în extrema stîngă a potecii, ca şi cum toate firele de nisip mai fin se adunaseră împreună printre fraţii lor mai grosolani. Această porţiune s-a dovedit curînd a fi o piatră netedă care creştea pe măsură ce Marlowe şi cu mine o măturam, de parcă ar fi fost creştetul unui cap care se năştea, iar pămîntul însuşi ar fi fost soţia noastră mult-iubită. Am periat-o pînă cînd am avut o piatră rotundă perfectă, de vreo şaizeci de centimetri în diametru. Arşiţa era cumplită, şi Marlowe s-a adăpostit la umbră, luînd o gură de apă şi scrutînd orizontul cu mîna deasupra frunţii, căci e în natura umană ca, în momente de acest gen, să devii tăcut şi suspicios. Am început să examinez blînd zona din jurul pietrei, cu încetineala care este principiul de căpătîi al artei noastre şi care pare plictisitoare, desigur, pentru cei care nu înţeleg preţul potenţial catastrofal al grabei. Exact acest ritm hipnotizant este cel care dezlănţuie, cu prilejul unei descoperiri, aşa o emoţie, comparabilă numai cu una sau două alte experienţe din viaţa unui bărbat.

Ceva mai tîrziu, după mai multe schimburi, era din nou rîndul meu să sap şi am scos la suprafaţă un recipient cilindric, al cărui capac neted îl observasem cu cîteva ore mai devreme. Am pus recipientul pe pămînt între noi şi am stat şi ne-am uitat la el, năuciţi, pînă cînd Marlowe şi-a luat inima-n dinţi şi a ridicat capacul. Moment în care am auzit ropot de copite şi, o secundă mai tîrziu, o împuşcătură răsunînd. Marlowe a dat drumul capacului, făcîndu-l ţăndări, şi s-a repezit după Webley-ul său. Am băgat mîna în recipient şi am scos un papirus voluminos, înjurînd la gîndul că încă nu se putea lua nici o măsură pentru a-l proteja, şi mi l-am băgat cît de delicat am putut (alte împuşcături acum) sub cămaşă, între burtă şi curea.

— Scoate chestia aia de aici, prietene drag. E mai importantă decît pielea noastră, mi-a spus Marlowe cu un calm elegant şi, înainte să-l pot opri, a pornit-o în susul potecii, în direcţia *opusă* motocicletei, trăgînd aleatoriu, apărînd, din cînd în cînd, în cîmpul vizual, atrăgîndu-i, pe scurt, pe cei patru călăreţi (bandiţi, agenţi germani, nu ştiam) spre vest, ca să-mi elibereze mie calea de scăpare spre est.

— Du-te! Scap eu cumva de-aici, bătrîne. Poţi să te bazezi pe asta.

Am alergat către motocicletă. Duceam *Admonestările lui Atum-hadu Fragmentul C* cuibărite la brîu.

Am făcut un ocol cu motocicleta spre nord-vest şi l-am văzut pe Marlowe cum iese dintre stînci. M-am îndreptat în viteză către el, în timp ce gloanţele ne zburau pe deasupra capului, şi acesta s-a aruncat în ataş, cu capul înainte. Am întors motocicleta rapid, stîrnind un nor de nisip, şi am zbughit-o, amîndoi rîzînd în hohote, pînă cînd am început să plîngem, şi Marlowe s-a apucat să fredoneze un vechi cîntec de la Balliol.

Ne-am oprit în Luxor. Dorinţa de a ne grăbi să deschidem ceea ce descoperiserăm era puternică, dar nu mai puternică decît disciplina. Am înfăşurat papirusul într-o cîrpă umedă şi am vorbit întruna, pe tot parcursul unei nopţi teribile, fără somn. Cînd am căzut de acord că era sigur, am examinat prima

casetă a papirusului şi ne-am dat seama imediat, de la primul vers, ce se petrecuse: trei fragmente din Admonestările lui Atum-hadu fuseseră găsite pînă acum în Deir el Bahri. A doua zi ne-am întors devreme la bază, ca să aflăm că eu primisem ordinul să părăsesc Egiptul (spre Gallipoli, deşi încă nu o ştiam atunci). Aşa că, neavînd încotro, am căzut de acord să lăsăm comoara noastră în grija lui Marlowe, să nu spunem nimic nimănui şi să aşteptăm. Cred că, în inimile noastre, amîndoi ne gîndeam că o să aşteptăm moartea mea în bătălie.

Am revăzut Fragmentul C mai bine de trei ani mai tîrziu, în decembrie 1918, după ce am avut neaşteptatul noroc de a mă întoarce din Turcia, singur, mergînd practic pe jos. Am ajuns la baza noastră redusă din Egipt la o lună după Armistiţiu, ca să aflu că bunul meu prieten dispăruse înainte de întoarcerea mea şi că era probabil mort. Cu inima frîntă, am jurat că-mi voi dedica viaţa proiectului şi descoperirii noastre comune. Am intrat în cortul său, am pus mîna pe Fragmentul C şi l-am luat apoi cu mine cînd am fost demobilizat, destul de curînd după aceea.

Faptul că Marlowe a murit în vreme ce eu am supravieţuit la Gallipoli nu prea are cum să fie opera unui înger protector înţelept. E un lucru complet inacceptabil, dar probabil că e unul dintre ifosele unui Destin ameţit care m-a ales *pe mine* să duc la capăt o sarcină crucială, o sarcină pe care poate nici Marlowe nu ar fi fost calificat să o îndeplinească. Aceasta este singura condoleanţă pe care o pot formula în urma sfîrşitului său tragic.

În amestecul acesta de tristeţe şi ambiţie, m-am hotărît să mă aventurez într-un loc nou, să schimb totul, să mă rup de tot ajutorul pe tavă care m-ar fi aşteptat în Anglia. Cunoscînd reputaţia Universităţii Harvard, m-am dus în Statele Unite, sperînd să las în urmă amintirile dureroase din război, venind într-o ţară străină. Să încep o nouă viaţă. Să-mi onorez prietenul căzut. Să continuu proiectul nostru comun acolo unde nu m-ar fi sprijinit decît propriul talent.

Sîmbătă, 14 octombrie 1922

O introducere la Admonestările atum-haduene: Autorul Admonestărilor se poate să fi fost un rege, după cum se poate să fi pozat în rege sau pur şi simplu să-şi imagineze un rege. Erou, impostor sau artist? Mi-am dat seama că fiecăruia îi dictează răspunsul la această întrebare propriile înclinaţii.

Altă întrebare: cum să traduci poezia scrisă în egipteana antică, limbă care nu a mai fost folosită de mai bine de 2000 de ani şi pe care nu ştim cu certitudine cum s-o pronunţăm, aceasta avînd în comun cu ebraica şi araba faptul că nu se scriu vocalele? Poezia aceea avea rimă? Avea o curgere ritmată? Orice răspuns dat la aceste întrebări este imposibil de verificat.

Acum, hai să luăm următorul exemplu: Traduceri Comparative: Catrenul 73, aceeaşi secvenţă de hieroglife presupusă a fi fost scrisă de Atum-hadu (presupus rege al Egiptului) şi tradusă de trei vestici diferiţi, dintre care doi presupun nefondat că ştiu ce fac:

1. (Tradus de F. Wright Harriman, 1858): *Primejdiile iubirii*

Din privirea şi atingerea unei frumoase
Plouă cu fericire sau cu-amar
În aceeaşi măsură.

2. (Tradus în franceză de Jean-Michel Vassal, 1899, şi din franceză în engleză de Marie-Claude Wilson, 1903): *Natura ei duală*

Cînd mă scrutează Regina mea
Privirea i-e la fel de intensă precum atingerea
Şi-mi stîrneşte ori frisoane de plăcere,
Ori chinuri nemaiauzite.

3. (În cele din urmă, tradus corect şi publicat în *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, Literatura amoroasă Collins, 1920): *Plăcerea din durere*

Dulcea iubită a lui Atum-hadu
Mai întîi cu ochii membrul regal îl alintă, lin,
Apoi îl sfîşie cu ghearele, făcînd să-i sîngereze
Sceptrul puterii şi furîndu-i un suspin.

Judecaţi şi dumneavoastră: Harriman a expurgat textul, după cum se vede foarte clar din fragmentul precedent. În mod tipic pentru un moralist victorian, considera că nimic nu-i demn de găsit dacă nu poartă mirosul de lavandă al depăşirii de sine. Găsindu-se faţă în faţă cu ceva ce în mod sigur nu era nici precreştin, nici protocreştin, nici măcar anticreştin, ci pur şi simplu fără-să-fie-cîtuşi-de-puţin-legat-sau-interesat-de-creştinism, a fost silit să găsească în Atum-hadu pe altcineva decît Atum-hadu. Priviţi acest fragment din Introducerea sa la *Atena de pe Nil*, 1858:

Atunci cînd, după ce te-ai trudit să-i înţelegi pe oamenii din Egiptul antic şi deruta de care dădeau dovadă în faţa naturii şi a universului înainte de revelaţia creştină, scrierile lui Atoom-Hadoo constituie o descoperire fascinantă. Căci găsim în poemele regelui o dorinţă arzătoare de cunoaştere; şi acesta este lucrul care, mai presus de toate, l-a făcut un conducător demn de admirat în era sa, iar acum îl face un subiect venerabil de studiu. De la distanţa aceasta, „ca prin oglindă, în ghicitură“, cum le scrie Pavel corintenilor, vedem în acest prinţ antic, sumbru, un bărbat chinuit de dorinţa pentru ceea ce în era noastră vom numi instruirea creştină şi înţelepciunea divină. Chiar dacă subiectele lui ne pot şoca uneori (şi nu pot recomanda ca ele să fie dezvăluite doamnelor), hai să le privim totuşi cu îndrăzneală, căci sînt întrebările esenţiale ale vieţii înseşi.

Jean-Michel Vassal, descoperitorul francez al Fragmentului B, avea o părere proastă despre Harriman şi, deşi nu-şi putea recunoaşte propriile greşeli cu aceeaşi uşurinţă cu care le descoperea pe ale lui Harriman, o să-i îngăduie să-şi

exprime părerea despre predecesorul său în cercetarea atumhaduană. Din prefaţa la *Le Roi Amant* (1899, transpusă în engleză de Marie-Claude Wilson în 1903, sub titlul de *Regele-Amant*):

Cît despre dovedirea existenţei lui Atoumadou pentru minţile îndoielnice, de calibru îndoielnic, trebuie să mărturisesc, de asemenea, că ai noştri au fost cei care ne-au făcut un rău inestimabil, întruchipaţi în acei diletanţi fără vlagă, pe care n-am să-i numesc şi care – înecîndu-se la văzul unei femei goale, pălind ca o şcolăriţă virgină numai la pomenirea dorinţelor mai întunecate ale bărbatului sau a nedreptăţilor unei zeităţi nemiloase sau a tentaţiilor puterii sau a motivaţiilor inferioare ale acestui sălbatic om-maimuţă – au prezentat lumii un Atoumadou înmuiat precum căţeluşul minion al unei bătrîne, castrat, şamponat şi coafat, cu fundiţe roşii şi albastre în blăniţă, îndopat cu marţipan de migdale şi amorţit de laudanum şi de lipsa de mişcare în aer liber, aşa că, prin urmare, cade în sarcina mea (şi a erudiţiei Franţei, naţiunea pe care Destinul a legat-o cel mai îndeaproape de protejarea şi proliferarea gîndurilor şi scrierilor marelui faraon) să readuc în...

(Întîmplarea face ca această frază să continue pe mai bine de trei pagini, în ediţia mea a cărţii lui Vassal. Mă simt dator să o felicit pe doamna Wilson pentru rezistenţă.)

Lăsînd la o parte pretenţiile sale de onestitate neînfricată, şi Vassal a fost binişor departe de o traducere corectă, preferînd în schimb gîdilăturile lui suave bune de şoptit la doamne în intimitatea budoarelor pariziene, dar nu destul de hotărîte încît să rişte ca traducătorul să fie urmărit de autorităţile franceze irascibile.

În timp ce Harriman spera să o găsească pe regina Victoria în tunică aurie şi cu coroană în formă de cobră şi vultur, Vassal voia să vadă în Atum-hadu un Casanova antic, un Machiavelli practic, un prototip al lui Napoleon. Ambii au modificat sensul traducerii atîta cît era necesar ca să-şi facă portretele, sărind mult peste dovezile existente ca să tragă concluziile pe care le doreau.

Este un lucru vital să nu îngădui dorinţelor tale să te poarte de la observaţie la creaţie. Ambii traducători au confundat

ceea ce găsiseră cu ceea ce își doreau să găsească (o tulburare care poate fi atribuită probabil și influenței lui Atum însuși, zeul-creator). Ei au creat. Cei doi bărbați și-au fecundat propriile descoperiri. *A fecunda* e cuvîntul cheie aici, căci hai să le amintim celor care, în mod pervers, n-au citit încă *Dorință și iluzie în Egiptul antic*, în care aceste probleme au fost dezbătute pe larg, că numele Atum-hadu se traduce ca Atum-E-Stîrnit. Și, așa cum ar remarca, reține și apoi cita în propria apărare orice școlar care a învățat despre panteonul egiptean și care e întrerupt într-un act de creație solitară de către un părinte indiscret, Atum Creatorul, prima ființă (și astfel absolut singur), i-a creat pe toți ceilalți zei și a creat și lumea, folosindu-și propria mînă celestă pentru a-și împrăștia propria sămînță celestă pe pămîntul fertil.

Atum-E-Stîrnit: sîntem în pragul Creației. Regele nostru a fost denumit după acea clipă pulsîndă imediat precedentă creației universului. Și, în acte fertile de omagiu atumic deloc diferite, bărbați încleștați și tremurînzi precum Harriman și Vassal nu se pot abține să-și împrăștie presupunerile mai mult sau mai puțin întemeiate peste dovezile sterile, zdrențuite, producînd speculații imense, gravide, fiecare purtînd o anumită carte după chipul și asemănarea tatălui. (Și hai să savurăm pentru o clipă imaginea lui Vassal acuzîndu-l, cu nerușinare galică, pe Harriman, de aceeași revendicare de paternitate de care este și el vinovat, în aceeași măsură.)

Într-o reproducere a unui desen antic pe care am găsit-o în copilărie și asupra căreia mi-am petrecut apoi mai multe ore cugetînd uluit (pînă cînd bibliotecara de la mine din sat a zărit-o peste umărul meu și, cu un țipăt mocnit, mi-a confiscat cartea, închizînd-o în Secțiunea Rezervei Private a Patronilor, sepulcrală și sigilată), singuraticul, neobosit creativul și dumnezeiesc flexibilul Atum își prestează sieși un serviciu pe care coloana vertebrală a majorității bărbaților muritori nu le îngăduie acestora să îl execute, deși cu toții știu că ar fi un gest uimitor de convenabil. (Deși, pe vremuri, am văzut doi frați gemeni chinezi, acrobați într-un circ ambulant, făcînd o ispravă pe măsura celei divine în timp ce atîrnau de trapeze goi-goluți și galbeni, un act de relaxare

post-spectacol pe care-l îndeplineau stînd cu capul în jos şi unul lîngă altul ca două note pe portativ, tîrziu în noapte, în cortul întunecat, ca după fiecare reprezentaţie, în timp ce de afară se auzea cum cineva spăla elefantul narcotizat şi, în scaunele întunecate un membru nevăzut al publicului privea în taină spectacolul meditativ şi, probabil singur în tot Kentul, ştia că acei doi orientali, fără s-o ştie, în transa lor geamănă, îi aduceau un tribut zeului Atum.)

Pentru Margaret: Regina mea dragă, după ce mi-am petrecut mai multe ore ieri şi azi-dimineaţă lucrînd la eseuri ştiinţifice, m-am întristat atît de tare gîndindu-mă la moartea lui Marlowe şi la depărtarea de tine încît m-am hotărît să las munca în această după-amiază şi să mă plimb prin Cairo al meu.

Cairo al meu, e ciudat cît mă impresionează, chiar şi acum. Ziua de astăzi n-a făcut excepţie: rămăşiţele unei educaţii religioase greşite, inoculate în regiunile moi ale creierului, sau pur şi simplu tîmpita superstiţie înrădăcinată în sistemele noastre: dintr-un motiv sau altul, m-am plimbat prin Cairo în această după-amiază dăruind pîine şi ceva din banii care mi-au mai rămas acelora care păreau cei mai disperaţi – cei care m-au convins că n-au picioare, copiii cu ochi mari care nu ştiau ce e beţia. Sper că m-ai fi aprobat, scumpa mea regină. Probabil că am făcut-o pentru tine.

Le-am privit pe femei, acele dulciuri caramelizate, cu irişi întunecaţi umbriţi de gene lungi. Unele au văl, nu li se văd decît ochii trecători, întotdeauna plecaţi sau privind într-o parte. Altele sînt descoperite şi le zăreşti feţele în căldura distorsionantă, pe care joacă umbrele frunzelor de palmier. Una dintre aceste femei se deplasa rapid de la umbră la soare şi în acea primă clipă ochii mi-au jucat feste: am crezut că e acoperită, de la frunte pînă la claviculă, de unul dintre cele mai complicate tatuaje cu henna, o cobră cu privire vicleană care îmi făcea cu ochiul la fiecare tresărire a obrazului ei. Dar nu, acea miime de secundă era un joc de lumini: cînd a păşit în soare am văzut că era un semn din naştere, strident şi imens – nici o cobră, nici o umbră, pur şi simplu o pată purpurie de-a curmezişul feţei, atît de complicată încît

cerea nişte cunoştinţe aparte şi chiar avea pretenţia unei frumuseţi unice. S-a uitat la mine cu aroganţă, sigură pe efectul ei.

Apoi, la stînga ei, l-am văzut pe unul dintre acei copii meniţi de către Atum, Iehova, Iisus, Allah sau Marele Arhitect al Universului să-ţi frîngă inima în două, sărăcia întunecîndu-i orice perspectivă, cu chipul mic din care se vedeau doar ochii imenşi. L-am chemat la mine şi aproape că mi-am golit buzunarele în mîinile lui ferme, i-am pus bancnotă după bancnotă în palmă şi l-am privit cum se uită la mine. Părea destul de tînăr să aibă încă încredere că avea să-i poarte cineva de grijă, în mod firesc. Îmi doream să-i justific cumva această încredere, să-l fac să nu şi-o piardă niciodată.

M-am plimbat prin locuri pe care nu le frecventează turiştii, unde se ascund cei spectaculos de monstruoşi, aceia care se transformă din săraci în diformi şi-apoi în artisti de circ cu o viteză care-i face greu de categorisit: desigur că dau bani mamelor oarbe care-şi ţin în braţe pruncii orbi alături de cîini incontinenţi cu ochi albinoşi, şi copiilor cu degete lipite, dar ce spui de bărbatul tatuat pe tot corpul cu pînze de păianjen, de parcă el însuşi ar fi musca prinsă-n capcană? Ce spui de bărbatul cu articulaţii bombate şi cu membre de ţipar alunecos ai cărui genunchi i se sprijină confortabil pe umeri?

Şi peste tot tineri care fierb de mînie la toţi şi la toate, pînă cînd ajung să mă întreb dacă înţeleg cum trebuie expresia aceasta facială; trebuie să fie ceva ce nu pricep, căci nimeni nu se poate înfuria pe un copac, pe un nor sau pe un prieten încruntat pe care-l îmbrăţişează.

Pe străzile mai înguste, tăiate ca nişte canale prin clădirile înalte, galbene, mă lipesc de pereţi ca să-i las să treacă pe băieţii care fac livrări, cu tăvile pe cap. Le ofer mai mulţi bani, ca să gust din pîine şi din fructe şi din copanele de pui care se mişcă la nivelul nasului meu cînd mă plimb. În faţa mea, într-o piaţă de fructe, găsesc un tată bătrîn şi pe fiul său adult. Tatăl subţire, bărbos, alege fructe de pe rastelul de lemn, vorbind cu precupeţul, în mod evident vechi prieten de-al lui. În spatele său, totuşi, fiul său are un soi de paralizie;

mîinile îi tremură şi încearcă parcă să zboare de lîngă trup, în vreme ce capul îi tresare înainte şi înapoi pe o axă ciudată. Întregul corp i se balansează ca un metronom potrivit pe *largo*. În timp ce tatăl alege smochine, starea fiului se înrăutăţeşte, şi trebuie să mă trag un pas înapoi ca să nu fiu lovit de membrele zburătoare. Genunchii încep să-i vibreze şi apoi picioarele încep să i se ridice alternativ de la pămînt, cîţiva centimetri de fiecare dată. Tatăl, fără să se grăbească din cauza a ceea ce ştie probabil că se petrece în spatele lui, plăteşte şi, în cele din urmă, se întoarce: îşi pune calm o mînă pe antebraţul fiului său. Cu acea atingere blîndă pare să absoarbă spasmele şi tremurăturile, îl face pe băiat să se calmeze, să-şi regăsească stăpînirea de sine, cu ajutorul răbdării şi prezenţei tatălui său. Băiatul se calmează şi îşi ridică faţa într-un zîmbet schimonosit, bucurîndu-se de soare şi strivind o smochină galbenă şi tare. Tatăl îşi ţine mîna pe el încă puţin, trage un zîmbet cu riduri şi apoi se întoarce să-i mai adreseze cîteva cuvinte băcanului neperturbat, care, fără îndoială, a fost martorul acestei scene zilnic, de ani de zile. Cînd au trecut pe lîngă mine, le-am strecurat nişte bani în traistă.

Banii în sine nu constituie o problemă, avînd în vedere că prima plată telegrafică de la Parteneri trebuie să ajungă în curînd. Există o aură de noroc, îmi închipui, în jurul celor care merită atenţie sau cel puţin în jurul celor săraci care reuşesc să te amuze – ca şi cum singura compensare pentru soarta lor e să decidă asupra viitorului tău sau ca şi cum ar reprezenta o cale uşoară de a-i impresiona pe acei zei care crezi că te vor judeca mai tîrziu sau îţi vor da cale liberă mai devreme. Sau, mai degrabă, nu e nici o cale mai sigură de a-ţi dovedi ţie însuţi că săracii nu sînt totuna cu tine, decît dîndu-le din banii tăi.

Şi apoi la poştă, Margaret, ca să te găsesc *pe tine* aşteptîndu-mă la *poste restante*! Am adulmecat plicul chiar acolo, în oficiul poştal din Cairo. Mirosul tău preţios încă se putea distinge, după toată distanţa parcursă, fiecare kilometru gelos, avar, smulgînd cîte un atom din parfumul tău. Am rupt plicul cu o foame clocotitoare de tine şi am găsit scrisoarea (?) ta din 19-21 septembrie.

Recunosc că mi-am petrecut cîteva ore cugetînd îngrijorat la acest fragment de corespondenţă, M., dar e evident că a fost o eroare ori de dozaj ori de expediţie; crizele tale de somn au luat-o razna de-a dreptul, sau poate ai pierdut celelalte pagini. Totuşi, chiar dacă în mod invariabil termin de citit scrisorile tale dorindu-mi să fi fost mai lungi, în acest caz indispoziţia mea a fost extremă. M-am plimbat foarte încet pînă înapoi la Hotelul Sfinxului, urînd oraşul Cairo pentru că era locul în care tu nu erai, locul în care nu puteam avea grijă de tine aşa cum avea acel tată de fiul lui.

19 sept. Seara
Dragul meu Ralph,
Ei, se pare că azi ai plecat.

20 sept. Seara
R, mi-e dor de tine.

21 sept. Pe-nserat
Ralphie al meu,
Acum eşti într-o barcă, mi se pare, sau ceva ca o barcă. Ceva ce pluteşte pe apă.

Azilul de bătrîni Sunset on the Bayview
Sydney, Australia
16 decembrie 1954

Macy,

Îmi cer scuze pentru zilele pierdute. Am fost bolnav, nu vreau să te plictisesc cu amănunte, dar astăzi e prima zi, după o săptămînă, în care pot sta în picioare. Am văzut pe chipurile îngrijitorilor mei puţină dezamăgire cînd au văzut că n-am murit încă, dar o să fie şi ei în locul meu într-o bună zi, şi acest gînd îmi oferă suficientă alinare.

Gîndul de a scrie despre călătoria mea la Boston mă descurajează. Sînt doar obosit, probabil, din cauza bolii. Dar numai cînd

îmi amintesc cum m-am îmbarcat pe *Îngerul Azorelor*, pregătindu-mă să traversez Atlanticul, mulțumind cerului că un ins ca mine avea şansa să vadă America numai datorită aptitudinilor sale profesionale, stînd aici în căldura jalnică din sala de jocuri (două seturi incomplete de dame şi unul de şah, nişte cărți de joc şi o adunătură de babalîci inepți), îmi dau seama că trebuie să depăşesc ceva din mine care mă face să mă opun reapucării de treabă. Nu-mi face nici o plăcere să reconstitui acest episod al aventurii mele. Îmi amintesc mult prea bine prețul pe care a trebuit să-l plătesc în Boston pentru strădania mea şi pentru inima mea deschisă. Dar iată aici teancul de foi de corespondență goale. (Sinistră, emblema asta a azilului, aşa-i ? Ce şi-au spus ? Că dacă trîntesc un desenaş cu marea o să fie adevărat ? Ascultă la mine, nu se vede golful din clădirea asta nici dacă sari de pe acoperiş. Chestie tentantă, de atfel.)

În voiajul de o săptămînă pînă pe cealaltă parte a Atlanticului am scris notițe peste notițe, catalogîndu-mi suspiciunile şi întrebările fără răspuns : Trilipush, Marlowe şi Quint sînt colegi de facultate, doar că facultatea n-a auzit niciodată de Trilipush, deşi unii studenți au auzit, la ani buni după ce a fost el acolo. Trilipush şi Marlowe sînt prieteni, amici de război, probabil şi alte lucruri care nu pot fi rostite, şi Trilipush le scrie părinților lui Marlowe, referindu-se tandru la timpul petrecut cu bătrînii, ale căror nume nu le ştie şi care nu l-au întîlnit niciodată, deşi fiul lor vorbea despre el adesea pe cînd era la Oxford. Unde arhivele dovedesc că nu a fost niciodată student. Iar guvernul britanic susține că nu are nici o evidență despre participarea lui în acel război, deşi Quint, cel nedemn de încredere, susține că Trilipush a fost alături de Marlowe pînă la Gallipoli. Dar rețineți că nimeni nu-şi aminteşte de Caldwell care, la rîndul lui, n-are nici un motiv pe lumea asta să-l cunoască pe Marlowe, un ofițer britanic, dar Marlowe îl recomandă spre promovare şi aceştia pier împreună într-o misiune fără nume, *după* terminarea războiului, în timp ce Trilipush e încă departe în Turcia, „încercînd să scape cu viață". Schemele cazului meu erau mai degrabă semne de întrebare decît concluzii.

Am pus o fată de la sediul Trustului Tailor să trimită din timp o telegramă, ca să mă asigur de prezența lui Trilipush la Harvard, folosind un nume fals pentru că nu voiam să-l bag în sperieți, nu

încă, nu voiam să-i dau ocazia să-şi acopere urmele. Nu, voiam să-l văd frămîntîndu-se şi bîlbîindu-se cînd mă luam de el. Totuşi, după cum am aflat mai tîrziu cînd am telegrafiat înapoi la Londra cerînd o explicaţie, fata întrebase prosteşte dacă Trilipush „preda" la Harvard, în loc să întrebe dacă „era" la Harvard.

Aşa că, la 13 octombrie 1922 am ajuns la Harvard-ul îmbrăcat în iederă şi am umblat dintr-o clădire în alta căutînd departamentul de egiptologie, unde am cerut să-l văd pe domnul Trilipush, ca să aflu de la o secretară că plecase în Egipt, într-o expediţie de explorare, cu mai puţin de o lună înainte, şi că avea să fie plecat din ţară pînă în primele luni din 1923. Asta era: aveam să aflu ce puteam afla aici şi apoi aveam să petrec o vacanţă în Egiptul însorit, pe banii lui Davies şi ai soţilor Marlowe. Aşa că am întrebat de superiorul lui Trilipush şi am fost condus la un olandez mic şi rotofei pe nume Terbroogan, şeful egiptologilor de la Harvard. Cînd i-am spus că voiam nişte informaţii despre domnul Trilipush al lui, mi-a răspuns cu un soi de defect de vorbire de parcă ar fi scuipat şi cu un accent german:

— Draghul meu, o fi el multe lucrhuri, dar nitş voăbă să fie Tşiliputh al *meeu*.

Terbroogan a avut cîteva cuvinte amabile (seci) la adresa angajatului său şi tonul conversaţiei a ajuns să fie curînd unul plăcut şi candid, exact pe gustul meu, mai ales în comparaţie cu snobismele sfioase ale soţilor Marlowe şi cu afirmaţiile cusute cu aţă albă ale lui Quint.

— Recalcitrant, arogant şi inexact, cîntă individul. Recalcitrant, arogant şi inexact. Dacă eşti arogant, măcar să ai dreptate. Dar cartea asta a lui e o adunătură de prostii. Sper să-l mănînce crocodilii pe-acolo.

La început mi s-a părut destul de suspicios limbajul acesta violent şi m-am întrebat care era rolul profesorului Terbroogan şi al fanteziilor sale dure în tabloul care se contura. Nu m-aş fi mirat cîtuşi de puţin să aflu că fusese în acelaşi regiment periculos din deşert sau că avea cine ştie ce altă legătură sinistră, dar nu, a fost doar un nor trecător: mare parte din limbajul său, după cum am aflat, este ceva comun printre universitari şi recunosc că, deşi am intenţionat să iau atent notiţe despre plîngerile lui Terbroogan la adresa lui Trilipush, mi-am pierdut rapid interesul şi acum am

dificultăți încercînd să desluşesc ce am vrut să spun prin însemnări de gen „cartea lui RT e despre Atumadu care a fost sau n-a fost rege şi a fost sau n-a fost poet şi e sau nu e îngropat acolo unde s-a dus RT şi poemele egiptene au sau n-au rimă. Asta fac oamenii ăştia toată ziulica? La lucru?" Poate că de vină era clima sau haleala sau conversația, dar deja mi se părea America teribil de obositoare şi mă simțeam destul de rău. N-am reținut nici un cuvînt de-al lui Terbroogan, pînă am întrebat unde anume în Egipt se dusese Trilipush.

— Deir el Bahri, mi-a răspuns Terbroogan şi l-am pus să-mi dicteze exact numele, ca să fiu sigur.

(– Îți dai seama, Macy? îl întreb mai tîrziu pe ajutorul meu, vrednic dar cam încet la minte, cînd ne aflăm înapoi la hotel, uitîndu-ne peste hărți.

Dar acesta dă din cap şi-şi muşcă buza. Nu te superi, Macy, nu-i aşa? În momentul ăsta mi te imaginez într-un mod foarte nostim.)

— Şi, pentru că aveți asemenea probleme cu profesorul Trilipush, l-ați trimis să facă aceste săpături? l-am întrebat pe şeful cu mutră de gulie, care se ştergea la gură cu batista. O modalitate cam costisitoare să vi-l luați de pe cap, nu credeți?

Nu făcuse asta. Fusese într-adevăr opțiunea lui Terbroogan şi îi *refuzase* lui Trilipush alocarea de fonduri pentru expediție, exact din cauza dezacordurilor în ceea ce privea calitatea erudiției lui Trilipush. (Pe bune, acum, Macy, oamenii ăştia erau duşi cu pluta rău de tot.)

— Şi ăntămplarhea fatşe să ştiu că a fost rhefuzat de MFA, de Met şi de Carnegie.

— Să înțeleg atunci că a plecat pe banii lui?

— Da' de unde! A vîndut acțiuni din nebunia lui de aventură unor afacerişti locali.

Dragul meu Macy, ajungem acum la nişte cuvinte care s-ar putea să nu-ți convină. M-am întrebat dacă n-ar trebui să îndulcesc anumite adevăruri dure, peste care am dat în acele zile, şi poate să-ți înfățişez lucrurile într-o lumină mai blîndă. Ei bine, n-am să fac asta. Sînt prea bătrîn pentru aşa ceva, iar tu m-ai rugat să-ți redau lucrurile cu onestitate şi, sincer să fiu, nici nu-mi stă în caracter să procedez altfel. E o pantă alunecoasă treaba asta.

Sînt un om al adevărului, asta e, şi cred că exact de asta am ezitat atîta azi-dimineață să mă apuc de episodul din Boston al poveştii mele. Bine, atunci: îmi cer scuze aici, doar acum, şi cu asta basta: îmi pare rău dacă vei citi în această cronică, domnule Laurence Macy al III-lea, lucruri care sînt dureroase pentru dumneata sau care îți dau peste cap părerea despre propria dumitale familie sau despre sărmana, regretata dumitale mătuşă Margaret.

— Da' de unde. A vîndut acțiuni din nebunia lui de aventură unor afacerişti locali, nişte inşi dezgustători, dacă-mi permiți s-o spun, de reputație proastă.

A pomenit numele unchiului dumneavoastră, Chester Finneran, şi pe Heinz Kovacs.

De ce nu-l concedia pur şi simplu pe Trilipush, dacă-i stătea aşa, ca sula-n coastă? Individul mi-a explicat, pe un ton anume, că „Universitatea prefera, în general, să nu procedeze aşa" (sincer, oamenii ăştia!).

— Dar, cînd se întoarce cu mîna goală din Egipt, lucru care în mod sigur se va întîmpla, ar trebui să fie suficient ca să-l facă de ruşine şi să-l excludă, adăugă el cu o împunsătură veninoasă.

Dîndu-şi seama cum sunase, profesorul se strădui apoi vizibil să spună ceva bun despre individul ăsta:

— Trilipush e un profesor bun, a fost soldat erou în Turcia şi a fost educat la Oxford, lucruri care sînt luate în seamă ca merite de către departamentul nostru, iar Atumadu nu e neinteresant, atîta doar că nu-i definitiv, aşa că atunci cînd cineva are probleme, preferi să-i plasezi pe oameni acolo unde o să-şi vadă liniştiți de treabă, dar ăsta, Doamne sfinte!

Şi cam pînă aici a ținut bunăvoința bătrînului.

— Cînd abia ajunsese aici, anul trecut, era absolut evident că se gudura pe lîngă mine, dar asta n-a ținut mult.

Cred că am spus-o cam aşa, Macy, deşi desigur n-am notat formularea exactă:

— V-ar folosi, dumneavoastră şi universității, să angajați cu discreție pe cineva care ar putea să vă furnizeze materiale adiționale pentru „facerea de ruşine şi excluderea" domnului Trilipush, aşa cum ați formulat-o dumneavoastră? Dacă, de exemplu, ar fi descoperite anumite discrepanțe în dosarul său de la Oxford...

— Dar i-am văzut scrisorile de acreditare, toate ştampilate şi semnate şi sigilate, nu poate fi nici o îndoială.

— Documentele, profesore Terbroogan, sînt doar nişte bucăţi de hîrtie care se presupune că reprezintă adevărul. Ele nu sînt adevărul însuşi. Desigur că, în domeniul dumneavoastră de cercetare, aţi văzut documente înşelătoare, dacă nu chiar maliţioase.

N-aţi mai văzut un profesor olandez mititel aşa de fericit, domnule Macy, şi iată că aveam un nou client în cazul Davies-Caldwell-Barry-Hoyt-Marlowe-Trilipush.

Terbroogan m-a condus pe holul decorat cu statui de sfincşi şi cu fotografii de-ale lui în gropi săpate în nisip, şi l-am rugat să-mi arate biroul lui Trilipush. Acesta era o cămăruţă fără geamuri de la subsol, plină de rafturi cu cărţi şi fotografii cu arheologi şi relicve. Biroul lui Trilipush era gol, dar avea un mic teanc de scrisori care ajunseseră după plecarea lui în Egipt. Şi, chiar deasupra, ce-am văzut? Un plic destul de voluminos purtînd, în dreptul expeditorului, o adresă cunoscută şi ştampila poştei britanice. Ei, da, Macy, de la Beverly Quint al nostru: îmi ceruse adresa lui Trilipush şi probabil că se pusese pe scris în clipa în care am plecat din apartamentul său: o avertizare sau vreo reminiscenţă denunţătoare, în mod sigur o dovadă de conspiraţie în ceea ce începeam să suspectez că fusese crima săvîrşită de Trilipush împotriva lui Marlowe şi a lui Caldwell, avîndu-l complice pe piezişul Quint. Probabil că acest plic venise exact cu vaporul cu care venisem şi eu. Quint şi cu mine plutisem peste Atlantic, unul deasupra celuilalt, fără să avem habar de asta, şi acum ajunsesem la destinaţia noastră comună, la distanţă de cîţiva centimetri. Atîtea întrebări îşi puteau găsi răspunsul chiar atunci, dar fir-ar să fie, cel mai nou client îmi dădea tîrcoale, întrebîndu-mă dacă mai aveam nevoie de ceva şi uitîndu-se la mine cu o mutră din aia cum vezi din cînd în cînd în profesia noastră, Macy, privirea aia de superioritate suspicioasă, din partea cuiva care e atît de departe de realităţile murdare ale vieţii, încît nu poate face diferenţa între jegul criminalului şi pata de pe cel care a trebuit să se ia la trîntă cu criminalul, pentru a-i salva pe cei nevinovaţi. L-aş fi putut strînge de beregată pe profesor chiar atunci, cînd ţinea să respecte protocolul acela stupid, împingîndu-mă pe uşă afară cînd ar fi putut să evite atîţia paşi intermediari, poate chiar să salveze încă două

vieţi şi s-o scutească pe scumpa ta mătuşă Margaret de suferinţă. Nu, am ieşit pe uşă şi am luat-o pe hol, şi uşa a fost încuiată, iar pachetul de la Quint a rămas nedesfăcut pe biroul lui Trilipush, aşteptîndu-l să se întoarcă. Profesorul Terbroogan a răpăit sugestiv cu degetele pe clanţă şi m-a privit cum mă uitam la pachetul lui Quint prin geamul uşii. Aşa stau lucrurile, Macy: din cealaltă parte a lumii, un englezoi îngîmfat putea pur şi simplu să trimită un pachet ilicit şi să se bazeze pe protecţia unui snob universitar olandez pe care nu-l văzuse în viaţa lui! Oricare ar fi fost lucrul care i se întîmplase sărmanului Paul Caldwell – şi aveam nişte bănuieli puternice – avea să fie al naibii de greu de dezvăluit, pentru că, pe măsură ce eu îl dezvăluiam, îngîmfaţii şi filfizonii şi perverşii şi profesorii ăştia aveau să-l învăluie la loc, poate ca să ascundă ceva necurat sau poate numai pentru că le plăceau lucrurile ordonate, ceea ce însemna să nu lase un sărman muncitor australian să-şi facă treaba.

— Vă mai pot ajuta cu ceva, domnule Ferrell? mă întrebă Terbroogan cu un ton inconfundabil care însemna „Gentlemenii nu-şi citesc corespondenţa unii altora".

Nu, sigur că nu, chiar dacă gentlemenii sînt nişte criminali.

Aveam adresa lui Chester Finneran de la Terbroogan. Îmi amintesc că am stat în faţa Universităţii Harvard şi am luat un taxi. Probabil că m-am dus direct la casa acestuia, de pe celălalt mal al rîului, căci n-am alte însemnări de la întrevederi între cea avută cu Terbroogan şi cea cu Finneran, ambele notate în aceeaşi zi. Dar nu-mi amintesc nimic despre călătoria cu taxiul. Mă simt atît de rău acum, încît nu ştiu dacă voi putea continua. O să pun imediat asta la poştă.

HF

Duminică, 15 octombrie 1922

Pentru Margaret: E imediat după miezul nopţii, iubirea mea. Stau pe balcon, îi las pe chelneri să-şi facă treaba şi mă relaxez cu o fotografie de-a ta în faţa mea pe masă.

Scrisoarea ta abrupt trunchiată m-a tulburat, draga mea, nu pentru că dovedeşte medicaţia greşită, ci pentru că ştiu

că te-ai c~~hinuit să-mi ascunzi simptomele şi~~, cînd ţi-ai dat seama ce mi-ai trimis, sînt sigur că te-ai îngrijorat şi ţi-ai încordat şi mai tare nervii degeaba. Şi, desigur, cum aceasta a fost prima scrisoare care a urmat plecării mele în Egipt, starea ta emoţională plină de tristeţe probabil că deja îşi luase tributul de la corpul tău aflat încă în convalescenţă.

Eşti adorabilă, Margaret. Întotdeauna ai încercat să răzbeşti prin zilele proaste, de parcă eu n-aş fi observat diferenţa între tine sănătoasă şi bolnavă. Cînd, în cele din urmă, mi-ai mărturisit despre starea sănătăţii tale, în ziua aceea de după petrecere, ar fi trebuit să par mai surprins pentru tine. Iubita mea, îmi pare rău dacă am fost neconvingător, dar într-o zi din vara trecută, tatăl tău îmi spusese deja totul. Nu trebuie să te superi pe el. CCF e şi tatăl meu acum. Cînd i-am cerut mîna ta, a simţit că onoarea îl obligă să-i spună viitorului tău soţ toată povestea. A vrut să-mi spună ce era mai rău şi să se convingă că dragostea mea pentru tine era de nezdruncinat. CCF mi-a vorbit deschis, aşa că mult înainte de micuţa ta relatare timidă auzisem totul despre specialiştii neurologi, despre oboseala pricinuită de medicamente, despre raritatea afecţiunii tale. Am auzit, de asemenea, de prognoza excelentă pe care ai primit-o, de vindecarea ta iminentă şi certă. Şi, Margaret, îţi dau cuvîntul, n-am mai fost îngrijorat nici o clipă de atunci. Ştiu că eşti mai puternică în fiecare zi, că Inge e doar o asistentă temporară care trebuie să-ţi administreze ultima serie de medicamente şi nimic mai mult. Dacă ni se va alătura în primele zile ale căsătoriei noastre sau dacă vei fi deja, pînă atunci, vindecată complet – o va spune timpul. Pînă atunci să nu-ţi faci griji şi mai ales în nici un caz despre puterea iubirii mele pentru tine, îngerul meu.

Tatăl tău e un om cu multe faţete. Arată lumii un exterior atît de dur şi desigur că mediul său de afaceri nu-i îngăduie un altul, dar l-am văzut vorbind despre tine. L-am văzut lăsînd garda jos şi dezvăluindu-şi grija şi tandreţea din adîncuri. Am văzut cum i s-au umezit ochii cînd mi-a spus despre îngrijorarea pe care i-o provocase boala ta, şi i-am văzut hotărîrea cînd mi-a spus:

— Ralph, o să învingă chestia asta. N-ai nici un motiv să nu o consideri soţia ta sănătoasă tun, intactă.

E tată, la urma urmei, să-i dea Dumnezeu sănătate.

Deplîng pierderea propriului meu tată în fiecare zi şi ar trebui să te gîndeşti cu drag la CCF, aşa cum mă gîndesc şi eu, căci dragostea unui tată este unul dintre cele mai preţioase lucruri pe care le poţi avea.

Îmi amintesc nerăbdarea cu care îl aşteptam, în copilărie, la Trilipush Hall, cînd ştiam că tata trebuie să se întoarcă în curînd dintr-o expediţie. Era plecat de săptămîni sau chiar de luni de zile şi nu tînjeam după nimic altceva decît să mă ridice în braţele lui puternice şi să mă ţină pe genunchi în faţa şemineului cu focul duduind, şi să-mi povestească aventurile lui. Oare astăzi era ziua cînd avea să vină? Cum mă plimbam prin camerele vaste, cu ecou, ale conacului!

Ah, Trilipush Hall! Adevărate minunăţii se găseau acolo. Pereţii ticsiţi cu portrete de strămoşi rînjind de sub peruci. Nenumăratele armuri şi pădurile de halebarde, lăncii, suliţe, pereţii de arcuri neîncordate. Tapiseriile cu scene medievale de vînătoare şi baluri. Sertarul în care tata îndesa la întîmplare medaliile şi distincţiile sale militare, laolaltă cu cele ale străbunilor noştri. Relicvele aduse de tata din China, Africa, Malacca. Focul puternic duduind în şemineul înalt de trei metri – un butuc de forma unui jambon, dar cu dungi ca de zebră, cenuşii şi negre, şi fluturîndu-şi pletele lungi şi portocalii de foc – în faţa căruia mă întindeam pe burtă în singurărate şi exersam hieroglifele. În unele zile, pe geamul de est al camerei de zi vedeai cum plouă torenţial şi, exact în aceeaşi clipă, prin geamul de vest, vedeai soarele strecurîndu-se printre nori, iar eu fugeam încoace şi încolo de la un geam la altul, imaginîndu-mi că sînt în ţări diferite alături de tata, luptîndu-mă cu bandiţii în timp ce el scotea din pămînt nişte obiecte uluitoare. Priveam afară pe geam (unde şiroia ploaia sau strălucea soarele proaspăt) şi urmăream păsările de pe terenul de smarald – omniprezentul fazan şi potîrnichile supuse crescuseră şi erau prospere şi arogante în lipsa tatei, căci nu avea loc nici o vînătoare fără el. Şi tînjeam după zgomotul roţilor de căruţă în faţa casei: Oare astăzi era ziua cînd avea să se întoarcă? Camera imensă

devenea din ce în ce mai întunecată pînă cînd pe fața mea se mai vedeau doar lumina chihlimbarelor portocalii ale focului și mobilierul întunecat de lemn, gravat cu scene ale triumfurilor trilipushiene datînd încă de pe vremea Cuceririi[1], și adormeam acolo, sub carpete, ignorînd chemările servitorilor care mă căutau prin toate camerele, urcînd și coborînd scările de stejar.

Dar și cînd *venea* ziua! Cum mă repezeam la marea ușă de intrare și la aleea cu pietriș, cum mă cățăram pe caleașca lui, pe cînd era încă în mișcare, și cum se deschidea dintr-odată ușa și mă trăgea înăuntru, la el în brațe, și mă gîdila cu mustățile care miroseau a tutun și a ținuturi îndepărtate, și cum savuram zîmbetul fericit din ochii lui cînd striga:

— Ce? Ce? Ce-i asta, oare? Cine ești tu, tinere? Am lăsat în urmă un băiețel! Unde-i fiul meu? Ce-ai făcut cu Ralph, oare, derbedeule ce ești?

— Eu sînt, tati, eu sînt!

— Ce? Ralph? Chiar tu ești? Vai, te-am luat drept unul dintre muncitorii de pe moșie!

— Eu sînt, tati, eu sînt!

Luni, 16 octombrie

Jurnal: Poștă. Prînzul în oraș. Poștă. Consiliul Antichităților, ca să văd dacă s-a soluționat în regim de urgență cererea mea. Poștă. Vizită făcută unui fotograf portretist ca să-i trimit logodnicei mele un memento adecvat. Mi-am petrecut în mod util după-amiaza: am o duzină de variante frumoase pentru ea.

Seara, înapoi la hotel ca să continuu scrierea materialului înconjurător, învelișul moale, mulat, al acestei opere, în care comorile sale neprețuite vor fi purtate afară din mormînt și scoase în lumea largă.

Despre nemurire și despre „Paradoxul Mormîntului“: Atum-hadu a domnit într-o

1. Cucerirea normandă, urmînd bătăliei de la Hastings din 1066.

Marți, 17 octombrie 1922

Jurnal: Munca de pe ziua de ieri s-a terminat prematur cu un atac cumplit, răzbunător, de pîntecăraia exploratorului, cauzată de reminiscențele brutale, acide ale dizenteriei. Mi-am pierdut o jumătate de zi tratînd-o, odihnindu-mă după aceea, și perpelindu-mă, consumînd zeci de ace pe gramofonul HMV, model geamantan, pe care l-am luat cu mine în toaletă ca să fac mai tolerabilă o după-amiază de genul ăsta. Înainte să trec la continuarea treburilor de ieri, o să mă duc în oraș ca să iau micul dejun și ca să vizitez Antichitățile și poșta.

22 sept.

Salut, iubitule!

Cine-i fetița ta cuminte? Eu sînt, prințul meu. Mi-am propus să îți scriu în fiecare zi cît ești „pe teren" și mi-am respectat promisiunea solemnă. Ți-am trimis chiar azi-dimineață o scrisoare pe care am scris-o și-am sigilat-o aseară, deși nu-mi amintesc nici în ruptul capului s-o fi scris, pentru că Inge mi-a dat niște chestii foarte tari aseară ca să dorm, pentru că, după ce ai plecat, am fost supărată, deși știu că o să spui că eram pur și simplu absurdă, *dar tu ești absolutamente Eroul meu și, cînd unei fete îi pleacă Eroul din oraș, totul pare mai întunecat, nu-i așa? Și iată că îți scriu acum* din nou, *pentru că azi-dimineață am vrut să adaug ceva, dar scrisoarea de aseară era deja sigilată și pregătită, așa că i-am dat-o lui Inge chiar acum ca să fugă cu ea pînă pe Arlington Street, în timp ce eu ți-o scriu pe aceasta, și apoi am să i-o dau pe aceasta ca să fugă înapoi pînă pe Arlington Street exact în clipa în care se întoarce, pentru că e grasă și are nevoie de aer.*

Am visat ceva absolut cumplit azi-noapte. Sinceră să fiu, Inge mi-a dat aseară niște tablete pentru durere și pentru somn și am uitat să-i spun că mi le dădea după ce băusem un pahar-două. Vezi tu, aseară, sinceră să fiu, am cam șters-o

de sub nasul lui Inge, am păcălit-o straşnic. Mă urmărise atît de atent deja de atîtea zile şi era greu să ies din casă, aşa că mă simţeam teribil de plictisită, ceea ce e mai rău ca orice. Aşa că m-am furişat aseară şi m-am dus în localul lui J.P. O'Toole. Cînd m-am întors, mă aştepta îngrozitor de furioasă, aşa cum e ea cînd îi demonstrez cît de deşteaptă sînt faţă de ea, aşa că am primit chestii de durere şi de dormit de la ea (peste un pahar-două) şi poate să fie un somn tare adînc cînd le amesteci aşa. Cînd o să fim doar noi doi, aşa, gen „soţul şi soţia", o să fiu atît de încîntată să-i fac vînt lui Inge. Ştii că acum cîteva zile a avut tupeul să-mi spună că te-ai îndrăgostit de mine pentru banii lui tata? Aproape c-am plesnit-o, obrăznicătura suedeză, dar mă avea la mînă.

Desigur, chiar şi după ce termin cu ea, să nu te miri dacă rămîne să „lucreze" pentru tata. Ştiu eu unde se duce cînd eu dorm dusă. La urma urmei, nu sînt chiar aşa *o prostănacă. N-ai vrea să ai aşa o prostănacă drept soţie, nu-i aşa, englezul meu?*

Eşti fericit în Expediţia ta? Unde eşti acum, oare? Probabil încă pe mare, consultîndu-te cu căpitanul navei, arătîndu-i hărţile şi poemele faraonului tău deşucheat. Probabil că eşti înconjurat de fete din nou, ca atunci cînd te-am cunoscut. Dar să ştii că ele nu-s pentru tine, Ralphie. Numai viitoarea-ta-regină devotată e pentru tine, iar tu eşti numai pentru ea.

Tati m-a întrebat la ce ne-am gîndit în legătură cu reşedinţa noastră după Expediţie şi după nuntă, dacă vrem să trăim numai în Boston sau dacă ne mutăm în Conacul Trilipush. M-a privit cu mutra aia a lui sentimentală, mi-a spus că întotdeauna şi-a dorit să mă vadă într-un conac mare englezesc. Ce spui? Ai fi dispus să te muţi înapoi în Anglia, sau ar fi şi acum prea dureros? Am avea destui bani să renovăm conacul şi să stăm acolo? Tati e adesea cretin, dar de data asta s-ar putea să aibă mare dreptate: cred că aş fi foarte fericită în chip de doamnă englezoaică.

Bine că mi-am adus aminte: visul ăsta de azi-noapte, în ceaţa provocată de medicamente. Se petrecea doar puţin în viitor. Noi doi eram căsătoriţi. Mă simţeam atît de puternică şi de sănătoasă. Eram atît de fericiţi, şi eu nu-ţi făceam nici

un fel de probleme cu stările mele sau cu altceva. Săpăturile tale ne făcuseră miraculos de bogați, iar tu erai celebru și eram bine-veniți pretutindeni, cu absolut oricine, și tu m-ai dus în Anglia ca să fac cunoștință cu regele și cu regina. Și apoi ne-am întors acasă, și eu trebuia să nasc primul nostru copil. Ralph Chester Crawford Trilipush era o scumpete de copil, și imediat după ce s-a născut a și început să vorbească! La început eram cît se poate de mîndri, dar apoi l-am ascultat mai atenți și spunea numai cele mai cumplite înjurături, pur și simplu nu se mai oprea – cel mai abject limbaj pe care ți-l puteai imagina, și doctorii dădeau din cap și asistentele plîngeau cu sughițuri și eu nu știam ce să mai cred pentru că-mi dădeau niște pilule din ce în ce mai tari, și iarăși cădeam în somnul acela ciudat, dar înainte să mă relaxez și să adorm, m-am uitat la tine și, Ralph, tu, tu nu făceai decît să rîzi și spuneai:

— Da, da, ăsta-i băiatul meu, ăsta e.

Sincer, scrisul ăsta de scrisori e absolut extenuant, trebuie să-ți spun. Încă e al naibii de cald aici și sînt întruna adormită. Inge trebuie să se întoarcă în orice clipă, dar asta e bine, pentru că vreau să-ți trimit asta, și am nevoie și de ceva pentru durere, care e teribilă astăzi. Nu-ți poți imagina. E ca o mîncărime atît de cumplită încît îți vine să-ți smulgi capul ca să te scarpini cum trebuie. Chestiile alea pe care mi le dă Inge mă scarpină un timp, iar cînd dorm nu mă mănîncă atît de tare. Dacă mi s-ar opri cumva mîncărimea asta și dacă nu m-aș simți tot timpul atît de sinistru de obosită (iartă-mă că ți-o spun pe șleau), aș ieși și m-aș simți al naibii de bine în oraș cu prietenii sau cunoscuții. Da, da, Ralphie, ai face bine să te întorci acasă curînd, acoperit de lauri, dacă nu vrei să-mi găsesc pe altcineva care să mă ia de aici! Să nu crezi că n-aș face-o, englezule. Un american bun, curajos și puternic m-ar putea avea într-o secundă.

Dar sînt atît de obosită.

Te sărut, și te sărută și Anton și Cleopatra. Îți trimit limbuțe. Nu mai dau atîta din coadă de cînd ai plecat. Vorbesc serios. Sînt convinsă că și ei îți duc dorul la fel de tare ca și mine.

Margaret a ta

(Marți, 17 octombrie 1922, continuare)

Pentru Margaret: Draga mea. A doua scrisoare a ta a ajuns azi, călcînd grăbit pe urmele primului tău efort, şi inima mea tresaltă de recunoştinţă. Minunatul tău vis atum-haduan a fost delicios şi mi-a amintit de prima noastră întîlnire. Nu ţi-am spus niciodată la ce mă gîndeam în ziua aceea din aprilie trecut, dar amintirea mă învăluie cu dulceaţa ei aici, în singurătate.

Contribuţia mea la Discursurile pentru Perfecţionare Publică ale Societăţii Istorice din Boston fusese promovată drept o discuţie despre cultura Egiptului antic şi, deşi le promisesem organizatorilor că n-am s-o fac, de la bun început intenţionasem să citesc cu voce tare din *Dorinţă şi iluzie*. Un interpret trebuie să evalueze situaţia: mulţimea de oameni adunaţi în public nu lăsa nici un dubiu asupra principalei atracţii de pe afişele care anunţau programul serii. Deşi îmi iubesc meseria, nu eram atît de nebun încît să susţin că sute de doamne din Boston se adunaseră pentru o discuţie generică despre Egipt. Avînd în vedere că vorbitorul era nimeni altul decît traducătorul îndrăzneţ şi cu o vagă notorietate al *acelui rege scandalos*, ei bine, n-ar fi fost cinstit pentru discipolii noştri să-i privăm de cîte un catren ici şi colo, sau să nu răspundem la acele întrebări (istorice, sociologice, anatomice) care apar în mod firesc într-o discuţie despre regele nostru.

Ai idee cît de devreme în seara aceea te-am observat pentru prima dată, regina mea? Explicam tendinţa cronică din Egiptul antic către o nostalgie morbidă, o trăsătură care în mod paradoxal a apărut *devreme* în dezvoltarea ţării, o boală care s-a făcut observată în perseverenta agendă politică a egipteanului de a repune în drepturi practici religioase „devalorizate“, repetate secol după secol; în amintirile sale prosteşti şi populare ale unui vest pierdut care era cîndva o păşune verde şi bogată, plină de tauri puternici; şi în senzaţia lui recurentă că trăia în nişte vremuri corupte, care se apropiau de sfîrşit. De obicei, senzaţiile de genul ăsta erau absurde: nostalgia pentru nişte lucruri care nu existaseră

niciodată, încercarea de a restaura ceva ce era în perfectă stare, paranoia că sfîrşitul era aproape sau că standardele scăzuseră în mod primejdios. Cu toate acestea, în anumite momente dramatice, de tranziţie, cum ar fi sfîrşitul domniei lui Atum-hadu, aceste temeri deveneau brusc justificate. „La sfîrşitul vieţii sale, Atum-hadu în mod sigur îşi închipuia că Egiptul însuşi era pe cale să piară pentru totdeauna", spuneam atunci cînd te-am observat în rîndul din faţă: moţăiai, frumoasa mea, şi mi s-a părut ceva ieşit din comun, aşa că ţi-am reţinut poziţia şi, cîteva minute mai tîrziu, m-am uitat dinadins în ochii tăi cînd am recitat din Catrenul 35 (numai în Fragmentul C):

A mea va fi, a mea va fi
A mea va fi, a mea va fi
Şi mama ei şi caprele şi cele nouă surori şi
Toate ale mele vor fi pînă mă satur într-o zi.

Acesta era întotdeauna un moment care înviora atmosfera în timpul prelegerilor mele şi de obicei alegeam la întîmplare o femeie tînără care să simtă clocotul sălbatic al atenţiilor lui Atum-hadu. În acest caz, iubita mea, pur şi simplu nu mi-am dat seama ce declanşasem.

Te-am recunoscut mai tîrziu, cînd erai doar una dintre multele care se împingeau la baza scenei ca să-mi pună o ultimă întrebare pe care le fusese ruşine s-o pună în faţa întregului public sau pur şi simplu ca să-i strîngă mîna exploratorului englez. Răspundeam la întrebări şi dădeam autografe pe exemplare din *Dorinţă şi iluzie*, aşa că nu te-am băgat în seamă, dar *tu* nu ai plecat din faţă scenei, nu-i aşa? Cînd m-am uitat înapoi, erai încă acolo. Mai văzusem acest chip: femeia care auzise cîntecul regelui antic.

— Profesore Trilipush? a murmurat o voce liniştită dar sonoră. Profesore Trilipush, am fost foarte interesată de prelegerea dumneavoastră.

— Ei bine, ca să fiu cît se poate de exact, am spus, coborînd pe podea, nu pot susţine că sînt profesor deplin încă. Distincţiile tehnice la Harvard, ca în orice societate primitivă, sînt de cea mai mare importanţă.

— Bine, atunci, ai răspuns cu ochii îngustaţi şi cu colţurile gurii ridicate, nu pot susţine că am fost pe *deplin* interesată de prelegerea dumneavoastră. Unele dintre aspectele mai tehnice nu prea au reuşit să-mi capteze atenţia.

— Vai, domnişoară, se poate? interveni frumuseţea nordică de lîngă tine, toată numai sfere şi semiluni.

— Las-o baltă, Inge, spuse viitoarea mea iubită. De ce nu te duci să faci o saună?

Te-ai prezentat cu îndrăzneală şi n-am rezistat să nu citez reclamele pe care le vedeai peste tot prin Boston: „Viaţa-i mai frumoasă cînd îmbini frumuseţea cu fastul la Fabrica de Fineţuri Finneran". Dar trebuie să-ţi amintesc, ca să nu crezi vreodată răutăţile norvegiene ale lui Inge, că nu ştiam că magazinul era al familiei tale. Şi aminteşte-ţi: ai rîs, dar nu ţi-ai mărturisit legătura, aşa că mi-am închipuit că e o coincidenţă de nume. Atum-hadu era cel care trăgea sforile, draga mea, şi profitul n-a fost niciodată printre grijile lui principale.

După ce mulţimea s-a revărsat în cele din urmă pe uşă, am stat cu tine de vorbă la baza scenei şi m-am hotărît să am încredere în tine, să te testez, şi ţi-am arătat cum se scrie Atum-hadu în hieroglife. În tot acest timp, însoţitoarea ta glacială stătea pe lîngă uşa de la intrare, vorbind cu membrii Societăţii Istorice (care erau încîntaţi de mulţimea pe care o atrăseseră şi uşuraţi că poliţia nu pusese capăt evenimentului, sub acuzaţia de indecenţă). Care a fost impresia mea despre tine atunci? Ei bine, domnişoara Finneran era o tînără încîntătoare, uşor dar nu irevocabil răsfăţată, şi în mod evident puţin îmbătată de primul ei contact cu Atum-hadu. N-am fost teribil de surprins cînd mi-a spus că s-ar simţi onorată dacă aş însoţi-o la Muzeul de Artă cîndva în zilele următoare, unde ar putea avea plăcerea ca eu să-i elucidez relicvele egiptene expuse. Ah, da, să nu-i permiţi suspicioasei de Inge să rescrie istoria, draga mea. A *ta* a fost sugestia de a ne întîlni din nou, cel mai îndrăzneţ flirt al meu. De atunci am fost fiinţa ta.

Desigur, nu m-am amăgit că erai captivată de *mine*, în mod special. Nu, îmi dădeam seama că o altă femeie din

secolul XX găsise în cuvintele regelui din cea de-a XIII-a Dinastie o copleşitoare *eau de cologne*.

Draga mea, sînt blocat în Cairo, unde aştept aprobarea de la Consiliul Suprem al Antichităţilor ca să merg înainte, şi mă întreb ce faci tu exact în această clipă. Aici este 17 octombrie, ora 11.36 după-amiază. Ce mi-ar plăcea să am un instrument cu care să mă pot uita la tine în acest moment, un telescop foarte puternic. Te-aş privi fără încetare, iubita mea.

Miercuri, 18 octombrie 1922

Jurnal: Nimic la poştă. Cu patru zile înainte ca Maestrul meu al Larghetei şi susţinătorii financiari să-mi vireze telegrafic sumele care îmi vor întregi tezaurul, continuu cu achiziţionarea de provizii din pieţele şi magazinele specializate dedicate celor în poziţia mea. O zi întreagă, şi activitatea îmi mai calmează plictiseala pe care o simţeam datorită întîrzierii mele forţate. Culori, pensule, creioane, dălţi, cuţite de sculptat în lemn, lanternă electrică, pat de campanie: lista mea se umple încet cînd, pe o stradă lăturalnică liniştită, observ vitrina unui croitor. O să mai am nevoie de cîteva costume, pentru lucru şi pentru întîlniri, şi de ceva mai elegant pentru Deschiderea Oficială a Mormîntului (eveniment la care participă, de obicei, înalţi demnitari ai englezilor, francezilor, egiptenilor, poate Generalul Allenby et caetera).

Am intrat printre şiragurile de mărgele într-un spaţiu mic bine iluminat, în care un egiptean înalt era cocoşat prematur de la anii petrecuţi sub tavanul jos, şi curînd m-am trezit într-un fotoliu de răchită capitonat, sorbind dintr-o cafea de cardamom cu patronul, în timp ce doi băieţi aduceau cărucioare aurite cu materiale, unul după altul. Croitorul şi cu mine am pipăit una-alta, am discutat meritele anumitor materiale de a respinge căldura fiind totuşi plăcute privirii. Am fost suficient de impresionat de zece dintre mostre ca să comand costume (CCF ar fi plătit de zece ori mai mult în Boston) şi m-am ridicat pentru măsurători.

Oglinda triplă îmi oferea versiuni cu mine însumi văzut din stînga şi din dreapta, şi mă jucam cu ele, cu imaginea mea din profil în chiloţi, cu picioarele goale lipite, în timp ce, ghemuit lîngă mine, un servitor îmi măsura picioarele şi striga numerele unui scrib care stătea cu picioarele încrucişate pe o pernă, mînecile suflecate dezvăluindu-i nişte braţe lipsite de păr, cu venele protuberante ca o hartă în relief a deltei unui rîu, şi undeva după o perdea, ascunse privirii, auzeam şoapte de femei şi chicoteli estompate.

Un mic avans şi costumele vor fi gata într-o săptămînă, pe 25. Mers la agenţia de turism ca să amîn plecarea, făcînd rezervare pentru *Kheops*.

Şi apoi, în timp ce mă plimbam, încîntat de ultima achiziţie, gîndindu-mă la logodnica mea, am văzut, la un colţ de stradă, o scenă care m-a inspirat: un şevalet de lemn cu două scaune pliante unde turiştii puteau plăti ca să-şi vadă imaginea pictată pe o bucată de ceramică spartă destul de convingător, îmbrăcaţi în veşminte faraonice şi înconjuraţi de un talmeş-balmeş de glife. Un egiptean gras picta profilul unui băiat american, în timp ce părinţii săi priveau, rîzînd şi schimbînd comentarii despre experienţa artistului.

Ei, normal că n-am să pozez pentru o bagatelă turistică, dar un portret oficial, început înainte de deschiderea mormîntului lui Atum-hadu şi terminat după aceea, ar avea o anume atemporalitate, un reper în cariera mea, admirat pe o simeză din Boston sau Londra sau Cairo. Cu încă o săptămînă pînă la plecare, mai aveam timp. La întoarcerea la hotel, l-am rugat pe recepţioner să aranjeze astfel încît cel mai bun portretist să vină în apartamentul meu. Încep să pozez de mîine.

O seară la cinema. În sala întunecată, mestecînd stafide şi curmale, şi eu, şi băştinaşii sîntem la fel de uluiţi de filmul care rulează: un englez se luptă cu un leu, apoi intră într-un cort unde îl aşteaptă o femeie superbă, cu ochii migdalaţi. Mai tîrziu se luptă cu bandiţii şi intră într-un mormînt faraonic, unde-şi scufundă mîinile în maldăre de aur şi de bijuterii. O mumie se ridică de parcă ar fi fost în viaţă şi-l atacă pe englez, dar acesta nimiceşte momîia cu o împuşcătură de pistol.

Joi, 19 octombrie, 1922

Jurnal: Activitățile de azi au inclus două ore de meditație, în timp ce artistul și-a creionat în mare schița pe pînză. Am găsit, de asemenea, un excelent meșteșugar de valize, o bucurie autentică, care știu că l-ar fi încîntat și pe fratele meu Atum-hadu în pregătirea călătoriilor sale – pielea moale de crocodil, alama strălucitoare a încuietorilor, monograma pirogravată (*A* fiind doar 1/3 a costului lui *RMT*, desigur, dar aceasta este una dintre necesitățile regalității). Nimic la bancă astăzi, dar e normal, căci transferul e așteptat de-abia peste trei zile.

În seara aceasta mă aventurez în gălăgia unui mic cabaret unde fumul de narghilea formează *djinni* care își îmbrățișează stăpînii cu obraji bucălați, masîndu-i cu degetele. Îl urmăresc pe fumătorul de lîngă ușă: un cuib se așază în spirală în jurul capului său, ecoul stins al giulgiului de mumie al vreunui strămoș, dar de fiecare dată cînd se deschide ușa din dreapta lui, dintr-odată fumul o zbughește afară, dispare, se ridică înspre cerul de culoarea prunei, presărat cu stele. Ușa se închide și acesta începe din nou, învăluindu-se în fum din cap pînă-n picioare; ușa se deschide și niște jefuitori nevăzuți îi destramă din nou munca.

Despre nemurire și despre „Paradoxul Mormîntului": Nemurirea este, desigur, problema cea mai importantă acolo, sub nisipuri. Regii din Antichitate, țin să le amintesc cititorilor mei neavizați, împărtășeau cu toții dorința sanătoasă de a trăi de-a pururi într-o eternitate bine întreținută. Pentru a atinge această permanență personală, erau necesare două elemente:

- Conservarea rămășițelor lor fizice, puse la loc sigur pentru eternitate
- Păstrarea numelor lor, rostite la nesfîrșit de cei vii.

Margaret: M., o amintire prinde contur ca un fum care se adună în jurul capului meu: preotul din sat care apărea cînd mă îndepărtam de tata și de conac.

— Spune-mi, copile. Crezi în nemurirea sufletului?

În afară de el, nu-mi amintesc de teamă în copilăria mea, dar în cazul acestui preot, pot să invoc astăzi varietăţile şi intensităţile fricii copilăreşti pe care o simţeam cînd i se menţiona numele, cînd îi vedeam chipul de cealaltă parte a străzii (gradat înainte şi după ce mă observa), la auzul vocii sale, la atingerea mîinii sale masive, pistruiate, pe umărul meu, la mirosul respiraţiei sale, la gîndul dispoziţiilor sale aspre, schimbătoare precum vremea, şi acea teamă furnicătoare, cea mai intensă, cînd îmi făcea vreun cadou.

— Da, îngăimam eu, aproape înecîndu-mă cu bomboana oferită.

— Şi care sînt cerinţele pentru nemurirea sufletului în paradisul etern?

Se apleca înspre mine ca să-mi audă răspunsul, îşi punea urechea aproape lipită de gura mea, unde probabil că auzea cum plescăie şi crănţăne bomboana şi eu priveam adînc în acel ghioc ţepos, roşu şi iritat de la frigul iernii.

Nu încercam să-mi bat joc de el, nu la vîrsta aceea, Margaret. Nu, eram *uşurat*, pentru că ştiam răspunsul la acea întrebare! Îl citisem întîmplător chiar în acea zi, absorbit mult după lăsarea întunericului de *Regii de pe Nil* a lui Bendix (o lucrare pe care nu o mai pot aproba acum pentru cei ce studiază). Eram uşurat, uşurat şi am vorbit înainte să aud o voce slabă şi tremurătoare în creier care-mi spunea să mă opresc:

— Supravieţuirea rămăşiţelor tale şi a numelui tău. Numele tău în cronici, corpul tău în învelişul de mumie şi inima, plămînii, intestinele şi ficatul în vasele canopice. Figurine de slujnice tinere ca să te stîrnească pentru actul recreaţiei...

Vocea mea se stingea cu aceeaşi viteză cu care urechea lui îngrozitoare se retrăgea şi era înlocuită de faţa bărbierită proaspăt (cu o şuviţă roşie-maronie de sînge uscat) şi de ochii atît de albaştri, şi de peticele de piele străpunse şi tremurătoare din sprînceana lui.

Şi totuşi, de aici, bătaia care a urmat pare să nu-mi fi fost administrată mie; în schimb (în această muzică orientală de aici care probabil s-a schimbat foarte puţin de acum

3500 de ani) mi se pare că acea bătaie i-a fost administrată băiatului Atum-hadu, încă om de rînd în harababura crescîndă de pe vremea lui, realizînd încet dar cu încîntare că era înzestrat cu nişte daruri pe care nu le mai avea nimeni în jurul său, că ascensiunea lui pînă în culmea lumii (deşi lumea aceea se făcea fărîme chiar în timp ce el urca) părea inevitabilă. Dacă în ascensiunea sa i-a jignit sau a fost obligat să-i abandoneze pe cei din jurul său, preoţii nemiloşi din lumea lui, era un lucru de aşteptat, chiar savurat, savurat *chiar în bătăile însele* („De ce rîzi, canalie?“ îmi amintesc că m-a întrebat clericul meu în timp ce loviturile boxerului-transformat-în-omul-lui-Dumnezeu păreau să se năpustească şi mai abitir pe sărmanul băieţel care, cumva, deja era cel mai tare dintre cei doi).

Dar nemurirea – aceasta este tema centrală şi baza pentru ceea ce eu numesc „Paradoxul Mormîntului“ care, îmi dau seama acum, este un titlu la fel de bun pentru carte ca oricare altul. *Paradoxul Mormîntului: Atum-hadu, Ralph Trilipush şi soluţia la enigma care a rezistat trei milenii.*

Despre nemurire şi despre Paradoxul Mormîntului: Regii din Antichitate aveau nevoie de un bagaj destul de măricel pentru o călătorie reuşită în viaţa de dincolo şi, cum mare parte din acest bagaj părea pentru obişnuitul om-de-pe-Nil să fie compus din aur, bijuterii şi mobilier de lux, regele temporar mort avea în mod sigur să atragă vizitatori nedoriţi în mormîntul său privat în timp ce era în ciudata perioadă de mijloc dintre moarte şi renaştere. Mierea harnaşamentului său avea să atragă destule albine cît să-i distrugă picnicul etern şi chiar şi cadavrul. (Jefuitorii potenţiali de morminte îi întreceau considerabil la număr pe potenţialii locatari ai mormintelor, avînd în vedere că nici măcar Egiptul antic nu promitea nemurirea oricărui fermier sau oricărei spălătorese.) Astfel, regii trebuiau să aleagă între a construi, pe de-o parte, morminte arătoase dar impenetrabile şi, pe de altă parte, morminte complet ascunse.

Problema cu prima categorie: impenetrabilitatea în eternitate *nu există.* Chiar dacă arhitecţii mormîntului regal se arătau mai deştepţi decît cei mai şireţi jefuitori de morminte

vreme de 500 de ani... sînt numai 500 de ani, o picătură într-un ocean. Problema cu cea de-a doua variantă: chiar dacă regele înghite în sec şi acceptă umilinţa de a fi îngropat într-un mormînt nesemnalizat, departe de templele construite pentru îndeplinirea ritualurilor care îi vor grăbi drumul spre lumea de dincolo, chiar dacă renunţă la gîndul de a fi văzut drept genul de rege care ştie cum să organizeze o înmormîntare ca lumea şi să-şi amenajeze un mormînt arătos, toate pentru a ţine secret amplasamentul mormîntului său (cedînd un soi de nemurire pentru alta), rămîne cu o întrebare perversă: cît de secret poate fi un secret?

Căci acum, ia fiţi atenţi: arhitectul mormîntului tău în mod sigur ştie unde îţi este luxos echipatul loc temporar de odihnă şi cum se intră acolo. El, la rîndul lui, va folosi cîteva sute de muncitori şi de sclavi, cel puţin pentru a-l construi, decora şi aproviziona. Ei bine, putem rezolva problema asta, tu şi cu mine: folosim prizonieri de război şi apoi, cînd mormîntul e gata de ocupat, pur şi simplu îi ucidem pe cei care l-au făcut. Desigur acum trebuie să-i îngropăm undeva departe de locul mormîntului: cum să-i transportăm pînă acolo, vii sau morţi? Acum, cine mai ştie, cine a spus verilor să-l aştepte să se întoarcă de la muncă tîrziu în seara asta, munca din Deir el Bahri? Şi bărbaţii care, la porunca ta, i-au ucis pe prizonieri – bănuiesc ei oare de ce au făcut-o? A guiţat vreunul către un cumnat care voia bani? Incertitudinile proliferează. Cît despre arhitect, cel care îţi cunoaşte toate secretele: răsplăteşte-l! Închide-i gura cu comori, cu plăceri şi cu propria lui nemurire! Palate şi aur şi un mormînt ca lumea numai pentru el, ca să-l descurajezi să-l golească pe al tău a doua zi după ce te-ai mutat acolo. Respiri uşurat, pentru o clipă, şi apoi îţi aminteşti de mormintele prăduite ale strămoşilor tăi care îşi închipuiseră cu toţii că trăseseră plapuma peste ochii eternităţii. Gropile lor pustiite stau mărturie atunci cînd simţi nevoia să faci o plimbare în afara capitalei tale de la Teba, să cutreieri falezele şi văile în lumina lunii, să vezi exact unde mormintele lor au fost jefuite iar autorităţile, panicate, au aruncat rămăşiţele trupurilor lor şi bunurile în nişte depozite construite în grabă, aşezăminte

de grup în care femei şi bărbaţi cîndva puternici acum stau unul peste altul în mormane mototolite, încîlcite, sperînd că atunci cînd va veni ziua cea mare, Osiris o să-şi dea seama cumva care intestine sînt ale cui.

Prin urmare, să te dai în stambă nu merge. Să lucrezi pe ascuns nu merge. Următoarea noţiune firească ar fi să dotezi o necropolă de stat, protejată, Valea Regilor, în care nimeni nu încearcă discreţia şi în schimb mumiile se bazează pe cei în viaţă, bine plătiţi ca să protejeze aglomeratul, protejatul oraş al morţilor. „O să ţinem aproape", spun regii o perioadă optimistă. „O să construim liber, cu etalări nemuritoare ale bogăţiei şi puterii noastre, şi o să stăm mumificaţi, unul cu obrazul în falca sfărîmată a celuilalt, şi o să facem o instituţie, un minister guvernamental al îngrijirii şi protecţiei mormintelor. Regii care vin după noi or să-şi dea seama că menţinerea unei necropole sigure e în propriul lor interes viitor; fiecare rege va avea încredere în succesorul său, pentru că fiecare rege va şti că succesorul său, la rîndul lui, va trebui să aibă încredere în succesorul *lui* că îi va returna favoarea." O regulă de aur care să protejeze tot aurul acela subteran. „Şi tu vei avea nevoie de muritorii supuşi greşelii într-o zi, da, da, vei avea, aşa că fă asta pentru mine astăzi şi viitorul ne va ocroti pe amîndoi." Ah, doar că! Doar că nu durează mult ca prezentul să găsească revendicările pioase ale trecutului şi necesităţile ipotetice ale unui viitor îndepărtat la fel de efemere atunci cînd apar presantele nevoi prezente. Iată: pentru un guvern care are nevoie de bani pentru război sau pentru monumente, asigurarea de nemurire care străluceşte sub nisipuri începe să semene foarte mult cu un tezaur bine plasat, iar trecutul pare să se ofere voluntar să finanţeze prezentul, iar problemele legate de nemurirea viitoare a prezentului rege cheltuitor par confortabil de îndepărtate.

Dintr-odată, nemurirea ta, care contează pentru tine mai mult ca orice din întregul univers, pare îngrozitor de rarefiată, pe măsură ce îmbătrîneşti pe zi ce trece şi ţi se apropie duşmanii. Cum să aduni toate lucrurile de care ai nevoie pentru un viitor nesigur fără să pierzi nimic şi fără să atragi

înspre tine atenţia nedorită? Dilema fiecărui călător, a mea cînd mă îndrept spre sud, a regelui care se îndreaptă spre lumea de dincolo: ce să împachetez?

Trei zile pînă la transferul telegrafic.

Dansatorii de pe scena îngustă de aici îmi amintesc de un catren al lui Atum-hadu:

Atum-hadu duce în încăperile sale
Două surori ce-i plac – nişte prospături;
Prea tîrziu văd ele însă
Că iubirea unui rege produce bătături.

(Catrenul 9, Fragmentele A & C, din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* de Ralph M. Trilipush)

Ce distorsiuni căznite a făcut sărmanul Harriman ca să navigheze chiar şi prin acest fragment domol! „Comportamentul nefericit a două surori ajunge la urechile regelui", şi „camera dreptăţii lui Atoom-Hadoo", şi „dogoarea furiei regale", şi aşa mai departe, mironosiţa rănită căutîndu-şi adăpost în jurisprudenţă.

19 oct.
Cairo, într-un cabaret, tîrziu în noapte

Scumpa mea regină-în-devenire,

Tocmai am recitit scrisoarea ta din 22 septembrie, cum am făcut întruna de trei zile încoace, şi îţi văd chipul oriunde mă uit, chiar şi în acest spectacol oriental. Femeile de pe scenă îşi scot eşarfele de mătase în ritmul tamburinelor şi în gemetele viorilor şi vălurile alunecă în jos ca un parfum. Par aproape goale cînd intră pe scenă, dar apoi, chiar după ce îşi dau jos văl după văl minute în şir, aşternîndu-le în mormane pe scenă şi pe masa mea, pleacă nu mult mai nude decît erau cînd veniseră, deşi pieile de mătase pe care le-au

lepădat formează un morman mare cît o faleză din deşert care ascunde un mormînt regal.

Cairo e plin de lucruri care îmi amintesc de tine. Palmierii noaptea seamănă perfect cu un imens buchet ofilit, cum a fost cel pe care ţi l-am oferit în primăvara trecută, cînd te-ai dat jos din taxi, cu o privire distantă, de-abia recunoscîndu-mă, după ce stătusem două ore în ploaia torenţială, aşteptîndu-te. Chiar acum mi-am amintit de seara de mai în care ne-am plimbat cu bărcile în formă de lebădă din Grădina Publică şi ţi-am recitat din poezia lui Atum-hadu şi tu ai rîs:

Atum-hadu o vede întîia dată pe noua sa regină.
Inima şi trupul i se umflă şi-i tresaltă.
O să înnebunească, o să comită o crimă,
Dacă nu-i este adusă imediat, goală şi neruşinată.

Cum stăteai şi-mi zîmbeai aşa, calmă şi amuzată. Mă vedeai pe *mine*, vedeai dincolo de şocul poeziei şi al poftelor regelui şi mă vedeai pe *mine*, cel adevărat, aşa cum sînt eu. Mi-am dat seama în acea clipă ce descoperire extraordinară făcusem, mi-am dat seama, ca şi cum aş fi deschis un mormînt plin de bijuterii şi de aur sclipitor. Te-ai uitat la *mine*, şi ai văzut ce era valoros acolo şi demn de iubirea ta. Nu-i nimic îngropat pe sub nisipuri care să se compare cu primăvara trecută cu tine, cînd te-am găsit, m-am îndrăgostit de tine, te-am cucerit. Eşti aşa o fată minunată, Margaret. Eşti tot ce mi-am dorit vreodată de la o soţie.

Şi, curînd, nimic nu va mai sta în calea nunţii noastre. Te implor să aştepţi, să ai răbdare, să rămîi puternică şi sănătoasă şi să aştepţi, să mă aştepţi pe mine, să aştepţi. O să mă întorc acasă înainte să-ţi dai seama, o să te iau cu mine, o să te acopăr cu bogăţii, o să te pun într-o casă mai presus de cele mai nebuneşti vise ale tale, o să-ţi umplu zilele cu distracţie şi odihnă în proporţia pe care ţi-o doreşti. În scrisoarea ta mă întrebai unde vom locui. Ei bine, vom locui într-un palat, lîngă un rîu, sub palmieri, unde nimic nu ne va lipsi.

Regele tău,
RMT

P.S. Sper că vei privi această expresie a îngrijorării mele în lumina potrivită: mi se pare că tatăl tău se bazează prea mult pe Inge pentru vindecarea ta. Indiferent care ar fi diagnosticul, oboseala şi crizele tale ar trebui să poată fi vindecate de un doctor serios şi de nişte medicamente care să-ţi dea mai multă energie, dar, judecînd după fragmentul de scrisoare pe care mi l-ai trimis într-un delir cauzat de medicamente, se pare că ea îţi administrează substanţe care îţi *exacerbează* simptomele. Îngăduie-mi să-ţi spun că nimeni nu te cunoaşte mai bine decît mine, mai ales atunci cînd eşti deplin sănătoasă şi voioasă, iar cînd vei fi soţia mea n-o să ne zgîrcim la nici o cheltuială ca să fii consultată de cei mai buni specialişti în domeniu. Ai toată iubirea mea. Eşti regina mea.

Azilul de bătrîni Sunset on the Bayview
Sydney, Australia
24 decembrie 1954

Mai trăiesc, Macy, mai trăiesc. Deşi probabil că te-am lăsat în ceață. Încă o săptămînă de stat pe spate. A venit Crăciunul. E sezonul veseliei, cică.

Mă întreb, Macy, dacă eşti o persoană religioasă. Eu nu sînt nici pe departe, nu, mulțumesc, mi se pare prostia întruchipată. Dar e o bătrînă aici, destul de dusă cu pluta, cum sînt majoritatea, n-a vorbit de ani de zile, stă pur şi simplu şi se uită la televizor, dar mi-a spus azi-dimineață – prima oară cînd mi-a spus un cuvințel – mi-a spus că oamenii sînt judecați în viața de apoi de toate animalele care i-au văzut în lumea asta. Nu numai vacile pe care le-ai mîncat sau peştii pe care i-ai prins, nu-i „vegetariană“, nu cred, pur şi simplu animalele drăguțe care te privesc în timp ce-ți vezi de treabă, dacă înțelegi ce vreau să spun. Pisicile care te-au privit cînd erai altminteri singur. Cîinii care stau întinşi în arşiță de cealaltă parte a străzii. Păsările din afara geamului tău. Peştişorii aurii din acvariu. Toate raportează ce te-au văzut făcînd, spune ea, se întrunesc şi dezbat şi apoi hotărăsc dacă te duci în rai sau

în iad. Ce părere ai de ideea asta? Mă gîndesc la toate animalele alea cu ochii trişti cu care am fost singur, închipuindu-mi că dorm şi că oricum nu înțeleg nimic nici atunci cînd sînt treze. Foarte ciudată chestie, foarte neliniştitoare. Nu poate fi adevărată, dar ai mai auzit pe cineva s-o spună pînă acum?

Mătuşa ta Margaret, nu cred că ştii asta, atunci în '22, avea nişte căței mititei, deşi poate că ai văzut poze. Spanieli tibetani, îmi amintesc că mi-a spus că sînt, cînd am apărut la uşa unchiului tău, pe 13 octombrie 1922. Mătuşa ta a deschis uşa şi cățeluşii ăştia au început să chelălăie la mine cînd am intrat. Primul lucru pe care-l spune ea, înainte ca eu să apuc să îngaim vreo vorbă, este:

— Spanieli tibetani, foarte scumpi, extrem de *rrrrrrari*.

Cînd a spus *rari*, a scos un fel de mîrîit şi şi-a încrețit buza spre mine. Salut, iată în sfîrşit una vie, mi-am spus. Era plăcută privirii, mătuşa ta, şi evident o fată modernă de genul electric. Mă întreb dacă ți-a pomenit vreodată de mine, dacă ai avea ceva să-mi spui, nu că ar fi avut ce să-ți spună, nu mă amăgesc cu gîndul că am avut cine ştie ce efect asupra ei şi oricum nu s-ar fi dat în lături de la a întinde din cînd în cînd adevărul ca să-i iasă o poveste, asta dacă e ceva greu de crezut în hîrtiile acelea ale ei.

Unchiul dumitale, tatăl lui Margaret, era un om dintr-o bucată, un bărbat admirabil. Dur ca un crocodil, un tip înalt, cu părul lins şi dat pe spate, mi-a oferit un trabuc foarte fin. Stătea în biroul lui imens, la un birou mare şi lucios, şi mi-a arătat o reclamă la care se uita, întorcînd cartonul spre mine.

— Pentru sezonul de sărbători, spuse. Încerc să mă hotărăsc dacă s-o aprob sau nu.

Un desen cu o femeie care servea o pasăre uriaşă la cuptor pe un soi de platou imens, şi cuvintele: „Nu serviți delicii rare cu ornamente ordinare! Aveți încredere în Fabrica de Finețuri Finneran pentru tot ce aveți nevoie de sărbători! (Produsele noastre țin o eternitate, garantat!)“ Femeia din desen era mătuşa dumitale, vezi tu, pozase pentru asta.

— A durat atît de mult, suspină ea. Cel puțin n-a trebuit să țin curcanul, artistul l-a desenat mai tîrziu. Cred că era un pic cam fătălău.

— Mai atent cum vorbeşti, bombăni Finneran. Avem musafiri. Cu ce vă putem ajuta astăzi, domnule Harold Ferrell de la Trustul Internațional de Investigații Tailor, venit tocmai din Australia?

Se uită la cartea mea de vizită şi îşi răsuci între buze trabucul neaprins.

— Nu cred că am avut vreodată afaceri în Australia.

I-am spus că lucram la cazul de succesiune al unui individ australian şi că eram de părere că partenerul lui de afaceri, profesorul Trilipush, m-ar putea ajuta să-l găsesc pe moştenitorul dispărut, căci cei doi se pare că se cunoşteau din război.

— Ralphie? interveni mătuşa ta. E un pic mai mult decît un partener *de afaceri*, Harry!

Mi-a plăcut cum mi-a spus Harry din prima şi n-a mai dat înapoi.

— Domnul ăsta are treabă cu mine, Maggie, aşa că şterge-o!

Îşi ridică sprîncenele, făcu o reverență sarcastică, îşi adună cîinii şi trînti uşa în urma ei. Deja înțelegeam totul despre mătuşa dumitale, mă gîndeam eu: răsfățată, fermecătoare cînd vrea să fie, un pic snoabă-în-devenire, dar e tînără şi n-are pe nimeni care să-i arate cum se face. Banii aveau miros de nou, nu te supăra că-ți spun, Macy. Nu exista nici un majordom care să răspundă la uşă, încă era o casă locuită de oameni adevărați. Înțelege-mă: preferam asta. Îmi plăcea cum vorbeşte Finneran şi mi-a plăcut casa lui din prima clipă. Era un bărbat bogat (credeam eu), dar înțelegea totuşi ce-i conduce pe bărbații adevărați, înțelegea limitele banilor săi. Sper că te descriu acum şi pe dumneata în vila ta din New York, Macy.

— O fetişcană plină de vervă, spuse tatăl ei după ce ecoul uşii se stinse. Dar ce voia să spună era că este logodită cu profesorul Trilipush.

Era o informație ciudată pentru mine, Macy.

— E un tip ca lumea, continuă Finneran cu un ton anume. Îl cunoşti? Nu, ei bine, e un tip al naibii de în regulă. Familie englezească veche, soldat al dracu' de curajos, expert în domeniul lui. E ceva. Nu prea vezi mulți bărbați ca el, nici măcar în Anglia, îmi închipui, şi să prinzi aşa un individ în Boston şi Margaret să-i cucerească inima, sîntem o familie destul de fericită acum, domnule Ferrell.

Poate că n-am nimerit exact cuvintele acelea, dar cam asta era ideea. Aşa cum tocmai încercam să-ți explic, unchiul dumitale nu era aşa de lăcuit şi de lustruit ca soții Marlowe, dar, dacă-mi

dai voie s-o spun, ştiam că de asta era aşa de mîndru să-l aibă ginere pe Trilipush. Nici o îndoială : nunta aceasta avea să-l propulseze cîteva trepte pe scena socială din Boston.

L-am luat încetişor, i-am explicat cazul moştenirii Davies şi am întrebat dacă domnul Finneran îmi putea spune unde să-l găsesc pe profesorul Trilipush.

— Desigur, desigur.

În timp ce scotea agenda din sertarul de la birou, l-am întrebat:

— Din pură curiozitate, cum aţi ajuns să-l cunoaşteţi pe profesorul Trilipush aici, în Boston?

Mi-a spus că i l-a prezentat Margaret, l-a adus într-o zi acasă pe Trilipush, ca o fată care a cumpărat un colier drăguţ. Îl văzuse ţinînd o prelegere publică, vorbise cu el, deveniseră prieteni şi apoi chiar „îi căzuse cu tronc englezoiul".

Erau deja îndrăgostiţi atunci cînd i l-a prezentat pe Trilipush tatălui ei?

— Nu, nu, spune Finneran, l-a adus acasă ca să-mi facă *mie* o favoare. Să-l pună să-mi povestească expediţia pe care o punea la cale, pentru că ştia că eu şi cîţiva dintre partenerii mei de afaceri căutam întotdeauna posibilităţi pentru investiţii, şi Margaret era de părere că proiectul lui Ralph suna promiţător. Deşteaptă fată, la treaba asta.

Evident, „clubul monetar" al lui Finneran analizase proiectul şi hotărîse să susţină expediţia egipteană. (Macy, fii atent: Finneran a pariat bani, banii prietenilor săi, inima fiicei sale şi statutul său social pe Trilipush.)

— Tot timpul îi spuneam lui Margaret: ăsta-i un tip ca lumea şi, dacă nu mă înşel eu, se uită la tine într-un fel anume. Nu m-a crezut. De fapt, e destul de timidă, domnule Ferrell, dar eu ştiu cum stau lucrurile astea. Nu mult după ce i-am spus lui Trilipush că voiam să ne băgăm în expediţia lui, mi-a cerut mîna lui Margaret, foarte elegant, în stilul clasic englezesc.

Am fost încîntat de oportunitate, financiar vorbind. E exact genul de treabă care-i place clubului nostru: o afacere cîştigătoare, nu fără riscuri, dar sîntem protejaţi, o protecţie inclusă. Mulţumită fetiţei mele, avem şansa de a investi înainte de muzee şi bănci şi altele de genul ăsta. Oricare dintre ele ar fi sărit în schemă la o şansă de genul ăsta, mai mult ca sigur, dar noi am

fost chemați primii. Și, desigur, am văzut-o pe Maggie îndrăgostindu-se, chiar dacă nu înțelege suficient cît să-i pună un nume, și cine sînt eu să mă pun cu dragostea? Cînd o să ai o fetiță și-o să apară un tip ca ăsta, o să înțelegi, domnule Ferrell.

Nunta urma să aibă loc cît mai repede după întoarcerea lui Trilipush de la săpăturile sale.

Finneran chiar era de părere că săpăturile în Egipt erau o afacere sigură? Nu, ha-ha, sigur că nu, nu de obicei, dar în cazul ăsta existau niște împrejurări unice, niște avantaje:

— Trilipush a găsit ceva în timpul războiului, cu un prieten de-al lui, care indică un mormînt foarte plauzibil. Detaliile sînt complexe. Nu pot spune că înțeleg toată treaba științifică. Nu e chiar ca o hartă care conduce la o comoară, desigur, trebuie să știi să interpretezi dovezile istorice, asta e cheia, nu pot să pretind că mă pricep, dar Trilipush a explicat totul și ne-a convins absolut pe toți din grup că, în ceea ce privește aceste lucruri, chiar dacă nu există niciodată garanții, toate indiciile conduc la o descoperire rapidă și profitabilă.

Acum, toate informațiile acestea noi mă puneau într-o situație dificilă, o să observi și tu, dacă încetezi pentru o clipă să gîndești ca strănepotul lui și începi să gîndești din nou ca ajutorul meu, Macy. Vezi tu, știam destule ca să împiedic acea nuntă exact în acel moment: minciunile despre Oxford, întrebările despre evidențele militare, problemele cu șeful de la Harvard. Și ce-ar fi urmat dacă aruncam așa o bombă? Ei bine, îți dau un sfat, Macy: nu-i niciodată limpede cine sare în aer în situații de genul ăsta. Gîndește-te puțin, căci ar trebui să știi de-acum cum funcționează afacerea noastră. În primul rînd, aveam nevoie de răspunsuri la întrebările mele și nu puteam obține răspunsuri de la un fost-viitor-socru furios și panicat. În al doilea rînd, tu și cu mine ne ocupăm de o afacere care merge după ceasornic; nu putem trăi din vînzarea de *informații*; așa că vindem *timp*. Prin urmare, mai tîrziu în această conversație, cînd i-am propus domnului Finneran să devină noul nostru client, i-am dat de înțeles că o investigație secretă a logodnicului fiicei sale ar dura cîteva săptămîni. Și, în cele din urmă, informația (și timpul cît durează să o aduni) are valoare numai atunci cînd cumpărătorul e dispus să plătească pentru ea. Dacă începeam să-i spun adevărul lui Finneran în acea

zi, m-ar fi dat pe uşă afară, cu o falcă-n cer şi una-n pămînt. Mi-a fost clar de la bun început că Finneran nu voia să afle nimic *adevărat* despre Trilipush al lui, şi evenimentele care au urmat mi-au dovedit că aveam dreptate în această privință. Nu, am văzut limpede că Finneran ar fi plătit pentru *încurajare*. Şi un detectiv fin le furnizează clienților ceea ce au nevoie şi ceea ce sînt dispuşi să plătească. Lecție de la Ferrell: clienții mulțumiți plătesc.

În cele din urmă, între mine şi tine ca bărbați, Macy, nu voiam să provoc nici o durere, ăsta-i adevărul. Era limpede oricum că va trebui să plec în Egipt, ca să ajung la dedesubturile morții lui Caldwell şi Marlowe şi ca să-l interoghez pe Trilipush despre ei. Aşa că voiam o adresă şi un itinerar de-al lui Trilipush, atîta tot. N-aveam nimic de cîştigat în ziua aceea dacă dezvăluiam un singur cuvințel despre sodomişti englezi sau despre nişte tineri şi distinşi australieni morți în deşert în timp ce căpitanii englezi care mințeau despre educația lor se dovedeau a fi bine-mersi în Boston, cucerind inimile unor tinere femei incredibil de frumoase şi cheltuind banii oamenilor cinstiți. Nu, puteam să mă îmbarc din nou pe un vapor, cu destinația Alexandria, de această dată, peste şase zile, şi n-aveam nici un interes să-ți tulbur familia mai mult decît era necesar ca să-mi obțin informația şi ca să alung neliniştile unchiului tău contra unei taxe. Finneran mi-a dat adresa din Cairo a lui Trilipush, mi-a împrumutat un exemplar al broşurii investitorilor pentru expediție pe care să-l citesc cîtă vreme stăteam la Parker House şi ne-am strîns mîinile. I-am spus că îi voi prezenta un raport de ansamblu preliminar în cîteva zile, poate puțin mai mult.

Oare îmi doresc ca povestea familiei tale să se fi încheiat aici, Macy? O parte din mine da, ăsta-i adevărul. Dar e greu. Dacă nu l-aş fi preluat în calitate de client, dacă aş fi ieşit pe uşă, aş fi citit broşura la hotel, aş fi pus un băiat de serviciu să i-o înapoieze în locul meu, dacă aş fi plecat la New York a doua zi şi în Egipt cinci zile după aceea, ce s-ar fi terminat altfel? Sînt nişte lucruri greu de evaluat, asta-i sigur, indiferent ce spun amintirile oricui şi, în mod sigur, mi-ar plăcea să citesc orice ai mai descoperit de la moartea mătuşii tale, orice scrisori sau jurnale care m-ar ajuta să înțeleg ce mai ştii despre toată povestea asta. Dar un singur lucru *e* sigur: dacă mătuşa ta s-ar fi căsătorit cu Ralph Trilipush, o

grămadă de vieți din casa aceea s-ar fi bazat pe minciună, şi asta e mai rău ca orice. Acțiunile mele au împiedicat acest lucru. Sînt mîndru de asta. Individul care a fost atît de norocos încît să se însoare cu mătuşa ta Margaret îmi datorează în mod sigur recunoştință. Şi sînt sigur că, după o vreme, şi ea îşi aminteşte cu drag de serviciile mele. Am salvat-o, plătind un preț scump.

Prin urmare, mergeam pe holul principal şi mă pregăteam să-mi iau haina, cînd ne-a întrerupt Margaret la uşă, şi cățeluşii au început să mişune printre gleznele noastre, şi mi-a spus că vrea să-mi ofere o limonadă, că nu e politicos din partea tatei să mă dea afară fără să-mi ofere ceva, aşa că se va ocupa ea de mine acum şi mă va conduce după aceea. Tatăl ei rîde, îi face pe plac cu uşurința cu care respiră, îmi strînge mîna şi se retrage la el în birou, dar lasă uşa deschisă.

Ei bine, mătuşa dumitale avea trei stări sufleteşti, dacă-mi îngădui să fiu sincer. Am ajuns să o cunosc destul de bine în cele aproape două luni cît am stat în Boston, desfăşurîndu-mi investigațiile. Nu ştiu ce ți-o fi spus de-a lungul anilor. Nu mă autocomplimentez închipuindu-mi că i-am lăsat o amintire permanentă dar, la vremea aceea, n-aş spune că i-am fost indiferent.

Trei stări sufleteşti: după-amiezile, ca în ziua în care am întîlnit-o, era brici. Te făcea să rîzi, te fermeca, te trata ca pe o persoană fascinantă şi, desigur, era o tînără bogată (sau cel puțin aşa părea: încă nu vedeam crăpăturile astupate cu ghips din lumea tatălui ei), şi atențiile tinerelor bogate sînt într-adevăr plăcute; mă pricep destul de bine la psihologia umană ca să ştiu că asta e o lege de nestrămutat. În după-amiaza aceea, stătea în fața şemineului cu cățeluşii ei, toți trei ghemuiți unul într-altul pe un soi de canapea lungă în fața mea, şi mi-a spus:

— Acum o să bem o limonadă, iar tu poți să-mi povesteşti totul despre Australia, unde toată lumea mănîncă canguri, aşa-i?

Şi mi-a aruncat aşa o privire, ei bine, nu cred că ar fi putut rezista cineva acelei invitații. Şi, chiar dacă nu i-ai fi luat în serios naivitatea prefăcută, ai fi luat-o foarte tare în serios ca femeie, chiar dacă avea probabil doar douăzeci de ani pe atunci, poate un pic mai mult. Cîte ar fi putut să ştie despre lume la douăzeci de ani? Nimic, ți-ai închipui. Dar atunci cum putea să aibă atîta farmec?

Bogații, bogații, bogații, chiar şi cei proaspeți. Au stilul lor. Desigur, ai mai auzit refrenul ăsta, Macy, nu-i aşa?

M-a întrebat cu o privire şireată, în după-amiaza aceea, despre afacerile mele în Statele Unite, şi i-am spus foarte puțin, doar am întrebat-o dacă iubitul ei pomenise vreodată de un soldat australian pe nume Paul Caldwell. Nu, nu auzise niciodată numele ăsta. I-am povestit cîte ceva despre sărmanul Paul, iubitorul Egiptului, despre cum e viața cînd te naşti fără nici un fel de avantaj, cum avuseseră ea şi Trilipush.

— Vai, domnule Ferrell, mă faci să mă simt cumplit de prost, spuse ea, prefăcîndu-se ruşinată. Dar tati, să ştii, a venit aici fără să aibă aproape nimic, aşa că nu-i aşa cum crezi tu. De fapt, sîntem nişte oameni foarte modeşti.

A zîmbit apoi, fără pic de modestie, n-o să uit niciodată. Avea ceva anume fata asta, chiar avea.

Am întrebat-o cum îl cunoscuse pe Trilipush, cum ajunseseră să se logodească şi dacă o deranja că iau notițe.

— Da? Superb! Sinceră să fiu, mi-aş dori ca *toată lumea* să ia notițe cînd vorbesc! Păi, nu-l cunoşti pe Ralph? O, e pur şi simplu *totul*, să ştii. Indivizii pe care-i cunosc prin Boston, nu-s făcuți din acelaşi aluat, sincer. Cîțiva dintre managerii tatei s-au uitat la mine într-un fel anume, şi cîțiva din băieții cu funcții mai importante de la magazin şi mai sînt nişte jazzmeni din unele localuri în care mă duc din cînd în cînd, cînd mă lasă tati şi Inge, şi mai sînt cîțiva dintre partenerii de afaceri ai tatei, J.P. O'Toole şi alții, dar Ralph, ei bine, e dintr-o cu totul altă *lume*, de parcă ar fi scos din cărțile cu poveşti pentru *fetițe*. Toate prietenele îmi spun că trebuie să fiu în al nouălea cer. E explorator, ştii, şi dintr-o familie de exploratori, şi practic din nobilimea engleză, dar nu genul de bogătan, şi are un accent – adică, şi tu ai un accent minunat, Harry, dar e altfel. Şi e absolut singur pe lume, părinții lui au murit şi era singurul lor copil, dar are nişte prieteni minunați de la facultate, din Anglia, şi unul dintre ei, prietenul lui cel mai bun, a murit la sfîrşitul războiului, şi Ralph a fost atît de distrus încît a vrut să lase totul în urmă, chiar şi moşia personală, pe care nu are destui bani s-o întrețină, deşi poate să se întoarcă oricînd şi să se mute din nou acolo, dacă vrea, şi s-ar putea ca, pînă la urmă, să trăim acolo o vreme după nuntă. În orice caz, după război a venit

aici ca să-şi termine cartea, care a fost un mare succes, avînd în vedere, cum să spun, că e de *istorie*, şi apoi a început să predea la Harvard, care e facultatea de aici, şi chiar cea mai bună din toată America, şi acum ar prefera să trăiască în America şi să scrie şi să predea, dar după expediția asta o să aibă *tone* de bani, crede-mă, dacă ai şti despre treburile astea egiptene atîta cît ştie Ralph, trebuie să ştii unde să cauți, dar aurul pur şi simplu *zace* sub nisipuri acolo.

Treaba fascinantă cu acest mic discurs, Macy, a fost că, deşi nu credeam că-i pune la îndoială adevărul, o spunea pe aşa un ton, cu aşa un zîmbet pe buze, de parcă mi-ar fi spus că nimic nu contează *o iotă* pentru ea, cîtă vreme eram eu cu ea acolo – nu că aş fi fost eu aşa impresionant, dar o parte din şarmul ei (de după-amiază) era că nu te-ar fi făcut niciodată să crezi că propriul ei logodnic avea mai multă importanță pentru ea decît tine, oricine ai fi fost, care stăteai cu ea în acea clipă. Se poate să fi *fost* numai pentru mine, desigur, şi sînt sigur că-mi plăcea ideea că era, la vremea aceea. Te ameţea un pic, mătuşica ta.

I-am repetat întrebarea: cum îl întîlnise pe acest erou al zilelor noastre? În versiunea ei, fuseseră logodiți *înainte* să se pună problema banilor tatălui ei, înainte de întîlnirea cu investitorii, dar ştiuse că Trilipush avea să-i placă tatălui ei, iar tatăl ei susținuse cu tărie logodna, chiar dacă ea avusese nişte îndoieli la început. *Ea* avusese îndoieli?

— Ei, bine, vreau să spun că e dintr-o cu totul altă lume, poate că o chestie mititică din Boston, cum sînt eu…

Şi iată, mă gîndeam eu, cum prin falsa ei modestie, încerca să camufleze un adevăr ascuns. Mă aşteptam că se putea să fi avut nişte ezitări *întemeiate*, nişte lucruri pe care doar le simțea, dar nu le putea încă spune. Nu mă autocomplimentez într-atît încît să spun că prezența mea o ajuta să facă nişte comparații, dar era limpede că, dacă stătea de vorbă cu un individ total diferit de Trilipush, putea începe să-şi dea seama cum reacționau bărbații sinceri în prezența ei, şi în prezența femeilor în general. A adăugat:

— Şi i-am făcut tatii o favoare aducîndu-l pe Ralph în clubul lui. Vreau să spun că am apucat să i-l arăt pe Ralph înainte să-l finanțeze unul dintre muzeele mari.

Cine era sărmanul prieten, mort în război?

— A, da, un alt arheolog, cel mai bun prieten al lui de la Oxford. Ține minte numele ăsta, Harry: căpitanul Hugo St. John Marlowe. Ei bine, în timpul războiului, își luau întotdeauna permisii ca să se ducă să-și facă săpăturile, și o dată el și cu Marlowe au găsit împreună o chestie – cu nume foarte misterios, Fragmentul C – și s-au gîndit că datorită ei ar putea ghici unde e un mormînt, un mormînt absolut sigur *plin* de aur și de obiecte de artă. Urma să plece împreună să caute mormîntul, cu prima ocazie, dar apoi Ralph a fost trimis să lupte în Turcia, ceea ce a fost de-a dreptul *teribil*, în timp ce Marlowe a trebuit să rămînă în Egipt și să aștepte, ceea ce a și făcut, desigur, pentru că erau cei mai buni *amici* de la Oxford, și frați de cruce, dar o vreme, pe cînd era în Turcia, Ralph a fost despărțit de oamenii lui și, acolo în Egipt, ei și-au închipuit de fapt că a *murit*, și Ralph a trebuit să se întoarcă practic singur acasă, și pînă să ajungă el înapoi în Egipt, de fapt chiar cu cîteva zile înainte, sărmanul *Marlowe* a dispărut, dar lăsase Fragmentul C în cort, și Ralph l-a luat ca să-l pună într-un loc sigur, neștiind dacă Marlowe mai era în viață sau nu, și apoi cînd a trebuit să accepte că Marlowe murise, Ralph a vrut pur și simplu să lase în urmă toată durerea războiului, așa că a adus cu el Fragmentul C la Boston, și cu asta și-a obținut reputația științifică și a obținut o slujbă la Harvard și... of, ascultă numai cum turui întruna. Poți să-ți închipui ce efect au avut toate aventurile astea asupra unei fete naive din Boston, Harry.

Într-adevăr, puteam, dar Margaret pur și simplu nu era o fată naivă, așa că mi-a fost, de fapt, destul de greu să-mi imaginez ce efect au avut asupra ei. Își dădea seama că repetă ceva absolut ridicol? Nu-i trecuse prin cap că povestea era plină de minciuni și de imposibilități și că probabil ascundea două cadavre în faldurile ei născocite? Oameni care dispăruseră convenabil în Turcia și în Egipt? Prieteni loiali care se așteptau unul pe altul înainte să încerce să dezgroape și să împartă grămezi de aur? Hărți care duceau la comori disponibile prompt în corturile unor bărbați dispăruți? Ei i se părea că *eu* cred? Și, Macy, trebuie să subliniez că nu i-am spus nimic despre suspiciunile mele. Am fost cinstit față de clienții mei și față de cei nevinovați. Judecă-mă după asta: aș

fi putut să-l vînd pe Trilipush de o mie de ori față de mătușa ta, dar n-am făcut-o.

Dar, ca să nu existe interpretări, iată ce gîndeam *cu adevărat* și cu destulă istețime, dacă-mi permiți : dacă într-adevăr exista o comoară ascunsă într-o gaură găsită de Marlowe și de Trilipush, părea din ce în ce mai tare că Trilipush – nobilimea de țară pauperizată, cu diplome universitate falsificate – îl omorîse pe Marlowe și apoi fugise în America, pînă se mai domolea focul. Acolo a reușit să-și facă o reputație suficient de stridentă printre naivii locali ca să manipuleze niște bani cu care să se întoarcă și să-și dezgroape comoara. Iar acum, în 1922, în mod sigur nu avea să se întoarcă *niciodată* în Boston din această a doua expediție. Această fată fusese folosită, banii familiei ei fuseseră luați prin puterea manierelor lui englezești, și acum terminase cu ea. În afară de banii ei, ce altceva ar fi *putut* să vrea de la ea ? Era în mod sigur un invertit, ca Marlowe și Quint, știam asta chiar atunci, înainte să-l fi cunoscut. Atunci mi-a venit ideea : probabil că fusese iubitul din înalta societate al lui Marlowe *dinainte* de a pleca în Egipt ; probabil că Trilipush era distracția discretă a lui Marlowe încă de la Oxford, unde evident nu fusese student, doar trăise în lumea lui Marlowe, luînd banii lui Marlowe în schimbul unei afecțiuni ilicite. Așa se explicau mărturiile despre prezența lui acolo, fără existența unor dovezi oficiale. Apoi Trilipush se înrolează în război cu Marlowe în schimbul continuării remunerației și pleacă în Egipt cu acesta, unde cochetează mai departe, în stilul englezesc. Dar apoi e trimis în Turcia fără protectorul lui bogat, din păcate. Se întoarce (sau fuge, mai degrabă) din bătăliile turcești și descoperă îngrozit că, în absența lui, săracul și tînărul Paul Caldwell, îndrăgostit de Egipt, (*și australian, pe deasupra*, își spune fătălăul englez, falit dar totuși snob) a devenit obiectul nevinovat al obsesiilor amoroase ale lui Marlowe. Sau putem merge și mei departe : poate că Trilipush nici nu găsise harta care ducea la comoară împreună cu Marlowe : poată că o găsiseră Marlowe și *Caldwell*, în timp ce Trilipush era în Turcia. Trilipush, întors de la Gallipoli, surprinde perechea și, motivat de gelozie pentru Julieta lui și de lăcomie pentru descoperirea lor secretă din deșert, îi omoară și pe Marlowe, și pe Caldwell, le ascunde cadavrele și pleacă în Statele Unite. Ei bine, mă aștepta ceva treabă ca să pot dovedi toate acestea, și încă nu

înțelegeam de ce documentele sale militare fuseseră desființate, dar asta arăta cît de devreme înțelesesem deja ideile principale ale problemei, Macy, cum ți le-am explicat cînd ne-am întîlnit în seara aceea la Hotelul Parker House, după ce m-am întors de la reşedința celui mai recent client.

Victima acestei tragedii, Macy – şi mi-a fost limpede ca bună ziua dinainte de a-mi termina prima limonadă – era drăguța şi fascinanta ta mătuşă. O fată atît de dulce, de nevinovată, cu mintea sucită de un pervers criminal, folosită pentru banii familiei ei. Voiam să o ajut, Dumnezeu mi-e martor, îmi dădeam seama clar că îşi bătuse joc de ea un sodomit şi că era deja părăsită, deşi nu-şi dădea seama încă. Dacă i-aş fi spus, m-ar fi urît pentru totdeauna. Dacă aşteptam ca evenimentele să se desfăşoare în ritmul lor, avea să ajungă ținta batjocurilor înaltei societăți din Boston. Simțeam, încă de la acea primă limonadă, că am mîinile legate, că nici una dintre alternativele mele nu era bună.

A doua stare sufletească a mătuşii tale Margaret, am aflat în săptămînile care au urmat, era observabilă seara devreme. Cîteva zile mai tîrziu, mă întorceam la hotel, după ce mai vorbisem cu cîțiva profesori de la Harvard şi cu nişte studenți de-ai lui Trilipush şi, spre marea mea surpriză şi plăcere, am găsit-o pe Margaret aşteptîndu-mă în hol. Nu fusese departe de gîndurile mele de cînd o cunoscusem. Era în jur de şapte seara şi era neînsoțită.

— În seara asta, Harry, o să-ți laşi carnețelul deoparte şi o să mergem să ne *distrăm*.

Era cît se poate de plăcută în momentele acestea. În continuare te făcea să te simți cea mai importantă persoană din lume, dar nu mai era în nici un fel afectată ca gazda bogată de acasă. Nu, acum era exuberantă şi naturală, o fată cu ochii sclipitori, nerăbdătoare să vadă care era următorul lucru pe care i-l oferea viața. Avea glumele ei şi nişte replici deştepte la adresa ta, dar îți plăcea, crede-mă. M-a luat de braț şi m-a condus prin nişte zone din Boston pe care nu mi-ar fi trecut prin cap să le vizitez.

— Să nu-ți faci griji, Harry, mă descurc, n-o să ni se întîmple nimic.

M-a dus pe nişte alei unde mi-am dorit să fi avut o armă la mine, dar ea strălucea pur şi simplu în lumina difuză, zîmbea la siluetele întunecate care bîntuiau pe-acolo şi era clar că se simțea

bine şocîndu-şi prietenul din străinătate, deşi eu mi-am dat silinţa să zîmbesc tot timpul.

— Ştii, nu l-am dus *niciodată* pe Ralphie în locul ăsta şi nici nu l-aş duce. El nu s-ar adapta aşa de bine ca tine, Harry.

Îmi plăcea comparaţia.

— Hai ca toată treaba asta să fie micul nostru secret, Harry.

Îmi convenea – nici eu nu voiam să-i pomenească lui Trilipush de mine.

A apăsat un buton pe un perete fără vreun semn distinctiv dintr-o stradă întunecoasă, nici n-aş putea spune unde ne aflam. O ferestruică mică, aflată la nivelul ochilor, s-a dat la o parte, nişte ochi negri ne-au examinat, apoi ferestruica s-a închis la loc şi peretele s-a deschis, dezvăluindu-ne o petrecere zgomotoasă, un bar şi o masă de biliard, bărbaţi şi femei care dansau pe muzică jazz sau stăteau confortabil pe canapele, pe perne puse pe podea sau unii în braţele altora.

— Bine ai venit la localul lui J.P., Harry, mi-a spus ea, împingîndu-mă înăuntru.

Cu mătuşa ta, surprizele veneau una după alta. În seara aceea, a fost total fermecătoare şi mi-am cam spus că totul era pentru mine, şi-mi amintesc că m-am gîndit, în seara aceea, că dintr-un motiv sau altul găsise la mine ceva ce o atrăgea. Mi se părea că văd cum se desfăşoară un progres firesc şi nu pot spune că cineva ar fi putut da vina pe mine. Acum, desigur, aş spune că a fost doar un mic flirt. Se juca puţin cu focul, mătuşa ta, aşa e, şi nu-şi dădea seama cînd mergea prea departe, cînd trecea de o limită. Fetele de genul ăsta par întotdeauna mirate cînd îşi dau seama că oamenii nu sînt jucării, cînd oamenii nu se opresc din ceea ce fac la instrucţiunile fetei, în secunda în care i se schimbă toanele.

A adus nişte cocteiluri şi ne-am aşezat pe o canapea roşie de catifea. Nu ştiu dacă din interes pentru cazul meu sau din interesul meu personal, e greu de spus după atîta timp, dar am întrebat-o din nou despre Trilipush, fără să fiu sigur ce căutam.

— O, e un vis, spuse ea, dar uitîndu-se în tavan, fără să fie atentă în timp ce murmura : nobil englez, explorator. Un bărbat pe cinste...

Nu la tavan: se uita la un balcon întunecat care înconjura camera deasupra; apoi îşi concentră din nou atenţia jos la mine:

— Ce spuneam, Harry?

M-a tras de mînă şi am dansat pe muzica orchestrei de jazz. Am băut. Ca să fiu mai exact, eu am băut un pahar sau două, ea a băut mult mai multe. Mă bătea pe mînă şi mă lăsa să-i aprind ţigările.

— Ralph n-ar face aşa ceva, spuse ea. E foarte pedant, să ştii. Dar, Harry, tu eşti un dansator pe cinste!

Ei, lucrul acesta nu-i întru totul adevărat, dar n-am contrazis-o. Mă tem că notiţele mele sînt cam neclare aici, Macy. În perioada aceea din Boston s-a întîmplat de multe ori să uit să notez exact ce s-a spus sau la ce dată şi, stînd acum aici, uitîndu-mă la dalele verzi de beton din sala de jocuri, amintirile îmi vin disparate, ca nişte rafale necronologice de evenimente amestecate cu lucrurile care îmi amintesc că voiam să se întîmple, dar nu s-au întîmplat. O să mă străduiesc să clarific totul pentru tine.

Stau cu ea pe o canapea din localul lui J.P., clubul ăsta privat al ei, şi ea mă mîngîie pe obraz. E foarte somnoroasă şi mă văd şi pe mine, cu o mutră oarecum stînjenită. E un pic surprinzător, sper că eşti de acord, în circumstanţele astea, dar nu-mi merge la inimă mîngîierea asta. Vezi tu, mă lăsase o vreme singur pe canapea, urcase scările pînă în acel balcon – un negru uriaş care păzea scările o lăsase să treacă fără nici o problemă şi ea îl ciupise de faţa zîmbitoare în timp ce urca. Am privit-o cum a deschis o uşă fără să bată şi a intrat într-o cameră din colţul îndepărtat, care s-a dovedit a fi biroul lui J.P. O'Toole, care e proprietarul localului, după cum mi-a spus negrul. Mă întorc la canapea. Trec minutele. Cînd vine înapoi jos e ciudată, rîde prea tare. Mă uit la ochii ei şi-mi dau seama imediat unde a fost. A stat lîngă mine ore întregi, a zîmbit întruna, m-a mîngîiat pe obraz din cînd în cînd, dar n-a scos nici un cuvînt. Ascultă jelania unui bătrîn, Macy: inima mi se frîngea şi se vindeca la loc cu fiecare bătaie.

Dar într-o altă seară, pe aceeaşi canapea roşie, e exact invers, vibrează cu un soi de energie nervoasă, nefericită, explicîndu-mi că nu se căsătoreşte cu Trilipush decît pentru că tatăl ei şi-o doreşte atît de tare, dar ei nu-i pasă cîtuşi de puţin de nici unul dintre ei, nu vrea decît:

— Să fiu lăsată în pace şi să mă distrez şi eu din an în Paşti. Priorităţile, spune tati, nume bun, alianţă bună. Dar Ralph poate fi un pisălog cumplit, atîtea prostii despre Egipt te adorm, să ştii, şi ăsta-i purul adevăr. Nimeni nu poate asculta prostii despre Egipt atîta cît poate el să vorbească. Sau despre orice alt subiect. Un *pisălog*, Harry, dar aşa sînt toţi bărbaţii după o vreme. Şi tu o să te dovedeşti a fi un *pisălog*, Harry?

— Nu vrei să te măriţi cu Trilipush? am întrebat, uimit de întorsătura pe care o luau lucrurile, de felul în care această bănuială care stătuse la pîndă ieşea dintr-odată la lumină, şi dintr-odată eram gata să-i spun tot ce ştiam despre logodnicul ei, să detonez bomba asta şi să-mi încerc norocul.

— Ei, nu ştiu, spuse ea înainte să apuc să deschid gura. N-am spus asta, nu-i aşa? Hai să nu mai vorbim despre asta, ce părere ai? Nu fi *pisălog*, atîta te rog, Harry. Poţi să faci asta pentru mine? N-ar fi cel mai minunat lucru cu putinţă dacă nu te-ai dovedi a fi un pisălog insuportabil? N-ar fi super? Să ciocnim pentru asta, Harry, bine? Bine? Bine?

Aşa era, cînd se punea pe vorbit nu se mai oprea, trăncănea întruna, orice idee îi trecea prin cap i se rostogolea imediat pe gură şi se tot repeta pînă cînd avea altceva de spus sau de făcut sau cu care să-şi consume energia şi, evident, cînd rămînea în pană de cuvinte mă lua la dans. Poate că asta era cu o săptămînă sau două mai tîrziu, cînd a spus toate astea. Nu ştiu ce să-ţi spun, Macy. Probabil că m-am îndrăgostit de ea, vezi tu, sau cel puţin aşa îmi amintesc acum lucrurile. Cît despre ea? Ei bine, ştiu că era doar o fată tristă, bolnavă, cu prea multă libertate. Nu eram ceva important pentru ea, eram ceva, în mod sigur, dar nu mare lucru. Ce aş fi putut însemna pentru ea? Un bărbat din altă lume, din altă clasă, nici destul de bogat, nici destul de şic, nimic. Asta nu-i o tragedie, nicidecum, nu-i aşa?

Dar ce simţeam *atunci*, asta-i altă poveste. Poate ceva cu totul diferit. Poate că „limpezimea distanţei“ nu e nimic în comparaţie cu ceea ce a fost uitat. Poate că nu era ceva inexplicabil, aşa cum începe să arate acum, ci în schimb era *logic*, iar eu acţionam cu o claritate care ar trebui respectată, claritatea *sentimentelor*, chiar dacă nu o pot reproduce acum în cuvinte, o viaţă întreagă mai tîrziu. La urma urmei, îţi scriu din notiţe şi din amintiri şi cine ştie

ce s-a rătăcit dintre acestea. Poate că nu eram aşa un fraier cum reiese acum că eram. Poate că pur şi simplu nu-mi *amintesc* acum ceea ce *ştiam* atunci, toate motivele pentru care îndrăgostirea de mătuşa ta nu era o nebunie, toate felurile minuscule în care îmi dădea de înțeles că era posibil. Hai să acceptăm doar că voia ca eu să mă îndrăgostesc de ea, că se gîndea să rămînă cu mine, să-l părăsească pe Trilipush pentru mine, dar zilele treceau, una după alta, fără ca eu să fiu în stare să construiesc un pod peste hăul dintre noi.

Acum, de la distanța asta, pare ca un film. Îmi amintesc o zi rece, cînd îmi prelungisem şederea şi ratasem un vapor spre Alexandria, şi-mi trecea întruna prin cap gîndul că urma să se întîmple o crimă teribilă în Boston şi că numai eu o puteam împiedica. Nu doar crimele cele vechi pe care încercam să le dezvălui, ceva care se întîmpla chiar atunci şi acolo, sub nasul meu: asasinarea sufletului acestei fete, obligată să se mărite pentru poziția socială a tatălui ei, tatăl şi fiica delapidați de acest invertit englez. Mă perpeleam încercînd să țin în echilibru ceea ce ştiam, ce bănuiam, ce ar trebui să dezvălui şi ce ar trebui să ascund, cum s-o protejez, cum s-o cîştig sau ambele.

În ziua aceea rece mă duc la casa ei ca s-o văd, dar dau peste Finneran, care, cînd deschide uşa, crede că am venit la el, desigur (nu ştie că am însoțit-o pe ici pe colo), şi nu-mi trece prin cap cum să-i explic că nu-i aşa, aşa că ne ducem la el în birou şi vorbim despre Trilipush. Îi spun mai mult decît intenționasem, dar împrejurările sînt diferite, pentru că Finneran fusese deja bănuitor în legătură cu Trilipush înainte să deschid eu gura.

Cu două zile înainte, spune Finneran, primise vorbă că Trilipush era blocat în Cairo, întîrziat cu plecarea spre amplasamentul mormîntului din cauza unui obstacol birocratic de ultimă oră, şi că voia ca banii Parteneriatului să fie trimişi la Cairo, şi nu în oraşul mai apropiat de locul săpăturilor. Bine, îşi spune Finneran, gata să se execute, dar apoi profesorul Terbroogan de la Harvard tocmai i-a făcut o vizită lui Finneran, exact în aceeaşi zi rece, a venit pînă acolo special ca să-i spună lui Finneran (ca răzbunare olandeză) că Oxfordul tocmai îi confirmase telegrafic că nici un Trilipush nu a fost educat vreodată acolo şi că, după opinia lui Terbroogan,

Trilipush avea „zero la sută“ şanse să găsească ce le promisese finanţatorilor săi, întreaga expediţie fiind sortită eşecului.

— Aşa a spus, Harry. Sortită eşecului.

Finneran îşi menţine postura curajoasă, dar învîrte trabucul ăla pe buze cam repejor. Mă întreabă dacă ştiam de „zvonurile“ din Oxford.

Terbroogan nu dezvăluise faptul că îl ajutasem să dea de această informaţie (deşi mi-am amintit că acum puteam să-i trimit o factură pentru servicii prestate), dar nu mi-era ruşine de adevăr.

— Da, am bănuit, îi spun lui Finneran.

— Bine, măiculiţă Doamne! strigă el şi trabucul îi căzu pe birou. Şi ce dracu' mai bănuieşti în afară de asta? Pentru ce te-am angajat? Ca să aud lucruri de la profesori?

Finneran era îngrijorat şi era de înţeles: banii lui, fiica lui, banii prietenilor lui, posibilitatea ca, în mod foarte public, să fi susţinut un impostor. Îmi plăcea că altcineva adusese veştile proaste, căci pentru mine erau prea multe în joc ca să fiu eu cel care le aducea. Dar asta evident însemna că investigaţia mea de ansamblu „fără pericole“ despre Trilipush (care era gata în camera de hotel încă din prima mea noapte în Boston) avea să necesite cîteva zile în plus de gîndire şi de prelucrare. Poziţia mea nu făcea decît să se complice.

— O să vedem, Finneran, am spus. Hai să nu tragem concluzii pripite. Informaţiile din arhive pot fi greşite.

— Şi dacă nu sînt? Ce se alege de sentimentele sărmanei Margaret pentru omul ăsta? gemu el patetic, după ce rămăsese tăcut o vreme, încercînd să-şi alunge tendinţa de a se panica. Îl iubeşte, să ştii, Ferrell. Nu pot să mă pun în calea acestui lucru, cu Oxford sau fără Oxford.

Cu alte cuvinte, încă mai am bani de stors de la omul ăsta.

— Unde e fiica dumitale acum? îl întreb.

Şi îţi jur, Macy, bărbatul ăsta mare şi solid arată de parcă ar fi pe punctul de a plînge ca o fată. Îşi fereşte privirea, se ridică, se întoarce cu spatele la mine, îşi plimbă degetele pe o perdea.

— E ceva ce vrei să-mi spui? Investigaţiile confidenţiale sînt domeniul meu, la urma urmei.

Şi atunci unchiul dumitale s-a descărcat în faţa mea, lucru pe care îl făceau oamenii întotdeauna. Mi-a spus cum încearcă din

greu să facă ce trebuie pentru „fetița asta", dar ea bea şi a avut probleme cu – îşi mişcă buzele în gol puțin înainte să rostească de-a binelea cuvîntul – opiul, şi că de două ori a crezut că s-a vindecat. Ultima oară a internat-o într-un sanatoriu şi a plătit o căruță de bani ca s-o angajeze pe una dintre asistentele de acolo (suedeza plinuță pe care o vedeam prin casă din cînd în cînd) ca s-o îngrijească acasă şi să-i dea medicamentele care trebuie să-i reducă apetitul pentru meconiu. Dar Margaret a început să se fofileze din nou, spune Finneran, prăbuşindu-se la loc în scaunul său. Inge, asistenta, ar trebui să o supravegheze, nu să o lase să plece din casă neînsoțită, dar mai scapă de sub supravegherea ei şi acum e clar că iarăşi are probleme, şi dacă Trilipush ar afla vreodată de asta, probabil că ar anula logodna, iar Finneran pare biruit de gîndul ăsta, uitînd pentru o clipă că binecuvîntatul logodnic i-a mințit despre educația lui şi probabil despre multe altele.

A fost un spectacol grotesc, Macy. Afaceristul puternic şi bogat era pe punctul de a izbucni în plîns pentru că eşuase în tentativele lui de a-şi ține fiica prizonieră, şi asta pentru că ea suferea, mi se părea limpede, de nimic altceva decît de exuberanța tinereții şi de o logodnă dezgustătoare cu un criminal sodomit, pe care familia încercase cu disperare să-l *impresioneze*. *Ei* îl păcăliseră pe *el*, spunîndu-i că Margaret suferea de o boală rară dar curabilă, care îi cauza crize de somn, schimbări de dispoziție şi aşa mai departe (de parcă lui Trilipush i-ar fi păsat vreun pic, avînd în vedere că interesul lui pentru ea nu mergea mai departe decît conturile tatălui ei). Era cea mai pură şi mai grețoasă nebunie. Finneran nu avea nevoie de părerea mea, care ar fi fost cît se poate de simplă: salvează-ți fiica lăsînd-o în pace. O s-o omori într-un accident de escaladare socială. Şi orice englezoi idiot care refuză s-o ia de nevastă din cauza unei mici aventuri distractive merită să primească un glonț în cap. Dar nu puteam să mă întind pînă acolo, aşa că m-am oferit în schimb să o supraveghez pe Margaret, dacă el voia, să văd dacă avea într-adevăr probleme. Mi-a strîns mîna.

— E o mare uşurare pentru mine, Ferrell. Îți mulțumesc, îți mulțumesc. Nu mai ştiam la cine să apelez, spune el, de parcă ar fi fost ideea lui. E fetița mea, să ştii, nu îi vreau decît binele.

Da, normal că asta vrei. Oamenii, dragul meu Macy, sînt campioni din toate timpurile la a se preface că sînt îngrijorați pentru altcineva, cînd de fapt sînt îngrijorați doar pentru ei înşişi.

— Te poți baza pe mine, Chester. Crede-mă că o să am grijă de ea.

— Tatăl tău îşi face griji pentru tine, i-am spus în seara aceea, stînd pe o canapea în localul lui J.P., înainte ca ea să urce în balcon.

Mă gîndisem că o să rîdem amîndoi, că o să găsim amuzantă noua noastră situație, care îşi avea farmecul ei, şi că poate asta avea să conducă la o discuție blîndă despre slăbiciunile lui Trilipush, care putea conduce la...

— Harry, îmi spuse ea. Ne distrăm, nu-i aşa? E bine să am un prieten care să mă însoțească în oraş cînd drăguțul meu e plecat, aşa-i? Aşa că, te rog, Harry, te implor în genunchi: nu fi un pisălog împuțit.

Se ridică şi puse primul picior pe scară.

— De ce nu stai de vorbă cu una din fetele astea drăguțe cît lipsesc eu? îmi sugeră ea, arătînd spre una dintre tîrfele angajate de J.P. ca să-i facă pe clienții masculini să se simtă bine.

— Îți *plac* măcar fetele astea, Harry? Nu vă învață cum să stați de vorbă cu fetele, acolo, pe fundul pămîntului? Numai să nu le plictiseşti, Harry, chiar dacă astea sînt plătite să te asculte.

Vineri, 20 octombrie 1922, Hotelul Sfinxului

Margaret: Iubirea mea. La prima oră azi-dimineață, în timp ce îi pozam portretistului, un băiat mi-a adus cea mai ciudată telegramă de la tatăl tău. Efectiv, cea mai ciudată chestie. Am citit-o, fără exagerare, de peste zece ori şi apoi, în cele din urmă, pentru că simțeam cum îngrijorarea îmi afectează deja stomacul, n-am avut altă variantă decît să-l trimit acasă pe pictor. E un mesaj din zece cuvinte care a traversat un ocean, dar, se pare, şi nişte golfuri imense de confuzie: CLARIFICĂ OXFORD IMEDIAT. FERRELL SCEPTIC DE SINCERITATEA TA. DEPINDE MULT.

Zece cuvinte scoase la întîmplare dintr-o pălărie, să fie oare vreun joc obscur de salon al bogaților din Boston? Ce

vrea să spună tatăl tău, iubirea mea? E derutat în legătură cu Oxford şi vrea lămuriri. Despre existenţa sa? Despre rolul său? Ce e un ferrell şi în ce fel anume poate fi sceptic de sinceritatea mea? Un lucru e sigur: depinde mult, într-adevăr. Duminică pe 22, o să intru în banca de aici şi-o să-mi găsesc contul alimentat de creditul aranjat în prealabil care trebuie să fie transferat telegrafic din Boston pe 22 ale fiecărei luni, atîta timp cît expediţia progresează. Ei, da, depinde mult, într-adevăr. Nu e momentul pentru jocuri de societate.

Mă bazez – în dimineaţa asta mi-e mai clar ca niciodată – pe oameni de un calibru mult inferior celui la care m-aş fi aşteptat. Nu tatăl tău, desigur, draga mea, ci partenerii lui evident trăsniţi care au susţinut această aberaţie. I-am acceptat banii ca un gest pentru el, pentru că te iubesc, M. Nu pretind că n-am observat efectul pe care îl am asupra lui; snobii englezi şi mafioţii irlandezi par să-l încînte în egală măsură pe CCF, dar aş fi putut să-mi găsesc susţinători în cercuri mai onorabile, mai tradiţionale. Tu ştiai asta, şi de asta mi-ai sugerat asta în chip de cadou pentru tatăl tău. Sper din toată inima că această favoare a noastră pentru el – a mea pentru tine – să nu fie una pe care să ajung să o regret.

Destul. Dacă sînt îngrijorat acum e numai pentru că mi-am dat seama că mi se termină fondurile şi mă aştept ca ajutorul tatălui tău să ajungă în patruzeci şi opt de ore, dar în schimb el îmi trimite ghicitori. Nu o să-ţi arăt nimic din toate acestea. Se va rezolva de la sine.

Dar într-o zi voi putea să te ţin în braţe, în propria noastră casă, şi să-ţi amintesc de momentul în care am ştiut că vreau să mă însor cu tine: în mai, la numai trei sau patru săptămîni de la discursul meu ţinut la Societatea Istorică. Eşti cît se poate de sănătoasă şi mai încîntătoare decît orice lucru imaginabil în viaţa aceasta. Ne plimbăm pe malurile rîului Charles, cu imensa Inge plutind constant la zece metri în spatele nostru, mai întîi în stînga şi apoi în dreapta, ca o barcă în derivă. Cerul e învolburat şi norii îşi frîng mîinile, nerăbdători să plouă peste frumuseţea ta. Tu aluneci înainte, depăşindu-mă cînd mă aplec să-mi leg şireturile (iar Inge se

oprește la aceeași distanță respectuoasă în spatele meu, prefăcîndu-se că miroase o tufă de flori albastre), și o rază de soare iese dintre nori și pictează un fragment de rîu și rochia ta albă dintr-o singură trăsătură de penel, și, în timp ce-mi fac de lucru cu șiretul, mă uit la tine cum te apleci să mîngîi pe cap un cîine micuț de vînătoare alb cu maro, care are botul încrețit, de parcă ar zîmbi. Tocmai a alergat printr-un picnic, furînd din mers un cîrnat, evitîndu-i pe toți cei care vor să-l pedepsească și lăsînd haos în urma lui, dar cînd o vede pe *Margaret* se oprește, dă drumul capturii sale la picioarele tale și te lasă să-l scarpini sub bot, dîndu-și capul pe spate și întinzîndu-și gîtul ca să savureze afecțiunea ta. Asta a fost, dragostea mea: m-am hotărît în acea clipă să te fac consoarta mea în lumea asta și în următoarea (căci vei fi menționată în toate operele mele scrise, ceea ce îți va asigura și ție nemurirea). În acea clipă, mi te-am imaginat sculptată de marele artist Tutmes, aplecată peste malurile Nilului, întinzîndu-ți mîna cu degete lungi spre capul cel moale al solului canin Anubis.

— Am ceva urgent să te întreb, am strigat, ridicîndu-mă în picioare.

— Ce-ai spus? ai strigat tu și vîntul care s-a iscat mi-a adus vocea ta.

— Am ceva urgent să te întreb! și am început să alerg spre tine.

Surescitarea mea l-a agitat pe micuțul cîine, care a început să alerge în cerc, urlînd cel mai melodios cîntec posibil, lăsîndu-și cîrnatul în iarbă de parcă îl furase nu de foame, ci doar ca să se distreze și să facă o năzbîtie.

— Trebuie să fii regina mea, trebuie, trebuie.

— Tu o să fii cel care mă va salva? m-ai întrebat pe cînd te luam în brațe.

— Desigur. De asta sînt aici cu tine.

Au mai trecut cîteva zile pînă cînd ai sugerat clubul de investiții al tatălui tău și mi-ai spulberat mie îndoielile și împotrivirile, iar la cîteva săptămîni după aceea i-am cerut mîna ta. Și totuși astăzi sînt obligat să stau jos – mă simt de parcă mi s-ar zvîrcoli un piton în burtă – și să mă scarpin în

cap şi să încerc să descifrez telegrama asta cifrată, schimbînd zece ace la gramofonul din WC şi, pe scurt, pierzînd o zi ca să mă frămînt. Bănuiesc că toată agonia asta e cumva un tribut plătit frumuseţii şi iubirii tale, iubita mea dificilă care ne-a adus pe toţi pînă în acest punct, dar am încredere că deja îl pui la punct pe tatăl tău.

Jurnal: Găsesc, destul de greu, un oficiu de telegraf deschis şi telegrafiez la Boston pentru a confirma anumite detalii necesare pentru primul transfer telegrafic programat al Parteneriatului, avînd în vedere că resursele preliminare se diminuează şi sîntem de-abia la început.

Banca e închisă. Nu răspunde nimeni cînd bat la uşă.

Îl chem înapoi pe portretist; nu-i nimic altceva de făcut într-o zi de vineri, într-un oraş mahomedan.

TELEGRAMĂ. CAIRO CĂTRE C.C. FINNERAN, BOSTON, 20 OCT. 1922, 15.18.
UNIVERSITATEA OXFORD E ÎN ANGLIA. NU E NEVOIE DE ALTĂ LĂMURIRE ASUPRA SINCERITĂŢII MELE. NU CUNOSC FERRELL. 22 SE APROPIE. DEPINDE MULT. C3: ÎN TOT ŢINUTUL LUI ATUM-HADU NU-I BĂRBAT MAI SERIOS/CA MAESTRUL LARGHEŢII, SFATUL SĂU E DIVIN./JUR SĂ-I SCHIMB RUGINA CU AUR DREPT PRINOS/ŞI JUR CĂ, DACĂ ARE POFTĂ, ÎL LAS SĂ ÎNOATE ÎN VIN. DŞÎÎEA, LAC, 1920. RMT.

Sîmbătă, 21 octombrie 1922

Jurnal: Astăzi, fiind presat de timp şi neavînd încă nici o veste de la Consiliul Antichităţilor, le-am făcut o vizită. Căci aseară, în claritatea zbuciumată dinainte de somn, mi-a trecut prin cap că am fost păcălit să divinizez o foaie de hîrtie. Aceste fetişuri fragile, un arheolog ştie mai bine ca oricine, nu sînt cioplite în piatră. N-are nici un sens să-ţi faci un dumnezeu din aprobarea-dinainte-de-faptă, după cum obişnuia Marlowe să spună referitor la cererea de permisii. O convorbire

de la om la om cu directorul general, poate chiar un cadou şi o negociere obiectivă a ternnenilor, chiar o expresie a dispoziţiei, în numele Companiei de Explorări Mîna-lui-Atum, de a-i oferi un procent onorific din descoperirea noastră şi cu asta, ar trebui în sfîrşit să ne vedem de drum.

I-am dăruit secretarului directorului general o primă ediţie cu autograf a lucrării *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*. A fost vădit impresionat, recunoscător, a bălmăjit ceva în franceză. Am cerut c întrevedere urgentă cu directorul însuşi, ca să-i împărtăşesc ultimele mele gînduri despre mormîntul lui Atum-hadu.

— Doriţi să faceţi o schimbare a cererii dumneavoastră? mă întrebă dubiosul DuBois.

— Nu, puiule, doresc să-mi *înaintez* cererea.

Ceea ce e adevărat: sînt dispus să fac cel puţin un gest de bunăvoinţă faţă de regulile lor.

Pentru că DuBois, se pare, n-avea voie nici să clipească fără să ceară voie, s-a retras supus în încăperile directorului şi m-a lăsat pe mine să aştept lîngă biroul lui. De cîte harnaşamente li se pare acestor funcţionari administrativi că ai nevoie! „Din biroul directorului general al Consiliului Suprem al Antichităţilor." „Din biroul secretarului-şef al directorului general al Consiliului Suprem al Antichităţilor." Ceară şi sigilii, formulare de telegraf în alb, semnate şi plătite în avans. Fleacuri inutile.

Mi-am aşteptat rîndul într-unul din scaunele ţepene de piele, mi-am scos hîrtiile din servieta mea ticsită şi tocmai mi-am completat acum Jurnalul pînă în clipa de faţă. Şi aştept, sperînd că dispoziţia mea vizibilă de a mă supune regulilor lor corupte va destupa sistemul constipat.

Şi acum e mai tîrziu în aceeaşi seară şi sînt din nou la hotel, şi scriu aceste cuvinte cu mîndrie şi încîntare: astăzi l-am întîlnit şi m-am împrietenit cu unul dintre marii mei eroi, un om ale cărui profesionalism şi dedicare le respect mai presus de orice, deşi acum, din păcate, nu face decît să alerge după nişte umbre prin Valea Regilor.

Stînd şi aşteptînd hotărîrea directorului, după ce am terminat de adus la zi Jurnalul şi fără să am încă nici un semn

de la franţuzul linguşitor, am simţit preambulul ca de gelatină al unui atac de măţăraie de nivel mediu, aşa că m-am retras în încăperile cu accesorii aurite ale toaletei bărbaţilor de la Consiliul Antichităţilor. Deşi s-ar putea să te şocheze acest lucru, să ţi se pară vulgar, trebuie să te invit, Cititorule, să mi te alături acolo, în timp ce mă spăl pe mîini şi mă uit în oglindă cum culoarea revine încet pe chipul meu umed, extenuat.

Recunoscusem – din sunetele de nefericire care se armonizau cu ale mele, ridicîndu-se din cabina alăturată – un tovarăş membru al celor blestemaţi digestiv, un frate al maţului nemilos. Şi apoi, la chiuvete şi la oglinzi, pe cînd mă ridicam de la chiuveta mea cu faţa şiroind de apă călduţă şi-l înjuram pe băiatul indigen cu prosoapele care m-a şters cu încetinitorul, de mi s-a udat leoarcă gulerul de la cămaşă, am zărit, alături de imaginea mea clipind în oglindă, pe aceea a unui bărbat mai în vîrstă, cu mustaţă, care îşi săpunea mîinile absorbit. L-am recunoscut imediat: colegul meu de indigestie fusese nimeni altul decît marele Howard Carter, fostul inspector de la Antichităţi, descoperitor a nenumărate morminte şi comori, printre care se numărau cele ale lui Tutmes IV şi Mentuhotep I, în prezent bine dotatul beneficiar al interesului aristocratic în Egipt al contelui de Carnarvon, pictor, autoritate în domeniu şi mare geniu al săpăturilor, acum în pragul (e greu de crezut chiar şi acum, în timp ce scriu) celui de-al *şaselea* lung sezon de căutare fără succes a mormîntului unui rege minor din a XVIII-a Dinastie, pe baza unor dovezi total derizorii. Şase ani, cheltuind banii lui milord! Nu era defel de mirare că stomacul sărmanului om se revolta din toate puterile.

L-am studiat în oglindă: graţia cu care se mişca, ţinuta, aerul de indiferenţă autoritară. Purta un costum uşor de twill. Eram fascinat să văd, chiar în decrepitudinea lui, relaţia evidentă dintre stilul şi experienţa sa. Ca şi Marlowe, este unul dintre aceia pentru care munca pe care o fac este chemarea destinului, aşa că este vizibilă chiar şi în felul în care se spală pe mîini, în felul cum stă cu fruntea sus cu toată povara banală dar omniprezentă a propriului trup. M-am prezentat.

— Trilipush? a repetat el. Trilipush?

Se spăla pe mîini şi se uita în ochii mei reflectaţi în oglindă, cu toată egiptologia cuibărită în memoria lui, organizată şi uşor accesibilă.

— Pornograful?

Compătimirea lui pentru durerea pe care o suferisem din cauza acelui epitet cretin folosit de minţile înguste la adresa operei mele era evident în tonul plin de umor şi compasiune cu care „citase"; amîndoi ştiam că un singur cuvînt în plus pe acea temă ar fi însemnat să le acordăm ignoranţilor prea mult din timpul nostru. Întrebarea lui ironică era un „îmi pare bine", o urare de bun venit din partea unui coleg care ştia prea bine ce soiuri de invidie şi stupiditate întîlneşti uneori în lumea asta perfidă.

— A, da, chiar aşa! Şi un sclav tovarăş al nenorocitului de Intestinus cel Gros, dacă-mi permiţi îndrăzneala. Mîncarea locală nu-ţi prieşte, aşa-i, bătrîne? Sau eşti o victimă cronică, indiferent de dietă? Ăsta nu-i un continent pentru incontinenţi.

În timp ce băiatul de serviciu mă ştergea pe mîini, am observat cu interes că Howard Carter alesese să-şi ia singur prosopul. De parcă ar fi ştiut că un explorator, obişnuit cu traiul greu de pe şantier, nu-şi poate permite obişnuinţa cu luxurile dulci ale oraşului.

Am stat şi-am fumat în camera de aşteptare a directorului (chiar şi marele Carter trebuie să-şi aştepte rîndul ca să primească atenţia funcţionarilor), unde acesta a acceptat şi şi-a pus în mapă cadoul pe care i l-am dat, *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, pe care scrisesem: „Dragului meu prieten, tovarăş de suferinţă din cauza imbecililor şi a viscerelor iritate, şi mare arheolog, cu certitudine cel mai mare Egiptolog al generaţiei care apune. Cu afecţiune, la 21 octombrie 1922, în camera de aşteptare a biroului directorului Consiliului Antichităţilor, Cairo. Ralph M. Trilipush".

Calmul renumit al lui Carter, combinat cu – hai să ne imaginăm – o oarecare oboseală la gîndul de a urmări încă un sezon prada lui minoră dar imperceptibilă, după ce se împovărase cu concesionarea Văii evident secate a Regilor,

era deosebit de elegant. Stilul lui era cel al monosilabei perspicace, al sprîncenei expresive, al respirației care putea fi acordată la cele mai precise gradații ale sensului, practic al sculptării de hieroglife din fumul de țigară expirat, hieroglife care, traduse în engleză, ar fi umplut pagini întregi. Repausul lui (în special după acele îngrădiri interne care i-ar fi adus pe niște bărbați mai prejos decît noi direct la lacrimi) spunea volume întregi.

Am conversat cîteva minute despre mățăraia exploratorului, despre descoperirea de către mine a Fragmentului C, despre perspectivele mele de găsire a mormîntului lui Atum-hadu, despre propriile sale perspective de succes în Vale. Am discutat despre Oxford, despre copilăria mea în Kent, despre cariera mea militară, despre Atum-hadu.

— Gardiner a avut niște cuvinte destul de alese despre traducerile tale rimate, mă tachină Carter, dînd din cap dezaprobator la adresa filologului necinstit și tîmpit care recenzase *Dorință și iluzie* în *Cronicile egiptologiei* drept „stînjenitoare pentru profani și dureroasă pentru specialiști".

— Amuzant, nu-i așa? Și, că tot veni vorba: vreau să te întreb, Howard, ce părere ai despre cei care chiar și în clipa de față încă mai au dubii că Atum-hadu...

— O! Domniul Cahteh! Ne cerem scuze de așteptatul dumneavoastră din adîncul sincer a inimii noastre!

Și din biroul directorului iese micul secretar, dînd pe dinafară de admirație și de scuze.

— V-ați întors de la vila din Gurna? Nu ne așteptam la vizita dumneavoastră, dar ce plăcere deosebită să vă vedem!

Și alte lingușiri de genul ăsta, la care eu și Carter am dat ochii peste cap.

— Ce? E și Carter acolo? Trimite-l înăuntru imediat! dudui o voce din biroul directorului, ilustrînd limpede preferința tipică a birocratului de a avea de-a face mai degrabă cu tăciunii neamenințători ai succesului apus decît cu focul duduind al promisiunii zilei de azi. Ținuta lui Carter, chiar și pe parcursul celor cîțiva pași de la scaunul pe care stătuse pînă la ușa directorului, a fost foarte impresionantă. Dacă aș fi fost încă tînăr și maleabil, aș fi căutat să-l imit:

convingerea sa nerostită dar fără echivoc că toate lucrurile importante erau cumva prea complicate pentru înţelegerea profanului, dar că singura necesitate era o intenţie clară şi că o simplitate relaxată avea să dea întotdeauna rezultate. Deşi probabil nici *rezultatele* nu sînt totul (şase sezoane, la urma urmei) şi să te comporţi de parcă rezultatele *ar fi* totul înseamnă să te chinui pentru ceva ilegitim sau murdar. Mai degrabă, stilul său sugerează că ar trebui să te comporţi de parcă ai accepta că succesul este adesea dincolo de controlul tău şi – se pare că am dificultăţi în a descrie exact efectul pe care îl are Carter – te face să te simţi mărunt, i-am auzit şi pe alţii spunînd, de parcă ştie mai mult decît tine, dar nu se simte nici superior, nici apologetic pentru asta, ci doar vrea, atîta timp cît te afli în prezenţa lui, să nu te simţi nici inferior, nici mîhnit, ci să te chinui, ca şi el, nu pentru lucrurile meschine, ci numai pentru o anumită măreţie, imposibil de definit, şi să faci asta cu exact acelaşi gen de calm detaşat dar distins ca al lui. Şi să nu pomeneşti de nimic din toate acestea cu voce tare.

Făcîndu-mi un semn din cap pentru a încuviinţa nedreptatea de a fi fost primit înaintea mea, Carter se îndepărtă. Înainte să intre în biroul directorului, am făcut planuri să luăm masa adesea împreună, mai tîrziu, în susul fluviului la Teba, în timpul sezonului de săpături, şi a complimentat din nou *Dorinţă şi iluzie.*

DuBois m-a informat că directorul general avea să fie ocupat pentru restul zilei şi să „revin în altă vreme".

Duminică, 22 octombrie 1922

Jurnal. Planuri logistice: Vizită la bancă, unde e deschis, dar duminică, desigur, e zi liberă în America. Aşa că, mîine, de îndată ce intră creditul, prima grijă va fi să aranjez închirierea unei vile în sud, ideal lîngă Gurna. Programat prînzul mîine cu un agent. Pun la punct programul, încep să împachetez. Greu de hotărît care gramofoane să le iau în sud la vilă şi pentru şantier. Pe de-o parte, Victrola XVII este o

piesă excelentă de salon şi umple în mod corespunzător o cameră. Modelul Edison Audiogram 3 este foarte mic, bun într-un dormitor, ca să te ajute să adormi. În funcţie de cît va fi de uşor să le transport între vilă şi mormîntul lui Atum-hadu, aş putea să aduc modelul Columbia Favorite. Dar puterea şi volumul modelului XVII ar fi ideale să redea o muzică inspiratoare pentru oamenii mei şi pentru mine. Cîntece populare. Şlagăre militare vechi.

Dar, aşa cum mi-a amintit Carter ieri, cea mai mare încîntare atunci cînd sapi este să auzi cîntecele de lucru ale bărbaţilor, melodiile simple pe care le cîntă aceşti oameni simpli ca să-şi ţină minţile ocupate în timp ce scobesc mai departe, neinteresaţi de căutarea în sine, iar cel mai dulce sunet dintre toate este tăcerea care cade magic peste tot şi dintr-odată atunci cînd unul dintre ei dezgroapă ceva. Carter vorbea de acea tăcere cu un extaz nostalgic în privire.

Luni, 23 octombrie 1922

Jurnal: La bancă, la prima oră, dar există un soi de întîrziere. Directorul băncii mă întreabă dacă sînt „absolut sigur de detaliile aranjamentelor mele financiare". Sînt gata să-l pocnesc, cum stă şi se uită în sus la mine de după ochelarii ăia ridicoli, un englez din ăla care, în căldura tropicală, nu se bronzează şi nu înfloreşte, nu transpiră cu pasiune, ci se zbîrceşte, ca un fruct scofîlcit de soare, deshidratat şi atîrnîndu-se de cifrele şi de protocoalele lui, singurele lucruri care-l pot salva de la dezintegrarea totală.

Nu-i nimic. Întîrzierile din sistemul financiar modern fac parte din obstacolele inevitabile ce se ivesc în drumul nostru. Dacă sarcina noastră ar fi fost uşoară, oricine ar fi putut s-o ducă la capăt, iar nemurirea ar fi fost o onoare ieftină.

Am luat prînzul la Clubul Exploratorilor din Cairo şi trebuie să recunosc că am fost destul de copleşit cînd am văzut în ce companie sper să fiu într-o bună zi. Clădirea a fost club de ofiţeri în timpul războiului. Auzisem de transformarea ei şi mă aşteptasem vag la un tribut destul de grosolan şi

amuzant către părinţii egiptologiei şi ai săpăturilor arheologice, probabil ceva care să-i sensibilizeze pe turiştii americani sau, şi mai practic, un loc de întîlnire frumos decorat, în care arheologii pauperizaţi puteau discret să se împerecheze cu viitori patroni plini de bani, fie ei reprezentanţi ai muzeelor americane prost aprovizionate dar bine dotate financiar sau lorzi englezi plictisiţi şi smintiţi, în cel mai bun caz suferind de psihoze traumatice de pe urma războiului sau narcoleptici, făcîndu-şi vînt cu cecuri gata semnate.

Dar nu, am găsit cu totul altceva, o mică vanitate a consulilor generali francez şi britanic probabil, dar una care a avut un efect considerabil asupra mea, de parcă îmi era înfăţişată o panoramă strălucitoare a viitorului meu. În clădirea de gresie, cu coloane – care, la prima vedere, arăta ca o bancă –, intrai într-un hol din lemn întunecat pe covoare roşii ca sîngele, unde lămpile cu gaz sîsîiau ca nişte cobre în globuri de lapislazuli şi cristal. Nişte fesuri plutitoare mi-au luat hainele şi apoi am rămas singur-cuc, potrivindu-mi butonii şi cravata în lumina difuză, sub privirile atente ale galeriei de portrete ale unor bărbaţi care mă precedaseră, fiecare lăsîndu-şi în nisipuri urmele mari, de neşters. În stînga oglinzii în care îmi puteam privi propriul chip stătea bătrînul Henry Salt, ale cărui memorii le-am devorat în copilărie. Alături era ajutorul muşchiulos al lui Salt, Belzoni, fostul circar, care deschisese templul de la Abu Simbel. Apoi privirea pe jumătate nebună, hipnotică, a lui Fouéré, despre care se spunea că avusese un harem, cu deplina binecuvîntare a guvernului francez, pentru că îl ţinea mai productiv în preocuparea (din acceptata Epocă de Aur) de a despacheta mumii pentru inelele lor de aur. Următoarea pînză îl înfăţişa pe Champollion, cu guler alb, cu gîtul ţeapăn şi cu ochii puţin încrucişaţi, de parcă efortul de a descifra Piatra din Rosetta îi răsucise privirea şi minţile ca un şarpe încolăcit. Şi mai atîrnau acolo mulţi alţii, dintre care aproape toţi abandonaseră sau muriseră spunînd lumii că nu mai rămăsese nimic sub nisipurile Egiptului; ultimele lucruri fuseseră găsite de ei. Şi fiecare fusese contrazis de

individul îndrăzneț care îi urmase, care la rîndul lui spusese că el era ultimul, care la rîndul... și așa mai departe.

Stăteam printre aceste picturi și propriul meu chip oglindit atîrna egal printre ele. Am zărit imaginea reflectată a lui Carter deasupra umărului meu.

— Sal'tare, Trilipush, spuse pictura, atît de tare încît, dacă n-aș fi fost singur, mi-aș fi întrebat însoțitorul dacă n-a auzit-o și el.

O fantasmă prostească, dar am înțeles imediat sensul acestei vedenii nebune, excesul unei imaginații ținută prea multă vreme în cușca orașului și a corupției hotelurilor și cluburilor: auzeam panteonul urîndu-mi bun venit în rîndurile sale.

Peste măsură de încîntat, m-am retras în sufragerie ca să-l caut pe cel cu care aveam să iau prînzul, printre mesele pline de personal consular mucegăit. Urîciosul *maître d'hôtel* m-ar fi trimis la biroul de înregistrare a membrilor înainte de a-mi da o masă, dar însoțitorul meu a ajuns în ultimul moment și am fost curînd așezați; apoi m-am apucat să studiez fotografiile sale cu vile de pe malul Nilului.

Cîteva clipe mai tîrziu, Carter în carne și oase a intrat în restaurant și a trecut pe lîngă masa mea, îmbrăcat, ca în portret, în gabardină subțire; s-a uitat ciudat la mine, clătinînd din cap așa cum face el.

— A, te simți mai bine, nu-i așa, Trilipush?

— Da, mult mai bine, bătrîne. Evit produsele lactate mai *recherché* și tot ce se trage de la prietena noastră capra, dar în rest nimic nu mă poate ține departe de nisipuri, mulțumesc.

S-a uitat la cîteva dintre pozele de pe masă ale agentului imobiliar.

— O să fim vecini, i-am spus colegului meu, și acesta și-a exprimat plăcerea la auzul veștii.

În cele din urmă, încrezător în CCF și în Parteneriat, m-am decis asupra unei case mari dintr-o suburbie izolată a Luxorului, pe malul de est al Nilului însă, aproape de punctul în care feribotul traversează spre malul de vest și spre drumul care duce la Deir el Bahri. Am semnat un contract

de închiriere pentru cinci săptămîni, cu posibilitatea de a-l reînnoi lunar după aceea. Pînă atunci, s-ar putea să fie mai logică achiziţionarea unei case, dar deocamdată sîntem precauţi pe măsură ce ne apropiem de pradă. Am plătit avansul din propriile mele resurse. Plăţile următoare în contul chiriei vor trebui să aştepte venirea transferului bancar.

Nimic la bancă, nimic la poştă.

Întors la hotel. După experienţa de la Clubul Exploratorilor, e necesară urgent o şedinţă lungă cu portretistul, înainte de plecarea mea spre sud, preconizată joi.

Marţi, 24 octombrie 1922

Nici o veste la bancă. De ce nu s-a asigurat M. că exact acest lucru nu se întîmplă? Nu cred că-i absurd să mă aştept că îşi va asuma responsabilitatea pentru ceea ce a început, pentru bogăţia pe care mi-a fluturat-o sub nas ca pe nişte văluri.

Uşa de la Consiliul Antichităţilor încă impenetrabilă.

Nimic la poştă. Telegramă lui CCF ca să-i amintesc că ne grăbim.

N-o să neg că eram destul de derutat, chiar rănit. Mătuşa ta mă tachina fără milă. În unele zile (cele în care eram în toate minţile, îmi spun acum) hotăram că cel mai bine era să plec din Boston repede, dar cînd îi spuneam că mi-am făcut rezervare pe vapor, se bosumfla şi-mi spunea:

— Nu, cum poţi să mă laşi singură, să n-am cu cine să mă distrez?

Îmi schimbam planurile ca să rămîn, şi data viitoare cînd ne întîlneam, cu un buchet pentru ea în mîinile mele tremurătoare, mă întreba sarcastică de ce naiba nu plecasem încă în Egipt. Cînd nu o găseam, mă trezeam că hoinăresc prin Boston (un oraş foarte, foarte îndepărtat de casă), incapabil să-mi dau seama cum să înaintez cu investigaţiile mele împotmolite sau ce să scriu pentru Finneran, aşa că mă duceam şi-mi făceam altă rezervare

pe ruta New York-Alexandria, pe care desigur că nu o foloseam. Mă convingeam că numeroşii mei clienți, precum şi întorsăturile cazului meu aveau nevoie de prezența mea în Boston. Şi poate că nu-l voia pe Trilipush, aproape că-mi spusese, parcă. Şi tu rîzi de mine, Macy? Bine, hai, rîzi cît vrei.

Mă duceam la Finneran şi-i spuneam că o supraveghez pe Margaret (nu vorbeam niciodată de serile noastre la localul lui J.P., desigur, şi de asta nici nu îi luam nici un ban ca să am grijă de ea, n-ar fi fost corect). Încercam să-l fac să vadă limpede situația fără să trebuiască eu să i-o spun pe şleau, dar n-avea de gînd să vadă sau să pună singur lucrurile la punct. De fapt, mă duceam acolo numai pentru că speram să fie ea acasă. Cîteodată era, şi gazda fermecătoare îmi oferea limonadă în salon şi îşi mîngîia cîinii, şi stăteam tăcuți, şi ea rîdea de mine pentru că nu mai ştiam ce să spun fără să dezvălui vreun secret – de-al ei față de tatăl ei, de-al lui Trilipush față de ea, de-al tatălui ei față de ea sau, desigur, de-al meu, care era cel mai dureros pentru mine de păstrat. Şi se uita la mine în chinul meu de după-amiază şi-mi spunea:

— Harry, devii din ce în ce mai tăcut. Încearcă, te rog, să fii amuzant, nu poți? Nu mi-ai promis cîndva că n-o să mă plictiseşti? Nu *suport* bărbații care-şi încalcă promisiunile.

Şi totuşi apărea la mine la hotel (unde era sigură că mă găseşte aşteptînd-o şi sperînd) şi mă lua să petrecem serile la localul lui J.P.

Apoi, într-o după-amiază, Finneran m-a căutat la hotel şi m-a invitat la el ca să se „consulte cu mine, pentru că eu eram genul care înțelege situațiile complexe". Tocmai primise o telegramă de la Trilipush: bravul explorator se muta din Cairo la locul excavației din deşertul sudic şi avea nevoie ca banii investitorilor să-i fie transferați telegrafic imediat, la banca din Egipt. Se pare că Finneran, în timp ce analizase afacerea cu Oxford-ul, amînase trimiterea banilor la care se înțeleseseră, dar acum îmi dădeam seama că şocul Oxford-ului se consumase. Era limpede: Finneran se înmuia. Pur şi simplu voia de la mine să-i spun că Trilipush era, la urma urmei, de încredere. N-avea nevoie de sfatul meu, nici pe departe. Nu, voia să îl mint, simplu ca bună ziua, şi să-l țin de mînă în timp ce o făceam.

— Margaret chiar îl iubeşte pe individul ăsta, spuse el, de parcă acest lucru, chiar dacă ar fi fost adevărat, ar fi putut justifica vreo acţiune, alta decît să-i ajusteze medicaţia. Şi investitorii îşi pun baza în el. Şi în mine.

Cînd îşi învîrte trabucul şi e ca o piele de crocodil peste un cartilaj de rechin, un adevărat căpitan de afaceri care dă ordine, cînd mă întrebă patetic pe *mine* (în nici un caz un prieten apropiat sau un jucător imparţial) ce ar trebui să facă. Cînd se înfurie, cînd pare derutat, cînd vorbeşte singur:

— Atîrnă foarte multe lucruri de investiţia asta, murmură el. Ăsta-i cel mai bun moment să trimiţi banii unde nu trebuie. Dar, dacă vrei răsplata, nu poţi să eziţi la început. Dacă te angajezi, nu poţi să-i legi mîinile unui om cînd vrea cîţiva dolari.

În acea clipă, mi-a trecut prin cap gîndul că Trilipush avea la mînă întreaga familie Finneran. Nici măcar nu era nevoie să *existe* o comoară îngropată!

Nebunia acestei familii (nu te supăra, Macy) mă făcea să mă simt ca o cloşcă bătrînă: mă gîndeam la fiica lui de-acolo din salon, la umilinţa ei atunci cînd Trilipush nu avea să se mai întoarcă, atunci cînd toată înalta societate din Boston avea să afle că fusese logodită cu un impostor şi un criminal, şi că *el* o părăsise pe *ea*. Cu cît Finneran îl plătea mai mult pe Trilipush, cu atît mai îndepărtată avea să fie ziua în care vor afla, pînă cînd, în cele din urmă, Trilipush avea să dispară fără nici o vorbă, probabil după ce va fi luat suficient din banii lui Finneran ca să-şi renoveze proprietăţile din Kent, banii lui Finneran făcînd casă bună cu numele vechi al lui Trilipush. Şi, cînd venea ziua aceea, cine ar mai fi vrut-o pe Margaret după toate acestea? Eu, îmi dădeam acum seama, limpede ca bună ziua. Eu.

Am fost blînd cu Finneran. I-am spus că sînt de părere că Trilipush „*s-ar putea* să nu fie o investiţie înţeleaptă, dovezile erau clar amestecate". A luat-o cum trebuie. Aşa că am înaintat, pe vîrfuri: poate că, dacă lui Finneran îi păsa într-adevăr de sănătatea şi de fericirea lui Margaret, existau alţi bărbaţi care puteau avea grijă de ea mai bine decît acest englez. Erau prea multe riscuri legate de un bărbat care deja se arătase a fi de un caracter îndoielnic, luînd în considerare veştile de la Oxford. I-am spus că investigaţia mea avea să mai dureze, dar că probabil ar fi fost mai

bine ca el să-i caute un bărbat care îşi dovedise onestitatea, chiar dacă nu era un nobil englez pauperizat. Finneran s-a uitat la mine atent, mai calm acum, părînd, am crezut eu, să mă înțeleagă. A încuviințat din cap, mi-a mulțumit pentru timpul pe care i-l acordasem şi a spus că va lua în considerare cuvintele mele. Dar ea va face oare la fel?

Faptul că folosea opiul era într-adevăr îngrijorător, eram conştient de asta. Nu eram chiar atît de orbit de ea şi îți scriu acum, Macy, aşa cum ți-am spus, fără părere de rău şi fără să îndulcesc adevărul. Bănuiesc că, la vremea la care s-a căsătorit cu unchiul tău, se eliberase de aceste dependențe ale tinereții. Dar în octombrie şi în noiembrie '22 era dependentă. Nu ştiu cum şi-l administra, dar de procurat îl procura de la obscurul J.P. O'Toole, sus acolo pe pasarelă. Şi cînd cobora din nou la canapeaua pe care stăteam unul lîngă altul, cu ochii mari şi cu pupilele mici, ştiam că era departe.

— Harry, dragă, ce ciudat arăți. De ce nu vii niciodată cu mine? O să vii, dragule?

Nu m-am dus niciodată.

— Eu trăiesc milioane de ani în timp ce tu trăieşti doar seara asta, mi-a spus o dată în timp ce se îndepărta plutind.

Era ceva ce citise într-o carte, cred eu.

— Milioane de ani, Harry. Nu vrei să fii interesant şi să mi te alături pentru milioane de ani? Poți să-ți închipui că noi doi intrăm în eternitate împreună, bărbat şi femeie, două corpuri contopite pentru milioane de ani?

Sînt mîndru, Macy, mîndru de ceea ce făceam pentru mătuşa ta cînd era în starea asta. O protejam, aşa cum şi-ar fi dorit tatăl ei. Faptele arată cine a fost gentlemanul, dintre sărmanul muncitor australian şi englezoiul pompos. Stăteam în localul lui O'Toole, atîta cît era nevoie, şi aşteptam ca mătuşa ta să se întoarcă din voiajele ei de milioane de ani, o țineam de mînă cînd adormea sau o mîngîiam pe păr şi pe frunte. Cînd mi se alătura din nou mie, muritorului de rînd, mă asiguram că ajunge acasă în siguranță şi în taină. Da, repet, eram îngrijorat în legătură cu opiul, dar pentru mine era doar o parte din ea şi, cînd îmi spunea în celelalte stări sufleteşti ale ei, din timpul zilei, că era doar o jucărie pentru ea, cu care se juca după bunul plac şi care în nici un caz nu

merita să-i fie menționată tatălui ei copleşit de impozite, n-aveam putere să mă îndoiesc. Şi, privind acum în urmă, e clar că avea dreptate. Cum altfel ar fi putut să se mărite cu unchiul tău şi să trăiască o viață fericită?

Miercuri, 25 octombrie 1922

Jurnal: Astăzi, băiatul de serviciu mi-a adus un suvenir demn de nişte cerneală în jurnalul meu, un mic pliant cu programul farsei birocratice a erei noastre depravate, în care cu toţii trebuie să ne acceptăm rolurile, deşi sîntem distribuiţi la întîmplare.

Domnule Trilipush,

Doresc să clarific că, în prezentele împrejurări, totalitatea zonei Deir el Bahri, aşa cum este ea conturată pe harta alăturată, urmează să fie concesionată exclusiv profesorului Winlock şi Muzeului Metropolitan. Cererea dumneavoastră a fost înregistrată şi analizată cum se cuvine. De îndată ce va interveni o schimbare în statutul concesionării către Metropolitan, vă com contacta. În cazul în care vă mutaţi de la Hotelul Sfinxului, vă rugăm să ne informaţi la ce adresă din Statele Unite puteţi fi contactat. De asemenea, regret să vă informez că săptămîna trecută i-am trimis o telegramă profesorului ter Breuggen de la Universitatea Harvard ca să îşi confirme statutul de cosolicitant pentru cererea dumneavoastră şi dînsul – sînt sigur că aici este o neînţelegere – a refuzat să ataşeze numele său sau al Harvard-ului la cererea dumneavoastră, deşi mă roagă să vă transmit din partea lui „urare de bine“ [sic]. Al dumneavoastră umil corespondent, P. Lacau, director general, Consiliul Suprem al Antichităţilor.

Cît despre Claes ter Breuggen, nu mă mir cîtuşi de puţin de dragul meu şef. Merită un *Sup with the Devil, but Use a Long Spoon*[1], pe Victrola XVII.

Ter Breuggen. Claes ter Breuggen, Bufonul Valon, Napolitana Belgiană, care a pus flegma în flamandă, conduce

1. „Cinează cu diavolul, dar foloseşte o lingură mai lungă“ (engl).

catastrofal (în momentul de față, doar pentru cîteva luni) Departamentul de Egiptologie de la Harvard, e custodele colecției minuscule a universității și îi educă prost pe fiii înstăriților din Boston; sărmanii baieți ies năuciți de la cursurile lui bîlbîite și adesea inaudibile și intră șovăielnici în biroul meu pentru niște îndrumări atît de necesare.

— Ia zi, Pushy, începuse odată un cretin roșu în obraji, zăpăcit de un curs clasic de-al lui ter Breuggen, cu sunete umede de dres vocea și trăncăneală nazală, în care cei din primul rînd pot fi siguri că se vor trezi măcar cu fețele stropite, dacă nu și cu interesul stimulat: ce-i toată povestea asta cu purtătorii de sigilii regale? E clar că era cald și nisipos acolo, cu deșertul și toate alea, n-am dreptate? Nici vorbă să fie climatul potrivit, ai spune.

Ultimele zile ale lui ter Breuggen ca mare preot al egiptologiei de la Harvard au un aer de eșec, de sfîrșit-de-interludiu, de va-veni-curînd-un-erou-cuceritor, cînd pune la cale, prin mesaje scrise, să dejoace planurile rivalilor săi într-o perioadă de instabilitate. Se va ridica, în mod sigur, unul de la curtea lui, va obține mari victorii peste hotare și se va întoarce în regatul zbuciumat ca să facă ordine.

Diavolul ăsta împielițat și-a dezvelit dinții tociți la cea mai recentă înfățișare a mea în fața comitetului interdepartamental de titularizare de la Harvard, în care ter Breuggen și-a detonat ultimele acuze umede la adresa mea și și-a armat apărarea descompusă pentru ultima oară. Mai mulți dintre membrii comitetului – șocați de acuzațiile nesăbuite ale lui ter Breuggen și de disponibilitatea sa de a se debarasa de orice formă de demnitate personală în campania sa înfricoșată împotriva mea – mi-au spus după înfățișare că fusesem preferatul comitetului, dar că ter Breuggen amenințase, lingușise și aproape că plînsese în hohote ca să mă mențină în poziția mea umilă. Chiar și decanul Warren, care prezidase gălăgioasa înfățișare, mă luase după aceea deoparte și mă încurajase, urîndu-mi succes în expediția mea, practic garantîndu-mi titularizarea dacă făceam o descoperire care ar fi contribuit la gloria eternă a Harvard-ului.

Atitudinea dezgustătoare a lui ter Breuggen poate fi explicată simplu, prin indignarea lui că, atunci cînd am intrat în rîndurile corpului profesoral, am refuzat să donez Fragmentul C vreunei colecţii aflate în custodia lui, deşi acesta se holba şi băloşea peste papirusul meu. Nu-i nimic. Acum, respins de preotul corupt, aştept momentul potrivit; o să lupt pentru regat în străinătate, o să-mi cîştig faima şi mă voi întoarce.

Bancă. Nimic.

Poştă. Nimic.

Bancă. Nimic.

Joi, 26 octombrie 1922

***Jurnal*:** La amiază, ultima zi din Faza Întîi. Cartierul general al expediţiei se mută în sud. Un nou început şi simt cum îmi recapăt puterea şi inspiraţia. Începusem s-o iau razna aşteptînd în hotelul ăsta, cu entuziasmul învolburat de oraş şi de lux. Şi acum, o zi ocupată, în care e nevoie de improvizaţii. Scrisoare către Lacau de la Antichităţi, în care îi mulţumesc pentru corespondenţă şi îi dau adresa mea de la vila unde mă voi afla în vacanţă aşteptînd „orice schimbare fortuită în statutul domnului Winlock *vis-à-vis* de Deir el Bahri". Vizită la bancă, pentru a fi în grafic cel puţin în privinţa primei plăţi.

Nici o veste acolo, însă, ceea ce este dezamăgitor atît pe plan profesional şi pe plan personal, dar e clar că există o problemă cu sistemul şi că acestea sînt obstacolele dure care ne vor îngreuna orice drum. Verific că au adresa şi datele necesare pentru telegraf ale băncii mele corespondente din sud. Îi arunc, de asemenea, nişte cuvinte tăioase micuţului funcţionar care mi-a provocat atîta nelinişte în aceste ultime săptămîni. Erau, din păcate, nişte gratii de fier vopsite cu negru între pumnul meu încleştat şi faţa lui pipernicită (fără îndoială, exact din acest motiv, bancherii englezi din clasa de mijloc nefiind cu totul insensibili la efectul pe care îl au asupra altor oameni).

Mă duc să-mi iau noile costume, dar constat că, sistemul internaţional de transfer bancar fiind în halul în care este, nu-mi pot permite, după o selecţie al naibii de dificilă, decît două dintre ele – unul din twill egiptean şi unul de gabardină subţire. Îl asigur pe sărmanul croitor să va fi plătit şi pentru celelalte atunci cînd voi trimite pe cineva să le ia.

Pictorul portretului încă nu şi-a terminat treaba. În starea actuală, sînt colorat complet din vîrful capului pînă la buza de sus, punct în care trec în nişte linii maronii schiţate. M-a făcut să privesc direct în faţă, dar cu capul întors uşor într-o parte. Foarte elegant făcut. Totuşi, şi-a imaginat o pungă sub ochiul drept pe care nici o oglindă nu o poate confirma şi nici o galerie nu o poate tolera. Aşa că îi dau instrucţiuni să livreze tabloul după ce este remediat şi terminat la Clubul Exploratorilor, de unde o să-şi primească şi plata.

Şi înapoi la hotel, unde managerul de dimineaţă – un egiptean – vrea să ştie cît timp vor mai avea plăcerea şederii mele, avînd în vedere că mi-am prelungit rezervarea iniţială. Sistemul internaţional de transfere bancare este scandalos: localnicii ăştia se străduiesc cît pot, conduc un hotel care nu-i deloc rău aşa cum se pricep ei mai bine, şi e de-a dreptul deprimant că trebuie să stea atîta vreme la mila unei bănci. Dar o să am nevoie de o bază operaţională în Cairo, desigur, chiar şi cînd lucrez în sud – pentru retrimiterea corespondenţei, ca să am apartamentul la dispoziţie atunci cînd am nevoie brusc, ca să am unde să ţin anumite obiecte, un *pied-à-terre* pentru logodnica mea sau pentru partenerii mei de afaceri cînd trec prin oraş, un amplasament central pentru anumite celebrări guvernamentale, prevăzute pentru începutul lui decembrie. Aşa că, veşti bune pentru directorul hotelului: cel mai scump apartament al său va fi ocupat pînă în iarnă. Îl păstrez pînă pe 1 ianuarie, deocamdată, poate ceva mai mult, o să trimit o telegramă de la Luxor cu datele finale. Plătesc o mică parte din debitul meu, ca să pot ţine apartamentul pînă atunci. Împart exemplare din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* recepţionerului, băieţilor de serviciu, cameristelor africane et caetera. Provizii care vor fi lăsate în apartament: Victrola XVII, cel mai mare gramofon al meu.

Provizii de luat în călătoria spre sud: foi de corespondență pentru jurnal, prosoape și așternuturi corespunzătoare: emblema absurdă a hotelului și motto-ul ar trebui să fie teribil de amuzante pentru toată lumea de la șantier. Pun să-mi ducă bagajele în port și savurez o ultimă băutură pe terasă, în timp ce aduc aceste însemnări la zi. O să-mi fie dor de patul capitonat. O să-mi fie dor de Barul Sekhmet din hol, decorat cu desene ale acelei zeițe antice cu cap de leu care, dacă ar reuși să se trezească, ar distruge omenirea. O să-mi fie dor de servicii. Sînt mai bătrîn acum decît cînd eram în armată, știi, și nu pot spune că aceste lucruri de calitate nu înseamnă nimic. Ah, nu mă înțelege greșit, o să fiu peste măsură de încîntat să stau din nou întins pe un pat de campanie, sub stele, păzindu-mi descoperirea, luptîndu-mă cu arșița și cu frigul ce se alternează rapid, cîntînd și sporovăind cu băștinașii care mă vor trata în același timp ca pe unul dintre ai lor și ca pe conducătorul lor de drept. Dar nu mai sînt așa de grosolan, eram, dar nu mai sînt. Șaisprezece nopți în splendoarea de la Hotelul Sfinxului, pe cearșafurile mele moi, imprimate cu sfinxul, cobra și HORUS MĂNÎNCĂ INIMILE CELOR RĂI – ei, o să mă încălzesc cu ele, și cu amintirile pe care le poartă, în nopțile reci din deșert.

O ultimă vizită la bancă: nimic.

Și iată, în cele din urmă, marea mea călătorie a început: scriu acum de pe puntea vaporului *Kheops*. Mă așteaptă o călătorie de 800 de kilometri spre sud, 800 de kilometri în susul Nilului, unde mă așteaptă regele meu, unde Marlowe și cu mine am găsit Fragmentul C și unde el și-a pierdut mai tîrziu viața.

Plecarea mea coincide cu apusul soarelui și, de pe puntea albă, sub cerul care se împurpurează și deasupra Nilului negru, clocotitor, văd cum se îndepărtează Cairo, mulțimea de pe docuri, luminile pieței, fumul ridicîndu-se din case și din *ahwe* și din prăvălii, amestecîndu-se cu aburul de la vapor. Aproape că se văd, de la distanța asta, chipurile zîmbitoare ale hamalilor care se așază pe docuri să înceapă cît mai repede să studieze *Dorință și iluzie în Egiptul antic* (Literatura amoroasă Collins, 1920). Ești îmbrăcat în costumul

tău de twill, croit de unul dintre cei mai mari maeştri ai acului din Egipt. Te sprijini de parapetul din lemn lustruit de pe partea dinspre port a unui vas de lux. Priveşti, aşteptînd relaxat şi trecînd pe lîngă palmierii narcisiaci şi pe lîngă ţăranii aproape goi, aproape neschimbaţi faţă de portretele lor de pe papirusuri antice. Admiri doamnele de pe punte – aproape toate americance, îţi spui – şi te gîndeşti la casă (atît de îndepărtată) şi la destin (atît de apropiat), şi remarci cu frustrare premoniţia unei dureri de stomac fulgerătoare ce va să vină. Cobor în cabina mea.

Mai tîrziu, mai liniştit, dedesubt. Am fost curînd în stare să mă tîrăsc pînă la nivelul punţii de la clasa I, zeul stomacului deranjat acordîndu-mi un răgaz după numai o oră de venerare forţată. Băuturi liniştitoare pe punte şi sub punte. Un trio de jazz pe puntea de la clasa I, egipteni, chiar, cîntînd cu destulă competenţă. În timp pe dansam cu turistele extaziate de poveştile din explorări, dirijorul băştinaş, îmbrăcat în smoching roşu şi cu fes, zdrăngănea dintr-un banjo, în timp ce altul sufla într-un cornet şi un al treilea fredona, cu un accent încîntător, cîntece precum *You're a Lucky Fellah* şi *I Love That Man and I'll Keep Him, Just Aziz*[1] şi:

În Egiptul bătrînului faraon,
Au venit evreii ca să stea,
Pînă cînd bătrînul Moise s-a gîndit
Să-şi ducă oamenii sub altă stea.

„Lasă-mi oamenii să plece", a spus Moise,
Dar Faraonul: „Nu, domnule! Să rămîie!"
Şi apoi i-au dat pruncului Iisus
Mir şi aur şi tămîie.

Chiar aşa. Asta şi spuma uleioasă din urma vaporului îţi provoacă un soi de dezorientare ciudată pe care ginul nu prea reuşeşte s-o alunge.

1. „Eşti un tip norocos" şi „Îl iubesc pe omul ăsta şi-o să-l păstrez, aşa cum e" (engl.).

Margaret: În seara asta, pe vaporul spre Luxor, tovarășii mei de cină de la masa micuță, aranjată pentru trei persoane, au fost un cuplu de americani în vîrstă, despre care am dedus că sînt la prima lor călătorie în străinătate, răsplata picantă a unei vieți de economii, copiii și nepoții conducîndu-i la plecarea în aventura lor spumoasă, penultima pentru ei. Dar nu, s-au dovedit a fi ceva mult mai substanțial, greu de explicat cum stau acum întins la mine în cabină, încercînd să le prind farmecul în timp ce somnul îmi dă tîrcoale și amintirile despre ce mi-au arătat în seara asta îmi tulbură gîndirea. Au fost total diferiți de toți oamenii pe care i-am cunoscut vreodată. Așa o *blîndețe* aveau.

Se trag din Minneapolis sau dintr-un cătun ciudat din adîncimile acoperite cu lanuri de porumb ale Americii tale. Acolo, Len și Sonia Nordquist sînt, totuși, oameni de bază ai societății. El este director la un soi de concern din industria morăritului și e fascinat de felul în care egiptenii își recoltează și își procesează inul și cînepa. Ea face parte din conducerea micului muzeu din oraș și a teatrului și a școlii pentru surdomuți, tot felul de chestii. Normal că nu se dădeau drept persoane importante. În ținuta lor de călătorie (el îmbrăcat în pantaloni scoțieni de tweed subțire, ea cu o bonetă stilizată, cu o plasă simbolică de țînțari legată sub bărbie), cei doi porumbei cărunți erau cît se poate de americani și de prietenoși. Se țineau de mînă de cîte ori puteau, dar ea îmi lua și mie mîna cu degetele ei bătrîne, sau Len mă bătea pe umăr cu un gest patern. Cînd unul din ei îl irita pe celălalt, izbucneau dîndu-și ochii peste cap și minunîndu-se de prostia partenerului lor și apoi, o clipă mai tîrziu, se țineau din nou de mînă sau mîngîiau obrazul buhăit al partenerului. Len suferă teribil din cauza climei sau a prafului; a fost o sursă aproape constantă de zgomot, dar Sonia îi dădea o batistă fără măcar să ridice privirea sau să piardă o replică din conversație. Părea că preocuparea de a-l îngriji îi devenise la fel de firească precum respiratul. Era un adevărat spectacol, M., ceva magnetic, și m-am gîndit la mine și la tine bătrîni.

M-au întrebat despre Oxford şi despre tine, despre explorările şi ipotezele mele. Au fost copleşiţi de entuziasm cînd au auzit de Atum-hadu, chiar m-au rugat să le recit un catren-două.

— O, trebuie neapărat să ni-l spui pe cel mai scandalos, mă imploră Sonia şi Len încuviinţă cu un strănut.

— Da, te rog. Nu ne menaja pudoarea.

I-am luat la început cu ceva mai blînd, preferatul tău, Catrenul 35 (*A mea va fi*), dar cînd am ajuns la capăt, mititica şi drăguţa doamnă părea destul de consternată:

— Asta-i tot? Chiar aşa? Nu prea înţeleg ce-i cu toată tevatura asta. Bănuiesc că sînt şi mai picante de atît.

— Foarte scandinav, încuviinţă Len. Atum-hadu al tău era cumva luteran?

— Foarte bine, atunci, am spus: hai să-l încercăm pe 57: *Trezită din somn, cobra cu glugă.*

După această recitare mai tăcută (orchestra de jazz se odihnea şi unele dintre doamnele mai tinere din sala de mese păreau să se uite în direcţia noastră, aplecîndu-se ca să audă mai bine), străvechii nu făcură decît să-şi ţuguie buza de jos şi să dea din cap dintr-o parte în alta, cu un gest identic la amîndoi.

— Daaaa, spuse Len în dubiu, cred că unii ar putea considera chestia asta cam depăşită, imaginea cu şarpele, dar din cum l-ai descris tu pe individ, mă aşteptam la ceva mai mult.

— Bine atunci, prietenilor, urmează 48.

M-am aplecat mult în faţă şi am şoptit, căci toţi ceilalţi meseni din salon încetaseră cu totul să vorbească. Acum Sonia era convinsă, cu mîna la gură, iar Len încuviinţa încet din cap.

— O, vai, o, da, suspină Sonia, Trebuie neapărat să găseşti mormîntul individului! E încîntător!

— Trebuie să recit asta la următoarea întîlnire a lojei mele, spuse bătrînul, şi Sonia încuviinţă:

— Te rog să mi-l scrii. Sînt membra unui club de poezie din Minneapolis, şi celelalte doamne or să mă creadă foarte deşteaptă că am descoperit asta.

Le-am promis că le dau exemplare din *Dorință și iluzie* înainte să debarce; plăcerea și recunoștința lor pentru acest dar a fost de-a dreptul copleșitoare. Curînd au apărut invitații afectuoase să explorăm Teba și Valea Regilor împreună și să-i vizitez în Minneapolis, să petrec o vară în casa lor de pe malul unui lac cu un nume imens și indian.

Am mîncat miel și cușcuș și am băut un vin roșu destul de bun, iar în timp ce serveam desertul (un foietaj autohton cu miere și susan și esență de portocală), Sonia i-a înmînat lui Len o batistă, a așteptat pînă a claxonat din nou din nas și apoi l-a întrebat:

— Ei, ce zici, să i-o propunem noului nostru prieten?

Și Len a răspuns:

— Neapărat. Cred că Ralph se va bucura de ocazie. În plus, vreau să-l cunosc pe perversul ăla bătrîn.

Așa că Sonia se întoarse spre mine, mă bătu pe dosul palmei, se uită în ochii mei cu un zîmbet poznaș în privire și mă întrebă drăgăstos dacă aș vrea să aflu mai multe despre Atum-hadu al meu sau despre șansele mele de a-l găsi, poate chiar să aflu unde se afla exact în acea clipă?

Of, ce păcat, mi-am spus cu o adevărată tristețe, că pierdusem atît de repede un lucru de valoare, moșii sînt duși cu pluta.

— Aveți acces la astfel de informații? am întrebat, mascîndu-mi cum puteam mai bine dezgustul.

— Poate că da, spuse Sonia, și zîmbi cu așa o bucurie deplină și încîntare, iar Len încuviință serios și repetă:

— Ei, da, prietene drag, chiar avem.

Puteau oare să aibă pregătire academică? Poate că unul dintre tinerii Nordquist era egiptolog la universitatea agricolă din Minneapolis?

— Răbdare, Ralphie, răbdare, spuse Sonia cu un surîs complice pe cînd îi urmam, vioi pentru secolele lor reunite, afară din sala de mese, pe hol și pe scările principale, și apoi, de-a lungul unui coridor vibrant pînă la ușa lor.

Își luaseră o cabină cel puțin de șase ori cît a mea, și eu mă destrăbălasem (încă încrezător în tatăl tău și în Parteneriat, după cum sînt în continuare, fară îndoială). Lîngă o pianină,

pe o masă rotundă acoperită cu o faţă de masă din postav verde cu franjuri, care atîrna aproape pînă în pămînt, stătea un sfeşnic de argint cu trei braţe împletite, şi în fiecare cîte o lumînare cu dungi ca de zebră, pe care Len le aprinse înainte să stingă lumina electrică din tavan şi să acopere hubloul.

— Stai jos, băiete dragă, spuse Sonia, trăgînd trei taburete pînă la masă.

Len ni se alătură şi mîinile mele fură cuprinse de cele ale vecinilor mei.

— O, e minunat în seara asta, nu-i aşa, iubitule? întrebă ea şi Len răspunse:

— Da, scumpo, vibrează aerul parcă.

— Te rog, rosteşte-ţi numele şi scopul, inimioară dragă, spuse ea şi mă strînse de degete cu o forţă surprinzătoare. Ca să audă toată lumea.

— Mă numesc Ralph M. Trilipush, asistent universitar asociat de egiptologie la Universitatea Harvard, autor al cărţii *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, Literatura amoroasă Collins, 1920, noua ediţie fiind prevăzută la editura Universităţii Harvard pentru anul viitor. Sînt autoritatea supremă în privinţa regelui Atum-hadu din a XIII-a Dinastie egipteană. Am venit...

Şi cu aceasta lumînările se stinseră. Nici Len, nici Sonia nu au suflat în ele. Ah, Margaret, n-au pîlpîit ca şi cum s-ar fi suflat către ele, cu flacăra înclinîndu-se mai întîi în direcţia opusă sursei curentului. Nu, s-au stins, s-au întunecat de sus în jos, fără nici un miros de fum. Am fost uimit, cum ar fi fost oricine în locul meu, şi m-am gîndit că-i vreo şmecherie, deşi n-aş putea spune de ce fel sau cum.

— O, asta-i foarte bine! spuse Sonia, pişcîndu-mă de degete de mi-a oprit circulaţia. Ai fost auzit neaşteptat de repede!

— Tu eşti, Maiestatea ta, marele rege Atoom-Hadoo? intonă directorul de vînzări al celui mai mare producător de alimente din Minnesota.

Şi, Margaret, masa s-a săltat uşor de la podea. Un truc, desigur, Margaret, şi totuşi, efectul, atunci, a fost uimitor. Şi sînt prea bătrîni ca să ridice mese cu genunchii.

— Ai vreun mesaj pentru prietenul nostru drag, profesorul? întrebă ea, şi masa se săltă din nou de la podea.

— Vrei să fii găsit de profesor?

Poc.

— Vrei să-i spui unde te poate găsi?

Poc.

— O să reuşească să te găsească?

Poc.

— O să-l ajute cineva?

Poc.

— Cineva de pe vasul ăsta?

Poc.

— Vrei să vorbeşti prin intermediul mesei?

Poc.

— Dorinţa ta e pentru noi poruncă, rege măreţ, spuse Len, curteanul cu maniere alese.

— Te rog, aşteaptă o secundă, spuse Sonia, rugîndu-l pe Maiestatea sa, regele Atum-hadu cel Congestionat să rămînă la aparat pînă aducea ea o foaie de hîrtie ca să noteze mesajul. A dat drumul mîinii mele şi a plecat de la masa mişcătoare, scotocind în întunericul din cameră cîteva clipe. A reaprins una dintre lumînări şi a pus pe masă un soi de planşetă, nici nu pot s-o descriu, aşa de ciudată era. Era o bucată de lemn pliabil pictată cu un alfabet ornat şi cu numere. Deasupra planşetei, a pus un soi de lentilă cu fire reticulare în centru, destul de mare cît să cuprindă pe rînd cîte o literă pictată. Sticla era aşezată pe un disc de fildeş cu roţi mititele care avea nişte adîncituri delicate învelite în catifea roşie, pe care să-ţi ţii în lux deplin vîrfurile degetelor. Sonia mi-a pus mîinile pe disc şi, în lumina palidă a singurei lumînări vărgate, cele patru mîini ale lor păreau foarte palide şi moi pe instrumentul ciudat, de parcă ar fi fost şi ele de fildeş.

— Hai, întreabă, întreabă, băiete dragă. Aşteaptă întrebarea ta.

Nu înţelegeam ce trebuie să fac.

— Ei, hai că sparg eu gheaţa, spuse Len. Mare rege Atoom-Hadoo, cine o să-i fie de cel mai mare ajutor prietenului nostru Ralph în căutarea ta?

Sticla şi fildeşul încep foarte clar să se mişte de-a curmezişul mesei sub mîinile noastre, oprindu-se cînd ici, cînd colo, centrîndu-şi reticulul foarte precis pe literele A H A H R T N U.

— Aa, bine, îl dojeni Len. Maiestatea ta pare să se distreze pe seama noastră.

— Maiestate, nu sîntem aici ca să te distrăm. Poate că nu ştii cam ce părere avem despre regi în zilele noastre (fără nici un apropo la tine şi la regele rău, Ralphie). Dacă nu vrei să vorbeşti cu noi, aşa să fie, dar n-o să tolerăm nici o...

Şi Sonia îl certă de-a dreptul pe spiritul ultimului rege din cea de-a XIII-a Dinastie pentru că se apucase de „ghiduşii infantile". Urmă un moment de linişte şi calm, şi apoi discul zbură din nou, aproape aruncîndu-mi degetele de pe el, în graba sa: A H A H R T N U.

— Poate că vrea să răspundă numai cu da şi nu, sugeră Len.

— Nu, nu, mi-am găsit eu vocea în cele din urmă. Lăsaţi-mă pe mine să încerc. Domn al Nilului, Stăpîn al celor Două Regate, unde te voi găsi?

R X K S T.

— Ei, asta-i prea de tot, exclamă Sonia, luîndu-şi mîinile de pe fildeş, care apoi se aplecă într-o parte, apăsat de greutatea degetelor mele şi ale lui Len. Chiar că trebuie să-mi cer scuze, dragă Ralph, spuse ea aprinzînd lumina electrică, şi cu toţii mijirăm ochii în strălucirea lui 1920. Am sperat, să ştii.

— Te rog, mi s-a părut totul fascinant, am spus. Eu sînt un pic mai ştiinţific în problemele astea, aşa că n-aş putea să spun că am stat cu voi ca un adevărat credincios.

— Sigur că nu, dragă, sigur că nu, spuse Sonia, şi zîmbi exact aşa cum ai vrea să zîmbească mama ta cînd îngăduie unei minciuni să treacă neprigonită.

Le-am urat noapte bună, i-am lăsat făcîndu-mi cu mîna din uşă, mînă în mînă, am făcut planuri pentru micul dejun de mîine şi acum stau în cabina mea tremurătoare (iritant de spartană după ce ştiu acum că este disponibil pe navă — mai că-mi vine să mă duc înapoi la Cairo şi să mă iau de gît cu bărbatul de la agenţia de bilete).

Nu vreau să încurajez şarlatania, Margaret, dar oamenii ăştia absolut minunaţi trebuie să fi fost amîndoi nişte artişti într-ale escrocheriei foarte bine antrenaţi şi bine sincronizaţi, şi egiptologi amatori foarte amabili, şi dornici ca eu să reuşesc, căci altfel cum să explic că A H A H R T N U, plus cîteva spaţii goale, dă „aHA Hr Tnu", care înseamnă „un luptător pentru onoare" în transliterarea standard în alfabetul roman a hieroglifelor, şi că „rx-k st" se traduce, cuvînt cu cuvînt, cu un foarte încurajator „ştii tu locul"? Ce pot să mai scriu aici, Margaret? Am văzut ce-am văzut. Nu-mi vine să cred mai mult decît ţie. Nu se poate să se fi întîmplat. S-a întîmplat.

Tocmai m-am trezit, e 4.15 dimineaţa, după ceasul meu. În visul pe care tocmai l-am avut, zumzăitul de motor din pereţii mei de lemn devenise murmurul unei mulţimi nerăbdătoare dintr-o sală de curs plină, cum era cea în care te-am întîlnit pe tine, dar mult mai mare. Mii de oameni aşteaptă observaţiile mele. Stau la un pupitru, pe scenă, avînd cursul în faţa mea, şapte pagini pline de un scris pe care-l recunosc ca fiind tentativele mele din copilărie de scriere demotică. Mă simt puţin incomod din cauza greutăţii diademei pe care o port, încărcată pe margine cu figurine de aur reprezentînd un vultur, un sfinx, o cobră, pe tine, pe tatăl tău, pe Inge şi pe soţii Nordquist. Alături de mine, pe estradă, stă Carter, foarte vorbăreţ, deşi în ovaţiile crescînd în intensitate care vin din spatele sălii din Boston, îmi e din ce în ce mai greu să mă concentrez la linguşirile lui: „De o importanţă deosebită, de asemenea, trebuie să susţinem, felul în care înaintăm dintr-o cameră în alta în interiorul mormîntului, admiraţia mea se întinde mult dincolo de descoperirile tale şi îţi cuprinde şi inima". Ovaţiile sînt din ce în ce mai intense şi înaintează peste mulţime, rînd după rînd de doamne din Boston ridicîndu-se brusc ca să ţipe cu feţe crispate, dînd din mîini şi fluturîndu-şi programele spre mine şi implorîndu-mă.

— Cum reuşeşti să-ţi păstrezi calmul în faţa unor asemenea presiuni? întreabă un Carter vizibil enervat.

Deja o jumătate din mulţime ovaţionează, îşi smulge gulerele şi curelele, un urlet gutural, un zgomot vechi precum

Egiptul, răsunînd în ecou de la doamnele din Boston, de la decanul Warren, profesorul ter Breuggen şi de la toţi partenerii snobi şi criminali ai lui Finneran. Inge şi-a rupt rochia de pe corpul magnific şi chiar şi tu te-ai ridicat în picioare acum, scuturîndu-te de pîcla ameţitoare a calmantelor ca să urli cum urlă toată lumea, iar eu mă ridic de la masă şi păşesc înainte, dezbrăcat şi viguros tripodic, ţinîndu-mi cursul într-o mînă şi inima încă pulsîndă a lui Carter în cealaltă.

Sînt obosit. Ochii îmi sînt grei, dar mă simt foarte puternic, ciudat de puternic.

Vineri, 27 octombrie 1922

M-am trezit tîrziu în dimineaţa aceasta şi am auzit de la unul dintre însoţitorii de bord băştinaşi vestea că azi-noapte s-a iscat o ceartă între doi membri ai personalului de la bucătărie şi că unul dintre diavoli l-a tăiat pe celălalt cu un cuţit de pîine înainte ca doi chelneri să-l oprească. Am aflat, de asemenea, că disputa a început din cauza unei insulte pe care unul dintre negri o aruncase unui turist american, şi celălalt egiptean a sărit la bătaie pentru că nu suporta grosolănia faţă de occidentali. L-a apărat pe americanul insultat, luptînd cu propriul său compatriot. Un luptător pentru onoare.

În cele din urmă l-am convins pe însoţitor să mă ducă unde zăcea sărmanul om, bandajat, revenindu-şi de pe urma tăieturilor primite pe braţe şi pe spinare. Nu vorbea prost engleza, dar am vorbit mai mult în arabă. M-am prezentat, i-am explicat o parte din planurile mele, i-am înmînat un exemplar din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic* (dedicată unui „luptător pentru onoare“) şi i-am descris o mică fărîmă din ceea ce mă aşteptam să găsesc în mormîntul regelui. I-am pus cîteva întrebări şi răspunsurile au fost pe deplin satisfăcătoare: născut în Luxor, cunoştea drumurile şi potecile din zona de la vest de Nil ca pe propriul său buzunar slinos. Avea prieteni puternici în care să aibă încredere? Avea. Voia să facă mai mulţi bani decît văzuse vreodată? Voia. Voia să participe într-o aventură mai importantă decît

golirea de scrumiere pe un vapor? Fără să fie mare vorbitor sau zîmbitor, cu toată pasiunea lui de a-i apăra pe occidentalii jigniţi, Ahmed mă măsură din cap pînă-n picioare şi încuviinţă cu insolenţă (exact ca un sergent-major pe care l-am cunoscut cîndva, cu părul tuns scurt şi cu tăceri cinice). În orice caz, expediţia mea are acum un conducător, deşi a fost nevoie de nişte negocieri ca să-l conving că avea să lucreze pentru salariu şi *bakşiş*, şi nu pentru „o parte din comoară". Şi dacă n-a sărit în picioare, făcînd o plecăciune, sărutîndu-mi mîna, jurîndu-mi credinţă veşnică, ei bine, omul fusese rănit cu cîteva ore mai devreme.

I-am dat adresa vilei mele şi instrucţiuni pentru nişte achiziţii şi angajări preliminare. Am accentuat discreţia. A dat din cap în chip de răspuns. Mi-a cerut şi a primit două zile ca să-şi revină şi ca să-şi rezolve nişte probleme personale pe uscat. Şi întîlnirea noastră s-a încheiat. Am aşteptat puţin izbucnirea aceea de recunoştinţă sau de încîntare copilărească, dar n-am primit decît o privire împietrită.

Micul dejun cu soţii Nordquist, ne-am luat rămas-bun cu prietenie, le-am dat adresa vilei mele, i-am invitat să vină des la cafea, să-mi viziteze şantierul atunci cînd vom fi pus pe picioare o lucrare publică. Sînt foarte încîntaţi, pe bună dreptate.

Jurnal: Cobor în Luxor! Reprezentantul agentului imobiliar mă aşteaptă cu măgari şi căruţă ca să-mi ducă bagajele la vilă şi ia banii pînă pe 30 noiembrie. Treaba cu banca a devenit o problemă stringentă. Băncile sînt închise pînă duminică.

Cu bagajele instalate şi cu cheia în mînă, iau feribotul pînă pe cealaltă parte a Nilului, închiriez un măgar şi mă duc să mă plimb pe pămîntul sacru pe care nu l-am mai văzut de şapte ani, din 1915, pămînt sfînt în egală măsură pentru cei din Antichitate şi pentru mine. Emoţia e greu de exprimat, trec pe lîngă schimbări inimaginabile, turişti plimbîndu-se pe lîngă nişte locuri care, în 1915, nu fuseseră absolut nimic, doar dune de nisip adăpostind încă mistere ascunse; gărzile Consiliului Suprem al Antichităţilor îşi fac rondurile programate; complexul templului lui Hatşepsut din Deir el

Bahri; şi terenul delimitat cu frînghii unde Winlock de la Muzeul Metropolitan o să înceapă din nou săpăturile peste cîteva zile. Am trecut pe lîngă toate acestea, am urcat grăbit deasupra şantierului lui Winlock şi am coborît în spatele lui, deal după deal, unul după altul, pămîntul care se ridică şi coboară lin de-a lungul falezei, pînă cînd, în cele din urmă, am recunoscut semnele pe care Marlowe şi cu mine le lăsasem cu ani de zile în urmă, în ziua în care descoperisem Fragmentul C şi fugisem cu el în aşa o grabă spectaculoasă.

Acest tur preliminar al terenului îi oferă ochiului experimentat o idee despre provocarea care îl aşteaptă, despre amploarea problemei: în cîte locuri este posibil să sfredelim pămîntul, de cîţi oameni va fi nevoie, cît timp ne putem aştepta să lucrăm, de ce fel de echipament specializat vom avea nevoie. Desenez o schiţă în cerneală a falezei, observînd fiecare fisură posibilă de pe faţada ei, punînd la cale o strategie, clasificînd după probabilitatea de succes toate zonele pe care le pot cerceta, fixîndu-mi priorităţile, aşa cum o cer banii şi timpul.

Dacă sprijinul meu financiar e asigurat, mă gîndesc că o echipă de zece oameni ar fi suficientă pentru explorările de început, acest număr crescînd rapid pe măsură ce săpăturile devin mai intense. Nu cred, dacă presupunerile mele şi ale lui Marlowe sînt corecte, că acesta va deveni un caz cu sute de oameni care dislocă vaste cantităţi de pămînt. Ştiu unde ar trebui să fie regele meu, cel puţin cred că ştiu. Dacă sprijinul meu financiar e asigurat. Problema de duminică.

În noaptea asta voi dormi în vila mea de pe malurile izolate ale Nilului, din ce în ce mai aproape de regele meu şi de destinul meu.

Sîmbătă, 28 octombrie 1922

Despre cum „presupui" unde găseşti un mormînt: Cititorul, pe bună dreptate, se întreabă cum poţi să pierzi un mormînt vreme de 3500 de ani şi de unde ştii apoi unde să-l cauţi.

Chiar dacă un mormînt este recunoscut în mod public, în 3500 de ani lucrurile se rătăcesc. Chiar şi unele piramide, care nu sînt uşor de pierdut, au fost găsite din cînd în cînd acolo unde nimeni nu-şi amintea să le fi lăsat. Una dintre ipotezele despre invizibilitatea lui Atum-hadu: ne uităm prea jos; mormîntul lui (ca prima încercare a lui Hatşepsut) a fost construit într-o fisură de la jumătatea unei faleze, apoi acoperit cu pietriş, foarte uşor de uitat. Vremea şi eroziunea pot conspira şi acoperi un mormînt cu pietre şi noroi. Sclavii care construiesc un mormînt în apropiere pot arunca pămîntul pe care îl excavează deasupra unui mormînt mai vechi, ascunzîndu-i faţada. Sau îşi pot construi propriile barăci de lucru chiar deasupra intrării într-un mormînt mai vechi. Arheologii stîngaci din ziua de azi ar putea să sape şi să arunce pămîntul *lor* pe un mormînt, fără să observe. Sau intrarea mormîntului ar putea să semene cu altceva, cu o faţadă goală, în spatele căreia nu merită să te uiţi.

Şi, ţineţi minte, mormîntul poate că nu a fost niciodată menit să fie observat dinafară, aşa cum e limpede în cazul lui Atum-hadu. Gîndiţi-vă numai la ultimele zile ale vieţii lui: invazia hiksoşilor de la nord şi a africanilor de la sud. Trădat de nobilii săi. Regi rivali care se aşezau în alte locuri de pe Nil. Sfîrşitul lumii, pe scurt şi fără exagerare: sfîrşitul tradiţiei, al culturii, al vieţii de zi cu zi, al autorităţii legitime. Privind acum în urmă şi văzînd lucrurile clar, eu sau vreun prinţişor nou-venit de bani gata din a XVIII-a Dinastie putem veni oricînd şi spune: „Aiurea, a fost doar o Perioadă Intermediară, şi, hei, la doar nouăzeci pînă la o sută de ani mai tîrziu prinţii înfumuraţi Ahmosis şi Kames au luat în mîini situaţia, i-au alungat pe invadatori şi au reinstaurat ordinea". Dar cînd vezi că lumea ta se năruie, viitorul e doar o speranţă vagă în mulţimea de nenorociri mult mai probabile, şi nu vezi decît o eternitate de disperare cum se întinde înaintea ta.

Atum-hadu priveşte cu ochii-nfuriaţi
Cum străinii îi pîngăresc ţinutul

Aşa c-o să ia cu el în nisip tot avutul:
Aur şi zei şi neveste şi [fragment].

(Catrenul 17, numai în A, *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, Literatura amoroasă Collins, 1920; Universitatea Harvard, 1923, dacă nu sînt complet otrăviţi de ter Breuggen)

Acum fiţi atenţi. Atum-hadu în mod evident a vrut să fie discret cu mormîntul său. A fost silit să fie, spre deosebire de regii precedenţi şi de cei ulteriori, pentru că nu era numai nemurirea *lui* pe care o lua cu sine; ducea în groapa sa totalitatea unui Egipt pe care îl credea terminat. Trebuia să-şi apere locul de odihnă nu numai de simplii jefuitori de morminte şi de succesorii cu mînă spartă; o întreagă rasă străină, aşa numiţii hiksoşi (un termen grecesc de mai tîrziu) cotropea tărîmul lui Horus şi-al lui Isis şi-al lui Ra. Prin urmare mormîntul său avea să fie (va fi) atît ascuns, cît şi abundent în comori, artistice şi nu numai.

Maat m-a părăsit; îmi smulg părul din cap.
Cînd vreau s-o crăcănez, măi frate,
Se dovedeşte-a fi o tîrfă,
Bună de luat doar pe la spate.

(Catrenul 72, ABC, *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, Literatura amoroasă Collins, 1920; Universitatea Harvard, 1923)

Cuvintele dure ale lui Atum-hadu la adresa lui Maat, zeiţa adevărului şi a dreptăţii, în timp ce toată lumea sa se dezintegra, ne oferă o imagine despre mînia vremurilor şi a acestui om.

Dar probabil că o interpretare mai puţin literală a acestui catren lumesc îşi face simţită prezenţa (deşi nu e cazul să mergem atît de departe ca Harriman: „Ordinea se năruie şi sînt pierdut/ Dreptatea mă părăseşte, infidelă şi crudă/ Îi văd doar spatele cum se îndepărtează". Vassal şi Wilson: „Ah, dar vicleană mai e, Maat asta/ Îmi pune piedică, mă

zeflemiseşte, *une vraie coquette*/ Se făleşte în faţa mea cu nurii ei/ Cînd treburile statului sînt atît de presante").

Strălucirea lui Atum-hadu nu-i nicăieri mai limpede ca în acest catren complex: ascultaţi-l pe acest rege furios, care nu strigă căutîndu-şi o scăpare laşă (cedînd regate pentru un cal, un cal), ci în schimb, luptînd în zadar cu Soarta însăşi, viaţa lui eternă contra uneltirilor ei amorale, eroul nostru îndrăzneţ îşi mărturiseşte dezgustul faţă de inutilitatea încrederii în adevăr şi în justiţie, de parcă ar spune: „Asemenea idealuri merită doar o vizită pe uşa din spate".

Egiptul tot cu mine moare
Şi n-o să las nimic pentru neamul blestemat.
Mă hăituiesc laşele hoarde cotropitoare,
Dar eu am o sete de astîmpărat.

(Catrenul 74, numai C)

Putem presupune în siguranţă despre Atum-hadu următoarele:

- Este îngropat.
- Este îngropat cu toate bogăţiile şi obiectele de artă care au încăput în mormîntul său, avînd în vedere că acţiunea de a-l îngropa pe acest ultim rege coincide cu nevoia de a conserva cît mai mult posibil dintr-un regat pe cale de dispariţie. E foarte posibil să găsim lîngă el şi un exemplar complet al Admonestărilor sale, care va pune capăt tuturor îndoielilor legate de faptul că el este autorul precum şi celor legate de cariera mea.
- Este îngropat aproape de locurile în care au fost găsite Fragmentele A, B şi C din Admonestările sale, toate aflîndu-se la mai puţin de un kilometru unul de altul.
- Este îngropat lîngă Teba, unde a fost capitala sa.
- Pentru că a murit înainte de cea mai veche utilizare a Văii Regilor ca necropolă, nu este îngropat acolo.
- Mormîntul său nu este marcat, e bine ascuns şi, probabil, la distanţă mare deasupra solului, similar cu mormîntul gol dintr-o fisură, pregătit pentru Hatşepsut, peste care a dat Carter în 1916.

- Cum nici una dintre relicvele sale nu a apărut spre vînzare (menţinînd dubiul asupra domniei şi existenţei sale pentru plăcerea idioţilor şi a cluburilor lor de dezbateri), se poate deduce logic că nu a fost găsit pînă acum de prădătorii de morminte. Mormîntul său este glorios de intact, păstrat pentru dragul său prieten, Ralph.
- Prin urmare, este în Deir el Bahri, înăuntrul sau la marginea falezei lîngă care Marlowe şi cu mine am găsit Fragmentul C, unde Marlowe şi cu mine am făcut hărţi şi ipoteze şi unde intenţionam să ne întoarcem, înainte ca eu să fiu trimis în Turcia.

Patul lui Isis va fi patul meu,
Limba mea va înota în delta Nilului ei,
De vreodată un intrus îmi va găsi capul
Înfăşurat şi odihnindu-se pe pielea unui leu.

— (Catrenul 52, B & C)

Şi totuşi, cum a făcut-o? E o enigmă înnebunitoare. Cum a reuşit, în haosul de la capătul zilelor, să construiască şi să aprovizioneze un mormînt şi să se asigure că după moartea sa (în luptă? în pat? în luptă în pat?) corpul său va fi transportat acolo, mumificat, sigilat înăuntru şi apoi uitat instantaneu? Arhitecţii mormîntului, decoratorii, muncitorii, Păstrătorii Secretelor (preoţii specialişti care aveau să-i scoată măruntaiele, să-l îmbălsămeze, să-l înfăşoare), şi bărbaţii puternici care aveau să sigileze mormîntul: nici unul dintre aceştia nu va dezvălui vreunui muritor ce ştia? De unde a ştiut că autoritatea sa va dăinui pînă în ultimul minut crucial şi că lumea lui va dispărea apoi o clipă mai tîrziu, în toiul atacului, înainte ca vreun om care ştia destule să se gîndească să-i tulbure pacea? Cumva a făcut-o, dînd naştere pentru noi celui mai strălucit Paradox al Mormîntului din istoria nemuririi egiptene şi pregătind, pentru cel mai strălucit şi mai merituos, o descoperire cum n-a mai fost alta.

Duminică, 29 octombrie 1922

Jurnal: Mă trezesc devreme, cu cîteva ore înainte să se deschidă banca şi găsesc... Pisici! O superbă familie de pisici a apărut în faţa vilei azi-dimineaţă, pe cînd soarele răsărea poleind Nilul nostru, şi am împărţit bucuros cu ele apa şi alimentele pe care le-am cumpărat ieri din oraş, toate lipăite adorabil din vesela de la vilă, decorată cu desene romanţate înfăţişînd călăreţi arabi. Sînt trei cu totul, doi motani şi cea mai drăgălaşă fetiţă roşcată. Îi botez pe motani Ramses şi Ramses (al II-lea şi al IV-lea, desigur), dar o fiinţă atît de specială ca o fetiţă roşcată nu poate fi decît Maggie. E destul de înfometată şi după ce îşi termină micul dejul se prezintă imediat la mine în braţe pentru o porţie drăgăstoasă de mîngîiat şi de tors. Cei din vechime erau înţelepţi cînd vedeau în aceste fiinţe fermecătoare vicleniile zeiţelor: ştiu mai multe decît arată. Cînd Maggie mă fixează cu ochii ei auriu-cu-verde, cu ovalurile lor înguste, ascuţite, de antracit, e limpede că sînt în prezenţa unei forţe eterne care sălăşluieşte în acest trup doar o clipă. Şi ştiu cine le sînt prietenii, fără nici o ezitare sau eroare; au recunoscut imediat că poala mea este a unui adorator de pisici.

Tatăl meu avea cîini de vînătoare, desigur, coteţe pline; ţinea tot timpul între cinci şi şase sute de cîini pentru vînătoarea de vulpi, englezi şi americani, braci, beagle, beagle-harrier, şi anglo-français[1]. Îngrijitorii cîinilor (o echipă de douăzeci şi cinci de oameni, îmbrăcaţi în uniforma neconvenţională a tatălui meu) erau printre cei mai buni prieteni ai mei din copilărie, în special cînd tata era plecat în expediţie. Fiind atît de mulţi, desigur, cîinii trăiau mai degrabă ca o comunitate canină decît ca animale de companie, deşi existau doi beagle veseli pe care îi ţineam ca însoţitorii mei personali la conac. Mi-am petrecut mulţi ani alături de îngrijitori, studiind lumea aceea aglomerată şi bine guvernată a cîinilor cu fascinaţie şi cel mai pur respect. Lătratul cîinilor, pe care

1. Rase de cîini de vînătoare.

îngrijitorii în pantalonii lor pestriţi şi cu căciulile cu urechi îl puteau porni şi opri după bunul plac, mă fermeca, şi mă rugam de îngrijitori să-i facă pe cîini să cînte. Cînd, cu zîmbete în ochi, îngrijitorii le făceau pe toate fiarele să urle într-un glas *ruu-ruu-ruu*, se auzea în tot ţinutul ecoul dulcelui cor şi, pînă la marginea satului, tremurau ferestrele caselor şi sunau clopoţeii acompaniindu-i, şi copiii erau fericiţi şi strigau:

— Cîinii lui Trilipush! Cîinii lui Trilipush!

Era, desigur, un sunet pe care animalele îl produceau fără să fie îndemnate atunci cînd tata se întorcea din expediţii, chiar şi cînd încă era la mai mulţi kilometri, prea departe, ţi-ai spune, ca să îi simtă mirosul, dar nu mai departe decît se întindea dragostea lui pentru ei şi a lor pentru el.

Nu-i pace într-o lume de lupte bărbăteşti.
Femeia se desfată şi-apoi regretul o loveşte.
Nu-i nici o mîngîiere durabilă în [fragment].
Calea spre zei e scărpinatul ce gîtul îl lungeşte.

Este în cel mai bun caz anacronic, dacă nu chiar nebunesc de-a dreptul, să vezi în Catrenul 16 (numai în Fragmentul A), ca Harriman, „prima dorinţă, prima încercare a unui barbar de a găsi îndurarea lui Dumnezeu (regele-poetul-păcătos *gîtul* şi-l *lungeşte* înspre rai, spre a *scărpina* mîncărimea iubirii pentru Dumnezeu)". Şi, deşi recunosc că în *Dorinţă şi iluzie* n-am interpretat fără temeiuri logice acest catren derutant ca fiind o referire la actul atumic primordial („scărpinatul ce gîtul îl lungeşte"), sînt de părere acum că strofa aceasta se referă la ceva diferit şi este un caz în care hieroglifa ilustrativă exprimă înţelesul mai bine decît alfabetul criptic roman. Gîtul care se întinde e al nimănui altul decît al unui cîine care e scărpinat sub bărbie sau al unei pisici mîngîiate de la umeri pînă la coadă.

Şi astfel, dacă presa se va interesa într-o zi, cu strigătul ei răguşit, căutînd informaţia ca dintr-un capriciu copilăresc: „Domnule Trilipush, ce v-a atras spre Atum-hadu? De ce nu Ramses sau Akenaton sau acest improbabil Tutankhamon?"

aş putea să răspund că amîndoi sîntem iubitori de animale, regele meu şi cu mine, şi că vedem în ochii lor întunecaţi o înţelepciune şi o simpatie mult prea des ştearsă din albul ochilor umani.

Margaret : Spanielii tăi, căţeluşul jefuitor de picnic din ziua în care ne-am logodit, cîinii de vînătoare şi caii tatălui meu, menajeria lui Atum-hadu, desenele care se află pe atîţia pereţi de mormînt cu *saluki*[1] şi ogari : au fost alături de noi de la bun început. Cele trei pisici ale mele de aici au fugit din nou după tura de mîngîieri de dimineaţă. Sper că se vor întoarce mîine şi cît voi mai sta aici. În clipele în care mă uitam în ochii aurii ai lui Maggie mi te închipuiam stînd trează în Boston, mîngîindu-i pe burtică pe Anton şi pe Cleopatra pînă cînd picioarele din spate începeau să le tremure necontrolat, aşa că exact în acea clipă tu şi cu mine ne întîlneam la mijlocul drumului, iar mîinile ni se atingeau cumva prin burticile moi ale acestor animale. Sper că ţii un jurnal cît sînt eu plecat. Imediat după miezul nopţii, după ora ta, pe 29 octombrie, îţi mîngîiai cîinii şi te gîndeai la mine ?

Jurnal : Am plecat să explorez Luxorul. Nu sînt în măsură să cumpăr prea multe acum, dar îi examinez pieţele şi bazarurile, străzile ascunse şi pieţele publice, încerc să mă orientez pentru că, deşi este mult mai mic decît Cairo, nu pot pretinde că-l ştiu prea bine. Încerc din nou, fără rezultat, să nu mă gîndesc la ce se va alege de această expediţie dacă finanţatorii mei îmi înşală aşteptările.

Profit de ocazie ca să fac o vizită la bancă unde mă prezint, le dau adresa mea şi îi rog să mă anunţe de îndată ce soseşte creditul. Care nu a sosit, pînă în dimineaţa aceasta. Îmi amintesc că duminica băncile din Boston sînt închise.

Traversez din nou Nilul cu feribotul ca să fac o plimbare prin Deir el Bahri, cronometrez cît îmi ia să parcurg distanţa pe jos, încerc să schiţez o rută care să mă conducă spre amplasamentul Fragmentului C fără să trec prin cîmpul

---

1. Ogar persan, cu o siluetă de mare frumuseţe, folosit la vînătoarea de gazele.

vizual al zonelor încercuite cu cordoane ale lui Winlock sau al centrelor turistice din jurul templului lui Hatşepsut. Nu prea văd cum aş putea s-o fac în mod eficient. Mi-l amintesc pe Marlowe cum a condus căutarea, cum a simţit exact locul în care să caute, deal după deal:

— Încă puţin mai încolo, aş spune, bătrîne, încă puţin mai încolo.

Înapoi la vilă. Îmi organizez masa de desen, birourile, agendele, jurnalele. Pun pe rafturi textele de cercetare, dicţionarele, discurile de gramofon. Pregătesc pachetele zilnice de lucru cu bidoane, dălţi, frînghii et caetera.

După apusul soarelui aici pe malurile Nilului, cu spatele la Vila Trilipush, nu e mai lumină decît era acum 3500 de ani şi ţi-l poţi imagina pe marele rege însuşi, mergînd poate chiar pe acest pămînt, privind, ca şi mine, în bezna de pe celălalt mal, întrebîndu-se cum o să traverseze fluviul şi o să-şi ascundă rămăşiţele pămînteşti fără nici un martor, cînd sfîrşitul inevitabil nu va mai putea fi amînat.

Luni, 30 octombrie 1922

Jurnal: Sînt instalat în Vila Trilipush, pisicile (care s-au reîntors!) sînt hrănite şi mîngîiate temeinic, şi recunosc că, în această dimineaţă, m-am trezit de-a dreptul îngrijorat de cheltuielile care mă aşteaptă, dar am jurat să nu-mi mai irosesc nici măcar un minut îndoindu-mă de susţinătorii mei. În schimb, i-am telegrafiat lui CCF şi l-am încurajat încă o dată cu o imagine promiţătoare a lucrărilor din săptămînile viitoare.

Urmează o zi încărcată. În puţinele ore rămase pînă la întîlnirea cu Ahmed, adun alimente uşor de cărat şi nealterabile, o maşină de gătit, chibrituri, baterii pentru lanternă et caetera.

Cînd mă întorc la vilă pentru prînz şi pentru întîlnirea cu Ahmed, mă aşteaptă acolo soţii Nordquist, dragii de ei. Îl pun pe Ahmed să aştepte în timp ce le arăt drăguţilor pregătirile mele, hărţile, biblioteca, le fac un tur al Vilei

Trilipush cu mîndrie şi ei sînt amabili şi plini de complimente, o plăcere, ce mai! În timp ce luăm prînzul, îi ajut să-şi facă itinerarul, îi sfătuiesc care morminte merită efortul şi care sînt doar marginale. Pleacă, făcîndu-ne cu mîna, mie şi conducătorului meu tăcut, o imagine de dulci, plăpînzi părinţi.

Ahmed o să fie un şef excelent şi trebuie să mă felicit din nou pentru descoperirea lui. E numai cu mintea la afaceri, fără zîmbete şi trăncăneală. Îi explic că provocarea noastră temporară, dar esenţială, va fi să angajăm şi să deplasăm suficienţi oameni la şantierul nostru şi să-i punem să se apuce de săpat, menţinînd totodată discreţia în timp ce se lămureşte birocraţia aprobărilor. (Succesul va genera în mod sigur o concesionare, dar în perioada penibilă de pînă atunci trebuie să respecţi în aparenţă procedurile.)

Winlock şi Carter încă nu au început; Ahmed şi cu mine am fost primii la faţa locului, aşa că nu era lipsă de bărbaţi săraci, puternici şi discreţi care căutau de lucru. Am angajat cîţiva pentru acum şi am aranjat cu suficient de mulţi pentru mai tîrziu. Ca să fim siguri, Ahmed a pomenit de un blestem asupra oricui va încerca să sape după regele Tutankhamon şi a azvîrlit cîte-o remarcă ba despre falimentul lui Carter, ba despre dosarul penal al lui Winlock, plus că a scăpat un comentariu nonşalant dar audibil că atît Carter, cît şi Winlock au folosit biciul pentru a-şi ţine băştinaşii în frîu; cred că a fost de-ajuns pentru a menţine piaţa mîinii de lucru destul de caldă pînă în sezonul care urmează. Eu nu prea sînt de acord cu astfel de metode, dar n-am vrut să-l pedepsesc din prima noastră zi, iar comportamentul său nepotrivit a fost, la urma urmei, în interesul meu. Aşa stînd lucrurile, o să ne începem expediţia cu o echipă mică şi mobilă de şase bărbaţi vînjoşi, incluzîndu-mă pe Ahmed şi pe mine. O să ne întîlnim mîine dimineaţă în zori cu măgari şi hamuri, sape şi lopeţi, saci de iută şi un cărucior şi o să începem, deşi ruta încă mă frămîntă.

Margaret: Astăzi, în bazar, am găsit două obiecte care o să-ţi placă. Primul este o jucărioară, un cadou drăguţ într-o bună zi pentru un băieţel deştept, scumpa mea regină, un mititel hotărît, pasionat de Egipt şi de compania tatălui său

(ce-şi va urzi, fără să ştie, o viaţă întreagă, cariera de viitor biograf!). E o jucărie într-o cutie, pictată ca un mormînt din cărămidă. Dacă învîrţi cheiţa scoate un sunet vag şi fantomatic, ca un gaz care iese de sub un dop aproape închis de băutură gazoasă. Zgomotul creşte în intensitate pînă cînd partea superioară a mormîntului se deschide şi dinăuntru iese o imitaţe de sarcofag din piatră, cu un chip regal pictat în dreptul capului. Învîrţi mai departe, capacul se deschide cu un pocnet şi iese un înveliş auriu de mumie. Mai învîrţi un pic şi învelişul mumiei se deschide încet, dezvăluind o mumie albă ca zăpada, cu un zîmbet copilăros şi nişte ochi albaştri superbi privind printre văluri în timp ce se ridică.

Şi mai drăguţă, iubita mea, e o mică figurină de lut pictată, un individ ţanţoş cu tunică, sandale şi coroană, o reproducere competentă după cine ştie ce operă anonimă din Regatul de Mijloc. Caracteristica sa deosebită, însă, e rînjetul viclean de pe chip, complet inacceptabil în astfel de piese, nu zîmbetul calm obişnuit, ci o expresie absolut nepotrivită şi fermecătoare de şăgălnicie conştientă. E însoţitorul perfect pentru cealaltă statuetă pe care o iau cu mine în călătorii, cea pe care am primit-o în timpul gustării intime *à deux* de la Locke-Ober (în timp ce Inge stătea la o masă la cafeneaua de afară).

Erai strălucitoare: dragostea te iluminase de-a dreptul, deşi încă nu-mi dădeam seama. Erai adorabilă, citînd din cartea pe care-ţi spusesem s-o citeşti.

— E adevărat – ai întrebat tu, pisicuţa şireată – că atunci cînd mormîntul era închis şi sigilat, aveau credinţa că totul dinăuntru se trezea la viaţă?

— Exact, am spus, mîndru de progresul tău.

— Şi picturile cu ospeţe deveneau ospeţe, şi statuile cu servitoare frumoase deveneau servitoare frumoase?

— Da, draga mea, ai înţeles.

Am ridicat privirea şi mi-ai înmînat statuia aceea perfectă: tu, nudă în afară de o păturică modestă.

—- Tati a aflat că francezul ăsta venea prin Boston, aşa că l-a plătit să mă sculpteze. Mă gîndeam că, poate, dac-o pui la tine în cameră, cînd închizi uşa şi stingi lumina, ei, nu poţi să ştii, nu-i aşa?

Mîine mă duc la şantier, dar în seara asta eşti aici cu mine în vila mea, M., destul de trezită la viaţă alături de mine. Noapte bună, iubita mea.

Joi, 31 octombrie 1922, Prima zi de excavare

În cele din urmă, la luptă! Acum, seara, sînt înapoi la Vila Trilipush, la sfîrşitul primei noastre zile. Ne mişcăm cu o viteză bună, în sfîrşit

Ahmed a ajuns azi-dimineaţă cînd era încă întuneric, şi avea echipamentul de lucru şi animalele pregătite pe celălalt mal. Şi mai important, Ahmed îmi rezolvase problema geografică. Azi-noapte a îndeplinit cu succes sarcina de spionaj pe care i-o încredinţasem, curajos individ, şi azi-dimineaţă s-a aplecat peste harta gigantică de pe masa mea principală de lucru şi a trasat cu creionul o rută mai bună decît cea pe care o găsisem eu, ducînd de la fluviu la drumul unde Marlowe şi cu mine am descoperit Fragmentul C, fără să treacă prin cîmpul vizual al cuiva care ar putea considera progresul nostru ameninţător. (În eventualitatea unei descoperiri atum-haduene dovedite atîrnînd sub nasul lor, Lacau o să-i anuleze bucuros concesionarea lui Winlock, ca să-mi facă loc mie.)

Datorită faptului că am pornit devreme, Ahmed îmi spune că am fost primii care au ales catîrii şi echipamentul. Exact pentru acest lux, mi-a explicat Ahmed, mi-a prezentat nişte recipise cu sume mult mai mari decît bugetasem eu, dar acesta este preţul pentru o treabă bine făcută, mi-a amintit el. Chiar eram în încurcătură, mi-am dat seama, am cînd studiam cifrele din cartea mea de socoteli legată-n piele şi mormanul de foiţe mîzgălite pe care omul meu le aruncase pe masă.

— De ce te uiţi aşa? Pot să te duc la fiecare dintre negustorii ăştia ca să verifici.

Puţin cam copilăros Ahmed ăsta.

— Neîncrederea îi smochineşte pe oameni, mă informă el, cu intensitate coranică, şi bănuiesc că s-ar putea să-l fi

înţeles greşit, dar nu-mi pot permite nicidecum să creadă că nu mă pricep la arabă, căci atunci va încerca tot felul de măgării cu muncitorii.

De cealaltă parte a fluviului, primii patru membri ai echipei noastre ne aşteptau călare pe măgari. S-a crăpat de ziuă pe malul de vest al Nilului şi l-am urmat pe Ahmed într-o buclă largă pînă la un drum de după Deir el Bahri. Întreaga excursie a durat nu mai mult de nouăzeci sau o sută de minute, urcînd şi coborînd dealurile stîncoase.

— Mai e o rută mai rapidă pe aici, bombăni unul din cvartetul anonim, dar Ahmed îl linişti cu o privire dură, binecuvîntată fie inima lui neagră.

Şi apoi am ajuns acolo, unde Marlowe şi cu mine am obţinut marea noastră victorie, şi unde m-am întors acum cu propria mea echipă ca să ducem la îndeplinire treaba începută de mine şi de partenerul meu cu şapte ani înainte. Eram acolo! Sub faleza înaltă, pe nisipul pe care răsăritul îl poleia cu rugină portocalie, le-am strigat să se oprească, şi Ahmed le-a strigat la rîndul său muncitorilor. I-am pus pe doi dintre oameni să înceapă o inspecţie preliminară a părţii inferioare a falezei, mergînd pe potecile terasate care se intersectează şi şerpuiesc formînd un drum care urcă pe faleză, căutînd neregularităţi discordante sau netezimi excesive, semne simetrice, orice lucru care părea făcut de mîna omului. Ceilalţi trei oameni ai mei s-au deplasat la cîteva sute de metri depărtare de faleză, ca să privească în sus cît soarele era încă deasupra orizontului, examinînd porţiunile mai înalte ale falezei, pentru fisuri probabile, şi însemnînd orice indicii care îmi scăpaseră mie la prima schiţă. Între timp, pornind de la punctele de reper pe care le lăsasem cu Marlowe ca să găsim drumul înapoi, am continuat mai departe spre nord şi spre vest, încercînd doar să-mi dau seama dacă Winlock răscolise ceva prin zonă. În timp ce oamenii mărşăluiau pe acolo în halate şi cu turbane, cu ochii acoperiţi, pipăind peretele falezei, am găsit cei doi bolovani proptiţi unul de altul pe care Marlowe şi cu mine i-am observat cînd am parcat motocicleta, şi mormanul de pietre mai mici pe

care le-am pus una deasupra celeilalte cînd ne-am dat seama că descoperiserăm ceva.

— O să fie pe-aici pe undeva, i-am strigat lui Ahmed în arabă.

— A fost un rege bogat? m-a întrebat Ahmed, la obiect.

Va trebui să stau cu ochii pe ăsta, nu glumă.

Ahmed m-a condus pe o potecă pe care o știa el pînă deasupra falezei, la vreo sută de metri deasupra albiei văii. Ne-a luat o oră să urcăm pînă în acest punct înalt, din care cei patru muncitori ai mei de dedesubt păreau cei mai mărunți șoricei într-un cîmp imens căutînd cine știe ce rămurică. Din păcate, stînd în acest punct, aveam să fim vizibili pentru o parte a Văii Regilor de pe o parte a peretelui și pentru Winlock, de jos din depresiunea principală a Deir el Bahri, din cealaltă parte. Prin urmare, dacă erau descoperiri de făcut de sus în jos, trebuia să mă mișc repede. În mod clar, fisurile înalte trebuiau să fie prima noastră prioritate.

Problema cu fisurile astea, care le și face interesante ca morminte secrete, este că sînt invizibile de pe poteca de deasupra și inaccesibile de jos. L-am trimis pe Ahmed înapoi la bază și apoi suficient de departe în vale ca să-mi facă semn fluturînd din mîini cînd stăteam drept deasupra fisurilor din desenul meu, procedură pe care am repetat-o pînă cînd am reușit să pun niște puncte de reper pe poteca de pe creastă, douăsprezece poziții din care aveau să fie atîrnate corzi ca să pot inventaria de aproape peretele falezei. Deja, după toate acestea, ziua noastră aproape că se încheiase. Am mărșăluit înapoi pînă în albia rîului făcînd bucla noastră largă pentru siguranță și ne-am urat unul celuilalt *salaam* pînă la primele raze de soare de a doua zi.

La gramofon: *No Man's Land Belongs to Me, Otto*[1].

Domino: Un șarpe care urcă și apoi coboară din nou scările, ajungînd pînă la urmă, făcut covrig, sub masa mea de lucru principală. Sîsîitul atrage pisicile!

1. „Tărîmul nimănui îmi aparține mie, Otto“ (engl.).

Miercuri, 1 noiembrie 1922

Ahmed şi cu mine ne-am contrazis o vreme (el cu un soi de ameninţare înfrînată în glas) despre cum e mai bine să asiguri o coardă la 100 de metri deasupra unei morţi stîncoase. Chiar în timp ce-şi susţinea experienţa în privinţa nodurilor (nu fără o oarecare mîndrie neobrăzată), îmi lăuda puterea părţii superioare a corpului (corect) şi invoca o contravenţie mahomedană (nouă pentru mine, dar el o susţinea cu tărie) ce-i viza pe cei care încercau să întreprindă orice acţiune care ar fi dovedit dorinţa stîrnită de hybris de a zbura în felul în care Profetul se ridicase în Paradis. Doctrina e doctrină, aşa că m-am aruncat (cu inima pulsîndu-mi în timpane) 30 de metri în jos pe faleză, timp în care cei patru muncitori ai mei pierdeau timp preţios holbîndu-se la coborîrea mea plină de bufnituri şi de ţipete, pînă cînd am ajuns la Fisura 1. Am aterizat pe o cornişă netedă, încă în lumina soarelui, dar am constatat că era doar o verandă care nu dădea nicăieri; soarele lumina cu uşurinţă peretele din fundul deschizăturii, care nu era mai adîncă de un metru jumate. Nici o inscripţie, nici un ciob de ceramică, nici o uşă sigilată sau secretă. Am pierdut o oră ca să mă asigur de asta, măturînd fiecare suprafaţă disponibilă, împungînd pereţii cu o tijă lungă de metal ca să văd dacă vreun perete avea o consistenţă mai aparte, dar exploram doar o fisură formată de apă de pe faţa falezei şi nimic altceva. Se poate ca eu să fi fost primul om care-a pus piciorul acolo sau poate că fusesem precedat de pustnici medievali (deşi i-aş fi înţeles perfect dacă ar fi găsit cuibul ăsta cocoţat prea izolat şi deprimant) sau chiar de arhitecţi de morminte din Antichitate, care căutau variante, dînd din cap morocănoşi pentru că găsiseră altă fisură de proastă calitate. Şi s-a mai dus o dimineaţă, într-adevăr, tare muritoare.

M-am căţărat cu greu înapoi pe creastă, o treabă extenuantă, odihnindu-mă de cîte ori găseam cîte-o scobitură în care să-mi pun un picior, şi-mi tremurau mîinile şi scuipam praf cînd am reuşit să ajung în vîrf, unde Ahmed stătea

întins, fumînd o ţigară sub un paravan improvizat: un cearşaf de la Hotelul Sfinxului (cu emblema aia dementă cu vultur, sfinx şi cobră) întins şi proptit pe nişte beţe. I-am blestemat lenea şi l-am pus să-mi prepare prînzul, pe care l-am împărţit în umbra gălbuie. Soarele bătea în cearşaf şi-i proiecta blazonul lîngă noi, într-o umbră uşor mai închisă.

— Hotelul Sfinxului, spuse Ahmed în engleză, fără să zîmbească. Calitatea-ntîi, amice. Eşti un săpător de succes, ai?

— Unde-ai învăţat engleza?

— Nu ştiu engleză, îmi răspunse el în engleză.

— *Săpător*[1] e denumirea dată soldaţilor australieni, i-am explicat. Eu sînt englez, aşa că termenul e nepotrivit.

— Îi urăsc pe australieni, mi-a răspuns calm, tot în engleză. Au fost cei mai groaznici de pe-aici în timpul războiului. Mai răi ca toţi ceilalţi, chiar şi decît turcii. Nişte curvari de toată jena. Voi, englezii, da, şi voi sînteţi aiurea, iar francezii, *pfui*.

Ahmed scuipă.

— Pe americani nu-i cunosc. Dar australienii – au fost o ruşine oamenii ăştia.

Toate acestea le spusese pe un ton ciudat, fără vlagă, în timp ce-şi mîngîia smocurile scurte de păr de după tîmple. E o chestie ciudată, să asculţi nemulţumirea şi mînia unui popor băştinaş, neînţelegerile şi grijile meschine care îi animă şi care sînt inexplicabile pentru occidentali. Îi înţeleg pe strămoşii din Antichitate ai lui Ahmed mai bine decît pe Ahmed însuşi, totuşi strămoşii lui erau propriii lor stăpîni, nu Protejaţi de Puteri străine. Ca să-l mai înveselesc, i-am povestit puţin despre Atum-hadu şi epoca sa. Dădea din cap, părînd să înţeleagă semnificaţia a ceea ce-i spuneam, părînd să se agaţe de un soi de mîndrie că era vorba de poporul *lui*, de istoria *lui*.

După ce-am mîncat, am sărit din nou peste margine, ultima imagine liniştitoare pe care-am văzut-o pe creastă

---

1. Cuvîntul *digger* „persoană care sapă" are şi sensul secundar de „soldat din Australia sau Noua Zeelandă, în timpul Primului Război Mondial" (engl.).

fiind chipul încruntat al lui Ahmed care verifica nodurile strînse în jurul stîncilor și stîlpilor.

De data asta am coborît cu aproximativ trei metri mai jos pînă pe următoarea terasă netedă care ieșea în relief, dar am găsit ceva mult mai promițător. Acest prag era, fără îndoială, veranda unei încăperi scobite în faleză, adîncă de aproximativ 8 metri în întunericul răcoros, după o cotitură ușoară la dreapta, astfel încît nici măcar o pasăre care ar fi planat chiar în fața fisurii nu ar fi văzut adîncimea camerei, și inima mea a început să bată să-mi spargă pieptul. M-am dezlegat și m-am uitat peste muchie, observînd cu emoție că eram aproape exact deasupra punctului în care găsisem Fragmentul C, cu șapte ani în urmă. Încăperea asta era evident făcută de mîna omului (sau cel puțin îmbunătățită de mîna omului), ca și mormîntul neterminat al lui Hatșepsut. În cazul acesta, totuși, în ciuda celor aproape patru ore de masat pereții de sus pînă jos, împungînd cu tija de testare ca un scrimer beat și cercetînd cu lanterna fiecare centimetru pătrat de umbră, am ajuns la concluzia că nu era decît o *groapă seacă* : un arhitect de morminte din vechime începuse lucrul la această primă cameră, dar apoi descoperise ceva ce nu-i convenise sau un rege se răzgîndise și optase în ultima clipă pentru o piramidă frumoasă, opulentă. Sînt multe asemenea dezamăgiri care pîndesc pe-acolo, pentru a devora speranțele celor nerăbdători.

Soarele, deși în continuare nemilos de fierbinte, se lăsa repede cînd mi-am legat din nou coarda și i-am strigat lui Ahmed să-mi dea o mînă de ajutor, o rugăminte pe care am reiterat-o de mai multe ori în timp ce m-am chinuit, chițăind și gîfîind, cu palmele care mi se scorojeau, să urc din nou pînă pe creastă, pe care am găsit-o pustie. Am adunat echipamentul, am împăturit cearșaful, am luat vasele de gătit murdare și am coborît de unul singur dealul pe drumeagul întortocheat, găsind numai măgarii cu hamurile puse, dar nici urmă de muncitor.

Stau acum, la capătul celei de-a doua zile, la lumina lămpii de la Vila Trilipush, și mă uit la această telegramă de un comic involuntar trimisă de Finneran (probabil derutat de

calendarul georgian: BANI? PREA DEVREME SĂ TRIMIT BANI. CE-AI FĂCUT CU TOŢI BANII PÎNĂ ACUM? MULT NOROC, CCF). Mi-l imaginez pe Atum-hadu meditînd la Paradoxul Mormîntului cu care în mod sigur se confrunta. Mi-l imaginez trimiţînd un cercetaş să sondeze faleza de la Deir el Bahri şi să spună unde ar fi nişte locuri potrivite, un cercetaş care probabil că a coborît în aceleaşi fisuri pe care le-am văzut eu azi. Sau, dacă mă gîndesc mai mult la situaţia unică a lui Atum-hadu, probabil că n-a fost vorba de nici un cercetaş, căci trebuie să ne amintim:

Sînt domnul întregului Egipt, fiul lui Ra, esenţa lui Horus,
Stăpînul Nilului, gazda fiecărui ospăţ.
Iubitul fiecărei femei, stăpînul fiecărui bărbat,
Fiecărei fiare, fiecărei pietre, fiecărui băţ.

— (Catrenul 23, numai A & B)

Date fiind această mîndrie şi nevoia lui de discreţie, ar fi avut încredere chiar şi într-un singur cercetaş? Sau Domnia sa regele însuşi a fost cel care s-a plimbat printre aceste pietre, singur sau cu un însoţitor neglijabil? S-a uitat el în sus spre acele fisuri ascunse, a trimis nişte sclavi dispensabili, cu limbile smulse, să se tîrască înăuntrul lor şi să vadă dacă erau corespunzătoare?

Dar să-mi continuu ziua. Echipa m-a găsit cu lucrurile împachetate şi aşteptînd lîngă măgari, pregătit să-i bănuiesc de cele mai necurate lucruri. Dar Ahmed, cu exuberanţa sa caracteristică, m-a informat în arabă că, negăsind nimic prin continuarea investigaţiilor pe peretele falezei, oamenii se aventuraseră mai departe şi asistaseră la desfăşurarea activităţii atît la amplasamentul lui Carter, cît şi la al lui Winlock, motiv pentru care Ahmed descinsese din înălţimi şi mă lăsase pe mine să atîrn.

— Ca să păstrez secretă infracţiunea stăpînului, a adăugat el în engleză cu aceeaşi lipsă de expresie facială.

Of! Dificil om!

Am mers înapoi pe ruta obişnuită pînă pe malul fluviului. După ce mi-am luat rămas-bun de la oameni şi l-am lăsat pe

Ahmed să ducă înapoi măgarii şi să depoziteze instrumentele de lucru mai grele, mă îndreptam spre pontonul feribotului cînd, pe drum, am dat peste nimeni altul decît Howard Carter. Era în fruntea unui convoi de căruţe care dădeau pe dinafară de lopeţi şi pîrghii şi site şi alte jucărele, o orgie de exces carnarvonian, lătrînd porunci la duzinile care defilau, într-o arabă cu un vag accent, dar care transmitea acelaşi stil impunător de a comanda ca în engleză.

Deşi eram nerăbdător să mă îndrept spre treburile mele de seară, m-am lăsat atras în conversaţia cu Carter, mergînd alături de el în ritm alert. Era ultimul drum pe care îl făcea în acea zi, cărînd utilaje în Vale ca să-şi înceapă cel de-al *şaselea* sezon de lucru la aceeaşi cercetare fără sens – un act de sfidare, aproape de nebunie.

— Ei, nu-i nimic, bravo ţie, l-am încurajat eu. Să nu-ţi pierzi speranţa, bătrîne.

Cam flegmatic individul ăsta, pe bune, dar am aflat de la unul dintre băştinaşii lui că planul pe care-l are pentru anul ăsta e să sape o bucată lungă de pămînt pornind de la mormîntul lui Ramses al VI-lea. Un plan hazliu, dar în cel mai rău caz Carter făcea o treabă foarte bună învîrtind nisipul, dînd fiecărui fir ocazia să vadă puţin soarele, scoţînd la iveală fertilizator *sebakh* din belşug pentru ţărani.

Egiptul la vremea ascensiunii lui Atum-hadu: Atum-hadu a venit la putere într-o perioadă de mare ananghie. Regalitatea se împotmolise, se zăpăcise şi murea de dragul sîngelui şi al puterii. Regi longevivi lăsaseră în urmă moştenitori nesiguri, îndepărtaţi, strănepoate fără vlagă ale căror mîini tremurătoare luate în căsătorie ofereau cheile unui regat cuprins de cutremur. Averea regală se topise; prea adesea viitorul fusese ipotecat ca să plătească nevoile sau distracţiile prezente. Duşmanii externi şi pretendenţii interni trăgeau cu dinţii de fundaţiile dinastiei. Şi în această eră problematică a apărut un conducător, un erou, în cele din urmă. Dar ce ştim cu siguranţă despre el?

Ştim din versurile mai autobiografice ale Admonestărilor lui că era ultimul rege şi că simţea că moartea sa avea să fie moartea întregului Egipt. Ştim că avea încredere într-un singur consilier, pe care îl numeşte Maestrul său al Largheţei.

Ştim că poftele sale de dragoste şi de violenţă erau ambele de nestăvilit. În afară de asta, ştim cu siguranţă foarte puţin.

Şi totuşi, stînd aici, unde a stat el, privind spre Nil, imaginîndu-ne sfîrşitul regatului său pe cînd invadatorii hiksoşi îi încercuiau capitala de la Teba, nu e greu de ştiut ce simţea acest bărbat muritor care îşi plănuia nemurirea, acest rege al unui regat pe moarte, moştenitorul a nimic, beneficiarul unui prezent fără valoare, pe care strămoşii săi îl văzuseră numai ca pe un viitor ipotecabil la infinit. Dar viitorul nu era infinit; într-o zi anume, la o dată anume, viitorul a pierit licărind în deşert şi Atum-hadu a rămas singur în timp ce din nimic una, două, patru, zece, cincizeci, o sută, o mie, zece mii de vîrfuri de lance au străpuns aerul tulbure de deasupra falezei învecinate.

Joi, 2 noiembrie 1922

Jurnal: Dimineaţa: am mai bifat trei fisuri, în total cinci acum, deşi procesul e încetinit de faptul că trebuie să stai cocoşat ca să nu te vezi sus pe creastă. Oamenii au revenit la poteca pe care am găsit Fragmentul C, străbătînd-o cîte 200 de metri în ambele direcţii, de data asta mişcîndu-se şi mai încet şi inspectînd suprafaţa verticală a falezei. De două ori au găsit porţiuni netede de posibil interes şi, respectîndu-mi ordinul, m-au chemat de la munca mea de deasupra, dar în ambele cazuri curăţarea stîncii a dezvăluit numai pietre străvechi şlefuite de vînt sau de apă. Prînz cu Ahmed, discuţie despre Oxford, de care e fermecător de interesat. După-amiază: încă două fisuri şi altă alarmă falsă de stîncă netedă.

Acestea sînt zilele de încîntare crescîndă, de piste false, de bănuieli. Privite retrospectiv, o să pară ca nişte paşi în direcţia bună, inevitabili şi invariabili, dar cînd faci acei paşi, cînd sînt încă prezentul, şi nu trecutul sanctificat, sînt toţi nişte posibili paşi greşiţi prin mocirlă, mustind de îndoială, încredere şi disperare.

Îmi iau rămas-bun de la oamenii mei pînă mîine şi mă îndrept spre oraş ca să-mi verific noul *poste restante* unde

găsesc această relicvă a unei dinastii care se prăbuşeşte, demnă de a fi reprodusă aici:

19 octombrie, Cambridge

Dragul meu domn Trilipush,

E o zi fericită pentru mine aici în Cambridge! După întîlnirea mea de săptămîna trecută cu domnul Ferrell cel demn de încredere, am contactat Universitatea Oxford şi astăzi, după ce am primit veşti de la ei, am petrecut o oră fericită cu tatăl logodnicei dumitale, un tip rafinat, dur, care învaţă repede şi înţelege din prima ce are să-i spună un expert.

Dacă eşti uimit să afli că Oxford-ul spune că n-ai fost niciodată acolo şi că nu ai studiat sub îndrumarea profesorului Wexler, află că uimirea dumitale păleşte în comparaţie cu a mea cînd am aflat această veste. I-am împărtăşit uimirea mea şi domnului Finneran al dumitale, precum şi părerea mea că expediţia dumitale nu va produce nimic de valoare. N-o să te mire să auzi aceste dubii ale mele, căci specializarea dumitale speculativă în prezumtivul Atoumadou nu m-a impresionat cîtuşi de puţin. Şi, în continuarea lipsei dumitale de surprindere, m-ar surprinde dacă ai fi foarte surprins de faptul că, în urma acestor ştiri care aduc lumină, departamentul de egiptologie şi, de fapt, Universitatea Harvard, apreciată şi nemuritoare, vor putea supravieţui cît se poate de adecvat în viitor fară continuarea prezenţei tale în corpul profesoral, chiar şi în cel mai servil rol. Te rog să-mi accepţi recunoştinţa pentru amuzamentul pe care ni l-ai servit cu traducerile dumitale obscene, cu erotismul apocrif şi cu trecutul dumitale falsificat. Cu toate urările de bine, rămîn al dumitale veşnic superior,

Claes ter Breuggen

Bolboroseala indiscretă a nebunului derutează mintea omului normal: ter Breuggen și-a imaginat că nu voi publica această scrisoare? Dar, dragul meu profesor de neadevăruri, corupător de tineret, desigur că o voi publica. O s-o public pe pagina 1, o s-o reproduc deasupra semnăturii tale tremurate și o să tipăresc scrisoarea alături de o poză cu mine ținînd în mînă diplomele mele de la Oxford în fața mumiei lui Atum-hadu.

Ter Breuggen este o lecție importantă pentru noi toți: un ins care dă de înțeles că e om de știință, priceput să cîntărească dovezile cu grijă, se pare că s-a îndrăgostit credul de un mincinos oarecare, Ferrell ăsta, un individ cețos, căzut din nori ca vremea rea. Și minciuna asta pe care a înghițit-o atît de însetat n-are nici un sens; că Ralph Trilipush n-a fost la Oxford n-are absolut nici o importanță. Un dosar care lipsește, un nume scris greșit – oricare-ar fi denaturarea care s-a strecurat în vreun text din subsolurile umede ale Oxford-ului, ea nu-i decît atît: o denaturare. Textele denaturate nu schimbă realitatea, doar îi derutează pe cei slabi de înger.

Ter Breuggen s-a agățat de asta ca să mă dea pe mine afară și nu mă mir, mi-am bazat slujba pe Atum-hadu așa că n-are decît să-mi rămînă mie pe umeri și, dacă acel neștiutor vrea să se agațe de minciunile vreunui criminal ca să-și justifice ignoranța, nici că-mi pasă. Dar, sincer, ce fitil șubred! S-a pierdut un dosar, prin urmare eu n-am fost la Oxford? Minunat. Și ce? Asta înseamnă că nu-mi cunosc domeniul? Asta înseamnă că n-am tradus versurile lui Atum-hadu? Asta înseamnă că n-am ținut Fragmentul C în propriile mîini? Dar am *făcut-o*, am făcut toate acestea, și am *fost* la Oxford, și nici o eroare de arhivă nu poate schimba lucrurile. Dacă Oxford-ul arde pînă în temelii astăzi și nu rămîne nici o urmă din dosarele *nimănui*, asta înseamnă deci că *nimeni*, prin urmare, n-a umblat prin clădirile sale grațioase năpădite de iederă, n-a luat masa în restaurantele în aer liber de pe acoperișuri, printre clopotnițe, n-a navigat pe lacurile sale furtunoase cu apă sărată, n-a asistat la coridele sale din noaptea de duminică în compania profesorilor și a pedagogilor,

nu s-a luptat în pielea goală pe scuarurile sale verzi în timp ce tinerele femei din oraş aclamau şi aruncau cu cartofi? Cu o singură vîlvătaie purificatoare, lumea ar fi dintr-odată plină de impostori de la Oxford şi de falşi absolvenţi?

Aceste afirmaţii demente ale insidiosului, invizibilului Ferrell produc o derulare a adevărului absurdă retroactiv. Dacă n-am fost la Oxford, cum l-am întîlnit pe Marlowe? Cum am ajuns să dezgropăm un vas care conţinea Fragmentul C? Dacă n-am fost amicul lui de la şcoală, cum am ajuns să fim în aceeaşi unitate în Egipt? Dacă nu ne-am înrolat împreună, cum mi-am croit eu drumul pînă în armată? Spusă în felul acesta, povestea n-are absolut nci un sens. Ferrell e complet nebun.

Reconstituirea ordinii evenimentelor după aceste scrisori încete e înnebunitoare. În mod clar, otrava pe care ter Breuggen a turnat-o în urechea lui Finneran pe 19, indiferent care-o fi fost aceea, ar trebui să explice întîrzierile financiare ale lui CCF şi telegramele enigmatice. Indiferent cine o fi *Ferrell*, e într-o misiune incomprehensibilă de discreditare a mea. A reuşit în biroul lui ter Breuggen, dar teama şi incompetenţa de acolo au constituit un teren fertil. CCF e construit dintr-un material mai rigid. O, Doamne, M.

TELEGRAMĂ. LUXOR PENTRU MARGARET FINNERAN,
BOSTON, 2 NOI. 1922, 17.47
DRAGA MEA. AM AFLAT CĂ BÎNTUIE UN MINCINOS, UN STRĂIN PE NUME FERRELL. SĂ N-AI DE-A FACE CU EL, SĂ NU-L CREZI. IGNORĂ-L CU ORICE PREŢ. IUBITUL TĂU CUCERITOR, RMT.

TELEGRAMĂ. LUXOR PENTRU C.C. FINNERAN,
BOSTON, 2 NOI. 1922, 17.49
MAESTRU AL LARGHEŢEI. AM AFLAT MAI MULTE DESPRE FERRELL, UN MINCINOS CU MOTIVAŢII MISTERIOASE. ÎL POŢI IGNORA LINIŞTIT. URMEAZĂ LEJER ŞI RAPID PLANURILE NOASTRE INIŢIALE. RMT.

Margaret: Tocmai m-am repezit înapoi în oraş şi ţi-am telegrafiat să-l ignori pe Ferrell ăsta. Sînt sigur că o vei face, dacă n-ai făcut-o deja. E o nălucă mitică, menită să mă hărţuiască pe mine, dar nu-mi imaginez de către ce forţe, pentru că nu-mi imaginez din ce motiv. Chiar şi aşa, e o nălucă ridicolă, fără vlagă. Şi totuşi necesară, în acelaşi timp! Oamenii mari, draga mea, sînt adesea deranjaţi de infractori meschini exact ca acesta şi de răuvoitori anemici. Aceşti oameni frustraţi, cu apucături de rozătoare, sînt mînaţi de dorinţa de a dărîma pentru că ei nu pot crea, pentru că li s-a refuzat scînteia lui Atum, fărîma de dumnezeire la care rîvnesc marii oameni – puterea de a crea. Şi, cu pucioasă în vene, se agaţă în schimb cu ghearele zdrenţuite, mînaţi de voinţa satanică de a distruge.

Dacă ai auzit deja balivernele acestea – şi bănuiesc că le-ai auzit, căci se pare că a fost la voi acasă acum două săptămîni – atunci mi se rupe inima pentru tine, căci cuvintele sale şuierate fără îndoială au atentat la însăşi imaginea ta despre mine. Ce-oi fi crezut cînd ai auzit ideea dementă, imposibilă, că Ralph n-a fost la Oxford? Dacă ai crezut chiar şi o singură, şocantă clipă, atunci îmi pare atît de rău.

Ştiu, Margaret – nu sînt chiar aşa de prost – ştiu că ceea ce te-a atras în primul rînd la mine a fost stilul meu şi trecutul pe care-l am: un explorator englez, sculptat din vechea nobilime. Educaţie la Oxford, eroism în război. Ştiu că acestea au fost pietrele noastre de temelie. Dar acum, iubita mea, Ferrell ne dă ocazia să devenim mai puternici, să ne făurim o iubire şi o înţelegere mai adîncă. *Curriculum vitae*-ul meu nu e nici cea mai bună, nici cea mai importantă parte a mea, amîndoi ştim asta. Şi dacă Oxford-ul n-ar fi real – aşa cum sugerează Ferrell – ce ar schimba asta între noi? Nimic. Realizările mele au fost lucrul care ne-a unit, nu mijloacele de existenţă de pe urma cărora dragostea noastră va dura o veşnicie. Dacă înfrîntul Ferrell ne-a ajutat să ne dăm seama de asta, atunci îi datorăm cele mai mărinimoase mulţumiri!

După o seară teribilă, în sfîrşit mă simt din nou eu însumi. Aşa erau „intrigile de curte“, pe vremea cînd erau o realitate

de zi cu zi, şi nu o sintagmă seacă de istoric? Cînd curtenii lui Atum-hadu nu prezentau încredere, cînd mişunau conspiratorii şi pretendenţii la tron îi mituiau pe bucătari în căldura bucătăriei palatului şi cînd preoţii îşi şopteau minciunile obscene şi promisiunile în umbrele torţelor, îi clocotea stomacul aşa cum îmi clocoteşte mie? Se încăiera cu distrugătorii alunecoşi cînd ar fi putut, în schimb, să-şi onoreze numele şi zeul-protector creînd?

Vineri, 3 noiembrie 1922

Jurnal: Am extins căutările de pe perete ale muncitorilor încă opt sute de metri înspre deşert. Am mai cercetat alte patru fisuri, dintre care cea mai promiţătoare are ceva dovezi de prezenţă umană, dar nimic definitiv. De două ori, oamenii au găsit ceva pe faţada falezei care să merite descinderea mea grăbită de pe poteca de sus, dar de ambele dăţi a fost alarmă falsă. Curînd va trebui să accept că va fi necesar să curăţăm terenul, să îndepărtăm pămîntul. Dacă toate fisurile se dovedesc a fi fără valoare, iar faţada falezei nu ne dezvăluie nimic, atunci nu ne rămîne decît concluzia inevitabilă că mormîntul lui Atum-hadu se află în albia plată a rîului, ceea ce va presupune operaţiunea săpării de şanţuri, ca furnicarul lui Carter de pe partea cealaltă a falezei. Eficienţa va cere mai multe sute de oameni, dacă nu mai mulţi. Un lucru imposibil fără o aprobare completă şi inechivocă a Consiliului Suprem al Antichităţilor.

Sîmbătă, 4 noiembrie 1922

Jurnal: Am mai cercetat cinci fisuri şi i-am pus pe oameni să înceapă să cerceteze îndeaproape faţa falezei pînă la o înălţime de doi metri, 250 de metri în fiecare direcţie de la locul Fragmentului C. Este un pas următor necesar, şi sper că ne va răsplăti, dar mă tem că terenul vast şi plat al deşertului pare o ascunzătoare mai probabilă pentru Atum-hadu. Această

posibilitate întinde semnificativ perioada probabilă a angajamentului nostru. Îşi va păstra Parteneriatul calmul încă un an, dacă este nevoie? Poate că ar trebui să mă prezint profesorului Winlock, să discut cu el ca de la om la om o împărţire a terenului Muzeului Metropolitan. El n-are nici un interes şi nici o experienţă în ceea ce-l priveşte pe Atum-hadu şi nu poate acoperi prea mult teren într-un sezon, cu toate resursele obscene ale muzeului. Şi poate s-ar bucura să primească nişte acţiuni gratuite în Mîna-lui-Atum S.R.L., avînd în vedere izbînda S.R.L.-ului său în ultimele luni.

După-amiaza tîrziu: cobor şi constat că Ahmed şi unul dintre bărbaţi lipsesc. Se întorc o oră mai tîrziu cu următoarea poveste: în timp ce eu eram deasupra, vărul unuia dintre oamenii mei a trecut pe-acolo ca să-l viziteze, aducînd veşti interesante (verişorii purtători de bîrfe fiind una dintre principalele industrii în această ţară): Carter găsise ceva şi absenţa de după-amiază a oamenilor mei (multe *salaam*-uri şi „mii de scuze, stăpîne Trilipush“) se datora infiltrării lor pe şantierul lui Carter, unde se pare că acesta a găsit... o scară. Of, Doamne, un motiv de jubilare pentru sărmanul bătrîn, sînt sigur de asta. Şase ani şi o scară! Ei, bine, merita să descopere ceva şi acum contele de Carnarvon simte că banii lui n-au fost irosiţi chiar degeaba.

Acasă, unde m-am relaxat cu pisicile şi cu nişte muzică.

Soţii Nordquist au trecut pe-aici într-o vizită fermecătoare şi am luat cina împreună. Eu le-am relatat zilele care au trecut, iar ei mi-au povestit cu lux de amănunte aventurile lor turistice. Întrebările lor amabile şi interesul pentru fiecare cuvînt al meu m-au încălzit, o surpriză bine-venită şi un tonic minunat pentru încrederea mea.

Duminică, 5 noiembrie 1922

Jurnal: Vizitez bazarul, îmbrăcat în veşminte indigene (obţin preţuri mai bune). Cumpăr cîteva suveniruri – nişte scarabei făcuţi de un meşteşugar excelent, învechite cu măiestrie. Negustorul susţine cu tărie că sînt Tutmes al III-lea autentici.

Baliverne, dar ar trebui să-l amuze pe Carter, ca semn de felicitare din partea unui frate într-ale înghiţitului de nisip.

Mă aventurez pe un măgar pînă în Vale ca să văd scara lui Carter. Mă simt ciudat, cînd fierbinte, cînd rece. Cît de minunat pentru el dacă a făcut o descoperire, desigur.

Tabăra sa este o prezenţă ridicol de mare aşezată practic în cîrca lui Ramses al VI-lea. A fost destul de greu să-l găsesc pe Carter însuşi, pentru că se mişcă în centrul unei mulţimi de muncitori. Numai cînd l-am strigat tare pe nume am reuşit să-i captez atenţia. S-a desprins din îngrămădeală ca să mă salute, scuturîndu-şi mîinile de praf în obişnuitul său stil glacial, o afectare pe care este uşor s-o menţină cu banii lui Carnarvon şi cu o distribuţie de sute de figuranţi. Ar trebui să încerce să supravieţuiască numai din şarm.

— Da, Trilipush, spuse el, băgînd în buzunar cadoul oferit de mine constînd într-una dintre rarele prime ediţii din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*. Ce vînt te-aduce pe-aici?

— Am auzit că ai dat peste o scară, Howard. Pot să arunc şi eu o privire, o favoare profesională, o examinare a unui confrate, şi tot aşa?

— S-a dus deja vestea, aşa-i?

— Ştii cît le place băştinaşilor să ţină un secret.

— Da, păi, aş prefera să nu primesc oaspeţi în acest moment.

— Sigur că nu, bătrîne, e prea devreme ca o gaşcă de turişti şi de somităţi să-ţi dea lucrările peste cap.

Şi are dreptate bătrînul profesionist: gîndul că dau năvală civilii peste o descoperire nouă – de nedescris. Mă îndrept către locul în care îngenunchează muncitorii lui, un rînd de vreo doisprezece oameni cu site, cernînd tot nisipul răscolit, aruncînd la loc ceea ce se confirma a fi doar pămînt şi chemînd un supraveghetor dacă apărea vreun ciob de ceva. Ce mai industrie! Era mai degrabă o fabrică, o exploatare capitalistă, decît o expediţie ştiinţifică. Mare risipă arheologică. Nu-i de mirare că a pierdut ani de zile Carter cu treaba asta. Am reuşit să răzbesc în cele din urmă pînă-n centrul agitaţiei şi am descoperit că prima lui treaptă se lăsase cu greu, *à la* Atum, şi se multiplicase cu fertilitate ţipătoare: acum un întreg şir de scări se cobora în pămînt, sfîrşind

într-un zid de pietre şi moloz. Doamne, ce chestie, o descoperire incredibilă, fără îndoială, dar a ce n-aş putea spune.

— O magazie de nimicuri adunate? l-am întrebat cînd m-a ajuns din urmă. Un loc străvechi de depozitare? Un grînar?

— Probabil, a încuviinţat el. Ei, te rog să mă scuzi, dragă Ralph, dar ne aşteaptă zile întregi de curăţat locul şi de deschis cu grijă uşile pe care le-am putea găsi.

Plecînd, călare pe măgar, m-am uitat în urmă şi l-am văzut, o adevărată energie în toate cele, o privelişte remarcabilă pentru un tip în vîrstă, mai ales dacă maţele lui erau într-o stare care aducea cu a alor mele. Expresia de pe chipurile muncitorilor săi era total diferită de orice ar putea fabrica echipa mea la preţ redus. Desigur, chiar şi în decrepitudinea lui, Carter are aşa un talent să te facă să te simţi complet invizibil, imponderabil. Nu pare să-şi dea seama că o face; este exact ca şi cum în mod constant, încă de la naştere, ar fi radiat din chip o lumină orbitoare care-i făcea pe toţi cei cu care vorbea să-şi acopere ochii – cum ar fi putut să-şi dea seama vreodată că oamenii nu erau orbiţi cînd nu se uita la ei? Chiar dacă i-ar fi spus-o cineva, probabil că nu l-ar fi crezut.

— Ce? ar fi spus, uitîndu-se neîncrezător la încă un chip cu ochii mijiţi. Ce vrei să spui? De ce sînt eu diferit?

Trebuie să iau nişte aer, să verific *poste restante*-ul.

Scrisoare de la logodnica mea, datată 13 octombrie, acum douăzeci şi trei de zile. Ce s-o mai fi întîmplat de atunci?

O şedinţă lungă, vindicativă, de timp petrecut cu sila la toaletă. Gramofonul nu mi-a fost de ajutor. Febră.

13 oct.

Ralphie al meu...

Aventuri ciudate de povestit, lordul meu egiptean.

Azi a venit pe la noi pe-acasă un băgăreţ obraznic şi curios pe nume Harold Ferrell. Îl caută pe un prieten de-al tău. Ascultă aici, Ralphie: spune că prietenul tău *e un băiat*

australian sărac pe nume Paul Caldwell, un egiptolog amator care a trăit ceea ce pare o viață absolut mohorîtă și sinistră. „Prieten de-al lui Ralph?" am întrebat cu subînțeles, și apoi, ca să fiu sigură că a priceput, i-am spus că, deși ai fost silit să te încurci cu tot felul de indivizi ciudați în timpul războiului, Paul Caldwell ăsta nu părea genul de prieten de-al tău cîtuși de puțin. *Și el e australian. Băgăciosul, vreau să spun. A mai stat ceva vreme și cu tati, în spatele ușilor închise, și am încercat să trag cu urechea pentru tine, dar a fost foarte obositor.*

Parc-ai plecat de-o veșnicie. E greu să-mi imaginez ce faci toată ziua acolo între nisipuri. E greu să-mi amintesc cum era cu tine pe-aici. Se răcește vremea aici și Inge mă supraveghează atît de atent, încît mă plictisește teribil. J.P. O'Toole mai vine pe la noi din cînd în cînd cu cîte-o invitație sau cîte-un cadou. Îți transmite complimente. A, da: aproape că uitam să-ți spun, m-a rugat ceva. Mi-a spus să te rog să-i trimiți și lui *„toate veștile, oricare-ar fi" despre săpături, să nu-i trimiți raporturile doar lui tati, pentru că J.P. nu vrea să se simtă exclus. Nu-i așa că-i dulce? E un tip tare dulce, să știi, și atît de generos.*

Bine că veni vorba: sper că ai succes și sper că se întîmplă repede. Sînt de părere că ești un bărbat minunat, un erou, Ralphie, știi și tu asta, dar nu-mi place să fii plecat atîta vreme. Nu-mi place deloc și cred că dacă o să mai fie expediții din astea după ce ne căsătorim, o să vin cu tine sau o să aștept la Trilipush Hall, cu o mulțime de prieteni și de servitori, sau la un hotel din Paris. Boston-ul e o mare plictiseală. Ești un nesuferit că m-ai lăsat singură atîta. Tati e un pisălog. Inge e o grăsană pisăloagă. Ce-ar trebui să fac eu aici tot timpul în vreme ce tu ești acolo și ai mari aventuri? Știu că „totu-i pentru noi" și că atunci cînd vii înapoi o să aduci acasă viitorul nostru, știu. Și totuși. Dacă stau aici, unde mă joacă pe degete tati și Inge, mă simt ca o fetiță. Știu că ei vor numai ce-i mai bine pentru mine, *dar asta pare să însemne și că* mă plictisesc de moarte.

m.

Luni, 6 noiembrie 1922

Am plătit oamenii pentru o săptămînă şi i-am trimis acasă. Nu mă simt în formă pentru muncă.

Miercuri, 8 noiembrie 1922

Noaptea. Trei zile pierdute cu febră etc. La căderea nopţii, reuşesc să mă ridic. Pisicile au fost o consolare în timpul bolii, mai ales scumpa de Maggie. Mănînc cina pentru prima dată de duminică încoace. După zile întregi de somn ameţit, neliniştit, în seara asta, normal, n-am somn. Sînt curios ce pivniţă veche şi secată o fi găsit Carter la baza scărilor lui. O să mă urc la bordul unui măgar nocturn, o să merg la trap pînă în Vale şi o să-l găsesc pe colegul meu cu inima frîntă în vîrful scării lui de acces la gunoaiele antice şi o să-l sprijin în disperarea lui după şase ani de cheltuit banii buni, uşor de obţinut, ai lui Carnarvon.

Mai tîrziu: M-am îmbrăcat în straie indigene. Am plătit un băiat cu o barcă să mă treacă fluviul şi am ajuns în Valea luminată de lună destul de repede. Am luat-o pe o potecă lăturalnică, pe după mormîntul lui Ramses al VI-lea, ca să mă mai uit o dată la preţioasa scară. Dar în schimb am găsit cîţiva dintre oamenii lui Carter, care stăteau de pază sau dormeau, nici urmă de marele om în persoană. Şi mai era o grămadă de bolovani *deasupra locului unde fusese scara*. Altceva nimic. Dacă într-adevăr fusese acolo o scară, dacă arşiţa şi singurătatea şi frustrarea şi febra nu mă aduseseră într-o stare de halucinaţie aiurită, atunci Carter, se pare, şi-a *îngropat la loc descoperirea*. Am schimbat cîteva *salaam*-uri şi am sporovăit puţin cu muncitorii lui. Deghizarea mea e fără cusur. Din ceea ce mi-au spus ei, Carter şi-a trimis echipa să lucreze în *cealaltă* direcţie, săpînd în jurul barăcilor străvechi ale sclavilor care au construit mormîntul lui Ramses al VI-lea. Ce om, Carter ăsta! Ce stil! Riscînd să se facă de ruşine ca niciodată în istoria egiptologiei (şase ani şi

o scară care coboară într-o groapă seacă) şi cu sacii lui nobili de bani care stau bine-mersi în palatul din înverzita Anglie, Carter pur şi simplu îşi îngroapă nebunia şi îi întoarce spatele. Nu s-a mai pomenit! Un trişor, Carter ăsta, se pare acum. Te face să te întrebi ce-o mai fi îngropat în trecutul său glorios.

Plec înapoi spre fluviu trecînd pe lîngă vila lui din Gurna. Obloanele la ferestre nu erau trase, iar luna arginta o parte a casei. Un mic colţişor de Anglie păstrat aici în Egipt, cu şevaletele şi cărţile lui stînd aranjate ordonat în ceea ce trebuie să fie cameră de zi şi birou. Şevaletul era aşezat cu spatele la geam, aşa că nu pot face comentarii despre talentul lui de pictor. Nu şi-a adunat serviciul de ceai, fără îndoială bea ceva alcoolic ca să-i şteargă amintirea sinistră de a fi îngropat în loc să dezgroape, de a-şi fi acoperit scara din anii '90 ai secolului trecut. Cine, în afară de mine, o mai fi auzit, prea devreme, de „triumful" său? La cîte suflete or mai fi spus muncitorii săi?

— A, da, lordul Carter a găsit astăzi mormîntul regelui Tutankhamon! A găsit scara astăzi şi mîine camera comorilor! Spune la toţi verii!

Sărmanul Carter. Nu-i de mirare că stau nespălate cănile de ceai.

Spatele casei mi-a dezvăluit un tablou interesant, înrămat de cercevelele pictate în verde ale ferestrelor. Dormea ca un om împăcat, ceea ce e straniu, dacă nu ne gîndim la picăturile de somn pe care probabil le-a ingurgitat ca să-şi domolească grijile ce-l apăsau. Ochelarii subţiri stăteau împăturiţi pe noptieră, deasupra unei cărţi lecturate înainte de moţăială, a cărei copertă era de aceeaşi culoare cu a cărţii *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, ceea ce nu m-ar mira, dar n-am reuşit să desluşesc titlul. Carter însuşi stătea acoperit de cearşafuri albe sub un cort de tifon. Îşi ţinea mîinile bătrîne, scofîlcite, adunate lîngă gît ca o rozătoare adăpostită în vizuină pentru o iarnă lungă şi grea. Nu-l invidiez pe sărmanul om pentru explicaţiile pe care le va avea de dat.

Joi, 9 noiembrie 1922

Jurnal: După ce-am pierdut trei zile cu febră şi griji sublimate, fără sens, mă trezesc devreme azi, revigorat şi gata de treabă. Mă simt în cea mai bună formă posibilă. Pun mîncare pentru Maggie şi cei doi Ramses.

Ahmed şi oamenii mă aşteaptă, loiali şi uşuraţi să mă vadă sănătos în sfîrşit. Au venit în fiecare dimineaţă şi au plecat după lungi ore de aşteptare. Astăzi nerăbdarea lor de a se apuca de treabă e palpabilă şi contagioasă. Mă privesc cu entuziasm şi respect.

Îi pun pe oameni să-şi continue cercetarea amănunţită a peretelui falezei din vecinătatea potecii care urcă. Progresul nostru e încurajator, deşi progresul fără descoperiri poate fi văzut şi ca o diminuare a sferei de perspectivă, dar nu mă las pradă unor astfel de gînduri. Mai cercetez încă trei fisuri. N-au mai rămas multe, şi mă tem că o să fie nevoie de muncă mai dificilă.

Maggie şi motanii iau cina cu mine în sufragerie şi îşi petrec seara zgîindu-se curioşi la gramofon.

Vineri, 10 noiembrie 1922

Jurnal: Distribui două duzini de trabucuri cu monograma lui CCF în rîndurile muncitorilor drept *bakşiş*. Simboluri ale încrederii pe care o am în oamenii mei. Se pomeneşte des şi plictisitor despre „loialitatea pe care o insuflă Carter oamenilor lui". Dar „insuflarea loialităţii", cum am aflat în armată, e o şmecherie de troglodit. Oricine o poate face cu daruri sau prin teamă.

Astăzi devin conştient de nevoia de a pune la cale paşii următori. Trimit doi oameni în bazinul plat din această porţiune a văii, ca să marcheze cu ţăruşi un perimetru pe lîngă faleză, cu latura de 100 metri, centrat pe locul descoperirii Fragmentului C. Dacă e nevoie să facem şanţuri, o să fim pregătiţi. Îi cer părerea lui Ahmed despre cît de uşor ne va

fi să angajăm o echipă de 100 de oameni pe care să-i echipăm cu scule de săpat. Ca timp ne-am putea încadra, dar costul ne va cere să aşteptăm să acţioneze Parteneriatul. Iar Parteneriatul va trebui să fie pregătit pentru un buget de echipă plină. Neavînd nimic încă de arătat, nu-mi vine să mă duc înapoi la Lacau sau la Winlock, dar nu-i în nici un caz posibil să roboteşti cu o întreagă echipă de săpători fără să fii văzut.

Sîmbătă, 11 noiembrie 1922

Însemnări pentru carte: De schimbat epigraful pe 11 noiembrie 1922. Data de 24 a fost prea generoasă cu exact 13 zile!

Jurnal: Şi astăzi norocul ne-a surîs. Chiar cînd eram pe punctul de a schimba strategia, lumea ni se arată într-o altă lumină şi vedem mai mult decît a văzut cineva vreodată. Acum e tîrziu în noapte şi scriu din patul meu de campanie aşezat sub stele, în faţa mormîntului lui Atum-hadu. L-am trimis pe Ahmed să-i telegrafieze lui CCF şi să hrănească pisicile.

Inima încă îmi bate cu putere de la conştiinţa victoriei noastre, de la efortul intens şi delicios de a gusta fiecare clipă – de unde să încep? Dau la o parte luna, trag din nou pe cer discul solar şi reproduc ziua de la răsăritul ei glorios:

Mi-am petrecut dimineaţa pendulîndu-mă înăuntru şi în afara ultimelor două fisuri. Am fost obligat să mă tîrăsc de-a dreptul cînd eram pe creasta falezei ca să nu fiu văzut din Valea de dedesubt, acum un stup de săpături risipitoare, fără rost. Îl lăsasem pe Ahmed să asigure corzile de deasupra şi trimisesem doi oameni în bazinul de jos să scobească prin pămîntul moale, lăsîndu-i pe ceilalţi doi oameni să inspecteze în continuare cu atenţie tacticoasă peretele falezei, de-a lungul potecii. Instinctele mele au fost infailibile.

După prînz eram coborît pe jumătate spre cea de-a treia fisură a zilei, bănuind că inventarierea mea aproape completă era sortită eşecului. Şi mai rău, calculasem greşit lungimea frînghiei de care aveam nevoie ca să ajung pe podeaua fisurii pe care o vizam şi am realizat cu frustrare că trebuia

să mă caţăr înapoi şi să cumpăr o frînghie mai lungă pentru mîine ca să ajung la această ultimă serie de fisuri, care erau cele mai joase. Urcasem jumătate din distanţa pînă la creastă, blestemîndu-mi proasta planificare, cînd am auzit strigăte de dedesubt, ale cretinilor mei cărora le spusesem să-şi ţină gura cu orice preţ. În acelaşi moment mi s-au crăpat două bătături de la mîini, făcîndu-mi căţărarea cumplit de dureroasă. Am strigat după Ahmed să mă ajute, cu rezultate previzibile. M-am uitat în jos şi i-am văzut pe cei patru oameni adunaţi toţi în acelaşi loc, la vreo 60 de metri sub mine. Mi-au mai trebuit douăzeci de minute ca să ajung pe creastă, jupuindu-mi pielea de pe palme cum mă ridicam, uitîndu-mă în sus după Ahmed cel persistent invizibil, uitîndu-mă în jos la grupul din ce în ce mai mic al oamenilor mei care păreau să nu facă nimic. Mă odihneam şi mă balansam. Mă urcam şi mă juleam. În cele din urmă am ajuns în vîrf, n-am găsit nici urmă de Ahmed şi m-am tîrît pe potecă în jos. Ahmed, după cum s-a dovedit, o luase deja la vale ca să vadă ce era cu bucuria oamenilor şi, pînă am ajuns eu jos, trecuseră cel puţin trei sferturi de oră.

Sau, de fapt, o clipită, dacă ne gîndim cît de mult m-a aşteptat prietenul meu sub pămînt! Ce găsisem? Dumnezeule mare, ce *nu* găsisem? Unul dintre oameni – îmi scapă numele, sînt doi dintre ei pe care nu-i pot deosebi, probabil fraţi – descoperise pipăind peretele falezei, la nivelul ochilor, o porţiune foarte mică de stîncă netedă, albicioasă, adîncită vreo zece centimetri în pămîntul şi piatra de pe faţada falezei, la nici 30 de metri de la locul în care Marlowe şi cu mine am descoperit Fragmentul C. Deviaţia era, atunci cînd au găsit-o, de mărimea şi de forma degetului mare, o piatră dreptunghiulară şi perfect plată şi de jur împrejurul ei numai praf maroniu neregulat şi pietre, presate bine, fărîmiţîndu-se numai cînd erau lovite cu forţă. Era exact genul de chestie care dusese la peste zece alarme false în munca noastră de pînă acum şi, pînă am ajuns eu, se apucaseră cu de la sine putere să încerce să-şi confirme descoperirea, dînd cu tîrnăcopul în peretele maroniu, încercînd să împingă piatra cea albă cu o bară metalică şi reuşind să-i zgîrie suprafaţa, să-i

tripleze dimensiunea şi să mă înfurie pe mine pentru încălcarea instrucţiunilor de a nu atinge nimic în absenţa mea.

I-am spus lui Ahmed să le explice din nou regulile oamenilor; n-aveau să primească nici un *bakşiş* pentru descoperirile distruse. Am examinat piatra cu lupa şi am găsit pe ea ceea ce păreau a fi nişte modele regulate, deşi era greu să fiu sigur, avînd în vedere zgîrieturile pe care le cauzaseră tîrnăcoapele oamenilor. Piatra cea albă era fără îndoială o suprafaţă total diferită chiar şi de piatra aflată la 30 de centimetri deasupra, aşa că, dacă era mare, se întindea numai în jos, dar nu prezenta textura eroziunii. Am trimis oamenii să aducă lopeţi şi perii de la măgari şi m-am apucat eu însumi de lucru, cu grijă asiduă.

— Asta-i, deci? Sîntem aproape? spuse Ahmed, primul lui semn de entuziasm de pînă acum.

Nici cina, nici căderea nopţii nu mi-au încetinit munca migăloasă. Şi, spre cinstea lor, Ahmed şi oamenii nu s-au arătat interesaţi să plece de pe şantier odată cu apusul soarelui, deşi era greu de spus cu siguranţă, pentru că araba lor a devenit din ce în ce mai ininteligibilă în ultima săptămînă; jargoanele private şi aluziile par să înlocuiască vorbirea corectă. Folosind o gamă largă de dălţi mici, special făurite, şi de perii, variind în dimensiuni de la un centimetru la mai mult de treizeci, am lucrat susţinut, ca un chirurg care conduce o operaţie dintre cele mai delicate. Oricît ar fi fost de tentant să folosim berbeci şi dinamită (aşa cum au făcut-o primii, acum mai multe zeci de ani), responsabilitatea noastră este nu numai să păstrăm lucrul dinăuntru (trimiţîndu-l în grabă spre un muzeu sau un colecţionar particular), ci şi să vedem totul în contextul original şi să cartografiem şi să recreăm contextul pentru posteritate. Căci fiţi atenţi: niciodată nu sîntem conştienţi pînă unde se întinde ignoranţa noastră. Nu ştim ce semnificaţie ne scapă dacă ne grăbim să dărîmăm un perete care pare gol şi fără sens. Să conservi fiecare piatră şi bucăţică, să notezi relaţia fiecărei cărămizi cu toate celelalte cărămizi înainte de a îndepărta orice: aceasta este grija care îl deosebeşte pe profesionist de prădătorul de morminte. Prin urmare, dacă întîrzii în descrierea acestei

zile neîntrecute, este doar pentru a-ţi da ţie, Cititorule însetat, o impresie atît despre fascinaţia construcţiei, cît şi despre ciudata trecere a Timpului.

Căci în momentul descoperirii Timpul o ia complet razna, curge în toate direcţiile deodată şi cu toate vitezele imaginabile pînă cînd soarele zboară pe cer chiar cînd simţeai că tocmai te-ai apucat; munca ta nu se va sfîrşi niciodată; poţi să-ţi numeri fiecare respiraţie; poţi să-ţi imaginezi ce o să vezi, după această uşă, în cel mai mic detaliu (căci era o uşă, da, atîta pot să vă dezvălui); poţi să-ţi închipui fiecare brăţară de aur, tronul maiestuos, hainele bătute în pietre scumpe, sarcofagul de alabastru, capul de calcit de deasupra unui vas canopic cu organe regale. Şi, mai mult decît atît: vezi schimbarea care îţi va cuceri viaţa în acea clipă, rochia pe care iubita ta o va purta la nuntă, strălucirea aurului pe eşarfa din jurul gîtului suveranului tău atunci cînd îţi spune să te ridici. Şi mai ştii, de asemenea, ce o să simţi cînd vei ajunge cu un sfert de metru mai înainte, deşi cît timp îţi va lua ca să penetrezi acel simplu sfert de metru n-ai de unde să ştii: care va fi *clipa*? Ciobul de timp cristalin sfărîmat care se va încastra în eternitate, legînd printr-un pod prezentul de trecutul-pe-cale-de-a-fi-lămurit-curînd şi de viitorul fix, inevitabil? Va fi oare momentul 12 noiembrie la ora 10.14 dimineaţa? Se va amîna pînă la 4.16 după-amiaza, acea clipă cînd prietenii tăi ţipă de bucurie şi de dragoste?

Cine va scruta cu privirea, după mine, acest întuneric reflectînd aurul? Ce poeţi, ce scribi, ce turişti? Să exerseze şcolarii cartuşul drăgălaş al lui Atum-hadu pe caietele lor de desen şi să-şi înceapă ziua de şcoală prin recitarea obligatorie a catrenului inspirator al regelui nostru (Catrenul 7, numai în Fragmentul C):

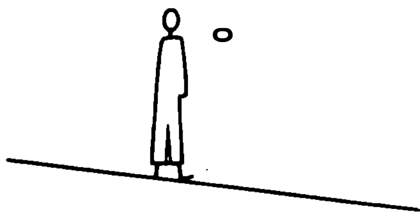
Cînd ne învingem duşmanii sau soarta, chemăm vreo zece fete
Să danseze goale în faţa noastră, cu sînii lor semeţi să ne desfete.
Atunci veşmîntul lui Atum-hadu de pe umeri începe să coboare
Iar cobra lui Atum-hadu se zbate de parc-ar vrea să zboare.

Deşi aş sărbători bucuros cu regele meu în seara asta în stilul său preferat, nu pot, pentru că viitoarea-mea-regină mă aşteaptă departe cu frumuseţea ei pură, iar amanta mea geloasă, Ştiinţa, îmi cere să mă întind pe patul ăsta de campanie, sub cearşafurile brodate cu cobră, vultur şi sfinx, şi să-mi păzesc descoperirea de bandiţi şi de colegii mei geloşi care se vor arăta în mod sigur cînd se va duce vorba, şi sigur se va duce, căci ştiu foarte bine pragul natural de indiscreţie al muncitorului egiptean modern. Dar, cînd vor veni, o să mă găsească alături de Webley-ul meu de serviciu (pentru bandiţi) sau de o tăcere zîmbitoare (pentru Carter). Ah, ce delicios o să fie! Stilul lui Carter nu e singurul; caracterul meu viguros şi sincer a servit de zece ori mai bine decît *hauteur*-ul lui.

Dar am lăsat în urmă povestea. Timpul, precum am spus, o să-şi joace festele.

Deci, ceea ce au văzut oamenii, în primul moment, a fost aşa:

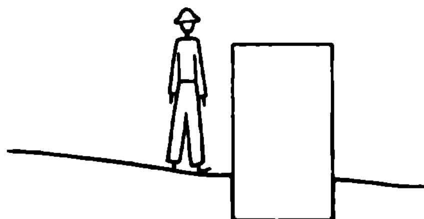
(FIG. A: VEDERE SPRE UŞA MORMÎNTULUI
LUI ATUM-HADU
AŞA CUM A FOST VĂZUTĂ PENTRU PRIMA OARĂ
DE UN MUNCITOR ANONIM, PE 11 NOIEMBRIE 1922,
CÎND CÎNTECELE DE LUCRU AU FOST
ÎNLOCUITE DE O TĂCERE BRUSCĂ, OBSEDANTĂ
ŞI SUPERBĂ)

Pămîntul care o acoperea era în unele locuri gros de treizeci de centimetri sau chiar mai mult, adesea tare ca piatra. Dar, la sfîrşitul mai multor ore de dăltuit, periat şi cernut, am dat de o uşă, de aproximativ un metru şaptezeci înălţime

și nouăzeci de centimetri lățime (trebuie să-l trimit pe Ahmed să cumpere o riglă). A fost găsită cu aproximativ două treimi deasupra nivelului potecii de la baza falezei și o treime dedesubt. După săpături, dezvăluisem:

(FIG. B: RALPH M. TRILIPUSH ALĂTURI DE UȘA A A MORMÎNTULUI LUI ATUM-HADU, 11 NOIEMBRIE 1922)

Trebuie să fac rost de niște echipament fotografic după ce vin banii.

Portalul e absolut intact, absolut nepenetrat. Nici un jefuitor n-a pătruns prin el vreodată și nici o autoritate nu a înlocuit mai tîrziu vreun centimetru din el. N-a mai fost văzut de 3500 de ani. În plus, și semnificativ, n-a fost „sigilat". Ceea ce înseamnă că nu erau gravate pe ușa de piatră cartușe sau simboluri, nici un semn de vreun fel care să sugereze prezența unui protector de mormînt profesionist. Acest lucru ar fi fost oarecum ciudat pe timp de pace, dar luînd în considerare ceea ce știm despre ultimele zile ale lui Atum-hadu, puritatea neprihănită a ușii e o dovadă în plus a identității sale. Acela care a închis această ușă, oricine o fi fost, primise indicații să nu-i marcheze exteriorul cu nimic care i-ar fi identificat locatarul (identificîndu-l, astfel, pentru mine, cu o claritate neîndoielnică).

Desigur, dacă (așa cum sînt absolut sigur) scriu în această seară în fața mormîntului lui Atum-hadu, acesta a fost pus în locul său de odihnă la sfîrșitul celei de-a XIII-a Dinastii, la sfîrșitul culturii, al religiei, al vieții, al Egiptului, al speranței, al timpului. Căci, deși la numai o sută de ani după

aceea, cea de-a XVIII-a Dinastie avea să se înalţe din cenuşa celei de-a XIII-a şi să restaureze Egiptul într-o glorie lustruită, înnoită (o recondiţionare burgheză, Noul Regat Kitsch, imitativ, luxos dar fals, arena pe care să-şi dea aere androginii durdulii şi terenul de studiu al unor savanţi la fel de blegi), la vremea morţii lui Atum-hadu, cu invadatorii hiksoşi declarîndu-se regii unei ţări pe care nu puteau spera vreodată s-o înţeleagă, cu barbarii jucîndu-se de-a balul mascat, profanînd templele cu eforturile lor de a venera nişte zei care-i dispreţuiau, n-avea nici un sens să se pună sigilii oficiale pe mormîntul lui Atum-hadu, ultimul dintre regii Egiptului, n-avea sens să îi fie evidenţiată prezenţa. În timp ce mormîntul lui Carter, în cazul în care îl va găsi, o să fie gravat din belşug cu echivalentul hieroglific al lui „Aici a dormit Tut", uşa lui Atum-hadu a fost lăsată goală, acoperită cu pămînt care se usucă rapid, şi regele a şi zbughit-o spre lumea de dincolo, neavînd nici o clipă de pierdut.

Am examinat perimetrul uşii şi am constatat că este fixată bine în stînca falezei. Uşa pare să fie groasă de cel puţin treizeci de centimetri şi ar trebui să iasă ca un bloc solid, o sarcină pentru mîine sau oricît va lua ca să o facem cum trebuie, aşa cum ar face-o Carter, ca să-i recunoaştem un merit bătrînului ghinionist.

Între timp, Ahmed şi oamenii au fost trimişi acasă ca să îndeplinească o serie de sarcini cruciale, în timp ce eu dorm de pază sub cerul lui Atum-hadu. Aş vrea să-i pot imita pe regii din Antichitate şi să le smulg limbile oamenilor, bazîndu-mă apoi pe analfabetismul lor, dar mai sînt treburi de făcut şi nu le pot face singur pe toate. Mîine se vor întoarce cu frînghii şi atelaje, şi cilindri metalici ca să tragem afară uşa, o căruţă capitonată şi o prelată ca s-o pot duce pînă la vila mea fără să fie văzută.

Respectînd protocolul tradiţional, ar trebui să contactez acum Consiliul Suprem al Antichităţilor ca să trimită un inspector de antichităţi să participe şi să supravegheze deschiderea, săpăturile, golirea şi catalogarea mormîntului situat în zona specificată în aprobarea mea. Cu toate acestea, dată fiind gavota mea prelungită cu Lacau, sînt oarecum în

încurcătură şi nu văd altă cale decît să continuu de unul singur deocamdată, pînă cînd o să ştiu de ce ajutor o să am nevoie de fapt de la ei. Cînd va veni acea clipă, o să mă întorc la Cairo şi o să le spun personal ce comori am găsit. O să completez formularele lor, o să plătesc nişte amenzi modice, o să joc după cum vor ei cînd o să mă bată încetişor la palmă, o să mă uit cum se ling pe buze aşteptînd să audă unde e mormîntul şi o să ascult atent la sunetul de forfecare a aprobării lui Winlock, care va fi ciuntită spre a face loc nevoilor de transport şi laborator ale Expediţiei Trilipush.

Mîine deschidem mormîntul!

TELEGRAMĂ. LUXOR CĂTRE C.C. FINNERAN, BOSTON, 11 NOI. 1922, 17.58. MAESTRU AL LARGHEŢEI. VICTORIE! STRĂLUCIREA DESCOPERIRII NE ÎNVĂLUIE PE MINE ŞI PE TINE. ASIGURAŢI CREDITUL PENTRU 22. ÎNTÎRZIEREA CÎTORVA BĂNUŢI RISCĂ MUNŢI DE AUR. RMT.

Cumpărasem şi cadouri pentru mătuşa dumitale, ca să fiu sincer. Chestii obişnuite. Deductibile, desigur, avînd în vedere că era o sursă critică de informaţii. Şi mi-a acceptat toate darurile, să ştii, fără nici o ezitare; nu eram prost. Şi a venit ziua în care m-am hotărît să-mi dau cărţile pe faţă, să-mi declar puţin intenţiile. Exact în acea dimineaţă, înainte să mă decid ce tehnică să adopt, am fost convocat la curtea regală, pentru că Finneran primise veşti din Egipt.

— Uită-te la asta, Ferrell, mi-a sus, împingîndu-mă într-un scaun. Se pare că ne-am înşelat amîndoi asupra băiatului meu şi asta-i o veste bună.

Mi-a arătat o telegramă de la Trilipush: împieliţatul îşi descoperise mormîntul sau cel puţin aşa susţinea, şi echipa lui era pe cale să-l deschidă, cu strălucire şi munţi de aur.

— Ar fi trebuit să vezi chipul lui Maggie cînd i-am arătat asta, mi-a spus Finneran, fluturînd telegrama de colo colo, prea agitat ca să stea jos, zbenguindu-se prin încăpere şi oferindu-mi ceva de băut de sub birou.

Nu-i împărtăşise nimic din grijile sale lui Margaret – nu pomenise nimic de Oxford – şi m-a implorat – nu, mi-a ordonat, şi îţi dădeai seama ce nemernic dur şi bătrîn era cînd avea o părere puternică despre ceva – mi-a ordonat să procedez la fel, acum că hotărîrea lui era „justificată".

Finneran era atît de încîntat, încît avea de gînd să reia finanţarea pe care o întrerupsese cînd veniseră veştile despre Oxford.

— Eşti sigur că e înţelept? am întrebat. Dacă Trilipush e un mincinos, şi avem motive să credem că aşa este, atunci telegrama asta nu dovedeşte nimic.

Mă învinovăţeşti, Macy? Mă pusese să am grijă de fiica lui. Şi chiar vorbeam fără nici un interes personal, ci numai pentru că acesta era sfatul meu sincer. Greşeala mea. Mi s-a confirmat prima impresie despre gusturile lui Finneran: sfaturile sincere nu erau pe placul său. S-a oprit la mijlocul gestului de a-şi aprinde trabucul şi s-a întors spre mine. S-a pornit pur şi simplu din senin: Finneran mi-a arătat o furie pe care n-o văzusem pînă atunci, deşi ar fi trebuit să-mi dau seama că exista, şi mi-am luat tălpăşiţa din biroul şi din casa lui, încîntat că n-o să-i mai văd niciodată nici pe el, nici pe fiica lui care se îndoapă cu opiu. Clientul acesta era o cauză pierdută. Trebuia să plec imediat în Egipt.

Aşa sînt hotărîrile fraierilor îndrăgostiţi, Macy, chiar dacă sînt detectivi care ar trebui să aibă mai multă minte. Cînd a apărut la mine la hotel în aceeaşi seară, distrîndu-se de cum scăpase fără efort din casă şi de cîinele ei de pază dog german, am escortat-o zelos dintr-un club de jazz în altul, în cartiere din Boston în care eram singurele feţe albe într-o mare de feţe întunecate, apoi într-un district în care nu erau decît chinezi pe toate străzile şi, în cele din urmă, înapoi la localul lui J.P., unde a închinat pahar după pahar în cinstea triumfului logodnicului ei. Ei, da, era veselă în noaptea aceea şi nu s-a atins de opiu, nu s-a oprit nici o clipă din imnurile de glorie închinate lui Trilipush. Limpede ca bună ziua că nu o impresionasem în nici un fel, indiferent ce se întîmplase. Ea a băut şi eu am plătit (sau averea nemuritoare a domnului Davies a plătit, ca să fiu cinstit). În buzunar aveam pregătit un lănţişor.

Aceea a fost, de asemenea, noaptea în care l-am cunoscut pe misteriosul J.P. O'Toole, dacă-mi amintesc bine. Sînt sigur că ai auzit numele O'Toole, Macy, destul de rău famat după

împuşcăturile din lumea interlopă de la sfîrşitul anilor ’20. Pe atunci, conducea acest club pe lîngă alte ascunzători, o îmbuiba cu opiu pe mătuşa ta şi era unul dintre cei care investiseră în expediția din Egipt. Cînd a coborît la canapeaua noastră (probabil ca să vadă de ce Margaret nu urca să-şi ia drogul în acea seară), mi-a întins două degete de la mînă ca să i le strîng, simulînd o atitudine de genul suveranității franceze față de oricine îndrăznea să-i vorbească, deşi a luat-o pe Margaret în brațe şi a legănat-o pe genunchi, spunîndu-i că-i fina lui năstruşnică, o îndrăzneală care făcea să-mi clocotească sîngele în vine. Totuşi, nu pot spune că nu era un tip în regulă, avînd în vedere că o să apară din nou în chip de client al nostru, ceva mai încolo, Macy.

Am condus-o pînă acasă în acea dimineață, chiar înainte de răsăritul soarelui. Ne-am oprit în parcul de lîngă casa ei şi eram gata să-i spun totul. Aveam de gînd să-i spun că Trilipush se folosise de ea pentru banii ei, că nu fusese niciodată la Oxford, deşi o mulțime dintre prietenii săi depravați fuseseră şi îi falsificaseră diplomele. Încercam doar să mă hotărăsc de unde să încep toată povestea: nobilul englez risipitor, sodomit, care şi-a omorît iubitul şi pe un amărît de australian nevinovat. Aveam de gînd să i le spun pentru binele ei, vezi tu? Şi speram – *ştiam* – că atunci cînd îi spuneam adevărul, avea să-mi fie recunoscătoare, să-mi mulțumească, să mă vadă în sfîrşit într-o altă lumină, o lumină pe care nu reuşisem s-o aprind eu însumi pentru că era orbită de minciunile lui Trilipush. Mi-a zis:

— Noapte bună, Harry.

N-am spus nimic. S-a întors către poarta casei ei, fără să-i pese dacă era prinsă cînd se întorcea. Apoi s-a uitat înapoi spre mine şi mi-a spus:

— Îți vine să crezi? Eroul meu şi-a găsit comoara! Nu-i super?

Şi dusă a fost. Şi atunci am strigat-o pe nume, dar prea încet, şi apoi poarta s-a închis. Şi-acum îl mai aud, sunetul acela. E o poartă aici, la azilul de bătrîni, între aşa-numita grădină şi locul în care stau tomberoanele de gunoi, într-un soi de şopron de afară, aşteptînd să fie golite, şi, cînd oamenii de serviciu cară lucruri afară acolo şi e geamul deschis şi e o vreme anume şi e un anumit miros în aer, zăvorul de la poarta aia face un clic scurt şi mi-o amintesc pe mătuşa ta atît de limpede, încît îmi vine să plîng. În mod sigur ți-a povestit despre asta.

Duminică, 12 noiembrie 1922

Însemnări pentru carte: Ieri a fost Ziua Armistiţiului, prilej să ne aducem aminte de fraţii noştri căzuţi în Marele Război şi să fim recunoscători pentru binecuvîntarea păcii de care noi ceilalţi ne vom bucura acum, la nesfîrşit, sperăm. Trebuie să includ aici ceva despre mine şi Marlowe luîndu-ne rămas-bun înainte de plecarea mea în Turcia, cu Marlowe promiţînd să păstreze Fragmentul C pînă la întoarcerea mea, amintindu-ne în acel moment zilele verzi şi fericite din Oxford, el binecuvîntîndu-mă înainte de bătălie, optimismul meu pentru parteneriatul nostru etern cînd am plecat, tristeţea mea la întoarcerea din Turcia et caetera.

Jurnal: Un Ahmed nou-nouţ s-a arătat astăzi, numai zîmbete şi plecăciuni, iar oamenii îi urmează exemplul. Foarte plăcut. Au ajuns în zori, după ce-au trimis telegramele şi-au hrănit pisicile, cu o suită impresionantă de echipament nou, deşi înainte de finalul acestei aventuri va trebui să mă duc eu însumi la Cairo pentru unele dintre echipamentele ştiinţifice mai importante. De asemenea, diseară trebuie să-l trimit să ia nişte plase de ţînţari dacă e să mai dorm afară – braţele mele seamănă cu una dintre hărţile în relief ale tatălui meu, cu Himalaya.

Am început imediat, punînd nişte pene sub uşă şi săpînd de jur împrejurul ei. Munca este asiduă şi pînă la prînz am reuşit să săpăm în jurul uşii un perimetru cam de treizeci de centimetri adîncime, dar tot n-am desţelenit-o. Am ajuns la concluzia că singura soluţie este să băgăm nişte corzi pe după ea şi apoi, cu toate cele douăsprezece braţe ale noastre, s-o coborîm controlat pe partea exterioară, pe o platformă cu roţi, căptuşită pentru a proteja inscripţiile microscopice invizibile cu lentilele mele, şi pe care o putem lega direct de hamurile măgarilor. Înapoi la treabă.

5.00 – Desluşesc acum o margine unde suprafaţa superioară a uşii aderă la ceva, probabil tavanul care acoperă spaţiul din spatele uşii. Reuşesc să amplasez primele pene în această despărţitură, bătînd cu ciocanul nişte bare în

spaţiul îngust care a rezultat şi ridicînd uşa încet pe pîrghii afară din cadrul ei pînă cînd una dintre primele pene dispare în spatele despărţiturii şi cu toţii ne ţinem respiraţia cînd o auzim căzînd, pe o suprafaţă de piatră. Aproape c-am ajuns acolo. Introduc o tijă de testare în spaţiul în care a căzut pana (spaţiu în care ne-am fi aflat deja, blestemat fie Muzeul Metropolitan din New York, dacă am fi avut destui oameni şi nu am fi fost nevoiţi să ne ascundem în beznă ca nişte răufăcători). Fac un test cu lumînarea ca să mă asigur că nu ies gaze otrăvitoare din crăpătură. Nu e destul spaţiu ca să vezi înăuntru sau ca să introduci o lanternă aşa că, oricît aş fi de nerăbdător să arunc o privire, fac o pauză ca să se odihnească oamenii. Aceştia mestecă jujubi, nu spun nimic, îmi zîmbesc de cîte ori îmi surprind privirea.

7.30 – Trece o oră de rupt spinările trăgînd, înainte să reuşim o primă urnire a uşii şi ca eu să reuşesc să cobor o lumînare micuţă în mormînt şi să-mi pun ochiul în dreptul găurii care dă spre spaţiu. La început ochii mei nu se pot obişnui cu întunericul, de la conul de lumină ca un halo străpuns de fitil, neclintit de nici un fir de aer mişcător, şi încă nu văd ceea ce sper să văd (umbre, metale licărind) şi, preţ de mai multe clipe percepute de noi toţi, nu rămîne decît anticiparea gîtuită de emoţie.

— Ce vezi, fir-ai să fii? bombăni Ahmed în engleză.

— Nemurirea! spun eu.

(De schimbat în epitaf Abdullah în Ahmed, deşi nemernicul nici nu merită să-i fie pomenit numele pe undeva).

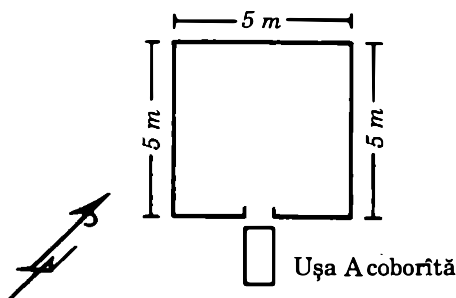
Pînă la urmă, se zăreşte un spaţiu, nişte pereţi de un alb prăfuit, o porţiune de pardoseală asemănătoare, dar cam atît. Pînă la căderea nopţii am reuşit numai să urnim uşa din cadrul ei suficient ca să putem mîine dimineaţă, cu forţe proaspete şi după o noapte de somn, să o coborîm cu succes. Îi îngădui lui Ahmed să aducă mînă de lucru suplimentară şi îi trimit pe oameni acasă.

Luni, 13 noiembrie 1922

11.00 dimineaţa – Ahmed, care a întîrziat, dar a venit cu şase oameni astăzi, a ajuns la 8.30. Am plătit cinci salarii la zi şi pe cei doi oameni noi doar pentru ziua de azi. Tocmai am coborît uşa pe platforma ei de transport, sfărîmînd cilindrii de tractare aproape din prima. Am căzut de acord că trebuie să cîntărească, probabil, aproape o tonă, şi oamenii s-au străduit s-o coboare în siguranţă, iar cei doi oameni noi s-au spetit stînd aplecaţi şi încordîndu-şi spinările, dar treaba a fost îndeplinită şi au am coborît imediat singura treaptă şi am păşit în încăperea mea, cu o lanternă. Aerul – fierbinte, dens, nemişcat timp de 3500 de ani – era delicios. Uşa fusese în centrul unuia dintre pereţii unei încăperi pătrate, cu latura de aproximativ cinci metri, înaltă probabil de doi metri. Fiecare suprafaţă era din piatră alb-gălbui, uniformă şi netedă. În ceea ce priveşte obiectele, ornamentele de pe pereţi, statuile, urmele de paşi, zeii protectori, inscripţiile de pe pereţi, un inventar de mai tîrziu o să reuşească probabil să dezvăluie ceea ce eu nu am fost în stare să văd pînă acum, singur şi cu unica mea lanternă. Dar aş spune, în mod empiric, că dintre acestea, în momentul de faţă, trebuie să spun că pare probabil să fie foarte puţine şi poate chiar absolut nimic de care să vorbim pînă acum.

Stau şi scriu în ceea ce sînt acum obligat să denumesc „Camera Goală“ a mormîntului lui Atum-hadu. O hartă ar arăta în felul următor:

(FIG. C: CAMERA GOALĂ)

În ciuda ordinelor mele explicite, l-am surprins pe Ahmed păşind în Camera Goală.

— Afară! am strigat. În spaţiul ăsta n-au ce căuta amatorii.

Nu s-a mişcat şi n-a dat nici un semn că mă aude, doar şi-a rotit lanterna pe pereţi şi am văzut cum interpretările greşite îi contaminează mintea măruntă. A suspinat şi a ieşit, păşind ţanţoş. Ce contează pentru el? E plătit pentru timpul său şi e clar că pentru oamenii salariaţi, cu cît se mişcă mai greu, cu atît e mai bine.

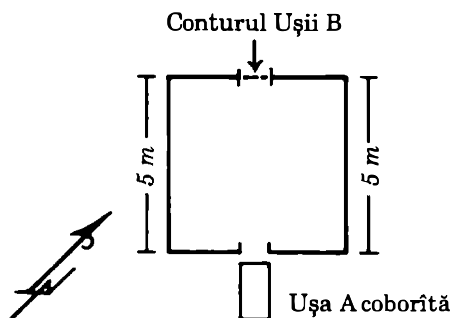
— Trimite oamenii acasă pentru ziua de azi, i-am strigat. Tu şi încă patru oameni, la răsăritul soarelui mîine.

Pentru că îmi trebuia restul zilei ca să cîntăresc lucrurile şi ca să duc la capăt analiza atentă a acestei camere.

Acum a căzut noaptea. Nu judec cu asprime reacţia lui Ahmed. Şi eu aş putea fi cuprins de disperare şi aş putea scrie aici cuvîntul *dezamăgire* mai degrabă decît *succes*, dacă nu aş fi mai bine informat. Fiţi atenţi acum: punctele cheie aici sînt exact ignoranţa lui Ahmed şi frustrarea lui copilăros de previzibilă, ceea ce constituie cea mai bună apărare pe care ar putea-o concepe arhitectul mormîntului lui Atum-hadu. Lîngă lampa care pîlpîie aici în Camera Goală, stau întins în patul meu de campanie şi înţeleg exact ce înseamnă aşa o cameră. Imaginaţi-vă un jefuitor de morminte din Antichitate. Deşi ştim acum că n-a călcat nici un hoţ în acest mormînt, absolut nici unul, arhitecţii chiar au trebuit să se pregătească pentru ei. Deci, imaginaţi-vi-l pe arhitect pregătindu-se pentru hoţ. Pentru hoţul care – închipuiţi-vă un bărbat ca Ahmed – împreună cu cîţiva amici derbedei, a depus un efort considerabil ca să treacă de uşa masivă pe care au găsit-o din întîmplare sau prin vicleşug. În cele din urmă, stînd pitiţi ca să nu fie văzuţi de autorităţile care se ocupau de problemă pe vremea aceea, care-or fi fost ele, dau peste punctul de tranzit al ultimului domn al Nilului şi găsesc în forma acestei camere goale o scuză zîmbitoare: „Nu-i nimic de găsit aici, bătrîne prieten, du-te şi pradă în altă parte". Căci nimeni altul decît un suflet pereche cu ochi buni ar putea observa conturul şters de pe peretele din spate, nimic altceva decît o altă uşă, intenţionată clar a fi aproape invizibilă

dar indubitabil prezentă. Şi nici chiar R.M. Trilipush, descoperitorul legitim al regelui, n-a observat-o pînă la aproape 8 seara, cînd oamenii plecaseră şi cugetul său era destul de tulburat.

(FIG. D: CAMERA GOALĂ, CORECTATĂ)

Puţină dăltuire şi periere delicată, cîteva pene bătute cu ciocanul şi nu mai e nici o îndoială în ceea ce o priveşte. Mîine vom înainta mai departe în acest labirint remarcabil întins în faţa noastră de stăpînul Atum-hadu, această enigmă care e la rîndul ei soluţia la cealaltă enigmă cu care s-a confruntat regele însuşi, cea mai strălucită soluţie la cel mai teribil de complex Paradox al Mormîntului din istoria acestui tărîm extraordinar.

Priviţi Catrenul 78 (ABC, din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*, Harvard University Press, 1923):

Nici un vultur nu ne va pîndi, nici un ogar saluki *renumit pentru vederea sa*
Nu va vedea cînd o posed brutal pe Isis, în gură, pe la spate, chiar aşa.
Cu sărutul umed al lui Maat în stînga şi sînul lui Sekhmet în dreapta mea,
Duşmanii de moarte orbiţi în deşertul din jurul nostru vor zbura.

Nici nu puteai spera la un rezumat mai drăguţ atît al Paradoxului Mormîntului, cît şi al deliciilor lumii de dincolo. Şi, pentru orice om din Antichitate suficient de norocos să găsească intrarea lui Atum-hadu, înăuntru nu era decît o cameră descurajatoare, care părea să fi fost deja jefuită. Hai să formulăm o ipoteză despre cum ar putea fi onorat Paradoxul Mormîntului aici: ne putem imagina că Atum-hadu a aranjat ca bărbatul care va sigila uşa cea de-a doua, din interior, să fie omorît de bărbatul care a sigilat mai tîrziu Uşa A, care la rîndul lui era vizat pentru o crimă ulterioară de către un al treilea bărbat, care nu ştia de amplasarea mormîntului sau de scopul din spatele acestui contract letal. Moartea lui Atum-hadu e urmată de alte două, fără legătură, inexplicabile chiar şi pentru făptaşi şi de-a dreptul neobservate în toată înnoptarea definitivă care cuprinsese Egiptul către sfîrşit.

Mîine vom penetra mormîntul regelui nostru, îi vom întrerupe relaţiile sexuale avide cu partenerele eterne de pat. În această noapte, dormind în Camera sa Goală, aproape că-l aud, respirînd regulat, sătul, ştiindu-şi crimele de camuflaj îndeplinite după instrucţiunile sale, ştiind că femeile îl vor satisface la nesfîrşit, că a fost mai deştept decît tatăl nostru ranchiunos, Timpul însuşi.

Marţi, 14 noiembrie 1922

Ahmed se întoarce, ruşinat, încîntat de Uşa B.

— Stăpîne Trilipush, ochiul tău de vultur şi nasul tău de copoi şi inima ta infailibilă sînt un model pentru noi toţi şi un simbol al tuturor darurilor pe care englezul le oferă Egiptului.

Începem din nou acelaşi proces chinuitor, dar acum în lumina torţelor care pîlpîie şi în căldura care ne lipeşte cămăşile de trup, conturînd amplasamentul celei de-a doua uşi. O inspectăm şi o suprainspectăm, căutînd peceţi, inscripţii, însemnări de orice fel şi eu sînt încîntat că nu găsim nimic, ceea ce-mi confirmă fără urmă de îndoială ipoteza cu privire

la funcţiunea Camerei Goale. Îi las pe fiecare dintre oameni să facă un tur cu lupa şi toţi şase cădem de acord: goală.

Acum doi dintre ei stau de pază afară, doi sînt pe post de curier, trimişi de mine după apă şi după scule, în timp ce eu dăltuiesc cu grijă şi precizie, iar Ahmed ţine torţa, în special ca să nu se mai fîţîie de colo colo ca o babă.

Conturul uşii s-a adîncit şi s-a clarificat destul de repede, de parcă peretele alb-gălbui ar fi fost un camuflaj foarte superficial şi noi am fi fost acum în pămîntul mai întunecat al complicităţii cu regele nostru care aşteaptă. E clar că va fi nevoie de mai mulţi drugi, avînd în vedere că există o mică înclinaţie spre Camera Goală – coborînd dinspre poteca de lîngă faleză înspre cea de-a doua uşă – şi va fi nevoie de o targă pe roţi, şi încă una rezistentă, ca să scoatem cea de-a doua uşă din mormînt, şi va trebui să fie prinsă de această platformă de transport într-un mod destul de riscant, pe o parte, ca să încapă prin spaţiul unde fusese Uşa A, asta în cazul în care Consiliul Antichităţilor nu se hotărăşte să lase Uşa B întredeschisă, *in situ*, pentru un *frisson* purist în sezonul turistic.

Date fiind toate aceste complexităţi şi imposibilitatea ca hoţii să fi făcut vreun progres cu aşa o barieră, i-am lăsat pe oameni să stea de pază şi să doarmă în Camera Goală sub cearşafurile lor cu vultur-cobră-sfinx-Horus-mănîncă şi m-am întors în oraş. Mă întreb ce viaţă de familie au oamenii ăştia dacă nu sînt aşteptaţi acasă şi pot să doarmă în deşert anunţaţi din scurt.

La poştă mă aşteaptă o scrisoare de la logodnica mea, datată acum douăzeci şi patru de zile (acum o viaţă, înainte de descoperirea noastră) şi mai e şi o telegramă de la Maestrul Largheţei, care se dovedeşte a fi vrednicul egal al tuturor celor care au mai purtat acest titlu vreodată: BUNĂ TREABĂ! TRIMITE DETALII. VINE ŞI CREDITUL. Achiziţionez drugi, mîncare et caetera.

Şi acum, de la distanţa asta, la apusul soarelui pe terasa mea de la Vila Trilipush, cu un cocteil antimalarie în mînă şi cu Maggie torcîndu-mi în poală, cu gramofonul cîntînd, îmi închipui ce mă aşteaptă dincolo de Uşa B, umbrele reflectate pe pereţii albi de torţa mea, uşa din spatele meu, drugii scăpaţi pe jos de uimire. Mîine.

21 oct.

Hei-ho, Ralphie!

În timp ce tu umbli după negrese prin kasbah *(o, da, domnule, am fost aseară la film și acum știu* exact *ce te-a atras în Egipt și în Arabia, șeicul meu pervers). Eu n-o să stau degeaba ascultînd-o pe Inge cum povestește despre iernile grele din Islanda, domnule.*

Am reușit să petrec niște seri foarte fericite la localul lui J.P., cu care, știu, tu pur și simplu nu ești de acord. *Mă întreb ce anume nu aprobi: localul lui J.P. sau să am eu seri fericite. Sincer, ai spune că sînt un criminal condamnat sau ceva de genul ăsta, la halul în care sînt tratată pe aici.*

Poate te-ar interesa să știi că J.P. m-a prezentat unui prieten de-al lui, ia să vedem, cum îl cheamă, îmi stă pe limbă, a, da, mi-am amintit: Cornelius Macy. Ei bine, aș spune că s-a cam îndrăgostit de mine Cornelius și e un dansator pe cinste. *Patru nopți la rînd a fost pe-acolo, de marți, cînd ne-am întîlnit. J.P. spunea despre Corny ăsta că are bani cu toptanul. Și, după cum se îmbracă, arată chiar ca un magnat. Nu mi-ar strica niște bani cu toptanul, să știi că nu, domnule Trilipush!*

Liniștește-te, englezule. Nu înseamnă nimic pentru mine, tu ești singurul meu erou explorator.

Și băgărețul ăla e prietenos cu mine. Nici nu știu ce să cred. Nu-i în nici un caz arătos, asta pot să-ți spun din prima. La cîteva zile după ce l-am cunoscut, mă duceam la o mică petrecere de care auzisem, cu niște prietene, ca pe vremuri, dar cînd am ieșit din casă am dat peste el așteptîndu-mă, băgărețul, și mi-a spus: „Hai, te duc să bem ceva“. Unei fete ajunge să-i spui asta o dată.

Ce-o să-i aduci reginei tale de pe-acolo? Știu, știu: mormîntul o să fie plin de bijuterii vechi de un milion de ani. Și e adevărat că lucrurile egiptene sînt foarte la modă acum, așa că o să fie foarte drăguț. Dar aiurelile alea n-or să fie învechite și uzate? Fetelor nu le place să poarte o piesă de muzeu *la gît, știi și tu, Ralphie.*

Nu, nu-i în nici un caz arătos, băgăciosul. Cu părul de morcoveață și cam umflățel. E timid, totuși, cînd e lîngă mine, nu mă poate privi în ochi. Ăsta-i un semn sigur că îi se moaie genunchii. Tu ai fost o excepție aici, Eroul meu, m-ai privit cît se poate de îndrăzneț, recitîndu-ți poemele obscene. Dar ăsta mă duce la J.P. cînd am chef, cînd mă plictisesc și am nevoie să ies o noapte, și e ca un cățeluș. Și pot să-ți spun ceva, el spune că-l caută pe săracul tînăr australian, dar e foarte curios în legătură cu tine. *Cred că o parte e pentru că vrea să-și dea seama dacă e loc în inima mea pentru încă un tip. Ei, nu te speria, Ralphie, doar vino acasă cît mai repede! Te tachinez groaznic, nu-i așa? Dar pune-te în locul meu. Tu ești cu aventurile tale. Eu sînt tratată ca un condamnat numai pentru că am niște micuțe probleme de sănătate.*

Ți-oi fi găsit deja comoara, oare? Cum crezi că arată pereții mormîntului lui Atum-hadu? Cînd mă gîndesc la poeziile lui, mamă-mamă, trebuie să-ți închipui că mormîntul lui o să fie un adevărat spectacol. Să nu-ți vină vreo idee, domnule, sau cel puțin nimic de la care să nu te poți abține pînă cînd te întorci. Eu *te aștept, să știi, pură ca zăpada pentru tine, Eroule.*

Normal, ești cumplit de departe, nu-i așa? Și n-am auzit nici un piuit *de la tine de cînd ai sărit în vaporul ăla, fluturîndu-ți pălăria spre mine. Îți țin cartea lîngă pat, și poza la fel, cea cu tine în zdrențele de explorator. Adorm imaginîndu-mi cum îmi citești poemele regelui tău pervers și flămînd. Uneori mă trezesc și o surprind pe Inge citindu-ți cartea. Nu mă mir.*

Cît crezi că o să mai dureze? E mare plictiseală pe-aici și tu ești de vină. Cu tine nu m-am plictisit niciodată, nici cînd făceam chestii plictisitoare, cum ar fi să ne uităm la tronul vechi și prăpădit al cine știe cărui faraon într-un muzeu. Dar acum hai s-o spunem pe șleau, Ralphie. Vreau să mă mărit. Merit mai mult decît atît, nu-i așa? Merit ce mi-ai promis. Nu-mi mai place să fiu aici. În momentul ăsta nu-mi place nici de Inge și nici măcar de tati.

Așa deci!

m.

Miercuri, 15 noiembrie 1922, Vila Trilipush

Mă trezesc înainte de răsăritul soarelui.

Înapoi la şantier chiar după răsăritul soarelui, aducînd mîncare, apă şi încă două lanterne. Îi trezesc cu şuturi blînde pe oamenii mei ghemuiţi în Camera Goală.

Şi, din nou, înapoi la spărtură! Punem pene, folosim răngi, încercăm să înfigem cîrlige, ne rupem spinările, punem cilindri mai puternici înapoi la locul lor, în timp ce din ce în ce mai mulţi oameni încep să se plîngă de bătăturile din palme de la frînghiile alunecoase (am uitat să le cumpăr mănuşi), împingem din stînga, tragem din dreapta.

Prînzul. Avem nevoie de echipament mai serios pe care nu mi-l permit încă şi nici nu pot să-l aduc în văzul lumii la şantier. Totul depinde de rezolvarea acestui unghi dificil, care face ca uşa să pară şi mai grea decît este. Sau trebuie să acţionez cu mai puţină responsabilitate faţă de descoperirea mea şi să fac uşa fărîme, pur şi simplu. Dar aşa ceva n-o să fac, oricît aş fi de nerăbdător. Săpăm ca să conservăm.

Progresul nostru este chinuitor, aproape imperceptibil, cu toate durerile şi vînătăile şi bătăturile plesnite şi lipicioase. În amurg îi trimit pe oameni acasă şi mă prăbuşesc pe un pat de campanie, în curentul ciudat şi în căldura protectoare a Camerei Goale.

Joi, 16 noiembrie 1922

Margaret: 3.30 dimineaţa şi eu scriu la lumina lămpii, cînd somnul şi-a terminat prematur treaba cu trupul meu dureros. Nu mai pot să dorm mai mult de patru ore pe noapte, şi atunci agitat. Mă gîndesc la tine, care eşti îngrozitor de departe acum, dulcea şi încrezătoarea mea făptură, în ciuda tuturor încercărilor tale grele, a lumii ciudate pe care banii tatălui ţi-au construit-o în jur, a ceţii de la medicamente, a schimbărilor îngrijorătoare de dispoziţie şi a pîrlitului ăstuia de Ferrell care încearcă să te smulgă din afecţiunea pentru

mine, a companiei plictisitoare a lui Inge, care s-ar fi putut, sînt de acord, să se fi prins în mrejele tatălui tău.

Jurnal: După-amiază. După mai multe ore de muncă, uşa a alunecat uşor spre noi, cedînd lent cîte-un fir de nisip o dată şi, la începutul după-amiezii, am reuşit să strecor o privire printr-o crăpătură: aur, nici pomeneală, practic propriul meu ochi înfiorat se reflecta înapoi spre mine. Le îngădui oamenilor un scurt moment de odihnă ca să se pregătească pentru ridicarea finală.

— De ce nu cu un baros? întreabă Ahmed în engleză şi descopăr uluit că vorbeşte serios.

E incredibil pentru mine cît de puţin înţeleg oamenii aceştia din ceea ce încercăm să facem pentru ei. Încep să explic fundamentele arheologiei, dar trebuie să-mi conserv forţele şi văd că nu e din cale-afară de interesat.

Joi, vineri, sîmbătă, 16, 17, 18 noiembrie
scris sîmbătă, 18 noiembrie 1922

Jurnal: Victorii pe de-o parte şi eşecuri temporare, minore pe de altă parte. Durere teribilă.

Pe 16, o altă oră de muncă grea cu drugi şi frînghii a avut ca rezultat o victorie pirică: ajunsesem în poziţia descrisă mai sus, şi Ahmed era un conducător aspru şi util; vedea o anumită certitudine pe chipul meu şi îi captasem deja atenţia. După pauză, ne-am apucat de treabă cu îndîrjire. Am forţat prea tare lucrurile, îmi dau seama acum, a fost vina mea. Cîte doi oameni de fiecare parte a uşii, împingînd cu toată puterea în drugi, şi Ahmed şi cu mine aşezaţi în faţă cu frînghiile, trăgînd pînă cînd mănuşile noastre s-au înfierbîntat ca focul – şi apoi, spre ruşinea mea, s-a întîmplat: la început a fost sunetul, un sunet oribil, curgerea evenimentelor depăşind controlul ştiinţific. Pentru urechea superstiţioasă (aşa cum erau cu siguranţă cîteva din cameră), un strigăt bubuitor din trecut acompaniat de o rafală de aer fierbinte (probabil şi-au închipuit că venea peste noi răsuflarea furioasă a lui Atum-hadu) şi strigătele frustrării mele în

engleză şi apoi fărîmiţarea uşii masive cînd a căzut în faţă şi s-a izbit de podeaua dură, un milion de fărîme gri de marmură zburînd în toate direcţiile ca şrapnelul, apoi ţipătul – al unuia dintre oameni, tăiat uşor pe arcadă de o piatră ţîşnită – şi abia după aceea durerea, durerea copleşitoare cînd mi-am dat seama că propriul meu picior era înăuntrul perimetrului în care se prăbuşise şi explodase uşa. Şchiopătînd şi sîngerînd, cu degetele picioarelor zdrobite, cu o parte a bocancului plesnită, asta e, nu mai contează – am intrat în următoarea încăpere într-o clipită, luminînd cu lanterna în faţă, în spate, în sus şi în jos pe fiecare perete, invadînd fiecare colţ în timp ce durerea electrică de la picior îmi pulsa îndărătul ochilor.

Blestemele în arabă au fost cumplite, acelea pe care le-am înţeles, şi am crezut la început că vin de la bărbatul rănit, dar se revărsau din gura lui Ahmed, care blestema soarta şi Occidentul şi Egiptul (căci, în orbirea lui, nu vedea decît o altă încăpere goală). Foamea sa de aur îi alimentează frustrările ; nu are caracterul necesar pentru ştiinţă. Ceea ce Carter, Marlowe şi cu mine avem în comun nu e în nici un caz o însuşire egipteană.

I-am ordonat lui Ahmed şi altor doi oameni să-l ducă pe bărbatul rănit în oraş ca să-i îngrijească rana şi să se întoarcă în douăzeci şi patru de ore, şi am ţinut un singur om cu mine pentru istovitoarea treabă care ne aştepta şi ca să mă ajute la îngrijirea propriilor răni.

Omul meu mi-a tras bocancul din picior şi aproape că mi-am muşcat obrazul de durere. O parte din cearşafurile hotelului şi nişte apă au fost sacrificate pentru spălarea şi bandajarea piciorului meu hidos, însîngerat. Spre sfîrşitul după-amiezii din ziua de 16, am reuşit în cele din urmă să mă deplasez şchiopătînd şi să pun torţe în camera cea nouă. Nefericita Uşă B e o pierdere absolut teribilă, avînd în vedere inscripţia ei, care spune în hieroglife cît se poate de clare :

ATUM-HADU, STĂPÎNUL NILULUI, ÎŞI SCUIPĂ URMĂRITORII, CARE ÎL DERANJEAZĂ PREA TÎRZIU ŞI CARE VOR PLĂTI UN PREŢ CUMPLIT PENTRU ACEASTĂ INTRUZIUNE.

Inscripţia era o dovadă perfectă, dacă mai există cineva la această oră care să pună la îndoială premisele sau realizările noastre. Sper că vom reuşi să o reconstituim din bucăţile uşii sfărîmate, dar mă tem că este pierdută. De vină sînt eu şi cretinii de la Consiliul Antichităţilor care m-au priponit în această poziţie şi şi-au extras acum din piciorul meu livra de carne.

Piciorul meu care se umfla văzînd cu ochii m-a obligat să amîn explorarea noii camere şi mi-am petrecut seara schimbînd iar şi iar bandajul îmbibat – o rană urîtă, într-adevăr, deşi este, desigur, un preţ infim plătit pentru descoperirea noastră. L-am trimis pe om să se odihnească şi el, şi să mai aducă nişte apă şi un baston, dar n-am fost suficient de liniştit încît să mă întorc la vilă sau să mă duc să mă vadă un doctor înainte să cartografiez noua încăpere a mormîntului. Iar somnul era aproape imposibil.

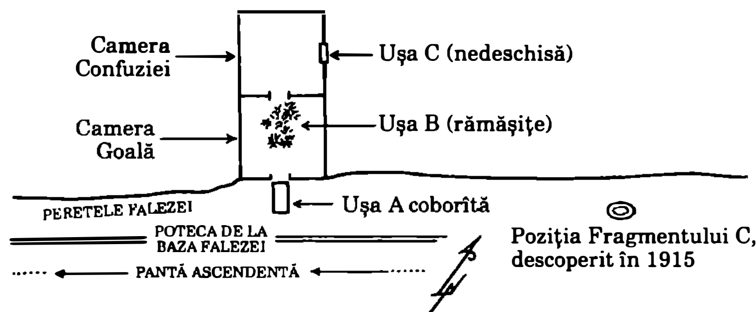
A venit şi 17 noiembrie, cu o geană de lumină, şi cum omul meu încă nu se întorsese, mi-am spălat şi bandajat din nou piciorul cu altă fîşie de cearşaf şi cu ultimii stropi de apă potabilă. O mică problemă pe care am descoperit-o în lumina difuză a răsăritului: cele două degete din extremităţi sînt cu siguranţă rupte, ca şi, judecînd după umflătura purpurie, un os sau două din laba piciorului. Majoritatea tăieturilor erau superficiale, bocancul servindu-mi pe post de armură, dar pielea era crăpată în cîteva locuri şi cearşaful era maroniu. După ce m-am oblojit, m-am dus, poticnindu-mă, să explorez ceea ce vom denumi temporar „Camera Confuziei".

Cea de-a doua cameră este, superficial, la fel de goală ca şi Camera Goală. Prin urmare, se poate trage concluzia că Atum-hadu şi arhitectul său anonim au hotărît că orice tîlhar care pătrundea în Camera Goală descoperea blestemul cumplit scris pe Uşa B, şi totuşi era suficient de puternic ca să-şi croiască drum mai departe, putea fi descurajat numai de frustrarea totală, căci nici frica, nici obstacolele nu-l opriseră pînă acolo, aşa că regele şi constructorul său probabil s-au hotărît să nu se mai încurce cu alte blesteme sau piedici, ci pur şi simplu au încercat să-l convingă pe tîlharul potenţial că nu făcea decît să-şi piardă vremea. Prin urmare, o nouă

cameră pustie. Desigur, nici un observator n-a ajuns pînă acum atît de departe, aşa că, deşi admir şiretenia lui Atum-hadu, pot spune, retrospectiv, că a fost perfect inutilă.

În orice caz, mormîntul meu arată acum aşa:

(FIG. E: HARTA MORMÎNTULUI LUI ATUM-HADU LA DATA DE 17 NOI. '22)

Dacă n-ar fi fost inscripţia (pierdută) de pe Uşa B şi cîntecul seducător al Uşii C, confuzia şi disperarea ar fi pus stăpînire în acest punct pe mine, ca pe ipoteticul tîlhar străvechi.

Era deja tîrziu în dimineaţa de 17 cînd omul meu s-a întors cu bandaje, apă, alimente şi un baston, curbat în partea de sus ca un sceptru regal şi sculptat dintr-un lemn dur, întunecat.

„Ştiaţi că şi-a zdrobit un picior în timpul săpăturilor şi apoi, cu sînge rece, n-a făcut decît să trimită după un baston, văzîndu-şi în continuare de treabă? Bastonul e expus acum la Exploratori, în Cairo."

Bastonul îmi era de ajutor, căci la fiecare pas piciorul meu pulsa îngînînd ecoul perpetuu al impactului uşii căzute. Am mîncat, am băut apă şi mi-am terminat inspectarea cu lupa a Camerei Confuziei, confirmîndu-i designul strălucit de descurajant, în afară de conturul palid dar inconfundabil al uşii C, cît se poate de netede.

Cu singurul meu ajutor (Ahmed şi ceilalţi întîrziau să se întoarcă), m-am apucat să perii şi să dăltuiesc în jurul Uşii

C; acelaşi progres lent cu daltă, perie, ciocan, pană, perie, daltă, perie, ciocan, pană, perie. Mă simţeam teribil de slăbit, poate chiar puţin febril, fără îndoială de la nerăbdarea de a vedea ce era în spatele acestei ultime uşi remarcabile. Şi, de două sau de trei ori, m-am tîrît şchiopătînd pînă afară, ca să vărs. De asemenea, de cel puţin două ori, am fost atît de extenuat, încît am dormit neliniştit pe unul dintre paturile de campanie din Camera Goală, încercînd să recuperez nenumăratele ore de somn pierdute. În ziua de 17, cînd a căzut noaptea, irosisem toată ziua dormind şi m-am trezit – aşa cum îmi era nefericitul obicei, ca şi al lui Atum-hadu – la primele ore, cele întunecate. Ziua de 18. Îl auzeam, dar nu-l vedeam pe singurul meu om loial dormind într-un colţ întunecat, dar ceilalţi încă nu se întorseseră. Am ieşit să mă uit la stelele de deasupra lui Deir el Bahri.

N-o să spun că am fost binedispus cît a durat această noapte de veghe.

S-au ivit şi zorii zilei de 18, în cele din urmă, şi lumina palidă mi-a dezvăluit că eram singur; confundasem în mod evident ecourile propriei mele respiraţii cu acelea ale unui muncitor loial care nu era acolo. Am remarcat că Ahmed şi ceilalţi întîrziaseră deja optsprezece ore. Mi-a trecut prin cap posibilitatea trădării, laşitatea şi avariţia mîinii de lucru locale fiind o ameninţare constantă. Fără o gratificaţie imediată care să le ia ochii, abandonul era o explicaţie plauzibilă. Asta este. M-am hotărît să continuu de unul singur pregătirea Uşii C, în ciuda rănii mele, a setei, a foamei şi a furiei îndreptăţite. Apoi aveam să acopăr intrarea mormîntului cu pietre şi noroi, să mă întorc în Luxor şi să prezint descoperirea mea inspectorului local al Consiliului Antichităţilor, acceptînd mustrările, dar şi oamenii şi suportul tehnic pe care aveau să mi le dea ca urmare a descoperirii mele. În mod special, instalarea de curent electric în mormînt mi-ar fi de mare ajutor, scutind locul de fumul de la torţe şi felinare şi crescînd considerabil numărul de ore în şir în care se putea lucra fără a fi nevoie să ieşi la aer curat.

Tîrziu în după-amiaza zilei de 18, astăzi, Ahmed s-a întors cu trei dintre oameni. Scuzele lor au fost exagerate şi au

fost încîntaţi să vadă conturul Uşii C. Bărbatul rănit necesitase îngrijiri, Ahmed rămăsese la vilă pînă cînd au venit pisicile şi şi-au primit hrana, iar apoi Ahmed şi ceilalţi oameni obţinuseră, din proprie iniţiativă, instrumente despre care credeau că vor fi de folos în „sarcina noastră comună". Mai exact: două baroase imense. Am fost mişcat de eforturile lor, dar nu m-am putut abţine să nu rîd de mutrele lor cînd le-am pus următoarea întrebare elementară: ce s-ar întîmpla cu comorile care sînt exact de *cealaltă* parte a Uşii C, dacă am folosi tehnica lor de spargere?

Aşa că l-am lăsat pe Ahmed cu încă un om să stea de pază peste noapte în timp ce eu m-am bazat pe ceilalţi doi oameni ca să ajung înapoi la Vila Trilipush, sperînd, la fiecare pas trepidant al crudului măgar, cînd simţeam că mi se fărîmă oasele, că aveam să călătoresc în curînd spre şantierul meu în plină zi, cu voioasă candoare, binecuvîntat de bufonii de serviciu, hiksoşii vieţii moderne care-i împing pe oameni la înşelăciuni atît de necesare.

Vila Trilipush, cel puţin, nu m-a dezamăgit: o baie fierbinte, un pahar-două, pansamente noi pe piciorul deja este prea umflat ca să mai încapă în gheată şi aducerea la zi a acestui jurnal.

Mai tîrziu acum. Omul meu s-a întors de la poştă, unde mă aşteptau o scrisoare şi o telegramă. Telegrama: CCF care mă felicita, atenţionîndu-mă că a autorizat transferul de credit şi cerîndu-mi să-i trimit imediat o listă cu lucrurile găsite, „în special obiectele de interes privat, personal". Scrisoarea era de la banca din Luxor, care confirma telegrama lui CCF: acum două zile contul meu fusese alimentat din Statele Unite, joi 16 – o sumă care, în păcătoşii piaştri, reprezenta doar o optime a plăţii lunare aşteptate şi convenite cu trudă într-un Buget Preliminar de Echipă, şi care mai şi întîrziase douăzeci şi cinci de zile, stricîndu-mi socotelile. După cheltuielile mele recente şi promisiunile înaintate, mărunta depunere a lui CCF reprezintă poate puţin mai mult decît o aromă palidă de fonduri.

E o trădare uluitoare. Aş vrea să cred că are vreun soi de logică, de înţelepciune, dar e clar că n-are nici urmă de aşa

ceva. Are intenţia să completeze diferenţa la următorul transfer programat, la 22 noiembrie? Îmi pierd o grămadă de timp încercînd, neliniştit, să-i descîlcesc gîndurile, care au fost probabil – trebuie măcar să iau în considerare varianta – corupte de sinistrul Ferrell. CCF este evident sub stăpînirea unei influenţe sumbre. Aş avea mijloace să-l forţez să coopereze, desigur, dar acesta nu este în nici un caz modul în care îmi doresc să funcţioneze acest parteneriat. De ce-mi face una ca asta? Caut în zadar un motiv pentru care Maestrul meu al Largheţei, lamentabil şi cărpănos, n-a reuşit să se ridicea la înălţimea cerinţelor sale limitate, şi a şters-o probabil în schimb spre vreo bodegă din Boston ca să arunce banii necesari pentru Atum-hadu pe alcool de contrabandă şi fetişcane în compania amicilor săi scandalagii şi a concubinei sale scandinave.

Omul meu de încredere e încă afară, aşteptîndu-mi ordinele. Îl trimit înapoi la poştă cu răspunsul meu chibzuit pentru CCF: AM DESCHIS GLORIOS CEA DE-A DOUA CAMERĂ ÎN CIUDA PENURIEI RUŞINOASE. NU-I MOMENTUL ACUM PENTRU MESCHINĂRII, CÎND ÎN JOC E COLECŢIA DVS. SPECIALIZATĂ. Odihnă binemeritată. O să dorm neîntors, şi mîine o să mă năpustesc iarăşi în luptă, cu armele care-mi vor fi rămas. Nimic nu mă va opri.

Duminică, 19 noiembrie 1922

3.55 dimineaţa. Am scris prea devreme. N-am reuşit să dorm, dar piciorul e total amorţit, o binecuvîntare meritată.

Noaptea e neagră. Soluţia lui Atum-hadu la Paradoxul Mormîntului – soluţia care m-a înecat pînă acum cu praf şi mi-a cerut să-mi jertfesc un picior – e atît de elegantă, şi totuşi mai presus de înţelegerea mea. Uşi ascunse. Piste false care să-i alunge pe tîlhari. Mai e ceva, ceva ce nu văd. Ce-o fi hotărît el sub aceste stele? Trebuie să te pui în locul lui.

Se plimbă pe holurile iluminate, aproape abandonate ale palatului său teban, se aruncă într-o agitaţie neobosită, cînd pe tronul aurit, cînd pe banchetele sculptate. Domnia sa vrea

oare să-i vadă pe acrobaţi? Nu vreau. Incarnarea lui Osiris îşi doreşte oare companie? Nu. Amantul celest al lui Maat vrea oare să călărească o cămilă, să hrănească un tigru, să jupoaie un prizonier, să se legene de barele suspendate, să se joace cu trompa unui elefant, să mîngîie o girafă? Nu vreau. Grijile mele regale din noaptea asta mă copleşesc şi nu-mi dau pace. În seara asta, după numai cîteva minute de chibzuit la încurcătura în care mă aflu, Horus şi-a extras tributul cu mai multă cruzime decît de obicei. Este o anagramă în limbajul viitorului meu prieten: Horus cere ore[1], ore petrecute ţinîndu-mă de burta care mă doare, arzînd de ruşine şi de singurătate cumplită, ore inabordabile, preţioase, din timpul meu omenesc, care se împuţinează, pentru care protectorul meu cu cap de şoim mă va răsplăti cum? Cum va putea fi făcută călătoria mea finală? Vine în curînd, e clar, pornită fie de săgeţile hiksoşilor, fie de lama otrăvită a unuia dintre trădătorii care se înmulţesc văzînd cu ochii la curtea mea ce se năruie, fie de crocodilul acesta care creşte pe zi ce trece în burta mea, care-mi va mînca stomacul în cele din urmă dacă nu-l voi fi închis la timp într-un vas subteran.

Acum m-am trezit chiar cînd apune soarele; am mai pierdut o zi întreagă din cauza rănii şi a oboselii. Piciorul meu cîntăreşte cincizeci de kile. Capul meu e prins între pumnii unui uriaş. Stomacul meu bolboroseşte furios şi dacă îl las să-şi facă hatîrul mai multe minute tot nu e de-ajuns să-i potolesc mînia.

Se face întuneric pînă cînd unul dintre idioţii mei loiali se gîndeşte să vină să vadă ce mai fac. Şi-au petrecut ziua stînd în Camera Goală şi bîrfind. A trecut o zi, au fost plătiţi, dar nu li s-a părut ciudată absenţa mea. Îl trimit pe om înapoi ca să mă asigur că stă cineva de pază la mormîntul lui Atum-hadu toată noaptea şi ca să fie oamenii pregătiţi

1. *Hours* – „ore“ – este anagrama lui *Horus* (engl.).

mîine în zori pentru asaltul final spre ultima cameră şi spre răsplata noastră meritată. Are, de asemenea, o scrisoare pe care a ridicat-o de la *poste restante*. De la logodnica mea, datată 2 noiembrie. Încrucişarea scrisorilor pe drum este un joc cît se poate de crud.

2 noi.

Dragul meu Ralph,

O să trec la subiect. Am nevoie de o scrisoare de la tine curînd. Mă îngrijorează lucrurile de pe-aici şi am nevoie să-mi spui că totul o să fie în regulă şi să-mi explici totul.

Băgăreţul e încă aici. O vreme am crezut că e inofensiv şi chiar oarecum distractiv. Nu dansează prost şi mi-a ţinut companie. Şi ştiu că i s-au cam aprins călcîiele după mine, ceea ce e destul de amuzant pe vremea asta cenuşie. Mă descurc eu cu indivizi de genul ăsta. Dar există o problemă. I-a spus lui tati nişte lucruri pe care le-am auzit şi eu, şi mi-a spus şi mie cîte ceva. El are aerul că nu face decît să spună una-alta, dar ştiu că încearcă să-mi spună ceva despre tine. M-a întrebat despre Oxford şi i-am spus de cel puţin o sută de ori că ai fost acolo cu Marlowe şi că ai plecat ca să lupţi pentru Democraţie după ce ţi-ai luat masteratul, dar înainte de doctorat, şi că Oxford-ul a zis că e ok. Ferrell mi-a cerut o fotografie cu tine şi cu Marlowe împreună şi i-am arătat-o pe cea pe care mi-ai dat-o, cu voi, băieţii, în zdrenţele de săpături, cu braţul pe după umărul lui, cu tine zîmbind şi cu Marlowe prefăcîndu-se că e cît de poate de serios şi mai presus de toate lucrurile din jur, dar Ferrell ăsta spune doar: „Desigur". E un tip cam enervant, dacă vrei să ştii părerea mea. Sper că nu eşti supărat de toată povestea asta.

Nu mă simt prea bine în ultima vreme, Ralphie. Nu vreau să te îngrijorezi, doar că nu mă simt prea bine, simt că iar mă dau lucrurile peste cap. Întotdeauna mă gîndesc la tine ca la acela care mă face să mă simt sănătoasă, şi aşa e, atîta doar că eşti plecat de multă vreme şi mi-e greu. Mi-e foarte dor de tine, dar în unele zile te simt aşa de departe, de parcă

n-ai cum să mă ajuţi, aşa că nici nu mai contează dacă sînt bolnavă. Aşa că nu te îngrijora, nu-i nimic, e doar asta, atîta tot, că mi-e dor de tine.

Ferrell s-a dus să stea de vorbă cu tati la tati în birou o dată sau de două ori şi am încercat să trag cu urechea pentru tine, dar nu prea mă pricep la spionat. Şi cînd l-am întrebat pe tati despre ce era vorba, nu mi-a spus decît că „o să vedem". Şi cînd mergem în localul lui J.P., Ferrell nu prea bea, aşa că nu vorbeşte mare lucru, şi apoi mă plictisesc să fac pe fetişcana ta detectivă pentru că, la urma urmei, nu-i cinstit să mă pui să fac asta, nu? E plictisitor.

Poţi să-i mai spui o dată lui tati că ai fost la Oxford? Şi băgăreţul ăsta, Harry, se tot uită la mine cu mutra aia de lup şi spune chestii gen „Ei, nu se ştie niciodată" şi „Lucrurile nu sînt întotdeauna ceea ce par a fi, mai ales la englezoi". Englezoi, aşa spune. E gelos. Îl urăsc pentru că nu te respectă aşa cum te respect eu. Te iubesc, Ralph, pentru că totul despre tine e adevărat, chiar dacă e palpitant, şi totul despre el e minciună deşi e plictisitor, şi de asta te urăşte şi îi vorbeşte lui tati de parcă ar fi lucruri despre tine care nu sînt adevărate.

Nu te îngrijora. Inge o să mă vindece de micile mele probleme şi mă fac mai bine pe zi ce trece şi o să fiu exact cum ţi-am promis pînă la nunta noastră, vindecată total. Dar am nevoie de tine prin preajmă ca să mă ţii ocupată şi fericită, aşa că vino acasă acum, te rog. Plictiseala e rea pentru mine, foarte, foarte rea pentru mine.

Dacă e ceva ce vrei să-mi spui, o să te ascult, să ştii. Orice mi-ai spune, va fi bine. Aşa cum şi tu m-ai iubi în continuare indiferent ce ai afla despre mine, nu? Nu mai vreau să ştiu nimic în plus despre asta, lasă totul în urmă, aşa cum a fost. De îndată ce vei putea.

O să fiu sănătoasă şi cît se poate de bună cu tine, numai pentru tine. Dar trebuie să vii acasă acum.

Fata ta.

m.

(Duminică, 19 noiembrie 1922, continuare)

Ce-i toată povestea asta? Știam deja de toate acestea? Telegrama în care îți spuneam că e un mincinos și un străin te-a liniștit după aceea? Dacă acestea nu sînt decît neînțelegeri exacerbate de scrisorile care se încrucișează, atunci alte scrisori nu vor face decît să distorsioneze și mai tare lucrurile, fiecare transformînd-o în absurd pe cealaltă cînd trece orbește pe lîngă ea. Ce se întîmplă acolo acum, chiar în această clipă? Citesc despre niște evenimente de demult, despre niște stele stinse. Nu înțeleg cine e Ferrell sau cum s-a cuibărit în sînul familiei mele.

O să te faci bine, o să te faci bine, o să te faci bine. Sînt hotărît. Nu m-am îndoit niciodată de asta, nu mi-am făcut niciodată griji. O dată, doar atît. La muzeu, în acea zi ploioasă de iunie, mi-am făcut griji. Nu ți-am spus-o pînă acum.

Te-am însoțit la Muzeul de Artă, cu Inge, care era încă o valkirie tăcută, plutitoare, deși pe atunci observasem deja pe chipul ei manifestările unei depravări incurabile, în special cînd am trecut pe lîngă magnifica pînză a lui Maiherpri (și am încercat în zadar să-ți stîrnesc interesul asupra modului în care dăduse Carter peste ea în anul 1902).

Pe cînd ne uitam la statuia zeului cu cap de berbec Herishef, ți-am povestit cum, băiat fiind, visasem că deschid morminte chiar înainte să știu ce însemnau visele astea, chiar înainte să știu cuvîntul *mormînt* sau să fi aflat despre săpături. Înainte chiar să am vocabularul cu care să o explic, imaginația mea producea în somn niște lucruri extraordinare: peșteri protectoare pline de lumină și căldură și corpuri care dorm în paturi moi, animale și prieteni și mîncare și fericire, totdeauna într-un loc sigur, închis, departe de pericol. Aveam probabil trei, cel mult patru ani, și claustrofilia mea începuse deja să se manifeste.

Și ți-am explicat despre exponatele pe lîngă care treceam, chiar dacă am observat că trebuia să te odihnești mai des. Ți-am vorbit despre Harvard și despre credința conservatoare de acolo în arheologii bătrîni care folosesc metode învechite.

Nu mai departe de 1915, îţi spuneam, Lyman Story încă mai voia să folosească dinamita pentru expediţia sa făcută chiar în interesul acestui muzeu!

— Harvard-ul nu e pregătit pentru Atum-hadu sau pentru mine, am spus, dar vor fi.

M-am întors spre tine, şi tu tremurai: din compătimire pentru încercările prin care treceam sau din cauza frumuseţii relicvelor?

— N-aveţi de ce să vă îngrijoraţi, domnule, mi-a spus Inge pe un ton oficial, conducîndu-te deja spre toaleta femeilor.

Douăzeci de minute s-au scurs lent şi apoi ai apărut din nou, cît se poate de proaspătă, încîntătoare, gata pentru o zi de cumpărături şi de mese în oraş. Nu te mai văzusem niciodată atît de încîntătoare şi de proaspătă, dar nu păreai să-ţi aminteşti *nimic* din ce se petrecuse în ultima oră, nici măcar poveştile despre copilăria mea. O, draga mea, tatăl tău mi-a spus că o să te faci bine. Doctorii i-au spus lui că o să te faci bine. Trebuie să ai încredere în asta şi trebuie să ai încredere în mine. Noaptea, cînd eşti singură, e greu să ai încredere, ştiu. Dar trebuie. Ferrell e fum.

Iar eu o să-mi duc la capăt ceea ce tu atît de adorabil numeşti „Descoperirea“ mea, în ciuda tuturor obstacolelor, în ciuda tuturor neînţelegerilor sau trădării făţişe şi a ceţii galbene a scrisorilor intersectate. Tatăl tău e derutat în privinţa mea, sau a fost, dar asta o să treacă, dacă n-a şi trecut deja, şi nici un cuvînt nu mai trebuie rostit. Pe 19 noiembrie, Ralph al tău se gîndea la tine cu dragoste, în ciuda grijilor trecătoare ale tatălui tău, indiferent de blestemul cu Ferrell care te apasă din pricina mea. O să citeşti asta cînd vin acasă şi o să ne comparăm însemnările şi o să rîdem de distorsiunile datorate timpului şi distanţei şi poştei.

De la descoperirea lui Trilipush, Boston-ul mi s-a părut dintr-odată rece. Nu mai erau nici bani, nici dragoste aici. Tot ce aveam era şfichiuiala verbală pe care o primisem de la Finneran şi insistenţa reînnoită a lui Margaret că Trilipush şi numai Trilipush era totul pentru ea. Zilele treceau, n-aveam nici un semn de la

Margaret şi nu mai mergeam pe la ei pe-acasă. Eram gata să mă spăl pe mîini de blestemata familie Finneran. Dacă Trilipush dăduse peste aurul său murdar, ori se întorcea acasă, ori nu, şi ştii cam care era părerea mea. Din punctul meu de vedere, nu conta, pentru că dacă îl omorîse pe Paul Caldwell, aveam să mă duc în Egipt ca s-o dovedesc, s-o strig în gura mare, suficient de tare ca s-o audă pînă şi încăpăţînaţii de Finneran, dintr-o parte în alta a lumii.

Zilele îmi erau pustii şi treceau încet; mi le petreceam revăzîndu-mi transcrierile, rescriindu-mi notiţele, transmiţîndu-mi rapoartele şi deconturile la Londra, mai chestionînd cîte-un student de-al lui Trilipush sau explicînd la Sediu de ce urmărirea lui Paul Davies necesitase atîta timp petrecut în Boston. Mă îndoiesc că le păsa, de fapt. Le-am scris celorlalţi clienţi ai mei, spunîndu-le lui Tommy Caldwell, Emmei Hoyt, lui Ronald Barry şi soţilor Marlowe despre progresul meu.

Stăteam în hotel, făcînd tot felul de treburi, aşteptînd ziua în care urma să mă îndrept spre New York, sperînd că Margaret va veni să mă caute pentru o ultimă oară, şi cînd, plin de amărăciune, mi-am dat seama în cele din urmă că acest lucru era improbabil, aşteptam pur şi simplu veşti, orice. Simţeam că se va petrece ceva clar şi clarificator; avea să vină clipa în care era evident că venise timpul să plec în Egipt sau, dimpotrivă, să stau alături de Margaret, să o protejez, să o susţin în furtuna care în mod sigur avea să se işte. Eram un bărbat tînăr, Macy. S-ar fi putut schimba ceva cu ea. Viaţa putea să ia nenumărate întorsături, să ştii. Aşa că, dacă stăteam uneori în faţa casei ei, fierbînd de furie în întuneric, ştiu că poţi înţelege asta, ca om de lume ce eşti.

Şi chiar am mai văzut-o în cîteva seri: odată a venit şi toată seara nu i-a pomenit numele, doar a adormit pe canapeaua lui J.P. cu capul la mine-n poală şi ţinîndu-mă de mînă, chinuindu-mă cumplit, şi am privit-o ore-n şir cum respiră. Apărea la mine la hotel în aceste ultime nopţi şi de fiecare dată îmi aveam micul discurs pregătit; poate că asta era noaptea în care avea să cadă în braţele mele şi aveam s-o salvez. Dar niciodată nu era momentul potrivit. Era urîcioasă, îmi spunea că-s miorlăit sau că-s un pisălog dacă vreodată încetam s-o fac să rîdă sau refuzam să dansez. În drum spre club îmi povestea ultimele veşti de la Trilipush

(întotdeauna bune, întotdeauna vagi) şi imediat după ce intram în localul lui J.P. urca scările căutînd bărbatul şi drogul. Eu stăteam acolo şi o mîngîiam pe cap şi apoi, cînd era în stare, o conduceam acasă, chinuindu-mă, în zorii zilei, să-mi găsesc cuvintele sau măcar ocazia de a folosi cuvinte. Mi-am jurat din nou să pun capăt acestei stări.

Luni, 20 noiembrie 1922

Retrag din bani pentru oameni, deşi contul scîrţîie audibil de la această cheltuială. Nici nu mai contează. O să mă lipsesc eu înaintea lor. N-o să-mi abandonez niciodată oamenii. Am plecat spre şantier.

Am ajuns exact la timp ca să previn un cataclism: i-am găsit pe nemernicii tuciurii năpustindu-se cu barosul asupra Uşii C. Am fost la fel de afectat ca şi cînd m-ar fi lovit pe mine. Ahmed stătea acolo, fumînd un trabuc de-al lui CCF şi privind la maltratarea uşii. Le-am strigat să se oprească, dar s-a mai auzit cel puţin încă o lovitură brutală înainte ca zgomotul să se oprească. Apoi ne-am zgîit unii la alţii, năuciţi în egală măsură.

E clar că i-am lăsat singuri prea mult timp, că am contat măcar pe faptul că sînt în stare să-mi respecte ordinele, dacă nu să respecte precizia şi pasiunea muncii mele. Penalizările mele financiare disciplinare au fost în sfîrşit înţelese. Le-am distribuit plata considerabil redusă. Acum am observat că bărbatul rănit nu s-a mai întors. Şi Ahmed era ca o bestie tăcută, încruntată.

Abia apoi am şontîcăit pînă acolo ca să evaluez distrugerile pe care le provocaseră Uşii mele C. E vina mea. N-ar fi trebuit nici în ruptul capului să-i las de pază atîta vreme lîngă bogăţia ipotetică ascunsă dincolo de acest ultim perete de piatră. Inscripţia pierdută de pe Uşa C e cu atît mai tragică, şi Consiliul Antichităţilor o să fie îndreptăţit să mă pedepsească aspru pentru că n-am adus un Inspector, deşi acum chiar că nu mai am cum s-o fac, cu dovada că acesta este mormîntul lui Atum-hadu zăcînd din nou făcută praf la

picioarele mele. Ar fi trebuit să consemnez inscripţia încă de pe 17, dar atunci am fost împiedicat de accident. De unde să fi ştiut că avea să se întîmple asta? Ar fi trebuit să ştiu. Acum trebuie să recreez inscripţia din memorie:

> ATUM-HADU, ULTIMUL REGE AL TĂRÎMULUI NEGRU, AUTOR AL GLORIOASELOR ADMONESTĂRI, NAVIGHEAZĂ SPRE LUMEA CEALALTĂ, ÎNSOŢIT NUMAI DE BOGĂŢIILE TĂRÎMULUI SĂU SILUIT PESTE MĂSURĂ.

Le explic oamenilor că brutalitatea lor o să ne întîrzie descoperirea, în loc să o grăbească, şi că munţii de aur de dincolo de această uşă trebuie acum să aştepte, pentru că nu pot să risc să deschid Uşa C înainte să stabilizez mai întîi fisurile cauzate de loviturile lor sălbatice, din cauza riscului de a pierde lucrările de artă pe care sînt sigur că le voi găsi pe partea din interior a uşii. Ceea ce înseamnă că va fi nevoie de lipituri cu ghips. (Lucru care îmi va permite şi să-mi iau funcţia de custode în serios, reinscripţionînd pe uşa restaurată o reproducere a hieroglifelor pierdute datorită ciocanelor acestor cretini, pur şi simplu pentru a da o idee despre mărimea şi amplasarea inscripţiei iniţiale.) Trimit doi oameni după ghips, apă şi mistrii; Ahmed la situl lui Carter, ca să vadă cu ce îşi mai umple zilele; şi un al treilea om la extremitatea din Deir el Bahri ocupată de Winlock. Raporturile despre inerţia de acolo ar fi utile pentru renegocierea unei aprobări.

Raportul despre tabăra lui Winlock: nimic interesant, săpături la întîmplare, periat piese pe care le-au scos din pămînt încă de anul trecut. La tabăra lui Carter, oamenii înlătură disperat pămîntul spre sud şi spre vest, săpînd febril în căutarea propriei lor reputaţii pierdute, deşi Carter însuşi a fugit la Cairo. Şase ore mai tîrziu, sînt absolutamente idioţi: ghipsul e total aiurea. În ciuda orelor în şir de încercat diferite amestecuri, ca să mă descurc cu ceea ce mi-au adus, tot ce fac e să mînjesc Uşa C cu apă albă. Îi trimit înapoi în oraş pentru un ghips ca lumea.

De-abia la începutul serii mai fac o încercare. Umplu fisurile principale şi le las să se usuce, ceea ce se şi întîmplă. Încet.

Marţi, 21 noiembrie 1922

În această dimineaţă descopăr că primul strat de ghips s-a uscat bine în fisurile uşii, dar şi în găleată. Cînd oamenii mei catadicsesc în sfîrşit să apară, îi trimit din nou în oraş să mai ia ghips şi încă o găleată. Se face seară pînă se întorc, de data asta fără apă, pe care unul dintre ei o aduce în cele din urmă după căderea nopţii, aproape de ora zece. Timpul sîngerează şi probabil şi sprijinul meu din Boston. Sînt tentat să dorm la Vila Trilipush în noaptea asta, dar piciorul îmi arde şi nu mai am încredere în maimuţele astea cu ciocane ca să le las de pază.

Margaret: O să-l ignori pe Ferrell şi o să-l convingi pe tatăl tău să rămînă pe poziţie, nu-i aşa? Deja faci asta, sînt convins. Eşti protectoarea şi inspiraţia mea, şi mă uit la fotografia ta în lumina lămpii şi a stelelor din deşert, în faţa mormîntului Majestăţii sale. Te văd dincolo de un continent arid şi un ocean cum te pragăteşti de culcare deasupra Grădinii înzăpezite şi luminate de lună.

În fotografia asta, lumina era în spatele tău, făcînd din tine o siluetă decupată pe alb, un profil aproape perfect, aplecîndu-te ca să te uiţi la un obiect de pe masă (dacă-mi aduc bine aminte, era lănţişorul cu camee pe care ţi l-am dat) şi frumuseţea ta se reproduce în cele mai mici detalii: genele tale ieşind în evidenţă deasupra profilului nasului, părînd o aripă de pasăre neagră, cea mai fină linie posibilă.

Îmi amintesc de noaptea în care îmi plîngeai domol în braţe, tulburată de boala ta şi de anxietatea legată de plecarea mea, cînd mi-am pus degetul pe coada ochiului tău, prinzînd o lacrimă fugară cu buricul degetului, şi am tras-o, cu tot cu dunga de la machiajul ochiului tău spre tîmplă, numai

ca să-ţi usuc lacrimile, dar am reuşit să obţin prin acel gest o regină perfectă de faraon, dunga de malahit a ochiului lui Horus.

Fiica de douăzeci şi trei de ani a faraonului magazinelor universale arată maiestuos din profil, atrăgător cu totul şi copleşitor din faţă. Nasul subţire cu nările lui expresive, de parcă ar fi controlat de zece sfori în mîna unui păpuşar cu mii de degete, cu o sensibilitate nemaiîntîlnită şi o mîndrie înfumurată. Cea mai mică mişcare în sus a sprîncenei ei, şi noi, oamenii de rînd, o să ştim care-i este voia şi i-o vom îndeplini. Buza de jos, bosumflată şi grea, sub coama de val a buzei superioare, cioplită din cea mai netedă piatră galbenă, singura, tandra lovitură de daltă care a sculptat valea paradiziacă de sub nasul ei. Gîtul arcuit, ca de lebădă, ca de pînză umflată pe o *felucca* de pe Nil. Curbura maiestuoasă a siluetei ei suple, comorile ei, misterele alurii şi texturii ei, acea rochie despicată drept în centrul spatelui, de parcă ar fi fost pur şi simplu continuarea crevasei ei magnifice, şi cum se întoarce în tronul ei ca să-l privească pe sclavul care îngenunchează la picioarele ei cu sandale şi mărgele, şi cum îşi ridică mîna, cu lama ascuţită, ca să-l altoiască pe ticălosul care i-a adus un pocal nepotrivit, cînd regele ei apare din spate şi îi domoleşte mîna încordată.

Miercuri, 22 noiembrie 1922

Oamenii se întorc devreme şi, în sfîrşit, am materialul necesar ca să ghipsuiesc uşa avariată, în timp ce Ahmed, tăcut ca o cobră, stă şi fumează încă un trabuc de-al lui CCF şi molfăie curmale proaspete. Dar, spre sfîrşitul după-amiezii, uşa e tot umedă. Timpul mă omoară. N-am altă variantă decît să-i las de pază, avînd cuvîntul solemn al lui Ahmed că îi va supraveghea şi se va asigura că îmi sînt respectate ordinele, ca să mă pot duce eu la bancă să văd ce se întîmplă cu creditul care ar trebui să ajungă astăzi, transferul de pe

16 fiind prea mic ca să-l consider altceva decît o primă de la CCF personal.

Funcţionarul de la bancă se arată îngrijorat de rana mea, dar regretă să mă informeze că pînă acum et caetera. Mă întorc la şantier.

Se face seară pînă reuşesc să cioplesc din nou în ghips inscripţia pierdută şi apoi dau undă verde oamenilor să pună pene. Aceştia se apucă de treabă cu toată puterea concentrată a unor tineri care-şi revin după o lungă convalescenţă, şi entuziasmul lor e molipsitor. Frînghii, pene şi cilindri sînt toate la locul lor pînă la miezul nopţii şi toată lumea se învoieşte cu bucurie să rămînă peste noapte dacă e nevoie.

Dispoziţia lor copilăroasă n-ar trebui să mă surprindă. Nu mă învinovăţesc decît pe mine pentru toate problemele pe care le-am întîmpinat, pentru că oamenii mei nu au perspectiva de cîştig pe care o am eu, şi nici nu au pasiunea mea. Au nevoie de o mînă fermă şi de o voce care să-i îndrume. Mă explic din nou în faţa lor şi ne înţelegem din nou unii pe alţii. Reînnoim o frăţie care se formează în timpul puţinelor experienţe dintr-o viaţă de om.

Joi, 23 noiembrie 1922

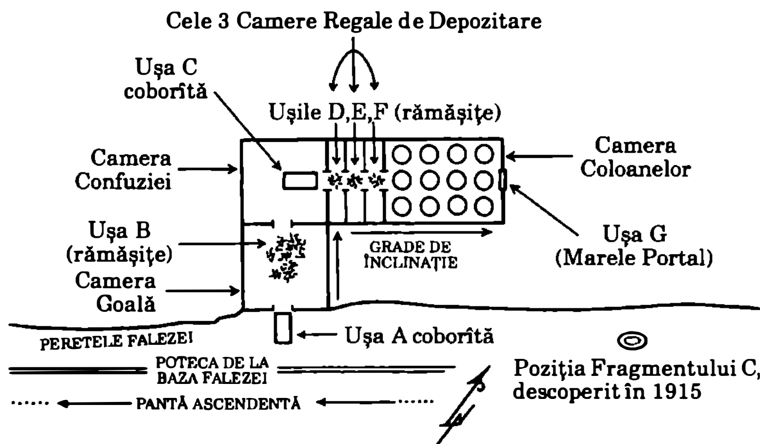
Primele ore după miezul nopţii. Scriu la lumina felinarelor acum, în timp ce oamenii mei iau masa şi îşi întind picioarele şi spinările dureroase înainte să ne întoarcem la această ultimă uşă, Uşa C. Dincolo de ea sînt un mormînt, o comoară, o istorie, un geniu acum înnegrit şi fărîmicios sub învelişul său de pînză. Exploratorul trebuie să se oprească aici, să conştientizeze responsabilitatea, întinderile vaste de timp care sînt acum pe cale să fie traversate.

Oamenii sînt gata. Acum e...

Mai tîrziu. Zorii cuprind deşertul Deir el Bahri, dar soarele e prea palid ca să lumineze un mister care nu seamănă cu nimic din acest tărîm învăluit în mistere. Camera Coloanelor

se alătură hărţii noastre şi se pare că e vorba de umorul inconfundabil al lui Atum-hadu:

(FIG. F: PRIMELE ŞASE CAMERE, 23 NOIEMBRIE 1922)

Cum a dat vlăstare harta mea în lumina somnoroasă a soarelui de pe 23 noiembrie! Noua echipă va sosi mîine cu Ahmed, şi acum am toată ziua pentru mine la şantier, ca să mă odihnesc, să fac măsurători, să fac însemnări, să curăţ mizeria pe care am făcut-o şi să pregătesc asaltul nostru asupra Uşii G, „Marele Portal". Mutra lui Carter la această descoperire, nici nu mi-o pot închipui. O să-şi ţină braţele încrucişate, o să rămînă tăcut, n-o să dezvăluie nimic.

Dar, mai întîi, trebuie să relatez evenimentele din ultimele opt ore, oribile şi minunate, trădările şi triumfurile. Trebuie să-mi amintesc astăzi să dorm.

Uşa C ne-a solicitat muşchii şi inimile, dar ne-a cedat pînă la urmă mai uşor decît violenta ei predecesoare. Am reuşit s-o coborîm, astfel încît voi putea să-i înlesnesc călătoria afară din mormînt pînă într-un laborator în care va fi conservată şi examinată atent, înainte de călătoria finală spre căminul ei definitiv, într-o galerie centrală a Muzeului din Cairo. În lumina lanternelor noastre, interiorul Uşii C

(partea ei superioară acum) părea deziluzionant de gol şi a trebuit să blochez noua deschidere şi să ţip la oameni să înceteze cu bombăneala despre cum le irosisem timpul cînd ar fi putut folosi barosul. I-am alungat pe toţi afară. Am intrat singur în următoarea încăpere, cu inima bătînd să-mi spargă pieptul şi cu piciorul şi glezna amorţite plăcut. Ceea ce am găsit, trebuie să recunosc, m-a lăsat perplex: o nişă îngustă, absolut goală la prima vedere (investigarea ei amănunţită va trebui să aştepte – mai întîi trebuie să aştern pe hîrtie relatarea fidelă a ordinii evenimentelor). Şi, la nu mai mult de un metru în faţa mea, exact în dreptul Uşii C, altă uşă înnebunitoare a lui Atum-hadu (Uşa D). O cameră goală, îngustă – probabil un grînar, mi-am spus, deşi fără grîne. O cameră pentru statuile care stau de strajă la mormînt? Dar atunci unde erau statuile? I-am auzit pe oameni din Camera Confuziei, dezbătînd o problemă în dialectul lor privat. Am continuat examinarea Uşii D şi a pereţilor acestei nişe, încercînd să înţeleg ideea bizară a lui Atum-hadu despre securitatea mortuară, încercînd să-i dezleg Paradoxul Mormîntului acolo, alături de el. Un loc de îngropăciune pentru neveste? Servitori? Animale? Loc de depozitat arme? Sau îmbrăcăminte transformată, de atunci, în praf? Alimente? Am stat nemişcat în concentrare adîncă, n-aş putea spune pentru cît timp. Am simţit apoi că mă trage cineva de mînecă.

— Stăpîne Trilipush, a spus Ahmed. Haide, domnule, vino afară. Hai să mîncăm ceva, să luăm nişte aer. Lasă-mă să mă ocup de piciorul oropsit al Domniei sale în vreme ce Domnia sa chibzuieşte care să fie următorul pas.

Amabilitatea lui Ahmed, cu atît mai impresionantă avînd în vedere raritatea ei, m-a înduioşat. Am ieşit şchiopătînd din mormîntul derutant, sprijinindu-mă în baston. M-a condus pe poteca de la baza falezei în întunecimea purpurie şi m-a aşezat pe o piatră, apoi mi-a adus de mîncare şi o cafea fierbinte, întrebîndu-mă ce găsisem pînă atunci şi ce semnificaţie avea. Mi-a schimbat bandajul cu îndemînare de soră medicală, deşi n-ar fi fost cazul să-şi dea silinţa să fie blînd, avînd în vedere că rana urît mirositoare, neagră-albăstruie, e complet amorţită. Am sporovăit vreme de jumătate de ceas,

poate mai bine, şi primele fîşii de perlă au apărut la răsărit. A fost un soi de instruire universitară pentru el şi o ocazie pentru mine să-mi aerisesc gîndurile înţepenite. Am încercat mai multe ipoteze, i-am explicat complexitatea fiecărui Paradox al Mormîntului şi complicaţiile diabolice ale acestuia anume. A înţeles, şi am fost încîntat să văd inteligenţa în ochii lui. După acest răgaz, totuşi, eram dornic să mă apuc de lucru. Dar Ahmed era înfometat după învăţătură, şi întrebările lui despre săpături şi conservare, despre încercarea mea de a restaura inscripţia de pe faţa Uşii C din considerente curatoriale, despre bogăţia presupusă a unui mormînt de la sfîrşit de dinastie au fost toate extrem de perspicace. Am sporovăit în continuare.

Numai cînd aceştia au apărut din nou mi-am dat seama că nu-i mai văzusem pe ceilalţi trei oameni de ceva vreme. Au venit pe potecă în direcţia noastră, răsărind tulburi din lumina difuză, albi de praf, şi şi-au aruncat ciocanele blestemate pe pămînt.

— Nimic! au strigat spre Ahmed într-o arabă brusc inteligibilă. Nimic. Coloane şi nimic altceva.

Şi au încălecat pe trei dintre măgari şi au pornit-o spre răsăritul de soare, fără să le pese pe ce drum apucă.

— Ce-au făcut porcii ăştia? am strigat şi m-am întors şchiopătînd în mormînt.

Oo, ce nu făcuseră? Praful şi molozul stăteau mărturie, necruţătoare şi împietrite: oamenii mei fuseseră copleşiţi de lăcomie. Distruseseră Uşa D, dezvăluind o a doua cameră îngustă şi Uşa E, pe care la rîndul ei o distruseseră, revelînd o a treia cameră îngustă şi Uşa F, pe care o distruseseră, dezvăluind sumbra Cameră a Coloanelor.

Furia pe care am simţit-o e greu de descris aici. Nu se poate compara cu nimic altceva din viaţa mea. Chiar şi cînd scriu acum, multe ore mai tîrziu, ochii mi se umplu de lacrimi şi peniţa îmi tremură pe hîrtie. Nu pot decît să mă întreb, nu fără indignare: de ce m-am mirat? Cînd anume în viaţa mea mi-au dovedit oamenii că nu sînt aşa? În nimeni nu poţi avea încredere, în afară de aceia puţini şi rari pe care-i iubim, nevestele şi taţii.

Trădare faţă de mine, de ştiinţă, de propria lor moştenire, de Ahmed, de omul care i-a onorat cu munca lui! Stătea alături de mine, scuturînd din cap, şi supărarea lui era vizibilă. Căci, atenţie: nu pot spune ce fel de informaţii fuseseră făcute una cu pămîntul. Nu pot spune ce mici comori au fost ridicate de jos şi ascunse în turbanele criminalilor sau prin hainele lor cînd au plecat, protestînd prea tare într-o arabă limpede că nu găsiseră „nimic". Cînd va veni vremea, îmi dau seama acum, n-o să am altă alternativă decît să-i spun inspectorului de Antichităţi care vine acolo că n-au existat niciodată Uşile D, E şi F. Sînt cu mîinile legate. Fărădelegea lor mă obligă să fac asta.

Îl trimit de acolo pe Ahmed, deşi credinciosul bărbat voia să rămînă, să evalueze stricăciunile şi camerele noi odată cu mine. Dar ordinele pentru el au fost clare: dă-i afară pe nenorociţii ăia, angajează nişte înlocuitori cinstiţi care vor fi plătiţi la fiecare trei săptămîni lucrate, şi nu săptămînal. Şi dus a fost, bombănind la fel de dezamăgit ca şi mine.

M-am întors în mormîntul meu, urlînd cu gîndul la siluirea lui, dar savurînd, totodată, şi triumful. Cele trei „Camere Regale de Depozitare" – identice, simetrice, cu o concepţie absolut strălucită în simplitatea şi soliditatea lor, cu proporţiile lor elegante şi puritatea lor mistică – fuseseră fără îndoială destinate să adăpostească bunurile personale specifice, necesare pentru călătoria regelui spre lumea de dincolo. Şi, fără absolut nici un dubiu, cele trei camere conţinuseră, în această ordine: alimente (de mult descompuse); tămîie (aprinsă la momentul înmormîntării şi evaporată acum, deşi mirosul sigilat înăuntru, vechi de 3500 de ani, al acesteia, încă era vag dar inconfundabil prezent şi surprinzător de asemănător cu unul dintre parfumurile lui Margaret, cel în carafa micuţă acoperită cu perle, în formă de amforă veche); şi bani de aur şi mici bijuterii, ceva strălucitor, de valoare medie, dar suficient de mic ca să poată fi înşfăcat de ingraţii hoţi de măgari ale căror nume nici nu le ştiu.

Dar, ah! Camera Coloanelor! Aici Atum-hadu ne-a lăsat o enigmă care să ne mai zgîndăre un pic înainte ca totul să ni se dezvăluie dincolo de Uşa G (pe care vandalii se pare că

n-au observat-o printre norii de praf, prea grăbiţi să se care cu gablonţurile lor furate şi cu protestele stridente de dezamăgire).

Tocmai mi-am petrecut mai multe ore din după-amiază şi din seară măsurînd cu sete şi ducînd la capăt o evaluare centimetru cu centimetru a fiecărei suprafeţe din Camera Coloanelor. Camera Coloanelor are aproximativ opt metri lungime şi conţine douăsprezece coloane de piatră identice din podea pînă în tavan, forma lor perfect cilindrică fiind o realizare matematică de aşa o semnificaţie internă, încît orice altă ornamentare a camerei ar fi fost vulgară sau chiar neproductivă în raport cu cerinţele pioase ale lui Atum-hadu. Spaţiul dintre coloane este regulat, sînt patru rînduri de cîte trei – fiecare coloană are circumferinţa de aproximativ patru metri – niciodată n-am fost prea bun la matematică – ceea ce înseamnă aproximativ un metru diametru – şi amplasarea lor face dificilă deplasarea rapidă prin cameră, astfel încît orice jefuitor de morminte din Antichitate ar fi avut probleme încercînd să pătrundă sau să scape repede – proporţiile lor sînt aproape sigur precise şi semnificative din punct de vedere matematic, şi dacă iei proporţia totală a spaţiului încăperii, de exemplu 8 × 5 metri = 40 metri pătraţi, din care 12 coloane × πr^2 în care r = 50 cm.

50 ×
50
00
250
2500×
3.14
10000
2500
7500
7850×
12
15700×
7850
94200

aşa că 9.42 metri pătraţi din cameră sînt coloane, însemnînd o proporţie de 9.42/40, sau exact proporţia folosită în – Au existat, desigur, douăsprezece dinastii înainte de cea a lui Atum-hadu, prin urmare coloanele reprezintă fără îndoială cele douăsprezece dinastii precedente, pe care, în viziunea sa, le proteja, simbolic, în înmormîntarea lui – zodiacal, amplasarea coloanelor reprezintă amplasarea astronomică a constelaţiei cunoscută sub numele de Sirius, pe care egiptenii o considerau incarnarea celestă a lui Isis, şi ca să-i mulţumească pentru ajutorul în călăuzirea lui Atum-hadu spre – trebuie să luăm serios în considerare posibilitatea ca aceste coloane să conţină materiale valoroase ascunse în formele lor vide, şi să putem cumva să le stabilizăm şi să le deschidem – tîlharii din vechime de care Atum-hadu se temea cel mai tare s-ar fi trezit că înaintarea lor prin mormînt e zădărnicită de fire subţiri întinse între toate cele douăsprezece coloane şi făcînd din Camera Coloanelor nimic altceva decît o pînză de păianjen mortală menită să prindă muştele grase în firele îmbibate cu o otravă mortală cunoscută numai de magicienii antici ai – douăsprezece triburi ale lui israel, douăsprezece luni într-un an douăsprezece provincii ale canadei, douăsprezece zile de crăciun – ce ar face Carter dacă s-ar pomeni cu aşa o încăpere? Ar privi şi ar măsura şi n-ar spune mai nimic, doar ar da din cap, ţinîndu-şi cu grijă cărţile la piept.

— E prea devreme să putem spune acum, ar spune el, dar alura lui ar sugera că ştie mult mai multe, cu scînteierea aroganţei învăluită de tăcerea umilă.

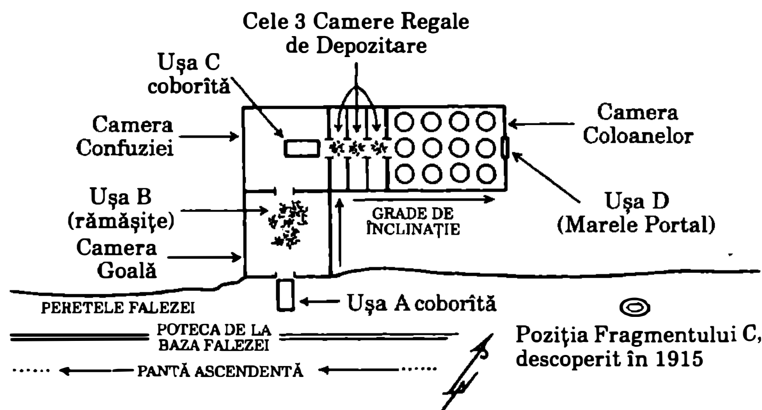
Vineri, 24 noiembrie 1922

E amiază, m-am chinuit pînă la epuizarea mentală aseară. Tensiunea iscată de trădarea oamenilor, încîntarea în faţa noilor camere. Iar astăzi este ziua mea şi ziua preconizată iniţial pentru succes. Speranţele mele timpurii pentru această zi au fost cu siguranţă întrecute.

Semnificaţia Camerei Coloanelor e derutantă în acest punct, deşi desigur că un expert poate propune cu uşurinţă

mii şi mii de ipoteze, dintre care una ar putea fi adevărată. Trebuie doar să ne păstrăm cumpătul deocamdată şi să aşteptăm şi alte date. Am putea, totuşi, să presupunem în mod întemeiat că acele lucruri care ne aşteaptă dincolo de Uşa G, oricare-ar fi ele (cavoul, comoara) vor explica în acelaşi timp şi geometria, şi funcţiunile Camerei Coloanelor, plasînd această mostră maiestuoasă de concepţie arhitecturală a unui mormînt din Egiptul antic şi de gîndire mistică în contextul său meritat. [RMT – Uşa G trebuie să devină acum uşa D. De mers înapoi, de redesenat hărţile afectate şi de modificat diferenţele. Dacă Uşa B a fost clar distrusă, şi Uşa C stabilizată atent cu ghips, nu mai există nici o uşă pînă la D (fosta G).]

(FIG. F: PRIMELE ŞASE CAMERE,
23 NOIEMBRIE 1922)

Muncă istovitoare şi nici urmă de Ahmed şi de echipa nouă. Adun molozul din Camera Goală şi din cele trei Camere Regale de Depozitare, îndesîndu-l în saci de rafie, şi îl car afară în potecă. Am devenit femeia de serviciu şchioapă a lui Atum-hadu. Las sacii chiar în faţa mormîntului, pentru că bănuiesc că va trebui să-mi astup descoperirea ca să mă pot întoarce în oraş.

Treaba durează pînă la căderea nopţii. Nici un Ahmed. Termin alimentele. Mă pregătesc să dorm din nou în Camera Coloanelor, unde m-am prăbuşit şi aseară. Poate că a fost construită în chip de joc? Imitaţia unei camere din palatul teban al lui Atum-hadu? Prea devreme de zis, trebuie să rămîn calm în privinţa acestui aspect, speculaţiile sterile sînt licoarea îmbătătoare a diletanţilor nesiguri. Simt mii de ace cum îmi furnică prin picior deasupra gleznei. Va trebui să mă întorc la Vila Trilipush să iau bandaje, căci se pare că din nou curge ceva de-acolo.

Îmi dau seama în seara asta, aici, recitind scrisorile de acasă şi un exemplar ferfeniţit din *Dorinţă şi iluzie* în lumina tremurătoare a felinarului meu care fumegă în Camera Coloanelor : ştiu mai multe despre Atum-hadu, despre impulsurile şi scopurile sale, decît ştiu despre logodnica sau despre protectorul meu. Asta deşi am sărutat-o pe prima şi m-am angajat în afaceri la fel de intime cu cel din urmă. Există mai multă limpezime în Atum-hadu, distilată de milenii pînă la ceea ce este esenţial : şaizeci de catrene. Fiecare strofă aduce la lumină o altă faţetă cristalină, obiectivă a sinelui său imuabil. Dar ea, cea pe care o iubesc? Fiecare dintre stările ei schimbătoare dictează o viziune cu totul nouă asupra ei şi cîte un viitor diferit pentru noi doi. Ar trebui să-mi fie milă de bolnavă sau să o iubesc pe adorabilă? Să mă tem de furioasă, să o corectez pe răsfăţată, să o ignor pe cicălitoare? Să o salvez pe oprimată? Să o cert pe nestatornică? Şi ce să mai spun de Maestrul meu al Larghetei, brutal şi laş, iubitor şi pervers: ce poţi să pricepi din aşa un personaj echivoc? Mă uit la ei, şi totuşi nu-i văd, de parcă fumul din această încăpere ar fi prea dens, de parcă ochii mi-ar fi acoperiţi cu o fîşie de pînză translucidă.

Sîmbătă, 25 noiembrie 1922

Vise ciudate, cum ar fi fost şi de aşteptat, cînd dormi în aşa o cameră. Îmi petrec dimineaţa acoperind intrarea mormîntului cu scînduri de lemn şi clădind apoi bolovani în faţa lor

şi întinzînd ghipsul care mi-a mai rămas ca să le ţină. O treabă frustrantă, dar un camuflaj necesar. Pînă la prînz, un paravan precar acoperă gaura în care se aflase cîndva Uşa A şi, deşi nu va reuşi să oprească un intrus hotărît, măcar va atrage atenţia mai puţin decît o gură de peşteră deschisă.

Moment în care se întoarce Ahmed, cerîndu-mi iertare pentru că a angajat aşa nişte nemernici nedemni de încredere şi fii de nemernici, sperînd în numele lui Allah şi al propriului meu Dumnezeu că n-au provocat distrugeri prea serioase muncii mele măreţe, şi am descoperit oare vreo comoară după ce a plecat el? Refuz să răspund şi îmi reţin iertarea. Oare Domnia sa mai are speranţe pentru ce-a mai rămas din mormînt? După părerea Domniei sale, se obişnuia ca regii din vechime să-şi pună tot aurul în ultima încăpere şi să lase mormîntul gol în partea din faţă? Ar trebui oare ca loialul Ahmed să mai aducă oameni, mulţi, mulţi oameni, care ar lucra pe mai nimic, are el veri care sînt dornici să participe, oameni care-i iubesc pe englezi?

Mărturisesc că am avut un moment de ezitare. Pentru profani, mormîntului îi lipseşte pînă acum strălucirea aceea de suprafaţă care i-ar ajuta să vadă succesul care încă adie, fără îndoială, din spatele Uşii D, iar entuziasmul lui Ahmed (deşi are o sursă evidentă) nu e descurajant: şi el bănuieşte că există ceva măreţ care încă se ascunde. Nu fac decît să dau din cap, îi încurajez răbdarea şi încrederea în priceperea mea.

— O să fim cu toţii răsplătiţi cum se cuvine, aşa cum promite şi Coranul tău, îi spun.

— Eşti sigur? mă întreabă.

— Sînt sigur, Ahmed.

Şi sînt.

Mă ajută să mă urc pe măgarul pe care l-a adus şi îi poruncesc să angajeze un tîmplar care să construiască o poartă pentru a acoperi intrarea în mormînt, să cumpere un lacăt pentru respectiva poartă, să angajeze doi dintre verii lui cei mai de încredere şi să ne întîlnim aici cu poartă, tîmplar şi oameni (toţi pe ruta ferită) în trei zile. Am nevoie

de acest interludiu ca să-i dau o şansă lui CCF să redea expediţiei mele întreaga sa putere.

Traversez Nilul cu feribotul. Bancă. Poştă: telegramă urgentă CCF: ŞASE CAMERE, DESCOPERIRE MAIESTUOASĂ. UNDE E SPRIJINUL MEU DE LA TINE? GÎNDEŞTE-TE LA COLECŢIA TA. Mă întorc încet şi dureros la Vila Trilipush. Îmi schimb bandajul de la picior.

Dar mai există loialitate pe lumea asta. Maggie şi cei doi Ramses mă aşteaptă. Se bucură de masa pe care le-o ofer, dar mai mult de compania mea.

Duminică, 26 noiembrie 1922

Ahmed mă trezeşte.

— E deja marţi? îl întreb, adormit.

— Nu, răspunde.

— Ce zi e?

Îmi spune:

— Taci. N-ai găsit nimic, aşa-i?

— Da de unde, marţi ne întoarcem ca să instalăm poarta de care o să faci tu rost şi ca să începem lucrul la următoarea uşă.

— Nu, spune Ahmed.

— Nu?

— Nu.

Îmi spune că toţi verii lui s-au dus să lucreze pentru Carter, care angajează acum cîţi oameni poate şi-i plăteşte bine. Ahmed, la rîndul lui, o să lucreze pentru Carter şi a venit astăzi numai ca să ia banii pe care li-i datorez, lui şi verilor săi.

— Nu înţeleg. Carter n-a găsit nimic, s-a întors la Cairo, îi spun.

Ahmed mă corectează în timp ce pisicile o zbughesc (mai deştepte decît mine, simţind pericolul înaintea mea): Carter n-a făcut decît să aştepte venirea lui Carnarvon din Anglia înainte să meargă mai departe cu descoperirea sa. Carnarvon a ajuns acum şi au redeschis scara. Au găsit o uşă cu peceţile

lui Tutankhamon. Au găsit cutii şi vase, iar *bakşişul* curge din belşug. Scrie în toate ziarele. Plătesc foarte bine. O să găsească bogăţii. Nu se zgîrcesc la bani. Şi acum Ahmed cere să fie plătit de mine pe loc.

— Eşti un nemernic şi un hoţ, îi spun, dar stînd încă întins, practic nud, cu piciorul rănit proptit pe nişte perne, n-am o poziţie prea bună.

— Eu sînt hoţ? Eu scormonesc pămîntul ca să fur aurul unor regi demult îngropaţi fără să informez autorităţile? Eu mă ascund în deşert ca un criminal?

— N-am de gînd să fac lumină în părerile tale preconcepute şi infantile, Ahmed. Eşti concediat. Să nu te mai văd.

Ahmed îmi goleşte portofelul, numără banii, dar spune că îi datorez mai mult.

— O să vin mîine să-mi iau banii. Şi o să ne răsplăteşti, pe mine şi pe verii mei. Şi aştept şi o plată care să mă oprească să-i informez pe inspectori că sapi fără aprobare.

— Eşti un porc împuţit, îi spun, refuzînd să-i explic erorile pe care şi-a întemeiat şantajul fără speranţă.

Dar în acel moment deja mă strîngea de piciorul expus şi rănit cu o forţă nebănuită.

Îmi trece prin cap că s-ar putea să fi făcut o greşeală cu Ahmed; poate că, pe vas, am înţeles greşit araba improvizată a acelui însoţitor de bord şi am abordat persoana greşită din acel tărăboi, lăsînd în urmă un luptător pentru onoare.

Sînt în încurcătură: am nevoie de oameni pentru Uşa D şi trebuie să-l plătesc pe Ahmed pentru lucrul de săptămîna trecută, şi nu sînt în poziţia în care să pot apela la autorităţi, deşi fărădelegile lui or să fie sancţionate cînd o să fiu mai puternic.

Piciorul meu e amorţit, dar acum îmi ard fluierul piciorului şi gamba.

Se poate oare să fi găsit Carter ceva? Să-şi fi îngropat descoperirea atîtea săptămîni aşteptînd răbdător întoarcerea protectorului său? Greu de imaginat. Şi acum îmi ademeneşte oamenii la el? Desigur: oamenii mei sînt antrenaţi,

întăriţi. E firesc să caute asemenea oameni, chiar dacă mă încurcă pe mine.

Mă îmbrac în straie indigene şi şchiopătez pînă la feribot, apoi închiriez un măgar ca să merg pînă în Vale. Îl întreb în arabă pe unul dintre muncitori dacă e adevărat că se fac angajări aici, şi el îmi răspunde în engleză – n-aş putea spune de ce, probabil că aceasta este politica pe şantier (o politică al naibii de bună, dacă stau să mă gîndesc). Îl întreb ce mai e nou şi răspunsul lui mă linişteşte: da, la baza scărilor au găsit o uşă cu emblemele lui Tutankhamon, dar acum au trecut de acea uşă şi dincolo de ea e numai un pasaj blocat, plin de gunoaie. Mormîntul a fost jefuit acum mii de ani.

Nu poţi decît să-i deplîngi soarta lui Carter, cu toată agresiunea şi provocările lui. A găsit un tunel plin de pietre, cu toată lumea stînd cu ochii pe el şi cu protectorul său chemat în mod special din Anglia pentru acest spectacol.

Luni, 27 noiembrie 1922

Telegramă de la CCF: ZIARELE PLINE DE DESCOPERIRI EGIPTENE! MINUNAT. NICIODATĂ NU M-AM ÎNDOIT DE TINE. PARTENERIATUL VA VIRA URMĂTOAREA SUMĂ ÎN CURÎND – TRIMITE DETALII.

Îmi vine greu să cred asta. Ştiri în ziarele americane? Soţii Nordquist, bănuiesc, or fi spus ceva unui reporter sau poate Margaret şi J.P. O'Toole. Deşteaptă fată. Şi mai probabil, e rezultatul erorii zgomotoase a lui Carter, presa profitînd de ocazie ca să relateze despre toate săpăturile curente. Sper că asta n-o să aducă prea mulţi observatori nedoriţi pe aici, dar publicitatea mă protejează în acelaşi timp: Consiliul Antichităţilor nu are cum să pună capăt unei expediţii care a atras deja atenţia lumii, indiferent cît de neintenţionat.

Sînt ba victima, ba beneficiarul distanţei. Nu pot controla de aici ce aude şi ce crede CCF, aşa că acum, mulţumită presei, a hotărît că totul e în regulă din nou. Îi telegrafiez încurajările mele nervosului meu Maestru al Largheţei: MĂ

BUCUR CĂ AŢI REVENIT. PE LÎNGĂ DESCOPERIREA NOASTRĂ, A LUI CARTER, A LUI WINLOCK SAU A ALTORA VOR PĂLI. TRIMITEŢI IMEDIAT BANI.

În orice caz, revenirea entuziasmului său îmi reînnoieşte încrederea; pot să-l las în urmă pe Ahmed. Îmi găsesc zidul provizoriu în stare bună, neatins. Înlocuiesc cîteva dintre pietrele căzute, le echilibrez în colţuri, dar e un joc frustrant de maroco. Sînt tentat să-l dărîm cu totul, să mă reped înăuntru şi să-mi continuu treaba, dar fără o echipă nouă, fără instrumente mai bune, înainte să ajungă banii, e prea devreme. Răbdarea învinge.

Seara, înapoi la Vila T. S-a dovedit a fi destul de greu să ajung la scara lui Carter astăzi. Mi-a spus unul dintre oameni:

— Se pune curent electric peste tot.

Peste tot? Da, într-adevăr: ieri Carter, lordul Carnarvon şi fiica Excelenţei sale, lady Nuştiucum, şi un inspector de la Antichităţi au săpat pînă la capătul tunelului lor cu moloz şi au găsit o altă uşă, dincolo de care (blestemată să le fie viteza – probabil că au acţionat nesăbuit cu ciocanele, distrugînd în stînga şi-n dreapta) e un adevărat spectacol, evident, deşi băştinaşii sînt mult prea încîntaţi că ştiu ceva ca să o dezvăluie cu uşurinţă. Dacă ar fi să am încredere în negri, micuţul rege Tutankhamon, care a lipsit aceşti 3200 de ani, a reapărut purtînd statui, aur, care triumfale, bijuterii, canapele, îmbrăcăminte, figurine – comori nenumărate, spune unul dintre muncitorii mai vorbăreţi. Imaginează-ţi, îi spun, luîndu-l de umeri, ce ar putea dezvălui un rege cu adevărat *însemnat* de la *sfîrşitul* unei dinastii, care a luat cu sine în mormînt *totul*! E vizibil uluit de această perspectivă, aşa cum va fi lumea întreagă.

Normal că dacă ai un lord Carnarvon ca să te finanţeze, în loc de prinţul cretin al proprietarilor americani de magazine, evenimentele curg ca unse, dar, cum obişnuia să spună un ins nefericit pe care l-am cunoscut cîndva *ad nauseam*, „bogaţii or să le uşureze întotdeauna lucrurile bogaţilor; omul muncitor care vrea să se descurce singur trebuie să lupte“.

Cînd am reuşit să dau de Carter în acest carnaval, încuia un grilaj de lemn de la baza scărilor sale şi îşi escorta musafirii – tatăl şi fiica, bogaţi şi maleabili – în sus pe cele şaisprezece trepte sacre. În costum şi cu cravată, cu mustaţa ferchezuită – spilcuit ca întotdeauna, Carter al nostru. Priviţi cum se comportă în acest moment, închizînd şi încuind mormîntul care pînă acum – *pînă acum* – l-a depăşit în splendoare pe al meu. Priviţi-i eleganţa cu care îşi conduce protectorii săraci cu duhul, cum îi îndepărtează de ceea ce de-abia pricep. Îi lasă să arunce o privire asupra cîştigurilor lor, dar nu să-i dea peste cap treaba. Priviţi cu cîtă degajare, cu cîtă uşurinţă îşi gestionează şantierul, oamenii, protectorii, pînă şi propria mulţumire. În mod sigur a descoperit mai mult decît majoritatea oamenilor descoperă într-o întreagă carieră, şi chiar cînd mă salută, nici nu se bucură, nici nu se ascunde, pare să nu sugereze absolut nimic.

— A, Trilipush, spune el, păşind pe ultima treaptă a scării. Trilipush, da, desigur.

— Carter! Ce se-aude nou, bătrîne?

— Lord Carnarvon, lady Evelyn, daţi-mi voie să vi-l prezint pe profesorul Trilipush. Este traducătorul presupusului [*sic*] rege Atum-hadu, un fel de savant în ale Egiptului şi în momentul de faţă vizitează ţara, făcînd un tur al priveliştilor din Teba.

Urmează două strîngeri de mînă umede. Contele e un filfizon lung şi deşirat, blînd din fire, genul de imbecil, prea mare ca să fie un cîine de salon, prea prost ca să fie un ornament de grădină. Şchioapătă cînd umblă şi se bîlbîie cînd vorbeşte, rezultatele unui accident de motociclism.

— Excelent, excelent, spune, trebuie să-ţi citesc lucrările. Fascinante, apocrifele astea.

— Nu-s prea potrivite pentru lady Evelyn, intervine Carter.

Carter are pe cap o pălărie de fetru şi poartă un baston, nu foarte diferit de al meu. Mustăţile trebuie să necesite destul efort: tuns, ceruit, mai ştiu eu ce.

— Ei, comori serioase acolo dedesubt? întreb. S-ar putea arunca o privire profesională de ansamblu?

— O, tu eşti coleg. Îţi poţi imagina foarte clar cît de instabile sînt acum lucrurile acolo jos.

— Se vorbeşte de-un blestem, bolboroseşte Infirmitatea sa din senin, în timp ce Carter ne conduce spre marginea şantierului. Băştinaşii zumzăie toţi, cu bîrfe despre vrăji şi blesteme, nişte lucruri minunate. Toţi au luat-o razna vorbind de Tut, că-i protejat de magia neagră. Uimitor, nu crezi, să trăieşti cu aşa nişte credinţe puternice? Te face să crezi că nouă ne lipseşte ceva...

Dar apoi cineva l-a chemat pe Carter şi n-a mai putut să stea de vorbă, lucru pe care l-am înţeles perfect de la un individ aflat în acel prim moment de încîntare; departe de mine gîndul să-i stau în cale.

La bancă încă nu se ştie nimic de o nouă scrisoare de credit.

La *poste restante* e plin de scrisori. Chiria pentru Vila Trilipush trebuie plătită pe 1 decembrie. Facturi de la Hotelul Sfinxului pentru apartament pe luna noiembrie, cît şi pentru cearşafurile, prosoapele şi halatele pe care mi le-au împrumutat.

M-am întors la vilă ca să îndeplinesc sarcina anostă dar necesară de a examina conturile şi bugetele, poate de a tăia cîteva cheltuieli. Ciudat, dar bîlbîiala lui Finneran în a duce la îndeplinire o sarcină simplă (şi nereuşita lui Margaret de a-l presa) au avut ca rezultat faptul că *eu* am ajuns să semăn cu *el*; sînt obsedat de bani, ceea ce un gentleman, desigur, ştie să ignore ca pe un element de fundal al vieţii, cum ar fi ţevăria. Dar asta se întîmplă invariabil, după cum spunea tatăl meu, atunci cînd sîngele bun se căsătoreşte cu unul rău: o anihilare.

Chiria, salariile oamenilor pe săptămîna trecută în legătură cu care Ahmed a fost atît de elocvent. O să am nevoie de asemenea să angajez o echipă nouă. Lucrez pînă tîrziu făcînd planuri, verificînd conturile, refăcînd bugetele. Banii lipsesc. E extraordinar cum Carter a avut atîta noroc *acum*, după toţi aceşti ani de bîjbîială.

Vine pe la vila mea chiar înainte să mă culc. Îşi cere iertare pentru deranj, tot numai zîmbete şi scuze, pare un pic stînjenit, refuză paharul pe care i-l ofer.

— Am venit doar să-ţi spun cît de mult îţi admir munca, îmi spune. Traducerile tale strălucite, analiza. Nimic nu mă face mai mîndru decît să-ţi pot spune frate. Micul meu mormînt e un fel de tribut pentru tine şi perseverenţa ta. O pradă uşoară, într-adevăr, ţinta asta care a fost Tut, au fost indicatoare pe tot drumul, mormîntul s-a dezvelit singur practic, dar, Ralph – pot să-ţi spun Ralph? eşti pe *terra* foarte *incognita*, foarte *misterioso* şi profundă, n-aş putea spune că eu m-aş descurca, n-aş şti cum. De asemenea, a, da, am vrut să-ţi spun că lady Evelyn s-a interesat de tine într-un fel tare insistent cînd ne-am despărţit în seara asta. I-am spus că eşti logodit cu o moştenitoare din America şi pur şi simplu am văzut-o cum se schimbă la faţă, bătrîne, pur şi simplu s-a indispus, o privelişte tare tristă. Şi e păcat, să ştii – fata asta face cît tot ceaiul din China şi tatăl ei, ei bine, e bun de avut de partea ta, aşa e contele, să ştii, are vreo 36000 de acri. Ar trebui să te îndrăgosteşti de lady Evelyn, dacă vrei să ştii care-i părerea mea.

— Dacă dragostea ar fi atît de simplă, am strigat după el pe cînd dispărea în noapte.

Marţi, 28 noiembrie 1922

Telegramă de la CCF : CARTER NU-I ÎN ECHIPA TA? ZIARELE SÎNT PLINE DE NUMELE LUI – NU-I AL TĂU? FĂ O LISTĂ A DESCOPERIRILOR NOASTRE IMEDIAT. CARTER AR ACCEPTA INVESTIŢIA? CE CREZI?

Există un moment deranjant cînd îi dai băiatului hîrtiuţa cu răspunsul la telegramă şi te aştepţi instinctiv să-ţi şi răspundă, cînd desigur el este doar un conductor mut. E ca şi cum ai zbiera într-un vînt surd şi asurzitor. Şi totuşi se aude un ecou distant, se citeşte ceva pe faţa lipsită de expresie a băiatului : CCF a terminat cu mine. Pînă la urmă, cînd te încrezi în alţii, întotdeauna ajungi aici ; întotdeauna. Şi totuşi vei rămîne mereu surprins de cei care strîmbă din nas după ce-şi urmăresc cu mîrşăvie interesul pentru care ar cheltui oricît, ar cheltui iubire, te-ar lăsa pradă oricărui risc dacă îi scuteşte chiar şi de problemele unei singure clipe.

Despre dificultatea de a te baza pe susținătorii tăi financiari:

— Profesore Trilipush, îmi amintesc că mi-a spus după ce ceilalți investitori au plecat de la întîlnirea noastră din iunie, dacă ai mai avea cîteva clipe pentru mine, ți-aș fi foarte recunoscător.

I-am remarcat brusca politețe, căci indiferent ce credeți despre Chester Crawford Finneran, *manierat* nu e tocmai cuvîntul care l-ar caracteriza.

— Mă întreb dacă ai putea să-mi zici părerea ta despre colecția mea personală.

Ochii mici, de agat, s-au oprit imediat deasupra umărului meu și vîrful trabucului său s-a aprins și a pălit.

— Știu că o să fie munți de aur în mormîntul faraonului tău, mumii și alte chestii, așa cum ai descris atît de elegant adineaori pentru parteneri. Dar aș vrea să-ți arăt alte aspecte, acele opere de arte plastice, sculpturale și grafice, care într-adevăr se pretează mai puțin să fie expuse în colecțiile muzeelor din cauza dezbaterii asupra interpretării. Prezentînd mai degrabă interes pentru un colecționar privat. Așa cum sînt sigur că știi. Mai funcțional.

Și a tot ținut-o înainte cu acest monolog, în vreme ce eu dădeam din cap.

— Tu, dintre toți oamenii, dintre toți învățații, vei înțelege în mod sigur.

Finneran se trăgea de o ață invizibilă de undeva de pe la brîu.

M-a condus la el în birou și s-a pus lîngă raftul din spatele biroului său, din care, în mod repetat, a scos pe jumătate și apoi a băgat la loc un anumit volum, balansîndu-l pe marginea inferioară a cotorului de parcă nu s-ar fi putut hotărî dacă voia sau nu să-l ia de acolo. Dîndu-i drumul, cu un suspin provocat de disconfortul său din ce în ce mai pronunțat, s-a întors spre mine și și-a încrucișat brațele.

— E doar o problemă de, vezi tu, de, de, ah...

A întins mîna să-și mîngîie mustățile groase și favoriții, dar acestea mai existau doar în portretul său care atîrna pe peretele biroului. Mi-a urmărit privirea înspre tablou.

— Întotdeauna ai fost perfect bărbierit? Nu mă pot obişnui.

Îşi puse trabucul care ardea înăbuşit, incandescent şi pieziş ca un trunchi de copac surprins de trăsnet, într-o scrumieră, şi se apucă iar să tragă pe jumătate şi să împingă aceeaşi carte de pe raft. Îl invocă pe Hristos să efectueze o anumită acţiune asupra unui anume tîmplar irlandez din Boston. Împinse şi trase cartea cu energie frenetică, iar şi iar, înjurînd.

— Ce carte e aceea, CCF?

— Sfîntă măiculiţă născătoare, o să-l pîrlesc de viu pe nemernic, bombăni el pendulînd-o ca apucat încoace şi încolo.

— Salut, tati. S-a terminat şedinţa?

Apăruse neauzită în spatele nostru.

— Salut, Ralphie. Cum ţi-a mers cu plutocraţii din Boston?

— Scumpa mea superbă, îi spun. Eşti o privelişte de o neasemuită minunăţie.

— Avem treabă. Cară-te, mîrîie etern-fermecătorul stăpîn al casei, aplecîndu-se acum şi oferindu-ne spre delectare posteriorul său de gorilă, căci, cînd mi-am întors privirea de la ea, l-am zărit pe CCF în genunchi, scuturînd din cap şi cotrobăind pe un raft mai de jos, mult sub cartea căreia îi făcea masaj cînd ne-a întrerupt ea.

— Un trandafir de cea mai aleasă culoare, am continuat eu, parfumul primăverii întruchipat.

Şi chiar aşa era în ziua aceea, fir-ar să fie, şi mai era şi sănătoasă. Ar fi trebuit să fac stînga împrejur, să-mi ignor monstruosul protector şi dorinţele care-l împungeau şi să o iau pe sus exact în clipa aceea. Aş fi putut să plec cu ea atunci, să pun capăt la toate acestea exact acolo unde conta mai mult, să uit tot restul şi să o cîştig pur şi simplu ca soţie. Nu, nu, nu m-ar fi acceptat, nu atunci, nu fără o victorie. Dar a fost curată şi limpede în ziua aceea. Şi o să mai fie, dacă voi reuşi cumva să am ocazia de a mă întoarce la ea, dacă voi găsi sumva succesul.

— Îmi cer scuze pentru întrerupere, profesore, spuse Finneran şi o chemă pe Inge să o ia pe Margaret din cameră şi s-o plimbe prin Grădină, la aer curat. În momentul în care s-a închis uşa de stejar de la biroul său, a fost din nou

în picioare, clătinînd iar furios acea primă carte în sus şi-n jos. O secundă mai tîrziu s-au auzit nişte zgîrieturi la uşa încuiată care i-au provocat lui Finneran un soi de spasme în spinare şi-n obraz.

— Ficaţii şi rinicii dumnezeilor mă-tii! ţipă el sau vreo altă imbecilitate celto-catolică de acest gen şi se repezi pe lîngă mine ca să deschidă uşa, dar era numai unul dintre spanielii lui Margaret care a plătit scump întreruperea.

— În sfîrşit! a mugit el, după ce s-a întors la sarcina lui hipnotică şi raftul a emis un ţăcănit audibil şi s-a mişcat o jumătate de centimetru, dislocat de un mecanism cu arcuri de sub acea carte apatică. Finneran şi-a pus umărul pe o margine a raftului şi a răsucit întreaga structură cu şase rafturi pe axa ei centrală, deschizînd-o suficient ca să-şi strecoare şuncile dincolo. Mi-a făcut semn să-l urmez. Cu portalul închis la loc în spatele nostru (bazîndu-se, se pare, pe acelaşi arc nedemn de încredere ca să ieşim de acolo într-o bună zi), a aprins un şir de becuri.

— Profesore, Colecţia de Artă Fină Finneran, intonă el, făcînd cu mîna un gest larg care cuprindea vitrinele şi rafturile cu portofolii din încăperea cu pereţi de cărămidă în care ne aflam.

— Profesore, marile civilizaţii, după cum sînt sigur că eşti conştient, au...

Şi i-a tot dat înainte cu trăncăneala justificatoare, al cărei text nu e cazul să-l reproduc aici, avînd în vedere că variază atît de puţin de la un membru al acestei comunităţi vrednice de dispreţ la altul. Prada lui Finneran nu era rea, ca gen, şi destul de variată, deşi calculase greşit, stînjenitor, cînd presupusese că treaba mea cu Atum-hadu avea vreo legătură cu harababura aia. A focalizat micile lămpi care luminau din tavan cele şase sau opt vitrine, fiecare conţinînd opt sau zece piese: crocodili incaşi de piatră care rînjeau desfăşurîndu-se deasupra virginelor din Guatemala; urne din dinastia Ming, albastru pe alb, cu regele despuiat şezînd pe vine deasupra concubinelor şi ortolani îndesaţi pe considerente nonculinare; zeiţe hinduse cu mai multe membre devorate, încurcate, înlănţuite; o lespede din ceea ce părea a fi fildeş

sau lemn decolorat era acoperită pe toată suprafaţa cu gravuri de cîini husky, cu aripioare de focă şi feţe înconjurate de blană rînjind în extaz, privindu-se unele pe altele în ochi.

— Inuită. Eschimoşii din Groenlanda, comentă curatorul dement. Pe os de balenă.

Şi apoi am examinat portofoliile de piele, fiecare pirogravat, binecuvîntată fie inima sa încîlcită, cu cuvintele COLECŢIA FINNERAN.

— Lucrări pe hîrtie, declară el, dezvăluindu-şi delicat comorile : mai întîi o serie de gravuri georgiene înfăţişînd indivizi cu peruci şi cu obraji roşii ca o carne friptă, examinînd dezgustaţi personalul bucătăriei, căutînd boli personale; apoi:

— Japoneze. Xilogravuri – şi ochii săi injectaţi mă urmăriră în timp ce frunzăream o serie de gravuri ornate care spuneau povestea unui samurai şi a femeilor din sat care îl slujeau, foarte mult scos şi băgat sabia în teacă, mîini care înşfăcau cocurile femeilor et caetera.

— Şi lucrări de artă contemporană, desigur, şopti el, devenind din ce în ce mai rapid şi mai sigur pe sine. Nu sînt, să ştii, un conservator bătut în cap, un, un...

Dar nu-i venea în minte ce anume nu era, grăbindu-se prea tare să dezlege portofoliile cu fotografii : nimic foarte surprinzător, nimic ce n-ai fi putut vedea în armată sau în zonele mai ferite ale bazarurilor din toată lumea, chiar şi din Boston. Nimic prea neobişnuit, în afară de recurenţa asistentei fetei sale ca model, în majoritatea imaginilor.

— Inge are o rară înţelegere pentru arta formei umane.

— Foarte impresionant, Chester.

— Mulţumesc. Ştiam eu că vei înţelege, ca savant. După cum vezi, însă, îmi lipseşte, din păcate, ceva de provenienţă egipteană. Şi, din cîte am auzit sau am citit de la alţi colecţionari, există piese ţinute în subsolul de la Luvru şi la Muzeul Britanic al vostru care dovedesc că Egiptul tău antic a avut o societate artistică foarte matură.

Finneran se uită printr-o găurică în birou, apoi mă conduse repede înapoi prin raftul său de bibliotecă. Se aşeză pe scaun, se şterse pe frunte cu o batistă, îşi încrucişă braţele şi trecu la obiect, după cum era previzibil.

— Mi se pare, Ralph, că...

Şi dintr-odată o armonie perfectă de clopote de biserică şi pendule se revărsă ca o cascadă, începînd de la ceasul de birou, trecînd la ceasul de perete, apoi la pendulele din toată casa, şi apoi la spectacolele de la ora douăsprezece din turle, dintr-o parte în alta a parcului Boston Common. Probabil că o fi fost vreo zi de sărbătoare pentru localnici, căci au trecut cel puţin două minute în care clopotarii beţi şi cocoşaţii savanţi din toate părţile oraşului au urlat în urechile noastre compoziţii clincănitoare şi zăngănitoare, fiecare sfîrşind în douăsprezece bubuitori asurzitoare de tun, dar care erau decalate (de parcă fiecare biserică ar fi avut, cumva, propriul ei fus orar), astfel încît s-au auzit cel puţin şaizeci de explozii apropiate una de cealaltă înainte ca Finneran să-şi adune stăpînirea de sine şi să-şi spună în şoaptă concluzia.

— ... propria ta specializare şi gusturile mele artistice şi culturale se intersectează aici.

Încă un om din ăsta jalnic care nu sesizează deosebirea (vastă, elementară) dintre ceea ce studiez şi respect eu şi ceea ce ei consumă, şi apoi tînjesc, şi apoi consumă.

— Aşa că, dacă ar fi să găseşti, şi în mod sigur aşa va fi, vreun exemplu de...

Mă întrebam dacă secretul îi era cunoscut de fiica sa.

— Desigur, se întrerupse singur ca să răspundă gîndului meu nerostit, un singur cuvînt despre această tranzacţie laterală spus cuiva ar însemna sfîrşitul imediat al micilor noastre aranjamente financiare, să fie clar.

Acesta este bărbatul care, din motive misterioase – fără *nici* un motiv – m-a abandonat în toiul expediţiei. Să-mi facă el mie una ca asta, să mă lase în încurcătura asta, să cadă în capcana unui mincinos ambulant. Un pornograf *nouveau riche* care ar fi făcut din logodnicul fiicei sale un procurator de obscenităţi. El şi amicii săi huligani. Tăcutul O'Toole, cleptomanul care a şterpelit unul dintre suporturile de pahare de argint ale lui CCF chiar sub nasul acestuia la întîlnirea investitorilor. Kovacs cu ochii lui veşnic umezi, de parcă ar avea conştiinţa atît de încărcată de fărădelegi încît varsă lacrimile victimelor sale în numele lor.

Întregul oraş flecăreşte despre descoperirea lui Carter. Zvonurile erau delirant de neverosimile şi pe bună dreptate, căci numai imaginaţia unor egipteni prost plătiţi, pufăitori de narghilea, ar putea scorni aşa nişte minuni ca poveştile nemuritoare pe care le-am auzit azi. Şi zvonurile se împrăştiau cu o viteză imensă. De exemplu, am spus în treacăt unui vînzător de fructe că dacă aş fi fost Carnarvon, aş fi închiriat pur şi simplu un avion micuţ în Vale şi mi-aş fi dus prada înapoi la Muzeul Britanic, fără să le dau egiptenilor nici cea mai mică fărîmă din ea. Normal, pînă am ajuns în alt district, unde am găsit în cele din urmă o mercerie cu o pălărie de fetru de mărimea mea, un client egiptean, bine frezat, cu barba tunsă, îmi spunea *mie* cum că lordul Carnarvon aterizase noaptea trecută cu trei avioane în Vale şi că avea o serie de zboruri în fiecare noapte, cărînd comoara egipteană afară din ţară spre moşiile lui din Anglia unde (am fost informat de măgarul cu barbă) Excelenţa sa ţinea sclavi, o premisă obligatorie a nobilimii britanice. A dat din cap, fără să pară surprins.

Găsesc în cele din urmă o ustensilă de tuns mustaţa. Am achiziţionat acest din urmă produs de la un bărbier, un musulman musculos cu o putere atît de impresionantă, încît numai din mila lui Allah n-a zdrobit pînă acum capul vreunuia dintre clienţii săi. L-am întrebat, luînd în considerare puterea sa, dacă n-ar fi interesat să lucreze la o excavare a unuia dintre cei mai faimoşi dintre regii antici. M-a refuzat:

— Îmi pare tare rău, domnule Carter.

O eroare ridicolă şi nu cu totul flatantă. A continuat:

— Dar am auzit de minunile pe care le-aţi găsit şi aş putea să vi-l trimit pe vărul meu?

Mă declar de acord, îi dau adresa şi pot să încep în sfîrşit să-mi reconstruiesc echipa.

M-am îndreptat din nou spre situl lui Carter, fiind pregătit să duc la îndeplinire un plan destul de strălucit de a rezolva criza financiară a expediţiei mele. Acolo printre nisipuri i-am găsit pe contele de Carnarvon şi încă doi băştinaşi stînd aplecaţi peste lady Evelyn care îşi încerca norocul cu o perie şi o lopăţică mică, de doamnă. Cu un chicotit de

mirare, s-a ridicat ţinînd în mînă un ciob de ceramică. Sincer, nu trebuie decît să te apleci şi să dai cu piciorul prin pămîntul dimprejur ca să găseşti ceva.

I-am lăsat să se distreze. Cortul de comandă al lui Carter era o priveliște interesantă, deşi ţipătoare, un efect drăguţ, bănuiesc, dacă te crezi Cezar. Eleganta agendă *Lett's #46* pare să fie şi alegerea sa pentru calendar/jurnal, iar mîine pare să fie deschiderea oficială a mormîntului lui Tut. O listă impresionantă de invitaţi, printre care şi eu, desigur.

Am ieşit din nou la aer şi m-am prins în conversaţie cu unul dintre mulţii jurnalişti care pierdeau vremea pe la şantier, derutaţi. Am stat cu el la balustrada plasată exact deasupra găurii (ce vanitate! balustrade care să ţină deoparte turiştii!) şi l-am ajutat să înţeleagă ce vedea acolo, procedurile, şi l-am ajutat să amplaseze descoperirea lui Carter în contextul istoric pentru articolul său din ziar – săpăturile care o eclipsaseră în trecut, cele care erau încă aşteptate, obscuritatea relativă a lui Tut şi lipsa lui de importanţă în istoria egipteană. Maniera sa afectată de integritate jurnalistică a constat în a trata tot ce i se spunea drept o minciună. În timp ce-l ajutam pe analfabet să scrie ce trebuia să scrie, am surprins exact dedesubt o discuţie între Carter, Carnarvon şi un alt englez. Carter spunea:

— În lumina acestei descoperiri şi a magnitudinii ei şi în lumina angajamentului dezinteresat al Excelenţei sale, precum şi al familiei sale de-a lungul anilor, sînt de părere că guvernul ar trebui să se gîndească să-l recompenseze pe Excelenţa sa pentru...

— Tut e un rege minor? Atunci de unde tot aurul şi comorile astea? mă întrebă jurnalistul infantil, smulgîndu-mi atenţia.

Dar esenţa era limpede: răsplătit pentru riscul de şase ani cu munca înceată a lui Carter, Excelenţa sa va dori să reinvestească într-o nouă expediţie. Aveam confirmarea premiselor pentru planul meu. O să-mi trag expediţia la liman din starea ei deplorabilă şi, în acelaşi timp – nedorind să arunc în aer punţile cu viitorul meu socru – o să-l fac pe CCF să-şi dea seama de valoarea operei pe care o periclitează cu zgîrcenia inimii sale de cîine.

Despre necesitatea emoției umane în cercetarea științifică: Aceasta este o poveste simplă și, dacă aleg să o includ în versiunea finală a cărții, va fi cu acceptul amabil, condescendent al lordului Carnarvon și cu amuzamentul sfios, retrospectiv, al lui CCF, fără îndoială. Toată lumea va arăta bine în afară de Carter, probabil, care devine nesuferit de cînd cu mica sa scînteie de noroc.

Cînd Carnarvon a rămas singur cu o ceașcă de ceai în față, încercînd să pară implicat sau educat, examinînd distrat buiandrugul de la baza scărilor, mi-am cerut scuzele de rigoare de la ziaristul mînjit de cerneală și am strigat numele Excelenței sale. A urcat pînă la galeria spectatorilor în stilul său șovăielnic.

— N-ar trebui să acord interviuri, aceasta este realizarea lui Carter, pur și simplu, începu el amabil, făcînd o mutră nătăfleață ca a unui clovn.

I-am amintit Neghiobiei sale că făcusem cunoștință ieri. Este, într-adevăr, un exemplar minunat al nobilimii engleze.

— Desigur, desigur, individul cu regele porcos. Ei, chiar că-mi place pălăria, domnule, spuse el. Se purta și mai și pe vremea mea, cînd mai făceam și eu din astea. Voi, ăștia cu săpăturile, vă îmbrăcați la patru ace în ziua de azi.

— Da, vechea pălărie de fetru. Dă un exemplu de demnitate pentru băștinași.

— Dumneavoastră sînteți bancherul, domnule? ne întrerupse jurnalistul pe care-l lăsasem în urmă, gesticulînd cu pixul spre Carnarvon.

— Ei, asta chiar că-i nouă, trebuie să recunosc, rîse jovialul lord și, după ce își repetă micul avertisment că totul e spectacolul lui Carter, îi dădu totuși un interviu prelungit în timp ce eu am așteptat cît am putut de răbdător.

Pînă la urmă reporterul, tot numai plecăciuni și lingușiri față de un nobil englez – nu-și mai afișa aerul de îndoială față de Carnarvon, a, nu – o întinse ca să înțeleagă greșit sau ca să exagereze altceva.

— Lord Carnarvon, dacă-mi permiteți să continuu. Am o mică dovadă a stimei mele.

I-am înmînat una dintre rarele prime ediţii din 1920 din *Dorinţă şi iluzie*, cu dedicaţia: „Contelui de Carnarvon – Protector, Explorator, Prieten al Egiptului, un adevărat Maestru al Largheţei, de la colegul său admirator, R.M. Trilipush.

— Un dar minunat, sînteţi foarte amabil, spuse milionarul stîngaci.

— Bun, Excelenţa voastră...

— Te rog, spune-mi Porchy.

— Foarte bine. Porchy, poate că nu ştii, dar sînt foarte aproape de o...

— De unde eşti, bătrîne?

— Din Kent, Excelenţă. Familie de militari şi de exploratori, mici proprietăţi de familie pe acolo, un conac modest.

— Serios? Trebuie să mă opresc odată să văd locul ăsta. Ador partea aceea de ţară.

— Ei bine, Porchy, am fi încîntaţi să te găzduim. Acum, aşa cum poate ţi-a spus Carter, sînt foarte, foarte aproape de o descoperire uluitoare, mormîntul regelui Atum-hadu, o descoperire care, cu tot respectul de rigoare, ar putea foarte bine să eclipseze orice-o fi periind Howard sub pămînt în clipa asta. Cu sprijinul dumitale şi cu reputaţia mea – bine, nu vorbesc de şase ani aici. Aş putea să-l las pe prietenul nostru Carter să-şi facă damblaua cu banii lui – prin care înţeleg banii tăi, desigur. Vorbesc probabil de o lună de la început pînă la capăt şi prevăd că vom izbîndi...

— Doamne, omule, ce-ai păţit la cracu' ăla?

— Ei, o nimica toată. Nici nu mă doare.

— Ar trebui să ai grijă, în climatul ăsta.

(Foarte grijuliu, contele, dar aproape patologic de zăpăcit.)

— Mulţumesc, dar Atum-hadu, vezi tu, a fost probabil ultimul rege teban al celei de-a XIII-a Dinastii, pe cînd invadatorii hiksoşi făceau ravagii prin tot...

— Un rege real, aşa a fost? Carter spune că a fost un personaj fantastic, apocrif, un fel de rege Arthur imaginat de marchizul de Sade. Produsul unor poeţi mai tîrzii sau ceva de genul ăsta, nostalgia vechiului Egipt, o poznă artistică.

— Arthur şi de Sade? Foarte hazliu, Carter al nostru.

— Chiar aşa sînt?

E clar că individul gelos se strecurase tiptil spre conversaţia noastră particulară, fiind învăţat să se apropie în linişte totală, ca un asasin. Şi, înainte să mai pot spune vreun cuvînt, l-a luat pe Carnarvon de acolo ca să mai inspecteze eu ştiu ce relicvă de-a lui Tut.

— Ar trebui să mai stăm de vorbă curînd, Porchy, am strigat, sperînd că sărmanul om se va putea rupe de doica sa posesivă.

De fapt, Carter părea pornit conspirator să mă ţină departe de lordul Banigheaţă, chiar şi cînd aluneca afişînd acea aroganţă tip Carter, lejeră şi exclusivă, dar acum destul de expusă drept ceea ce era cu adevărat: o încercare de a ascunde teama şi invidia. Am rămas în praf şi-n arşiţă îmbrăcat în costum, cu cravată şi pălărie, cu mustaţa ferchezuită şi cu baston, şi m-am uitat la Carter cum păşeşte ţanţoş, îmbrăcat ca mine, şi totuşi ţinîndu-l de braţ pe următorul meu protector, de parcă el însuşi nu se dusese niciodată să ceară bani, de parcă n-ar fi făcut decît să încuviinţeze din cap cînd contele venise la el plecîndu-se pe un genunchi şi implorîndu-l să accepte să-i îndese buzunarele cu bani. Probabil că aşa s-a şi întîmplat.

Interesant, de asemenea, cît de asiduu a încercat Carter să-mi deprecieze munca pe la spate, şi nu numai opera, ci istoria însăşi. Cît de grăbit l-a minţit pe Porchy că Atum-hadu n-a existat. Înfrînat, tăcut, răuvoitor şi cît de necinstit.

Genul ăstora ca el, cum te fac să te simţi, de parcă n-ai fi în stare nici să-ţi numeri degetele de la mînă sau chiar să fii sigur că sînt degete. Chiar şi acum, cînd stau pe faleză, punînd pe hîrtie evenimentele de azi, mă simt de parcă n-aş ţine peniţa în mînă. De parcă n-aş fi publicat o lucrare de egiptologie. De parcă tot ce-am realizat a fost realizat într-o cameră întunecată, în care eram singur. De parcă ter Breuggen şi Carter şi Carnarvon ar şti toţi ceva ce nu spun cu voce tare, dar ştiu că eu nu ştiu şi n-o să ştiu niciodată. De parcă rîsul lor e unul tăcut, fără expresie, transmis invizibil de la unul la altul şi numai preţ de o clipă, înainte să se întoarcă şi să se concentreze la sarcinile lor celeste, sarcini pe care eu doar îmi *închipui* că le înţeleg. De parcă eu doar îmi *închipui* că aceasta este o peniţă care scrie pe un *Lett's #46*.

De parcă eu doar îmi închipui că exist şi că-mi duc la îndeplinire treaba relevantă. De parcă eu doar îmi închipui că pot judeca ce se întîmplă în jurul şi în interiorul meu. „Dar nu." Zîmbesc fără să-şi clintească buzele. „Nu poţi." Comentariul acid al lui Lars Philip-Thürm la *Dorinţă şi iluzie*, de aici din portofelul meu: „Trilipush sapă, dar n-o să-l numesc arheolog. Scrie, dar nu pot s-o numesc erudiţie. Nu ştiu cum să-i spun acestei chestii, dar nu este domeniul în care mă desfăşor eu".

Cititorule, Cititorule, ideea esenţială din discuţia mea cu Porchy este doar asta: totul este o aplicare necesară a psihologiei şi emoţiei umane la problemă. Ştiu că CCF e sensibil la presiune pentru că foloseşte presiunea în afacerile lui zilnice şi înţelege, ca om de afaceri, că valoarea devine limpede în arşiţa competiţiei. O să-i spun adevărul, nu pentru că îmi doresc să-l înlocuiesc cu Carnarvon (e clar că nu vreau aşa ceva: prefer un finanţator care să stea în Boston în loc de unul care să-mi stea în picioare pe şantier), ci pentru că ar trebui să ştie că n-am nevoie să cer cu ţîrîita cenţi din America atunci cînd aş putea să arunc în stînga şi-n dreapta cu lirele Excelenţei sale. În special acum, cînd munca mea stagnează ca să-mi reorganizez oamenii şi banii. Finneran m-a silit să-i accept banii, ceea ce am şi făcut, ca un gest pentru logodnica mea, aşa că am să fiu atît de amabil încît să i-i accept în continuare înainte de a-i accepta pe ai lui Carnarvon în schimb. Acestea sînt complicaţii umane, care, Cititorule, năvălesc invariabil peste ceea ce ar trebui să fie ştiinţă pură. Îi telegrafiez lui CCF în consecinţă şi mă întorc la Vila Trilipush.

M-am întors de la poştă chiar acum, şi se pare că bărbierul meu şi-a respectat cuvîntul, căci l-am găsit stînd pe vine în pragul uşii mele pe vărul său, Amr, noul meu comandant secund. Un băiat de şaisprezece ani, Amr va fi un conducător excelent, deşi are multe de învăţat.

— Lord Carter, mi-a spus el, sper să fiu vrednic.

O să vedem, tinere Amr. [De corectat epigraful din deschidere şi dedicaţia pentru „Amr".] I-am spus să nu-mi mai zică aşa şi i-am spus că egiptenii antici puneau mare preţ pe discreţie, aşa cum aş face şi eu, dar că regii antici tratau, de asemenea, indiscreţia cu cea mai indiscutabilă rigoare.

Aranjăm să ne întîlnim mîine şi, ca un preliminar simbolic pentru *bakşiş*, îi dau o jucărie fermecătoare cu o mumie.

Pe 29 noiembrie, înainte să plec în Egipt ca să-l prind pe ucigaşul lui Paul Caldwell, mi-am exersat cel mai bun discurs posibil şi m-am dus la ei acasă ca să-mi iau rămas-bun de la femeia care-mi frîngea inima din pură plăcere. Dar la uşă a răspuns Finneran.

— Foarte bine, spuse el, spre marea mea surprindere. Îmi prinde bine să vorbesc cu cineva.

Margaret nu s-a văzut pe nicăieri cîtă vreme tatăl ei m-a condus pe hol în jos. M-a vîrît la el în birou şi şi-a cerut morocănos scuze pentru întîlnirea precedentă, cînd zbierase la mine de nervi.

— Acum sfătuieşte-mă tu, Ferrell. Mă întreb dacă ai văzut mai multe decît am văzut eu, a spus el, pocnindu-şi degetele, un soi de recunoaştere şi scuză şi invitaţie să spun tot, trebuie să fii de acord.

Cu patru zile înainte, se pare, Finneran primise o telegramă de la Trilipush: descoperirile din mormînt erau extraordinare, mai presus de cele mai îndrăzneţe vise, camere peste camere, şi Trilipush avea nevoie de bani ca să-şi ducă treaba la capăt şi ca să-şi plătească echipa, dar altminteri victoria era a lor. Pînă la această telegramă, Finneran *încă* oprise plăţile, în afară de, recunoscu el, o mică sumă pe care o trimisese într-un exces de optimism. Dar după această telegramă de pe 25 fusese gata să reîmprospăteze banii definitiv şi deplin. Şi, ca să vezi, pe 26 ziarele vuiau de o descoperire incredibilă în Egipt. Acum, poţi să verifici şi tu asta, Macy: presa răsuna întruna despre regele Tutankhamon şi despre un englez pe nume Howard Carter, care era şeful acelei expediţii; n-avea absolut *nici* o legătură cu Trilipush, dar coincidenţa era atît de mare (telegrama lui Trilipush tocmai sosise cu o zi înainte) şi Finneran (am aflat mai tîrziu) era în aşa un pericol, încît presupusese şi sperase patetic că Tutankhamon avea cumva o legătură cu investiţia sa şi că Howard Carter era unul din oamenii lui Trilipush, vreun şef de echipă.

— Sincer, a spus Finneran, toate numele astea de faraoni sună la fel, nu-i aşa?

Finneran telegrafiase pe 26 felicitîndu-l pe Trilipush şi informîndu-l că transferurile de bani urmau să înceapă din nou. De

asemenea, îi informase pe ceilalți investitori că totul mergea strună și că făcuseră o investiție spectaculoasă. Se hotărîse: Trilipush era cinstit, Oxford-ul fusese o neînțelegere, n-avea rost să mai pomenească de asta, Margaret era încîntată, așa că Finneran avea de gînd să dea drumul la plățile lunare ale investitorilor, fonduri pe care le ținuse în propriile sale conturi. Dar pe data de 27 și-a dat seama de greșeală – Carter și Trilipush lucrau la proiecte diferite – și Finneran ezitase din nou. Pe 28, primise o altă telegramă de la omul lui. Finneran mi-a azvîrlit-o în față. Spunea: NU MAI TRIMITE BANI. AM GĂSIT UN SPRIJIN NOU, DE ÎNCREDERE. SUSȚINĂTORII LUI CARTER S-AU RUGAT DE MINE SĂ LE ACCEPT INVESTIȚIA. Nu pot spune că am fost surprins de asta: Trilipush se folosise de Finneran ca să-și găsească groapa din deșert plină de aur, și acum, că o găsise, de ce să mai aibă vreodată nevoie de ajutorul familiei Finneran? Urcase pe scara socială pînă la un soi mai bun de oameni, rupînd legăturile sale din Boston. I-am spus asta lui Finneran fără ocolișuri. A holbat ochii la mine.

— Crezi că nu se mai întoarce? Dar aveam nevoie de banii ăia, se bîlbîi el.

Cît de mult trimisese? Nu prea mult, doar acel credit micuț, pentru că măsura inițială de protecție pentru investitori fusese că Trilipush căzuse de acord să-și cheltuiască propriii bani în primele săptămîni, ca dovadă a bunei sale credințe.

— Și-atunci, care-i problema? am întrebat. N-ai pierdut nici un bănuț.

Nu, nu era supărat pentru banii pe care îi *cheltuise*, Macy, era de fapt îngrijorat pentru partea lui din presupusa *comoară*, dacă-l înțelegeam eu bine, pe care acum avea s-o piardă.

— Ce-o să-i spun – a început el, dar l-am întrerupt, i-am spus să se calmeze, i-am zis că-i spun eu lui Margaret, să n-aibă grijă.

S-a uitat la mine mirat.

— Băi idiotule. O'Toole și Kovacs, O'Toole și Kovacs – ce-o să le spun *lor*?

M-am uitat la chipul lui Finneran și atunci, Macy, atunci în sfîrșit am înțeles. Mai văzusem expresia aceea pînă atunci și am mai văzut-o și de atunci încolo, gura schimonosită a omului care-și dă seama că n-o să fie în stare să le plătească unor creditori periculoși.

— Aia nu știu, Finneran, dar uite ce știu. Telegrafiază-i lui Trilipush sub semnătura lui Margaret, rupînd logodna. Trilipush se spală pe

mîini rapid de tine, aşa că salveaz-o pe Margaret mai întîi. Fă asta cît mai repede, pentru reputaţia ei: trebuie s-o rupă cu el înainte s-o rupă el cu ea. Îi eşti dator. Şi *dacă* are vreun sentiment pentru ea, lucru de care mă îndoiesc, ea e singura ta speranţă să-l poţi controla, acum că nu mai are nevoie de portofelul tău.

Se auzi soneria. Julius Padraig O'Toole intră şi dădu din cap rece spre mine. Am fost concediat în vreme ce Finneran l-a primit pe O'Toole la el în birou dînd o reprezentaţie expertă de linguşeală. Am aşteptat în salon. Nu s-au auzit ţipete, nici focuri de armă. Uşa biroului s-a deschis după un sfert de oră şi O'Toole a ieşit păşind calm, străbătînd holul şi ieşind din casă. Finneran stătea la birou, bătînd darabana cu degetele în humidor. L-am întrebat ce voise O'Toole.

— Închide naibii uşa, mi-a răspuns.

Am plecat. Margaret nu era nicăieri, nici atunci, nici în noaptea aceea.

Domnul Trilish. Am necesar de bani la chirie pentru următoarele şase luni, chiar în acest moment, deşi o necesitate minoră pentru dumneata. Rapid rapid! Şi aici apare de asemenea un subiect de dispută. Căci dacă e diferit, da, decît am discutat prin agent, atunci e necesar acum să mărim de 5× suma pentru fiecare lună de închiriat casa. Şi asta e evident, da, datorită interesului în lucrurile lui Tut. Atîţia oameni în aflux! Împrejurări fericite! Mulţumesc eroului domnul Carter! Şi cu o casă frumoasă ca asta! Ehei! Deci cel puţin zece oameni au întrebat agentul dacă e disponibilă casa mea şi este dacă nu plătiţi chiria mata pentru încă şase luni imediat, la acest preţ nou. Al dumneavoastră foarte serios, domnul Gamil.

Miercuri, 29 noiembrie 1922

Jurnal: Mi-a fost strecurat un mesaj sub uşă în timpul nopţii, care pune finanţele expediţiei într-o nouă criză. Concentrarea eroică pe problemele stringente este cheia acum. Hrănesc pisicile şi plec în zorii care se apropie, la *treabă*.

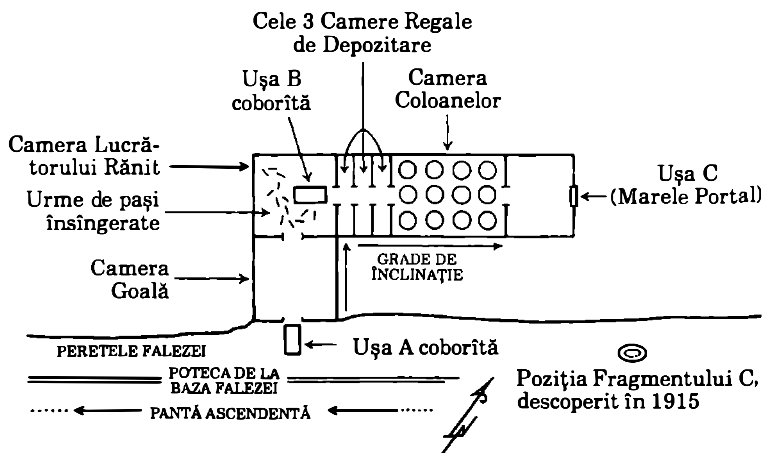
Amr mă aşteaptă pe malul de vest al Nilului cu ghips şi, cu soarele răsărind în spatele nostru, îi arăt ruta corectă pînă la şantier. Are propriul lui măgar, ceea ce e excelent. Mă urmează pînă la mormînt, fără să scoată o vorbă. Îi poruncesc să îndepărteze paravanul provizoriu de la intrarea în mormînt şi îi îngădui să intre în urma mea. E suficient de uluit. Îi datorez acestui băiat o educaţie în schimbul muşchilor săi şi am de gînd s-o fac cum trebuie.

— Arheologia, Amr, nu e numai săpat, ci şi o abordare a împrejurimilor şi a muncitorilor (tu, deocamdată) care să exprime aprecierea noastră altruistă, nepretenţioasă, a împrejurimilor istorice pe care le moştenim.

E un băiat curajos, un exemplu mîndru de egiptean modern, care pricepe repede. Îl pun să prindă nişte scînduri unele de altele cu cuie şi să le acopere cu ghips într-un alb uniform, ca să facem un paravan mai bun pentru intrarea mormîntului.

Între timp, intru din nou în mormînt şi mă reorientez pentru munca ce a rămas de făcut în acest spaţiu vast şi extraordinar care se arată acum după cum urmează:

(FIG. F: PRIMELE ŞASE CAMERE, 29 NOIEMBRIE 1922)

Sincer, comorile de pînă acum nu sînt atît materiale, cît istorice, indicii că sîntem pe drumul cel bun, conducîndu-ne ironic spre descoperirile mai palpabile, care vor apărea în curînd şi vor orbi curînd, de departe, celelalte descoperiri ale acestui sezon. Ca un exemplu al beneficiilor istorice de care vorbesc, inconfundabilele urme de paşi însîngerate de pe tot cuprinsul Camerei Lucrătorului Rănit ar trebui menţionate în treacăt, avînd în vedere că sînt absolut unice în istoria egiptologiei. Explicaţia plauzibilă – şi trebuie admis fără ezitări că pentru moment e doar o ipoteză – e că un muncitor s-a accidentat, probabil închizînd şi sigilînd Uşa B.

Ciocănesc în crăpături şi dăltuiesc conturul Marelui Portal. Încep să încerc inserarea unui drug în găuri, dar e absurd să cred că băiatul şi cu mine putem face treaba asta singuri. Aş putea să aştept pînă cînd decizia lordului Carnarvon va deschide această uşă şi încă nenumărate altele pentru mine. Aş putea spera că Margaret se va strădui să-şi cicălească tatăl şi lacheii pînă cînd se întorc în afacerea asta. Aş putea să-l rog pe bărbierul meu să-mi dea o mînă de ajutor. Carter a înaintat prin mormîntul lui foarte repede şi, dacă metoda, acolo jos, a fost dărîmatul cu barosul, nu văd de ce mi s-ar cere mie să conserv fiecare piatră seacă din calea mea. *Ce-ar putea fi dincolo de Uşa C?* Mă tot întreb. Şi mai multe dovezi incontestabile despre Atum-hadu şi comoara, în sfîrşit? Cît de aproape sînt şi cît de părăsit, cît de lăsat în plata Domnului.

Am multe de făcut la şantier şi timpul se scurge în defavoarea mea, dacă voinţa lui CCF s-a stins atît de tare cît mă tem. Dar situl lui Carter e absolut magnetic şi nu vreau să-l jignesc pe bătrîn sărind peste marele lui moment de azi cu mulţimile şi cu presa, aşa că la prînz îi poruncesc lui Amr să-şi termine lucrarea de tîmplărie şi să stea de pază pînă tîrziu după-amiaza, în timp ce eu o pornesc pe măgarul lui pînă în Vale, la celebrarea lui Howard Carter dintre nisipuri.

Margaret: Draga mea. Sînt deasupra Văii Regilor, pe cale să particip la un dineu şi la deschiderea oficială a mormîntului unuia dintre colegii mei. Sînt prins în capcană în momentul ăsta, căci încăpăţînarea tatălui tău mi-a lipit mîinile una de alta. Sînt liniştit să ştiu măcar că nu există nici un

dizolvant mai puternic decît dragostea ta. Știu că, exact în clipa în care scriu aceste rînduri, tu îl împingi pe tatăl tău înapoi pe calea cea bună.

Iubita mea, e un pic mai tîrziu acum și m-am întors înapoi în acest loc izolat ca să-mi pun pe hîrtie impresiile despre ce am văzut, înainte să mă îndrept spre Deir el Bahri și spre propria mea muncă istovitoare, deși mă mișc destul de încet cu rana pe care o am. E important să consemnez aceste evenimente numai ca să-ți arăt, într-o bună zi, cînd toate acestea se vor fi lămurit, care e soiul de oameni care au tulburat într-atît loialitatea și judecata tatălui tău. Nimic! Nimic din această descoperire a lui Carter n-ar putea să-i provoace unui om măcar un minut de invidie sau de tulburare. Bîlbîiala tatălui tău e absolut comică acum că am văzut „splendoarea“ lui Tutankhamon.

În afară de Merton de la *Times* și de alți jurnaliști care se înghesuiau la o masă gratuită, mai erau Carter, contele și fiica sa, un purcoi de fețe oficiale, lady Allenby, Engelbach de la Antichități, comandantul poliției locale, *effendi* inspectorul de la Antichități pentru Luxor și o veritabilă îmbulzeală de filfizoni englezi și femeile lor, dintre care una, o lady Prattlemuddle, din cîte am auzit eu, și-a adus cu ea cățelul Yorkshire Terrier la eveniment (o chestie dulce dar nemanierată, mătăsoasă și cu o zgardă de piele neagră) și apoi a început să behăie ca o vacă în durerile facerii cînd cîinele a zbughit-o inevitabil pe undeva, fără îndoială ca să găsească o masă mai apetisantă decît ce ni se oferea pe mesele lungi din capătul Văii.

Pălăvrăgeala de la prînz a fost insuportabilă, căci doamnele se provocau una pe alta disputîndu-și dominanța turistică. De după broșele lor cu scarabeu din diamant și din onix și de sub pălăriile lor de pai, își aruncau una alteia în față nume de gropi, ducîndu-și lupta pentru supremație cu povești despre priveliști autentice de o frumusețe intactă, văzute numai în cele mai privilegiate circumstanțe.

— Păi *normal* c-ai văzut gaura lui Ramses al VI-lea și nu-i o cazare rea dacă e să mori în Egipt, o ceartă o doamnă pe alta care a îndrăznit să recunoască faptul că a fost impresionată de mormîntul lui R6, dar coloșii lui Ramses II de la

Abu Simbel sînt net superiori, dacă eşti în stare să faci atîta drum şi să vezi ce-nseamnă arta adevărată.

— Nu-s răi, aşa e, suspină o a treia. Am aruncat şi eu o privire pe-acolo. Un tip îndrăzneţ, nu-i aşa? Să pună să-l reproducă la nişte proporţii aşa grandilocvente. Iar sculptorul e un adevărat Michelangelo. Dar să vezi numai operele de artă confirmate de experţi, trebuie să recunoaşteţi că-ţi cam piere cheful la un moment dat. E clar că *descoperirea* unui obiect nou cu ochii tăi şi cu propriul gust e la fel de importantă ca simpla apreciere pasivă. E clar că de asta sîntem aici, primii care îl vor vedea pe amicul Tut, deşi mă îndoiesc că ne putem aştepta la ceva atît de magic ca prima oară cînd de-a dreptul *am dat peste* lucrările din Tuna el-Gebel, lucrările în sticlă...

— Făcute de un student zelos. Capodoperele ascunse sînt la Nuri şi El-Kurru.

— *Maestrozităţi*, aşa le-aş spune. Pe bune, ar trebui să ajungeţi în Sudan, deşi trebuie să cunoşti pe cineva ca să te lase să intri, aş putea eu să le scriu două rînduri, dacă vreţi...

— ... situl acela unde regele Nu-ştiu-Cum s-a pus şi şi-a trîntit cartuşele pe monumentele individului dinaintea lui? N-a fost prea cinstit...

— ... un drum de şase zile pînă acolo, dar răsăritul ăla nu se compară cu nimic...

— ... răsăritul? Astronomia nu e *artă*, fată dragă.

—Ar trebui să vedeţi ce găsesc la mormîntul lui Atum-hadu, adăugă cineva, şi toată lumea fu extrem de interesată, aşa cum se întîmplă întotdeauna cînd se pomeneşte numele marelui rege.

În cele din urmă Carter îşi mormăi observaţiile şi apoi am fost cu toţii conduşi în pas de paradă, cîte trei deodată, în jos pe cele şaisprezece trepte magice şi în groapa micului Tut, unde-am făcut o plimbare cocîrjată pe un coridor pustiu ca să aruncăm o privire preţioasă într-o cameră de depozitare aleatorie cu tot felul de chestii aruncate prin toate colţurile. Am auzit că o comparau cu camera de recuzită a unei opere antice şi pentru o clipă mi-a trecut prin cap că poate regele Tut jefuise un mormînt preexistent, ştersese numele

lui Atum-hadu şi îl scrisese pe al său deasupra. Se întîmpla destul de frecvent.

— Ce-i cu duhoarea asta sinistră? a întrebat soţia unui funcţionar de stat şi Carter a încercat să-i explice că aerul din mormînt e vechi de 3200 de ani, dar mi-am dat seama în acelaşi timp că trebuie să-mi schimb pansamentul şi că oricum nu ţin neapărat să văd expunerea. Aşa că am ieşit.

Margaret, sărmanul Carter şi-a făcut ca fraierul descoperirea în ochii lumii şi acum trebuie să plătească pentru asta: un carnaval de circari care-i ciripesc în jur în timp ce el munceşte. Îşi petrece zilele tîrînd amatori printr-un mormînt în care fiecare poziţionare a piciorului trebuie să fie plănuită atent, în care fiecare gură de aer pe care o expiri adaugă aerului o umiditate mortală, poluează ipsosul delicat al unei casete pictate sau inscripţia de pe vreun perete, unde mîneca rătăcită a vreunei măreţe doamne s-ar putea atinge de un obiect care, pînă cînd se aplică tehnicile de conservare, se poate dezintegra de-a dreptul de la o atingere, şi una dintre doamne astăzi chiar purta un colier atîrnător de argint cu safire, care ar fi putut să cadă sau să se atingă de ceva cînd se apleca să se uite mai de-aproape la un obiect din această cameră de depozitare a lui Tut. Un tur pentru admiratorii stîngaci, neinformaţi, fanatici! Sărmanul Carter!

Această cameră de depozitare, acest mormînt al lui Tut, te cam plictiseşti să tot auzi de el. Vederea lui, după toate zvonurile localnicilor şi ale ziarelor, n-a fost prea impresionantă. Da, presa a spus adevărul în ceea ce priveşte *substantivele*, dar nu şi *adjectivele*. Am auzit să ziarul *Times* a spus despre roţile carelor că sînt „memorabile“ şi despre aur că este „orbitor“ şi despre statui că sînt „magnifice“ şi despre mormîntul însuşi că „nu are seamăn printre ce s-a mai văzut pe acest tărîm“. Nu-i adevărat, pur şi simplu *nu-i adevărat*, Margaret, e doar o cameră înghesuită, fără noimă şi fără nici o poveste, doar o cameră de aiureli care-ţi fură ochii şi, desigur, turistele needucate o ţin într-un *oo* şi *aa* şi practic îşi scapă pe jos bijuteriile cînd văd aceste relicve semipreţioase, dar pentru un ochi de expert, chiar simt o oarecare milă pentru Carter şi am o senzaţie generală de *dezgust*, ca şi cum tocmai aş fi fost silit să mănînc dulciuri şi iar dulciuri şi iar dulciuri

pe cea mai înăbuşitoare vreme. Era mai ales piesa asta anume, patul ăsta imens cu margini care aveau capete de leu sculptate şi parcă auzeam aievea glasul dragului de Hugo Marlowe strîmbîndu-se de rîs la prostul gust al acelei chestii. Tronul cu spătar din basorelief de aur şi vasele de calcit şi alabastru sculptate în această androginie grotescă, decadentă, cu burţi lăsate, istovită, a Dinastiei a XVIII-a. Desigur, am fost amabil cu sărmanul Carter, l-am felicitat, dar am văzut în ochii lui o timiditate care era cu totul nouă la el: prietenul meu era oarecum ruşinat de întreaga ispravă, că obţinuse atenţia publicului din motive cu totul greşite.

Am plecat spre propriul meu şantier acum, Margaret, spre munca mea, enigma mea, descoperirea mea glorioasă. Toate numai pentru tine, iubita mea.

Jurnal: Să reuşeşti *în ciuda* premiselor, nu *datorită* premiselor, vezi tu? Ăsta-i un lucru pe care Atum-hadu îl înţelegea, şi vine un punct în care e mai degrabă comic decît tragic, cînd caracterul de neşters al omului care acţionează prin forţe proprii e atît de mult mai puternic decît orice încercare pe care Soarta i-o aruncă în cale, încît devine vesel şi amuzant să-l vezi depăşind toate problemele.

Mai exact: Amr nu mai era acolo cînd m-am întors de la spectacolul lui Carter, deşi băiatul făcuse o treabă destul de bună cu uşa mea provizorie. L-am strigat, dar din mormînt a ieşit în schimb un Ahmed furios. Îl trimisese pe Amr acasă şi mi-a spus să nu mă aştept să-l văd înapoi, aşa că pot să-mi imaginez ce ameninţări o fi auzit sărmanul băiat de la bruta asta. Rămînea problema asta a salariului din urmă al lui Ahmed, pe care îl înţeleg într-o anumită măsură, aşa că mi-am irosit preţiosul timp de lucru încercînd să-i explic situaţia, amintindu-i cu blîndeţe de modurile în care încălcase înţelegerea noastră iniţială şi de dificultatea de a-i înmîna toţi banii astăzi.

Ahmed se lăudă cu răbdarea lui. Ahmed se înfurie. Ahmed ameninţă. Dar nu erau bani, aşa că ameninţările nu fură de nici un folos. Aşa că Ahmed îmi oferi atunci o altă soluţie: îmi înmînă un baros. Aş fi făcut orice să scap de asta, i-aş fi plătit oricît, dar n-am avut de ales. La insistenţele sale forţate, am deschis Uşa C şi fiecare lovitură înţepătoare am

simţit-o vibrînd fără milă de-a lungul piciorului, pînă în creier, trecînd prin inima mea frîntă. Ahmed a alergat înăuntru înaintea mea – nici nu-mi vine să cred că scriu acest fapt întristător. A ieşit clătinînd din cap. N-o să uit niciodată:

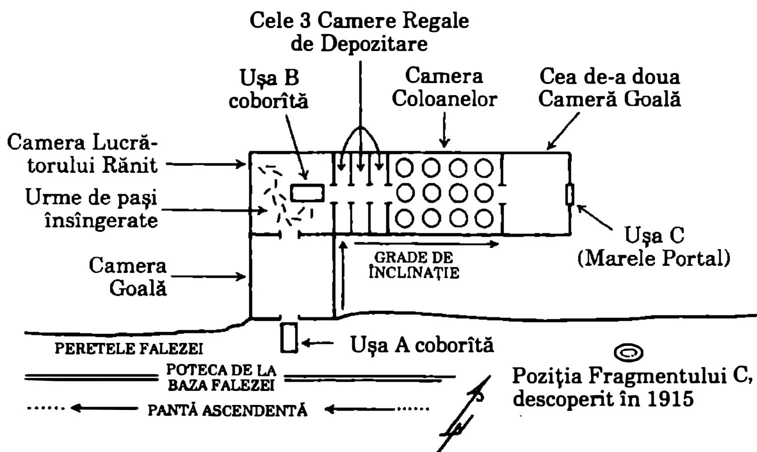
— Dezamăgirea mea e aprigă, englezule.

Nesatisfăcut, şi-a exprimat furia în maniera obişnuită a primitivilor. Cea mai mare parte a atacului său a constat în lovituri aplicate piciorului meu rănit, dar au fost şi pumni în faţă, şi şuturi în fund cînd stăteam aplecat. Dar n-a continuat mai departe cu distrugerile, slavă Domnului, s-a oprit la o singură uşă. Lăcomia orbeşte, să ştiţi, aşa că nu s-a mai chinuit să deschidă Marele Portal, care încă mai aşteaptă grija şi dragostea mea, şi care îmi va răsplăti sacrificiile.

Asta este. Mi-am spălat rănile cît am putut de bine, m-am bandajat unde era cazul. Porcul împuţit a furat măgarul lui Amr şi unul dintre gramofoanele mele cînd a plecat – Columbia Favorite.

Lăsînd la o parte împrejurările, am deschis astăzi cea de-a şaptea cameră a mormîntului lui Atum-hadu.

(FIG. G: PRIMELE ŞAPTE CAMERE, 29 NOIEMBRIE 1922)

Restul trebuie să aştepte pînă mîine, descrierea acestei camere noi, care e remarcabilă din foarte multe puncte de vedere. Am proptit şi am fixat cu pene uşa lui Amr la intrare.

Banca mă dezamăgeşte. La poştă mă aşteaptă o telegramă neinteligibilă, ca o glumă. Este o glumă sau cel puţin un joc de nebun.

TELEGRAMĂ. BOSTON CĂTRE RALPH TRILIPUSH, LUXOR, 29/11/22, 10.27. LOGODNA RUPTĂ. MINCIUNILE TALE DEZVĂLUITE. NU MĂ MAI CONTACTA NICIODATĂ. M.

Aş putea să răspund, dar cui i-aş răspunde, cine-i autorul acestei „telegrame de la Margaret"? Îţi vîjîie mintea cînd te gîndeşti la fărădelegile şi la trădările sale. Merită o pedeapsă demnă de imaginaţia marelui rege.

Pisicile mele au lins rănile administrate de Ahmed şi Finneran deopotrivă. De ce insistă Soarta să ne distribuie în nişte roluri atît de neoriginale, de insipide, cînd e posibil atît de mult mai mult? Rolul în care m-aş fi distribuit singur ar fi fost – mai poate fi încă – mult mai interesant, dar nu, trebuie să fiu luat drept ce-a fost în stare să-şi imagineze fiara de Finneran cu beţigaşe în loc de cifre şi în culori stridente. Nu-şi poate permite să susţină o expediţie egipteană care nu produce instantaneu comori şi stive de obscenităţi pentru nevoile sale, aşa că trebuie să mă trădeze şi să născocească poveşti despre mine care să otrăvească dragostea propriei sale fiice, ţinînd-o semiconştientă şi tîmpă în timp ce el îşi satisface poftele cu gardiana sa nordică. O, judecători ai Lumii de Dincolo, cîntăriţi-mi inima în talerele voastre, citiţi-i fiecare taină inscripţionată în fibrele stacojii şi în venele cenuşii şi umflate, citiţi fiecare gînd ascuns pe care l-am avut vreodată. Nu vedeţi acolo că am iubit-o, că o iubesc *indiferent* de banii tatălui ei? Sînt sigur că un om precum Finneran, care se foloseşte cu cinism de alţii, ar spune că Margaret n-a produs pentru mine ceea ce aşteptam de la ea, n-a venit dotată cu o avere nelimitată pe care să mi-o pună la dispoziţie. Bănuiesc că asemenea oameni ar spune că trebuie

să mă debarasez de ea acum, să dau în vileag faptul că iubirea mea pentru ea a fost o prefăcătorie. Şi e adevărat, luînd în considerare situaţia mea de acum, că şi Margaret are o parte de vină pentru încurcătura în care am ajuns. N-a reuşit, după cum se vede, să ungă mecanismele acestui şantier măreţ şi nici n-aş fi prea sigur că fidelitatea ei şi-a menţinut rigoarea în absenţa mea.

Cine se plimba prin mahalale cînd m-a vrăjt, eu sau ea? N-o să neg că primele mele gînduri au fost legate de averea ei. Ba nu, *trebuie* să neg: nu ar fi avut cum să fie acesta primul meu gînd, avînd în vedere că n-am ştiut de averea căreia îi era moştenitoare pînă mult mai tîrziu. Aşa că primele mele gînduri au fost legate de frumuseţea ei. Dar nu, nici asta nu e adevărat, pentru că, după multe standarde, Inge e mai frumoasă. Primul meu gînd, pentru că mă cunosc, a fost unul de milă – o femeie tînără, împovărată de un soi de slăbiciune trupească, ruşinată de starea ei, la o prelegere publică pe un subiect notoriu, care nu reuşea să-şi ascundă infirmitatea, care a venit pînă la scenă ca să se prezinte şi ca să-l felicite pe orator, susţinînd că era pasionată de Egipt şi… Nu. Nu, n-aş putea spune că i-am observat infirmitatea. N-am fost atras de banii ei, şi nici de frumuseţe, şi nici de slăbiciune. M-a făcut să rîd.

Aş naviga chiar astăzi pînă la ea, i-aş dovedi sentimentele mele, dar nu pot să plec de aici pînă nu-mi termin treaba, pînă cînd nu-mi duc la capăt descoperirea şi recunoaşterea ei. În mod sigur nu se va întoarce la mine dacă vin înapoi răpus şi cu mîinile goale; dacă nu sînt exploratorul ei englez, atunci nu sînt nimic pentru ea. Nimeni şi nimic nu mă aşteaptă în Boston fără Atum-hadu înfăşurat grandios în veşminte de aur, fără ultimele camere ale mormîntului.

Pe bună dreptate erau zeiţe aceste pisici care îţi răsplătesc loialitatea şi înţelegerea. Maggie, frumuseţea roşcată e toată numai bunătate, ca şi tiza ei, care n-a vrut să spună ce scrie în telegramă. N-a scris ea acea telegramă, nici măcar n-a *văzut* acea telegramă.

15 noi.

Dulce Ralph al meu,

Ieri am primit scrisoarea ta de pe 19 octombrie. Şi m-a întristat atît de tare. Mi-e foarte dor de tine. Şi normal, chiar acum patru zile a venit telegrama purtînd veştile grandioase despre descoperirea ta, şi tati mi-a arătat-o şi am fost atît de mîndră de tine. Amîndoi am fost, desigur.

Tocmai am recitit scrisoarea ta. Nici nu ştiu ce să scriu, atît de tristă sînt. Plîng cînd îţi citesc minunata scrisoare, plină de grijă pentru mine, pe care mă tem că nu o merit. E cam absurd *din partea mea să fac asta, acum că totul merge bine, nu-i aşa?*

Tati şi-a pierdut în sfîrşit cumpătul şi l-a dat afară pe băgăcios ieri. N-am auzit despre ce era vorba, şi cînd l-am întrebat pe tati ce se întîmplase mi-a spus doar să plec, şi nu foarte frumos. Tati are nişte griji foarte mari, să ştii. Mie nu-mi spune niciodată de ce, nu vrea să mă îngrijorez, dar trebuie să-l ierţi dacă se mai înfurie din cînd în cînd sau dacă dă ascultare la tot felul de mincinoşi cum ar fi băgăciosul ăla sau profesorul, şeful tău, neamţul. A venit pe la noi luna trecută ca să stea de vorbă cu tati despre dinastii şi fragmente şi tu şi Oxford şi mai ştiu eu ce. (Şi, pe deasupra, ce, acum trebuie să avem încredere *în nemţi? Eu, una, n-am de gînd, nu după toate lucrurile prin care ai trecut în război.) Ralph, ştii că eu niciodată nu-i ascult pe oamenii de genul ăsta. Ştiu foarte bine cine eşti şi te iubesc din creştet pînă-n tălpile prăfuite ale bocancilor şi te voi iubi întotdeauna. Ştii asta? Trebuie neapărat să mă crezi, trebuie. Fără tine, aş fi atît de pierdută. Ţin sub pernă telegrama ta în care îmi spui că Ferrell e un mincinos.*

Dar probabil că deja ai auzit că Fabrica de Fineţuri Finneran are anumite probleme. Îmi dau şi eu seama, şi tati pare adeseori îngrijorat, şi J.P. O'Toole îmi mai spune şi mie una, alta. Aşa că Succesul tău minunat e şi mai important pentru toată lumea de pe-aici, şi sînt cu atît mai mîndri de tine, aproape la fel de mîndri de tine cît este regina ta. Sper

că aceste veşti nu te sperie şi nu schimbă nimic din felul în care îl vezi pe tati sau pe noi. Dar ştiu că nu eşti aşa. Şi nu e chiar aşa de grav.

Eşti atît de bun şi de amabil că-ţi faci griji despre Inge şi medicamentele mele şi că vrei să mă vezi sănătoasă pentru ziua nunţii noastre. Te rog, fii liniştit. O să fie totul în regulă. Numai faptul că ştiu cît de mult însemn pentru tine şi cît de important e să fiu sănătoasă pentru tine e suficient ca să mă însănătoşească şi să rămîn sănătoasă. Pur şi simplu o să mă fac bine din dragoste pentru tine, aşa că n-o să-ţi mai faci niciodată griji pentru mine. Deja simt că se întîmplă. Pot să fac asta pentru tine. Oricine ar putea pentru un bărbat ca tine.

O să vii acasă şi atunci n-o să mai fiu aşa de plictisită şi, de obicei, asta mă face să vreau să ies în oraş. Asta este: n-o să mai ies nici măcar o dată.

Mă gîndesc la tine de cîte ori sînt trează şi lucidă. Întotdeauna ai spus că eşti condus de ştiinţă şi de deducţie, nu de pasiune. Îţi aminteşti că mi-ai spus asta cînd ne-am plimbat pe malul rîului? Şi toate dovezile spun că n-ar trebui să mă iubeşti, arheologule. Dar mă iubeşti. Aşa că jur că mă voi face bine pentru tine şi că o să te merit şi că o să te fac să te simţi răsplătit. O să mă fac mai bine chiar acum. Gata!

Scrie-mi din nou, cît mai curînd, şi despre nunta noastră, spune-mi despre nunta noastră şi despre toate inelele şi coroanele de aur pe care le găseşti în nisipuri, spune-mi de conacul din Kent şi de cum va fi cînd îl vom întîlni pe regele Angliei – un rege viu, să ştii, e mai bun decît unul mumificat, orice-ar fi.

Sînt regina ta eternă,
m.

Joi, 30 noiembrie 1922

***Margaret**:* Margaret, iubita mea, o să vrei să ştii totul despre asta într-o bună zi, ordinea evenimentelor atît de exact cît pot eu să o reconstitui. Deci, primul lucru azi-dimineaţă, ziua în care ai „rupt-o" cu mine, am şchiopătat pînă la poştă.

Şi normal, poşta de astăzi îmi aduce o scrisoare de la tine, datată 15 noiembrie, care m-a făcut să rîd, draga de tine. Ţi-am telegrafiat pe loc, draga mea, mulţumesc Domnului pentru telegramele care pot lămuri neînţelegerile complet şi dintr-odată, de departe, de dincolo de ocean. Acum totul e clar: iubirea noastră e nezdruncinată. Desigur: tatăl tău are probleme financiare şi nu poate suporta să o recunoască faţă de mine, bietul om! Normal! Normal că asta l-ar face să se simtă ruşinat şi îngrijorat de integritatea celor din jurul său, aşa că m-a testat trimiţîndu-mi acea telegramă falsă. Şi ce-am aflat? Că te iubesc oricum, oricum.

Aşa se explică toate, şi nu simt astăzi nimic altceva decît milă pentru tatăl tău. E mult mai bine, iubita mea, ca relaţia mea cu tatăl tău să fie detaşată de problema aceasta a finanţării expediţiei, în special acum, cînd e în încurcătură. Am dat de un posibil nou susţinător aici, aşa că toate merg spre bine. I-ai făcut tatălui tău un serviciu cînd ne-ai prezentat unul altuia şi eu am să-i fac la rîndul meu un serviciu eliberîndu-l de datoriile pe care le are faţă de mine. O să găsim o soluţie pentru toate acestea, cîtă vreme noi doi sîntem împreună. Sînt atît de uşurat, iubita mea. Noaptea trecută a fost insuportabilă.

O să mă întorc mîine la sit, dar astăzi trebuie să chibzuiesc la tot ce am descoperit pînă acum. Carnarvon trebuie să-mi înţeleagă succesul înainte să pornim mai departe ca parteneri. Trebuie să-mi concentrez energia secătuită ca să-mi fac realizările de pînă acum cît mai clare şi mai ordonate posibil pentru noul meu finanţator potenţial. Margaret, nu-ţi pot oferi o dovadă mai grăitoare a iubirii mele decît asta: lordul Carnarvon îşi va asuma responsabilitatea de a finanţa expediţia pentru descoperirea mormîntului lui Atum-hadu şi totuşi *tu* vei fi soţia mea. Tu şi CCF nu mai aveţi cum să vă îndoiţi după ce veţi fi auzit asta. Este 30 noiembrie 1922, 11.15 dimineaţa, şi iubirea mea pentru tine e o piatră de neclintit.

Jurnal: Cîteva ore de chibzuială şi de planificare, ferit de soare şi bînd ceai îndulcit. După prînz, mă simt din nou în stare să mă gîndesc la situaţia moştenirii derutante a lui

Atum-hadu. A început un spectacol pe scenă, o imitaţie rurală a cabaretului pe care l-am văzut mai demult în Cairo. Fetele dau din cap şi monedele cad la picioarele lor cu sandale, tobele duduie şi lăutele cîntă duios şi vălurile alunecă de parcă ar fi frunze cutremurate de o briză uşoară de toamnă.

Lecţie de istoriografie**:** ***Înţelegerea relaţiei dintre o viaţă (complicată) şi relatarea (simplificată) de mai tîrziu a acelei vieţi, folosind exemplul lui Atum-hadu*****:** Îţi poţi imagina propriul arheolog din viitor făcînd totul harcea-parcea. Încercînd să te explice, umple şi falsifice unde simte nevoia, şi toate nuanţele şi detaliile tale – adică exact ceea ce te face pe tine să fii tu – sînt pierdute sau imaginate, înlocuite, în schimb, de nuanţele cronicarului tău. Comportamentul tău virtuos, generozitatea sau curajul tău sau actele tale de gratitudine umilă – dacă nu există nici o dovadă despre ele, nu s-au întîmplat. Şi dacă există în schimb dovezi despre altceva – o scăpare de moment, minciunile bine documentate ale unui rival persistent, colecţia de corespondenţă obsesivă, unilaterală, a unui amant furios, perspectiva eronată şi hotărîtă a unui detectiv asupra unui dosar mîzgălit – ce-o să spună arheologul tău nenorocit despre tine?

De aceea trebuie să ai grijă să laşi în urma ta propriul tău adevăr, sincer dar neambiguu, cu înfloriturile ciuntite: *Admonestările lui Atum-hadu*, de exemplu, sau chiar acest jurnal, indiferent care ar fi rezultatul muncii mele.

Cînd arheologul nostru, biograful nostru lămuritor, va veni să ne caute – aşa cum sperăm cu toţii că o s-o facă – atunci cînd ne va trece în cronică viaţa şi o va simplifica suficient ca să poată fi cuprinsă şi reţinută pe vecie de cel mai limitat cititor, cum vom putea noi să-l fi ajutat dinainte? Cum îl putem ajuta să-şi dea seama cînd să se oprească din săpat şi să se apuce de scris? Unde e centrul vieţii noastre, miezul caracterului nostru, cu toate detaliile străine erodate? Sub un strat zace altul şi altul, sub fiecare văl de mătase altă mătase, sub praf alt praf, dincolo de o uşă e alta şi apoi un mormînt şi un sarcofag exterior şi unul interior şi stratul de ghips şi apoi mulajul capilar din aur şi învelişul de pînză şi apoi... un schelet negru într-o piele strîmtă,

casantă, intact dar fără creier, ficat, plămîni, intestine, stomac. *Acesta* e adevărul? Nu cumva, în graba noastră de a ajunge la acest „răspuns", am trecut razant pe lîngă adevărul modest, dărîmîndu-l, acoperindu-l cu praful săpăturilor noastre grăbite?

Cred că, înainte de a continua cu săpăturile, care vor fi lente şi costisitoare, mormîntul în starea lui de acum merită o examinare mai atentă, un inventar detaliat al progresului meu de pînă acum.

Am subestimat cantitatea de cerneală, hîrtie şi vopsea de care voi avea nevoie ca să copiez ilustraţiile vaste ale mormîntului şi scara de care voi avea nevoie ca să citesc şi ca să copiez rîndurile cele mai înalte de inscripţii hieroglifice. Aşa că mă duc să fac rost de ultimele provizii cu aproape ultimele mele fonduri şi apoi să mă culc alături de pisicile regale.

Aceasta va fi ultima mea noapte într-un pat moale pentru o vreme căci, începînd această nouă etapă de săpături, n-are rost să dorm altundeva decît la sit. Mîine mă mut din vilă; deocamdată e o povară. Trebuie să mă gîndesc la un plan să pot îngriji pisicile.

În ziua următoare, pe 30, lucrurile au mers de la rău la groaznic cît ai zice peşte. Nu era bine, unchiul dumneavoastră trecea de la furie dezlănțuită la perioade de linişte care nu erau în nici un caz calme. Pînă atunci îl văzusem rareori să bea, dar acum le pilea zdravăn. Era clar că nu dormise. Mai văzusem oameni în astfel de încurcături, Macy, şi e uimitor cît de tare seamănă între ei. Tensiunea îi transformă în mod previzibil pe oameni, am învățat asta. Există numai două sau poate trei reacții umane la presiunea mare. Le-am văzut pe toate.

În seara dinainte, Finneran îmi urmase sfatul şi trimisese telegrama prin care rupea logodna lui Margaret cu Trilipush. Astăzi, Trilipush răspunsese, destul de încins. Asta m-a mirat, trebuie să recunosc, pentru că nu credeam că lui Trilipush îi mai păsa din acest moment ce se petrece, avînd în vedere că obținuse ce voia de la familie şi, prin urmare, nu putea să mai fie interesat de Margaret, pe care eram gata s-o prind în brațe, dar planurile lui

Trilipush erau evident mai ascunse decît bănuiam eu şi nu părea să-i convină cîtuşi de puţin să-şi piardă logodnica. Nu, ca răspuns, îi telegrafiase nu lui Finneran sau lui Margaret, ci lui *O'Toole*, şi irlandezul trimisese ameninţător acea telegramă ca s-o citească şi Finneran şi să-l treacă toate transpiraţiile. Telegrama lui Trilipush spunea: O'TOOLE. FELICITĂRI PENTRU SUCCESUL NOSTRU COMUN. BĂNUIESC CĂ FINNERAN ŢI-A ÎMPĂRTĂŞIT ESTIMĂRILE DESPRE PROFITUL FINANCIAR DIN FINAL. RECOMPENSE FRUMOASE PENTRU NOI TOŢI. O'Toole mîzgălise în josul telegramei cu creionul: „Veşti bune într-adevăr, CC. Să te prezinţi cu un raport".

Trilipush ştiuse unde să tragă.

— Încearcă să mă omoare, gemu Finneran, arătîndu-mi telegrama îngrijorătoare. Tocmai îl anunţasem ieri pe O'Toole că expediţia e un fiasco.

Şi Trilipush nu se oprise aici: cu o oră înainte, un reporter de la un ziar de scandal sunase la Finneran la uşă.

— Poţi să-ţi închipui una ca asta? zbierase Finneran cînd îmi spunea povestea. Un amărît de ziarist de la *Boston Mercury* a venit pe-aici pentru că primiseră o *telegramă anonimă* în care scria că sînt colecţionar de artă porcoasă şi că vreau să vorbesc despre asta cu presa. Îi arde să se joace cu reputaţia mea în oraş. O să-i rup gîtul, mugi el, vărsîndu-şi paharul pe birou. Şi m-au sunat şi de la biroul cardinalului. Din Boston. Cardinalul meu. Un prinţ al bisericii. Primise la biroul său o *telegramă tulburătoare*, mi-au spus, probabil o glumă perversă, au spus!

L-am ascultat politicos; spectacolele de genul ăsta nu-mi spun nimic, Macy. Sînt profesionist, mai văzusem eu multe din astea. Dar în acest caz, eram şi eu implicat.

— Lui Margaret i-a spus cineva pînă acum? am întrebat, întorcîndu-mă la problemele importante.

Finneran s-a calmat şi s-a prăbuşit în scaun.

— E dărîmată. I-am spus că a folosit-o, că a jucat-o pe degete pentru banii ei. A lipsit de-acasă toată noaptea. Inge a dus-o în camera ei acum. Ce-o să mă fac? şopti el, trecîndu-şi mîinile prin păr, trăgîndu-se de guler.

Nu-mi era prea milă de el, Macy. Fusese prevenit destul de des, dar nu ascultase. Căutase statut social şi aur uşor de obţinut

ca să-şi plătească datoriile la nişte oameni foarte periculoşi, dar se alesese cu un farsor ce-i înşelase încrederea şi pierduse atît propria reputaţie, cît şi pe cea a fiicei sale în pariul ăsta. N-aveam cum să-l ajut.

S-a uitat la ceas, a scos o foaie de hîrtie şi un stilou ca să scrie ceva şi mi-a făcut semn să ies din cameră. L-am lăsat mestecînd capătul stiloului, dînd din cap, încă în starea în care omul ruinat speră că nu-i decît un vis.

Am urcat la etajul locuinţei Finneran pentru prima oară. Era imposibil de vorbit cu Margaret; Inge o adormise zdravăn.

— Era isterică, spuse vikinga. Trebuie să se adapteze la noile medicamente.

Inge m-a lăsat să intru în cameră ca s-o văd, dar Margaret nu era de umit. Nici nu-mi pot imagina ce-i dăduse Inge. Şi diavolii de îngrijitori de la Sunset on the Bayview le dau celor mai violenţi de pe-aici ceva tare, un tranchilizant pentru cai, cred, cînd găinarii bătrîni se prind foarte limpede c-au fost parcaţi aici ca să-şi dea duhul şi li se pune pata sau cînd demenţii încep să urle de parc-ar invada Turcia din nou. Trebuie să fi fost ceva putemic, de genul ăsta, în cazul mătuşii tale, pentru că nu mai era în stare decît să scoată aerul pe nas.

M-am aşezat alături de patul ei, aşteptînd-o să-şi revină, cu spanielii tibetani *mmari* dormind unul peste altul pe o canapea micuţă alb cu verde de lîngă pat. Treceau orele şi ultimul soare de noiembrie apuse devreme. M-am dus la parter să văd ce făcea stăpînul casei, dar uimitor: plecase, nu se gîndise că mă lasă în budoarul fetei sale, vezi tu, cînd era pielea *lui* în pericol. Pîn-aici ţinuse şarada de tată iubitor. Lăsase nişte scrisori şi alte hîrtii pe birou, inclusiv o scrisoare pentru Margaret pe care-am găsit-o, în care-şi cerea scuze pentru tot, fără să fie foarte clar la ce se referea, spunea că o să rezolve totul şi că o să lipsească o vreme, că o să ia legătura cu ea în curînd, să nu-şi facă griji, să se bazeze pe Inge pentru toate pînă atunci. Aveam eu bănuielile mele unde plecase şi am avut dreptate: s-a dovedit că era în drum spre New York la vagonul de dormit chiar în noaptea aceea. Era un vapor spre Alexandria care pleca a doua zi, înţelegi, pe 1 decembrie. Ştiam bine orarul: rezervasem un loc pe vapor de mai multe ori în timpul sejurului meu lung şi ezitant din Boston. M-am

plimbat prin casa Finneran, iar Inge a plecat după o oră sau cam aşa, probabil bănuind că stăteam s-o veghez pe Frumoasa din Pădurea Adormită (sau să păzesc prizoniera, depinde din ce punct de vedere priveai).

Cîteva ore mai tîrziu, mătuşa dumitale se ridică în capul oaselor, de parcă tocmai trăsese un pui de somn, nu o catalepsie soră cu moartea.

— A, tu erai? a spus ea ursuză şi s-a întors cu fața spre geam.

Mi-a cerut haina, dar nu s-a uitat la mine cînd i-am dat-o. A cotrobăit prin ea, trecînd de la furie la mirare, scormonind buzunarele şi adormind de vreo două ori preț de cîteva secunde.

— Cauți ceva? Pot să te ajut? am întrebat eu.

— Tacă-ți gura, spuse ea, găsind în cele din urmă lucrul pe care-l căuta, ceva suficient de mic ca să încapă într-un pumn.

— Să-ți dea Dumnezeu sănătate, J.P., spuse ea.

Macy, tocmai am recitit scrisoarea asta lungă, lungă. Mi-am pierdut toată ziua asta blestemată ca să-ți scriu despre timpul pe care l-am petrecut în Boston, chestie care îmi convine, prefer să scriu povestea asta încîlcită decît să mă las prins în jocul falsei bucurii de Crăciun pe care ne-o impun brutele astea nemernice în această parte a anului. Mai ales că, în seara asta, nici măcar nu-i echipa obişnuită de asasini care conduc locul ăsta, ci monştrii ăia rari care sînt mulțumiți să lucreze de Crăciun, care n-au altceva mai bun de făcut decît să curețe după cei bătrîni şi bolnavi şi să ne mai şi plesnească din cînd în cînd ca să se distreze.

Cred că am pomenit pe-aici pe undeva despre cele trei stări ale mătuşii tale. Ei, cum aş putea s-o denumesc pe cea de-a treia? Poate că făcea cu adevărat parte din ea sau poate era numai un efect al opiului, sau poate că avea legătură cu mine, ceva ce numai eu îi provocam. În orice caz, era ceva urît.

— Lasă-mă în pace, a țipat ea cînd am încercat să-i dau un pahar de apă. Ce-ai făcut, Harry? Ce-ai făcut? Să pleci de-aici, oribil ce eşti... să mă laşi în pace, pricepi? Mă duc la J.P.

Dar nu s-a mişcat. Nici nu se uita la mine.

— Sînt lucruri pe care nu le înțelegi, pe care trebuie să ți le spun.

— Ei, pe naiba. Nimic nu-i atît de important. Ți-ai îndeplinit planurile mîrşave.

— Nu e drept ce faci.

Încercam cu disperare s-o fac să mă asculte, să-şi dea seama că eu eram doar mesagerul nevinovat, nu sursa problemelor ei. I-am spus că Trilipush îi trădase familia, se prefăcuse numai că o iubeşte, cheltuise banii tatălui ei ca să obţină banii altora şi acum fugea cu aurul antic pe care-l dezgropase, fără să se mai gîndească la ea nici un pic.

— Te-a folosit, nu se mai întoarce aici. Ştiu că nu ţii la el cu adevărat şi că tatăl tău ţi l-a băgat pe gît, aşa că nu contează.

N-a reacţionat la asta aşa cum mă aşteptasem. Începusem să mă gîndesc – nici nu ştiu la ce începusem să mă gîndesc.

— Nu ştii nimic! Habar n-ai! Te urăsc, mi-e silă de tine.

Şi apoi a început să ţipe după taică-su şi după asistentă, dar ştiam că sîntem singuri în casă şi că nimeni nu avea să ne întrerupă. Simţea nevoia să mă umilească. Îmi arunca nişte cuvinte absolut oribile, trăgea de aşternuturi de parcă ar fi sufocat-o, insultîndu-mă cum îi venea la gură cînd se înfuria. Încercam s-o potolesc, atîta tot, pentru sănătatea ei, încercam s-o feresc să nu se rănească, aruncînd în mine cu tot felul de lucruri, încercam să-i spun ce simţeam, că o iubesc şi că ar fi fost în siguranţă cu mine, că scăpase ca prin urechile acului de Trilipush şi că eu eram un bărbat cinstit care ar fi făcut-o cu adevărat fericită.

Ei bine, unii dintre noi nu sînt făcuţi pentru dragoste, am aflat asta după o viaţă lungă, Macy, şi ea – mă doare s-o recunosc chiar şi după atîţia ani – ea nu s-a oprit ca să mă privească uimită şi recunoscătoare, cu un început de afecţiune, şi aşa mai departe. Nu, mi-a rîs în nas, şi a fost un sunet absolut dezgustător. Îşi bătea joc de mine, şi eu mi-am întors privirea, uitîndu-mă la cei doi căţeluşi care stăteau pe canapeaua albă cu designul verde reprezentînd scene franţuzeşti de la ţară: lăptăreasa şi iubitul ei ţinîndu-se de mînă prin pădure. Mă uitam la căţeluşii ăia care mă priveau în ochi ciudat, în timp ce ea nu se mai oprea: nu făceam doi bani pe lîngă Ralph, nu ştiam nimic, eram un fraier şi un monstru şi un nemernic, o glumă în comparaţie cu un om ca Ralph, nici nu eram vrednic să-i rostesc numele, nu pricepeam nimic, eram mai puţin decît o glumă, eram patetic şi dezgustător şi aşa mai departe.

— Un australian cretin, asta eşti, Harry, măgar hidos ce eşti. Ai răspîndit minciunile astea. L-ai silit pe tata să facă ce-a făcut. Dar minciunile tale n-or să-l poată atinge niciodată pe un om ca Ralph.

Şi tot aşa o ținea, plîngînd şi zbierînd, aruncînd în mine cu perne şi cu păpuşi şi cu obiecte de sticlă, repetînd ce om minunat era englezul ei criminal, cît de loial şi de sincer şi de englez şi de nobil, în timp ce eu eram un pigmeu roşcat de nicăieri care merita să fie scuipat de toată lumea.

— Şi vrei să spui că *tu* mă iubeşti? Mi-e silă de tine, Harry.

După un timp, n-am mai rezistat, aşa că am ieşit pe uşă şi nu ți-am mai văzut niciodată familia de atunci, Macy. Căţeii ăia încă mai stăteau pe canapeaua pictată, încă se mai uitau drept la mine cînd am plecat, nu şi-au luat nici o clipă mărgelele alea de ochi de pe mine. Se spune că orice erou îşi are punctul lui slab, aşa că asta este. N-am făcut decît ce ar fi făcut orice bărbat în locul meu, încercînd să-i cîştige inima, înțelegi, aşa o fată grozavă. Am fost fraier, dar asta nu-i o crimă.

O să pun acum asta la cutie pentru tine şi apoi sper să reuşesc să dorm. Primeşti scrisorile astea, da? Cred că mi-aş pierde cumpătul dac-aş şti că se pierd prin poştă sau că stau necitite într-un teanc pe biroul tău. M-aş arunca de pe acoperişul clădirii ăsteia, dacă aş şti că nu mă auzi.

Crăciun fericit, Macy.
HF

Vineri, 1 decembrie 1922

Jurnal: Îmi petrec dimineaţa mutîndu-mi baza de la vilă la mormîntul lui Atum-hadu, căci se apropie munca grea. Agentul imobiliar mă ajută să depozitez anumite obiecte într-un şopron. Îmi pare rău să mă despart de Maggie şi de motani, dar o să încerc să le hrănesc de cîte ori voi reuşi să trec de cealaltă parte a rîului. Mă tentează să le iau cu mine pe malul de vest, dar îşi au pe-aici terenul de vînătoare, sînt sigur, şi nu vreau să le dezorientez.

Muncesc la îmbunătăţirea uşii pe care a făcut-o Amr. Folosesc adeziv ca să-i acopăr faţada cu pietre şi cu nisip şi o tai pînă se potriveşte, comod şi invizibil, exact în deschiderea

mormîntului. O protecţie eficientă şi necostisitoare! De asemenea, fosta Uşă A, stînd pe cilindrii ei sfărîmaţi, putea, din păcate, să atragă jefuitorii de morminte, turiştii sau alt fel de atenţie nedorită, aşa că a trebuit să fie sacrificată, dar nu e o pierdere prea mare.

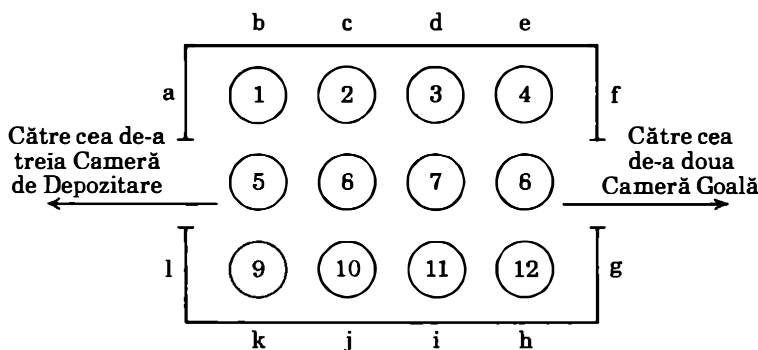
***Totalizarea descoperirilor noastre din Camera Istoriei*:** Ornamentaţia care acoperă din podea pînă în tavan pereţii şi coloanele Camerei Istoriei a fost conservată într-o stare incredibilă. Fiecare suprafaţă imaginabilă e acoperită de texte şi ilustraţii. Textul apare în hieroglife de cea mai înaltă calitate, toate scrise – după ochiul meu de expert – de aceeaşi mînă. Dacă aş putea specula mai departe, aş spune că această mînă îi aparţinea unui scrib de o inteligenţă aparte, deşi probabil nu unul care a trecut prin instruirea academică recunoscută de pe vremea aceea.

Hieroglifele de pe pereţi includ pasaje din Admonestări, stingînd orice dubiu care mai mocnea asupra (a) existenţei şi domniei lui Atum-hadu; (b) calităţii sale de autor al Admonestărilor; (c) faptului că acesta este mormîntul său sau a fost intenţionat ca atare. O coroană triplă, care îl va determina în mod sigur pe Carnarvon să ia o decizie rapidă în ceea ce priveşte finanţarea continuării cercetărilor pe acest sit sau pe alte situri probabile din vecinătate.

Şi, deşi ilustraţiile care acompaniază textul nu sînt de cea mai înaltă desăvîrşire artistică, deşi compoziţia lor este stîngace, deşi chipurile nu sînt atît de iconice cum ne-am aştepta de la nişte picturi funerare din Egiptul antic, deşi animalele nu se disting prea uşor de piesele de mobilier, deşi pe ici colo vopseaua pare să fie mînjită sau să picure pe pereţii neiertători ai mormîntului, chiar dacă autorul n-a fost niciodată, se pare, instruit ca artist, ei bine, se poate spune numai că ultimele zile zbuciumate ale dinamicei Dinastii a XIII-a nu erau zilele calme, lejere ale moleşitei Dinastii a XVIII-a, iar curtea lui Atum-hadu avea probabil procupări mai vitale decît dexteritatea picturală rafinată a dinastiilor narcotizate-de-pace şi fals-raonice care au servit ca epilog pentru marea dramă a regelui meu.

În acest moment, estimez că-mi va lua mai multe zile să duc la capăt copierea şi traducerea completă a hieroglifelor şi să fac nişte însemnări descriptive asupra picturilor. După ce această cameră va fi complet catalogată, o să-l invit pe lordul Carnarvon să examineze descoperirile noastre de pînă acum, înainte să pătrundem prin Uşa C, aşa-numitul Mare Portal, şi în probabilul tezaur al mormîntului, în cavou şi în alte camere. Sau poate că eu şi Carnarvon vom continua în schimb săpăturile în alte locaţii, dacă pînă la urmă vom constata că acest mormînt este neocupat, avînd doar Camera Istoriei care să-l identifice (de parcă aşa o descoperire, chiar singură, n-ar fi suficient de remarcabilă).

(FIG. H: CAMERA 6, CAMERA ISTORIEI, DESCHISĂ PE 23.11.22, ARĂTÎND AMPLASAREA ILUSTRAŢIILOR ŞI A TEXTELOR)

Fiecare dintre cele douăsprezece coloane reprezintă un eveniment cheie din fiecare an al domniei de doisprezece ani a lui Atum-hadu, o perioadă determinată concret acum, mulţumită acestor douăsprezece coloane şi amplasată probabil între 1642-1630 î. Hr. Mai cuprinzătoare decît coloanele, fiecare dintre cele douăsprezece panouri de pe pereţi povesteşte, prin text şi imagini, un fragment al vieţii lui Atum-hadu, de la concepţia sa, trecînd prin domnie, şi pînă la sfîrşitul vieţii sale pămîntene.

PANOUL A: „NAŞTEREA LUI ATUM-HADU, ULTIMUL REGE AL TĂRÎMULUI NEGRU“

Textul hieroglific: Titulatura marelui rege a fost compusă şi va fi pe vecie Horus – Fiul lui Osiris şi-al lui Seth; El al Celor Două Stăpîne – Restauratorul Regatului Pierdut; Horus de Aur – Amantul Feroce al lui Maat; Cel al Trestiei şi-al Albinei – Mînă de Scrib, Taur Victorios, Peşte de Zeu; Fiul lui Ra – Atum-E-Stîrnit. Dar regele s-a născut cu numele ascuns.

S-a născut departe de capitală, lîngă ape. Mama [lui] e aleasă pentru graţia şi frumuseţea şi inteligenţa ei aparte pentru a primi sămînţa lui Seth [zeul derutei şi-al dezordinii – RMT]. Cînd vara e la zenit, Seth se deghizează în pescar şi se împreunează cu femeia sa. În momentul în care şi-a slobozit sămînţa, Seth şi-a dezvăluit adevărul şi femeia i-a văzut capul de măgar şi s-a speriat. Seth a plecat şi ea a încercat să omoare viaţa din pîntecele ei. Seth i-a oprit mîna. Seth i-a făcut degetele ca o labă de animal. Seth i-a luat nerecunoscătoarei frumuseţea şi a rămas ştearsă şi numele ei a fost uitat pe vecie.

Femeia spăla haine şi bea bere. Purta un copil în pîntece de la atîţia bărbaţi cîte stele sînt pe cer. Primul ei fiu a întrebat-o cine îi era tatăl. Ea i-a arătat un pescar care semăna cu Seth deghizat.

— Omul ăsta ieşit dintr-o vulvă de tîrfă e tatăl tău.

Pescarul a spus că nu, că ea se copulase cu un măgar şi copiii ei erau toţi copii de măgar.

Seth a văzut că băiatul se face mare şi voinic, aşa că l-a vizitat. Seth i-a explicat totul şi băiatul a înţeles. Băiatul nu fusese făcut de oameni, ci de zei şi de el însuşi. Se crease singur. Zeul cu care semăna cel mai tare nu era Seth, ci Atum, marele creator al tuturor lucrurilor, în momentul în care zeul se străduia să creeze. Şi-a luat numele de Atum-E-Stîrnit, şi Seth a venit la Atum-E-Stîrnit şi l-a slăvit. Cu o scînteiere orbitoare a discului solar, Seth l-a făcut pe băiat să-şi uite numele fals de naştere, pe loc şi pe vecie.

Deja la vremea asta preotul de la templul lui Amon era gelos. Pe preot îl conduceau poftele şi adeseori îl împungea pe băiat ca pe un viţel de sacrificiu, şi băiatul era silit să ardă aprig, şi băiatul a jurat că preotul îşi va vedea propria inimă bătînd într-un foc alimentat de baligă de cămilă în timp ce Atum-E-Stîrnit se tăvăleşte cu surorile şi nepoatele preotului în faţa ochilor săi însîngeraţi.

Ilustraţie : Ilustraţii extraordinare : aici îl vedem pe Seth copulîndu-se cu o femeie superbă sub un soare din miez de vară, cu capul în plină transformare – jumătate măgar, jumătate om – exact în momentul impregnării mamei lui Atum-hadu. Şi aici o vedem cu un copil de aur în burta ei transparentă. Aici vedem încercarea ei de a-şi bate burta cu pumnii şi pedeapsa lui Seth pentru acea crimă, transformarea ei într-o spălătoreasă urîtă, fără farmec. Aici îl vedem pe băiat – cu pielea de aur şi frumos – înconjurat de mulţi alţi copii – cocoşaţi şi negri – în timp ce mama lui zace beată. Aici îl vedem pe băiat cotropit brutal („făcut să ardă aprig“) de preotul de la templu. Aici îl vedem pe băiat primind vizita lui Seth. Aici îl vedem pe băiat învăţînd de unul singur să scrie şi să citească, să vîneze şi să pescuiască. Aici îl vedem pe băiat stînd izolat de satul de pescari şi de familia lui şi privind spre discul solar, de unde Horus şi Ra îl admiră la rîndul lor.

Ilustraţiile nu sînt de o fidelitate impresionantă, după standardele critice ale artei occidentale, şi nici nu sînt cine ştie ce tipice pentru arta egipteană, şi totuşi cît de răscolitoare sînt !

Analiză : În ciuda copilăriei mele fără griji, oamenii pe care-i admir cel mai mult pe lumea asta sînt oameni care s-au autoformat, o descriere care pare să i se potrivească şi regelui.

Prin *autoformare* nu înţeleg oameni săraci care au ajuns bogaţi. Înţeleg, mai degrabă, acei oameni care au adunat fragmentele ce le-au fost puse la dispoziţie pe cînd erau copii abandonaţi sau asupriţi şi apoi, prin forţa clocotitoare, creativă, a propriei lor minţi, şi-au făurit un sine marcat de putere şi, ce-i mai important, de stil. Aceşti oameni îşi creează identităţi

care nu poartă absolut nici o urmă a moştenirii lor întunecate, nici urmă de părinţi nechibzuiţi sau de oraşe prăfuite ale copilăriei sau de fărădelegi săvîrşite împotriva lor, nici urmă de privaţiuni (de bani, de afecţiune, de hrană, de prietenie), absolut nici o urmă din materialul sursă, ci în schimb o creaţie estetică şi practică, dumnezeiască în simplitatea şi în desăvîrşirea ei. Simplitatea: totul vine din acest unic creier, fără influenţă părintească, fără tradiţie locală, nimic ce nu provine din însăşi mintea autocreatoare. Desăvîrşire: totul trebuie creat, fiecare atitudine, fiecare particularitate, fiecare credinţă şi valoare şi gest distins. Nimic moştenit nu poate fi tolerat dintr-un trecut intolerabil.

Şi totuşi, paradoxală cum e lumea noastră, aceşti oameni adesea nu sînt respectaţi, în timp ce oamenii ca *mine* – născuţi cu dragoste, cu îndrumare, cu tot felul de avantaje – sînt. Admir, probabil cel mai mult dintre strofele sale, Catrenul 24 (Fragmentele B & C):

Atum-hadu priveşte în urmă-i de la înălţime şi e uimit.
Atum-hadu priveşte cu mare încîntare la tot ce-a depăşit.
Atum-hadu nu datorează nimănui nimic,
Şi va acţiona aşa cum nimeni altul n-a reuşit.

Ţi-l poţi imagina uşor pe tînăr compunînd acest vers nu mult după ce-a aflat că a devenit regele Egiptului.

***Despre numele lui Atum-hadu**:* Dedesubtul mitologiei tipic egiptene a poveştii, se găsesc două detalii cruciale din punct de vedere al importanţei istorice: Atum-hadu nu venea din nimic şi Atum-hadu şi-a dat singur numele. Legenda nu permite nici o altă explicaţie. Nu avea sînge regal, ci sînge de ţăran; în haosul care marca sfîrşitul dinastiei, a fost posibilă o ascensiune ca a sa. Titulatura întreagă de cinci nume a regelui – care inaugurează textul şi se sfîrşeşte cu numele de „Fiu al lui Ra“ Atum-hadu (Atum-e-Stîrnit) – apare aici pentru prima oară. De obicei, numele de „Fiu al lui Ra“ era numele de naştere al regelui şi era nesurprinzător de regal ca ton, dat fiind unui nou-născut de origine regală. Dar se pare că, în acest caz, mintea extraordinară

care s-a născut din începuturi modeste avusese alt nume la naştere.

Ţi se face milă cînd te gîndeşti la el pe cînd era copil, cum îşi spunea poveşti ca să adoarmă, cum îşi crea visul despre un părinte celest. Analiza lui Atum-hadu beneficiază în mod evident de sociologia modernă: în aceste oribile cazuri moderne de care auzi acum, cercetările dezvăluie că există un moment critic tipic, vîrsta la care copilul îşi dă seama pentru prima oară de situaţia sa jalnică, îşi înţelege în cele din urmă relaţia cu mama, de exemplu, şi astfel cu întreaga lume. Acest moment e prea lesne cufundat în patos retrospectiv, precum cel căruia i-am căzut victimă chiar acum, mai sus, dar în realitate nu trebuie să-ţi fie milă de aceşti copii. Dimpotrivă, trebuie să vezi aspectele frumoase şi eroice: un băiat de opt ani năvăleşte pentru ultima oară în casa sa dărăpănată (căci trebuie să fi existat o *ultimă* oară, indiferent că o ştia sau nu pe atunci) şi ţipă în gura mare mîndru de cine ştie ce realizare, aşteptîndu-se încă (din pricina sedimentelor instinctelor sale copilăreşti de dragoste) să primească laude de la stăpîna casei. Strigă în gura mare, mîndru că a învăţat să facă una sau alta, ceva academic sau atletic. Şi primeşte, ca simbol al indiferenţei ei definitive faţă de el, ori o scatoalcă, ori o înjurătură picantă, marinată în alcool, sau pur şi simplu o tăcere mucoasă, borîtoare, în timp ce noii fîrtaţi vitregi scîncesc şi umblă de-a buşilea prin toată încăperea. De parcă aşa un moment, în mintea în floare a copilului, e neapărat tragic! Nici pomeneală: de ce să presupui că aşa un moment reprezintă o uşă ce se închide, şi nu sunetul la fel de scîrţîitor al unei uşi ce se deschide? Cum le poate deosebi urechea neinstruită? Închide ochii şi, dacă, după acel scrîşnet de dinţi, simţi o briză de înţelegere sau de şansă, atunci îţi dai seama. După cum se pare că ştia Atum-hadu. Ceva se deschisese pentru el, ceva ce a ales să-şi amintească drept o vizită nocturnă de-a lui Seth.

Sociologia modernă spune că semnificaţia acestui moment e înţeleasă de copiii deştepţi şi că adaptarea lor la el nu poate fi denumită altfel decît o *a doua naştere*: o naştere

către independența totală, liberă de orice legături cu iluzia, liberă de orice iluzie a legăturilor. O naştere în care copilul devine ambii săi părinţi. El însuşi, singur se va construi de acum înainte. Nu poate fi nici o îndoială ce i-a trecut marelui rege prin minte atunci cînd a ales numele sub care l-a cunoscut lumea mai tîrziu: *va începe acum cel mai mare act al creației, propria mea creație.*

Şi, desigur, numai după această a doua naştere chinuitoare poţi să îndrăzneşti măcar să aspiri la cea de-*a treia naştere*, care îi eludează pe majoritatea oamenilor, chiar pe cei care s-au autoformat (să nu existe dubii despre probabilitățile monstruoase care sînt în joc aici). Cea de-a treia naştere este cea a *nemuririi*, în care, după o viață productivă condusă numai de instinctele tale autopărinteşti, numele tău e ţinut minte şi iubit pentru totdeauna, în lumea de dincolo sau pur şi simplu în gloria preamăritoare. Dar, dacă nu eşti în stare să-ţi găseşti calea de ieşire din amăgirile copilăreşti, dacă bîjbîi în continuare, bazîndu-te pe dragostea unei mame, pe interesul ferm al preotului sau al profesorului sau al iubitului sau al ofiţerului, pe grija generoasă a bogaţilor pentru săraci, pe compania agreabilă şi loialitatea din vremuri de cumpănă a prietenilor de nădejde, atunci eşti condamnat la o viaţă de copilărie. N-o să ajungi la maturitate şi n-o să ai nici o şansă să faci vreo realizare demnă de atenţia permanentă.

Toate acestea fac din Atum-hadu un model demn de studiat. Căci dacă e clar un lucru din Catrenul 80 (numai în Fragmentul C), acesta este cît de fidel ilustrează viaţa regelui principiile pe care tocmai le-am conturat:

Inima mamei se închide faţă de copilul ei, de-acum e zidită.
Nu-i dar mai de preţ pe care să i-l poată da, deşi ea plînge şi se tînguie,
Aşa cum plîngem pe patul de moarte ca o fecioară pîngărită,
Dar de-abia cînd e închisă uşa mormîntului nostru, sufletul biruie.

Zeul Seth cel cu cap de măgar – agresiv sexual, poznaş, înfometat de putere – e reprezentat pe aceşti pereţi ca fiind în acelaşi timp înţelegător şi grijuliu, aproape ca un cîine devotat, şi nu ca un măgar. Mama fără nume, preotul, vecinii, sînt toţi – chiar şi în contururile restrînse şi în limita cerinţelor formale ale artei egiptene, chiar şi cînd sînt un pic mai mult decît nişte umbre filiforme picurătoare – în mod limpede depravaţi şi urîcioşi.

Azilul de bătrîni Sunset on the Bayview
Sydney, Australia
5 ianuarie 1955

Macy,

Iar m-am simțit rău, n-are rost să te plictisesc pe tema asta, aşa sînt bătrînii, se mai îmbolnăvesc – cui îi pasă ? De asemenea, speram să fi primit o veste de la tine pînă acum, un răspuns la prima mea scrisoare, dar mă uit acum la calendarul nou pe care ni l-au pus pe perete, cu poze ale oceanului de rahat, şi-mi dau seama că sînt prea nerăbdător. Chiar şi în cele mai rapide condiții, n-aş putea spera să aud ceva de la tine pentru încă vreo cîteva zile, presupun. Totuşi, cîteva cuvinte dacă mi-ai spune, că ai avut ceva noroc cu editorii şi cu oamenii din industria filmului, ei, tare bine mi-ar face şi m-ar ajuta să mă simt iar bine, prietene. Mă simt mai degrabă obosit decît bolnav, nu mi-a făcut prea mare plăcere să mă înglodez în toate amintirile alea din Boston, mi le cam scosesem din minte de cîțiva ani, a fost ca şi cum m-aş fi spălat cu apă rece pe față şi pe inimă, după atîta vreme. Cînd mă gîndesc la sărmana ta mătuşă, cum şi-a găsit din nou fericirea după această nenorocire, ei bine, asta mă bucură, chiar mă bucură. Dar că a trecut în neființă deja, încă tînără, mă face să mă simt bătrîn. N-am avut prea mulți prieteni apropiați, riscurile meseriei, ce să-i faci, ar trebui să ai grijă la asta înainte să te arunci în jocul de-a detectivul, Macy, ascultă sfatul meu. A fost o femeie pe cinste

mătuşa ta. Încă sper să văd şi eu un exemplar al istoriei voastre de familie, cînd va fi gata.

Să vedem. Am coborît la parter. Aveam o treabă de făcut, pentru ea şi pentru toată lumea. Pe biroul lui Finneran erau biletele pentru ea şi pentru asistentă pe care le-am descris deja, cred, şi mai era un teanc de corespondenţă primită şi de trimis, şi o telegramă de la Trilipush pentru Margaret, în care tot mai încerca să dreagă lucrurile, ca să mai tragă de timp. Le-am lăsat pe toate cum le-am găsit.

Biletul lui Finneran pentru Margaret spunea că va fi plecat din oraş puţintel şi mi-a luat numai jumătate de zi (1 decembrie) ca să confirm că era pe vaporul care pleca exact în acea zi din New York, urmînd să ajungă în Alexandria pe 14. N-aveam acum de ce să mai rămîn în Boston nici măcar o singură zi, aşa că mi-am petrecut restul zilei de 1 făcîndu-mi propriile aranjamente de călătorie şi m-am întors la hotel ca să-mi fac bagajele. Eram cam slăbit, cam cum mă simt acum, speram să-mi revin după ce mă îndepărtam şi mă rupeam de iarna din Boston care începuse să se facă simţită, ocupîndu-mă de caz în căldura mai intimă, mai australiană, a Egiptului. Întrezăream sfîrşitul.

Ei, şi iată că bate cineva la uşa camerei mele de hotel: J.P. O'Toole care se uita în josul nasului la mine şi alături de el un individ micuţ şi perfect rotund pe care l-am recunoscut după fotografiile din ziare ca fiind Heinz Kovacs, deşi O'Toole nu mi l-a prezentat, şi acesta nici n-a scos vreo vorbă cît a durat întîlnirea noastră. (Îţi aminteşti ce-a păţit Kovacs, parcă spre sfîrşitul anilor '30? A ajuns chiar şi în ziarele din Australia. Doamne, chiar c-a fost înspăimîntător.) Au păşit înăuntru de parcă ar fi fost la ei acasă, s-au aşezat pe scaunele de la geam şi O'Toole mi s-a adresat cu accentul său irlandez:

— Eşti detectiv, da? Păi află că avem o mică treb'şoară detectivească pentru tine.

Aveam clienţi noi, Macy, şi primul lucru pe care l-am aflat de la ei a fost ce-l mînase pe Finneran să joace rolul Sfintei Familii şi să fugă în Egipt în toiul nopţii. În ultimele optsprezece luni, individul ajunsese mai mult decît falit, pot să-ţi spun asta acum, avînd în vedere că vestea vine în mod sigur treizeci de ani prea tîrziu ca

să-l împiedice pe unchiul dumitale să se însoare cu Margaret a mea. Da, Finneran rămăsese fără bani, magazinele sale erau în pericol şi, aşa cum bănuisem eu, se dusese la O'Toole şi compania ca să facă rost de sume importante în mai multe rînduri, în nişte condiții destul de dure. Ultima oară le vînduse afacerea Trilipush şi a săpăturilor sale garantate din Egipt, ca pe o cale de a face rost de bani ca să-şi plătească datoriile. O'Toole şi Kovacs intraseră în joc, ba chiar îi împrumutaseră *alți* bani ca să-şi cumpere şi el partea din expediție, cînd creditul lui ar fi trebuit să fie de mult epuizat. Mai mult:

— Am băgat şi noi bani în afacerea asta, spuse O'Toole.

Dar acum, spre „marea lor dezamăgire", domnul Finneran plecase nu se ştie unde, lăsînd numai vorbe foarte vagi că avea să plătească totul de îndată ce se întorcea, la o dată foarte incertă. Pînă aici înțelegeam totul şi mă aşteptam la o sarcină uşoară de urmărire pentru noi, Macy: aveau să ne pună să găsim o adresă a speriatului şi lefterului Finneran-care-se-ascundea. Datornicul furios îşi luase tălpăşița, sperînd disperat că avea să-şi găsească nemernicul de viitor ginere, storcînd cumva bani din pietre, şi acum după el aveau să plece creditorii iritați, în persoana Trustului Internațional de Investigații Tailor, Filiala Sydney. Nu era o poveste nouă, era un caz pe care-l mai văzusem înainte de sute de ori, deşi detaliile acestuia anume erau în mod clar intrigante. O sarcină destul de simplă şi deloc inconvenientă, avînd în vedere că itinerariul meu era oricum programat pentru Egipt şi că oricui îi convine să aibă mai mulți clienți care să-i achite cheltuielile.

Totul era corect, dar îmi scăpase un aspect:

— Omul ăsta îşi abandonează casa şi fiica, murmură O'Toole, şi fuge ca să-şi cheltuiască agoniseala murdară de unul singur. O treabă destul de împuțită, trebuie să fii de acord.

— Agoniseala murdară? probabil că am părut destul de bleg.

— Cam aşa. Ni se cuvine cea mai mare parte din ce-a găsit profesorul, asta-i foarte clar şi legal, în scris, nu-i nici un secret.

— I-al dracu' de scris şi de legal! mugi Kovacs, împroşcînd cu salivă în toate direcțiile, cu singurele opt cuvinte pe care le-a rostit în decursul întîlnirii.

— Mai întîi, domnule Ferrell, continuă O'Toole, neafectat, o să descoperi cu precizie ce sumă a primit prietenul nostru, domnul

Finneran, pînă acum ca beneficiu din săpăturile profesorului şi o să mi-o raportezi mie personal. O să mă înştiinţezi telegrafic unde este domnul Finneran şi unde este aurul şi o să aştepţi instrucţiunile mele, care vor fi explicite.

La asta chiar nu mă aşteptasem, aproape că şi uitasem de posibilitatea asta : O'Toole şi Kovacs erau convinşi pe de-a-ntregul de telegramele lui Trilipush care vorbeau de mari descoperiri şi de partea lor din acestea. Erau siguri că exista *pe bune* o comoară şi că Finneran deja băgase la buzunar dividendele lui din ea, pe care ar fi trebuit să le folosească să-şi plătească datoriile, ca să nu vorbim de dividendele lui O'Toole şi ale lui Kovacs. Dar, în schimb, Finneran fugise ca să fure totul pentru el, credeau ei. Pînă în această clipă, fusesem destul de nehotărît în privinţa comorii în sine : ori Trilipush o găsise şi punea la cale să fugă cu ea, ori n-o găsise şi luase banii lui Finneran ca să-şi şlefuiască imaginea şi să găsească o nouă victimă de la care să fure *alţi* bani, ca să-şi plătească pierderile şi să-şi recupereze averile din Anglia. Problema *adevăratei* comori nici nu conta pentru cazul meu de crimă, dar O'Toole şi Kovacs erau convinşi. Îşi închipuiau oare că Trilipush era băgat în treaba asta cu Finneran, că aveau de gînd să fure aurul împreună ?

— Nu fi tîmpit, spuse O'Toole. De ce ne-ar telegrafia Trilipush veştile dacă ar vrea să ne înşele ? Nu, profesorul e cinstit.

O'Toole şi Kovacs se temeau că e mai rău de atît : ori Finneran primise deja nişte bani la care nu avea dreptul şi acum o tulise cu ei, urmînd să nu mai fie văzut vreodată, ori se dusese în Egipt ca să fure şi mai mult din cîştigurile lui O'Toole şi ale lui Kovacs, prinzîndu-l în ambuscadă pe Trilipush şi luînd tot potul.

— În orice caz, nu ne pasă ce se-alege de englez, recunoscu O'Toole. Totuşi, dacă i se întîmplă ceva nefericit, atunci numărul de asociaţi se reduce cu unul, şi procentajul nostru din prada finală creşte în consecinţă. Dar, ca să-i acordăm totuşi o şansă lui Chester, s-ar putea să se ducă acolo ca să asigure întreaga pradă în vreun fel care n-ar trebui să ne ofenseze pe noi, partenerii discreţi. În mod sigur aş putea înţelege asta în situaţia lui şi ar fi bine, pentru că asta ar însemna că-şi poate achita mai mult din responsabilităţile lui faţă de noi. Şi, dacă omul are astfel de intenţii

onorabile, atunci pentru noi e cît se poate de în regulă, aşa că se poate întoarce acasă fără să se teamă. Să-i spui asta din partea mea, detectivule.

Aveam un dosar cu totul aparte, Macy, şi lucrurile nerostite pluteau deasupra, apăsător.

Am plecat spre New York pe 3 şi am urcat pe vaporul spre Alexandria pe 12. Mă simţeam revigorat şi mai puternic pe zi ce trecea. Plecarea din America era exact ce-mi trebuia, şi-mi amintesc cum stăteam pe punte, în ciuda zăpezii învolburate din portul New York, privind în largul oceanului şi ştiind că ajungeam la capăt acum, la capătul ambiguităţii, la capătul minciunilor şi al adevărurilor ascunse, al bogăţiei care proteja răul.

Finneran băgase banii asociaţilor în propriile sale conturi, ca să-i trimită In Egipt. Ce se întîmplase cu ei? Mie mi-a spus că nu i-a trimis. Minţise? Ori îi virase acei bani lui Trilipush, ori nu. Între timp, Trilipush ori îşi descoperise comoara, ori nu. Dacă o găsise, ori Finneran avea de gînd să i-o fure, ori Trilipush o furase deja şi Finneran încerca să-l oprească. În orice caz, Trilipush era în mare primejdie faţă de nimeni altul decît Finneran şi, paradoxal, *eu* eram cea mai bună speranţă de protecţie a lui Trilipush. Speram să nu ajung prea tîrziu. Finneran voia ori răzbunarea, ori comoara, ori ambele – îmi dădeam seama de asta suficient de limpede. Dar nu mai voiam alte morţi în deşert, Macy, nu eu. Mătuşa ta merita mai mult şi, pe deasupra, pentru uciderea lui Hugo Marlowe şi a lui Paul Caldwell, crime despre care nu mai aveam nici cea mai mică îndoială, trebuia cineva să dea socoteală şi n-aveam de gînd să renunţ la gîndul ăsta. Dreptatea şi adevărul, personificate într-un detectiv australian şi în tînărul său asistent american, se apropiau de răufăcător. Aveau oare să ajungă înainte ca răzbunarea meschină şi lăcomia (personificate de un afacerist din Boston) să-şi ridice capetele străvechi şi nemuritoare?

Sîmbătă, 2 decembrie 1922

PANOUL B: „MAGNIFICA URCARE LA PUTERE A LUI ATUM-HADU, ULTIMUL STĂPÎN AL CELOR DOUĂ REGATE"

Text: Atum-hadu – fie să trăiască unit cu trupul zeului și în compania lui Isis un milion de ani – a fost puternic și curajos. S-a făcut soldat în armata bătrînului rege Djednefer Didumes, care asistase la consumarea Regatului de Jos de către dușmani așa cum puii de țestoasă sînt consumați chiar și de cel mai leneș crocodil. Străinii de la nord și de la est prădau. Oamenii mici de la gura de revărsare a Nilului se îmbrăcau în costume de rege așa cum fac copiii, dar îi omorau pe cei care nu voiau să se joace cu ei. Puținele victorii din aceste zile veneau de la mușcăturile săgeților lui Atum-hadu. Toți cei care îl vedeau își dădeau seama că Montu [zeul războiului – RMT] îl îndrăgea.

Cînd în cele din urmă Atum-hadu părea să fi oprit milioanele de dușmani, bătrînul rege l-a chemat la el pe acest fiu al lui Seth. Atum-hadu a sosit la Teba. Curtea era plină de animale și de acrobați, dar mîncare nu era. Oamenii stăteau cu capetele plecate și n-aveau nici un fel de dorințe. Teama plutea în aer.

Atum-hadu [a intrat în] palat. Era frumos și puternic și însîngerat din bătălie. L-au frecat cu uleiuri, i-au dat să mănînce și să bea și a luat o tînără femeie ale cărei mădulare îl încîntau și nimeni n-a știut dacă să-i spună că era cea mai nouă regină a bătrînului rege. După o perdea, i-a arătat lui Atum-hadu culoarea mădularelor ei, și lui i-a plăcut. Un sol l-a condus pe Atum-hadu la rege.

Ilustrație: Adevărul e că animalele n-arată rău și dovedesc o evidentă ameliorare a stilului, față de Panoul A. Probabil că realizarea vastelor ilustrații a durat ore întregi, dacă nu chiar zile, și îndemînarea artistului progresează pe parcursul desfășurării scenelor de pe perete; își stăpînește mai bine materialele, cu mai puține scurgeri. Aș atrage atenția

turistului să privească la zugrăvirea tînărului Atum-hadu, îmbrăţişînd o femeie cu poftă de luptător, apoi hrănind o girafă cu curmale. Aş remarca blîndeţea de care dă dovadă în dragostea sa evidentă pentru animalele din menajeria regelui pe moarte. Curtea lui Djednefer Didumes e zugrăvită cu mare grijă, iar înşiruirea de sculpturi, piese de mobilier, coloane cu ghirlande de flori şi alte zorzoane ale puterii regale e elegant realizată. Canapeaua avînd pe spetează capete de lei sculptate, pe care Atum-hadu o lua pe regina suverană (cu semnul său din naştere remarcabil) e o minune a artei decorative, atît în pictură, cît şi aşa cum trebuie să fi fost cîndva (şi probabil mai este încă într-o încăpere nedeschisă sau într-o anexă din vecinătate a mormîntului, altundeva în Deir el Bahri). Colierele late de lapislazuli ale femeilor de la curte sînt ilustrări de primă mînă ale bijuteriilor.

Analiză: Avem confirmarea contextului istoric al lui Atum-hadu, ştiind că vine după Djednefer Didumes, pînă acum recunoscut drept ultimul rege al celei de-a XIII-a Dinastii.

Jurnal: Obosit de la traducere şi transcriere. Îmi proptesc uşa la loc şi mă duc şchiopătînd pînă jos la feribot. Nici o scrisoare la poştă. Banca închisă – păcat, căci speram ca O'Toole şi ceilalţi parteneri să-şi asume responsabilităţile cu care s-a bîlbîit pînă acum CCF. Hrănesc pisicile, deşi acum trebuie să mă apropii de vilă cu aceeaşi precauţie cu care mă apropii de mormînt. Mă întorc la treabă după un rămas-bun trist şi prelungit luat de la Maggie şi de la cei doi Ramses.

PANOUL C: „ATUM-HADU E ALES DE REGELE PE MOARTE DJEDNEFER DIDUMES"

Text: Bătrînul rege, Horus locatar al palatului, nu se mai putea ridica. A spus:

— Generale Atum-hadu, eu am trăit 110 ani. Peste tot în jurul meu sînt cei care tînjesc să fie regi, deşi n-aş putea spune de ce, pentru că nu va mai fi niciodată bucurie în tărîmul întunecat. Nu mă tem de moarte, Atum-hadu, dar mă tem că tot ce am primit se va pierde. Trebuie să păstrăm îndrumarea pentru cei care ar putea într-o bună zi să

restaureze tărîmul nostru. Mă rog să fie timp pentru scribi să scrie despre gloria trecutului nostru şi să ascundă textele. Atîta se poate spera că va reuşi să înfăptuiască noul rege, şi chiar şi pentru asta e nevoie de putere. Nici un bărbat deştept nu şi-ar dori să fie rege, dar numai un bărbat deştept poate reuşi. Vizirii mei nu sînt deştepţi, prin urmare complotează pentru tron. Atum-hadu, o s-o iei tu pe fiica nepoatei mele? Ia-o pe fata aceea şi cele două regate şi palatul acesta şi ţara asta şi toţi oamenii din ţară.

Şi Atum-hadu a spus:

— O să le iau, rege, deşi vei mai domni mult, viu şi sănătos.

Şi Djednefer Didumes spuse:

— Da, sigur, şi crocodilii or să zboare. Dar acum serios, o să-i înfrîngi pe preoţii şi pe vizirii care ar vrea să dai greş?

— Aşa voi face.

— Şi, cu puterea ta, o să păstrezi ce poate fi păstrat din istoria tărîmului nostru înainte de căderea nopţii?

— Aşa voi face.

— Şi o să renunţi la toate celelalte sarcini şi plăceri ca să păstrezi şi să ascunzi gloria noastră?

— Aşa voi face. O să fac toate astea şi mai mult de atît, rege. O să-i alung pe invadatori. O să-i înving pe rebelii din Deltă. O să întregesc cele două regate şi o să la întăresc, pînă la mare. O să am grijă ca zeii să fie veneraţi cum se cuvine, cum n-au mai fost de ani de zile. O să-ţi dau mulţi urmaşi şi o să mă asigur că numele tău e cîntat de toţi.

Şi Djednefer Didumes spuse:

— Să nu te oboseşti înainte de a-i învăţa pe maimuţoii ăştia să tragă cu arcul. Acum nu mai vorbi. Ai fost înconjurat de duşmani din momentul în care ai pătruns în camera mea. În afară de viitoarea ta regină şi de Maestrul meu al Largheţei, care o să te susţină. Renunţă la glorie, e prea tîrziu pentru asta. Străduieşte-te doar să păstrezi amintirea marelui nostru tărîm.

Şi regele fu înşfăcat de ghearele morţii.

Atum-hadu îşi chemă curtenii.

— Regele a fost înşfăcat de ghearele morţii, spuse el. Şi iată-l în faţa voastră pe Horus, locuitorul din palat.

Şi îi ucise pe vizirii trădători. A cerut papirus şi a scris un catren, şi le-a spus scribilor că ei vor scrie despre tot tărîmul, dar numai Atum-hadu va scrie despre Atum-hadu. Apoi Maestrul Largheţei căzu în genunchi şi îi jură loialitate. Apoi Atum-hadu o luă de regină pe fiica fiicei fiicei regelui mort şi se împleti cu ea şi îi exploră grota şi fu foarte mulţumit.

Trecură şaptezeci de zile şi Păstrătorii Secretelor terminară de pregătit mumia bătrînului rege, marele Djednefer Didumes. Atum-hadu goni pe toată lumea şi cu propriile sale mîini duse mumia regelui într-un loc secret şi îl îngropă alături de cărţile şi comorile sale şi de alimente şi închise mormîntul el însuşi.

Ilustraţie: Cîteva sublinieri. Avem aici în replicile bătrînului rege ceea ce este probabil primul exemplu de sarcasm din istoria documentată, şi dacă acest perete ar fi fost mai îngăduitor, ar fi fost clar că artistul intenţionase să-l zugrăvească pe bătrînul rege dîndu-şi ochii peste cap cu privire la planurile lăudăroase ale lui Atum-hadu, de parcă ar fi spus „Fă tu asta, Atum-hadu. Şi să-mi povesteşti după aceea în lumea de dincolo". S-ar mai fi văzut, de asemenea, frustrarea panicată a regelui pe moarte că tînărul vlăjgan nu lua în serios sarcinile regelui, ci se pregătea în schimb să ţină puterea din motive convenţionale fără să-şi asume sarcinile istorice, de genul ultimul-stinge-lumina. Din păcate, artistul a fost silit să picteze pe această piatră vălurită şi neuniformă, cu atît mai colţuroasă aici pe Panoul C, încît îi fusese greu chiar şi numai să scrie hieroglifele şi era, fără îndoială, după toate aceste picturi şi compoziţii, extenuat, flămînd, murdar, însetat, hăituit de durere şi înotînd în fum.

Analiză: În mod evident, nu ştiu ce scrib anonim a decorat aceşti pereţi, şi munca istovitoare de a copia hieroglifele şi de a transpune inscripţiile vaste în caietul meu, toate în timp ce verific totul cu grijă în textele mele de filologie şi în dicţionarul Budge, îmi ia o grămadă de vreme, aşa că nu pot spune ce mai urmează. Dar atîta pot spune: pentru cei care nu sînt experţi, îngăduiţi-mi să clarific ce am descoperit în aceste cronici de pe perete de pînă acum: hotărîrea limpede pentru succesiunea regală la sfîrşitul înainte tulbure al celei

de-a XIII-a Dinastii, o explicaţie pentru mormîntul pierdut al lui Djednefer Didumes, înainte discutabil, detalii suplimentare despre viaţa lui Atum-hadu, indiscutabil real, şi o explicaţie limpede ca cristalul pentru faptul că singura dovadă scrisă a numelui lui Atum-hadu fusese găsită înainte doar în Admonestările scrise de regele însuşi. Carnarvon va fi cel de-al doilea om căruia i se va permite să intre în această cameră după 3500 de ani, şi o să savurez încîntarea care o să-l cuprindă cînd se va gîndi ce pot să însemne toate astea!

Duminică, 3 decembrie 1922

PANOUL D: „ANII DE ÎNCEPUT AI DOMNIEI LUI ATUM-HADU,
ULTIMUL REGE AL CELOR DOUĂ TĂRÎMURI"

Text: Vreme de zece revărsări ale Nilului, Atum-hadu îşi duse la capăt lăudăroşeniile. Hiksoşii au fost opriţi.

Cît a domnit Atum-hadu, s-a făcut comerţ şi s-au adunat recoltele şi zeii au fost veneraţi şi scribii au făcut aşa cum le-a spus bătrînul rege şi noaptea permanentă a fost ţinută în frîu şi palatul a fost luminat nu de focul războiului ci de inima lui Atum-hadu, stăpînul tuturor lucrurilor, incarnarea lui Horus, dar şi a lui Atum, şi cu propria sa mînă a creat o lume nouă pentru plăcerea oamenilor săi.

Atum-hadu i-a adus pe oamenii cei răi din tinereţea sa să-i vadă palatul. Le-a arătat varietatea impresionantă de hrană. Cu toţii erau înfometaţi de tot ce vedeau, dar nu li s-a permis să mănînce, în vreme ce Atum-hadu muşca dintr-o prună înfăşurată în harta cerului de noapte. Regele le-a dat oaspeţilor săi ocazia să-şi ceară scuze pentru violenţa exercitată asupra regelui pe cînd era băiat. La cină, preotul copilăriei sale a fost pus la proţap, ca un viţel, şi aşezat deasupra flăcării, şi Atum-hadu i s-a adresat domol bărbatului corpolent, care plîngea în chinurile sale ca un băieţel.

— Îţi pare rău? îl întrebă Atum-hadu domol.

— Da, da, stăpîne.

— Şi crezi că regretul tău e de-ajuns?

— Nu ştiu, stăpîne.

— Nu e. Mi-ai furat ceva ce nu mai poţi acum să-mi dai înapoi.

— Spune-mi, mărite rege şi stăpîn, cum te pot servi acum?

— Suferi?

— Da.

— Ăsta-i tot serviciul pe care ţi-l cer.

Şi Atum-hadu a cerut să fie aduse nepoatele şi surorile şi mama preotului şi asta l-a surprins pe preot, şi, în faţa preotului care era pe moarte, regele s-a cuplat cu femeile din familia preotului în diferite combinaţii, uneori cu violenţă şi plînsete. Mai tîrziu, preotul a fost cuprins de ghearele morţii şi atunci Atum-hadu a poruncit să i se frigă carnea şi i-a luat carnea el însuşi de pe proţap şi a tăiat felii din carnea bărbatului şi a hrănit animalele de la curte cu acestea. Inima preotului Atum-hadu a dat-o cîinilor regali favoriţi de la curte, şi astfel numele şi *ka*[1]-ul acestui bărbat au fost uitate pentru totdeauna.

***Ilustraţie*:** Peretele pare să fi fost mai îngăduitor aici, aşa că acest text e acompaniat de o ilustraţie care din nou dovedeşte perfecţionarea tehnică treptată a artistului. În cea mai impresionantă din duzina de scene, preotul – dezbrăcat, strîmb, împuns cît se poate de brutal, silueta sa musculoasă nemaifiindu-i de nici un folos ca să se apere de regele matur şi răzbunător – suspină. Pe chipul lui Atum-hadu se vede o expresie de uşurare, de parcă acest exerciţiu i-ar fi adus regelui o anumită linişte.

***Analiză*:** Acesta este un pasaj remarcabil din două motive. În primul rînd, dacă este corect din punct de vedere istoric, ne îngăduie o privire asupra omului interior, un bărbat torturat chiar şi în culmile puterii regale de setea de a-şi răzbuna copilăria. Soldaţii săi erau trimişi să-i adune duşmanii, iar şedinţele sale de răzbunare (se pare că au fost mai multe)

1. În religia egipteană, *ka* este partea divină şi eternă a omului, sufletul.

erau coregrafiate astfel încît să-i ofere plăcere maximă, iar foştilor săi torţionari ruşine şi durere maxime. În al doilea rînd, povestea însăşi era de o asemenea importanţă pentru rege încît a fost inclusă ca element al biografiei sale ilustrate, spre a fi luată cu el în lumea de dincolo.

Din punctul de vedere al nemuririi, ar trebui menţionat că distrugerea inimii preotului însemna că acesta nu avea să mai fie niciodată primit în lumea de dincolo, unde inima fiecărui candidat este examinată şi cîntărită prin comparaţie cu o pană, înainte de a fi admis. Şi, ca măsură de siguranţă, Atum-hadu a avut grijă ca numele preotului să nu mai fie pronunţat niciodată pe lumea aceasta, o asigurare suplimentară că nemurirea era imposibilă pentru preotul pîrlit, descompus.

Jurnal: Şontîcăi pînă la feribot, apoi la poştă, la bancă, la hrănit pisicile. Poştă. Margaret, nu tăcea acum, te implor. Ar trebui să-mi telegrafiezi, să-mi scrii, să-mi spui cumva că toate sînt din nou cum au fost. O să-ţi povestesc într-o zi de neliniştea din stomacul meu din fiecare zi în care n-am auzit nimic de la tine, din fiecare minut din decembrie în care te-ai jucat cu mine tăcută, refuzînd să-mi alini durerea cu un cuvînt. De ce-mi faci una ca asta?

PANOUL E: „ATUM-HADU ŞI FIICA MAESTRULUI LARGHEŢEI"

Text: După zece revărsări ale Nilului [1632 î.Hr.? – RMT], Atum-hadu a văzut-o pe cea mai frumoasă dintre toate femeile. L-a vrăjit, şi el a văzut în ea spiritul lui Maat în formele lui Isis, bunătatea celei mai scumpe mame învăluită în straiele aprinse şi strălucitoare ale lui Hathor [zeiţa lunii şi-a iubirii – RMT]. A întrebat cum o cheamă şi i s-a spus că era fiica Maestrului Largheţei. Ea s-a apropiat de el. N-a cerut nimic, dar cu magia ei l-a calmat pe rege, i-a liniştit pîntecele, l-a făcut să doarmă, în ciuda hiksoşilor şi a amintirilor despre preoţi.

I-a încîntat ochii într-atîta încît nu se mai putea uita decît la ea şi toate celelalte regine ale lui şi toate femeile de

la curte plîngeau din cauza absenţei lui din camerele şi din grotele lor. Aceste femei de care el nu mai avea nevoie şi-au găsit alţi bărbaţi pe la curte şi împreună, bărbaţii şi femeile care-l iubeau pe Atum-hadu au format un grup care-i rivaliza pe preoţii oficiali, şi l-au numit pe Atum-hadu singurul lor zeu, iar plăcerea singura lor credinţă.

Atum-hadu o făcu pe fiica Maestrului Largheţei regina sa suverană. În acea noapte i-a văzut culoarea mădularelor şi, cînd a venit clipa ei, i-a strigat numele atît de tare, încît s-a lăsat tăcerea peste tot în palat şi ea i-a strigat numele iar şi iar şi iar şi curînd toţi cei care rămăseseră tăcuţi au preluat strigătul noii regine şi holurile palatului purtau ecoul a o sută de gîtlejuri care-i strigau numele cu glasul plăcerii, Atum-hadu, Atum-hadu, Atum-hadu, pînă cînd pereţii palatului au început să tremure şi cîinii de vînătoare au început şi ei să urle la unison.

Luni, 4 decembrie 1922

PANOUL F: „ATUM-HADU IGNORĂ AVERTIZĂRILE LUI SETH"

Text: Cînd Atum-hadu dormea, problemele se înmulţeau. Hiksoşii se apropiau. Timpul nu era infinit, după cum nu era nici aurul regal, iar Maestrul Largheţei n-avea nimic de oferit. Seth apăru şi spuse:

— Tatăl ei nu e un Maestru al Largheţei, ci un Maestru al Trădării. Nu mai sînt şi alte femei care ar vrea să fie reginele tale? Uită-te, sînt împrăştiate peste tot, mai multe decît muştele de pe baliga unui hipopotam, e clar că una dintre ele e pregătită s-o înlocuiască, una cu pielea strălucitoare şi cu un gît de lebădă albă şi cu buci grase. Maiestate tulburată, de ce le refuzi?

Atum-hadu vărsă lacrimi cînd auzi cuvintele lui Seth. Trebuia să distrugă dragostea care-l lega. Se întoarse în patul lor, ridică un cuţit deasupra gîtului ei alb şi ea dormea

liniştită, şi el se uită la chipul ei şi-şi băgă cuţitul înapoi în teacă. N-avea de gînd să-l creadă pe nărăvaşul Seth.

***Ilustraţie*:** Cea mai curioasă de pe această secţiune de perete, printre scenele de viaţă conjugală zugrăvite tandru, este imaginea recurentă a Maestrului Larghetei, o figură porcină stînd mereu la pîndă imediat în afara cîmpului vizual al regelui. În timp ce Atum-hadu o ia pe regina sa de mînă, tatăl ei se ascunde după o perdea şi îi spionează, umezindu-şi buzele cu limba. Cînd Atum-hadu îşi duce regina în patul lor şi o îmbrăţişează, tatăl ei se ascunde sub acelaşi pat avînd tăblii cu capete de lemn sculptate, desfăcut la halat şi întruchipînd un interpret grotesc (şi o miniatură amuzantă) a lui Atum. În timp ce Atum-hadu suspină alături de regina sa adormită, cuţitul stînd prăbuşit pe podea la picioarele sale, tatăl ei conspiră în spatele lui, vorbind cu o siluetă neidentificată dar ameninţătoare. În depărtare, soldaţii hiksoşi se adună.

Dar nu întotdeauna aceasta fusese situaţia, desigur, şi Catrenul 45 (numai în Fragmentele A şi C) descrie încrederea lui Atum-hadu în sfătuitorul său, chiar cînd îl apăsa războiul cu hiksoşii:

Cînd două Egipturi sînt despărţite,
Gemeni scoşi din pîntecele ce-abia de s-a răcit,
Atum-hadu suspină şi se zvîrcoleşte,
Dar Maestrul său confuz rămîne neclintit.

***Jurnal*:** Poştă, bancă. Ar putea CCF să se coboare într-atît încît să-i împiedice pe ceilalţi parteneri să mă finanţeze? Pisici, poştă. Nu mai am formulare de telegramă plătite în avans şi nu-mi permit decît o telegramă extrem de scurtă pentru Margaret. Abandonarea temporară a vilei nu-i cine ştie ce pierdere, decît în zilele cum a fost cea de azi, cînd stomacul meu se dezlănţuie împotriva destinului şi eu sînt spectatorul inofensiv care suferă cel mai tare.

TELEGRAMĂ. LUXOR PENTRU MARGARET FINNERAN, BOSTON,
4 APR. 1922, 16.13. TRGCNFIUBRMT.

Margaret: Mă omori cu tăcerea ta ghimpată. Astăzi ţi-am telegrafiat numai rugîndu-te să-mi confirmi iubirea, te rog. O să vină oare ziua cînd tu şi cu mine ne vom compara jurnalele contemporane şi eu îţi voi citi ţie cu voce tare că pe data de 4 decembrie mă temeam că te-am pierdut pentru totdeauna şi tu o să rîzi de prostia mea pentru că pe 4 tu pur şi simplu dormeai? Sau te îndreptai cu trenul spre o climă mai blîndă? Sau exista un efort concertat să se creeze un haos sfîşietor de inimi de către băieţii care aduc telegramele din Boston, iubitori şi înciudaţi în acelaşi timp, toţi întărîtaţi de agitatori comunişti, înmînînd cu răutate telegrama mea unei doamne în vîrstă în timp ce tu primeai o comandă pentru jumătate de tonă de ciocolată.

Dar dacă nu mă aştepţi, nu există nimic în Boston pentru mine.

(NETRIMISĂ, GĂSITĂ PRINTRE HÎRTIILE PERSONALE ALE LUI MARGARET FINNERAN MACY DUPĂ MOARTEA EI)

4 dec.

Dragă Ralph,

Trebuie să-ţi spun anumite lucruri. Tati mi-a spus nişte lucruri despre tine şi m-a obligat să-ţi scriu ca să rup logodna şi aşa am făcut. Şi apoi am adormit. Şi apoi a venit Ferrell la mine în cameră şi era aşa de fericit că făcuse toate astea, că mă despărţise de tine. Şi mi-a spus cel mai cumplit lucru despre tine, a spus că l-ai omorît pe băiatul ăsta, Paul, şi pe prietenul tău, Marlowe, toate imbecilităţile astea incredibile care ştiam că nu sînt adevărate şi atunci mi-am dat seama că nu-i adevărat că tu ai furat banii lui tati şi că ai minţit despre Oxford. Of, Ralph, Ferrell ne tot minţise pe tati şi pe mine de atîta timp şi provocase tot tărăboiul ăsta între tine şi mine şi tati, şi nu mai ştiam ce să fac ca să îndrept lucrurile, toate nenorocirile pe care le provocase, aşa că am ţipat la el şi i-am spus ce cred despre el. Eram încă adormită, ştii, de la

ce-mi dăduse Inge ca să mă calmeze după ce tati mi-a spus că te-ai prefăcut că mă iubești numai pentru banii lui. Ar fi trebuit să le rîd în nas amîndurora, dar i-am crezut, la început, îmi pare atît de rău.

Ar fi trebuit să-ți spun din ce cauză sînt bolnavă, dar n-am făcut-o. Nu-i vorba de mine, dar e ceva mai puternic decît mine în clipa asta, și mi-e teamă că dacă ai fi știut

Dragă Ralph,

M-ai iubi mai puțin dacă ar exista lucruri mai puternice decît mine?

Ferrell s-a supărat foarte tare pe mine, în cele din urmă, cînd a venit la mine în cameră și m-a scuturat pînă m-a trezit. Mi-a făcut plăcere să-l înfurii, mi-am îngăduit să fac lucrul la care sînt bună, adică să-i înfurii pe oameni și apoi să-i fac să rîdă de asta, pot face asta cînd vreau. Toată lumea îmi spune că așa e. Întotdeauna pot să rezolv lucrurile pînă la urmă.

Ferrell a stricat totul, nu-i așa? Și nu știu cum aș putea să repar ceva, mai ales acum după ce mi-a făcut ce mi-a făcut. Ce mi-a făcut, Ralph. Ce părere o să ai despre asta? Am încercat să-l opresc, îți jur. Eram singuri în casă. Tati plecase și Inge la fel. I-a spus lui Inge să plece, Ralph, și apoi a venit sus.

Nu găsesc toate scrisorile tale pentru mine. Cred că a luat cîteva.

E vina mea. L-am înfuriat și apoi nu l-am mai putut opri. E vina mea. Acum n-o să mă mai vrei.

M-am înșelat și îmi pare atît de rău. Îmi pare rău că am crezut vreodată ce spuneau despre tine. Dacă m-aș fi îndoit măcar puțin, nu s-ar fi întîmplat toate astea. Îmi pare atît de rău. Spunea niște lucruri îngrozitoare despre tine și nu voiam decît să-i spun că greșește. Antoniu și Cleopatra au stat acolo tot timpul, n-au lătrat și nici n-au încercat să mă ajute, pur și simplu s-au uitat și apoi, după ce a plecat, s-au uitat la mine, atît, ca și cum ar fi știut că e vina mea.

Dragă Ralph, îți scriu pentru c

Dragă Ralph, te rog iartă-mă că

Marţi, 5 decembrie 1922

Linişte la poştă şi la bancă. Pisicile sînt bine şi tandre în noul nostru loc de hrănire ferit de privirile dinspre vilă. Sînt sigur că nici nu se mai obosesc să treacă pe la vilă, acum că mă întîlnesc cu ele aici.

Beau un ceai de mentă într-un *ahwa* în care chelnerii nu mă recunosc, deşi mai fusesem acolo de cel puţin zece ori. Înapoi la treabă.

PANOUL G: „ANUNŢAREA CELEI DE-A TREIA NAŞTERI A LUI ATUM-HADU“

Notă: Textul de aici pare legat îndeaproape de, sau poate e o extindere intenţionată a Catrenului 56 (numai în Fragmentele A şi B):

Un banchet şi dansuri şi plăceri care abundă.
Îl pot distrage pe rege de la problemele apăsătoare ale ţării?
Moartea unui cîine, naţiunea muribundă,
Şi războiul de neoprit ca valurile mării.

Text: În cel de-al unsprezecelea an al domniei sale, palatul lui Atum-hadu a strălucit de la o altă noapte de ospăţ, frumuseţe urmînd a fi dusă în eternitate. Holul principal era deschis spre exterior şi acoperit cu pînze care se umflau. Felinarele înalte îşi aruncau lumina pe marginea pînzelor, iar acoperişul părea să ardă ca jarul unui foc ce nu se stingea niciodată. Păunii se frigeau peste vîlvătăi de foc multicolore. Vetrele erau pline de descîntece împotriva chinurilor stomacului regelui, dar degeaba. Mirosul păsărilor aducea pisici şi cîini în palat. Printre ele se afla şi pisica pe care Atum-hadu o iubea cel mai tare, şi aceasta i-a sărit în poală.

Atum-hadu stătea pe tron şi mîngîia pisica. În cealaltă mînă ţinea o suliţă lungă, subţire şi şubredă, folosită doar de femei în disputele lor, cînd se luptau şi mureau, dacă

Atum-hadu se plictisea de ele. Împunse un păun şi din carnea lui începu să şiroiască zeama. Împunse un prizonier hiksos legat şi scoase din carnea acestuia planurile comandantului hiksoşilor.

Întrebările calme ale lui Atum-hadu îi ascundeau furia şi bolboroseala din pîntece. Furia cobrelor sale interioare era vizibilă pe suprafaţa abdomenului regelui şi pe harta Nilului învolburat de pe tîmpla sa de bronz. În ciuda recompenselor imense pe care le împărţise magicienilor terapeuţi, încă suferea. Durerea sa n-avea cauză şi n-avea leac.

Pînă în noaptea asta. Maat însăşi apăru, strălucind fierbinte şi incandescentă precum discul solar, astfel că nimeni din curtea regală n-o putea privi. Cu toţii s-au aruncat cu feţele la pămînt, toţi în afară de Atum-hadu, amantul feroce al lui Maat. Atum-hadu se ridică de pe tron şi stomacul îl slăbi. Maat îl îmbrăţişă tandru şi îi vorbi în limba suavă a unei cobre, şi ea şi Atum-hadu se ridicară spre cer conversînd.

Maat vorbi:

— O, Atum-hadu, mult iubit printre zei şi printre oameni, suferi pentru că, în pîntecele tău, putrezind şi bolborosind, stă trecutul tău muritor, prima ta copilărie, şi numai gîndul la ea îţi fierbe măruntaiele. Dar înăuntrul tău creşte şi viitorul ce va să vină, aşa cum a prezis bătrînul rege. Mare fiu al lui Atum, sfîrşitul tărîmului va acompania sfîrşitul vieţii tale celei de-a doua. Se apropie naşterea ta finală. Trebuie să te dezbari de trecut.

Maat îl sărută pe rege şi dispăru. Atum-hadu se coborî din nou pe tron; dansatorii, bucătarii şi preoţii se ridicară. Zgomotele curţii reveniră: acrobaţii gemeni care-l preamăreau pe Atum, femeile care-şi potoleau bebeluşii, băieţeii care se rugau de taţii lor să se joace cu ei, un bătrîn care-şi calma fiul din tremurat, soldaţii care beau bere. Cadavrul prizonierului atrase atenţia cîinilor de vînătoare ai lui Atum-hadu, iar pisica, prietena cea mai bună a regelui, începu să lipăie din balta de sînge hiksos care se împrăştia pe podea ca o hartă care era constant redesenată. Chiar şi din moarte, etalarea expansiunii hiksoşe nu-l scutea pe rege.

Intrară soldaţii aducînd un alt spion hiksos.

— Atum-hadu ar vrea ca ei să priceapă, anunţă regele şi-l puse pe îngrijitorul menajeriei regale să aducă un şarpe tînăr, unul fără venin.

Soldaţii îl ţinură pe băiat şi Atum-hadu luă un cuţit şi făcu o mică incizie în pielea băiatului, îi deschise intestinul şi băgă şarpele cu coada înainte în despicătură. Îi chemă pe preoţi să coasă tăietura astfel încît să iasă numai capul şarpelui, apoi îi instrui pe soldaţii săi să-l ducă pe băiat înapoi, undeva unde putea fi găsit de oamenii lui, şi să-l lase cu mîncare şi băutură din belşug.

— Trebuie să fie găsit în viaţă cu semnul lui Atum-hadu înăuntru, spuse Atum-hadu.

Ilustraţie: Dintre ilustraţiile ample şi uimitoare care acoperă întregul perete din podea pînă-n tavan în dreapta deschiderii dinspre cea de-a Doua Cameră Goală, unele elemente sînt în mod special demne de lauda noastră imediată. Ca şi în celelalte locuri, animalele sînt zugrăvite cu deosebit talent (păunul fript, pisica torcînd), după cum sînt şi mobilele din ceea ce era în mod sigur o curte regală evident bogată, dar totuşi decorată cu gust, şi în care accentul se punea pe plăcerile patului şi ale mesei. Scenele de la curte se laudă cu vase oviforme şi potire lotiforme şi cupe de alabastru, cu piei de leopard, canapeaua şi carele de luptă, îmbrăcămintea străvezie a femeilor, fusta regelui, şi armele sale sculptate ornat şi tronul magnific, pe spatele căruia se vede, parcă, un basorelief de aur, întruchipîndu-l pe rege în chip de leu care-şi calcă în picioare duşmanii minusculi.

Jurnal: Poştă, bancă, pisici.

Miercuri, 6 decembrie 1922

Jurnal: Poştă, bancă, pisici.

PANOUL H: „HIKSOŞII ÎŞI REIAU OFENSIVA“

Text: În ciuda vizitei lui Maat, lighioanele urîcioase chefuiau în continuare în pîntecele regelui. Şeful hiksoşilor era un bărbat tăcut dar arogant, îmbrăcat în aur. La şeful hiksoşilor

a ajuns vestea că marele Atum-hadu era slăbit de infirmitatea sa şi că mai bine de jumătate de ţară era acum din nou vulnerabilă după un deceniu de apărare îndrăzneaţă. Hiksoşii s-au adunat în [Regatul de Sus]. Luptele au fost crunte şi Atum-hadu şi-a condus el însuşi trupele cînd a fost în stare. A luptat ca un leu, doar că era săgetat adesea de durerile din pîntece sau se vedea silit să se întoarcă cu spatele şi să se pună pe vine.

Chiar şi acum, Atum-hadu ar mai fi putut să-i învingă pe hiksoşi. Dar, în aceste vremuri de nevoie din cea mai disperată, regele nu era în stare să-l găsească pe Maestrul său al Largheţei, vulva aia de tîrfă. Duşmanul regelui dispăruse, luînd-o şi pe regină cu el.

Şi în curînd victoria hiksoşilor avea să fie asigurată.

Ilustraţii: Cea mai impresionantă pentru privitor este imaginea cu Maestrul Largheţei, trăgînd-o pe regină de păr, făcînd-o prizonieră în timp ce Atum-hadu o caută zadarnic.

Jurnal: Iar am lucrat toată ziua la tradus şi transcris inscripţiile. E incredibil cîte lucruri lipsesc din dicţionarul grosolan şi incomod al lui Budge, şi cînd mă gîndesc că a fost atît de urîcios încît să-mi critice traducerile din *Dorinţă şi iluzie*. Poştă, bancă, pisici.

Joi, 7 decembrie 1922

Jurnal: Pisici, bancă, poştă.

PANOUL I: „SFÎRŞITUL IMINENT AL TĂRÎMULUI NEGRU“

Text: Capitala era tăcută. Oamenii stăteau cu capetele plecate. Dorinţele erau slabe. Şi totuşi Atum-hadu cerea muzică, voie bună şi femei. Adesea se întorcea din luptă, cu armura picurînd roşu pe podele, şi intra păşind ţanţoş în palat şi poseda două sclave tinere aşa cum alţi bărbaţi beau o cană cu apă, apoi cerea o pensulă ca să compună versuri. Îi inspira pe cei de la curte care se hotărîseră să trăiască în plăcere pînă la sfîrşitul timpului, şi iarăşi toată curtea a cîntat cu

fericire disperată. Spionii hiksoşi s-au întors la micul lor rege şi i-au spus că duşmanul n-avea să se predea niciodată. Dacă armata sa ar fi fost în stare să lupte aşa cum erau curtenii lui în stare să iubească, probabil că acest lucru ar fi fost adevărat.

— Se apropie sfîrşitul tuturor lucrurilor, le-a spus Atum-hadu, şi s-a dus vorba prin toată curtea şi au fost plînsete şi teamă dar şi zgomot de acrobaţi şi iubiţi şi muzică. Se apropie sfîrşitul tuturor lucrurilor.

Ilustraţie: Regele în luptă e un spectacol magnific. Stă într-un car de război. Tipic pentru ilustraţiile egiptene, e zugrăvit mult mai mare decît duşmanii săi, care de-abia îi ajung pînă la genunchi în timp ce, în fundal, liderul spilcuit al hiksoşilor tremură de groază şi de consternare. De asemenea tipic pentru arta egipteană legată de război, în reprezentarea lui Atum-hadu acesta este însoţit în carul de război de strămoşii său, regii anteriori ai Egiptului, care îl susţin cu toţii (deşi sînt mai mici decît el).

Jurnal: Pisici. Bancă, poştă: nimic şi nimic.

Prietenii tatălui meu erau cu toţii militari, generali şi ofiţeri de rang înalt, soldaţi activi sau lăsaţi la vatră. Nu ştiam asta cînd eram mic, desigur, avînd în vedere că-i ştiam numai drept unchiul Bunny sau Bătrînul Lloyd, şi doar mai tîrziu aveam să aflu că unchiul Bunny îl zdrobise pe nu-ştiu-care han în luptele afgane. Dar, cînd îl ştiam eu, era doar un tip simpatic în costum de vînătoare din tweed, care n-avea nimic împotrivă să-l pictez cu negru pe faţă astfel încît eu să fiu faraonul şi el duşmanul meu african. Biografiile îi imortalizează pe toţi aceşti luptători bătrîni ca fiind blînzi ca nişte miei (chiar dacă se mînjiseră de sînge în războaiele Victoriei de pe tot cuprinsul globului, servind drept viceregii ei rigizi, ţinîndu-i pe băştinaşii nărăvaşi la locul lor cu o mînă englezească fermă). Dar la Trilipush Hall biografii au fost exacţi. Îmi amintesc de eroii Imperiului, cu petice pe ochi, stînd în genunchi în noroi alături de mine şi bandajînd laba unuia dintre cîinii răniţi la o vînătoare. Era de parcă aş fi avut zece taţi în acei ani fericiţi.

Vineri, 8 decembrie 1922

Jurnal: Pisici. Banca şi poşta închise.

PANOUL J: „ATUM-HADU SE GÎNDEŞTE LA NEMURIREA SA CARE SE APROPIE“

Text: Hiksoşii deveniseră ca un rîu învolburat care nu mai poate fi oprit să se reverse din matca sa. Într-un moment de răgaz, Atum-hadu se plimba singur în noapte, sus pe o faleză de pe cealaltă parte a Nilului. N-avea să mai fie nici un rege după el; Horus n-avea să mai locuiască în palat. Cum să conserve scrierile consemnate timp de unsprezece revărsări şi bunurile cu care să-şi aprovizioneze barca? Unde îi este regina? Unde îi este Maestrul Largheţei? Apăru Seth şi doisprezece vulturi îl purtară pe rege din vîrful falezei pînă jos la pămînt. Cu limbi de foc ieşind din gurile vulturilor, Seth tăie stînca.

— Aici, fiule, vei putea să traversezi în siguranţă, iar acest tărîm va rămîne în amintire milioane de milioane de ani.

Ilustraţii: Într-o serie de imagini, Atum-hadu este zugrăvit stînd în vîrful unei creste de pămînt care este, fără îndoială, faleza care desparte ceea ce este acum Valea Regilor de Deir el Bahri. Regele este singur şi e noapte (zeiţa Nut, învelită cu stele, stă alături de el). E căzut pe gînduri. Se uită ba în Vale, ba la Deir el Bahri, de parcă ar cumpăni unde să-şi înceapă mormîntul şi să-şi ascundă nemurirea. În depărtare vuiesc luptele. Seth, părintele său mitic, al cărui cap misterios seamănă acum cu cel al unei echidne, şi doisprezece vulturi magici vin la rege şi îl poartă în jos pînă la ceea ce pare să fie exact poteca din faţa acestui mormînt. Iar aici vulturii, scuipînd foc, taie o fisură în însăşi piatra Egiptului. Seth îl conduce pe Atum-hadu pe acest coridor, neîndoielnic Uşa A şi Camera Goală. Ultimul desen îl reprezintă pe Atum-hadu care stă din nou afară, iar o hartă cu planul mormîntului străluceşte magic pe peretele falezei. Din cîte am apucat să

deschidem pînă acum din acest mormînt, este fără îndoială o hartă a complexului în care mă aflu chiar în această clipă.

Analiză: Trebuie să privim dincolo de mit, la evidențele istorice. Într-o anumită zi, războiul a devenit clar și inconfundabil o cauză pierdută. Și în acele clipe de restriște palpabilă dar totuși neconsumată, regele și-a dat seama în mod sigur că îi trebuie un mormînt construit în taină. Aș avansa ipoteza că regele – fără îndoială călătorind singur și incognito – a cercetat zone în care ar fi putut să-și facă în siguranță voiajul spre lumea de dincolo, cu mobilierul și bagajele pe care reușea să le transporte de unul singur. Și, deși acestea sînt pure speculații, pare posibil ca povestea de pe perete să fie interpretată drept „miracolul" fericit al descoperirii de către Atum-hadu, într-o noapte, a unui mormînt deschis, construit și refuzat cu ani înainte pentru vreun alt suflet uitat, sau poate chiar un mormînt care fusese jefuit și golit, sau poate caverne de depozitare folosite de arhitecții sau muncitorii dintr-o altă dinastie, sau chiar un loc de pustnic ocupat numai de schivnici măcelăriți cu ușurință. Sînt mai multe posibilități, dar pare foarte probabil ca Atum-hadu, cînd avea mai multă nevoie, să fi găsit un spațiu potrivit care putea fi convertit repede pentru nevoile sale fără pierdere de timp și fără problemele și riscurile [vezi eseul despre Paradoxul Mormîntului] legate de arhitecți, muncitori sau lucrări făcute în lumina zilei. Mi-l pot imagina cu ușurință pe Atum-hadu simțind că așa o descoperire fortuită n-ar fi putut fi efectuată decît cu asistența oportună și iubitoare a unui tată ceresc.

Jurnal: De îndată ce termin de transcris această cameră în caiete și copiez și traduc în întregime hieroglifele, o să-l duc pe contele de Carnarvon într-un tur privat, și artificiul dibaci de a schimba caii la jumătatea drumului va fi executat cu grație și îndemînare.

Cele douăsprezece coloane din Camera Coloanelor poartă și ele ilustrații minunate, acoperind fiecare coloană de la podea pînă în tavan, alcătuind o singură și uriașă reprezentare a unui anumit eveniment, cu un scurt text explicativ. Puteți observa acum că, dacă aceste coloane au fost executate

de acelaşi artist care a zugrăvit şi panourile de perete, acesta devenise între timp mult mai sigur pe el şi mai încrezător în îndemînarea şi în materialele sale, avînd în vedere că au nişte dimensiuni şi o măiestrie semnificativ mai impresionante decît episoadele de pe perete.

COLOANA UNU, TEXT: BĂIATUL ATUM-HADU ÎŞI ÎNVRĂJBEŞTE DUŞMANII ÎNTRE EI ŞI FUGE ÎN ARMATĂ.

Ilustraţie: Un soldat atacă un bărbat şi o femeie în timp ce Atum-hadu (rîzînd? plîngînd?) fuge să se alăture armatei lui Djednefer Didumes.

Sîmbătă, 9 decembrie 1922

J: Pisici. P: nimic. B: închisă.

COLOANA DOI, TEXT: ATUM-HADU INTRĂ LA CURTEA LUI DJEDNEFER DIDUMES ŞI ESTE PRIMIT CU CĂLDURĂ.

Ilustraţie: Atum-hadu primeşte o anumită formă de tribut de la nevasta îngenuncheată a lui Djednefer Didumes şi de la alte membre feminine îngenuncheate de la curte, în timp ce o girafă cu gene lungi urmăreşte scena, rumegînd, şi Atum-hadu însuşi priveşte spre cer şi se uită la acrobaţii care zboară, făcînd salturi mult deasupra podelei palatului.

COLOANA TREI, TEXT: LUPTĂTORUL LUI ATUM ÎI DISTRUGE PE DUŞMANII REGELUI.

Ilustraţie: Atum-hadu, sub forma unui leu cu chip de om, îi zdrobeşte pe duşmanii Egiptului, care cad sub o ploaie de săgeţi. Mult deasupra, Horus, Atum, Ra, Isis, Osiris, Seth, Montu, Hator şi Maat privesc în jos aprobînd încîntaţi.

COLOANA PATRU, TEXT: ATUM-HADU DEVINE ŞI REGE, ŞI POET.

Ilustraţie: Încă stînd deasupra cadavrelor vizirilor trădători ai lui Djednefer Didumes, Atum-hadu îşi instruieşte curtenii. Îşi ţine cu blîndeţe o mînă pe capul regelui răposat, şi în cealaltă ţine o foaie de papirus. Se conturează destul de vizibil scrierea hieroglifică de pe papirus, constituind un artificiu extraordinar de neobişnuită verosimilitate şi detaliu pentru arta egipteană. Nu e nimic altceva decît Catrenul 1. Realizarea detaliată a hieroglifelor mărunte şi negre de pe foaia de papirus maroniu probabil că i-au luat artistului ore întregi. Avînd în vedere condiţiile în care se presupune că lucra (fum, căldură, foame, sărăcie, duşmanii care se apropiau), această realizare este de-a dreptul genială.

J: C. P: încă nimic.

Duminică, 10 decembrie 1922

J: Pisici, bancă, poştă. Nimic.

COLOANA CINCI, TEXT: ZILE DE PACE ŞI PLĂCERI LA CURTEA LUI ATUM-HADU.

Ilustraţie: Această coloană merită un moment de analiză. Era probabil cît se poate de firesc ca la curtea lui Atum-hadu să existe o tendinţă spre impulsuri nostalgice, dorinţa nebună de a privi peste umăr spre o epocă de aur. Într-un moment de întunecime vătămătoare, dominat de sentimentul pătrunzător al eşecului, aceste instincte erau probabil şi mai puternice. Prin urmare, este clar că Atum-hadu (chiar pe cînd scribii săi erau prinşi în proiectul nostalgic de conservare al fostului rege) era hotărît să facă din era sa o eră de aur *în sine* şi din curtea sa centrul unui Egipt renăscut. Proiectul său era, prin urmare, în mod simultan *anti*nostalgic, deosebit de dificil în timpuri de înfrîngere şi disperare. Dar în acest scop această coloană zugrăveşte curtea sa aşa cum

probabil şi-ar fi dorit el să fie păstrată în amintire în culmile gloriei sale. Muzicieni îmbrăcaţi în tunici decorate cu romburi multicolore cîntă în timp ce o femeie conduce mai mulţi cîini într-o paradă de trucuri. Slujitorii cultului lui Atum sînt peste tot, într-o vastă dispunere de combinaţii matematice, de la şiruri de idolatri singuratici pînă la aranjamente piramidale complexe care necesitau mulţimi. Bărbaţii sînt legaţi cu lanţuri simbolice din pene de păun şi sînt biciuiţi de femei goale şi, în centrul acestei întregi activităţi, stă inconfundabilul rege însuşi, nud, înconjurat de mulţimi adoratoare de frumuseţi blînde, cu degete lungi şi ochi somnoroşi.

COLOANA ŞASE, TEXT: FALŞII PĂRINŢI.

Ilustraţie: Această coloană ciudată cu titlul său inexplicabil înfăţişează o serie de execuţii şi torturi, toate supravegheate de Atum-hadu, care poartă pe chip o expresie de severă necesitate. Un soldat e aruncat în colţii unui crocodil. Un preot e pus la proţap şi rumenit de viu (vezi Panoul D). Un tînăr bărbat muncitor (atacat în Coloana Unu) este aici urmărit de o mulţime ce pare a fi compusă din copii înarmaţi, în timp ce un măgar o încalecă pe femeia cu care apare acesta pe Coloana Unu.

J: Poştă, bancă – nimic. Pisici. Maggie e atît de nostimă! Ştie acum pe unde vin cînd îi aduc mîncarea şi îi conduce pe cei doi Ramses ca să mă întîmpine acolo, ca să nu mai trebuiască să mă apropii deloc de vilă. Îi place peştele pe care l-a primit în seara asta, un biban micuţ de Nil, în timp ce motanii se mulţumesc cu lapte şi bucăţele de carne. Mi-ar plăcea teribil să-i iau cu mine de cealaltă parte a fluviului, dar n-ar fi deloc cinstit, nici faţă de ei nici faţă de obiectele delicate pe care le descopăr.

Domnule Trilipush,

Cred că veţi fi interesat să aflaţi că, dată fiind însemnătatea evidentă a descoperirii domnului Carter şi a lordului Carnarvon din mormîntul lui Tutankhamon, care o face, fără îndoială, una

dintre cele mai mari descoperiri din istoria egiptologiei, domnul Carter va avea nevoie de resurse vaste pentru a duce la capăt sarcina imensă care îl aşteaptă: catalogarea, conservarea şi transportarea conţinutului mormîntului acestuia sincer „ticsit". Date fiind necesităţile practice, care îi vor lua domnului Carter în mod sigur cîţiva ani, curatorul Muzeului Metropolitan din New York a pus la dispoziţia domnului Carter multe dintre resursele instituţiei care erau dedicate pînă în prezent săpăturilor proprii ale Metropolitanului. Mai exact, domnul Lythgoe i-a oferit domnului Carter serviciile fotografilor, artiştilor, ale muncitorilor calificaţi, ale filologilor, ale experţilor chimişti şi criminalişti şi nu numai. Aşa cum în mod sigur vă puteţi imagina, aceasta reduce considerabil productivitatea profesorului Winlock şi suprafaţa pe care o poate examina în mod profitabil în zona Deir el Bahri, cel puţin pentru sezonul prezent, dar probabil şi o mare parte din sezonul viitor. Prin urmare, profesorul Winlock a fost atît de amabil încît să mă informeze că, în cazul în care Consiliul Antichităţilor doreşte să acorde aprobări temporare pentru zonele care sînt în afara ariei sale curente de investigaţii, ar fi dispus, în interesul ştiinţei, să se gîndească la împărţirea temporară a concesionării sale. Avînd în vedere interesul dumneavoastră anterior, doresc să vă ofer posibilitatea să redepuneţi o cerere. Deşi Consiliul Antichităţilor îşi rezervă dreptul de a nu acorda nici o aprobare nouă, orice proiect care va dovedi probabilitatea succesului şi conducerea profesională va fi în mod clar luat în considerare. Cu toate urările de bine, vă rog să mă credeţi că sînt supusul dumneavoastră devotat şi ferm.

Pierre Lacau, directorul general al
Consiliului Suprem al Antichităţilor

Luni, 11 decembrie 1922

Jurnal: Pisici, bancă, poştă: unde o răsplată întîrziată a răbdării mele mă aşteaptă la *poste restante*, cinstindu-mi timpul petrecut în sălbăticie cînd nimeni nu m-a susţinut! Lacau mi-a oferit în cele din urmă aprobarea.

Ar trebui să o iau mai încet ca să savurez aceste evenimente! M-am repezit pînă la situl lui Carter, fără măcar să-mi curăţ urmele zilelor şi nopţilor petrecute pe teren. Durerea din picior era cumplită cînd am pornit-o în căutarea lordului Carnarvon. În sfîrşit, a sosit momentul cel mare, dar eu a trebuit s-o iau înapoi, m-am întors la mormînt ca să fac această însemnare pentru că, în graba mea, am uitat să iau cu mine un exemplar din *Dorinţă şi iluzie în Egiptul antic*. Tocmai i-am scris dedicaţia: „Lordului Carnarvon, patronul Egiptului, finanţatorul cunoaşterii, Campionul lui Atum-hadu, cea mai creativă mînă a lui Atum, de la admiratorul şi, aş îndrăzni să spun, partenerul său, R.M. Trilipush, 11 decembrie 1922". Şi am plecat din nou!

Mă întreb dacă Lacau nu face parte dintr-o conspiraţie extinsă, menită să-mi frîngă mie inima. Am ajuns la situl lui Carter, dar n-am găsit nici urmă de el sau de conte, nici o mulţime de turişti, nici o somitate care să ceară să arunce priviri profane lui Tut. În schimb, mormîntul era din nou acoperit. L-am întrebat pe unul dintre paznicii băştinaşi prezenţi în număr mare unde îi erau stăpînii.

— Excelenţa sa s-a întors în Anglia cu lady Evelyn. Domnul Carter s-a dus la Cairo ca să-i conducă.

Plecat, Excelenţa mea, plecat spre Londra pe vasul cel mare. Parcă aud uşurarea fandosită a lui Carter, mînîndu-l pe Carnarvon departe de mine chiar cînd şansele mele s-au copt, şi apoi au putrezit rapid.

Bancă. În ciuda economiilor mele rigide, aproape că nu mai am bani. Susţinătorii mei m-au abandonat. Rivalii mei sînt hotărîţi să mă vadă eşuînd. Poştă: trimit *Dorinţă şi iluzie* şi o propunere detaliată la castelul lui Carnarvon din Anglia, dar aceasta va dura mult prea mult. Numai ce-am descoperit pînă acum, şi e sigur că aş găsi un nou susţinător. Să plec acasă? Să mă însor cu Margaret fără să fiu în stare să-i arăt nimic după tot timpul petrecut aici, fără nici o slujbă acasă şi cu ea încă sub influenţa lui Ferrell? Şi chiar dacă aş putea intra din nou în graţiile ei, din ce-am trăi? Să stau şi să aştept un semn de la Carnarvon? Să-i arăt Camera Istoriei în sezonul următor?

Carter e în Cairo.

Dorm înăuntru pentru prima oară după unsprezece zile. Mi-am lăsat Victrola 50 la mormînt, din păcate, căci i-aş fi apreciat ajutorul la a adormi, şi aici nu-i nici un gramofon.

Marţi, 12 decembrie 1922

J: După un mic dejun copios, trec cu feribotul spre malul de est ca să mă duc la pisici. PB: nimic şi nimic. Traversez cu feribotul şi şchioptătez înapoi pînă în Deir el Bahri. Mă odihnesc des. O să-mi termin treaba, o să prezint descoperirile mele Harvard-ului cînd mă întorc şi o să-mi primesc slujba înapoi. Sau unui muzeu. Sau unei alte universităţi.

COLOANA ŞAPTE, TEXT: UN NOU DEZVĂLUIT CATREN ÎN STILUL CLASIC ATUM-HADUAN ESTE SCRIS LA BAZA COLOANEI:

Maestrul Larghetei al meu se întoarce cu mîinile goale, planurile-mi sînt stricate,
Acuză boala, războiul, ghinionul, dar de vină sînt giumbuşlucurile lui blestemate.
O să-i cotropesc fiica în faţa lui, de ruşinea lui contopită cu poftă o să-mi bat joc.
Şi, terminînd cu ea, limba lui mincinoasă o s-o îngrop în praf pe loc.

Ilustraţie: Maestrul Larghetei, corpolent şi cu ochi vicleni, îşi oferă singur plăcerea într-o cameră întunecată în faţa figurinelor templului, în timp ce, cu mîna rămasă liberă, ascunde banii regelui. În cea de-a doua scenă, aproape de tavan, vorbeşte cu un bărbat despre care putem presupune justificat că este şeful cotropitorilor hiksoşi.

Furia evidentă a regelui, în contrast cu imaginea Maestrului Larghetei care încă avea limbă şi era cît se poate de viu, şi care îl înşela pe rege, demonstrează frustrarea lui Atum-hadu:

deşi e trădat de protectorul său, nu e în stare să-l găsească şi să-l distrugă. Regele urlă în van.

COLOANA OPT, TEXT: ÎNCĂ DOUĂ CATRENE NOI.

Era mulţumit cu aceasta, alta nu mai voia,
Dar trădarea ei a dovedit că o tîrfă era.
Aşa că-n patul lui şi-n ţară ea s-a trezit schimbată
Nu doar cu o femeie, ci cu opt deodată.

Ca un crocodil jalnic, ea pe rege îl părăseşte,
Şi el începe să cînte după ce o pedepseşte.
Bărbaţi trădaţi, cu ochi trişti, vin s-o vadă atîrnînd din tavan, zi de zi,
De parcă-n lacrimile şi-n rănile ei pacea şi-ar găsi.

Ilustraţie: Cea mai remarcabilă. Portretul unui singur personaj, regina, mai mare decît în realitate, de la genunchi în sus. Chiar şi după atîtea milenii, frumuseţea ei e incontestabilă. Furia din catrene e dezminţită de această redare fără efort a graţiei şi frumuseţii ei, de parcă ar fi fost deja o amintire dureroasă, mai degrabă decît o prezenţă vie. Este o pictură reprezentînd amintirea iubirii sau dorinţa de a trăi pe altă lume unde ar putea fi împreună fără presiunile statului sau ale luptelor. Al doilea catren pare să fie mai degrabă fantezie decît realitate, avînd în vedere că nu există nici o reprezentare pe panouri a reginii torturate şi expuse spre satisfacerea emoţională a bărbaţilor respinşi ai regatului.

COLOANA NOUĂ, TEXT: ATUM-HADU ÎŞI SPIONEAZĂ DUŞMANII.

Ilustraţie: În timp ce generalul hiksoşilor conspiră împreună cu Maestrul Largheţei al lui Atum-hadu, Atum-hadu însuşi apare zugrăvit în tabăra generalului hiksoşilor, neidentificat, şi, în cortul acestuia, neidentificat şi, în cele din urmă, în casa acestuia, stînd la el în pat, citindu-i cele mai secrete planuri, neidentificat.

COLOANA ZECE, FĂRĂ TEXT.

Ilustrație: Crochiuri, probabil, pentru Coloana Opt. Este înfățișată în treizeci de variante diferite, și uneori numai capul sau mîinile. Numai zîmbetul ei e încercat de peste zece ori. E zugrăvită în timp ce doarme și trează, așezată sau mergînd, într-o varietate de costume, cu cîini la picioare, frumoși și iubiți.

J: PPB. Nimic. Traversez înapoi spre vest. Patul e o schimbare într-adevăr bine-venită. Mă întreb dacă aș putea adăposti pisicile aici.

Miercuri, 13 decembrie 1922

J: PPB. Cineva (Carter? Finneran?) i-a învrăjbit pe casierii de la bancă împotriva mea și au pus în scenă o mică dramă, făcînd caz de rana mea și de probleme de igienă, ambalîndu-se degeaba ca să ducă la îndeplinire ordinele ilegale are unui dușman nevăzut, interzicîndu-mi pe viitor vizitele zilnice.

COLOANA UNSPREZECE, TEXT: SFÎRȘITUL SE APROPIE.

Ilustrație: Atum-hadu mîhnit, singur, așezat pe tron, încovoiat, ținîndu-se de burtă. Pe partea cealaltă (de nord), e zugrăvit cu un crocodil prozaic care-i roade intestinele. Trupele hiksoșilor sînt reprezentate masîndu-se într-o sută de direcții diferite. Fercheșul, netotul general hiksoș stă amenințător în apropiere și privește chiorîș la chircitul Atum-hadu – probabil o sugestie că vrăjile lui îi cauzează regelui chinurile?

COLOANA DOISPREZECE, TEXT: SFÎRȘITUL ZILELOR.

Ilustrație: E noapte. Atum-hadu, mort, e cărat pe umăr de un singur prieten neidentificat. Prietenul îl cară către mormîntul miraculos, strălucitor, unde așteaptă Seth și

vulturii. Între timp, hiksoşii violează şi pîrjolesc şi defechează năpustindu-se prin tot palatul. Nu bagă de seamă aliatul care fuge cărîndu-l pe regele răposat.

Aici se face simţită prezenţa cîtorva cuvinte de analiză, căci, din punct de vedere istoric, încă ne rămîne de explicat soluţia lui Atum-hadu pentru Paradoxul Mormîntului. În mod sigur, Atum-hadu a descoperit acest spaţiu şi a hotărît să-l transforme în mormîntul său. Probabil că l-a mobilat în taină de unul singur, poate că pe parcursul unui an sau mai bine. În cele din urmă, fiind abandonat de vizirii săi, de armată, de preoţi, de Maestru şi de regină, probabil că i-a rămas un singur prieten de încredere. Acest prieten e anonim, probabil cineva din copilărie sau poate chiar cineva cunoscut recent şi căruia i se încredinţase încrederea regală. Trebuie să fi fost cineva cu înclinaţii artistice şi fără legături pămînteşti. Am putea lansa ipoteza unui artist de la curte a cărui familie a fost căsăpită de hiksoşi şi care, în suferinţa sa, acceptase un comision ciudat de la regele şi stăpînul său: la schimb cu (a) pictarea pereţilor din mormîntul unui rege (aproape sigur în vreme ce regele era încă în viaţă şi îi dicta imaginile artistului) şi (b) asigurarea că regele era adus acolo în taină imediat după moartea sa, umilul artist a primit – ce? Pe ce ar putea pune preţ acesta? Aur? O rută escortată de armată pe care să scape din calea hiksoşilor? Vreo protecţie magică? Trebuie să ne gîndim în continuare.

<u>*J*</u>: CP. Mă deprind din nou cu paturile, o alinare uitată după fumul şi mucegaiul din mormînt.

Joi, 14 decembrie 1922

<u>*J*</u>: Silit să mă scol şi să plec în grabă, gata cu paturile moi deocamdată. Am acea senzaţie teribilă că am uitat ceva, dar asta nu-i ceva neobişnuit şi nu se adevereşte întotdeauna. Mă calmez bînd un ceai de mentă la *ahwa* mea preferată.

Poştă – nimic. Fuga la pisici, atunci.

Margaret, ziua de astăzi îmi aduce încă o nenorocire pe care nici măcar nu pot începe să o... nu-mi pot controla

mîhnirea. Scîncesc ca un prunc, nici măcar nu pot s-o scriu, nu pot s-o cred.

Vineri, 15 decembrie 1922

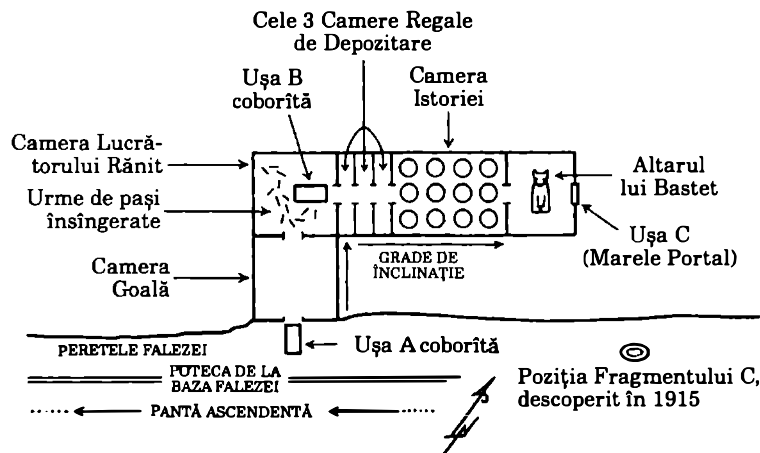
Cum ar recunoaşte el momentul *acela* cînd sfîrşitul va fi venit? S-a luptat pur şi simplu pînă cînd a căzut în mijlocul bătăliei? Sau şi-a dat seama dinainte, a simţit-o într-o anumită pierdere, un lucru pe care l-a văzut distrus şi care a devenit în acel moment simbolul tuturor lucrurilor care în mod sigur aveau să fie distruse mai tîrziu?

Sîmbătă, 16 decembrie 1922

Treabă. Maţele îmi sînt în ultimul hal.

Duminică, 17 decembrie 1922

(FIG. G: PRIMELE ŞAPTE CAMERE, SFÎRŞIND CU ALTARUL LUI BASTET, 17 DEC. 1922)

Bastet era, desigur, zeiţa cu cap de felină din Egiptul antic, şi deşi nu este pomenită nicăieri în Admonestări, o cameră întreagă din mormîntul lui Atum-hadu este dedicată cultului ei. Camera, ca şi restul mormîntului, este decorată strălucit din punct de vedere istoriografic, deşi nu este la fel de reuşită din punct de vedere al criticii de artă. În centrul camerei, uniunea simbolică cu Bastet e sugerată sub forma unei pisici mumificate. Pisica pare să fi fost conservată în maniera tradiţională, înfăşurată în pînze (împodobite cu motive decorative reprezentînd sfincşi, vulturi şi cobre, precum şi avertizarea hieroglifică a furiei cardiovorice a lui Horus, împotriva oricărui jefuitor de morminte atît de pervers încît să tulbure altarul) şi pusă în locul ei de odihnă direct pe podeaua goală a mormîntului, un comentariu, probabil, despre dominaţia lui Atum-hadu asupra elementelor feline din religia tradiţională? O lipsă de mobilier în graba ultimelor momente, cînd regele a fost sigilat înăuntru în vreme ce maimuţele hiksoşe trăncăneau la nu prea mare distanţă?

Singurul ornament de pe mumia pisicii e un colier superb în stare excepţională, din piele neagră cu un pandantiv de argint şi safir centrat pe pieptul înfăşurat al sărmanului animal. Un tribut adus zeiţei Bastet, desigur, dar probabil şi o dorinţă foarte umană, foarte pămîntească, de a arăta unui animal credincios că a fost iubit, că prezenţa şi demnitatea şi afecţiunea lui au fost apreciate, o mulţumire pentru serviciul ei pe lumea aceasta şi în următoarea. Să-i spună că a fost importantă, că s-au vărsat lacrimi pentru ea.

Cei din Antichitate aveau credinţa că, în momentul în care mormîntul era sigilat, devenea un stup de activitate. Statuile şi figurinele se trezeau la viaţă, desenele de pe perete deveneau reale şi tridimensionale, ilustraţiile simbolice se amplificau spre a-şi împlini semnificaţiile, iar mumiile (a regelui, mai ales) se trezeau din somnul lor temporar, reconcepute şi renăscute pentru călătoria lor spre nemurire. Statuile luptătorilor (ca acelea peste care a dat Carter) s-ar fi trezit la viaţă ca să-l apere pe rege. Ilustraţiile cu bani, alimente, arme, servitoare, banchete, concubine – toate acestea l-ar fi servit pe rege. Şi, aceasta fiind situaţia, sacrificiile

umane sau animale, deşi nu total inexistente, erau în general inutile şi deci foarte rare în Egipt. Prin urmare, prezenţa acestei pisici cît se poate de reale înseamnă posibil că o pisică adevărată a murit, cel mai probabil o pisică pe care Atum-hadu a cunoscut-o şi a iubit-o. Probabil că fusese chiar pisica lui, descrisă în Camera Istoriei. Ştiind ceea ce ştim acum, putem specula că acesta ar fi insistat că această fiinţă, pe care o adorase şi care-l adorase la rîndul ei, trebuia desigur să stea în poala lui torcînd toată eternitatea. A ridicat-o spre nemurire, a promovat-o de la rangul de pisică la cel de zeiţă-pisică.

E tîrziu. Sînt obosit.

Luni, 18 decembrie 1922

PANOUL K: „ATUM-HADU SE RETRAGE DE LA CURTE"

Text: Înfrîngerile veneau una după alta. Atum-hadu se pregătea. Sub protecţia lui Nut, a cărat bunuri din palatul său de pe partea cealaltă a Nilului, şi un prieten i-a ilustrat viaţa pe aceşti pereţi. S-a întors la curte. Palatul era plin de viaţă, oamenii se dedau plăcerilor trupeşti şi băuturii.

— Fugiţi! le-a ordonat Atum-hadu, dar ei au rîs. Ştiţi ce-o să vină? i-a întrebat el.

— Ştim, şi aşa avem de gînd să aşteptăm, au răspuns ei, şi el i-a iubit.

Conducătorul muzicienilor i-a făcut o plecăciune:

— Aici totul este magic.

Atum-hadu l-a iubit pe acest bărbat blînd. Şi-a luat rămas-bun printr-o îmbrăţişare frăţească.

Atum-hadu şi-a găsit una dintre pisici înecată de la un os de peşte. Tristeţea l-a devorat pe rege, de parcă ar fi fost o femeie bătrînă. Regele a plîns în faţa inamicului implacabil care-l alesese pe Atum-hadu la naştere, a plîns ca un copil pînă l-a cuprins somnul.

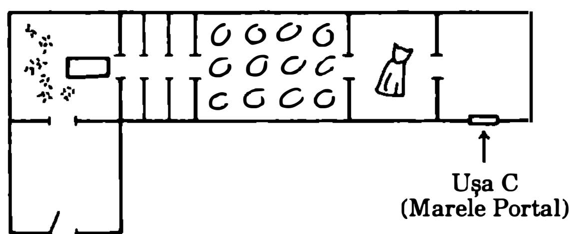
Jurnal: Cînd o să vadă Carnarvon cele douăzeci de camere care vor mai urma în acest vast complex subteran – chiar

dacă nu mai conţin alte lucrări de artă sau comori – un asemenea labirint misterios va fi de ajuns pentru a justifica o a doua expediţie, cu deplină susţinere financiară, în Deir el Bahri. Marlowe şi cu mine am avut indiscutabil dreptate: mormîntul este ori aici, ori în apropiere, destul de aproape, poate doar la un deal distanţă de acest templu al istoriei, sau mă îndoiesc eu prea tare şi mormîntul, în deplinătatea lui, *este* aici, dincolo de încă o uşă. Destul.

Iau barosul şi mă năpustesc asupra Uşii C, deşi de-abia mă pot sprijini pe piciorul ăsta care mă arde, iar maţele îmi sînt pline de foc şi de fum. Braţele îmi sînt moleşite. Două ore de izbit cu barosul şi n-am obţinut decît praf şi pietricele în tot Altarul lui Bastet, umplînd-o de praf pe zeiţa-pisică. Tocmai am adormit. O să mai încerc uşa.

Seară, cred, şi acum am următoarele:

(FIG. I: PRIMELE OPT CAMERE, 18 DEC. 1922)

O descoperire extraordinară, mai presus de cele mai îndrăzneţe vise. Camera ________, Sala ________. Camera Misterelor. Sala Magicianului şi

Marţi, 19 decembrie 1922

Jurnal: Am adormit aseară pe podea, extenuat după atîta muncă, şi azi-dimineaţă m-am trezit cu piciorul şi cu gîtul amorţite. Numai cînd le-am auzit strigătele mi-am dat seama că fusesem trezit de nimeni altul decît de Carter. De-abia am reuşit să ajung pînă la Uşa A înainte să intre în mormînt

neinvitat. Ar fi trebuit să aibă mai mult tact, tembelul bătrîn. Am şchiopătat pînă afară ca să-l salut pe marele lord care îşi rupea din timpul alocat gropii sale împopoţonate ca să-l viziteze pe muncitor. Eram clar dezavantajat şi n-am reuşit să-l opresc să se strecoare pe lîngă mine, cum clipeam des, aproape orbit de lumina soarelui.

— Tare greu te-am găsit. Ei, deci e adevărat ce spune Carnarvon? Că ai descoperit ceva repede-repejor? mă întrebă el. Dumnezeule mare, omule, te simţi bine?

Carter era, ca de obicei, din cale-afară de obsedat de starea sănătăţii mele.

— M-ai trezit dintr-un somn adînc, bătrîne, asta-i tot.

— Ei bine, felicitări, Trilipush. Se pare că zeii ne zîmbesc tuturor în acest sezon.

— Aşa s-ar zice.

— Bag samă că l-ai notificat pe Lacau, ca să-ţi trimită un inspector. Ce crezi că ai aici?

— Toate la vremea lor, Carter.

Se uită la deschiderea Uşii A în stilul său scîrbos, fără laude sau critici, pur şi simplu aruncînd o privire calmă şi dezinteresată care plutea dematerializată, evaluînd:

— Ştii, am găsit mai multe găuri seci în viaţa mea decît ai vrea tu să ştii.

— Chiar şi cei mai deştepţi fac presupuneri, Carter! nu mă puteam eu abţine să rîd de speculaţiile sale supărăcioase. Încearcă să ai răbdare, bătrîne. O să faci şi tu un tur cu restul granguriIor.

— Desigur. Bun, să-l chemi pe inspector, Trilipush. Mă bucur că ştiu de unde să te iau, dacă avem nevoie de tine. Să-mi spui, te rog, dacă te pot ajuta cu ceva.

S-a răsucit să plece, apoi s-a întors brusc, băgînd mîna în buzunar; mă aşteptam să scoată o armă şi m-am blestemat că-mi lăsasem Webley-ul înăuntru.

— Era să uit de ce-am venit. A ajuns asta la noi în tabără, s-a amestecat prin corespondenţa noastră.

Mi-a întins o scrisoare de la logodnica mea şi s-a îndepărtat în stilul său superior, fără să se uite în spate să vadă unde îi aterizaseră săgeţile. Numai Dumnezeu ştie de cîtă vreme îmi interceptase corespondenţa şi ce scrisori păstrase.

29 noi.

Deci totul îmi este clar în momentul ăsta. Tati tocmai mi-a explicat şi m-a rugat să semnez o telegramă şi să-ţi trimit o scrisoare. Deci, iată: te eliberez. Probabil că sînt o glumă pentru tine, Ralph. Probabil că te scîrbesc, îţi închipui că sînt doar o fată bogată care-i prea proastă ca să-şi dea seama ce se întîmplă. Aşa că acum eşti liber. Ba chiar trebuie să-ţi mulţumesc, ca să fiu sinceră, pentru că în tot timpul cît am crezut că mă iubeşti, am fost fericită. Şi, chiar dacă tati îmi spune acum că n-a fost adevărat, că nu voiai de la mine decît banii lui, asta nu-i chiar aşa rău, pentru că o vreme am fost pe cale să mă mărit cu un lord şi un explorator englez. Te urăsc. Te urăsc şi habar n-am de ce nu te-am urît dintotdeauna. Şi Ferrell, şi tu, şi tati sînteţi toţi plini de ură. Sper că te bucuri de banii noştri şi de comoara ta şi să vă ia dracu' pe toţi.

Margaret Finneran

(Marţi, 19 decembrie 1922, continuare)

Micuţul proiectil al lui Carter era o nimica toată, doar o versiune extinsă a telegramei tale de pe 29 şi, la fel ca şi aceea, un fals, deşi pare să fie scrisul tău. Probabil că te-au îndopat zdravăn cu medicamente înainte de scamatoria asta de circ. Dar acum cel mai bun antidot pentru genul ăsta de venin e munca.

Loviturile de baros parcă au fost aplicate direct în piciorul meu îndurerat, Margaret. Am alergat prin cea de-a noua cameră şi am lovit în următoarea uşă de acolo pînă a apărut o crăpătură, şi apoi am privit, şi apoi am plîns, cred, ore-n şir. Ţie pot să-ţi mărturisesc. Cred că n-am mai plîns atîta din copilărie, dinainte de a afla că lacrimile sînt lichidul cel mai inutil, cel mai puţin probabil să te aline în vreun fel.

O aşchie de lună e destulă ca să te invoce, îţi mărturisesc.

Ce-aş mai putea realiza, dacă încep din nou, odată întors acasă. Acasă? Te-aş putea oare convinge să te întorci la

mine? Ţie îţi trebuie succesul. Şi tatălui tău la fel. Fără acesta, te-aş plictisi. Am strălucit cîndva în faţa ta, cred. Şi, cu această descoperire? Telegrama falsificată o să devină reală după consumarea faptului. Un truc dibaci, trebuie să recunosc.

Ce-ar simţi dacă aş fi altceva? Am un număr nelimitat de posibilităţi înăuntrul meu. Ar deranja-o dacă aş fi altcineva? Normal că da: îi respectăm pe cuceritorii de origine nobilă, cu educaţie nobilă. Adică eu.

Nu contează: sînt cine sînt şi tu îl iubeşti pe acel bărbat aşa că el se va întoarce acasă la tine. O s-o iau de la capăt, o să te iau cu mine, departe de tatăl tău şi de toate celelalte lucruri care te otrăvesc. O să ard toate aceste hîrtii şi o s-o luăm de la capăt pornind de la zero, undeva departe. O să mă culc acum, iar cînd mă trezesc o să arunc toate acestea. O expediţie eşuată nu e un capăt de ţară şi nu dovedeşte că m-am înşelat. Adevăratul mormînt se poate ascunde la cîţiva metri de aici. Mă pot întoarce, cu Carnarvon sau cu alt bogătan. Margaret, doar n-o să mă alungi doar pentru că sînt cel care eram cînd am plecat, şi pentru că *încă* n-am devenit mai mult de atît. Gata. Nu trebuie decît să fac rost de nişte bani ca să mă pot întoarce acasă şi o s-o luăm de la început. Mîine, pe 20, o luăm de la capăt. M-am hotărît. Ne-am înţeles? Mîine o să las toate acestea în urmă şi o să o pornesc la drum la primele raze ale soarelui, venind pe jos spre tine, aşa cum cîndva am mers pe jos din Turcia pînă în Egipt. O să-ţi telegrafiez că vin acasă, o să te implor doar să mă aştepţi, să aştepţi, să nu iei nici o hotărîre pripită. Eşti curajoasă? Fii curajoasă, dulcea mea fată, fii curajoasă pentru mine. O să dormin acum, eu şi statueta ta trezită la viaţă alături de mine. Închide ochii, aşa cum şi eu sînt pe cale să-i închid, de-abia mai podeschid ţin ochii mîine

Miercuri, 20 decembrie 1922

Bună dimineaţa, draga mea! Ce mai aventuri neauzite, sălbatice şi *nebune* avem noi aici! Descoperirea mormîntului fabulos al lui Atum-hadu a devenit o minunată farsă comică, de-a

dreptul îmbucurătoare! De unde oare să încep povestea asta aiurită?

Jumătate de oră de somn, atîta mi-a fost îngăduit aseară, după ce ţi-am scris şi apoi am început imediat să te visez, şi cînd colo, cîteva clipe mai tîrziu, m-am uitat la ceas şi, în sfîrşit, am înţeles ce mă trezise: un bărbat care mă striga pe nume, şi paşii săi care se auzeau din ce în ce mai tare pe măsură ce înainta prin mormîntul bogat şi sacru al lui Atum-hadu. De-abia îmi puteam ridica pleoapele grele, dar fiecare expresie zbierată mă împungea şi mă trezea la realitate:

— Beleaua mea, sfîntă măiculiţă! Unde-s „munţii mei de aur"? Ce mama dracu'-s toate nenorocirile astea? Le-a pictat un copil?

(Trebuie să-l învăţ pe tatăl tău să se dezbare de apucăturile astea de filistin: să dea vina pe artist cînd arta nu-i pe gustul lui!)

Am şontîcăit pînă-n Camera Istoriei şi am dat peste CCF al nostru, molfăindu-şi trabucul neaprins, fluturîndu-şi lanterna aprinsă pe pereţi, o sabie de praf galben pe care a îndreptat-o spre chipul meu.

— Tu de-acolo, zbieră el. Domnu' Carter mi-a zis că-l găsesc pe Trilipush pe-aici. Unde-i Trilipush, ai? Vorbeşti engleza? Hai, băiete, zi!

Foarte amuzant, M., nu? A crezut că-s de-al locului acolo, în camera întunecată, cu barba pe care-o aveam şi cu halatul în care lucrasem! Aş fi putut să-mi ţin gura, să dau din cap, dar aşa n-am fi ajuns la o înţelegere, lucrul care ne trebuia cel mai tare tatălui tău şi mie, şi lucrul de care ne bucurăm acum, o reînnoire a parteneriatului nostru, mai puternic ca niciodată după toate aceste încercări.

Acum cîteva săptămîni, cînd a plecat din Boston, CCF probabil că era – şi asta ni se pare amuzant amîndurora în clipa asta, şi lui şi mie, şi amîndoi rîdem, iar el se uită peste umărul meu ca să se asigure că scriu despre toate acestea în jurnalul meu, exact aşa cum s-a întîmplat – probabil că era supărat pe mine, şi tu ar trebui să ştii de asta, nu-i aşa?

Desigur, aş prefera (ca şi CCF) să nu pomenesc de nimic din toate acestea, dar există necesitatea (CCF e de aceeaşi părere) de a aduce nişte lămuriri pentru cine l-a adus pe CCF aici sau a ştiut că vine. Da, înainte să ne reînnoim prietenia, scena aceasta ridicolă dar limpezitoare a trebuit să fie jucată şi e posibil ca cineva să o fi auzit şi interpretat greşit, căci CCF a avut indicaţii de la Carter să mă caute aici, aşa că o să fac tot posibilul să reconstitui această neînţelegere cît se poate de prostească, exact ca în acele comedii cinematografice pe care le îndrăgeşti atît de tare!

— Finneran? Cum ai dat de mine?

— Maică precistă, Iisuse Hristoase! Tu eşti? Ce-ai păţit?

— Tot soiul de veşti bune.

— Doamne, Carter ăsta. Ar fi trebuit să investesc în *el.*

— Ar fi fost o mare greşeală, Chester. N-a realizat nici o fărîmă din ce-am reuşit tu şi cu mine aici, cu mult mai puţin.

— Ce-i mirosu' ăsta sinistru?

— Păi, piciorul, ştii, nu-i ceva prea grav, dar...

— Sfinţii şi amărăciunea mă-sii, ce naiba s-a...

Lanterna tatălui tău trecuse de chipul meu şi lumina acum undeva peste umăr. Trecu pe lîngă mine, mergînd pe urmele luminii pînă-n Altarul lui Bastet.

— Ce-a păţit pisica asta? zbieră el, sărmanul suflet sensibil.

— Acestea sînt nişte întrebări complexe, Chester. Respectul anticilor pentru feline era de orgin religios şi, vezi tu...

— Parazit nenorocit ce eşti. Ticălos trădător, săpător după aur. Telegramele alea otrăvite...

— Telegrame?

Eram derutat. Era, ca să fiu corect din punct de vedere istoric – şi el dă din cap mînzeşte în timp ce eu scriu asta – era pur şi simplu agitat din cauza presiunilor pe care şi le crease singur. După cum se pare, Margaret, are nişte dificultăţi financiare. Ştiai asta, dar probabil nu şi cît de mari sînt. Şi ar fi trebuit să-mi spui mult mai devreme. În orice caz, presiunile de genul ăsta pot face omul să creadă orice, să se sperie de umbre, să vadă conspiraţii grave acolo unde sînt doar coincidenţe vagi, şi exact aşa s-a întîmplat cu tatăl tău, săracul: a început să depene o poveste absurdă despre

nişte telegrame calomniatoare trimise din Luxor. Ba chiar le-a aruncat pe jos, una după alta, într-o scenă dramatică impresionantă şi, acum, cînd le examinez din nou împreună cu el, sînt evident la fel de îngrozit cum ar fi oricine. Îţi spun de ele numai pentru că probabil ai auzit deja de ele în Boston, nişte chestii absolut teribile, bilete anonime trimise bisericii şi presei şi poliţiei şi propriilor noştri parteneri. CCF şi cu mine o să ardem blestemăţiile astea acum, ca să terminăm odată cu ele, deşi avem motive serioase să credem – CCF şi cu mine sîntem de acord asupra acestui fapt – că aceste lovituri au fost opera cuiva de aici care încerca să ne întrerupă succesul atacîndu-l simultan pe CCF în Boston şi pe mine pe teren. Şi eu, şi Chester sîntem absolut de acord că primul nostru suspect este Carter, şi că Ferrell este agentul lui secret în străinătate.

Tatăl tău era supărat, după cum ştiu că ştii, dar venise de fapt aici – indiferent dacă mîndria lui i-a îngăduit sau nu s-o mărturisească – pentru că voia să vadă descoperirea noastră *in situ*, şi ca să-şi pună la bătaie forţa fizică, alături de forţa financiară, pentru a face din aceste săpături un triumf de familie.

— Ce geniu! Englezoi poponar, ar fi trebuit să mă feresc din calea ta, dar Margaret mi-a spus că erai tot ce îşi dorea, pisălog ce eşti, şi apoi să-mi faci tu mie una ca asta!

— De asta ai silit-o să o rupă cu mine?

— Am silit-o? Ce-ai luat-o razna? N-a trebuit să mişc un deget. Are peţitori cu duiumul. Hristoase, pînă şi detectivul ăla mărunt o vrea, şi mai sînt nu ştiu cîţi băieţi care umblă după ea, ce îţi închipui că a fost mare sacrificiu să renunţe la tine?

Desigur, tatăl tău încerca doar să mă înfurie, o reacţie firească de la săracul om, la presiunile care îl apăsau, cu toate minciunile lui Ferrell şi ale lui ter Breuggen care îl derutau.

— Of, fir-ar să fie, te rog, nu mai scrie şi partea asta, Pushy! tocmai mi-a spus el, diavolul bătrîn, încercînd să îndulcească înregistrările oficiale.

Îşi cere scuze că a spus toate lucrurile acelea despre tine, şi îmi cere să scriu şi asta, chiar acum.

— N-ai găsit nimic pentru colecţia mea? a întrebat el. Sperasem că ai reuşit măcar atît! Şi astea, zbieră el, plimbîndu-şi lumina în spatele meu, întors din nou în Camera Istoriei, izbindu-mă de un perete şi provocînd pagube incalculabile lucrărilor de artă antică, pe astea le-a pictat o maimuţă beată? *Asta* ce naiba vrea să fie? O orgie?

Cred că se referea la Coloana Cinci.

— Nu mă face să rîd – de ce să mîngîie girafa cînd ar fi putut să le aibă pe fetele alea două? Sfîntă măiculiţă, pereţii ăştia sînt *umezi*? Doamne, Dumnezeule, de-a dreptul picură, să mă ia dracu! Ce naiba ai făcut cu banii mei? Ai pictat pereţi din subsoluri? Ai înnebunit de-a dreptul?

Acum, dacă pe Finneran îl condusese cineva pînă aici şi rămăsese pe-afară şi acum auzise *asta*? Dacă cineva ar fi tras cu urechea, ar fi fost absolut uimit, ca să nu spun mai mult. Dar totul e cît se poate de simplu, iar CCF învăţa cu poticneli despre conservarea mormintelor. Vedeţi voi, picturile sînt lucioase, desigur, de la soluţiile de celuloid pe care le-am aplicat pentru conservare; iar soluţiile proaspete, moderne, de conservare, sub lumina lanternei lui CCF făceau picturile antice să pară *umede*, un efect încîntător dar în acelaşi timp înşelător.

Şi CCF, derutat de ceea ce i se părea că vede, a întins mîna să *atingă* picturile antice fragile de pe suprafaţa uneia dintre coloane, iar eu, blînd, foarte blînd, i-am împins mîna la o parte cu bastonul meu, aproape neobservat, încetişor, numai ca să-l împiedic să atingă suprafaţa care, fiind uscată vreme de 3500 de ani, s-ar fi dezintegrat la cea mai mică atingere, pentru că, deşi am copiat în caietele mele operele de artă magnifice ale mormîntului, încă n-am avut ocazia să duc la capăt metodele ştiinţifice de conservare care să îngăduie chiar şi o respiraţie caldă rătăcită pe una dintre aceste capodopere, ca să nu mai vorbim de maltratarea cu o labă de uriaş, şi apropo: CCF şi cu mine ar trebui să mergem să mai aducem chiar azi nişte materiale de conservare.

Aveam nişte somn de recuperat, dar asta nu era posibil chiar atunci, şi în plus aveam ceva şmotruială de făcut, pe podele şi pe pereţi şi mai ştiu eu pe unde, şi simpla conversaţie cu tatăl tău era o plăcere, după ce trudisem de unul singur de atîta vreme. Cum unele picturi fuseseră uşor deteriorate de

stîngăcia lui, am căzut de acord să le restaurăm pe acelea şi să ne ocupăm după aceea de problemele de conservare. E dornic să înţeleagă mormîntul şi să mă ajute să termin treaba pe care o avem de făcut. Are destul de multe de învăţat, e limpede, dar e un student care se iniţiază remarcabil într-ale arheologiei.

Am adormit, în cele din urmă, după ce-am făcut curăţenie şi azi-dimineaţă ne-am trezit tîrziu, el extenuat după drum, eu, de la muncă, şi ne-am pomenit rîzînd încă de reuniunea noastră ciudată de ieri, şi celebrînd suportul lui reînnoit (financiar, moral şi material) pentru expediţia noastră măreaţă. Am muncit zdravăn pînă ne-a apucat noaptea.

— Aşa-i, băiete, dar munca grea ne prinde bine! exclamă Maestrul meu al Larghetei şi mă trimise în oraş cu ceva mărunţiş ca să iau alimente şi apă şi ca să văd dacă nu era ceva la poştă.

TELEGRAMĂ. BOSTON PENTRU RALPH TRILIPUSH, LUXOR, 19/12/1922, 9.02. AM AFLAT DE LA JP CĂ TATI VINE LA TINE. POATE E SUPĂRAT. TE ROG IART-O PE MF A TA.

Unde am găsit, normal, telegrama ta de ieri. Ciudat! Of, draga mea, dacă ai fi putut să fii cu cîteva zile mai promptă, n-aş fi avut aşa o surpriză aseară. Am avut dreptate: ţi-ai închipuit că o să fie încă supărat.

Ei bine, poţi să fii liniştită acum. O să ne întoarcem în Boston împreună, la sfîrşitul acestei expediţii, asta dacă nu se hotărăşte să călătorească puţin de unul singur, sau dacă nu se hotărăşte să rămînă în Egipt să facă puţin turism, sau dacă nu întîlneşte vreo doamnă, sînt o grămadă locurile pe care ar vrea să le vadă. Dar nu, desigur, trebuie să ne întoarcem împreună, ne aştepţi pe amîndoi, acum că sîntem aici împreună. Tu îmi ceri iertare, draga mea.

TELEGRAMĂ. LUXOR PENTRU MARGARET FINNERAN,
BOSTON, 20 DEC. 1922, 11.17.
TATĂL TĂU A AJUNS CU BINE. SÎNTEM BINE ŞI ÎŢI TRIMITEM AMÎNDOI TOATĂ DRAGOSTEA. E

UIMIT DE DESCOPERIREA NOASTRĂ, O SĂ RĂMÎNĂ O VREME CA SĂ MĂ AJUTE. TE ROAGĂ SĂ NU-ŢI FACI GRIJI. CEL MAI ÎNDRĂGOSTIT RALPH AL TĂU TE IUBEŞTE PESTE MĂSURĂ.

TELEGRAMĂ. LUXOR PENTRU MARGARET FINNERAN,
BOSTON, 20 DEC. 1922, 11.21.
L-AM GĂSIT PE RALPH AL TĂU. REZOLVAT TOATE NEÎNŢELEGERILE, TE ROG NU-ŢI FACE GRIJI. E UN TIP FAIN. O SĂ RĂMÎN O VREME SĂ LUCREZ LA EXPEDIŢIE SUB TUTELAJUL SĂU MAGNIFIC. TATĂL TĂU, CCF.

PANOUL K, CONTINUAT : „TRĂDAREA LUI ATUM-HADU“

Text :

— M-ai trădat, spuse Atum-hadu, calm în ciuda supărării şi durerii sale, confruntîndu-l, în cele din urmă, pe Maestrul Largheţei în palatul regal. Am fost abandonat de tine, cel în care am avut încredere. Ai întors-o pe regină împotriva regelui şi stăpînului ei, i-ai întors inima de la dreptate. Mi-ai slăbit forţele şi armatele pînă am ajuns să nu mai putem lupta.

Regele ezită. Mila şi dragostea lui şi firea sa blajină îl împiedicau să-şi dezlănţuie violenţa justificată.

Dar Maestrul Largheţei s-a înfuriat, şi-a dezvăluit ambiţiile, puterea pe care o rîvnea, invidia pe care o simţea faţă de Atum-hadu. A strigat răutăcios, amestecînd de-a valma adevăruri şi minciuni. Maestrul Largheţei s-a dovedit a nu fi un al doilea tată pentru rege, ci o aspidă trădătoare în patul de stuf al unui copil nevinovat.

Şi, în nebunia lui, Maestrul Largheţei începu să-i arate pumnii regelui şi luă o torţă fumegîndă de pe perete, şi o flutură cu foc şi fum spre incarnarea pămîntească a lui Atum.

— Opreşte-te, nebunule! i-a strigat Atum-hadu, retrăgîndu-se în întunericul palatului gol.

Regele încă nu voia să fie violent cu fostul său prieten şi sfătuitor.

— Nu-ţi dai seama cît rău faci. N-ai idee cît rişti. Încă mai e timp să salvăm toate acestea, strigă regele din întuneric.

Dar Maestrul Largheţei se repezi totuşi asupra lui şi îl atacă precum un leu rănit, aşa că Atum-hadu n-avu de ales, în ciuda rănilor cu care se alesese din luptele cu hiksoşii, în ciuda cuibului de şerpi care-i rodeau intestinele, scuipînd venin fierbinte în urma lor.

N-a avut de ales. Cel mai mare dintre toţi regii şi-a ridicat ciocanul de război şi Maestrul Largheţei s-a izbit de o coloană şi flacăra torţei sale a început să tremure ; regele l-a pocnit pe duşmanul său în cap o singură dată cu arma, şi nu cu foarte multă forţă, şi Maestrul Largheţei, mai înalt şi mai solid decît regele, a rămas buimăcit şi fierbinte în timp ce din tîmpla sa grăsană şi cheală a început să şiroiască sînge roşu. Regele i-a mai oferit o dată pacea, chiar în aceste momente, dar nemernicul s-a repezit la regele său, aşa că Atum-hadu a mai izbit o dată cu ciocanul său de război şi Maestrului Largheţei i-a scăpat din mînă torţa, şi Atum-hadu a luat-o şi a început să-i aplice nemernicului o ploaie de lovituri, alternîndu-şi ciocanul şi torţa, şi fierbinţeala torţei îi făcea nemernicului băşici pe piele, şi apoi se cobora ciocanul, şi sîngele fierbinte începea să bolborosească în căldura de-acolo, şi loviturile căzură iar şi iar pe capul din ce în ce mai moale al trădătorului, lovitură după lovitură pe capul storcoşit şi pe membrele răşchirate şi pe hainele îmbibate. Atum-hadu s-a aşezat pe stomacul bărbatului căzut, cu cîte-un picior de fiecare parte, ca o femeie care stă deasupra bărbatului ei ca o cloşcă. Atum-hadu i-a tras la pumni vreme de mai multe minute, pînă l-au lăsat mîinile şi i s-au lipit pleoapele de la sînge. Şi atunci Atum-hadu şi-a dat seama că era foarte singur şi că stomacul său fierbea de la o durere pe care n-o mai cunoscuse.

Dintr-odată, Atum-hadu şi-a dat seama că venise sfîrşitul tuturor lucrurilor. Nimic din ceea ce iubea el n-avea să supravieţuiască. Totul avea să fie uitat sau înţeles greşit.

A fugit afară în lumina din curtea palatului, a văzut sîngele de pe mantia sa şi de pe torţă şi s-a aruncat pe jos şi a început să bată cu pumnii în pămînt şi să jelească întorsătura pe care o luaseră toate lucrurile.

Ilustraţie : Textul lung care începe chiar din tavan lasă prea puţin spaţiu pentru ilustraţii. Copierea şi traducerea acestui text în însemnările mele mi-a luat aproape toată ziua. Explicarea sistemului hieroglific şi a gramaticii lui CCF în timp ce lucram îmi mai încetinea progresul, dar efortul mi-a fost răsplătit de faptul că acesta începe să cuprindă adîncimea descoperirii noastre.

Apoi Chester şi cu mine am făcut puţină ordine în harababura din mormînt. M-am dus la Panoul K şi m-am grăbit să restaurez cîte ceva din ilustraţiile şi textele stricate, mînjite sau pătate care suferiseră din cauza nebuniei lui Chester de aseară. M-am plimbat puţin pe potecă, încercînd vreme de jumătate de oră să-mi uşurez burta care-mi zvîcnea, cu gîndurile rătăcind, şi cu atîtea sarcini revendicîndu-şi prioritatea. M-am întors la mormînt. Am ars cîteva lucruri în prima cameră şi m-am uitat la fumul care era absorbit prin uşa de la intrare către cerul de seară. CCF e foarte intrigat de cum sînt făcute toate lucrurile astea. Îmi e de mare ajutor. E foarte patern. N-am dormit mai mult de o jumătate de oră, în ultimele patruzeci şi opt. Chiar trebuie să dorm acum deşi chinuit să nu uit ceva nefăcut trebuie imediat să mă ocup. CCF, îmi scapă ceva? Nu, la culcare. Bine. Mă întind dar apoi sar din nou în picioare pentru că aud voci în camera din faţă dar nu-i nim

Joi, 21 decembrie 1922

Jurnal : Cititorule, tatăl logodnicei mele a sosit în Egipt ca să mă ajute cu expediţia la sit şi, în această dimineaţă, îi dau nişte sarcini simple pe care am încredere că le va îndeplini corect în mormîntul lui Atum-hadu în timp ce eu îmi văd de treburi prin alte părţi.

Descopăr că situl lui Carter are faţete noi. Ţinîndu-se de cuvînt, expediţia Metropolitan i-a dat toţi oamenii şi tot echipamentul de care a avut nevoie. Kilometri de bandaje şi stambă şi vată ca să-şi înfăşoare descoperirile de îndată ce le scoate de sub pămînt. O motocicletă. Înoată în atenţie şi ajutor, muncitori localnici, admiratori şi prieteni (deşi te întrebi, cu compătimire, cum reuşeşte să-i distingă pe lingăi de cei sinceri). Şi mai sînt şi îngrămădelile de turişti iarăşi, pînă şi dragii de Len şi Sonia Nordquist chiar acolo în primul rînd, mi-e şi ruşine să scriu, gîngurind şi făcînd fotografii alături de marele om însuşi. Carter e îngrădit de capcanele unui succes peste orice măsură, dar în esenţa lui e absolut neschimbat. Încă mai flutură deasupra capetelor noastre, ale tuturor, acel stil Carter, acea iscusinţă specială şi secretă care îţi înceţoşează privirea cînd încerci să te uiţi direct la el. Vorbeşte araba cu accent local, fără aerul învechit şi mucegăit al deprinderilor academică prăfuite. Şi chiar şi într-o limbă străină stilul său e neschimbat. Cum îşi poartă succesul!

— Tu de-acolo. Fugi şi-ntreabă-l pe domnul Lucas dacă are tot ce-i trebuie, îmi ordonă el în arabă, în clipa în care am băgat capul în cort ca să-i dau bună ziua.

Fac o plecăciune şi îi îndeplinesc porunca – ce altceva poţi să faci? Lucas e uşor de găsit. E specialistul chimist împrumutat de la Guvernul egiptean, încă un expert care se pleacă în faţa marelui lider, alimentînd furnalul nesătul al orgoliului lui Carter.

— Da, mulţumesc, totu-i în regulă, răspunde Lucas după ce-l găsesc instalîndu-şi laboratoarele la cîteva sute de metri mai încolo în Mormîntul 15, golit în folosul regelui Howard. Şi acolo, alte excese: parafina şi sprayurile protectoare în cutii roşii etichetate şi numerotate, adezivi şi dizolvanţi, numele nesfîrşite şi scrise cu cratimă ale substanţelor chimice, incomprehensibile în combinaţiile lor variate, cranii desenate pe etichete de parcă Lucas ar fi fost un magician sau un Păstrător de Secrete, ceara, excesul, excesul oribil de peste tot: şiruri după şiruri din cele mai simple produse, unelte peste unelte, duplicate, numerotate, elemente identice de rezervă în toate direcţiile, o vomă de lăcomie, de parcă ar

fi fost de-ajuns să închidă ochii şi să-şi imagineze o dorinţă, şi Carter era imediat servit de un *djinn* mucos.

— Ai grijă să nu-ţi dai cu aia pe piele, băiete, strigă Lucas într-o arabă stricată, înmînîndu-mi nişte sticle pe care să i le duc înapoi stăpînului.

Chiar şi băieţii de mingi ai lui Carter au chestia asta, să ştii, cunoştinţele astea interioare pe care nu-şi bat capul să le împartă pentru că ştiu că nu le-ai putea înţelege complexitatea. Cu cît mai repede poate înceta să se gîndească la tine, cu atît mai bine, cu atît mai repede se poate întoarce la altitudinea lui unde gîndurile i se învîrt în scheme pe care n-o să le pricepi niciodată.

Vineri, 22 decembrie 1922

Am dormit pe creastă în aer liber şi l-am lăsat pe CCF să doarmă în patul de campanie. Prefer să-i acord puţină intimitate acolo jos. Locul e prea strîmt ca să ne înghesuim amîndoi.

Astăzi Carter şi-a deschis groapa jalnică pentru presă şi zău că nu ştiu de ce îmi fac una ca asta, priveliştea turiştilor care se holbează, toată pălăvrăgeala asta pentru un rege minor, ar trebui să plec de-acolo, dar are asupra mea efectul unui cîntec letal de sirenă, aşa că am intrat şi eu să mai arunc o privire asupra mormîntului lui Carter, escortînd un jurnalist american sarcastic care îmi spunea Mohamed. Într-adevăr, e cît se poate de cumplit: Tut dă dovadă de acelaşi exces ca al micului său acolit spilcuit. Şi să-i văd pe soţii Nordquist, veniţi din nou să se adape din excesul dulceag, afişînd din politeţe nişte mutre impresionate, nici măcar n-am fost în stare să vorbesc cu ei, şi camera aceea, camera aceea de depozitare din mormîntul micului parvenit, e un spectacol grotesc, grămezile astea de nimicuri, halatele din piele de leopard, îmbrăcămintea bătută cu paiete de aur, statuile, sandalele de stuf şi de papirus, canapeaua cu speteze gravate, bumeranguri, cutii pentru prînz gravate pentru a semăna cu nişte raţe legate, sticluţe de parfum, mese de

toaletă, coş după coş de lenjerie nefolosită, sfeşnice în formă de mici oameni *ankh*[1], o din aia ornată, o din ailaltă oviformă, o nu-mai-ştiu-din-care lotiformă, aiureli de aur, bătătoare şi toiege şi sceptre, mobilier pe care apare regele sub formă de leu, nimicindu-şi duşmanii, călătorind într-un car de război împreună cu ancestorii, mii de mărgele de pus pe aţă, chiar şi *una* singură din toate acestea ar fi justificat toţi anii de lucru ai lui Carter, şi banii lui Carnarvon, ca să nu mai vorbim de ai lui Finneran cel ferm. Toate pentru acest *nimeni*, şi e de-ajuns să ţi se facă greaţă de-a binelea, harababura asta derutantă, e de-ajuns să simţi cum te striveşte, de parcă ai putea să-ţi închipui toate bogăţiile astea şi mobilierul apăsînd deasupra propriului tău înveliş de mumie, zdrobit ca o tabletă de pămînt sub roţile acelui car cumplit de război, făcîndu-ţi-se greaţă. Jurnalistul american e cît se poate de acord.

Sîmbătă, 23 decembrie 1922

Carter e de-a dreptul megaloman, şi eu, şi CCF am fost de acord asupra acestui aspect. Nuu, n-o să fie în nici un caz mulţumit pînă n-o să-l admire toată lumea şi n-o să muncească toată lumea pentru el şi n-o să facă o dramă din orice. Vă puteţi imagina mirarea mea cînd am găsit un poliţist mergînd pe poteca dinspre mormîntul meu cînd coboram din patul meu de pe creastă azi-dimineaţă. Domnul Carter îl trimisese ca să se „asigure că totu-i în regulă pe-aici". Da, mulţumesc, de parcă aş fi avut nevoie de Carter ca să-mi păstrez mormîntul în bună stare.

— Domnul Carter a avut ceva furturi şi voia să ştie dacă n-aţi avut şi dumneavoastră probleme.

Normal! Carter e aiurit şi pierde ceva în decursul inventarului său stîngaci şi trebuie chemată poliţia presupunînd că un hoţ viclean le face probleme şi arheologilor raţionali ai Egiptului. Am rîs şi i-am făcut semn ofiţerului să plece, dar

---

1. Simbolul vieţii la egipteni.

voia să-mi spună despre un hoţ care intrase în casa lui Carter şi dispăruseră eu ştiu ce obiecte şi erau urme pe cearşafurile lui Carter.

— E totul în regulă aici, domnule?

Of, ce naiba, normal că-i în regulă, puiule.

— Pot să arunc o privire peste săpăturile dumneavoastră? Şi eu sînt un soi de arheolog amator.

De-abia reuşesc să opresc paşii stîrnitori de praf ai marelui idiot, către Uşa A.

— Sînteţi rănit, domnule? Aveţi ceva să-mi spuneţi? şi alte întrebări aiurite ale poliţistului egiptean novice, cu rolul de spion al lui Carter.

Reuşesc să-l gonesc, în sfîrşit, pe micul agent al rivalului meu, şi CCF şi cu mine stăm să ne gîndim de care dintre miliardele de sarcini să ne apucăm mai întîi, avînd în vedere că mai e încă mult de lucru pînă stabilizăm interiorul mormîntului, pînă îl cartografiem şi marcăm poziţiile obiectelor, pînă dăm cu substanţe protectoare pe picturile netratate şi pînă terminăm de transcris pereţii. CCF mi-e de mare ajutor.

Am ajuns în Alexandria tîrziu pe 24, Macy, şi am luat-o spre Cairo cu trenul a doua zi, ziua de Crăciun, pe care în Egipt nici nu o observi. Am lucrat rapid: omul nostru fusese într-adevăr la Hotelul Sfinxului şi plecase de acolo pe 26 octombrie, păstrîndu-şi apartamentul pentru cînd se va întoarce, aşa că rapoartele sale către Boston fuseseră adevărate, cel puțin pînă în acest punct. Recepționerul mi-a spus, de asemenea, că şi Finneran fusese pe la hotel, stătuse o noapte cu nouă zile înainte să ajung eu. Eu, la rîndul meu, mi-am petrecut acolo noaptea de 25, am tras la han în noaptea de Crăciun. Fără măgari vorbitori, totuşi.

Duminică, 24 decembrie 1922

Treabă. Maţe cumplite. Gramofonul nu mă ajută. Munca e grea. Te face să te gîndeşti la nemurire. Pentru omul de rînd, îmi închipui, noţiunea egipteană despre nemurire este

cea mai aiurită superstiţie. Dar asta numai pentru că ideea noastră despre viaţa eternă s-a schimbat, indiferent dacă sîntem sau nu creştini. Deşi sîntem de acord cu ancestorii noştri de pe Nil că nemurirea este cea mai importantă realizare a omului (mai importantă decît iubirea sau o vagă reputaţie a virtuţii, de departe mai presantă decît prietenia), nu sîntem atît de nebuni să ne închipuim că o să ne fie transportate *corpurile* în viaţa de apoi. Folosim un vocabular diferit, *salvarea sufletului, slava veşnică*. Spuneţi-i cum vreţi, dar să faci ca numele tău să răsune mai departe, după ce numele inferiorilor şi torţionarilor tăi s-au stins de mult, ăsta-i un lucru pe care cu toţii îl sperăm în continuare. (Şi, lucrul cel mai delicios dintre toate, să faci să se întîmple acest lucru înainte ca vieţile lor fizice să se sfîrşească, ca să simtă cum ultimele firicele din numele lor se spulberă în vreme ce ei încă respiră şi conştientizează – *conştientizează*, ter Breuggen – că atunci cînd scheletul lor putrezit va fi descoperit şi aruncat în pămînt, vor fi deja o grămadă anonimă de păr şi de piele, îndreptîndu-se voios spre a deveni pulbere anonimă de carbon, în vreme ce alţii dintre noi vor deveni sori şi stele.) Nu ştiu pe nimeni care să nu aspire la această permanenţă, chiar dacă susţin că n-o fac. Lumea e plină de arcuri de triumf şi de juniori nu-ştiu-cum, artişti care trăncănesc stresaţi să ştie că opera lor va dăinui, poeţi care se sinucid ca să-şi asigure faima, vorbe rostite cu limbă de moarte şi testamente care încearcă să-i controleze pe moştenitori, nume citite anual în biserici şi sinagogi, pietre de mormînt împopoţonate şi declaraţii de dragoste pe patul de moarte, testamente şi donaţii nominalizate, bani lăsaţi partidelor politice şi organizaţiilor de caritate. Cu toţii încă sîntem foarte egipteni, fără îndoială.

Nu sînt idiot. Cînd va veni vremea, ştiu că o să fiu *mort*. N-o să-mi plimb degetele pe corzile unei harpe înaripate şi nici măcar (aşa cum plănuisem ca băiat) n-o să savurez delectările fierbinţi, carnale ale unei lumi de dincolo mărginite de palmieri, păzită de Anubis şi asistată de Isis. Vorbesc de ceva mai uşor, mai fin, mai inatacabil şi inepuizabil din punct de vedere intelectual şi spiritual. Nemurirea pentru

noi, deşi va fi acorporală, nu este fără conştiinţă: conştiinţa, în chiar momentul expirării corpurilor noastre, că numele nostru va dăinui mai departe.

CCF e de acord.

Luni, 25 decembrie 1922

Jurnal: Burta îmi protestează de parcă aş fi înghiţit cuţite ascuţite, dar CCF şi cu mine ne continuăm treaba pînă tîrziu după-amiază. Apoi curăţăm mizeria, golim găleţile, ardem una-alta.

Margaret: Tocmai am avut un musafir. A cam trecut o vreme de cînd n-am mai vorbit cu nimeni. În afară de morişca de tatăl tău, vreau să spun.

A venit să mă vadă, drăguţa bătrînă. Tocmai golisem găleţile. M-a găsit cam obosit, chiar la capătul puterilor, stînd în faţa mormîntului, masîndu-mi coapsa dureroasă.

— Dragă băiete, mi-au spus că te găsesc aici.

M-am gîndit că e posibil să am halucinaţii – apariţia bruscă a unuia dintre oamenii pe care ţi-ai dori cel mai tare să-i vezi. Fusese atît de drăguţă cu mine pe vas. Şi-a ferit ochii de la strălucirea soarelui şi a urcat ultimele trepte, ridicîndu-şi rochia de modă veche ca să treacă peste o stîncă, surprinzător de uşor.

— Ralph dragă, arăţi cam rău. Ce Dumnezeu ţi s-a întîmplat sus aici?

— Nimic. Caut. Muncă grea. Am făcut o descoperire extraordinară.

S-a aşezat lîngă mine pe stîncă, şi-a tras sufletul, m-a luat de mînă. Dacă ai fi fost tu în locul ei, ţi-aş fi căzut în braţe.

— Sărmane băiat, uită-te cum arăţi. Eşti mult mai slab.

— Dar spune-mi despre tine, Sonia, ce-ai văzut în călătoria vieţii tale? Mormintele Ramesizilor? Circul de jos de la groapa lui Carter?

— Of, Doamne, eşti un pic gelos, nu-i aşa? Nu e cazul, crede-mă. Văd lucrurile astea foarte limpede. Nu contează.

— Ce nu contează?

— Toate astea. Am văzut atîtea în ţara asta de m-am săturat. E rece şi greu aici.

Şi apoi m-am trezit că plînge *ea* în braţele *mele*, tremurînd, şi apoi imediat, de parcă se săturase, se ridică în picioare, ştergîndu-şi lacrimile.

— L-am pierdut pe Len al meu, ştii, acum doar două zile. Atît de rapid aici.

Se uită spre vest, la falezele care se îndulceau înspre deşertul deschis.

— Oamenii par foarte temporari aici, cu tot spaţiul ăsta şi toată istoria. Mîine îl duc acasă. Arăţi exact aşa cum mă simt eu. Te-a plăcut, să ştii. O, chiar foarte mult. Mi-a spus-o încă din prima noapte de pe vas. Sper că spiritele acelea nu te-au trimis într-o direcţie greşită. Oricum, nu trebuie să le iei prea tare în serios. Se mai distrează şi ele, să ştii. Şi ele au fost oameni cîndva, şi moartea nu te face mai deştept, bag samă. Sau cinstit. Nici măcar interesant, acum că mă gîndesc la conversaţiile monotone pe care eu şi Len le-am purtat cu ele. Am terminat-o cu spiritele acum

— Săracul Len. Sărmană Sonia.

— Ai putea să te întorci cu mine, să ştii. Mi-ar prinde bine ajutorul. Toate lucrurile grele care mă aşteaptă. Copiii mei locuiesc prea departe, sînt prea ocupaţi.

Ajutor?

— Să-l duc pe Len acasă. Ai putea să vezi casa noastră, şi casa de vacanţă de pe malul lacului. E foarte linişte acolo. Şi iarna, ştii, e aşa de multă zăpadă pe care trebuie s-o dau cu lopata din faţa casei. Treburile astea le făcea Len, şi nu-i pot ruga pe copii să mă ajute. Of, dragă Ralph, hai vino şi salvează-mă de toate astea. O să te curăţ la mine la hotel, îţi dau haine, o să chem un doctor să se uite la piciorul ăla, şi apoi o s-o salvezi pe femeia asta în vîrstă care are atîta nevoie de tine.

Margaret. Doar acum cîteva zile, m-aş fi dus, doar cu cîteva zile mai devreme. Şi ţi-aş fi putut telegrafia să ni te alături acolo. Tu şi cu mine îngrijind-o în casa ei imensă, verile pe malul lacului, grădinărit. Proaspeţii însurăţei îngrijitori stînd

în cealaltă casă, mergînd la piaţă, gătind. Reparînd una alta. Timp din belşug pentru citit, pentru jucat tenis, pentru mers cu barca ei cu pînze pe lac, doar noi doi. Ar fi fost răspunsul potrivit pentru orice.

— Sînt prea aproape de sfîrşit, Sonia, de descoperirea mea. Atît de teribil de aproape.

— Desigur. Desigur, dragă băiete.

— Poate că aş putea să vin la tine mai tîrziu, cînd termin aici.

— Ar fi foarte bine. Mi-ar plăcea asta foarte tare. Asta dacă nu vrei să te gîndeşti mai bine şi să vii acum, pur şi simplu, chiar acum, efectiv să pleci cu mine, în clipa asta...

Coborî cu greu înapoi pe poteca stîncoasă. Eu am rămas în faţa uşii mele de mormînt, prea obosit ca să stau în picioare. Se întorcea şi-mi făcea cu mîna coborînd poteca şerpuită. Cînd stîncile o ascundeau, îmi imaginam cum îşi spune că m-a văzut pentru ultima oară, dar apoi poteca o cotea din nou şi ea se ivea iarăşi, mai mică şi, fiind surprinsă că mă vede încă, îmi făcea din nou cu mîna. Doar o dată se mai opri, mică de tot, şi-şi flutură batista albă, o siluetă mititică departe sub mine. Înaintînd prin zăpadă.

Marţi, 26 decembrie 1922

CCF şi cu mine am petrecut toată ziua făcînd ordine, analizînd Camera 8 şi citind inscripţiile şi ilustraţiile de pe pereţi. Am făcut măsurători ale mobilierului et caetera.

Miercuri, 27 decembrie 1922

Astăzi Carter a început să ridice la lumină ceea ce numai puţinii aleşi văzuseră sub pămînt, dar le aduce sus, sub ochii mulţimilor şi ai aparatelor de fotografiat în cel mai revoltător stil, de parcă ar fi devenit prinţul morţii. Brancardele, bandajele înfăşurate: e ca o imagine a războiului însuşi. Bănuiesc, după formă, că silueta înfăşurată care se ridică

acum la comanda lui Carter este statueta cu lance pe care am văzut-o acolo jos, dar e toată înfăşurată, de parcă plămînii soldatului antic ar fi bolborosit de la iperită şi ochii i-ar fi şiroit cu lacrimile acelea cenuşii, nisipoase. Un spectacol pompos: cele mai micuţe cutii apar cărate de cîte trei oameni care mărşăluiesc spre grota lui Lucas, fiecare papuc cu mărgele urmînd a fi tratat cu substanţe speciale şi lipit şi restaurat în fabrica masivă de obiecte antice, monumentul vanităţii unui singur om, această violare a ultimelor speranţe de pace pe care le-a avut un sărman rege-băieţandru.

Am plecat spre sud a doua zi pe un vas, ajungînd în Luxor pe data de 27. Apropo, Macy, poți să adaugi, dacă simți nevoia, orice detalii care să dea o culoare locală : căldura toridă, cămilele, băştinaşii, tot ce vrei. Eu unul n-am chef de ele, dar în mod sigur cred că vor atrage o anumită clasă de cititori, iar cei din lumea filmului o să le înghită pe loc.

Pe 27, m-am dus pînă la adresa din suburbii pe care Trilipush o lăsase la hotelul din Cairo pentru redirecționarea mesajelor. În loc de Trilipush, am găsit doi jurnalişti americani care plăteau împreună chiria vilei, era cartierul general de la care trimiteau comunicate de presă despre săpăturile la regele Tut. O luaseră de pe 10 decembrie. Şi auziseră, oare, de un arheolog pe nume Trilipush ? Unul dintre ei a rîs, sarcastic:

— E un tip popular.

Săptămîna trecută mai venise un domn care le pusese aceeaşi întrebare. Şi ce-i spuseseră ?

— I-am spus că dacă e arheolog, atunci Howard Carter ar trebui să-l ştie, dar eu n-am auzit de băiatul tău, şefu'.

Mi-au spus cum să ajung la situl lui Carter şi s-au bucurat să primească nişte bani: dacă mai auzeau ceva de Trilipush sau de Finneran, aveau să mă contacteze pe loc la hotelul meu din Luxor.

— Da, şefu', normal c-o să-ți zicem!

Şi am pornit-o spre marele spectacol: mulțimea de muncitori şi de turişti care înconjurau săpăturile de la mormîntul regelui Tutankhamon. Acum, să ştii, Macy, unul dintre cele mai importante beneficii ale carierei mele este marea varietate de omenire

fascinantă pe care mi-a fost dat s-o întîlnesc. Howard Carter era un ins de vreo cincizeci de ani, cînd l-am cunoscut, şi un om admirabil. Ştii ceva despre el? Nu era un sclifosit, nu se născuse în puf şi cu privilegii ca Trilipush şi ca Marlowe, nu era nici măcar bogat. Nu, Carter era nepotul unui pădurar şi muncise din greu, studiase din greu, învățase tot ce trebuia să ştie ca să exceleze în domeniul lui şi, prin inteligență, perseverență şi noroc, făcuse această descoperire cît se poate de importantă despre care s-a auzit pînă acum în toată lumea, şi pe bună dreptate. Ei, toate aburelile cu mumii şi mobile stricate şi coliere şi mai ştiu eu ce, păi chestiile astea nu mă interesează prea tare şi cît mi-a arătat Carter din ele în acea zi a fost de-ajuns, dar n-are rost să ne lungim cu asta. Nu, pe mine mă interesa Carter însuşi. Era genul meu, un tip cinstit, care ajunsese unde ajunsese prin eforturile proprii. Şi era englez, dar nu genul care nu te iartă dacă nu eşti englez. Se vedea cît de mult îl respectă țiganii lui. Ca să nu pomenim de gloata de jurnalişti şi fotografi şi turişti şi aşa-zişi asistenți şi admiratori, deşi nimic din toate acestea nu-l distrăgea. În timp ce îl întrebam despre munca sa şi despre Trilipush, nu m-am putut abține să mă gîndesc: Iată un băiat sărac care a ajuns bine, nu un criminal sclifosit, şi e păcat că scandalul care e pe cale să erupă aici o să devieze atenția lumii de la munca lui Carter, atrăgînd-o în schimb asupra muncii mele.

Ei bine, Carter îl întîlnise într-adevăr pe Trilipush de mai multe ori şi, se pare, Trilipush trudea din greu la ceva, lucra cu un buget auster chiar de cealaltă parte a acelor faleze, spusese Carter, arătîndu-mi spre un perete monstruos din valea asta infernală. Deci şi mai multe elemente din povestea lui Trilipush se adevereau. Şi, spune Carter, cam acum o săptămînă un alt individ, un american, îl căutase pe Trilipush şi Carter îi spusese şi lui unde să se ducă şi acesta plecase cu unul dintre oamenii lui Carter, care l-a condus pînă acolo. Carter însuşi cînd îl văzuse ultima oară pe Trilipush? Tot în ziua aceea, cu o săptămînă înainte. În acea dimineață, o scrisoare pentru Trilipush se rătăcise prin corespondența lui Carter pe care o aduseseră băieții şi, cum era curios să vadă ce descoperise Trilipush, Carter dusese scrisoarea personal în Deir el Bahri. Şi? Şi Trilipush era în ultimul hal de jeg, şchiopătînd de la o rană pe care o avea la picior, poate puțin

bolnav, dar „teribil de încîntat de descoperirea sa". În nici un caz nu voise să-l lase pe Carter să arunce o privire, şi asta a fost tot. Carter se întorsese la tabăra lui şi, cîteva ore mai tîrziu, se trezise cu un american, domnul Finneran, care întreba de Trilipush.

— Am început să mă simt ca un soi de secretar al omului ăstuia şi, drept să-ţi spun, sînt destul de ocupat aici cu treburile mele.

Am înţeles aluzia, am luat-o cu graţie, i-am strîns mîna marelui om şi i-am mulţumit sincer pentru timpul pe care mi-l acordase, şi i-am spus că-mi părea rău că-l deranjasem. M-am dus înapoi în oraş ca să-mi iau un ghid care să mă ajute să găsesc situl lui Trilipush.

Ei, Macy, ce părere aveam *în clipa aceasta*? Mă înşelasem, recunosc acum şi am recunoscut-o şi atunci: Trilipush spusese adevărul gol-goluţ: era limpede că era o comoară şi Trilipush era atît de aproape de ea, încă de acum o săptămînă, încît nu voise să-l lase nici măcar pe marele Carter să vadă situl. În aceeaşi zi, îl găsise probabil Finneran. Eram cu exact o săptămînă în urma lor şi o parte din mine era disperată, pentru că nu ştiam unde stă nici unul dintre ei. Bun, nu luam în considerare de-adevăratelea ideea lui O'Toole că Finneran venise să-l omoare pe Trilipush şi să fure aurul, deşi nu poţi să fii niciodată sigur cu oamenii care sînt ameninţaţi. Mai probabil, cu toată bogăţia aia sclipind sub nasul lor, era că au făcut pace, au reparat totul, Finneran fiind uşurat să uite tot ce îl ajutasem eu atît de răbdător să-şi dea seama, şi acum criminalul şi viitorul-socru naiv în serie erau deja cu o săptămînă înaintea mea în drumul lor de întoarcere spre Boston, unde Finneran avea să-şi plătească datoriile cu aur egiptean iar Trilipush, plin de bogăţii şi de faimă, avea s-o ia pe Margaret de soţie, deşi ar fi un soi trist de căsătorie, cu el folosind-o ca să-şi ascundă înclinaţiile denaturate. Şi probabil că avea să-şi ia înapoi şi slujba de la Harvard, prin măreţia descoperirii sale. Probabil că deja îmi scăpaseră şi acum trebuia să mă duc înapoi cu vaporul pe unde plecaseră şi ei, ca să întrerup fericirea familială încă o dată pentru a-mi pune întrebările incomode în numele săracilor Caldwell-Davies şi Marlowe care fuseseră ucişi. Nu-mi făcea nici o plăcere varianta asta, Macy. Nu mă dau în vînt după Boston şi nu voiam să mă întorc. Petrecusem destul timp navigînd pe Atlantic,

şi trebuie să recunosc că aş fi putut chiar să renunţ atunci, să clasez cazul chiar în acea clipă dacă cei doi erau deja în drum spre Boston, Trilipush consolidîndu-şi minciunile. Am făcut tot ce-am putut ca să ţin investigaţia aproape de scena crimelor.

Trebuia să mai rămîn pe poziţie încă o noapte ca să obţin nişte răspunsuri, şi temerile mele se amplificaseră a doua zi dimineaţă cînd am reuşit, în cele din urmă, să angajez un băiat din zonă şi doi măgari şi am pornit-o peste stînci, trecînd de un alt şantier arheologic condus de un american, pe lîngă un templu uriaş săpat în faţa falezei, pe lîngă o pustietate plictisitoare, cenuşie, nu foarte diferită de anumite zone aspre din Australia. Şi apoi, după o clipă de tăcere, fără nici un motiv evident, băiatul s-a oprit şi a spus.

— Aici.

— Aici? Eşti sigur?

Porţiunea asta de potecă pentru măgari de la baza falezei nu era cu absolut nimic diferită de ceea ce văzusem în ultima oră. Eram pe o pantă dintre nişte dealuri micuţe, după o cotitură care ne izola de orice altă fiinţă în viaţă şi mă întrebam dacă nu cumva eram pe cale să fiu prins într-o ambuscadă de băiatul egiptean.

— Aici? am întrebat din nou, şi băiatul a ridicat din umeri.

Mi-am legat măgarul, am dat o raită prin zonă, dar n-am găsit nimic interesant, nici o urmă de viaţă.

— De unde ştii că nu-i mai sus? am întrebat.

Băiatul o ţinea pe-a lui, ştia dealurile acestea şi aici era locul pe care-i spusesem că mi l-a descris Carter. Am aşteptat. Am căutat prin arşiţă timp de două ore, mergînd în sus şi-n jos şi negăsind pe nimeni şi nimic. Nici un aur strălucind, nici un Finneran pe cale să fugă, nici un Trilipush trădător, nici un cadavru de-al lui Caldwell, nici un Marlowe ucis.

Eram îngrijorat, de ce să mint? Nu mai aveam altă adresă de-a lui Trilipush, şi acum se părea că îşi închisese săpăturile în ultima săptămînă, şi ascunsese urmele. Cel puţin mai aveam încă poşta. Telegramele şi scrisorile acelea pentru Margaret veniseră de undeva. M-am dus înapoi în oraş şi m-am plimbat de la un oficiu poştal la altul, distribuind banii lui O'Toole pînă am auzit un răspuns corect: l-am plătit pe egipteanul de la ghişeu ca să-şi dea drumul la gură:

— Da, domnul Trilipush vine pe-aici în mod regulat ca să verifice *poste restante*-ul şi da, trimite telegrame de aici şi ultima oară a fost aici probabil acum două ore.

Şi apoi în bucuria mea l-am plătit pe egipteanul de la ghişeu să-şi ţină gura şi să-i facă un semn băiatului meu de-acolo de la colţ data viitoare cînd apărea Trilipush şi cînd mai era vreo plată pentru el.

L-am lăsat pe micul meu asistent acolo (făcea parte dintr-o echipă de opt băieţi pe care i-am adunat în acea după-amiază şi le-am făcut un instructaj de bază într-ale supravegherii secrete şi m-am bazat pe abilitatea lor de a cunoaşte străzile şi de a se pierde prin mulţime). L-am lăsat pe băiat în oficiul poştal, să aştepte şoarecele, pe 28 decembrie, tîrziu după-amiaza. După aceea m-am dus la biroul pentru transport naval şi am mai împărţit nişte bani facturabili pentru cazul Davies şi cazul O'Toole şi cazul Marlowe, fiecare dintre ele: dar în înregistrările lor nu exista nici un fel de rezervare pentru vasul fluvial pentru vreun Trilipush sau vreun Finneran, şi nimeni cu aceste nume nu călătorise în acea zi spre nord. Mi-am lăsat numele şi nişte bani: dacă se face vreo rezervare pe aceste nume, să mă contacteze la hotel. M-am dus apoi la cîte hoteluri din Luxor am putut: nici un Trilipush şi nici un Finneran nicăieri, aşa că am împrăştiat banii clienţilor în urma mea: dacă numele acelea apăreau pe vreun registru, să fiu contactat imediat la mine la hotel. Am fost ocupat, e adevărat, dar n-am rezolvat nimic: Trilipush şi Finneran nu plecaseră şi nu erau acolo: ce putea fi mai limpede decît asta?

— Răbdare, Macy, am insistat. Acum mai mult ca niciodată.

Întinsesem singurele capcane pe care le aveam la îndemînă. Mi-am continuat circuitul: la vilă, la şantierul arheologic, la oficiul poştal ca să-mi verific băieţii locali. Pe 28. Pe 29 (poşta închisă). Pe 30.

Joi, 28 decembrie 1922

În dimineaţa asta, CCF şi cu mine am ieşit să luăm o gură de aer şi am văzut un bărbat pe potecă la vreo 200 de metri mai sus de noi. L-am urmărit ore în şir de după stînci. Cu părul roşcat, se vedea chiar de la distanţa asta, şi însoţit de

o loază de băiat băştinaş. Se plimba agale şi apoi se aşeza şi mai dădea o raită primprejur şi iar se aşeza. Îl ştii, CCF?

— O, da, într-adevăr, Ralph, băiatul meu, îl ştiu. E înfometat să deranjeze, să distrugă, să se amestece. Devorează ceea ce alţii construiesc. E ca o hienă, mănîncă ce rămîne de pe urma vieţii şi supravieţuieşte din resturi.

E clar că e momentul să ne grăbim cu munca noastră. CCF mă trimite în oraş ca să iau mîncare, şi să verific poşta. Nici o veste de la tine, M. Nu mai e nevoie să te prefaci, draga mea. „Despărţirea“ noastră a fost uitată complet.

După-amiaza petrecută curăţînd şi analizînd Camerele 8 şi 9, copiind ilustraţiile şi textele.

Vineri, 29 decembrie 1922

În orice efort ştiinţific există o anumită măsură de bănuială, o clarificare a ideilor care se poate obţine numai prin actul fizic al scrierii. Prin definiţie, primele schiţe sînt în acelaşi timp inexacte şi inutile. Îţi foloseşti stiloul ca să răzbeşti prin imposibilităţi. Acum pot să arunc mult din ce-a venit înainte şi să pregătesc textul cu o analiză mai corectă.

În acest scop, CCF şi cu mine lucrăm la măsurarea Camerei 9, înţelegînd obiectele prin relaţiile dintre ele. Trebuie să copiez cît mai repede ultimele traduceri, Panoul L din Camera Istoriei şi pereţii din Camerele 8 şi 9.

Cea mai extraordinară descoperire este, desigur, exemplarul complet al *Admonestărilor lui Atum-hadu*. Am petrecut ore întregi citindu-l.

Îmi dau seama, de asemenea, că am înţeles greşit Coloana 12: nu e vorba de un prieten care-l cară pe Atum-hadu mort; este Atum-hadu care îl cară pe Maestrul Largheţei mort. CCF mi-a atras atenţia asupra acestui fapt. Dă dovadă de o intuiţie cu totul specială.

PANOUL L: ULTIMELE ORE ALE EGIPTULUI

Atum-hadu a fost abandonat. A părăsit Teba şi a traversat Nilul cel dătător de viaţă şi a mers mai departe. De

unul singur, își ducea cu el bunurile, Admonestările, vopseaua, trestia, cerneala, pensulele, pisica. Și îl ducea și pe Maestrul Larghetei.

Sîmbătă, 30 decembrie 1922

Jurnal : CCF și cu mine discutăm despre pașii următori pe care-i avem de făcut și apoi ne hotărîm. O să ne întoarcem în acest loc al gloriei noastre, dar mai tîrziu. Acum e vremea să mergem acasă, să ne adunăm puterile și banii și sănătatea, să depunem cereri regulamentare la autoritățile potrivite et caetera.

Mai am cîteva lucruri de însemnat în acest jurnal înainte ca CCF și cu mine să ne întoarcem acasă, luni. Totul e limpede, cel mai simplu lucru din lume: o să-i trimit prin poștă aceste însemnări logodnicei mele, ca să fiu sigur de publicarea lor fără opreliști dacă se va întîmpla ceva cu CCF și cu mine în lunga noastră traversare spre Boston. Ar fi un risc teribil pentru evidența scrisă a muncii mele extraordinare, altminteri, la mila elementelor, pe un vas. Finneran și cu mine o să călătorim cu vasul fluvial pînă la Cairo, o să rămînem o noapte la Hotelul Sfinxului (CCF rînjește și se arată dispus să-mi achite datoriile datînd încă din octombrie), o să luăm trenul pînă în Alexandria și apoi o să ne îmbarcăm pe *Cristoforo Colombo* pe care o să avem un voiaj de plăcere pînă acasă. O să mă însor cu Margaret. CCF sprijină din nou sută la sută ideea, și o să mă ajute să o vindec de problemele ei. O să avem copii. O să fim fericiți. Apoi o să mă întorc în Egipt ca să conduc o explorare mai amănunțită a marii mele descoperiri de aici. Opera mea va fi studiată pentru totdeauna. *Dorință și iluzie în Egiptul antic : Admonestările complete ale regelui Atum-hadu* (ediția a doua, revizuită și adăugită, Yale University Press, 1923). *Descoperirea mormîntului lui Atum-hadu*, de Ralph M. Trilipush (Yale University Press, 1923).

Finneran mi-a pus la dispoziție banii pentru a mă ocupa de aceste ultime detalii în Luxor, în vreme ce el preferă să stea pe lîngă mormînt.

— Mi se pare prea încîntător locul ca să plec de pe-acum, îmi spune, moţăind pe patul de campanie din Camera 8.

Mă duc în oraş să iau bilete pe navele cu care vom merge spre casă, şi fac rezervări la hoteluri pentru drum.

Dar individul ăla roşcat iarăşi bîntuie pe aici, iar CCF şi cu mine îl urmărim pînă îşi pierde interesul, tot la vreo 200 de metri mai jos de noi pe potecă. Cel mai straniu gen de urmăritor – ineficient, fără ţel, dar totuşi ameninţîndu-mi treburile cu stîngăcia lui. N-are absolut nici o legătură cu vreun lucru important, dar pare pasionat şi hotărît să-mi stea în cale. Pînă la urmă îşi ia tălpăşiţa şi CCF mă trimite să fac nişte comisioane.

În după-amiaza zilei de 30 răbdarea noastră e răsplătită, în sfîrşit, Macy! M-am întors la hotel după ce am pichetat din nou situl lui Trilipush de pe celălalt mal al fluviului, fără nici un folos. Şi acum, dintr-odată, Trilipush devine din invizibil omniprezent. Mă sună biroul vasului fluvial: s-au făcut rezervări chiar acum pentru Trilipush şi Finneran pe vasul care pleacă spre nord la Cairo luni, pe 1 ianuarie. Îmi soseşte o telegramă din Cairo: au primit vorbă la Hotelul Sfinxului să-i aştepte pe domnii F şi T în seara zilei de 2 ianuarie. Şi apoi o bătaie la uşă: unul din micii mei bandiţi din Luxor, cu mîna întinsă.

— Boc şiş, îmi spune el, salutul local.

— Boc şiş, îi răspund. Ce noutăţi ai?

Mîna îi rămăsese întinsă. Normal: de îndată ce mîna i-a fost îngreunată corespunzător cu nişte bani, sistemul de scripeţi acţionat de aceasta i-a deschis gura: Trilipush venise la oficiul poştal cu o oră înainte, nu primise şi nu trimisese nimic, şi stătea acum la nici zece metri de la propriul meu hotel!

Am alergat pe scări în jos după băiat, am ieşit în soarele orbitor şi-am traversat strada. M-am ascuns după un palmier. Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Dintr-o clipă în alta, aveam să-l întîlnesc în sfîrşit pe diavolul care-l ucisese pe băiatul australian şi pe ofiţerul englez, pe porcul care-i frînsese inima acelei fete minunate care era mătuşa ta. Mi-am amintit de o poză cu el pe care mi-o arătase, stînd cu mîna pe umărul lui Marlowe. Trilipush avea o

înfăţişare obişnuită, cu părul şaten, dar cu ceva lacom şi imoral în colţurile gurii şi în privire. M-am uitat acum în direcţia în care-mi arăta băiatul, dar n-am văzut nici un Trilipush.

— Acolo, e acolo.

Băiatul mi-a arătat din nou un ins cu barbă îmbrăcat în straie locale, care bea ceva la o masă umbrită de cafenea.

— Eşti sigur?

— Sigur da. Omul de la poştă a spus. Am urmărit pînă aici. A luat băutura, am venit la tine.

Şi iată că ajunsesem aici, Macy, după tot acest timp, alergînd atîtea mii de kilometri pe tot cuprinsul globului, încercînd să adun dovezi despre evenimente petrecute cu ani înainte, alergînd după visele şi coşmarele atîtor clienţi, adesea chiar fără să ştiu sigur că acesta de aici era bărbatul pe care-l căutam, că *acesta* era bărbatul ale cărui crime aveau să devină celebre doar cu trei decenii mai tîrziu datorită ţie şi mie în clipa de faţă.

— Domnul Trilipush, bănuiesc?

M-am aşezat în faţa lui cu soarele în spate, o metodă verificată şi adevărată de dezorientare în interogatorii.

A ridicat privirea.

— A, stăruitorul domn Ferrell. Sînt un om ocupat. Am numai cîteva minute ca să beau ceva. Poţi să mi te alături dacă insişti, dar hai să nu ne lungim.

Efectul a fost uimitor, Macy, trebuie să recunosc. Inteligenţa criminalilor nu trebuie tăgăduită niciodată, altfel detectivul se lasă copleşit de propriul său orgoliu, să ştii. Şi *era* într-adevăr deştept: mă recunoscuse, pe mine care îi eram total necunoscut, dintr-o singură privire, Dumnezeu ştie cum, şi nu arătase nici cel mai vag semn de surprindere că mă aflam în faţa lui în mijlocul Egiptului, şi că-l recunoscusem la rîndul meu.

Căci arăta de-a dreptul groaznic. Indiferent ce fusese cîndva – în primăvara legăturii lor frauduloase, cînd o vrăjise pe Margaret cu fum şi cu oglinzi –, acum ea n-ar fi vrut să aibă de-a face cu jegosul ăsta, mai mult ca sigur. Era îmbrăcat cu un halat rupt, pătat şi stropit cu sînge şi legat cu bucăţi de sfoară înnodate şi purta un singur bocanc rupt, celălalt picior fiind înfăşurat într-un şomoiog de bandaje îngălbenite, întărite. Barba şi părul îi erau năclăite, faţa îi era bronzată neuniform şi altfel pur şi simplu murdară,

unul din ochi îi era vînăt şi umflat, iar pe obraji şi pe frunte era plin de vînătăi şi de tăieturi destul de serioase. Aproape că-mi era milă de el, Macy, dar apoi mi-am amintit de casa jegoasă în care crescuse un tînăr băiat australian promițător, acelaşi băiat pe care-l omorîse filfizonul ăsta care stătea acum în fața mea. Aşa că mila mea s-a spulberat.

Dumnezeule, cum puțea, Macy! Mirosea a putregai, a morminte, a propriul lui jeg, nu ştiu. Probabil de la piciorul ăla îngrozitor, fără bocanc. La sfîrşitul conversației noastre, cînd s-a ridicat şi s-a îndepărtat şchiopătînd, era practic ciung. Totuşi, cu toate grozăviile astea, lucrul cel mai înnebunitor dintre toate, şi care avea cele mai mari şanse să elimine total orice urmă de milă pe care aş fi putut-o simți pentru el, era că încă vorbea de parcă ar fi fost complet inconştient de înfățişarea sa, cu toată insolența aia scîrbită şi snobismul prostesc, nejustificat, al claselor dominante din Anglia, cu tot dezgustul ăla pentru oamenii adevărați, cu generațiile de ură coagulată cu care se născuse în sînge, care-l făceau să se simtă superior față de noi, restul lumii. Se auzea ce părere avea criminalul ăsta împuțit despre noi, australienii : vocea aia de nemernic englezoi care-i face pe coloniali să se poarte ca nişte servitori şi pe servitori să se comporte ca nişte negri şi pe negri să pună mîna pe arme şi să se răzvrătească. Şi desigur, mai era şi acel ceva în plus în stilul lui : vocea cîntată specifică invertiților, deşi era puternic înfrînată, fără îndoială din obişnuința de a-şi ascunde înclinațiile.

Întrebările mi se buluceau în cap şi trebuia să-mi iau un moment de răgaz ca să-mi adun gîndurile, aşa că i-am spus să-mi comande o bere, ceea ce a şi făcut în dialectul local. Şi apoi m-am năpustit, punînd întrebările aşa cum îmi veneau, după interesele amestecate ale tuturor clienților mei, şi criminalul a răspuns atît de rapid la toate încît mi-am dat seama că se pregătise pentru mine. Finneran mă trădase față de epava asta jegoasă, fără îndoială. Trebuie să fi fost vorba de stive de aur, mai mult ca sigur.

Acum amintiți-vă poziția mea cînd l-am încercuit pe Trilipush : nu sperasem că va mărturisi rapid crimele sau că-mi va dezvălui pozițiile cadavrelor. După patru ani, era prea hotărît în minciunile sale, bazîndu-se pe trecerea timpului, pe lipsa dovezilor palpabile presante. Nu, trebuia în schimb să-l provoc, ca pe un taur, pînă

cînd, în furia sa, avea să-şi dea arama pe faţă, dezvăluind crimele. Trebuia să întind capcane, şi, în cuvintele mele (transcrise doar cîteva ore mai tîrziu, aşa că nu mă îndoiesc nici o clipă de acurateţea lor), o să vezi cum laţurile astea se strîngeau în jurul iepurelui nostru. Ia aminte că nu ezit să transcriu fiecare insultă a lui şi toate asalturile verbale asupra mea: trebuie să vezi în ele zbaterea sa, cînd cîrligul îi intra din ce în ce mai adînc în buză. Aroganţa sa îl desfiinţează, aşa că o să includ fiecare cuvînt, indiferent ce insulte mi-a aruncat. Trebuie să înţelegi, cum ai legătură cu ştiinţele investigative, că mi-am extras propriile sentimente din note, făcîndu-l să se năpustească asupra unor umbre. O lecţie bună pentru tine, Macy: Detectivul îşi foloseşte propriul contur golit de conţinut drept momeală, se transformă în momîie pe care criminalul se înfurie, căzînd astfel în cursă.

— E foarte ciudat, domnule Trilipush. Încerc să înţeleg povestea vieţii tale, ce-am auzit de la prietenii şi admiratorii tăi. Ceva nu se leagă. Tot încerc să adun doi plus doi şi se încăpăţînează să-mi dea cinci. Ei, ce explicaţie ai pentru asta?

— Probabil că profesorul tău de matematică şi cu tine v-aţi giugiulit prea mult în timpul programului de studiu, puiule.

— Foarte bine, şi un verb ales foarte inspirat, din cîte am auzit despre tine.

— Mai avem mult, domnule Ferrell?

— Te-a găsit domnul Finneran săptămîna trecută?

— M-a găsit. De unde ştiai că e aici?

— Unde-i domnul Finneran acum?

— Trebuie să ne întîlnim mai tîrziu. Se ocupă de plecarea noastră de luni. Ne-am împărţit sarcinile.

— Plecaţi din Egipt? Spre destinaţii necunoscute?

— Dacă ţi se pare că Boston-ul e necunoscut.

— Vă întoarceţi la Boston? Cum rămîne cu datoriile însemnate ale domnului Finneran?

— Tot ce face domnul Finneran e însemnat şi, în acest caz, a făcut o investiţie deşteaptă, ca şi partenerii săi.

— O, atunci meritaţi felicitări. Aţi avut noroc cu săpăturile dumneavoastră?

— Fără pereche. O să citeşti despre toate acestea într-o zi şi o să le spui nepoţilor tăi că m-ai întîlnit o dată şi o să le dea lacrimile de încîntare. Poate chiar o să te iubească pentru asta.

— Unde-i comoara acum?

— „Comoară"? Ce termen fermecător, imbecil colonial ce eşti. *Artefactele*, şi *obzhaydarr*, şi *mobilierul*, şi *manuscrisele*, şi *mumiile* sînt în mormînt, pregătite pentru conservare.

— Aş putea să dau o raită prin acel mormînt?

— Ai putea, desigur, de îndată ce va fi deschis pentru public.

Ca să-l scot din postura sa defensivă, l-am provocat cu o minciună, deşi era foarte apropiată de adevăr:

— Beverly Quint spune că tu şi Marlowe eraţi amanţi.

S-a zgîit la mine o clipă, apoi a continuat impasibil.

— Nu o cunosc pe domnişoara Quint, deşi pare o persoană încîntătoare, aşa că nu-mi pot imagina ce motiv ar avea să facă aşa o afirmaţie. Încep să am impresia că mă confundaţi cu altcineva, domnule Ferrell. Mai avem mult?

Impasibil, într-adevăr, dar trebuie să fii de acord că acesta este un răspuns ciudat: se preface că nu-l ştie pe Quint, vechiul său prieten uşchit, cînd de fapt n-ar avea nici un motiv s-o ascundă. Să nu te tulbure asta: genul ăsta de derută apare adesea în interogatoriile gradate cu mincinoşii încăpăţînaţi. Ajung singuri să fie derutaţi, nu-şi mai amintesc cui ce minciună au spus şi, ca nişte copii, încep să împroaşte cu praf de jur împrejur. E foarte important aici ca detectivul să ţină cu dinţii de ceea ce ştie că e adevărat. Cînd minciunile lui Trilipush au început să se muşte singure de coadă, am presat mai tare:

— De ce nu există nici o dovadă despre tine la Oxford, profesore?

— N-am idee. Nu pot decît să presupun că tu, cum se întîmplă cu o grămadă de alte specimene primitive uşor de impresionat, miroşi mari conspiraţii în greşelile scriptice.

— Aha, desigur. Atunci poţi să-i explici acestui primitiv de ce părinţii căpitanului Marlowe, familia celui mai bun prieten al tău, spun că nu te-au văzut niciodată?

Şi, în cele din urmă, tăcu.

— Au spus ei asta?

— Au spus, domnule Trilipush. Ştii măcar cum îi cheamă?

— Desigur. Priapus şi Sappho. Sînt bine, drăguţii de ei?

— Da. Nu. Îi cheamă Hector şi Regina.

— Serios? Ce ciudat.

— De ce la Ministerul Britanic de Război nu există nici o înregistrare despre cariera ta militară?

— Nu există? Ce zăpăciţi sînt.

— Nici pomeneală, Trilipush. Cred că dosarul tău militar a fost şters de autorităţi, din disperarea de a îngropa încă o crimă englezească din război.

— Crimă?

Era îngrozitor de enervant, chiar şi aşa slăbit şi ponosit cum era, avea tot ce-i demn de dispreţ la englezi. Era la fel de vizibil îngrozit de prezenţa mea cum fusese şi tatăl lui Marlowe; îşi bătea joc de mine cu vocea şi accentul său cu aceeaşi uşurinţă cu care o făcuse şi Quint; era la fel de dezinteresat de răul pe care-l făcuse în viaţa lui cum fusese şi bătrînul Bamabas Davies. Îmi venea să-l zdrobesc, să-l strîng de gît. Ar fi trebuit să fiu impresionat de *el*? De un cerşetor împuţit şi slinos cu un singur bocanc? Sînt doar oameni, Macy: criminali, englezi, bogătani, totuna: oameni şi nimic mai mult.

L-am abordat din alt unghi.

— Cine-i Paul Caldwell?

— N-am auzit niciodată numele ăsta.

— Era un soldat australian care a dispărut cu căpitanul Marlowe.

— N-am înţeles niciodată tendinţa poliţistului de a pune o întrebare numai ca să răspundă singur după cîteva clipe.

Şi apoi, Macy, am scos asul din mînecă. I-am arătat, pur şi simplu pentru a stimula conversaţia, transcrierea raportului din dosarele militare britanice de la Sediul Tailor (cred că ţi-am trimis deja o copie a acestui raport, dar o reproduc din nou pentru cititorii noştri):

Căpitanul Hugo St. John Marlowe a părăsit tabăra de bază din Cairo la 12 noiembrie 1918, pentru o permisie de patru zile. Nu s-a întors pe 16 noiembrie. Căutările iniţiate pe 18 noiembrie nu au dus la nici un rezultat. Interogatoriile cu ofiţerii şi cu diverşi alţii n-au dezvăluit nimic semnificativ. În martie 1919, apar nişte băştinaşi care cer o recompensă pentru găsirea plăcuţelor de identificare ale căpitanului Marlowe şi pe acelea ale caporalului P.B. Caldwell (AIA), şi a unei arme AIA Lee-Enfield de calibru 303. Băştinaşii raportează găsirea acestor obiecte lîngă Deir el Bahri. Noile interogatorii nu dezvăluie nici o informaţie despre

vreo relație între căpitanul Marlowe și caporalul Caldwell, deși din dosarele AIA rezultă că Marlowe a făcut de două ori pasul ciudat de a recomanda promovarea lui Caldwell către căpitanul T.J. Leahy (AIA), comandantul companiei lui Caldwell.

A ridicat privirea, mi-a întins hîrtia înapoi.

— Și?

— Ce s-a întîmplat cu acești doi oameni, profesore?

Mă uit la el cum se pregătește să înhațe momeala, Macy:

— Of, pentru numele lui Dumnezeu, Ferrell, ascultă-mă odată pentru totdeauna: nu m-am întors în Egipt – sigur, sigur știi asta, ca un deștept ce ești – pînă în decembrie 1918. Și vrei să-ți explic eu documentul ăsta mîzgălit? Cum aș putea? Dar fie. Susții că ești detectiv, așa că folosește-ți capul, Ferrell. M-aș putea gîndi la o sută de explicații pentru o chestie atît de vagă ca asta fără să mă obosesc cîtuși de puțin.

— O sută? Pe bune? Nu prea-mi vine să cred, profesore.

Îi simțeam mîndria, mîndria criminalului creativ și asta – o simțeam – avea să-l doboare.

— Cel mai simplu lucru din lume. Unu: căpitanul și caporalul pleacă, așa cum ți-ar plăcea ție s-o spui, pentru patru zile *romantice* la sfîrșit de săptămînă, în sălbăticie, sărbătorind ziua Armistițiului ca amanții, în liniște. Rechiziționează o motocicletă și un ataș și o iau spre sud, unde se apucă să așeze un picnic, să cînte la chitară, să recite din Shelley, să cojească struguri. Cu toate acestea, au trecut doar cîteva ore de la Armistițiu și unele trupe inamice n-au auzit fericita știre sau unor bandiți nici măcar nu le pasă. Căpitanul și caporalul se trezesc, în loc să-și vadă de îmbrățișarea amoroasă, înconjurați de dușmani, și atunci căpitanul își scoate pistolul Webley. Îi spune iubitului său să fugă. Caporalul se îndreaptă în fugă spre motocicletă, aude trei împușcături într-o succesiune rapidă, se întoarce și vede gloata de arabi însetați de sînge cum îl sfîșie pe căpitan și, înfricoșat de moarte, nu reușește să pornească motocicleta. Diavolii împielițați pun mîna și pe el și-l trag undeva ca să-l tortureze. Plăcuțele de identificare și pușca rămîn acolo. Se potrivește cu datele tale, da? Mai vrei? Bine. Doi: căpitanul e îndrăgostit de o arăboaică, se hotărăște să renunțe la tot pentru ea – la familie, la țară, la carieră, la Biserica

Anglicană – şi să devină soţul ei arab. Îl ia pe prietenul său cel mai scump, soldatul ăsta neozeelandez...

— Caporal australian.

— ....ca-po-ra-lul ăsta a-us-tra-li-an să-i fie servitor. Îşi înscenează propriile dispariţii şi acum trăiesc cu toţii la nici trei kilometri de aici, soţul, soţia, trei copii şi servitorul australian. Ai putea să încerci chiar acum să-i găseşti, dacă eşti suficient de deştept să le dai de urmă. Şi-au lăsat biletele de carne expirată în aer liber şi au sperat că vreun idiot o să-şi spună că-s morţi. Tu eşti idiotul ăla. Mai vrei? Foarte bine, trei, şi asta-i asezonată pe gustul tău: caporalul australian sărac lipit pămîntului îl şantaja pe căpitanul său englez, care era sodomit. Căpitanul englez s-a hotărît să pună capăt situaţiei sale compromiţătoare omorîndu-şi torţionarul. Aşa că l-a invitat pe caporalul australian în deşert ca să-i arate şi să împartă cu el o descoperire arheologică valoroasă. L-a condus printre dealuri pînă într-un loc izolat. „Aici ştiu eu că trebuie să săpăm“, îi spune. Cînd băiatul australian, nebănuind nimic, era întors cu spatele ca să scoată vreo lopată din ataşul motocicletei, căpitanul şi-a scos Webley-ul. Caporalul a surprins mişcarea reflectată în rezervorul de benzină al motocicletei pe care, în mod patetic, îl lustruise ca să-l impresioneze pe englez. Imaginea distorsionată de acolo a căpitanului îl făcea să semene cu o insectă care avea un torace imens, mădulare subţiri şi un revolver. Caporalul, care era doar un aşa-zis arheolog inofensiv, şi-a scos pe şest cuţitul de luptă şi s-a întors. Căpitanul, rîzînd, i-a spus sărmanului băiat că avea să-l omoare ca să termine cu şantajul şi apoi avea să sape, după descoperirea arheologică promisă, de unul singur. Căpitanul a avut chiar tupeul să-i spună băiatului să nu ia vestea aceasta în tragic, i-a sugerat sărmanului individ că avea să fie atît de amabil încît să raporteze moartea sa ca fiind eroică, astfel încît caporalul să primească decoraţii postume şi pensii pentru familia sa pauperă din Partea de Jos. Culmea e că aproape l-a convins pe caporal, dar acesta, pînă la urmă, nu l-a crezut pe căpitan că se va ţine de cuvînt, aşa că a sărit într-o luptă de autoapărare. În această încleştare, căpitanul l-a împuşcat pe caporal chiar în clipa cînd caporalul l-a înjunghiat pe căpitan şi au căzut amîndoi, morţi pe loc. Banditîi le-au furat uniformele, motocicleta şi bunurile. Eşti sigur că notezi toate astea? E cazul

să vorbesc mai rar? Şacalii au tras cadavrele într-o peşteră şi le-au mîncat. Plăcuţele metalice de identificare nu sînt digerabile şi nici valoroase aşa că au fost lăsate în deşert. Mai vrei, Ferrell, maimuţica mea roşcată? Numărul patru: căpitanul, în demersurile sale de contraspionaj, a descoperit că acest caporal le vindea secrete turcilor. Confruntîndu-l pe caporal cu această descoperire şocantă, căpitanul a vrut să-l aresteze cînd, dintr-odată, a trecut pe deasupra capetelor lor un avion britanic care, confundînd altercaţia cu o...

Tot aşa a ţinut-o, trăncănind întruna, şi au mai urmat cel puţin şase povestiri fantastice. Am încercat să-l întrerup, dar nu îngăduia nimic ce i-ar fi oprit spectacolul:

— Stai o clipă, detective, de-abia m-am pornit. Vezi tu, toate aceste posibilităţi, dintre care nici una nu e verificabilă sau discutabilă, se potrivesc cu micul tău document şi de-abia am început să mă dezmorţesc. Dovezile scrise pot conţine o cantitate vastă de capcane şi distorsiuni, ca un disc de gramofon lăsat în soare. Nu există nici o relatare scrisă despre *nici* un eveniment trecut care să poată explica *ceva*. Nu ştim nimic despre trecut, nimic cu adevărat, de la un *singur* document, dar tu ai călătorit prin toată lumea, Ferrell, fără să înveţi nimic, mi-ai terfelit reputaţia în anumite colţuri şi ai încercat să-mi escortezi logodnica, bazîndu-te pe *bucăţica aia de hîrtie*?

Dar, Macy! Făcuse deja greşeala fatală! Ţi-ai dat seama? Dacă într-adevăr nu ştia nimic despre bărbaţii dispăruţi, dacă într-adevăr se întorsese în tabără la o lună de la dispariţia lor, atunci de unde – în şirul lui de ipoteze care ascundeau adevărul – de unde a ştiut că tînărul Paul Caldwell era „*un aşa-zis arheolog*"? Nimic din documentul militar nu arăta asta; eu o ştiam numai din interviurile mele din Australia. Ei, da, domnul Trilipush al nostru fusese prins. M-am năpustit asupra lui şi am avut momentul nostru în soare, Macy, ca să ne facem declaraţia dramatică şi să privim cum se năruie zidul de minciuni:

— Adevărul, Trilipush, din experienţa mea e foarte simplu şi adesea ascuns în văzul lumii, marcat de reperele obişnuite ale motivaţiei: pofta carnală, lăcomia, ura, invidia. Aşa că-ţi sugerez să te calmezi şi să asculţi ce ştiu eu. Ce *ştiu*, profesore, nu ce îmi pot imagina. La începutul lui *noiembrie* 1918, probabil mai

devreme, iubitul invertit al căpitanului Marlowe şi partenerul său în vînătoarea de comori, gentlemanul pauper căpitanul Trilipush se întoarce în Egipt după o luptă din Turcia, în care s-a presupus că murise. Nu se prezintă la superiorii săi, ci pur şi simplu stă la pîndă pe-acolo, lăsîndu-i pe comandanţii britanici să creadă că e mort. În timp ce bîntuie, descoperă că, în timp ce el fusese în Turcia, drăguţul lui şi-a luat un tînăr caporal australian în chip de asistent de cercetare într-ale arheologiei, şi cum ai *reuşit* să ghiceşti *asta*, profesore? Ei bine, dispreţuitul şi furiosul Trilipush îşi închipuie, în mod eronat, că Marlowe şi Caldwell sînt şi amanţi şi îi urmează în secret pe cei doi bărbaţi spre sud prin deşert, cînd aceştia îşi iau o permisie de patru zile, ca să se ducă să-şi caute comoara arheologică, călăuziţi de misteriosul Fragment C. Ei, da, ştiu totul despre harta comorilor dumitale, profesore, nu mă întrerupe. Cei doi bărbaţi nevinovaţi sosesc pe neaşteptate în locul de lîngă comoara pe care o caută, dar înainte chiar să se apuce de săpături, cine apare, dacă nu fantomaticul Trilipush? „Ce? Eşti aici?" se bîlbîie Marlowe către soldatul demobilizat care îi luase prin surprindere. „Linişte, nemernic infidel!" zbiară jelindu-se plîngăciosul Trilipush, înnebunit de gelozie şi lăcomie şi cu inima frîntă. Folosindu-şi propriul Webley, îi omoară pe amîndoi, căpitanul şi caporalul, fostul amant şi inocentul băiat australian. Le îngroapă corpurile, dar îi scapă din întîmplare plăcuţele de identificare şi puşca australianului, şi apoi pleacă, pur şi simplu, cu motocicleta lor, furîndu-le harta comorii, acest Fragment C care avea să-i spună unde să se întoarcă atunci cînd se va fi răcorit totul şi va putea să vină să sape în siguranţă după prada cea mare. Cîteva luni mai tîrziu, apare în Statele Unite, plîngînd cu lacrimi de crocodil pentru pierderea marelui său prieten, prefăcîndu-se că nu ştie nimic de Caldwell şi face carieră ca om de ştiinţă pe spinarea acelui rege al cărui mormînt îl căutau Marlowe şi Caldwell în ziua în care i-a ucis cu sînge rece. Ai fost aşa de sigur de victoria ta hidoasă încît ai îndrăznit chiar să-ţi baţi joc de familia uneia dintre victimele tale, trimiţîndu-le sărmanilor părinţi îndoliaţi un exemplar al lucrării tale pornografice, dedicată grotesc iubitului tău ucis, şi folosind drept nume nişte porecle private, denaturate, pe care tu şi fiul lor invertit le inventaserăţi pentru ei. În Boston,

asigurîndu-ți slujba prin false pretexte academice şi un finanțator prin nişte pretexte romantice la fel de false...

— Stai un pic... Îți închipui că eu l-am omorît pe Paul Caldwell? mă întrebă, scoțîndu-mă din sărite, avînd în vedere că era cu cîteva minute în urmă față de curgerea discursului meu.

— Nu mă întrerupe, Trilipush. Ai obținut o slujbă la Harvard susținînd că ai fost la Oxford, unde n-ai fost. A, ai fost acolo, asta ştiu, un sodomit care socializa prin mica şi umbrita lume interlopă din Oxford, o influență scandaloasă asupra unui cerc de tineri invertiți care îți mai ridică osanale pînă şi-n ziua de azi, şi ai trăit din banii lui Marlowe, ai fost plătit să-i ții companie, dar n-ai fost student, n-ai luat nici o licență, nu ți-ai cîştigat în nici un fel dreptul de a avea un post la Harvard. Odată ajuns la Harvard, căutînd o pradă uşoară, te-ai prefăcut că o iubeşti pe Margaret Finneran, dar numai pentru a pune mîna pe banii tatălui ei. Cu banii ăia ai plecat în Egipt, fără nici o intenție de a te întoarce în Boston după ce îți vei fi găsit comoara, şi ai început să faci săpături *exact* în *locul* în care au dispărut Paul Caldwell şi Hugo Marlowe, o coincidență remarcabilă, trebuie să fii de acord. Ei bine, la puțin timp după aceea, acelaşi potențial viitor-socru, dîndu-şi seama de eroarea de judecată pe care o făcuse, a consimțit la decizia înțeleaptă şi independentă a fiicei sale de a rupe logodna. Înnebunit de această lovitură dată orgoliului tău înfumurat şi criminal, bănuind că Finneran ți-a desluşit planurile şi intenționînd să-i zădărniceşti încercările de a te găsi pe tine şi aurul tău, încerci să terfeleşti reputația lui Finneran cu o serie de telegrame calomniatoare. Însă iată că acesta te urmăreşte cu îndrăzneală, te găseşte la locul săpăturilor, unde voi doi faceți o înțelegere coruptă: împărțiți cîştigurile obținute prin mijloace necinstite în două mari grămezi. Finneran intenționează să-şi pună la păstrare cea mai mare parte din grămada sa în băncile malteze, pe drumul de întoarcere pe *Cristoforo Colombo*, aducînd apologetic înapoi în Boston suficient cît să-şi plătească datoriile, dar nici pe departe destul ca să împartă *adevăratele* dividende ale descoperirii cu partenerii săi traşi pe sfoară. La schimb pentru tăcerea ta față de trădarea pe care o pune la cale, şi spre uşurarea ta sodomită, o să-ți îngăduie să navighezi spre țărmuri necunoscute cu o parte din aur mai mare decît ți s-ar cuveni de drept, şi o să-i spună lui Margaret să te uite,

că te-ai îndrăgostit de o egipteancă. De fapt, o să speli putina, cel mai probabil ca să renovezi dărăpănatul Trilipush Hall cu comoara ta egipteană mînjită cu sînge, furată, în această ordine, de la Marlowe, Caldwell şi acum de la J.P. O'Toole. Oo, nu, nu cred nici o clipă că te întorci la Boston, Trilipush. Nici tu, nici Finneran nu vă permiteţi asta.

Efectul a fost extraordinar, Macy. Rămăsese înmărmurit, privindu-mă cu ochii holbaţi de parcă îi trăsesem una-n cap. Asta se întîmplă cu un mincinos cînd aude adevărul, Macy. Am înţeles totul în acea clipă, am înţeles tot ce era de ştiut despre domnul Trilipush al nostru.

Dar aici apărea singurul nostru punct slab: fără cadavre, ce dovadă palpabilă aveam? Nici una. Aşa că am profitat rapid de poziţia mea de putere şi i-am ridicat mingea la fileu: dacă Trilipush refuza să vină cu mine *în acea clipă* ca să mărturisească totul în faţa consulului britanic sau australian, n-aveam de ales decît să chem poliţia locală cu cîini ca să caute în toată zona şi să găsească trupurile lui Caldwell şi al lui Marlowe. Asta l-a înspăimîntat şi deşi a început să bolborosească despre stricăciunile care ar fi aduse mormintelor antice şi mai ştiu eu ce tîmpenii, era clar că teama lui era mai mult decît ştiinţifică. Îl prinsesem la înghesuială. O ştiam şi o ştia şi el. Nu rămăsese decît finala.

— Nimic nu dăinuie pe vecie, Trilipush, am concluzionat eu, lăsîndu-mă pe spate. Mingea e în terenul tău, prietene.

S-a hotărît să se oprească. M-a insultat, şi-a reafirmat nevinovăţia, mi-a spus că e înarmat. Pînă la urmă, a negociat: mi-a promis că o să fie pe vasul spre Cairo în lunea următoare, puteam să-i confirm rezervarea chiar în acea clipă. Şi avea să-l forţeze pe Finneran să răspundă la orice întrebări voiam în faţa oricărui magistrat voiam, cînd ajungeau în Cairo. Puteam chiar să-l dau jos de pe vas cu cătuşe, dacă aveam chef.

— Dar deocamdată, domnule Ferrell, magnifica mea piază rea, am pregătiri de făcut pentru marea călătorie.

A plecat şchiopătînd, lăsîndu-mă pe mine să-i plătesc băutura. Nu m-am îngrijorat, pentru că, de îndată ce a plecat, le-am făcut semn pîndaşilor mei egipteni să-l urmărească şi aceştia s-au repezit în acţiunea bine orchestrată, răspîndindu-se, pierzîndu-se în mulţime, procedînd aşa cum îi învăţasem. M-am dus imediat şi

mi-am făcut rezervare pe vasul său spre Cairo şi de acolo m-am deplasat direct la secţia de poliţie. Ideea cu poliţiştii şi cu cîinii îl speriase vizibil, şi intenţionam să-l ţin pe jar. N-aveam intenţia să-l las să-mi scape în următoarele patruzeci şi opt de ore.

(Sîmbătă, 30 decembrie 1922, continuare)

M-am întors de la comisioanele mele din oraş, Margaret a mea şi, pentru numele lui Dumnezeu, nu înţeleg de ce tu şi CCF nu l-aţi dat afară pe nebunul ăsta din prima. Pentru că a stîrnit praful, trebuie să fac urgent clarificări.

S-a întîmplat astfel: Am şchiopătat pînă la poştă, unde nu mă aştepta nimic, dar cînd am ieşit, m-au urmat afară cel puţin doisprezece băieţandri, numărul lor crescînd pe măsură ce înaintam pe stradă. Unii dintre ei se prefăceau că se ascund şi că mă urmăresc în secret, dar eforturile acestea nu erau cîtuşi de puţin serioase. De cîte ori mă uitam la ei peste umăr, începeau să chicotească şi să se uite la cer sau la propriile picioare. Am rătăcit fără ţel o vreme şi niciodată cu mai puţin de şase sau opt maimuţe pe urmele mele. (Au încercat să mă urmărească înapoi la mormînt în seara aceasta, chiar acum, dar n-am făcut decît să le dau nişte bani de-ai tatălui tău ca să plece, *imshee igaree*[1] , ceea ce au şi făcut bucuroşi, făcîndu-mi cu mîna în chip de bun-rămas în clipa în care m-am urcat pe feribot. L-am angajat pe unul dintre ei, totuşi, să se întoarcă mîine şi să facă nişte comisioane de ultimă oră pentru mine şi pentru tatăl tău înainte să plecăm, să-mi pună hîrtiile la poştă ca să fie sigure şi să ia nişte lucruri de care nu mai aveam nevoie.

În cele din urmă, m-am oprit să mă odihnesc şi să beau un ceai la *ahwa* mea. Puştanii s-au retras pe cealaltă parte a străzii şi, cîteva minute mai tîrziu, am fost asaltat, în sfîrşit, de marele detectiv Ferrell. Oarecum o uşurare să-l

1. *Imshee* „şterge-o“, *igaree* „repede“ – cuvinte preluate în jargonul militar al Armatei Imperială Australiene în timpul Primului Război Mondial (ar.).

văd pe neghiob în carne şi oase, să termin cu fantoma asta plutitoare care secretă o ectoplasmă vîscoasă de minciuni pe unde mai ajunge. Îl ştii: un ins micuţ, roşcovan, din cale-afară de surescitat, incapabil să stea locului, mîzgălind febril fiecare cuvinţel de-al meu, deşi ştiu să citesc invers şi adesea a trebuit să vorbesc mai rar pentru el cînd rămînea în urmă. În realitate, am încercat să-l ajut cu diferitele sale probleme. După cum ştii, caută un soldat australian dispărut, arheologul ăsta amator de care ai pomenit şi tu şi, de asemenea, are nişte treburi vagi cu tatăl tău. Am făcut tot ce-am putut ca să-l mai liniştesc şi ca să-l ajut. I-am spus că CCF şi cu mine ne vom întîlni cu el luni, pe vasul fluvial. Şi i-am tot spus, iar şi iar, că nu l-am văzut niciodată pe băiatul ăsta din Australia. Dar tot acolo a rămas, împungîndu-mă, muşcîndu-şi buzele alea aspre, roşii şi, în general, fiind dezagreabil.

E obsedat de cele mai ciudate şi mai fără legătură lucruri, evenimente care n-au nimic în comun cu Atum-hadu, şi nici măcar cu mine, de parcă, în acest măreţ moment al egiptologiei, cînd sînt pe cale să îmi dezvălui opera lumii întregi, am fost brusc înşeuat de un copil nebun care bolboroseşte nişte întrebări absurde: *Unde e Marlowe?* Dispărut, şi presupus mort. *Unde e Paul Caldwell?* La fel, deşi n-am recunoscut numele la început. *Unde erai cînd au dispărut ei în Deir el Bahri?* Mă întorceam cu greu din Turcia în Egipt. Şi tot dădea tîrcoale întruna acestor evenimente simple. Era un pisălog, total lipsit de imaginaţie, aşa cum sînt mai toţi criticii. Căci un lucru e sigur, este un critic al proiectului trilipushian, care trebuie ignorat de-a binelea. Aproape că e un ordin din rai: ignoră-l pe acest bărbat, Margaret, ca să nu te deruteze, ca să nu ne deruteze pe toţi, ca să nu ne distragă de la această mare realizare care ne-a fost îngăduită aici în deşert. Nu putem cădea de acord între noi, ca oameni raţionali ce sîntem, să-l ignorăm?

Vezi tu, Margaret, pe Ferrell îl derutau trei documente: două care lipseau şi unul incomplet. Acest lucru se întîmplă adesea oamenilor care sînt la început în interpretarea de texte. Iau documentele, oricare ar fi, mult prea în serios,

cînd, desigur, nimic nu poate fi înţeles dintr-un singur document. Cînd vine vorba de o istorie incompletă, trebuie să încercuieşti adevărul, nu să te repezi la el ca un cangur înamorat. Dar, pentru oamenii ca Ferrell, dacă primul lucru pe care se întîmplă să-l citească spune *x*, o să creadă *x* pentru totdeauna şi, dacă un al doilea document spune exact inversul, se derutează şi încep să ţipe: „Conspiraţie!" Cînd nu găsesc un lucru, îşi închipuie că asta se întîmplă pentru că n-a existat niciodată. De ce nu există documente care să ateste cariera mea la Oxford? m-a întrebat, de parcă răspunsul n-ar fi fost limpede şi evident: pentru că cineva rătăcise dosarul sau îmi ortografiase greşit numele. Din această cauză, un detectiv navigase pe tot cuprinsul globului şi eu îmi pierdusem slujba şi banii şi poate chiar dragostea ta? Nu contează, nu mai contează: o să am descoperirea.

Cîteva cuvinte pe o fiţuică pot genera atîtea interpretări cîţi interpreţi sînt. Am încercat să-i explic asta. E într-un domeniu care seamănă cu al meu, doar că e incompetent. Şi el are o bucăţică de „papirus", o însemnare oficială a unui scrib – în acest caz un mic rezumat al documentelor militare britanice, care spunea povestea mîncată de molii a dispariţiei lui Marlowe, o colecţie dantelată de piste false şi recunoaşteri făţişe ale ignoranţei. Teren fertil, cu alte cuvinte, pentru presupunerile imbecililor, pentru vestirea de inepţii. Aşa cum i-am explicat indolentului detectiv, confruntat cu aşa nişte informaţii disparate, cîte imagini îi vin în minte unui arheolog imaginativ? O duzină sau chiar mai multe. Şi, cu o duzină de minţi în acţiune, o duzină de duzini de explicaţii posibile, un butoi de posibilităţi.

Aceasta este o lecţie valoroasă în veridicitatea textuală pentru noi toţi, prin bunăvoinţa detectivului prostănac. N-au trecut decît cîţiva ani de la moartea tragică a prietenului meu şi deja e al naibii de greu de spus ce anume s-a întîmplat. Acum, să ne aruncăm privirea înapoi cu trei milenii şi jumătate şi, din cîteva documente de acest gen, hai să determinăm cu acurateţe de sută la sută ce se întîmpla în Teba, cu un popor pe care nu-l înţelegem mai deloc şi a cărui limbă ne este în continuare atît de misterioasă încît nici măcar nu

ştim cum s-o pronunţăm. (Gramofoane! Dacă în Antichitate ar fi existat gramofoane – aceste garanţii ale nemuririi pentru nenumăraţi cîntăreţi din ziua de azi – atunci i-am fi putut auzi vorbindu-ne, şi am fi ştiut totul. Scandalos, într-un fel: gramofonul a rearanjat natura nemuririi în timpurile noastre degradate: poate că n-o să ştim niciodată cu adevărat cum să pronunţăm *Atum-hadu*, dar lumea îşi va aminti pentru totdeauna numele lui Daisy Montgomery, Victor Edwards and His Tuxedoed Chums, pe Will Wrentham and the Wellington Warblers.)

Inevitabil, îngrozit de neîndemînatici ca Ferrell, te gîndeşti la propriii tăi arheologi, care în mod sigur vor roi bîzîind în jurul faimei tale postume. Dacă o să fiu eu cel căutat, acum sau la o mie de ani în viitor, de un taur ca Ferrell, dînd iama printre porţelanuri? Ce o să fie interpretat greşit sau pur şi simplu pierdut, în însemnările pe care le voi fi lăsat în urmă, ori intenţionat ori din neatenţie? Să ne apere zeii pe toţi de arheologi ca Ferrell! Poate că, exact ca el, cronicarul meu viitor o să considere *semnificativ* faptul că Ministerul de Război, în stîngăcia sa infinită, mi-a pierdut dosarul ştampilînd pe el *întors* peste *dispărut*. Şi aşa, vieţile false se adună în teancuri peste fundaţiile fărîmiţate ale celor reale.

Şi tu, draga mea? Unde am fi acum dacă aş crede tot ce-am auzit azi despre tine de la domnul Ferrell? Vrei să-ţi redau întreaga scenă, în patetismul ei? A fost cam aşa, dacă-mi amintesc eu bine, deşi mă înec sau îmi vine să rîd, nici eu nu ştiu exact care dintre ele:

— Tu şi Finneran chiar vă întoarceţi la Boston? Pe bune?

Pe detectivul diabolic se pare că îl îmbolnăvea perspectiva asta. Nu suporta gîndul că mă întorc la tine şi a încercat mai multe tactici de a mă face să mă răzgîndesc.

— Desigur, am spus. De ce nu?

— Dar te-a abandonat. Te-a respins.

— Nu, nu, nicidecum. Faci o confuzie.

— Mi-a spus să-ţi arunc asta în faţă.

Ferrell îmi arătă ultima telegramă pe care ţi-am trimis-o, în care te îndemnam să-ţi păstrezi calmul, spunîndu-ţi că

nu credeam că ruptura dintre noi fusese voinţa ta. Avea mai multe scrisori pe care ţi le trimisesem. De ce i le-ai dat, Margaret?

TELEGRAMĂ. LUXOR PENTRU MARGARET FINNERAN,
BOSTON, 30 NOI. 1922, 9.33. PRIMIT SCRISOAREA TA DIN 15 NOV.
O SĂ IGNOR TELEGRAMA FALSĂ DIN 29 NOV.
FERRELL MINCINOS.
TOTUL VA FI BINE. VEŞNIC AL TĂU
ÎN ORICE CIRCUMSTANŢE, INDIFERENT.
AL TĂU RMT.

— E o femeie minunată, reflectă el, privindu-mă cu coada ochiului şi dînd de înţeles că te cunoaşte personal. Tragică, totuşi, boala ei.

— Curabilă, am spus, dezgustat de intruziunea lui în viaţa noastră.

— Curabilă? Nu ştiu. Opiul e o povară de care te dezbari greu şi, cînd am văzut-o ultima oară, era...

— Opiu?

Trebuie să recunosc că am fost înfiorat de vasta enormitate a unora dintre minciunile lui, aşa că o tot ţinea înainte cu asta.

— Nu mă face să rîd, Trilipush. Îi ştiu pe cei ca tine. Mă miră să aud că te întorci, că mergeţi înainte cu nunta. De ce te mai chinui? Ai comoara, i-ai convins pe Finneran şi pe oamenii săi să-ţi plătească drumul pînă aici, gata! De ce să te mai însori cu ea acum? Sau e o chestie de care ai nevoie? Îţi place s-o ştii aburită de la opiu, sînt sigur, un camuflaj simplu pentru depravarea ta. Păcat. E o femeie superbă. Am lăsat-o suspinînd după mine în patul ei, să ştii, şi pot să-ţi spun că e mare păcat să o droghezi şi să o transformi într-un camuflaj pentru tine şi băieţii tăi. Aş spune, Trilipush, că pari gelos. Oare de ce, mă întreb? Ţi-ai închipuit că drogurile or să fie suficiente ca s-o satisfacă? E clar cît de puţin ştii despre femei.

Margaret, a făcut o descriere din care reieşea că sînteţi iubiţi, că v-aţi îmbrăţişat în camera ta de pe Commonwealth Avenue, te-a descris cu detalii precise, gemetele şi suspinele, forma, culoarea mădularelor tale. M-am hotărît să nu cred această poveste – ce altceva aş fi putut să fac? Mi se pare că sună absurd, chiar dacă, aşa cum insista el, ai fost luată prizonieră de narcotice. Şi asta îmi sună absurd. Nu, ştiu destule despre poliţişti şi despre metodele lor. Dacă li se pare că ascunzi ceva, te toacă mărunt cu minciuni dureroase pînă cînd îţi scapă lucrul pe care-l caută ei.

„Harry", ai strigat tu, după cum mi-a spus el, lăsîndu-se pe spate în scaun şi împreunîndu-şi degetele de la mîini. „Harry, eşti drăguţul meu, tu şi numai tu."

Mi-am păstrat demnitatea, deşi, dacă m-aş fi simţit mai bine, aş fi şters pe jos cu el, de dragul tău. Aş fi putut să-l împuşc, probabil, dar eram în public, şi nu mai trăsesem cu Webley-ul meu de ani de zile. Totuşi, perspectiva întoarcerii mele în Boston – la tine – l-a scos pe dracu' din el:

— Dac-aş vrea, ai putea s-o mierleşti, Trilipush. Dacă-i spun lui O'Toole că i-ai furat banii, s-a zis cu viaţa ta. Stai departe de ea şi o să te las să trăieşti.

Şi-apoi a încercat mita.

— Păcat, Trilipush. Caldwell trebuie să primească o grămadă de bani. Dacă mi-ai spune cum să-i găsesc rămăşiţele, am putea să împărţim acei bani.

Dar să-l lăsăm în urmă pe Ferrell. Mă ameninţă că o să vină la situl unde lucrez cu poliţişti şi cu cîini, din motive care depăşesc orice logică. Nu contează. Îmi pare rău că te-a supărat, că a încercat să polueze adevărul limpede al vieţilor noastre. N-o să mă mai gîndesc nici o clipă la ce mi-a spus despre tine. Te implor să-l înlături cu un singur gest al mîinii tale superbe.

Dar de ce avea acea telegramă? Chiar i-ai dat-o lui, respingînd-o cu un hohot de rîs, aşa cum susţine el? I-ai dat scrisorile mele? Acum nici nu mai contează. Cîndva ar fi contat. Uită de asta, iubito. Uită urmele noroioase de paşi ale lui Ferrell. Jurnalul acesta e singura scrisoare de care ai nevoie de la mine.

Căci, fii atentă: după toată harababura asta, ce-a vrut arheologul ăsta soios al divorţului şi fraudelor de asigurare de la mine? Confirmarea mea pentru basmele despre bărbaţi omorîţi şi despre tatăl tău care fuge de datorii. Toate sînt nebunii, fanteziile fabulatorului Ferrell. Trebuie ignorat, scumpa mea dragă, sau totul o să se tulbure: adevărul, mormîntul, realizarea mea nemuritoare.

Pînă la urmă, micul meu *tête-à-tête* cu detectivul aproape că m-a bucurat. Să aştepţi atîta vreme venirea lui cu destulă anxietate şi apoi să descoperi, pînă la urmă, că eşti urmărit pentru ceva care n-are absolut *nici* o legătură cu tine, e o mare uşurare. Mă speriasem că avea legătură cu ceva adevărat, dar desigur nu era aşa.

— Stai un pic... îţi închipui că eu l-am omorît pe Paul Caldwell? l-am întrebat, de-a dreptul amuzat, cînd delirul său şi-a împroşcat în cele din urmă concluzia dementă.

Dar, paradoxal, aceasta s-a dovedit a fi singura plăcere a companiei respingătoare a detectivului, singurul element de interes din povestea sa absurdă: povestea băiatului dispărut. Am auzit destul de multe de la Ferrell şi întreaga afacere m-a mişcat în mod surprinzător, povestea acelui băiat minunat şi al Părintelui Rowley al său. Nu fac decît să repet ce-am auzit de la Ferrell, dar există ceva ce vreau să te întreb.

Ştiu că mă iubeşti. Ştiu că neînţelegerile noastre se vor lămuri. Ştiu toate acestea. Dar dacă eu nu sînt tot ce ai visat? Am o mărturisire de făcut: m-am născut în acest rol. N-a trebuit să lupt ca să-l cîştig. Şi, îţi mărturisesc, mi-e ruşine.

Căci, din cîte mi s-au spus (probabil că Ferrell ţi-a spus şi ţie), băiatul ăsta s-a tîrît cu greu ca să scape de sărăcie şi de maltratări. Fără dragoste, fără bani, fără simpla bunătate, fără încurajări. S-a născut fără nimic, şi totuşi din neantul acela s-a creat pe sine. Dacă ai arunca un Hugo Marlowe sau pe Ralph Trilipush sau vreun alt individ bogat, bine educat, bine-crescut în tinereţea lui Paul Caldwell, ce-ar face? Aruncă-i în mahalaua din Sydney şi asigură-te că le iei banii. Despoaie-i de bunele lor maniere. Privează-i de tot

ce nu era în minţile şi-n inimile lor în ziua în care s-au născut şi ce s-ar alege de ei? Mă tem că, fără darurile pe care le-au primit, forţa lor interioară n-ar fi de ajuns. Oamenii de genul ăsta (ca *mine*, e un lucru ruşinos) nu pot să ştie niciodată care părţi ale lor sînt cu adevărat ale lor. Sînt derutaţi toată viaţa, înceţoşaţi de ceea ce au moştenit. Cînd realizează ceva (o licenţă, o slujbă, o soţie), nu ştiu cu adevărat că au făcut-o *ei înşişi* de unii singuri, că nu a fost rezultatul exemplului tatălui, al sfaturilor mamei, al învăţăturilor valoroase ale profesorilor lor, toate bucăţelele nedigerate din alţi oameni pe care bogatul le denumeşte personalitatea sa. Dar Paul Caldwell s-a educat singur, n-a avut nici o familie, a profitat de oportunităţi minuscule care nici măcar nu-şi merită numele, pe care nimeni altcineva nu le vedea măcar, şi ce-a făcut cu ele? Le-a transformat într-un avantaj mai mare decît îţi poţi imagina, mă văd silit să înţeleg, o poveste a autocreaţiei demnă de Atum-hadu.

— Ce s-a ales de Paul Caldwell? mă întreba Ferrell iar şi iar.

Nu ştiu, dar dacă n-ar fi murit în război, ce *ar fi putut* să se aleagă de el? În împrejurări mai fericite, un tip de genul ăsta s-ar fi putut ridica la statutul de asistent al meu. Oare lumea i-ar fi îngăduit să strălucească în gloria făurită de sine, l-ar fi admirat pentru asta? Sau i-ar fi cerut să se ascundă, pentru ca inferiorii săi să nu fie orbiţi şi derutaţi de strălucirea pe care ei niciodată n-au reuşit s-o producă?

În mod sigur, ar fi făcut orice ca să impresioneze o femeie frumoasă şi sofisticată. Şi tu ai fi fost oare la fel de impresionată de el cît ar fi fost el de tine? Ai fi putut să iubeşti pe cineva ca el, Margaret? Sau şi tu ai fi avut pretenţia la cineva care să semene mai mult cu mine – lustruit, atestat, susţinut? Aş vrea tare mult să ştiu asta despre tine.

Ferrell îmi spune că băiatul a descoperit Egiptul într-o bibliotecă. Oare ne-am simţit la fel, el şi cu mine, ca băieţi îndrăgostiţi de tărîmul acesta? Îmi amintesc de nerăbdarea cu care aşteptam să ajungă la conac cărţile noi sau numărul următor din *Cronici de egiptologie* sau din *Analele egiptologiei moderne* sau din *Arheologie*. Emoţia era de nesuportat

în unele zile, cînd îmi imaginam copertele, speram să fie ilustraţii colorate şi mă gîndeam la hîrtia transparentă de deasupra tiparelor în relief cu frontispicii.

Din datele seci ale lui Ferrell, gînditorul inspirat poate să confere povestirii o anumită căldură: la începutul anului 1917, Caldwell soseşte în Egipt, ţara care îi făcuse cu ochiul încă de cînd avea numai opt ani. E neobosit în eforturile sale de a vedea totul. Învaţă araba, vizitează piramidele, face excursii de cîte ori poate obţine cîte o permisie. După o vreme, începe să se furişeze din tabără cînd nu i se acordă permisii, pentru că Egiptul e prea puternic pentru el, prea real, prin comparaţie cu irealitatea stagiului său într-o armată colonială, ducîndu-şi termenul la capăt într-un război care n-avea nici cea mai mică legătură cu el. Imaginează-ţi-l, Margaret, atît de obsedat de această ţară, încît îşi pierde tot interesul pentru pedepsele potenţiale. E conştient de penalizările pentru absenţele sale ilicite repetate, dar războiul acesta pare în fiecare zi mai puţin real. Probabil că în nişte tranşee noroioase din Luxemburg ar fi fost mai atent (sau mort). Dar în prezenţa deşertului său, cu răgetele băloase ale cămilelor închiriate care îl chemau, fiecare, să meargă la trap prin întuneric şi să atingă frumuseţea fără nas a Sfinxului, să stea la poalele piramidei lui Kheops şi să se gîndească unde anume în deşertul acesta vast avea să-şi întîlnească destinul – ar fi fost imposibil pentru el să se teamă de un sergent încet în mişcări şi în gîndire (care-şi pierdea, în rondul de noapte, răbdarea şi autoritatea puţin cîte puţin, în conul de lumină al lămpii din baraca de pază).

Şi apoi, într-una din zilele cînd eu eram rănit şi dispărut în Turcia, Paul Caldwell află, probabil, că un ofiţer britanic aflat în vizită în tabăra australiană era, în viaţa sa civilă, un expert egiptolog în devenire, care făcea chiar acum expediţii cînd îi îngăduia războiul. Ştiam stilul lui Hugo Marlowe prea bine. Nu mă îndoiesc că a fost abordat iar şi iar de Caldwell, care încerca în zadar să-i capteze atenţia. Şi, nereuşind asta, îmi pot imagina cu uşurinţă că a început efectiv să-l urmărească pe Marlowe (care era poziţionat la peste şaizeci de kilometri depărtare) din pură fascinaţie pentru

treaba pe care o făcea, dar şi pentru că Marlowe ştia *tot*. Caldwell probabil îi cîştigase atenţia şi încrederea lui Marlowe, nu mai contează cum. Mi-l imaginez pe Marlowe luîndu-l pe băiat sub aripa sa şi încîntarea cu care Caldwell asculta detaliile, metodele de cercetare şi de explorare, ultimele descoperiri, şi ce subiect ar fi putut fi mai captivant decît ultimele idei despre Atum-hadu?

Păi normal. Normal că Marlowe a discutat despre Atum-hadu cu Caldwell. Marlowe avea Fragmentul C în cortul său, aşteptînd întoarcerea mea. I-a spus, probabil, lui Caldwell, o mulţime despre Atum-hadu, şi totul din acea poveste probabil că i-a sunat foarte bine sărmanului băiat: o civilizaţie în care un om de geniu s-a putut crea şi re-crea zi de zi, pînă cînd a ajuns rege. Probabil că Harriman deja făcuse parte din lecturile din copilărie ale lui Paul, şi focul lui Atum-hadu, mocnit cum era în prima sa versiune, îl cuprinsese deja. Iar acum Marlowe le făcuse cunoştinţă.

Dacă ar fi supravieţuit războiului, i s-ar fi îngăduit, probabil, să devină bibliotecar, poate chiar profesor într-o şcoală provincială. Ar fi putut fi la fel de inteligent ca şi mine, la fel de fermecător ca şi mine, dar, fără acreditările mele şi bogăţia mea şi tot restul, ar fi putut fi o ciudăţenie, o ciudăţenie de circ, un sărman băiat care, *atît de amuzant*, ştia nişte fleacuri despre Egipt din nişte motive proprii, de nepătruns. M-ai iubi dacă aş fi aşa, dacă ăsta aş fi eu? Nu, cum s-ar putea? Nimeni nu-şi va aminti de Paul Caldwell, şi nimeni n-ar trebui să-şi amintească.

Ultimele zile ale Egiptului. Trebuie să fi fost aşa o zi, ultima zi. Ultima oră. Ultima clipă. A existat, în orice cataclism, exact aşa un unic moment final, incredibil, dar adevărat: un ultim rănit în Marele Război, o ultimă victimă răpusă de Ciuma Neagră, un ultim neanderthalian care să fie tatăl unui prim *Homo sapiens*. Şi trebuie să fi fost un ultim om care să-l fi slăvit pe Atum care, la moartea sa, a luat cu sine toate misterele cultului. A existat un ultim om care ştia cum se pronunţă egipteana veche; o întreagă limbă

a murit odată cu el şi tot ce putem face acum e să ne străduim să-i auzim ecourile învăţînd foarte îndeaproape din cărţi şi sperînd din toate puterile.

Şi pentru Atum-hadu a existat această zi în care totul a fost indiscutabil pierdut, cînd n-a mai rămas nici o scăpare, umblînd printr-un palat gol, călcînd peste un bărbat a cărui faţă fusese făcută terci cu măciuca. Cum s-a simţit regele în acea după-amiază? Somnoros, atît de obosit! Dorindu-şi ca lucrurile să poată sta altfel. Tînjind după regina sa şi după un loc liniştit unde să se odihnească amîndoi.

A existat această zi; această zi a venit şi apoi s-a sfîrşit, luînd cu ea tot universul. A existat acest ultim răsărit peste hoardele de chipuri porcine de la poartă, conduse de străini, şi au ars templele şi au ars şi toate istoriile şi toate obiceiurile şi cuvintele şi poveştile şi aspiraţiile şi certitudinea unui viitor nesfîrşit în care se cuveneau onorurile şi iubirea – numai pentru că ai trăit în vreme de pace – s-au năruit cu totul. A existat, în schimb, această ultimă zi, şi Atum-hadu a rămas neclintit pentru o clipă, s-a uitat în jur şi şi-a luat rămas-bun de la toţi, deşi nimeni n-a auzit. Era prins în capcană de împrejurări care erau mai presus de controlul oricărui om, chiar a întrupării lui Atum, marele creator. Gata cu servitorii, cu armata, cu solii, cu femeile, cu banii, gata cu timpul.

„Sfîrşitul tuturor lucrurilor." Acesta este baubau-ul oricărui adult, singurul vampir care supravieţuieşte din fragedа pruncie, ca să învie din cînd în cînd şi să ne zdruncine curajul. E mai mult decît teama de moarte, căci la propriul tău deces te atîrni de speranţa că măcar un singur lucru care te reprezintă sau care contează pentru tine va dăinui, conservîndu-te cumva, chiar dacă este numai încrederea că lucrurile şi oamenii pe care-i iubeşti îţi vor supravieţui şi vor rezista. *Vieţile copiilor noştri continuă, aşa că ale noastre nu se sfîrşesc de-a binelea*: aceasta este jalnica rămăşiţă din nemurirea egipteană care i-a rămas omului modern. Unii, desigur, se vor agăţa de raiul estompat al creştinilor sau de paradisul rigid orgiastic al lui Allah, dar pentru majoritatea, e ceva mai simplu: copii, nepoţi şi afacerea de familie, munca

de-o viaţă sau doar anexele evenimentelor monotone: crîşma din colţ şi strada principală vor dăinui, ca şi clubul de fotbal, guvernul, constituţia şi vechiul regiment. Dacă nu eşti deprimat de faptul că aceste instituţii se vor osteni în continuare fără inimă, neclintite la modul celest de moartea ta, atunci o să fii dimpotrivă încurajat şi ele o să devină ca desenele cu mîncare de pe pereţii unui mormînt faraonic. Oo, da, omul de rînd se agaţă de nemurire cu ultima suflare şi o găseşte: în moştenitorii săi, în munca sa, în oraşul său, în cultura sa.

Dar sfîrşitul *tuturor* lucrurilor! Cît de distrugători ar trebuie să fie omul sau natura pentru ca sfîrşitul tău să devină intolerabil de mărunt, de-a dreptul muritor? Îţi trebuie o eră glaciară sau un soare umflat care să incinereze Pămîntul? Sau ar fi de-ajuns mai puţin ca să pună capăt fanteziilor tale de permanenţă? Ar trebui să-ţi vezi urmaşii măcelăriţi sub ochii tăi care se închid? Să-ţi vezi afacerea în faliment, casa şi opera făcute cenuşă? Hai să spunem că biserica ta şi toţi preoţii ei şi toate mărturiile grafice sau scrise despre dumnezeul tău sînt distruse, că ţopăie deasupra lor demonii cu gheare ascuţite care sînt supuşi unui alt dumnezeu, mai tînăr, mai nemilos. Hai să spunem că oraşul care a rezistat tuturor cotropitorilor vreme de o mie de ani, oraşul în care a trăit familia ta atîta cît te poţi uita tu înapoi în timp, această perlă a mării sau a nisipurilor, această verde şi plăcută Anglie, această eternă Romă, acest Ierusalim roz sau sfînta Mecca, acest cămin al tău şi al alor tăi, e demolat complet, cărămidă cu cărămidă, ultima bombă făcînd una cu pămîntul ultima casă chiar înainte ca ultimele picături cleioase de sînge să fie pompate din inima ta bîlbîită. Veneţia se scufundă în mare. Parisul arde. Londra vuieşte. New York-ul se prăbuşeşte şi Atena e redusă la cenuşă. Încă nu-i sfîrşitul tuturor lucrurilor pentru tine? Fiecare exemplar al fiecărei cărţi a fiecărui autor al literaturii mondiale se aprinde sub ochii unor analfabeţi piromaniaci de nestăvilit. Ultimul exemplar din ultima istorie a ţării tale şi a tuturor celorlalte se transformă în fum negru şi, în timp ce-ţi dai ultima suflare, nu speri decît să primeşti cea mai neînsemnată aşchie de nemurire: poate că, la cîteva generaţii de acum încolo,

iniţiativa unui actor genial cu memorie bună de a transmite ceva din gură-n gură către moştenitorul său şi, prin acesta, către moştenitorii moştenitorilor săi, o să aibă ca rezultat un efort curajos de amintire şi scriere a lui *Hamlet*... şi ce se întîmplă la sfîrşit? Hamlet se otrăveşte? Îl ciomăgeşte cu o bîtă pe Polonius într-o cameră întunecată? Se îmbracă în gropar şi o şterge pe uşa din spate?

Următoarele lucruri o să fie pierdute iremediabil într-o zi, foarte curînd: compoziţiile lui Beethoven. Berea ta preferată. Toate însemnările despre strămoşii tăi. Locul în care ai sărutat o fată pentru prima oară. Caramelele. Cafeaua. Peisajul pe care-l asociezi cu pacea şi libertatea. Orice dovadă a copilăriei tale, reală sau doar amintită cu drag. Senzaţia că tot ce se află înaintea ta şi a celor pe care-i îndrăgeşti e o serie de năzuinţe, realizări, eşecuri, mese, ceremonii, iubiri, dezamăgiri, recuperări, fapte noi.

O să-ţi aminteşti de mine, Margaret? O să-ţi dai seama ce-am realizat eu aici şi o să faci în aşa fel încît să o clarifici pentru restul lumii? Să ştii că nu mai am pe nimeni în care să am încredere. Dacă m-ai iubit vreodată, sau doar ideea de mine, te rog, te rog, dezbară-te de boala ta şi fă ca opera mea să dăinuie.

CCF doarme. Am multe de terminat, în special dacă nebunul de Ferrell are de gînd să dea iama pe aici cu poliţişti şi cu cîini.

6 ianuarie 1955

Tuturor le place să aibă dreptate, Macy. Şi să ai dreptate din motive întemeiate e şi mai bine. În dimineața aceasta, uitîndu-mă peste ce-am scris ieri, am senzația neplăcută, aproape ruşinoasă, că probabil am avut uneori dreptate din motive greşite. Astăzi, citind asta, nu mi-e prea clar unde anume şi în ce fel l-am prins pe Trilipush cu minciuna. Şi totuşi, îmi amintesc senzația – o senzație, Macy, simplă şi reală ca gustul ciocolatei, sau ca mîngîierea vîntului pe chip – că mințea. Şi în mod sigur am scris atunci în însemnările mele că *ştiam* că mințea. Dar, recitind acum,

acea siguranță pare să se fi stins oarecum. Poate că-i spusesem lui Margaret despre interesul lui Caldwell pentru arheologie şi ea îi scrisese la rîndul ei lui Trilipush, mă gîndesc. Nu contează: dacă n-a fost asta, a fost altceva. E prea tentant să spui că retrospecțiunea aduce claritate. Mai probabil e ca timpul să estompeze adevărul. Nu pun la îndoială corectitudinea siguranței mele de atunci, ci doar abilitatea de a o exprima acum. Nu sînt un om al literelor, Macy, asta e treaba ta în parteneriatul nostru. Deci lămureşte tu cum l-am prins pe Trilipush.

Şi, de asemenea, cred că mă pot acuza acum că n-am fost în stare să conving poliția să investigheze această problemă imediat. Dispariția unui englez şi a unui australian, cu patru ani mai devreme, în timpul unui război, nu îi părea polițistului de serviciu a avea nici cea mai mică legătură cu slujba lui. Mi-a spus s-o raportez la consulatul britanic şi, dacă ei comandau o investigație, el avea să se ocupe de asta. N-am reuşit să-l urnesc, şi i-am desluşit mîndria indigenă din faptul că-mi spusese *nu*, de parcă aş fi fost regele Angliei şi nu un alt colonial exploatat de englezi cum eram de fapt. Asta era sîmbătă pe 30.

M-am întors la hotel ca să aştept veşti de la pîndacii mei. N-au apărut. Am stat treaz pînă la miezul nopții. Nimic. Am coborît pînă în stradă, căutîndu-i. Mi s-a părut că-l văd pe unul dintre ei dar, cînd l-am abordat, nu vorbea engleză şi n-aveam cum să fiu sigur, pînă la urmă, dacă făcea parte din echipa mea sau nu. Adevărul e că băieții egipteni nu arată foarte diferit unul de altul. Am început să mă tem de ce era mai rău: Trilipush, în disperarea lui, le făcuse sărmanilor mei băieți ceva foarte rău.

Duminică, 31 decembrie 1922

Am visat că stăteam în spatele tău, cu mîna pe mîna ta pe care o ţineai pe coapsă. Eram împreună într-un spaţiu închis, sigur. Îţi şopteam ceva la ureche. Te ţineam de cealaltă mînă, îţi puneam degetul pe simbolurile de pe un papirus, picurîndu-ţi în urechea gingaşă secretele ascunse în acele ilustraţii.

Soarele s-a ridicat deja şi există ceva activitate de cealaltă parte a falezei. Am stat mai întîi pe un mal abrupt şi

apoi mai aproape, pe balconul construit deasupra intrării în gaura cu comori a lui Tut şi l-am privit pe fotograful care făcea poze studiate cu marele bărbat. E prea mult, tot echipamentul, kilometrii de stambă şi de pînză, borcanele cu lichide de conservare, cantităţile de fixator fotografic, nenumăratele site şi butoaie şi cazmale şi roabe şi un tren construit special pentru el, şină lîngă şină pînă la ieşirea din Vale, duzinile de admiratori, jurnaliştii care cerşeau un cuvinţel. Toate acestea ar fi trebuit să ajungă. Dar nu, acum trebuie să fie şi fîs după fîs, blitzuri argintii şi albastre, clic după clic şi „Aici, domnule Carter, vă rog uitaţi-vă aici", ochiul lumii îl devora fără să clipească şi fără să-l diminueze cu ceva. Era neobosit – clic, clic, clic, fîs, fîs, fîs – hrănind lumea cu imaginea sa. Marele om în cortul său. În faţa gropii sale. Cu lingăii săi. Prefăcîndu-se că supraveghează ceva. Plimbînd vreo comoară spre suprafaţă, în soarele cunoaşterii şi al faimei. Consultîndu-se cu unul-altul. Gîndindu-se. Acesta este mormîntul Restauraţiei, dovada că nimic nu piere pentru totdeauna, pînă la urmă totul se reîntoarce în glorie. Şi acestea sînt fotografiile subţiri, temporare care o dovedesc.

Şi acolo, la 200 de metri mai jos pe potecă, la întoarcerea mea, l-am găsit pe Ferrell, sinistru şi iscoditor, bîjbîind pe lîngă faleză.

În ziua următoare, duminică 31, în panica mea, am vizitat din nou locurile pe care le ştiam: fosta vilă a lui Trilipush, situl aglomerat al lui Carter, unde m-am uitat la el cum poza pentru fotografi, şi întinderea pustie de deşert care fusese cîndva situl lui Trilipush. Nicăieri nimic. M-am întors la hotel, rugîndu-mă să-mi apară mica armată de informatori. Nimic. M-am consolat cu gîndul că, poate, l-au urmărit pînă undeva, şi că rămăsese acolo, şi prin urmare rămăseseră şi ei. Dar poziția mea părea îngrijorătoare. M-am dus la agenția de turism şi mi-au confirmat că Trilipush şi Finneran erau programați în continuare să plece cu vasul în ziua următoare, biletele fuseseră chiar plătite. Am angajat un băiat nou care să supravegheze gara urmărind apariția de neconfundat a lui Trilipush sau a lui Finneran. El, cel puțin, mi-a raportat după

plecarea ultimului tren din ziua respectivă : nu plecaseră din Luxor cu trenul. Mi-am pregătit următoarea mişcare : Am telegrafiat consulului britanic din Cairo, dîndu-i detaliile despre sosirea noastră şi spunîndu-i că aveam să-i aduc un suspect pentru asasinarea în 1918 a Căpitanului Marlowe, ca să-l interogăm împreună, şi deci să se pregătească. Vezi tu, Macy, foloseam toate instrumentele pe care le aveam ca să elucidez nişte crime pe care nimeni altcineva nu era dispus să le investigheze.

În acea seară, pe 31, ca să mă asigur că făcusem tot ce se putea, am traversat pentru ultima oară fluviul ca să mai fac o plimbare pînă la situl lui Trilipush, dar de data asta, cînd m-am dat jos de pe feribot pe malul de vest al Nilului, în mulțimea care aştepta să se îmbarce pe feribot spre malul de est am văzut un băiat indigen care aş fi putut să jur că era unul din armata mea dispărută de pîndaşi. Băiatul ducea un pachet mare. Cînd am încercat să-i atrag atenția, totuşi, m-a ignorat, s-a urcat pe vas, pur şi simplu, şi n-am mai reuşit să-l ajung din urmă. L-am pierdut. M-am înghesuit pînă la marginea pontonului şi am privit feribotul îndepărtîndu-se, dar nu l-am mai văzut pînă cînd, în timp ce vasul străbătea curentul, l-am zărit dintr-odată, uitîndu-se la mine de pe punte, de parcă ar fi fost acolo în tot acest timp, şi aş fi putut să jur, chiar şi de la distanța asta, că rîdea.

Bineînțeles, nici de data asta n-am găsit nimic la situl lui Trilipush, şi ştiu destule despre psihicul uman în momente de stres ca să nu iau prea tare în serios senzațiile acelea de aprehensiune, care mi-au dat tîrcoale la ultimele raze ale soarelui, şi suspiciunea că eram urmărit. Chiar şi rîsul băiețelului a fost probabil mai degrabă un semn al nervilor mei iritați decît ceva real.

(Duminică, 31 decembrie 1922, continuare)

Atum-hadu s-a confruntat cu cel mai descurajant exemplu al Paradoxului Mormîntului din toată istoria Egiptului. Este, în ultimă instanță, o enigmă fără dezlegare. Pentru a-şi asigura nemurirea, numele său trebuia să supraviețuiască pe vecie la suprafața pămîntului, iar corpul său dedesubt, conservat, mumificat şi sigilat într-un mormînt dotat cu

minimul necesar. Fără nimeni rămas în urmă, care să spună povestea. În timp ce lumea de afară se topea sub soarele deşertului: numele lui nu este pe nici o listă de regi. Dinastia a XIII-a se transforma rapid într-un piure plin de cocoloaşe de adevăr şi legendă, lacune de nisipuri mişcătoare bolborosind satisfăcute pe unde se plimbaseră cîndva regii.

PANOUL L: ULTIMELE ORE ALE EGIPTULUI

Text: Atum-hadu fusese abandonat. A părăsit Teba şi a traversat Nilul cel dătător de viaţă şi a mers mai departe de unul singur; îşi ducea cu el bunurile, Admonestările, vopsele, trestie, cerneală, pensulele şi pisica. Cobrele din stomacul său muriseră. De cealaltă parte a grandiosului Nil a ars micuţa barcă pe care navigase şi a urmărit strălucirile argintii de foc profilate pe cer. La est, cotropitorii îi prăduiau palatul, se auzeau strigătele femeilor. Era gol de lumea aceasta. Şi-a cărat bunurile în mormîntul pe care i-l dăduse Seth.

Analiză: Ultimele minute ale domniei sale. Ultimele minute ale Egiptului. Tristeţi de neimaginat, regrete, dar nu lipsite de o anumită frumuseţe, sfîrşitul zilelor. Înconjurat de sînge, pericolul apropiindu-se rapid. Pericol nu pentru viaţa sa, ci pentru viaţa sa de apoi. E adandonat de toţi. Dar totul este limpede acum: enigma – care a chinuit minţile mărunte milenii întregi, care i-a încuiat pe hiksoşii violenţi şi pe prădătorii de morminte din vechime şi pe Harriman şi pe Vassal şi pe cei care s-au îndoit de existenţa lui Atum-hadu – ni se dezvăluie acum, Cititorule. Acum putem cartografia, cameră cu cameră, treaba pe care a făcut-o, atît în ultima zi cît şi în evenimentele şi zilele care au condus acolo.

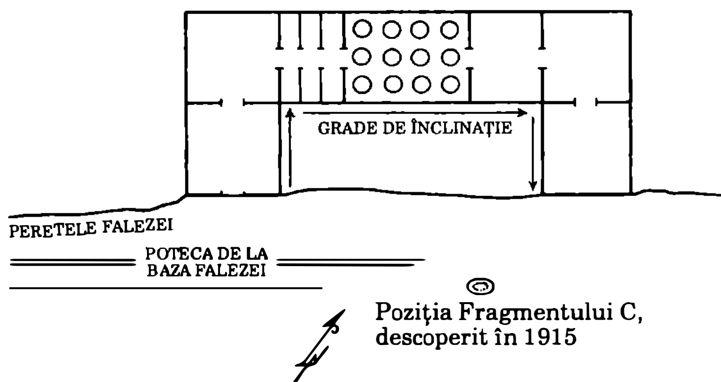
O să înţelegem de ce nu au existat sigilii şi inscripţii pe uşi.

O să înţelegem cadavrele şi amplasarea lor, şi urmele de paşi însîngeraţi.

O să înţelegem ilustraţiile de amator şi textul de expert.

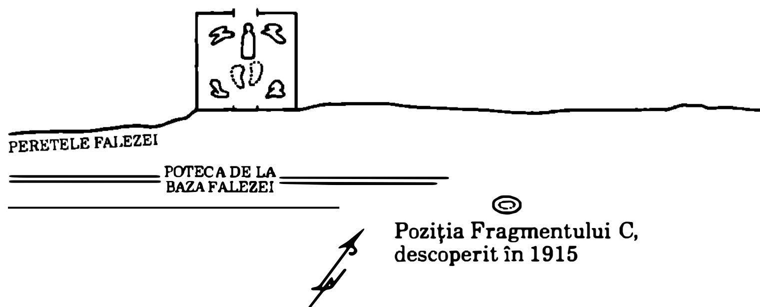
O să înţelegem cum un bărbat singur şi-a atins nemurirea, cum şi-a umplut mormîntul şi l-a ascuns de toată lumea.

Ca să repetăm, atunci, avem Figura 1 – Mormîntul lui Atum-hadu, fără detalii:

Subțirimea și ușurimea Ușii camuflate A se explică acum. Nici măcar de la un bărbat de vitejia lui Atum-hadu nu se poate presupune că a ridicat și a pus la locul ei o ușă grea de piatră, sigilîndu-o singur. Așa că putem presupune că a construit singur acest paravan subtil dar suficient, din lemn acoperit cu piatră, și l-a ghipsuit, închizîndu-l după el după ce adusese înăuntru tot ce-i trebuia. Cu ușa închisă în urma sa, s-a apucat de lucru într-o stare care trebuie să fi semănat cu liniștea.

FIGURA 2 – CAMERA FEMEILOR LUI ATUM-HADU

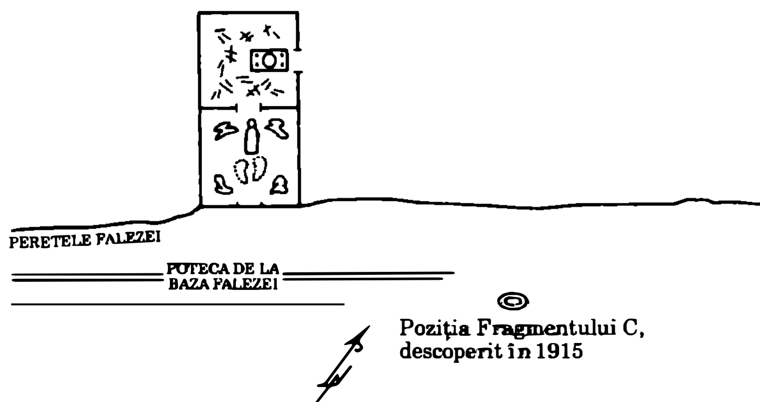
Renaşterea în lumea de dincolo necesita reîmplinirea, care necesita stimularea mumiei. Această încăpere conţinea tot ce era necesar din punct de vedere simbolic pentru acţiunea respectivă. Papucii cu mărgele ai vreunei concubine multiubite, vălurile diafane multicolore împrăştiate ale dansatoarelor preferate şi picturile extrordinare de pe pereţi: toate formele feminine posibile, în toată varietatea lor, în activităţi şi poziţii pe care Admonestările le-au descris atît de elocvent ca fiind preferinţele atum-haduene. În clipa morţii lui Atum-hadu, aceste veşminte aveau să fie umplute brusc de partenerele superbe pe care regele le avusese de-a lungul vieţii. Picturile de pe pereţi aveau să se umfle în nuri tridimensionali şi apoi să sară pe podea, din camerele cu o strălucire supranaturală ale apartamentelor de voiaj ale lui Atum-hadu auzindu-se ecouri de chicoteli şi suspine.

Cine a pictat aceste siluete? Păi, e limpede: era aceeaşi mînă care decorase în zilele precedente Camera Istoriei. Sigilat în propriul său mormînt pe cînd se afla încă în viaţă, şi-a creat cu propria sa mînă atumică însoţitorii în lumea de dincolo, s-a bizuit pe propriul său talent neinstruit ca să decoreze pereţii necruţători, vopselele pătîndu-i degetele şi faţa şi halatul. Avea să facă năzbîtii în această primă cameră, de îndată ce va fi dus la capăt sarcina de a se lepăda de viaţa sa şi, ajutat de atingerile doamnelor sale, avea să se re-creeze, născîndu-se ca propriul său copil.

Şi cine, mai mult ca nimeni alta, domină aceşti pereţi? Examinaţi figurina măruntă, excelent conservată, care e amplasată între şi dincolo de papucii fărîmiţaţi. Această femeie superbă, îmbrăcată doar cu un halat, cu ochii strălucind chiar şi în sculptură, cu zîmbetul sarcastic ce sugera în acelaşi timp invitaţie şi revoltă – e reprodusă peste tot în această cameră care e sfinţită de prezenţa ei, cu mîna ei delicată, cu fiecare deget lung, subţire articulat în arcuirea graţioasă a narciselor din luncă, în langoarea ei somnoroasă, stînd întinsă în tot felul de posturi: portrete întregi făcute din memoria suspinîndă a regelui, profiluri, schiţe grăbite şi detalii la care s-a chinuit ore întregi, străduindu-se să cuprindă pe un singur perete tot ce iubea: exploziile ei de energie şi

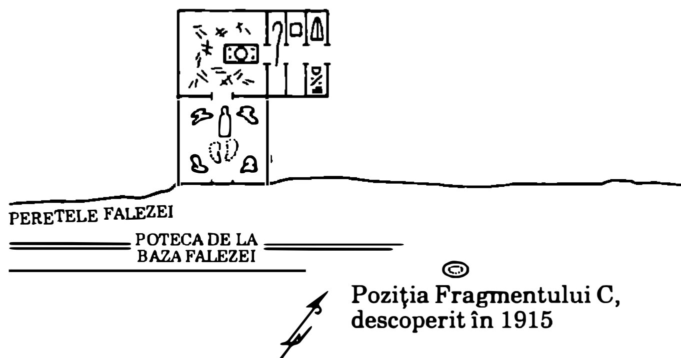
de inteligenţă, stările de tristeţe şi oboseală, sclipirea de furie din ochi atunci cînd nu i se făcea pe plac, satisfacţia pe care o avea, la început, din simplul fapt de a sta cu regele ei şi de a şti că o iubeşte. Indiferent unde scăpase ca să-şi trăiască restul de ani muritori, eternitatea avea să şi-o petreacă alături de el.

FIGURA 3 – CAMERA RĂSPUNZĂTORULUI

Urmele de paşi însîngerate şi piedestalul superb, simplu şi dreptunghiular, sînt piesele de rezistenţă ale Camerei Răspunzătorului. Aici îşi avea postul *shawabti*, sau „răspunzătorul". Micuţa figurină, făurită după chipul lui Atum-hadu, cu rînjetul său poznaş inconfundabil, stătea exact în centrul piedestalului de piatră, lung şi greu, şi răspundea pentru rege în timpul călătoriei acestuia spre lumea de dincolo, lupta în numele lui (cu ajutorul soldaţilor mînjiţi de sînge care stăteau înşiraţi simbolic, reprezentaţi de urmele de paşi însîngerate). De jur împrejurul lui *shawabti* sînt patru mingi de balegă pietrificată (probabil de cămilă sau de elefant) surmontate de scarabei cioplţi, simboluri ale renaşterii pentru Egipteni.

FIGURA 4 – CELE TREI ANTICAMERE REGALE

În cele Trei Anticamere Regale, Atum-hadu a aranjat obiecte simbolice pentru puterea sa pămîntească şi instrumentele cu care şi-a garantat nemurirea. Pereţii sînt plini de scene cu banchete, vînătoare, război, imagini cu bogăţii, comori, îmbrăcăminte. În măsura în care poţi fi sigur astfel de lucruri, aş spune că acestea, cele mai slabe picturi din mormînt, au fost realizate ultimele, cînd regele era deja cuprins de oboseala finală. Toate obiectele pictate aveau să devină reale la moartea regelui. În plus, magnifice obiecte tangibile sînt aşezate pe podea:

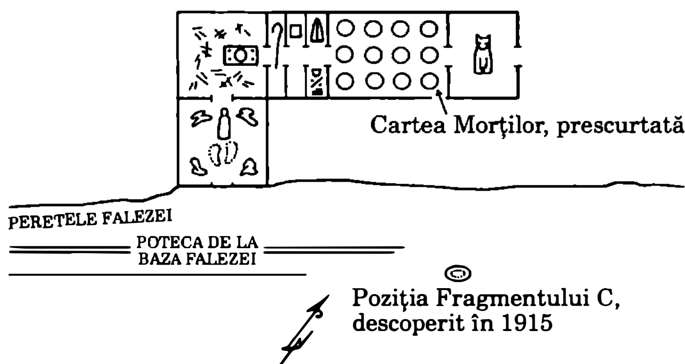
- Sceptrul sculptat, un toiag de lemn, inscripţionat pe o latură cu cele cinci nume din titulatura lui Atum-hadu, şi cu vîrful superior cioplit în chip de zeu, probabil Atum însuşi.
- Un cheson superb inserat cu lemn de abanos, conţinînd un exemplar complet al Admonestărilor, toate cele optzeci de catrene pe o bucată de papirus nu mai mare decît cele patruzeci şi opt de strofe ale Fragmentului C (pe care l-am avut cu mine în expediţie şi o să-l iau cu mine mîine cînd mă întorc la Cairo cu CCF), dar scris pe ambele părţi, cu patruzeci şi opt de

strofe pe faţă (aceleaşi patruzeci şi opt ca pe Fragmentul C) şi treizeci şi două pe verso;

- Un halat pătat de sînge şi de vopsea, probabil chiar obiectul vestimentar pe care l-a purtat regele în vreme ce îşi pregătea mormîntul;
- trestiile, pensulele, borcanele de vopsea şi instrumentele de tăiat pe care le-a folosit pentru a pregăti pereţii şi mobilierul mormîntului.

Textul complet al Admonestărilor este o descoperire deosebit de importantă, stabilind importanţa strădaniei mele timpurii şi devotate asupra acelui text şi al domniei lui Atum-hadu. Dacă, în cele şaizeci de catrene descoperite anterior, îl vedem pe Atum-hadu drept un bărbat puternic, mînat de poftele sale, în ultimele douăzeci vedem o altă latură a sa. În acestea, e mult mai acut conştient de suferinţele sale şi de problemele complexe pe care i le pune viitorul. Scrie cu un interes mult mai pronunţat pentru dificultăţile sale digestive (ca în Catrenele 38-41) şi pentru suferinţa care i-a fost provocată de femei care nu i-au răsplătit iubirea (ca în 62 şi 69). În mod special, aş atrage atenţia cititorului asupra catrenelor: 68, care semnalează nişte semne unice pe trupul lui Atum-hadu cu o precizie atît de intrigantă; 34, în care regele-poet tînjeşte după un „lămuritor" care să-i poarte numele spre mari înălţimi într-o lume restaurată (Osiris ar fi interpretarea tradiţională a acestuia, şi totuşi nu pot să nu simt un compliment trimis către mine de regele meu fratern); 63, care în cuvinte simple, nerimate, clarifică ordinea regilor din răposata Dinastie a XIII-a, sfîrşind cu Atum-hadu; 43, 64 şi 67, care apar pe Coloanele şapte şi opt; şi 14, care apare în Camera Istoriei pe Peretele G.

FIGURA 5 – CAMERA ISTORIEI ŞI ALTARUL LUI BASTET

După ce a terminat de inscripţionat în Camera Istoriei cronica vieţii şi domniei sale, şi o versiune prescurtată a Cărţii Morţilor (ghidul obligatoriu spre lumea de dincolo, pe care sărmanul om se pare că a trebuit să-l reproducă total din memorie în ultima clipă, pentru că tocmai îşi amintise să-l includă şi nu avea prea mult loc), regele trebuie să fi fost extenuat şi, în acelaşi timp, plin de vopsea. Dar trebuia să continue, fără îndoială copleşit de tristeţe, calmat doar de cunoaşterea faptului că această tristeţe avea să dispară în curînd. Şi totuşi, în acele ore în care a pregătit Altarul lui Bastet, Atum-hadu trebuie că a suferit, în mod sigur. Nu e greu de imaginat că animalul multiubit, înecîndu-se cu vreun os de peşte antic, şi-a dat ultima suflare în braţele lui în vreme ce el plîngea şi implora o zeitate surdă.

Şi totuşi, acum îl aşteptau treburi şi mai hidoase. Probabil că se apucase de asta cu cîteva zile înainte, probabil că fusese silit să-şi evalueze opţiunile din clipa în care îşi venise în fire, călare pe rămăşiţele cărnoase ale Maestrului Largheţei.

FIGURA 6 – CAMERA MAESTRULUI LARGHEŢEI

PERETELE FALEZEI

POTECA DE LA BAZA FALEZEI

Poziţia Fragmentului C, descoperit în 1915

Observ acum că sînt necesare mai multe elucidări, şi textul care apare pe pereţii Camerei Maestrului Largheţei spune povestea :

Cu douăsprezece zile înainte de sfîrşit, cînd Atum-hadu se văzuse nevoit, împotriva voinţei sale, să-l distrugă pe Maestrul Largheţei, cînd a început să ardă hainele Maestrului, ca prim pas pentru a-l împiedica să obţină nemurirea, regele s-a oprit [ca să chibzuiască].

Marele rege s-a hotărît să se folosească de Maestru pentru toată eternitatea. Maestrul avea să implore iertarea lui Atum-hadu vreme de un milion de ani.

Atum-hadu îi văzuse pe Păstrătorii Secretelor la lucru. Deşi le cunoştea vrăjile, Atum-hadu nu avea la dispoziţie cele şaptezeci de zile necesare. Era urmărit de hiksoşi, care ştiau că le scăpase. Era urmărit de duşmani de tot soiul. Nu avea timp. A procedat în grabă, dar conform legilor şi obiceiurilor.

A suferit teribil.

Cînd sarcina sa a fost dusă la capăt, a desenat deasupra pînzei chipul unui om spăşit, servil şi reţinut.

Analiză *:* Picturile oribile (deşi încă amatoristice) care însoţesc acest text remarcabil sînt uimitoare, reuşind să arate că regele era scîrbit de sarcina sa. E cazul să lămurim ce a vrut regele să spună prin cuvintele sale enigmatice.

După ce l-a omorît pe Maestru, apărîndu-se de atacul fioros descris pe Panoul K, regele a ajuns, se pare, la mai multe concluzii foarte rapid. În acea clipă trebuie că s-a hotărît asupra tuturor acţiunilor pe care le-a îndeplinit în următoarele douăsprezece zile. În loc să distrugă orice urmă a Maestrului Largheței şi a cadavrului său (pentru a-l împiedica să obțină nemurirea), regele şi-a dat seama că trădătorul său Maestru al Largheței ar fi o companie bună şi o sursă de finanțare pentru călătoria regelui, simpla sa prezență tăcută fiind suficientă ca să reprezinte bogăţia vastă.

Păstrătorii Secretelor erau acei preoţi pregătiţi pentru mumificarea cadavrelor, ceea ce înseamnă că Atum-hadu ştia destul (sau credea că ştie) despre mumificare ca să îndeplinească el însuşi ritualul. Procesul, aşa cum îl înţelegem noi, nu este plăcut, şi trebuie să-l privim cu compătimire pe omul – chiar şi un om întărit de război şi de suferință – care îndeplineşte această procedură cu un membru al propriei sale familii – chiar dacă îl ura pe acel membru.

Bustul nud este spintecat în partea stîngă şi golit de conţinut. Patru organe sînt conservate într-o substanță chimică a cărei natură precisă ne este încă necunoscută. Apoi sînt înfăşurate în pînză şi puse în vasele canopice, decorate cu sculpturi complicate reprezentînd capetele celor patru fii ai lui Horus: intestinele cu Kebehsenuf cel cu cap de şoim, stomacul cu Duamutef cel cu cap de cîine, plămînii cu Hepi, cel cu cap de babuin şi ficatul cu Amset cel cu cap de om. Acestea fiind zise, este interesant de remarcat că nu există vase canopice în Camera Maestrului Largheței, o aberaţie care va fi explicată mai tîrziu în acest raport preliminar al descoperirilor noastre.

Creierul – irelevant în anatomia şi religia egipteană – era de obicei scos din craniu cu un cîrlig sau un pai şi aruncat. În cazul Maestrului, ilustraţiile de pe perete sugerează că acest craniu a fost zdrobit în momentul morţii, şi cefalotomia a fost, prin urmare, în acelaşi timp mai rapidă şi mai puţin ordonată.

Cadavrul a fost spălat şi umplut cu un soi de conservant chimic. Dar misterul acestei substanţe, care ne uimeşte pînă

în ziua de azi, nu este explicat de mormîntul lui Atum-hadu. La sfîrşitul celor şaptezeci de zile, cadavrul era considerat gata de înfăşurat. Acum, trebuie să luaţi aminte: dacă mumia Maestrului Largheţei nu este în exact aceeaşi stare în care se află celelalte mumii găsite sub nisipuri, hai să fie clar: Atum-hadu n-a avut timp suficient să facă treaba asta cum se cuvine, şi nu mai înfăptuise înainte acest ritual complex şi misterios, decît pe pisica sa. Mai mult, era singur în acest demers, bolnav, rănit, disperat şi hăituit. Avea instrumente limitate şi probabil numai nişte presupuneri de amator asupra substanţelor chimice necesare pentru teribila întreprindere. Aşa că, dacă mumia Maestrului arată oarecum neortodox, sau dacă s-a degradat între timp, ei bine, asta nu-i decît o altă dovadă despre natura unică a acestei descoperiri.

Incizia din trup a fost cusută la loc. E ciudat, avînd în vedere prin cîte trecuse deja sărmanul rege pentru această acţiune, dar se pare, din picturile de pe pereţi, că aceasta a fost sarcina care a afectat cel mai profund stomacul delicat al lui Atum-hadu. Un grup al acestor ilustraţii narative zugrăveşte aceste ore sinistre: chipul regelui se schimonoseşte de oroare cînd începe să coasă. Dă drumul acului şi aţei, fuge din mormînt, stă afară, vorbeşte cu ceea ce pare a fi o ţărancă amabilă, care-i oferă adăpost în casa ei, şi e dureros de tentat, deşi ştie că acest lucru nu se poate întîmpla. Cu glas stins îi refuză blînda propunere. După plecarea ei, cade la pămînt şi plînge. După aceea se întoarce la treaba lui, cutremurat.

În mumificarea tradiţională, rana cusută este peticită apoi cu un sigiliu al ochiului lui Horus. Pe corp sînt aşternute bijuterii, aur şi amulete. Degetele de la mîini şi de la picioare sînt toate acoperite cu aur. Deşi nu pot şti cu siguranţă, bănuiesc că pot presupune destul de întemeiat că acestei mumii îi lipsesc astfel de accesorii ţipătoare.

În mod normal, fiecare deget de la mîini şi de la picioare e înfăşurat separat în pînză. După aceea braţele şi picioarele. După aceea corpul şi capul, cu o grosime de douăzeci de straturi. Un soi de lipici răşinos e folosit apoi pentru a sigila toată această lucrare voluminoasă din pînză şi masca

de mumie îi acoperă capul. Toate acestea sînt o sarcină pentru mai mulţi bărbaţi, nu pentru unul singur. Nu putem decît să ne imaginăm eforturile sale, scurtăturile procedurale făcute de monarhul grăbit. Piciorul regelui fusese rănit îngrozitor în una din ultimele bătălii din războiul cu hiksoşii, şi fusese nevoie de toată puterea sa slăbită ca să înfăşoare trupul greu cu cinci straturi uniforme de pînză şi apoi să-l răsucească, centrînd mumia fostului aliat pe podeaua camerei sale mortuare.

După ce şi-a terminat înfăşurarea, regele a folosit un procedeu chimic din Antichitate sau cine ştie ce altă tehnică textilă, al cărei mister îmi scapă, şi a împodobit pieptul cadavrului cu un blazon reprezentînd simbolul domniei lui Atum-hadu – vulturul, sfinxul şi cobra, împreună cu inscripţia HORUS MĂNÎNCĂ INIMILE CELOR RĂI.

Neavînd la dispoziţie o mască mortuară, regele a pictat un chip direct pe capul înfăşurat în pînză, recreîndu-l pe Maestru în chip de om care va urma poruncile regelui său fără comentarii sau trădări. Fîşiile de pînză nu sînt în nici un caz o suprafaţă uşor de decorat, ca să nu mai vorbim de strădania de a reda căinţa, slugărnicia sau reţinerea. Dar prin nişte tuşe simple, impresionante, regele a îndeplinit o acţiune de iertare monumentală, vecină cu divinul, transformîndu-şi însoţitorul lacom, neserios, într-un cu totul alt bărbat, creîndu-şi un însoţitor şi un tată în care putea avea încredere.

Textul de pe peretele Camerei Maestrului Largheţei se încheie astfel:

„Eşti din nou tînăr, trăieşti din nou. Eşti din nou tînăr, trăieşti din nou".

Regele a repetat cuvintele rituale în urechea prietenului şi tatălui său pămîntesc care-l iubise pe rege ca pe un fiu, atîta vreme cît se aflase pe lume.

Indiferent care-o fi fost semnificaţia surescitării mele cînd l-am văzut pe băiatul acela pe feribotul de pe Nil, e un lucru de netăgăduit că undeva se *întîmpla* ceva rău pentru că, devreme a

doua zi, pe 1 ianuarie, cînd am ajuns cu bagajele în port şi am aşteptat să mă îmbarc pe vaporul spre Cairo, Trilipush şi Finneran n-au apărut. Am stat pe ponton şi-am studiat fiecare pasager care se urca la bord pe pasarelă, cu picioarele tremurînde. Am aşteptat pîna la ultima strigare a însoţitorului pentru îmbarcare. L-am rugat să verifice lista.

— Da, domnule, Finneran şi Trilipush au făcut rezervare şi-au plătit, dar nu s-au îmbarcat.

Nu-mi amintesc dacă am fost încîntat sau îngrijorat. Te las pe tine, Macy, să descrii asta. Dar am lăsat vaporul să plece fără mine, i-am lăsat bagajele unui hamal şi m-am întors cu frenezie la munca mea.

Am angajat un băiat care să supravegheze portul şi am trimis un altul la gară şi apoi m-am grăbit să mă întorc la poliţie, unde am reuşit de data asta să mobilizez un inspector cu *dovada* de netăgăduit că două persoane erau dispărute, nu din 1918, ci chiar din ziua aceea, un american şi un englez, arheologi, oaspeţi ai Egiptului, şi acum oficial dispăruţi. (Tensiunea produsă de uşoara distorsionare a adevărului e uneori destulă pentru a propulsa pe o direcţie anume obiectele altminteri imobile.)

Ataşez un foarte scurt decupaj de gazetă, din *Luxor Times*, datat 11 februarie 1923: „Detectiv australian în ajutorul poliţiei din districtul Kena". Acea gazetă, una serioasă şi cunoscută, apărea, cred, o dată la trei zile, pe vremea aceea. E un articol scurt, dar încearcă să tragă destul de limpede o concluzie a acelor evenimente, şi mica schiţă îl serveşte bine pe Harold Ferrell cel din 1923.

L-am condus pe poliţai pînă la vila lui Trilipush (jurnaliştii care locuiau acolo ne-au întîmpinat, dar nu văzuseră nimic) şi apoi de cealaltă parte a fluviului, folosind o motocicletă de poliţie pe malul celălalt. De data aceasta, la vreo jumătate de kilometru de la locul de săpături al lui Trilipush, poliţistul şi cu mine am găsit un gramofon cu numele lui Trilipush inscripţionat pe capac. Ciudată privelişte: obiectul stătea de-a dreptul în drum, un gramofon abandonat în mijlocul deşertului. Pe platan încă mai era un disc, şi mi-am notat titlul: *I'm on the Back Swing, Sit Down Dear*[1]. La vreo sută de

1. „Sînt pe leagănul din spate, stai jos, dragă" (engl.).

metri mai departe, erau urme de foc şi rămăşiţe de haine arse. Plutea ceva în aer, ceva cît se poate de rău. L-am condus pe inspector pe după faleză, prin Valea Regilor pînă la situl lui Carter, şi acolo l-am întrebat pe Carter dacă-i mai văzuse pe Trilipush sau pe Finneran de cînd vorbisem cu el. Nu-i mai văzuse. L-am pus pe inspector să-l întrebe pe Carter dacă vreunul dintre oamenii lui avea vreo informaţie despre Trilipush. Întrebarea s-a răspîndit printre oameni şi, destul de repede, unul dintre ei – un băştinaş – a recunoscut că *lucrase* pentru englez în luna noiembrie, şi ce-i cu asta ? L-am luat deoparte. Acest egiptean suspect de defensiv – un ins puternic şi chel, în jur de treizeci şi cinci de ani – a povestit cum abandonase expediţia lui Trilipush la sfîrşitul lui noiembrie, fiindu-i clar că aceasta eşuase, şi a susţinut că nu-l mai văzuse pe englez de pe 25 noiembrie, ziua în care venise să lucreze pentru Carter. A negat că ar şti ceva despre Finneran, nici măcar numele. I-am luat numele şi adresa şi l-am urmărit cum se întoarce la săpături.

Evenimentele se succedau foarte rapid acum, Macy, deci fii atent. Aveam două ipoteze, şi n-aveam altă alternativă decît să le urmez simultan, avînd în vedere că timpul curgea cît se poate de repede: (a) Trilipush şi Finneran se speriaseră de descoperirile mele şi îşi luaseră pe şest tălpăşiţa, Finneran spre Boston, cu aurul său cu tot, Trilipush cît putea de departe de investigaţia mea asupra crimelor Marlowe-Caldwell, SAU (b) cineva care ştia de descoperirea lor aurită le pusese gînd rău şi era vorba de o înşelătorie. Trebuia să investighez ambele posibilităţi, deşi n-ar fi trebuit să-mi bat capul cu Ipoteza A, după cum s-a dovedit. Totuşi, am pus pe cineva să supravegheze gara şi am telegrafiat la hotelul din Cairo ca să le spun să mă anunţe dacă suspecţii mei apăreau acolo cumva. În plus, odată întorşi la secţia de poliţie, inspectorul a dat ordin oamenilor săi să fie cu ochii în patru după inşi cu semnalmentele lui Trilipush şi ale lui Finneran, care probabil s-ar fi deplasat cu o mulţime de bagaje, pe care ar fi fost foarte refractari să le deschidă în faţa unui poliţist care îi verifica. Dacă era să fie văzuţi, trebuia să fie consideraţi cît se poate de periculoşi.

Dar, aşa cum am spus, aceşti paşi erau de fapt cu totul inutili, căci, după ce i-a făcut, inspectorul de poliţie a descoperit prin dosarele sale că acest ins oacheş de la situl lui Carter, care lucrase

şi pentru Trilipush, fusese implicat într-un incident violent pe cînd se afla angajat pe linia de navigaţie Cairo-Luxor! Pentru acea altercaţie fusese arestat şi apoi eliberat şi, de asemenea, fusese concediat din postul său de pe vasul fluvial. Asta trebuie să fi fost pe la sfîrşitul lui octombrie, după care probabil s-a dus să lucreze pentru Trilipush, care, după cîte se pare, a fost încîntat să angajeze un infractor recunoscut – lucru interesant. Am plecat imediat cu poliţistul de la secţie ca să investigăm locuinţa băştinaşului. Şi, iată! Am ajuns cu doar cîteva minute înainte de individul însuşi: părăsise situl lui Carter în toiul zilei de lucru, imediat după ce vorbisem cu el. Foarte dubios. Ajunsesem chiar la timp căci, în vacarmul cauzat de cearta cu băştinaşul şi de explicaţiile lui bîlbîite şi de văicărelile nevestei şi de plînsul copiilor, am găsit sub patul său un alt gramofon inscripţionat al lui Trilipush şi, drept în mijlocul unei mese, un platou care conţinea cel puţin douăsprezece trabucuri cu bandă negru cu argintiu purtînd monograma *CCF*. Era limpede. L-am arestat pe suspectul nostru în după-amiaza zilei de luni, 1 ianuarie 1923. Crimele avuseseră loc cîndva între momentul în care Trilipush plecase după conversaţia avută cu mine şi acea dimineaţă. N-ai să fii prea surprins să afli că alibiurile băştinaşului erau foarte, foarte şubrede.

M-am acuzat apoi pentru o parte din ce se întîmplase, şi o mai fac şi acum. Dacă nu l-aş fi lăsat pe Trilipush să-şi vadă de drum cu două zile înainte, ar fi fost în viaţă şi s-ar fi confruntat cu o judecată mai potrivită decît să fie omorît de fostul său angajat. Dacă m-aş fi putut baza pe armata mea de supraveghetori, dacă aş fi reuşit să-l găsesc pe Finneran la situl de săpături, aş fi putut – ei, nu prea ştiu exact ce-aş fi putut face. Trilipush era un criminal, la urma urmei, şi ştia că era cît pe-aci să fie prins, aşa că nu mă vedea ca pe protectorul său, deşi ar fi trebuit. Justiţia ne pedepseşte, Macy, dar ne şi protejează. Trilipush ar fi putut să se salveze de sfîrşitul său violent şi inutil, dacă mi s-ar fi predat mie, dar ăştia mîndri n-o fac niciodată şi adesea preferă să moară decît să fie prinşi.

Interogările egipteanului de către poliţişti (nu-i găsesc numele printre însemnările mele – frustrant pentru mine ca istoric şi o scăpare ruşinoasă pentru rolul meu de detectiv, recunosc) au fost atîta de dure cît le permitea legea, şi eu am participat în măsura

în care experiența mea asupra cazului şi asupra psihologiei criminale au putut fi de ajutor. Suspectul a negat că ar şti ceva despre crime, ceea ce nu-i de mirare, şi a susținut că Trilipush îi dăduse trabucurile şi gramofonul în dar, încă din noiembrie. Nu era imposibil, a spus unul din inspectorii de poliție, dar apoi, pe măsură ce interogatoriul a avansat, povestea arabului s-a schimbat şi la un moment dat a recunoscut că l-a *atacat* pe Trilipush cu violență (şi nu doar o dată, a adăugat mai tîrziu) şi că a furat gramofonul, de parcă dezvăluirile acestea parțiale ar fi putut pune capăt încurcăturii în care se afla. Tot ce-a reuşit cu acestea, însă, a fost să piardă susținerea acelor puțini ascultători care încă mai aveau generozitatea de a spera că ar putea fi nevinovat de crime. Mai tîrziu, şi-a retras pînă şi acea mărturisire limitată a violenței, pînă cînd poveştile sale combinate au devenit un ghiveci de aberații incompatibile. Deşi aproape că a recunoscut omorurile (şi, dacă ştiai cum să asculți, mărturisirea era limpede), n-a dezvăluit nici în ruptul capului unde ascunsese cadavrele. De asemenea, a insistat cu tenacitate neclintită asupra unui punct anume, indiferent cît de dură a fost interogarea : a susținut că nu existase nici o comoară, că Trilipush nu găsise absolut nimic. Acum, această afirmație era atît de departe de dovezi, încît făcea de necrezut orice alt cuvînt scos de bărbatul disperat. Dar se atîrna de această minciună cu atîta îndîrjire dementă încît era evident că n-avea să dezvăluie niciodată cărui văr îi dăduse comoara sau unde o ascunsese.

Poliția voia să pună mîna pe această comoară, aşa că poți fi sigur că l-au presat cît se poate de tare în punctul ăsta. Dar țiganul îmi tot spunea :

— Ai fost acolo ? Atunci ştii că-i pustiu.

Păi, normal că-i pustiu, Abdul : pustiit de tine. Pînă la urmă, a refuzat să semneze orice declarație, ceea ce sînt sigur că a dus la o sentință mult mai aspră decît dacă s-ar fi hotărît să coopereze.

N-a fost nevoie să mă chinui ca să conving autoritățile locale. Cu asasinarea a doi occidentali de către un băştinaş, în această perioadă de imens interes turistic pentru Egipt (mulțumită operei valoroase a lui Carter), nu era loc de tocmeală şi guvernul egiptean, precum şi consulii american şi englez au fost cît se poate de mulțumiți cu procesul cinstit şi rapid şi cu sentința corespunzătoare.

Cît despre mine, chiar dacă n-am reuşit să răspund cu o certitudine de nezdruncinat la *toate* întrebările clienților mei, chiar dacă n-am găsit nici unul dintre cele patru cadavre pe care devenise treaba mea să le găsesc, cel puțin în acest caz am fost de ajutor în identificarea, reținerea şi escortarea răufăcătorului către pedeapsa sa. Consulii englez şi american au fost, de asemenea, recunoscători pentru relatarea evenimentelor din 1918 pe care le-am oferit-o.

Ce frumos ar fi fost totul dacă am fi găsit rămăşițele lui Caldwell şi ale lui Marlowe, dacă am fi avut cadavrele lui Trilipush şi al lui Finneran şi dacă am fi fost martori atunci cînd acest egiptean i-a lăsat în urmă, cu mîinile şiroind de sînge! Basme, Macy. O, colega, stai aşa, că rar e criminalul care să nu ceară puțină gîndire de la detectiv pentru a pune cap la cap povestea. Dar nu puteau exista dubii despre ce s-a petrecut, povestea fiind prezentată detaliat în timpul procesului şi în fragmentul de gazetă pe care ți-l trimit: un băştinaş răzbunător şi cunoscut ca fiind violent (şi care era şi sărac, hai să fim cinstiți), concediat de angajatorii săi de la linia de transport fluvial pentru o încăierare, s-a lipit de un arheolog occidental, sperînd să fie prezent atunci cînd avea să se descopere ceva bun de furat. Cînd expediția s-a împotmolit, acesta a plecat ca să se alăture alteia. Mai tîrziu, cînd a aflat (probabil auzind zvonuri în tabăra lui Carter, după vizita lui Carter la situl lui Trilipush) că expediția eşuată pe care o abandonase devenise între timp extraordinar de reuşită, criminalul s-a întors ca să arunce o privire prăzii păzite de doi bărbați, dintre care unul era rănit. La un moment dat între conversația mea cu Trilipush de pe 30 şi dimineața zilei de 1, cînd trebuiau să ia vasul fluvial spre nord, acest egiptean îi prinsese în ambuscadă pe Finneran şi pe Trilipush, îi ucisese, le arsese hainele, se descotorosise de cadavre şi ascunsese comoara. Dacă n-ar fi fost atît de fraier încît să țină gramofonul şi trabucurile, nişte fleacuri în comparație cu prada ascunsă, poate că ar fi scăpat de justiție. Că avusese nevoie de complici pentru crimele sale – în special pentru transportul şi depozitarea vastelor comori – nu poate fi negat. Şi totuşi, el a negat-o.

Dar de ce să nege criminalul pînă în ultimul moment, chiar şi cînd se confrunta cu o pedeapsă îndelungată cu închisoarea? Ei

bine, istoria egiptologiei, după cum am aflat de la un individ dintr-un club din Cairo, e plină de poveşti de genul ăsta: egipteanului modern, fără vreun interes real în valenţele istorice ale acestui aur subteran, nu-i pasă de acest aur decît pentru bani. Familiile de băştinaşi dezgropau adesea clandestin şi apoi vindeau (uneori mai multe generaţii la rînd) aceste comori arheologice, pe care le considerau (după ceea ce vedeau ca fiind mania occidentalilor faţă de ele) nişte conturi bancare subterane, pe care le puteau folosi la nevoie. Ucigaşul lui Trilipush s-a dus de bunăvoie la închisoare ca să protejeze planurile prietenilor şi familiei sale de a trăi de-a lungul anilor împrăştiind cu picătura, pe căi sigure, vastele comori funerare ale regelui Atum-hadu.

În tren de la Cairo la Alexandria, am discutat cu asistentul meu, Macy, despre altă problemă: cui anume i s-ar fi *cuvenit* de fapt comoara lui Atum-hadu? Îi aparţinea lui Trilipush, care-i omorîse pe Paul Caldwell şi pe Hugo Marlowe pentru asta? Sau lui Chester Crawford Finneran, care plătise pentru descoperirea lui Trilipush? Sau lui Julius Padraig O'Toole, care-i împrumutase lui Finneran acei bani? Sau rudelor lui Paul Davies-Caldwell şi ale lui Hugo Marlowe? Lui Hector Marlowe şi Emmei Hoyt? Bănuiesc că rudele acestui criminal egiptean aveau la fel de multe pretenţii la ea, ca şi tot restul lumii în această afacere murdară, şi nu eram prea interesat să impulsionez autorităţile să-i urmărească şi să încerce să scuture pomul pînă cînd complicii cădeau la pămînt. Încă o dată, banii şi numai banii îi scoseseră pe oameni din minţi, cum se întîmplă întotdeauna şi, pînă la urmă, preţul plătit a fost de patru cadavre, o tînără abandonată, un barbat în închisoare şi inimi îndurerate de la Sydney pînă la Luxor şi de la Londra pînă la Boston. Banii sînt o motivaţie accelerantă, Macy, şi, cînd începe să-i conducă pe oameni, tinde să sfîrşească prin a-i arunca în prăpastie.

Mi-am încasat taxele şi deconturile, desigur, de la clienţii mei – Patrimoniul Davies, Tommy Caldwell, Ronald Barry, Emma Hoyt, soţii Marlowe, O'Toole – le-am raportat atîta cît am putut, din ceea ce voiau ei să ştie, şi m-am întors la Sydney pe la sfîrşitul lui iulie 1923, la un an şi ceva de cînd plecasem. Pînă la urmă nu s-a scris prea mult în presă despre caz, doar în *Luxor Times*. Nu pot

spune că n-am fost dezamăgit de această ciudată indiferență a presei mondiale.

S-a făcut dreptate, totuşi, adevărul a fost dezvăluit, iar cei care păcătuiseră au fost pedepsiți. Pentru mine, desigur, fusese aventura vieții mele, unul dintre cele mai remarcabile cazuri din cariera mea, fructul tuturor puterilor mele de deducție şi de detecție, în punctul lor culminant. Călătorisem pe tot globul, intrasem în casele celor bogați şi puternici, văzusem bărbați şi femei de diverse profesii motivați de acele impulsuri universale care ne mînă pe absolut toți şi nu fusesem niciodată surprins, cînd am reflectat la ceea ce văzusem, niciodată de-a binelea. Cînd îi înțelegi, oamenii nu te pot surprinde, să ştii. Temeiurile lor sînt uneori ascunse, dar nu sînt prea multe. Oamenii sînt cărți deschise, odată ce-ai învățat să citeşti. Acest lucru e în acelaşi timp un blestem şi o încîntare, dar este un rezultat inevitabil atunci cînd eşti un cercetător fidel al naturii umane, ceea ce orice detectiv bun este, cu certitudine.

Sper că am completat contururile şi logica acestui caz cu destulă justețe ca să întregesc „istoria ta de familie" şi să-ți îngădui să o extinzi pentru cititorii noştri.

Privesc acum înapoi la toate acestea, totuşi, şi sînt puțin îngrijorat de cît timp mi-a luat să-ți spun această poveste. Vezi tu, am ales deja următorul nostru caz din dosarele mele, prietene, şi dacă aş fi dotat cu un aparat de înregistrat şi cu un microfon aş putea pur şi simplu să dictez povestea. Nu cred că investiția ar fi o piatră de hotar. Va fi, desigur, prinsă în acordul nostru de parteneriat, dacă ai putea să te lipseşti în avans de această sumă. De-abia aştept sa aflu gîndurile tale despre asta. Aştept veşti de la tine. Sînt gata să mă apuc de treabă de îndată ce îmi dai de veste. Cititorii noştri aşteaptă. Iar timpul este esențial.

Al dumitale uitat,
Ferrell

Domnişoara Margaret Finneran
Commonwealth Avenue nr. 2
Boston

25 ianuarie 1923

Draga mea domnişoară Finneran,

Avînd în vedere că serviciul domnului Trilipush la Harvard s-a încheiat la finalul semestrului de toamnă, îmi permit să vă înaintez dumneavoastră corespondenţa care s-a acumulat în biroul său în timpul aventurilor sale prelungite prin Egipt, mai exact: şase reviste de egiptologie şi arheologie; un pachet personal din Anglia; două scrisori de la muzee; şi cîteva bileţele de la studenţi (nesigilate). Dacă aţi fi atît de amabilă să i le înmînaţi domnului Trilipush cînd se întoarce din Egipt, ne-aţi scuti pe toţi de o mare bătaie de cap şi de o stînjeneală inutilă.

Cu toate urările de bine pentru apropiata dumneavoastră nuntă cu marele bărbat,

C. ter Breuggen
Şef catedră, Egiptologie

Pentru profesorul R.M. Trilipush PERSONAL
Prin bunăvoinţa Departamentului de Studii Egiptene
Universitatea Harvard
Cambridge, Statele Unite ale Americii

29 septembrie 1922

Dragul meu Ralph,

Tocmai am petrecut o după-amiază de-a dreptul oribilă (şi asta într-una din rarele zile cu soare pe care capriciosul, ca să nu spun afurisitul nostru Tată Ceresc ne-a dăruit-o în ultima vreme). Am fost silit să petrec una sau două ore cam obositoare cu individul ăsta australian micuţ, plin de pistrui şi roşcăţel, cu un cap absolut ridicol, parcă îmblănit. În secunda în care-a ieşit pe uşă am pus mîna pe stilou ca să-ţi scriu, pentru că a fost atît de amabil încît să-mi dea adresa ta de la scumpul, dragul de Harvard! Ce minunat! Desigur, pentru foşti oameni de Balliol, cum am fost noi doi, e poate un picuţ cam provincial, aşa-i ? Parcă-mi amintesc de Marlowe, că-i spunea într-un fel nostim. „Ultimul refugiu al celor imposibil de angajat ?"

Ei, dar văd că am spus o minciună: nu, n-am pus mîna pe stilou în clipa în care-a plecat, dragă. Am aşteptat binişor pînă a ieşit din clădire şi şi-a văzut de drum şi apoi am tras o porţie de smiorcăială mai întîi. Nu prea le mai am cu artele dramatice, Ralph, de destul de multă vreme, dar nemernicul ăsta mic de Ferrell, un detectiv de soiul cel mai insipid, mi-a adus confirmarea unei veşti foarte triste. Nu că n-aş fi bănuit-o deja de ani de zile, dar una e să ştii un lucru şi cu totul altceva să *ştii*, dacă înţelegi ce vreau să zic. Cînd am văzut cărticica ta dragă cu dedicaţia pentru părinţii lui Hugo, ei, atunci am ştiut ceea ce tu probabil ştii de ani de zile, ceea ce m-am temut zi de zi, şi totuşi m-am chinuit degeaba să nu cred.

Calmează-te, puiule, mi te imaginez începînd să alergi disperat de colo colo. Sînt mîhnit şi mă simt nedreptăţit, dar n-am de gînd să-ţi fac vreun reproş, dacă mă gîndesc nepărtinitor la

evenimentele care s-au petrecut. N-am nici cea mai vagă intenţie să mă apuc să-mi sfîşii veşmintele şi să mă văicăresc poliţiei şi familiei mohorîte a lui Hugo. Eşti liber, din punctul meu de vedere. Atîta vreme cît nu te întîlnesc vreodată, pot să-mi imaginez chipul lui cînd mă gîndesc la tine şi să-mi spun că trăieşte prin tine, dar sînt unele lucruri pe care ar trebui să le ştii, înainte să mai faci vreo greşeală fatală. N-aş vrea ca opera lui Hugo să dea ochi cu creatorul său divin prea devreme. Pentru început, pe părinţii insuportabili ai lui Hugo îi cheamă Hector şi Regina, în ciuda încăpăţînării lui Hugo de a susţine contrariul. Stai jos, îngeraş, povestea devine şi mai interesantă.

Am cam exagerat lucrurile cu Ferrell adineaori, dar o căuta cu lumînarea. De obicei le ofer oaspeţilor mei mai conservatori o atmosferă calmă şi inocentă, dar ăsta, netrebnicul ăsta de fermier australian pipernicit, n-a pierdut nici o clipă pînă să înceapă să-şi înşire aluziile la Wilde şi să mă ironizeze insuportabil afirmîndu-şi preferinţa pentru doamne. Dacă n-aş fi fost curios să aflu ce ştia despre Hugo şi despre tine, l-aş fi bătut măr, l-aş fi îmbrăcat în fustă şi l-aş fi lăsat în plină stradă. Însă, în aceste împrejurări, am jucat pentru el un rol cît se poate de dramatic. Chipul piticaniei cînd – pregătindu-mă să trag de un cordon de catifea care nu ducea decît la o perdea – l-am întrebat dacă nu i-ar „surîde un băiat arab odată cu cafeaua" a fost toată distracţia mea din ultimele săptămîni.

De asemenea, sînt un piculeţ *triste* pentru că ţin paginile alăturate de ceva ani deja, în ciuda cererilor din partea familiei lui Hugo şi a detectivului vulgar de la antipod. Dar la ce-mi mai folosesc acum? Tu eşti cel cu fuga din Egipt, nu el.

Am devenit un plicticos imposibil în ultimii ani. Ar trebui să fiu un erou pentru tineretul din Londra, şi eu nu fac decît să stau aici în apartament, îmbătrînind pe zi ce trece. M-a vizitat zilele trecute un prieten de la Balliol, care m-a dojenit, pe bună dreptate, că am devenit un soi de babă, ca un personaj din Balzac. Ai citit Balzac? Hugo mi-a povestit despre tine că erai de-a dreptul maniac în domeniul tău, dar cam atît. Există şi alte lucruri în viaţă decît – Of, auzi la mine, de parcă aş avea vreun drept să te îndemn să-ţi lărgeşti orizonturile, cînd ale mele s-au strîmtat pînă au ajuns a se limita la o mînă de scrisori de la un soldat mort.

Îţi trimit acum cinci. Explică tot ce trebuie să ştii, mai puţin, bag samă, de unde a început totul. Iniţial, la Oxford, era un soi de glumă, vezi tu, o metodă uşoară de camuflare, un nume susţinut reciproc, un individ pe care-l puteam folosi cu toţii cînd corespondam cu ai noştri *mater* şi *pater*. Vezi tu, devenise o dogmă în cercurile noastre că eram incurabili, deşi încă mai erau cîţiva indivizi posaci printre noi care încercau să opună rezistenţă sau să blesteme firea noastră, sau să facă aşa cum ne cereau părinţii noştri depăşiţi şi să consulte un specialist oribil din Londra, de pe Harley Street, care recomanda psihanaliză, duşuri, călătorii şi box. („Ce spui de luptele greco-romane, iubitule?" l-am întrebat.) Cum de ştiau *toţi* părinţii de acelaşi şarlatan mă depăşeşte. În orice caz, cel mai îndrăzneţ dintre noi – Hugo, desigur – a spus-o pe şleau într-o zi, pe cînd micul club lua masa în apartamentul nostru:

— Ce-aveţi, fetelor? Vă lăsaţi atraşi în prostia asta? Eu refuz tratamentul. De ce nu se tratează *ei*?

Delicios: gîndul ca taţii noştri incomozi să caute un leac pentru ginofilia lor persistentă, la vreun doctor delicat ales după bunul nostru plac. Cu toţii îl iubeam pe Hugo, să ştii. Nu-l puteam avea doar pentru mine, nici măcar atunci. Dar era atît de tare ceea ce îmi doream eu să fiu. Femeile nu se uitau niciodată la el, desigur; nu era făcut pentru ele, şi bestiile miroseau asta de la kilometri distanţă, în timp ce înfăţişarea mea le zăpăcea întotdeauna şi le făcea să-şi scape romanele de Jane Austen prin preajma mea cu priviri sugestive.

— Ei bine, eu refuz, spusese Hugo.

Dar unii dintre bărbaţii mai tineri nu erau la fel de curajoşi, aşa că Hugo a sugerat să le spunem cu toţii familiilor că eram deja vindecaţi, ne simţeam mult mai bine, mulţumesc, şi ne gîndeam serios să cerem mîna unei tinere de familie bună pe care o cunoscuserăm de curînd la o petrecere. Care trebuia să fie numele ei? Ciudat, acum nu-mi vine în minte decît Gwendolyn, dar nu ăsta era. Şi, lucrul cel mai bun, mamă şi tată, era că îl cunoscusem pe cel mai minunat individ cu putinţă, cel mai bun prieten, exact genul de tip pe care speri să-l cunoşti cînd te duci la Oxford, probabil c-o să-mi fie martor dacă-mi adun îndrăzneala să-i spun fetei ăsteia minunate cît de superlativă mi se pare că este, şi el, ei bine, era flexibil, ăsta era şarmul lui; era orice credeai că vor

să audă părinţii tăi. Dacă ei sau vraciul ăla din Harley Street avuseseră îndrăzneala să te descurajeze din cercul curent de prieteni, n-aveai decît să-i asiguri că acum îţi petreceai timpul liber în compania unui individ pe cinste, un amic de rasă, demn de încredere pînă în pînzele albe, care vîslea ca Odiseu în sezonul acela, care alerga precum Hermes, care era clar că-şi va lua cu brio licenţa în egiptologie (asupra acestui aspect, Hugo insista pentru uniformitate), care era logodit cu lady Blabla, care urma să se întoarcă în Kent ca să restaureze conacul, aducîndu-l la condiţia iniţială, şi care avea să ia în mînă frîiele moşiei sale, să le arate răzeşilor locali ce-i ăla un fermier gentleman din secolul douăzeci şi tot aşa, pe gustul cui voia, sau mai exact pe gustul părinţilor tăi, ca să fiu exact. Sînt sigur că ai auzit de toate astea, drăguţule. Hugo a pus cap la cap o întreagă biografie pentru aceia care nu erau din cale-afară de inventivi, chiar a aranjat ca unii dintre băieţi să-şi facă o poză, îmbrăcaţi în costume sport cu un individ local care corespundea profilului. Ba chiar ne duceam la Hugo ca să-i cerem sugestii:

— Mama vrea să-*l întîlnească* luna viitoare. Ce să fac?

Hugo se ocupa de toate, ne calma, scria scenariile care ne trebuiau şi părinţii noştri răsuflau uşuraţi. Stigmatul dificil pe care-l căpătasem în şcoală dispăruse total la universitate.

Încă nu pot desluşi exact ce s-a petrecut în acea zi de noiembrie în deşert. Ştiu ce voia Hugo să facă, dragă Ralph. Şi sper din tot sufletul că l-ai iertat pentru asta, bătrîne. Chiar poţi să-l acuzi? Nu, nu mai mult decît te pot acuza eu pe tine pentru rezultat. (Sau decît pot să mă acuz pe mine însumi: Hugo mi-a interpretat cît se poate de greşit sfatul.) Dar ai putea să-mi scrii şi să reiei pentru mine evenimentele? Cred că-mi eşti dator cu această fărîmă de linişte.

L-ai iubit vreun pic? Trebuie să cred că da. Cum s-ar fi putut altfel? Cum ar fi putut să nu inspire dragostea? În special cuiva a cărui inimă e puţin deschisă, tu, care nu îndrăzneşti să-ţi rosteşti numele. Tu ai fost ultimul care l-a cunoscut. Ai putea să-mi scrii despre Hugo în război, să-mi descrii zilele lui.

Iată că acum, cu un pachet de scrisori, dintr-odată vei fi educat! Dar nu înceta să fii tu însuţi! Aceasta ar fi, fără îndoială, morala greşită a acestei poveşti! Nu, nu intenţionez să te descurajez, Ralph, după cum nu intenţionez să te hăituiesc, sau să pun

poliţia să dea iama prin vieţile noastre. Pur şi simplu îţi dau cunoştinţele de care ai nevoie ca să mergi mai departe pentru că, pînă la urmă, eşti fructul iubirii, dragul meu băiat, şi nu trebuie să te pierzi – continuarea succesului tău ne onorează. Eşti întruchiparea lui Hugo, eşti Adam al lui care i-a supravieţuit, dar joci în continuare aşa cum te-a construit. Ei, pentru numele lui Dumnezeu, continuă, bătrîne Ralph, Creatorul tău a fost mîndru de tine, chiar dacă într-un moment de slăbiciune a încercat să te omoare. Aşa sînt zeii uneori. Şi, cînd o să aud de triumfurile tale (cum ar fi cărticica asta foarte hazlie cu obscenităţi, pe care Hugo ar fi admirat-o din inimă), o să cînt de bucurie că, prin tine, Hugo încă mai umblă pe pămînt, la fel de viu ca atunci cînd l-am îmbrăţişat pentru ultima oară.

Te-a meşteşugit din bucăţele de cîrpă şi te-a umplut cu păr de cal, numai ca să mă facă pe mine să rîd, să ştii. Indiferent ce-oi fi fost pentru el, indiferent ce-o fi neglijat să-mi spună, e o nimica toată în comparaţie cu ce-am fost noi şi cu darul pe care mi l-a făcut cu tine, marioneta lui, a cărei scenă e peste tot şi ale cărei sfori se întind mult în sus, pînă într-un paradis şarmant şi *louche*. Mi te imaginez foarte limpede în ziua de azi, băiete fără nume, vorbind cît poţi de asemănător cu Hugo. Şi tu scurtezi şi întinzi „bună dimineaţa“ în „b'nă dinnneaaaţa“ ? Le spui oamenilor Sven cînd nu-ţi aminteşti cum îi cheamă? Şi tu îi hărţuieşti pe ginofili şi le spui puiule? Normal că da, puiule.

Atîta tot, fă-i o favoare acestui acolit şi gîndeşte-te un pic, din cînd în cînd, la ce-ai lăsat să moară într-un deşert îndepărtat. Sper din tot sufletul că n-ai fost prea nemilos.

Admiratorul tău,
B. Quint

16 ianuarie 1918

Scumpul meu Bevvy,

Dacă tînjeşti după ceva vesel care să-ţi însufleţească zilele mohorîte din bătrîna şi cenuşia Anglie, atunci am o poveste care o să te amuze negreşit: sînt... o, o! N-ar putea oare să fie un cenzor sau doi care se uită peste umărul tău? Ei, nu contează.

Sînt ofiţer, aşa că o să-ţi strecor cumva treaba asta întreagă. Ştiu un individ rănit care se îndreaptă spre casă şi care poate să ducă un plic. Ai încredere în Hopa-Mitică al tău.

Deci, hai s-o dau pe goarnă: sînt *şantajat* şi e absolut delicios, trebuie să-ţi mărturisesc. Mi s-a înviorat existenţa searbădă şi prăfuită de aici cum nici nu-ţi închipui. Am zis c-o să-mi pierd minţile dacă mai trebuie să interoghez măcar una dintre băştinaşele astea bătrîne suspectate de o formă sau alta de contact cu Inamicul feroce, de parcă egiptenii n-ar fi de la primul pînă la ultimul pur şi simplu *încîntaţi* să fie Aliaţii noştri şi cei mai de treabă amici, de la fiecare prichindel maroniu nou-născut pînă la orice muncitor bătrîn şi scofîlcit. Totuşi, să nu mă plîng prea tare. Mulţumită muncii pe care-o fac, mi-am îmbunătăţit performanţele în arabă, deşi e cam ciudat, căci atunci cînd sînt singurul interogator din încăpere, sînt liber să-mi încerc frazele mai *recherché* pe cei mai proaspeţi şi mai tremurători trădători tineri.

Dar povestea.

Nu văd de unde ai putea să ştii asta, dar aici în micul nostru cămin departe de igienă sîntem la doar şaizeci şi cinci de kilometri de o suburbie pe nume Tel el Kebir, o colonie de la antipod, un festival de soldaţi cu raniţe, acele rămăşiţe care n-au fost trimise să-şi împrăştie maţele pe tot cuprinsul Bosforului pentru motive care, n-am nici cel mai mic dubiu, au fost neîndoielnic considerente strategice cît se poate de strălucite. În cea mai mare parte a timpului te fereşti de ei, desigur, deşi unii dintre ofiţerii lor nu sînt chiar aşa nişte ovinofili execrabili şi ţi se cere să te consulţi cu ei din cînd în cînd în timpul zgomotoaselor consilii de război, ca să pui la cale nişte stratageme diabolic de deştepte care să năucească minţile acoperite cu fesuri ale Duşmanului nostru pervers. Am fost chiar silit să petrec o săptămînă cantonat printre aceste marsupiale ciudate, intrînd în *legătură*, cum se spune aici, deşi o spunem în cel mai puţin amuzant sens al acelui cuvînt pe care l-ar putea născoci armata. Ideea e că: unul dintre aceşti scumpi indivizi care stau cu capu-n jos m-a surprins în nişte circumstanţe care merită o ilustrare.

La cîteva săptămîni după ce m-am întors din tabăra australienilor, reuşisem să mi-i scot din minte. Apoi, într-o seară – una din acele nopţi care fac să merite toată osteneala cu balul ăsta mascat, aproape că-ţi vine să-i mulţumeşti Regelui că şi-a alocat timp în programul său ca să se bage în gîlceava asta cu văru-su – am părăsit tabăra pentru un *rendez-vous* pe care-l pusesem la cale printre multiubitele mele piramide de la Gizeh, o excursie lunguţă de aici, dar destul de plăcută noaptea, pe motocicletă.

Punerea în scenă, te rog, Bev: vîrful piramidei lui Kheops penetra discul argintiu al lunii, cît se poate de fermecător, ca un cap tras în ţeapă. Umbrele negre atenuate ale piramidelor cădeau dincolo de alb-gălbuiul acestora, făcînd din deşert o tablă de şah, şi am oprit motorul motocicletei. M-am îndreptat pe jos spre piramide, senzuale în această noapte neagră-argintie, de parcă m-ar fi ademenit la o întîlnire amoroasă. În afara oaspetelui pe care-l aşteptam, eram, credeam eu, singurul om din anticul deşert, şi aceste trei mîndre frumuseţi, împreună cu peştele lor fără de nas, mă chemau spre nisipuri, ca să fim singuri împreună. Puţin după aceea, a sosit cel pe care-l aşteptam, un tînăr băştinaş pe care-l interogasem în ziua aceea, un tip cît se poate de nevinovat care fusese tîrît la noi din motive înţelese numai de cine ştie ce *Emma Pip*[1]. Fiind singurul vorbitor de arabă de la interogatoriu, am profitat de ocazie să-i spun că ocazia cea mai bună de a evita pe viitor problemele cu autoritarii lui cîrmuitori englezi era să se întîlnim pentru un tur al piramidelor, după miezul nopţii.

— Excelenţa sa îmi face o onoare mult prea mare, a răspuns *coquette*-ul.

— Ce spune, deci? întrebase sergentul.

— Spune că e un supus ascultător.

— E o poveste plauzibilă, al naibii negrişor afurisit, mormăi sergentul bătrîn şi eu îl asigurai că o să păstrez la dosar numele băiatului şi că o să-mi pun reţeaua legendară de spioni să-l supravegheze constant.

---

1. *Emma Pip*, sau *M.P.*, în jargonul transmisioniştilor din Primul Război Mondial, o poreclă pentru „Military Police“ – Poliţia Militară.

Ei bine, ne aşezasem în umbra marii piramide, interogatul meu şi cu mine, făcînd noi înşine o piramidă, cînd am auzit un alt motor de motocicletă, dar care părea să se îndrepte în cealaltă direcţie (ale naibii ecouri). Cîteva minute mai tîrziu m-am uitat încolo şi am observat că nu mai eram în umbră (a naibii lună mobilă) ci pe nisipul scăldat de lună şi doar o clipă mai tîrziu am auzit pe cineva cum îşi drege vocea şi, de pe treptele întunecate a apărut soldatul ăsta mărunt (deşi propriul meu soldăţel era în continuare bine ascuns).

Uite un sfat gratuit, Bev, dacă o să te afli vreodată în aşa o situaţie: nu e momentul să te panichezi sau să-ţi arăţi slăbiciunea. Şoldurile mele şi-au cotinuat peregrinările nocturne, deşi reazemul meu băştinaş stătea acum cu ochii holbaţi şi se smiorcăia, iar braţele sale de sprijin atîrnau, deşi ar fi trebuit să se ţină de lateralul piramidei. Am lătrat convingător în arabă la intrus, intenţionînd să-l fac să fugă rupînd pămîntul, gîndindu-se că a întrerupt un gentleman egiptean serios înarmat care-şi vedea de preocupările obişnuite de seară:

— Spune cum te numeşti, mîncător de porci blestemat.

A răspuns în engleză calmă, cu o nuanţă australiană:

— Generalul Allenby.

— Bine atunci, enunţă tembelul de Marlowe în engleză. Ar fi bine să ai permisie ca să fii plecat din bază la ora asta, soldat, şi să ai o aprobare semnată pentru motocicleta aia pe care-am auzit-o.

Ai fi fost mîndru de stilul meu aspru de sergent, Bev, şi că încă refuzam să-mi întrerup ritmul marţial.

— Numele.

A salutat regulamentar şi a răspuns.

— Asta nu-i tot. Îţi ordon să te întorci la bază imediat.

— Înţeles, să trăiţi, căpitane Marlowe, domnule. Imediat, să trăiţi!

Folosirea numelui *meu*, din senin, m-a descurajat puţin, într-adevăr, după cum poţi să-ţi închipui, şi, dacă aş fi avut mai multă minte şi mai multă siguranţă de sine, aş fi putut să iau măsuri atunci pe loc, aş fi putut să pun mîna pe Webley-ul meu, să-l împuşc pe australian, să-mi termin întîlnirea în linişte

şi să găsesc mai tîrziu o explicaţie. Dar atunci am auzit motorul motocicletei îndepărtîndu-se şi m-am întors în umbră, încălecîndu-mi din nou clientul şi încercînd să nu mă gîndesc la asta.

A doua zi, totuşi, recunosc că eram puţin îngrijorat să nu apară repercusiuni, dar torţionarul meu nu m-a lăsat prea mult să mă chinui. Înainte ca servitorul meu să termine de spus că un soldat ANZAC aştepta afară la ordinul *meu*, acelaşi ciobănaş din seara precedentă a păşit la mine-n cort.

— La ordinul meu? am repetat cu subînţeles, trimiţîndu-mi servitorul afară şi apucîndu-mă să-mi pun singur jambierele.

— Am avut impresia că aţi fost cam nemulţumit de mine aseară, să trăiţi.

— Nici vorbă, nici vorbă. Voi australienii v-aţi dovedit cu toţii nişte soldaţi excelenţi. Nici urmă de nemulţumire. Altceva?

— Dacă aş putea spune asta, să trăiţi, permiteţi să întreb, ce anume vă impresionează cel mai mult la omul de luptă australian, să trăiţi?

Am terminat de pus jambierele, m-am aşezat înapoi pe patul de campanie şi m-am uitat la rahatul ăsta cu ochi, deşi el privea în stilul milităresc undeva la o distanţă medie, unde sînt sigur că vedea cum universul se aşază cît se poate de bine pentru el.

— Bănuiesc că e vorba de discreţia australianului nativ, aşa-i?

— Deviza noastră, să trăiţi.

— Exact.

— Dacă-mi permiteţi, să trăiţi, e un lucru interesant: egiptenii antici respectau atît de mult această trăsătură anume – discreţia – mai presus de toate, încît făceau avansări militare chiar pentru atîta lucru.

— Curios, nu pot spune că-mi amintesc să fi citit asta vreodată.

— Nu? Să trăiţi, educaţia de stat acolo dedesubt e tare firavă, să ştiţi, aşa că, să trăiţi, am fost împins spre studiul independent.

— Înţeleg. Da, s-ar putea să ai dreptate, culturile antice se pretează la interpretări, pînă la urmă, nu-i aşa? O să studiez afirmaţia asta, poate o să contactez o somitate în vîrstă. Altceva, soldat?

— Să vă scriu numele meu, să trăiţi?

— Nu cred să fie nevoie.

— Foarte bine, să trăiţi, la dispoziţia dumneavoastră, să trăiţi.

Mă avea la mînă, Bev. Am înghiţit în sec, mi-am călcat pe orgoliu şi cîteva zile mai tîrziu mi-am făcut de lucru din nou la baza australiană de la Tel el Kebir. Acolo i-am spus comandantului adecvat de companie al AIA că unul din trupa sa, care ştia ceva arabă, îmi fusese de un deosebit ajutor într-o serie de interogatorii de contraspionaj pe care le condusesem, şi era limpede că nu se cuvenea să mă bag, desigur, dar individul ar merita o săltare la rangul de fruntaş cu funcţie de caporal, dacă aveau vreun loc liber prin gradele astea distinse. Preţul? A trebuit să ascult cele mai chinuitoare poveşti despre logodnica din Melbourne a acestui căpitan şi să gîngur esc deasupra unei poze cu cea mai sinistru de hidoasă femeie din istoria acestui sex, asta dacă nu cumva o fi fost un cangur bărbierit şi îmbrăcat în fustă.

Şi aşa s-a încheiat aventura mea vaporoasă, B. Cred că acum sînt liber şi că a fost ultima oară cînd am avut de-a face cu Sven cel scîrbos de pe fundul pămîntului. Desigur, nu m-aş mira dacă o să apară aşteptîndu-se la cîţiva piaştri în plus pentru menţinerea discreţiei sale, dar ar trebui să fie conştient, de asemenea, că pot să-i fac viaţa cît se poate de grea pe aici, trimiţîndu-l într-o misiune specială cumplit de neplăcută, dacă nu de-a dreptul fatală.

Altă veste fascinantă de pe scena marii aspiraţii a omenirii către pacea mondială: am găsit un lucru de-a dreptul extraordinar în bazar săptămîna trecută, deşi cu greu îmi vine-a crede că nu-i o înşelătorie. L-am cumpărat fiind impresionat de aspectul lui convingător, mult mai bun decît obişnuitele falsuri absurde. Încă nu l-am descifrat pînă la capăt, dar pare să fie ceva de potenţial interes într-o zonă destul de ezoterică a egiptologiei. Desigur, deşi m-am plimbat din nou prin bazar, n-am reuşit să-l mai găsesc pe individul care mi l-a vîndut, aşa că toate întrebările mele noi despre provenienţa şi autenticitatea obiectului vor rămîne probabil fără răspuns, dar mă întreb dacă n-ai putea tu să-mi faci un mic serviciu, Bev. Ai putea să-l întrebi pe dragul, hodorogitul Clem Wexlèr cum să conserv mai bine şi să-i trimit un anumit „document îmbătrînit"? Fii o dulceaţă

şi scrie-mi imediat ce primeşti răspunsul lui, e o problemă cît se poate de urgentă. De asemenea, Bev, deşi eu cred că-ţi pot trimite scrisorile fără să fie citite de alţii, nu cred că ale tale pentru mine vor fi tratate cu acelaşi respect. Aşa că ai grijă la formulări, prietene drag.

Răsfăţatul tău,
Hopa-Mitică

23 aprilie 1918

Bev, antropofil asinian ce eşti,

Încearcă să nu te mai comporţi ca o fetiţă absurdă apropo de ce fac şi nu pomenesc în scrisorile mele către tine. Nu-mi mai ţine predici despre nici una dintre noile tale virtuţi, care nu mă conving nici pe departe. O să continuu să scriu ce mă amuză, şi ce cred că te va amuza şi pe tine, prietene drag. Metoda mea de a îndeplini misiuni de contraspionaj este la fel de competentă ca oricare alta de care am auzit. Nici unul dintre tinerii mei agenţi băştinaşi nu a conspirat cu Duşmanul, asta e sigur; îi ţin mult prea sătui, o tehnică preventivă pe care ar trebui s-o folosească orice serviciu de securitate. Aşa că n-o să mă cenzurez pentru tine şi nici n-o să menajez ceea ce tu atît de convingător denumeşti *sensibilităţile* tale. Crezi că îi scriu aceleaşi poveşti micuţului Theo Grahame sau oricărui alt vechi partener de masă de-al nostru? Normal că nu. Tu eşti singurul meu *corespondent* adevărat. Nu ţi-am cerut niciodată să duci un trai searbăd ca un călugăr dominican pentru mine (şi chiar şi aceştia, mă gîndesc, îşi propun să se distreze mai mult decît tine, se relaxează cu călugăriţele şi cu tot felul de ţărănei tineri şi săraci cu duhul, pe care-i ameninţă cu focurile iadului dacă nu-şi ţin gura).

Dar cum e cu Wexler, afurisitule? Ai fost aşa de grăbit să mi te plîngi (şi cu destulă indiscreţie) că ai neglijat să faci lucrul acela simplu pe care te-am rugat să-l faci, nemernicule ce eşti. Hai, dă fuga pînă în partea cealaltă a oraşului chiar acum, înainte ca Wexler să-şi dea ultima suflare şi să se dezintegreze

şi să vină femeia de serviciu să măture pulberea cenuşie care va rămîne. Spune-i aşa: „Hugo a găsit un p. care pare să confirme ipotezele lui Harriman şi Vassal şi vrea să ţi-l trimită în siguranţă. Cum?“ Fii sigur că pronunţi semnul de întrebare, sau o să-şi închipuie că eşti un reprezentant al pieilor roşii şi o să te dea afară din apartament.

Cît despre cealaltă mică afacere a mea, află că a luat o întorsătură cît se poate de bizară. Din cîte-mi amintesc, te-am lăsat în punctul în care orchestrasem o avansare pentru soldăţica mea şi aşteptam apoi inevitabila sa cerere de bani. Aceasta n-a mai venit. Am început să sper că eram mulţumiţi cu avansarea, că eram cît se poate de mîndri să defilăm cu noile noastre trese de caporal şi să administrăm cîte o pedeapsă de caporal celor care păreau să o merite sau măcar să şi-o dorească, dar nu: într-o dimineaţă, am primit în schimb un mesaj de la un sergent australian, amicul vesel care se ocupa de treburile corpului de gardă de la poarta taberei. M-a rugat politicos, avînd în vedere că îl trimiteam atît de regulat pe noul fruntaş-caporal în misiuni de contraspionaj la orice oră din zi şi din noapte fără să am timp, lucru de înţeles, să-i dau de fiecare dată permis individual de liberă trecere, aş putea măcar să completez un ordin permanent pe care cei care efectuau serviciul de gardă să-l aibă la dosar? Ei, iată o enigmă. Mi-am trimis ordonanţa să dea de răsfăţatul meu australian şi să-l trimită la mine, şi, chiar în seara aceea, colonialul s-a şi prezentat. De la ultima noastră întîlnire, mi-a explicat rînjind tînărul Sven, şi-a luat obiceiul de a pleca din tabără de cîte ori avea chef, dînd numele *meu* în chip de permis de trecere: „Misiune de spionaj pentru căpitanul Marlowe“, le spunea gărzilor, zbughind-o încoace şi încolo pe o motocicletă rechiziţionată cu aceleaşi cuvinte. „Discutaţi cu căpitanul Marlowe pentru documentele de autorizare.“ O dovadă cam ţipătoare de obrăznicie, trebuie să fii de acord. Şi ce anume făcea în misiunile sale? Curvea? Se încăiera? Nici pomeneală: s-a dus, în numele meu, de vreo douăsprezece ori ca să... stai aşa, Bev... ca să *exploreze monumentele*! S-a dus la siturile arheologice, încercînd să-i cunoască pe cei care încă mai săpau, în ciuda întreruperilor explozive cauzate de acest război modern.

— Să trăiţi, pot să vorbesc sincer? zbieră el.

Normal că poţi, puiule, dar te rog vorbeşte mai încet. Pregăteşte-te, Bev: se pare că micul nostru australian e de-a dreptul *îndrăgostit* de Egipt şi de studiile de egiptologie, e de-a dreptul înnebunit de ele. Nu vrea *absolut nimic* altceva de la mine, sincer, jură pe sufletul ursuleţului koala preferat, decît să vorbească despre Egiptul antic cu mine.

— De unde să ştiu eu aşa ceva? l-am întrebat.

A, bine, păi ştie totul despre mine, o să fii la fel de alarmat ca şi mine să auzi. Ştie nu numai că am studiat faraonii la Oxford, dar şi că urmează „să mă întorc şi să-mi iau licenţa şi să mă fac profesor universitar", îmi spune el cu ochii scăpărînd. Îmi mărturiseşte ruşinat că aflase de asta cu ceva timp în urmă şi mă abordase *înainte* de prima noastră întîlnire din deşert, atunci cînd petrecusem acea săptămînă la Tel el Kebir, deşi nu-mi amintesc absolut deloc de el. Cînd, în mod justificat, nu i-am acordat nici pic de atenţie acolo, s-a apucat să mă urmărească de cîte ori putea, şi chiar s-a furişat afară din tabără şi a venit pînă la baza noastră în acea noapte fatală, numai ca să se mai prezinte o dată. Dar m-a văzut că plec şi s-a gîndit că mă dusesem la o „plimbare, ca să mă uit la frumuseţea fără egal a piramidelor de la Gizeh", aşa că a sărit pe motocicletă ca să mă prindă din urmă. Îmi spune toate acestea de parcă ar trebui să fiu încîntat să le aud.

O poveste săţioasă, dar ce naiba mai vrea de la mine *acum*? A, păi, ce vrea orice şantajist obişnuit: vrea să ia lecţii de egipteană medie. Fremătînd de nerăbdare să-mi expună adîncurile sale ascunse, pune mîna pe stilou şi pe o foaie de hîrtie de pe biroul meu ca să-mi arate că ştie deja să scrie în hieroglifică, hieratică şi demotică. A învăţat singur, susţine el (şi te rog, aşază-te cînd citeşti asta, Bev), din cărţi dintr-o bibliotecă publică australiană condusă de prima sa iubire, o femeie care a murit tragic, dîndu-şi ultima suflare în braţele lui. Şi acum vrea, pur şi simplu, să vorbească despre istoria regilor cu mine. Pe scurt, Bev, sînt şantajat întru şcolirea unui văduv de la antipod, autodidact, cu înclinaţii criminale, pretins egiptolog. În mod sigur cunoşti genul, e o poveste veche. Să-mi spui dacă te plictisesc, iubire.

Elevul meu e un *naïf* total, care are cunoştinţe ciudate, adînci şi dispersate, lacuri fără fund de experienţă egipteană separate de vaste plaje de ignoranţă. E conştient de asta şi vrea să inunde terenul în mod uniform. Şi dacă tot ne apucăm de asta, vrea să înveţe şi araba, pe care deja a început s-o măcelărească de unul singur.

A venit la cortul meu de trei ori de atunci – un drum de şaizeci şi cinci de kilometri, Bev! Cît devotament! Mă tratează cu o veneraţie absolută. Poveştile despre Oxford îl hipnotizează, ca pe o cobră cu ochii în cruciş, care se leagănă cataleptic pe melodia unui fluier. Îi şoptesc „Balliol" foarte încet şi începe să se moleşească, deşi nu suficient de tare cît să pot să-mi încep instrucţia cu metoda pedagogică pe care o consider cea mai plăcută. Am încercat asta o dată sau de două ori (le cam pierzi socoteala), gîndindu-mă că ar fi amuzant şi ar mai elibera din influenţa neplăcută a elevului asupra mea. Dar încercam să-mi arunc sămînţa în nisipul din deşert, şi sînt sigur că eşti uşurat să auzi asta, Bev:

— Foarti amabil din partea mata, dom' căpitan, dar n-aş vre să-ţi pierzi vriemea, ar triebui să discutăm numa' treburi serioasi.

Bestia. Dacă aş fi arătat ca tine, normal, am fi progresat frumuşel pînă acum.

Să-mi scrii, te rog, ce se întîmplă pe-acasă în lipsa mea. Spune-mi de anotimpuri. Spune-mi dacă numele meu mai e pomenit prin conversaţii. Spune-mi că mai am un loc acolo, cînd mă întorc. Şi, pentru numele lui Dumnezei, spune-mi ce zice Wexler.

Prinţul tău egiptean întunecat,
Hopa-Mitică

29 iulie 1918

Dragă Bevvy,

Sînt adînc mîhnit, sincer. Îţi mulţumesc pentru eforturi, şi-ţi mulţumesc că mi-ai dat vestea. Nu că ar fi avut o impresie bună despre mine, dar spune-i sărmanei văduve că-i trimit cele mai

sincere condoleanţe şi că soţul ei a însemnat foarte mult pentru mine. Spune-o mai frumos, spune-o cum vrei tu. Nu glumesc – chiar a fost important pentru mine, pe bune, lăsînd la o parte dipsomania şi senilitatea. A fost un pedant, desigur, şi ţelul lui didactic a fost acela de a produce, înainte ca sufletul să i se scurgă din trup – cît mai mulţi savanţi care să gîndească şi să vorbească exact ca el. Cred că probabil a reuşit: înainte să plec de la Oxford, observasem că vreo şase dintre bărbaţii mai tineri începuseră să se tragă de lobii urechii şi să spună: „Poate că da, poate că da, dar mă cam îndoiesc", cînd voiau să închidă gura cuiva. Săracul Clem. Chiar voiam sfatul lui apropo de papirusul ăsta, naiba să te ia. Naiba să-l ia şi pe el.

Dar, Bev, citeşte mai departe! Tocmai terminasem de citit scrisoarea ta cînd a intrat micuţul orfan la lecţie. (A, da, e şi orfan; povestea e extraordinară şi nelipsită de un anume patos real – *tu*, bag mîna-n foc, ai plînge în hohote.) Şi-a dat seama imediat că primisem veşti proaste şi am fost împins de un acces de nostalgie să discut despre Wexler cu el, despre stilul lui de predare, despre poreclele pe care i le-am inventat (Ibisul Ibidem, Mă-îndoiesc, Sic-o-fantul bătrîn), despre anumite metode şi dezbateri de-ale noastre, inclusiv despre întrebările fascinante legate de acea problemă istorică anume din jurul obiectului pe care se putea să-l fi descoperit. Normal că băiatul a stat neclintit, cu gura căscată şi flămînd să afle de holurile comune ale juniorilor şi de mai ştiu eu ce. După cîteva minute, mi-am venit în fire şi eram gata să încep să vorbesc despre subiectul din ziua respectivă (culturile religioase ale regilor tebani) dar m-a întrerupt şi m-a întrebat destul de direct cum ar putea face ca să fie *admis la Balliol*. Chiar că-i o figură şi plin de surprize.

— Ei, păi hai să vedem, am răspuns, plin de seriozitate, ţi-ai terminat şcoala în Australia sau ai învăţat doar la biblioteca publică?

A tăcut.

— Ei, păi asta cam complică lucrurile, nu crezi, puiule?

Ca să nu vorbesc de mirosul de oaie udă pe care-l emană cu toţii.

Ne-am început lecţia (care consta în principiu din rezumarea de către mine a anumitor evenimente sau teme, după care îi

dădeam o listă de cărţi pe care să le citească dacă se întorcea vreodată în mijlocul civilizaţiei, din care pe unele, în mod surprinzător, le citise deja, dar majoritatea nu le citise încă şi pe acelea intenţionez să i le rezum, de asemenea). Astăzi, totuşi, după numai cîteva minute, conversaţia a alunecat din nou spre gloria Oxford-ului. Acest lucru i se datora lui în întregime, şi deşi la început i-am făcut şi mi-am făcut pe plac, devenea destul de enervant, aşa că i-am spus că discuţiile despre Oxford încă erau prea dureroase pentru mine, pentru că-mi invocau invariabil amintirile despre (aproape că e un reflex acum să-i scot numele la înaintare cînd mă văd nevoit să mint) sărmanul Trilipush, cel mai bun prieten al meu de acolo, un orfan exact ca tine, puiule, dar care acum dispăruse de mai multe luni de zile în campania din Bosfor. (Îmi pare rău că-ţi dau vestea asta atît de brusc, Bev. Nu ţi-am mai spus nimic? Ei, da, Ralph s-a înrolat, nu ştiai, ca să conducă un detaşament de marinari bronzaţi şi cu umeri laţi pentru a se apropia de Constantinopol pe apă, înotînd, de fapt, pentru că Ralph, preferînd să nu fie prea ostentativ, a refuzat o barcă. Nici un cuvînt din partea lui de luni întregi. Să te rogi pentru amicul nostru.)

Colonialul, tînjind după orice relicvă sacră a existenţei mele sfinte din tărîmul făgăduinţei care era Oxford-ul, m-a implorat să-i dau detalii.

— A fost cel mai scump prieten al meu de la Balliol, eram de-a dreptul de nedespărţit, un băiat de aur, speranţa egiptologiei, fiul orfan al nobilimii din Kent, sportivul renumit, studentul şi viitorul fermier gentleman. Ne-am înrolat împreună în lupta pentru bine, mîndria egiptologilor de la Balliol, a servit aici cu mine alături la început, dar a insistat să se ducă în luptă, nu-i aşa, şi uite-aşa s-a dus să-i ajute pe conaţionalii tăi în asaltul asupra imperiului fesurilor, minunatul nostru băiat pierdut.

Mi-am dat drumul o vreme, destul de sigur că elevul meu se prindea de poantă, şi am tot continuat, amintindu-mi de triumfurile şi maimuţărelile noastre din zilele studenţiei, Ralph şi cu mine, şi dă-i despre copilăria minunată şi plină de farmec a lui Ralph şi despre cariera lui, efectiv orice-mi trecea prin minte ca să evit lecţia noastră monotonă, dar tot continuînd aşa, mi-am dat seama că fraierul habar n-avea. Şi normal că

asta m-a făcut curios să văd pînă unde puteam merge şi m-am dezlănţuit, cam exagerînd pe ici pe colo despre toată treaba, avansînd la rangul de realitate nişte lucruri care ne-ar fi plăcut, mie şi ţie, Bev, reconstruind Oxford-ul din închipuirea noastră pentru el. Mă gîndeam numai la tine în unele dintre adăugirile mele, în special apropo de treaba cu piticii care ne serveau, aleşi în competiţii feroce pentru servilitatea şi discreţia lor, pentru fluenţa în limbi străine şi pentru micimea lor perfect dimensionată.

Avea o sete nepotolită pentru detalii, orfanul nostru şantajist, iar eu eram neobosit. Ce mîncam acolo? Cum era să ştim că făceam parte din „norocoasa nobilime aleasă"? Dumnezeu mi-e martor, Bev, m-a întrebat asta. Cum erau părinţii mei şi ce fel de lucruri îi încîntau cînd eram mic şi ce metode foloseam pentru a „determina cînd erau pe punctul să-mi tragă o mamă de bătaie"? Asta chiar că a fost dificilă, trebuie s-o recunosc. Îl ştii pe şefu': poţi să ţi-l imaginezi pe pricăjitul, tăcutul de Priapus, „trăgînd o mamă de bătaie" cuiva? Şi, cu toate cunoştinţele sale autodidactice şi sporite de Hugo despre Egipt, n-avea absolut nici cea mai vagă idee cum funcţiona lumea în secolul douăzeci sau cine locuia în ea. L-am întrebat care era motivul războiului, de ce ne luptam cu nemţii şi cu turcii. Recunosc, nici eu nu prea pot să spun de ce, dar el *chiar* nu avea nici o idee, a bălmăjit ceva despre bancherii internaţionali şi despre capitalişti dar fără pic de convingere. Ştie cum se alege Parlamentul sau cum îl cheamă pe preşedintele Americii său ce limbă se vorbeşte în Austro-Ungaria sau care sînt regulile la crichet? Habar n-are.

M-am decis acum că-mi place şantajul ăsta, e un mod plăcut de a-mi petrece timpul cu prostănacul ăsta linguşitor. Cred că şi ţie ţi-ar cam plăcea, Bev.

— Să ni vidiem cu bini, trăiţi! îmi spune dînd voios din mînă, adunîndu-şi notiţele şi listele ipotetice de lectură, făcîndu-i încă o dată cu ochiul, în adoraţie, tutorelui său oxonian privat. O să învăţ toati astea pentru data viitoari, fără discuţii.

Ce drăguţ din partea ta, puiule. O să-ţi prindă tare bine cînd o să te întorci acasă să creşti canguri.

Felicitări, BQ, pentru terminarea studiilor. Mă întreb dacă te-ai gîndit vreun pic la existenţa noastră postbelică, care trebuie să devină o realitate într-o bună zi. Pînă la urmă gentlemenii de la putere o să rămînă în pană de carne de tun tînără şi Puterile Beligerante o să trebuiască să ia o pauză ca să mai producă o generaţie. Şi în acel interval eu, desigur, o să mă întorc la studii, rîvnind să ocup catedra lui Clem Wexler, într-o bună zi. O să am nevoie de un partener gospodar şi o să insist să fie unul cu o licenţă de nivel înalt în litere franţuzite, dacă ştii pe cineva interesat de post, avînd în vedere, desigur, temperamentul meu feroce şi pretenţiile mele bizantine.

Educatorul maselor,
Hopa-Mitică.

15 august 1918

Dragule BQ,

Un mic bucluc. Orice sfat înţelept pe care ai putea să mi-l oferi ar fi cît se poate de bine-venit.

Ai auzit, cred, de poveştile alea înduioşătoare de prin Luxemburg sau ceva de genul ăsta, cînd în Seara de Ajun se fac nişte mici armistiţii pe linia frontului şi oamenii noştri şi nemţălăii încetează să tragă în noaptea respectivă şi în schimb beau cot la cot şi îşi împart cadouri şi dansează un pic înainte să se întoarcă a doua zi la treaba lor zilnică de a-şi înfige baioneta-n burtă unii altora. Foarte frumos, zic eu, şi ce-i rău în asta? Ei bine, în mod similar, într-o suburbie altminteri neremarcabilă din Cairo, există o instituţie pentru domni cu gusturi rafinate, al cărei avanpost civilizat l-am vizitat din cînd în cînd, dacă cei care erau aduşi pentru interogatorii erau prea multă vreme numai femei în vîrstă şi bătrîni de-ai satului. Şeful acestei instituţii, inspirat fără îndoială de umanismul admirabil al acelor răgazuri din tranşee pricinuite de sărbători, nu face discriminare între clienţii de diverse naţionalităţi şi convingeri politice. Nimeni nu consideră acest lucru ca fiind nepotrivit, avînd în vedere cumplitele condiţii de război cărora ne supunem cu toţii. Şi,

desigur, dacă stau să mă gîndesc, ce loc bun pentru potențiale întreprinderi de contraspionaj, un scop pentru care în mod sigur o să am în vedere acum locul respectiv, așa cum am făcut deja în vizitele mele anterioare, dacă stau să mă gîndesc.

— Nu prea mai am chef de lecțiile astea de terminare a școlii, i-am spus amicului meu pupil într-un acces de sinceritate și ciudă că trebuia să fiu la cheremul lui, cînd a venit seara trecută, ciripind întrebări despre Akenaton și despre dormitorul meu din copilărie.

— Nu-ți fac plăcere? mă întreabă el, arătînd de parcă i-aș fi făcut inima țăndări cu totul.

— Nu-mi fac, dragă soldățică.

— Înțeleg. Păi, nu prea cred că ai de ales, îmi răspunde, tăios de nu-ți vine a crede.

— Pe bune? spun eu. Crezi că ești într-o poziție așa de puternică?

La care, cu un zîmbet liniștit, bruta plictisitoare îmi recită pur și simplu adresa acelei instituții pe care ți-am descris-o deasupra. Văzîndu-mi mutra, s-a plîns cît timp trecuse de cînd fusese avansat, în ciuda eforturilor sale curajoase și neobosite în sprijinul contraspionajului Aliaților. Ba mai mult, dregîndu-și glasul, și trădînd o ezitare de moment rară la acest porc de o siguranță absolut magnifică, mi-a cerut – pregătește-te, Bev, să auzi asta – ca lecțiile noastre să lase la o parte formalismul cortului de studiu: să-l duc să examineze monumentele *in situ*, să-l prezint arheologilor drept colegul meu de la Oxford, un proaspăt absolvent, și să le dau recomandarea de a-l angaja după război. Bev, te întreb pe tine.

— N-o să fac una ca asta, mă tem că am răspuns. Și nu m-ar crede nimeni dacă aș face-o, fiu ridicol de condamnat colonial ce ești.

— Aha.

Un minut a tăcut, zîmbind, cu un aer de revendicare arogantă. În minutul următor a făcut exact mutra aia pe care o au uneori tinerii din Londra cînd le explici că nu pot să vină să trăiască alături de tine pentru totdeauna chiar dacă ați petrecut o seară cît se poate de plăcută în noaptea dinainte. E o mutră periculoasă de avertizare, atîta lucru știu și eu. Așa că mi-am

cerut scuze pentru scurta mea izbucnire, m-am scuzat bălmăjind ceva despre cît de mîhnit sînt din cauza sărmanului Trilipush, de la care încă n-am auzit nici o veste, naiba să-i ia pe turcaleţi. Nu intenţionasem să-l jignesc, am spus, o să-mi revin după cîteva zile, dacă ar putea să mă lase un timp să jelesc şi să mă adun.

— Desigur, a spus, luminîndu-se la faţă dintr-odată. Am muncit din greu, iar tu ai pierdut un prieten. Toată lumea trebuie să mai dea drumul la presiune din cînd în cînd. Hai să ne întîlnim peste cîteva zile. N-am vrut să te presez prea tare în momentul ăsta. Pur şi simplu cred că ar trebui să începem să ne gîndim la situaţia noastră mai mult ca la un *parteneriat*.

Da, Bev, parcă te aud cum mă cicăleşti să-ţi dau detalii şi să fiu cît mai exact, dar exact aşa s-a exprimat; am avut grijă să-ţi prezint toate aceste întîlniri fără exagerări.

— Un parteneriat pentru care m-ai pregătit, aşa că după acest război putem să ne gîndim să lucrăm împreună ca *echipă*.

Exact. Şi-a recăpătat buna dispoziţie şi a tuns-o.

Ei, Bev, mi-ar prinde bine nişte sfaturi calme de la tine, dacă m-ai urmărit.

HM

11 noiembrie 1918

Bev, Bev, Bev!

Ei, astăzi e ziua cea mare, cu siguranţă. Fără îndoială, ai auzit vestea pînă acum. Viitorul reîncepe! O să fie puţin timp pierdut înainte de demobilizare, dar presupun că mă voi întoarce pînă în vară. Şi după aceea înapoi la studii şi după aceea înapoi aici în dragul Egipt, în împrejurări mai fericite, ca să mă dedic scopurilor nobile de a pîngări morminte şi de a exhuma morţi. Şi unde o să fie Bev, mă tot întreb fără încetare.

Cît despre mica mea problemă, cred că am găsit o soluţie elegantă; sfatul tău a fost subtil pus în cuvinte şi totuşi înţelept gîndit: „Cînd se termină războiul, lucrurile or să se rezolve de la sine. Ai răbdare şi încearcă măcar să te prefaci că eşti amabil

cu băiatul“. E bine să ai încredere în Bev, se ocupă exact de miezul problemei!

Aşa că ieri mi-am desfăşurat lecţia într-o stare de emoţie nu întru totul simulată. I-am spus că aveam ceva să-i arăt, o veste extraordinară. L-am pus să jure că nu spune nimănui, un jurămînt pe care l-a făcut cu ochii umezi de sinceritate australiană, şi apoi i-am îngăduit să arunce o privire pe papirusul acela despre care n-ai reuşit să-l întrebi pe Wexler, document pe care îţi aminteşti că l-am găsit într-un bazar, dar pe care i-am spus că-l dezgropasem înainte să am plăcerea de a-l întîlni pe el, şi că-l ţinusem încă de pe atunci, aşteptînd dulcea Pace, cînd voi putea să-l duc în Anglia pentru analiză. Binecuvîntată fie mintea sa strălucită de condamnat: ca să-i dea crezare (şi mie ca tutore), mai întîi a citit cu grijă relicva şi a ajuns imediat la concluzia la care ajunsesem şi eu.

— Oare este chiar ce cred eu că este? m-a întrebat cu încîntare.

— Fără îndoială, am declarat, deşi adevărul e mult mai tulbure.

Obiectul putea foarte bine să fie un fals, şi chiar dacă este adevărat, nu dovedeşte nimic despre – mă rog, ce mai contează, nici nu văd de ce ţi-ar păsa, şi ideea principală a poveştii mele e în altă parte, chiar aici în încîntătorul, paşnicul an 1918 după Hristos. În orice caz, restul intrigii mele s-a desfăşurat conform propriei sale logici impecabile.

— Unde l-ai găsit?

Îi curgeau balele. I-am spus că dragul, bătrînul Trilipush (normal) şi cu mine îl descoperisem într-una din multele noastre hoinăreli de la începutul lui 1915, chiar înainte ca Ralph să se îndrepte spre tragicul său sfîrşit turcesc. Eram oarecum îmbătat de puterile mele creative: i-am spus că-l dezgropasem în timp ce ne aflam sub focul inamic.

— Ai mai fost la locul descoperirii de atunci? m-a întrebat, debordînd de emoţie. Dacă ăsta a fost acolo, probabil că-s mai multe! Nu s-ar, nu s-ar putea ca mormîntul lui să fie aproape de unde era ăsta îngropat? a bălmăjit.

— Dragă băiete, eu, unul, aşa cred. Cred din tot sufletul că un mormînt ne aşteaptă acolo, şi cred că ştiu unde. Acum, ascultă: războiul aproape s-a terminat.

— Serios? De unde ştii? m-a întrebat torţionarul meu complet cretin, cu vreo douăzeci şi patru de ore înainte de semnarea Armistiţiului.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ascultă-mă. O să trebuiască să mă întorc la Oxford ca să-mi termin studiile înainte să mă pot întoarce ca să conduc o expediţie arheologică la scară largă, dar intenţionez să profit de timpul pe care-l avem de acum şi pînă cînd vom fi trimişi acasă ca să mai fac nişte săpături de suprafaţă, ca să ne încercăm norocul pe teren, tu şi cu mine, într-o expediţie preliminară.

Sincer, Bev, am crezut c-o să se pună pe bocit. M-a îmbrăţişat cu înflăcărare, ca un băieţel care a primit un trenuleţ nou şi lucios în dimineaţa de Crăciun. Am fost tentat să-l atrag într-o îmbrăţişare mai masculină, dar n-am îndrăznit să stric minunatul tablou care prindea contur.

— Trimişi acasă? a spus dintr-odată, copleşit de îngrijorare. Pot să ne oblige să mergem înapoi acasă? Nu poţi să rămîi aici?

Se pare că Australia nu-l atrage mai mult decît ne atrage pe mine sau pe tine. Măcar atîta lucru a învăţat sub tutela mea.

Ei bine, ar trebui să-ţi dai seama deja cum sfatul tău surprinzător de înţelept prinde contur, Bev. Mîine plecăm împreună într-o permisie de patru zile. I-am arătat documentele, deja pregătite, şi s-a uitat la tăticul său cu o mirare copilărească. Mîine ne îndreptăm împreună spre sud, spre inima arheologiei aflată în ţinutul acesta nebun şi superb. Carter şi Carnarvon fac nişte cercetări interesante în Valea Regilor şi cred că mi-ar prinde bine pentru carieră să-i întîlnesc pe băieţii ăştia acum, dacă se poate. Orfanul meu se umezeşte de-a dreptul la gîndul că-i va cunoaşte şi el, ceea ce, din păcate, nu se va întîmpla. Căci acolo, departe de aici, în lumina magică a amurgurilor din deşert, peste dealuri, departe de orice şi de oricine, afacerile complexe se vor rezolva de la sine, simplu, aşa cum ai prezis că se va întîmpla, iar eu mă voi întoarce la o viaţă normală, cu mintea liberă de orice povară inutilă.

Te-ai îndrăgostit iremediabil de viaţa în Londra, Bev? Sînt tare încîntat să aud de apartamentul tău, desigur, de-abia aştept să-l văd, dar sper să nu-l găseşti prea, prea confortabil, nimic definitiv. Te rog nu îndepărta acest gînd, sînt cît se poate de

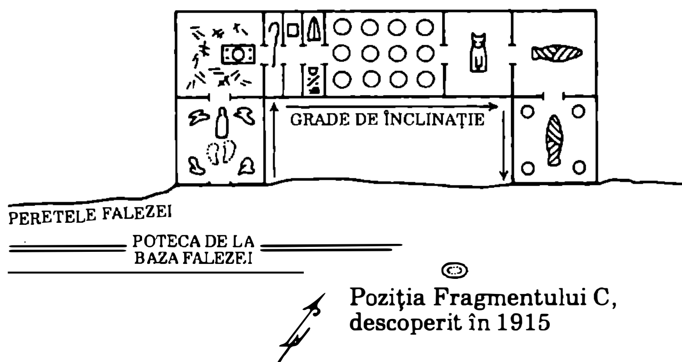
sincer, gîndeşte-te bine: Oxford-ul, după cum ştii, e locul în care trebuie să fiu, şi apoi o să mă întorc aici şi iar acolo şi de colo-colo, predînd şi săpînd şi scriind şi predînd şi săpînd şi scriind. Nu-ţi surîde viaţa asta, nici un pic? Jumătate din timp într-un apartament de profesor universitar pe Longwall Street, şi jumătate într-un cort din Egipt, o ţară matură şi tolerantă, la urma urmei. N-ar trebui să-ţi păstrezi prietenii cei mai dragi lîngă tine într-o viaţă ca asta?

O să scriu din nou pe 16, liber şi fără griji.

Veşnic,
H.

(Duminică, 31 decembrie 1922, continuare)

Nu există nici text, nici ilustraţii care să explice cea de-a noua şi ultima cameră, lucru care n-ar trebui să ne mire. Deja totul este limpede. Am cere prea mult dacă ne-am aştepta la o iluminare mai explicită.

Şi-a pregătit propriul mormînt, aşezînd organele donate ale Maestrului în vase simple de lut în colţurile propriei sale camere. Nu era sculptor: capacul fiecărui vas a fost inscripţionat cu numele zeului corespunzător, cu efortul de a desena formele dificile ale acestora – babuin, şoim, cîine şi om. A terminat de copiat Admonestările ca să-şi conserve

numele pe pămînt, a fugit iarăşi afară, a îngropat un exemplar într-un vas cilindric (Fragmentul C, descoperit în 1915) şi altul într-o bucată de pînză, la distanţă de cîţiva metri (Fragmentul A, 1856). Un al treilea exemplar, gravat în calcar, fusese dat unui curier spre a fi dus pe tărîmuri îndepărtate, dar acesta îl ascunsese nu departe de celelalte. Textul original şi complet al Admonestărilor l-a pus într-o casetă magnifică în cea de-a Doua Anticameră, un garant în plus al nemuririi, căci toţi scriitorii merită o viaţă de apoi de un milion de ani.

Şi apoi, cu cîte puteri îi mai rămăseseră, s-a întors spre torţa pîlpîitoare şi s-a plimbat pentru ultima oară prin camerele în care avea să-şi aştepte admiterea la nemurire.

Cum o să fie momentele finale, se întreabă ultimul rege al Egiptului apucîndu-se de ultima sarcină care-i rămăsese. Ce gust va avea ultima sa suflare? Dar prima de după aceasta?

Mîinile îi tremură de teamă prostească şi de foame. Unele degete îi sînt zdrobite, umflate, rupte din luptă sau de la treaba făcută cu Maestrul. Degetele îi sînt pătate de vopsea şi încă mai miros a conservanţi şi a maţele socrului său.

Tratamentul chimic pentru picioarele sale va fi îngrozitor de chinuitor, dar cu efectul de amorţeală al otrăvurilor cu acţiune lentă pe care le va fi consumat deja şi cu certitudinea alinătoare că nemurirea se apropie şi că a dejucat planurile inamicilor săi pentru totdeauna, o să reuşească să-şi lege picioarele strîns. O să se gîndească la cît de departe a ajuns în viaţa asta, cît de jos a fost şi cît de sus a ajuns, şi cît de sus o să se avînte în următoarea, unde numele său va răsuna pe vecie. Tratamentul de conservare pentru pîntece şi bust va fi aproape insuportabil de dureros. Dar o să rabde şi o să se înfăşoare pînă la mijloc. Fluidele de îmbălsămare pe obrajii săi or să fie ca un foc de gheaţă, iar aburii or să-i pătrundă pe nas şi or să-i usuce creierul. Picăturile care îi cad pe buzele sale uscate şi pe limbă îl sufocă. Ochii i se tulbură şi îl ard, dar nu se opreşte. N-are timp să se oprească, pentru că în curînd otrăvurile îşi vor face treaba şi trebuie să termine ce are de făcut înainte de plecare.

Şi-a exersat soluţia pînă la problema finală, greu de surmontat, a repetat-o iar şi iar în singurătate şi, deşi nici o

soluţie nu e fără cusur, aceasta e cea mai bună pe care Soarta i-a îngăduit-o: fîşiile lungi, măsurate, de pînză întinse pe podea. Exact în clipa în care usturimea conservanţilor devine mai crîncenă, strînge pînza cu pumnul. Stînd întins pe podeaua mormîntului, se rostogoleşte, adunînd învelişul cît poate de bine în jurul braţelor şi al bustului, sperînd să termine treaba exact în centrul camerei, exact în momentul în care îşi începe călătoria.

Întuneric. Durerile finale ale regelui se sting. Respiraţia i se opreşte o clipă, întinderea timpului nemaifiind măsurabilă. Pluteşte în tăcere. Şi apoi se trezeşte cu muzică. Primul chip pe care-l vede e al tatălui său, deja ridicat şi acum stînd deasupra lui, căindu-se, servil, reţinut, iubitor. Atît de iubitor, încît cu propriile sale degete i-a deschis blînd fiului său ochii, trezindu-l din somn. Şi acum intră în cameră femeile, cu ochii migdalaţi conturaţi cu creion negru de malahit, cu corpurile de cupru sub cămăşi transparente şi lipicioase. Se apropie şi îl mîngîie cu dragoste. Îl iubesc atît de tare. Îi desfăşoară fîşiile şi-l ung cu uleiuri. Şi, după ce l-au pregătit, o aduc înăuntru, în sfîrşit: în încăpere pluteşte regina lui, întinzîndu-şi către el mîinile cu degete lungi. E sănătoasă şi proaspătă şi numai a lui. Mîncarea coboară de pe pereţi şi umple mesele lungi. Muzica nouă, inimaginabilă, creşte în intensitate, iar soţia lui îl duce departe de durerile şi singurătatea vieţii. Mult sub el, oamenii simpli îl vor pomeni zilnic cu veneraţie, aburii dulcegi pe care-i expiră odată cu numele lui formînd nori care o să-l poarte mult deasupra maselor de rivali şi de scolastici, deasupra sărăciei şi prefăcătoriei, deasupra snobilor şi nemernicilor, ferit de duşmani şi de îndoială şi de trădare. Misterele şi ghicitorile sale vor rămîne nedezlegate milenii peste milenii pînă cînd un altul îl va găsi, îl va îmbrăţişa, se va încolăci în jurul său şi se va contopi cu el, se va topi în el şi va cîştiga, atît pentru descoperitor, cît şi pentru rege, eterna iubire ce se cuvine unui nume nemuritor, Atum-hadu şi Trilipush, Trilipush şi Atum-hadu, Trilipush, Trilipush, Trilipush.

CUPRINS

În colecţia THRILLER

au apărut:

Michael Crichton – *Frica*
Claudio Gatii – *Prevestirea. Thriller esoteric*
Arthur Phillips – *Egiptologul*

în pregătire:

Jeffery Deaver – *Colecţionarul de oase*

www.polirom.ro

Redactor: Ioana Filat
Coperta: Radu Răileanu
Tehnoredactor: Gabriela Ghețău

Bun de tipar: aprilie 2006. Apărut: 2006
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iași, Tel. & Fax (0232) 21.41.00 ; (0232) 21.41.11 ;
(0232)21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. Polirom ABB S.A.
str. Bucium nr. 34, 700265

Tel.: (0232)230323; Fax: (0232)230485

Valoarea timbrului literar este de 2% din prețul de vînzare
și se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea
Scriitorilor din România, cont nr. 2511.1-171.1/ROL

THRILLER

„*Egiptologul* nu trebuie citit, ci trăit printre rînduri. O carte pe care nu poţi să o laşi din mînă.“

People

„Faceţi cunoştinţă cu unul dintre cei mai amuzanţi naratori necreditabili din literatura universală, născut dintr-o imaginaţie delicios de perfidă. ***Egiptologul*** este o comoară de inventivitate.“

Los Angeles Times

„Romanul lui Phillips este magistral construit din punctul de vedere al intrigii şi al tehnicii narative, iar finalul său oferă unul dintre cele mai reuşite exemple de umor negru din literatura contemporană. Vă va impresiona cu siguranţă.“

Washington Post

„Phillips este un maestru păpuşar capabil să prezinte acelaşi fapt dintr-o sumedenie de perspective, una mai convingătoare decît cealaltă, iar cartea lui pur şi simplu te captivează.“

Publishers Weekly

EDITURA POLIROM

ISBN 973-46-0224-1
978-973-46-0224-7

www.polirom.ro